Zaštita i očuvanje kulturnih dobara

Sadržaj

Uvod 12-16

01 / Povijesni razvoj pravnog sustava o zaštiti kulturnih dobara na području Hrvatske 18-23

OD STATUTA HRVATSKIH GRADOVA DO DONOŠENJA LEX PACCA (1254 - 1820) 19

OSNIVANJE KONZERVATORSKE SLUŽBE U HRVATSKOJ (1850 - 1918) 19

ZAŠTITA SPOMENIKA KULTURE NA PODRUČJU HRVATSKE IZMEĐU DVA SVJETSKA RATA (1929 - 1945) 20

PRAVNI SUSTAV ZAŠTITE SPOMENIKA KULTURE U JUGOSLAVIJI (1945 - 1990) 21

02 / Pravni sustav zaštite kulturnih dobara Republike Hrvatske 18-394

PRAVNI SUSTAV ZAŠTITE SPOMENIKA KULTURE SAMOSTALNE I SUVERENE REPUBLIKE HRVATSKE (1990-1999) 27

OSNOVNE ZNAČAJKE PRAVNOG SUSTAVA O ZAŠTITI SPOMENIKA KULTURE DO 1999. GODINE 28

RAZLOZI ZBOG KOJIH JE 1999. DONESEN ZAKON O ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA 31

STANJE HRVATSKE KULTURNE BAŠTINE U VRIJEME DONOŠENJA NOVOG ZAKONA 33

OSNOVNE ZNAČAJKE ZAKONA O ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA 38

IZMJENE I DOPUNE ZAKONA O ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA 42

ZAKON O ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA 45

I. OPĆE ODREDBE 45

II. VRSTE KULTURNIH DOBARA 47

III. USPOSTAVLJANJE ZAŠTITE NAD KULTURNIM DOBROM 49

IV. OBVEZE I PRAVA VLASNIKA KULTURNOGA DOBRA 51

V. MJERE ZAŠTITE I OČUVANJA KULTURNIH DOBARA 63

VI. OBAVLJANJE POSLOVA NA ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA 76

VII. HRVATSKO VIJEĆE ZA KULTURNA DOBRA 83

VIII. FINANCIRANJE ZAŠTITE I OČUVANJA KULTURNIH DOBARA 84

IX. PREKRŠAJNE ODREDBE 89

X. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE 91

PROVEDBENI PROPISI	**96**
PRAVILNIK O REGISTRU KULTURNIH DOBARA REPUBLIKE HRVATSKE	97
PRAVILNIK O ARHEOLOŠKIM ISTRAŽIVANJIMA	109
PRAVILNIK O OZNAČAVANJU NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA I OBJEKATA U KOJIMA SU SMJEŠTENE ZBIRKE KULTURNIH DOBARA	117
PRAVILNIK O UVJETIMA ZA DAVANJE ODOBRENJA RADI IZVOZA I IZNOŠENJA KULTURNIH DOBARA IZ REPUBLIKE HRVATSKE	119
PRAVILNIK O ODREĐIVANJU KULTURNIH PREDMETA KOJI SE SMATRAJU NACIONALNIM BLAGOM DRŽAVA ČLANICA EUROPSKE UNIJE	163
PRAVILNIK O SADRŽAJU, OBLIKU I NAČINU IZDAVANJA SLUŽBENE ISKAZNICE SLUŽBENIKA UPRAVE ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE MINISTARSTVA KULTURE I SLUŽBENE ISKAZNICE SLUŽBENIKA GRADSKOG ZAVODA ZA ZAŠTITU SPOMENIKA KULTURE I PRIRODE U ZAGREBU	167
PRAVILNIK O ISKAZNICI INSPEKTORA ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA TE OBRASCU I NAČINU VOĐENJA OČEVIDNIKA O OBAVLJENIM NADZORIMA	171
PRAVILNIK O UVJETIMA ZA FIZIČKE I PRAVNE OSOBE RADI DOBIVANJA DOPUŠTENJA ZA OBAVLJANJE POSLOVA NA ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA	177
PRAVILNIK O POSTUPKU I NAČINU IZDAVANJA DOPUŠTENJA ZA OBAVLJANJE PODVODNIH AKTIVNOSTI U UNUTARNJIM MORSKIM VODAMA I TERITORIJALNOM MORU REPUBLIKE HRVATSKE U PODRUČJIMA GDJE SE NALAZE KULTURNA DOBRA	185
PRAVILNIK O STRUČNIM ZVANJIMA U KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKOJ DJELATNOSTI TE UVJETIMA I NAČINU NJIHOVA STJECANJA	191
PRAVILNIK O MJERILIMA ZA UTVRĐIVANJE VRIJEDNOSTI POKRETNINA KOJE IMAJU KULTURNU, UMJETNIČKU ILI POVIJESNU VRIJEDNOST	215
KOMENTAR ZAKONA I PROVEDBENIH PROPISA	**217**
TEMELJNA POLAZIŠTA I NAČELA ZAKONA	231
VRSTE KULTURNIH DOBARA	237
USPOSTAVLJANJE ZAŠTITE NAD KULTURNIM DOBROM	243
1. PREVENTIVNA ZAŠTITA	243
2. UTVRĐIVANJE SVOJSTVA KULTURNOGA DOBRA	248
3. KULTURNA DOBRA OD NACIONALNOG ZNAČENJA	261
4. REGISTAR KULTURNIH DOBARA REPUBLIKE HRVATSKE	263
5. ZAŠTITA DOBARA OD LOKALNOG ZNAČENJA	266
OBVEZE I PRAVA VLASNIKA KULTURNOG DOBRA	269
1. VLASNIŠTVO NAD KULTURNIM DOBROM	269
2. OBVEZE VLASNIKA KULTURNOGA DOBRA	272
3. PRAVA VLASNIKA KULTURNOGA DOBRA	275
4. OGRANIČENJA PRAVA VLASNIŠTVA NAD KULTURNIM DOBROM	277
5. POKRIĆE TROŠKOVA ZA OTKLANJANJE ŠTETE NA KULTURNOM DOBRU	287
6. KONCESIJE I KONCESIJSKA ODOBRENJA NA KULTURNIM DOBRIMA	287
MJERE ZAŠTITE I OČUVANJA KULTURNIH DOBARA	289
ISTRAŽIVANJE KULTURNIH DOBARA	289
DOKUMENTIRANJE I PRAĆENJE STANJA KULTURNIH DOBARA	297
OZNAČAVANJE KULTURNOGA DOBRA	299
UTVRĐIVANJE SUSTAVA MJERA ZAŠTITE ZA KULTURNO DOBRO	300
UTVRĐIVANJE POSEBNIH UVJETA ZAŠTITE KULTURNOGA DOBRA U POSTUPKU IZDAVANJA LOKACIJSKE DOZVOLE	309
PRETHODNO ODOBRENJE ZA RADOVE NA KULTURNOM DOBRU	312
PRETHODNO ODOBRENJE ZA OBAVLJANJE DJELATNOSTI U NEPOKRETNOM KULTURNOM DOBRU	318
ODOBRENJE ZA IZRADU REPLIKE KULTURNOGA DOBRA	319
IZNOŠENJE KULTURNIH DOBARA	322
UVOZ I UNOŠENJE KULTURNIH DOBARA	324
POVRAT KULTURNIH PREDMETA NEZAKONITO ODNESENIH IZ DRUGIH ZEMALJA	325
ZAŠTITA UGROŽENOG KULTURNOGA DOBRA	328
HITNE MJERE ZAŠTITE I OČUVANJA KULTURNOGA DOBRA	329
ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA U IZVANREDNIM OKOLNOSTIMA	331
OBAVLJANJE POSLOVA NA ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA	333
MINISTARSTVO KULTURE	334
USTANOVE ZA ZAŠTITU I OČUVANJE KULTURNIH DOBARA	354
SPECIJALIZIRANE PRAVNE I FIZIČKE OSOBE	368
HRVATSKO VIJEĆE ZA KULTURNA DOBRA	373
FINANCIRANJE ZAŠTITE I OČUVANJA KULTURNIH DOBARA	375
FINANCIRANJE ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA	375
FINANCIRANJE OČUVANJA KULTURNIH DOBARA	376
UBIRANJE RENTE OD IZRAVNE POTROŠNJE KULTURNOG DOBRA	378
UBIRANJE RENTE OD NEIZRAVNE POTROŠNJE KULTURNIH DOBARA	382
REZULTATI UBIRANJA SPOMENIČKE RENTE	383
NAMJENA SPOMENIČKE RENTE	386
ULOGA SPOMENIČKE RENTE	387
SPOMENIČKA RENTA - PLAĆANJE ZA POTROŠNJU KULTURNIH DOBARA	388
SPOMENIČKA RENTA REGULATOR POTROŠNJE KULTURNIH DOBARA	389
SPOMENIČKA RENTA ČIMBENIK U GOSPODARENJU KULTURNIM DOBROM	389
ZNAČENJE SUSTAVNOG UBIRANJA SPOMENIČKE RENTE	390
PREKRŠAJNE ODREDBE	393
PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE ZAKONA	393

03 / Odredbe drugih zakona kojima se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara 398-487

ZAKON O OBNOVI UGROŽENE SPOMENIČKE CIJELINE DUBROVNIKA 400

IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O UPRAVNIM PRISTOJBAMA 413

IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O PROSTORNOM UREĐENJU I GRADNJI 416

UREDBA O ODRŽAVANJU ZGRADA 442

IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O OBNOVI 447

ZAKON O KONCESIJAMA 449

IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O OTOCIMA 475

IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O RUDARSTVU 477

IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O VLASNIŠTVU I DRUGIM STVARNIM PRAVIMA 478

IZBOR ODREDBI IZ POMORSKOG ZAKONIKA 480

IZBOR ODREDBI IZ KAZNENOG ZAKONA REPUBLIKE HRVATSKE 482

04 / Međunarodni ugovori o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara 490-675

ODREDBE O ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA U MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA O RATNOM PRAVU I SIGURNOSTI 494

PRAVILNIK O ZAKONIMA I OBIČAJIMA RATA NA KOPNU 494

KONVENCIJA O BOMBARDIRANJU OD STRANE POMORSKIH SNAGA U VRIJEME RATA - IX HAŠKA KONVENCIJA IZ 1907. GODINE 495

DOPUNSKI PROTOKOL UZ ŽENEVSKE KONVENCIJE OD 12. KOLOVOZA 1949. GODINE O ZAŠTITI ŽRTAVA MEđUNARODNIH ORUŽANIH SUKOBA 496

DOPUNSKI PROTOKOL UZ ŽENEVSKE KONVENCIJE OD 12. KOLOVOZA 1949. O ZAŠTITI ŽRTAVA NEMEđUNARODNIH ORUŽANIH SUKOBA 498

KONVENCIJA ZA ZAŠTITU KULTURNIH DOBARA U SLUČAJU ORUŽANOG SUKOBA I PROTOKOLI (HAAG, 14. SVIBNJA 1954., NN MU 12/93) 499

KONVENCIJE UNESCO-A O ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE 546

KONVENCIJA O ZAŠTITI SVJETSKE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE (UNESCO, PARIZ, 23. STUDENOGA 1972., NN, MU 12/93) 546

KONVENCIJA O MJERAMA ZABRANE I SPRJEČAVANJA NEZAKONITOG UVOZA, IZVOZA I PRIJENOSA VLASNIŠTVA KULTURNIH DOBARA (PARIZ, 14. STUDENOGA 1970., NN MU 12/93, UNESCO) 559

KONVENCIJA O ZAŠTITI PODVODNE KULTURNE BAŠTINE (PARIZ, 2. STUDENI 2001, NN MU 10/04, UNESCO) 568

KONVENCIJA O ZAŠTITI NEMATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE (PARIZ, NN MU 5/05, UNESCO) 590

KONVENCIJE VIJEĆA EUROPE O ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE 606

KONVENCIJA O ZAŠTITI GRADITELJSKE BAŠTINE EUROPE (GRANADA, 3. LISTOPADA 1985. NN MU 6/94, VIJEĆE EUROPE) 606

EUROPSKA KONVENCIJA O ZAŠTITI ARHEOLOŠKE BAŠTINE - REVIDIRANA (VALETTA, 16. SIJEČNJA 1992., VIJEĆE EUROPE, NN MU 4/04 I 9/04) 615

KONVENCIJA O EUROPSKIM KRAJOBRAZIMA (FIRENCA, 20. LISTOPADA 2000. VIJEĆE EUROPE, NN MU 12/02) 623

OKVIRNA KONVENCIJA O VRIJEDNOSTI KULTURNE BAŠTINE ZA DRUŠTVO (NN, MU 5/07, VIJEĆE EUROPE) 632

EUROPSKA KONVENCIJA ZA ZAŠTITU AUDIOVIZUALNE BAŠTINE (NN, MU 5/07, VIJEĆE EUROPE) 642

KONVENCIJE O ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE 652

UNIDROIT-OVA KONVENCIJA O UKRADENIM ILI NEZAKONITO IZVEZENIM KULTURNIM DOBRIMA (RIM, 24. LIPNJA 1995. NN MU 5/00, 6/02) 652

BILATERALNI MEĐUNARODNI UGOVORI 663

UREDBA O OBJAVI SPORAZUMA IZMEdU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA O ZAŠTITI I OČUVANJU ODREdENIH KULTURNIH DOBARA 663

UREDBA O OBJAVI UGOVORA IZMEdU UNESCO-A I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O USPOSTAVLJANJU REGIONALNOG CENTRA ZA PODVODNU ARHEOLOGIJU U ZADRU, HRVATSKA, KAO CENTRA KATEGORIJE 2 POD POKROVITELJSTVOM UNESCO-A 667

ŽIVOTOPIS AUTORA 679

LITERATURA 683

Uvod

Tradicija očuvanja graditeljske baštine na tlu Hrvatske traje gotovo kontinuirano od sredine 13. stoljeća kada se u statutima hrvatskih gradova (Korčule, Dubrovnika, Splita i dr.) utvrđuje način očuvanja grada. Organizirana skrb o zaštiti kulturne baštine kroz državnu konzervatorsku službu započela je 1854. godine kada Carsko kraljevski namjesnik za kraljevinu Dalmaciju imenuje Vicka Andrića prvim konzervatorom za Dalmaciju.

Konzervatorska služba na današnjem području Hrvatske susretala se kroz povijest s brojnim problemima koji su priječili očuvanje baštine, ali najveći izazov bio je sučeljavanje sa uništenjem i štetama na kulturnoj baštini za vrijeme agresije na Hrvatsku od 1991. do 1996. godine. Rat je uništio ili oštetio više od 2500 tisuća zaštićenih građevina, među kojima su najvećim brojem bile zastupljene sakralne građevine, a tijekom agresije opljačkano je na desetke tisuća pokretnih kulturnih dobara.

Bogato konzervatorsko iskustvo koje se taložilo kroz stoljeća, kao i iskustvo stečeno u ratnom vihoru potaklo je promišljanja o strategiji i politici očuvanja kulturne baštine u nezavisnoj državi. Opredjeljenje za što cjelovitiju obnovu ratom oštećene baštine, kao i za obnovu zapuštene baštine tijekom socijalističkog razdoblja tražilo je nova rješenja pri uspostavi sustava očuvanja baštine. Sredstva proračuna na razini države, županija i gradova bila su nedostatna i za najvažnije humanitarne potrebe, ali unatoč tomu izdvajana su za očuvanje kulturne baštine i njezinu poslijeratnu obnovu.

1 Za vrijeme četverogodišnjih priprema nacrta Zakona razmotreni su zakoni Austrije, Bugarske, Čehoslovačke, Egipta, Francuske, Grčke, Indije, Italije, Japana, Madarske, Demokratske Republike Njemačke, Savezne Republike Njemačke (osobito Bavarske), Norveške, Poljske, Slovenije, Srbije, SSSR-a, Sjedinjenih Američkih Država, Španjolske, Švedske, Švicarske, Velike Britanije (Engleske i Škotske), te provedene konzultacije sa stručnjacima Vijeća Europe.

Tijekom 1999. godine Hrvatska donosi Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara[1] koji u potpunosti mijenja dotadašnju politiku zaštite kulturne baštine. Kao prvo, Zakon uz pokretna i nepokretna kulturna dobra omogućava uspostavljanje zaštite nad nematerijalnom baštinom, kao i nad prostorima koje prepoznajemo kao kultivirani krajolik. Napušta se dotadašnji sustav zabrana svih aktivnosti kojima bi se mogla ugroziti zaštićena baština i zamjenjuje sa sustavom gospodarenja baštinom.

Vlasnik zaštićenoga kulturnog dobra postaje ključna osoba koja u suradnji sa konzervatorskom službom čuva i provodi mjere očuvanja. Konzervatorska služba organizirana u sastavu Ministarstva kulture Republike Hrvatske nadležna je za uspostavljanje zaštite nad dobrima, obrazlažući i objavljujući javno razloge zaštite te mjere kojima će se očuvanje osigurati. Tako zaštita kulturne baštine ne ostaje samo zadaća konzervatorske službe već svih građana, te jednako države kao i lokalnih vlasti. Označavanjem kulturnih dobara, te objavom Registra kulturne baštine Republike Hrvatske kao i svih provedenih istraživanja na kulturnim dobrima, kontinuirano se upoznaju i obrazuju građani sa značenjem baštine za kulturni identitet Hrvatske.

Sustav zaštite uspostavljen Zakonom iz 1999. godine jasno je propisao mjere zaštite s kojima konzervatorska služba može djelovati, razlikujući mjere koje može provoditi bez privole vlasnika, kao i one koje se mogu provoditi samo uz suradnju vlasnika zaštićenog dobra i konzervatorske službe. Međutim, osim vlasnika zaštićenu baštinu, osobito onu graditeljsku koriste i brojne druge osobe zbog čega su u Zakon unesene i odredbe koje ih obvezuju na sudjelovanje u očuvanju baštine koju koriste. Osobe koje u svojim gospodarskim aktivnostima koriste zaštićena kulturna dobra dužna su plaćanjem spomeničke rente participirati u osiguravanju sredstava za očuvanje baštine. Tako je sustav zaštite kulturne baštine istovremeno i sustav gospodarenja baštinom u cilju njezina očuvanja.

Ubiranjem spomeničke rente u razdoblju od 2003. do 2005. sredstva uložena u zaštićenu kulturnu baštinu udvostručena su, a 2007. godine ubrana spomenička renta u iznosu od preko 186 milijuna kuna, gotovo je učetverostručila ulaganja u očuvanje kulturne baštine u odnosu na 2003. Stalno povećavanje ulaganja u baštinu pokrenulo je programske aktivnosti u gradovima poput Splita, Dubrovnika, Osijeka, Zagreba i brojnih drugih kojima je cilj očuvati zaštićenu baštinu te ju prezentirati ne samo građanima već i sve brojnijim turistima.

Izgradnja velikih infrastrukturnih sustava, poput autocesta širom Hrvatske, rezultirala je do sada najvećim arheološkim istraživanjima, kako po njihovu broju tako i po značaju, što se sve provodi kao sastavnica cjelokupnih investicijskih programa. I u ovom segmentu Zakon je utvrdio okvir koji je postao opće prihvaćeno pravilo za svakog investitora.

Sustav gospodarenja baštinom u cilju njezina očuvanja nezamisliv je bez stalnog ulaganja u znanje potrebno gospodaru. Slijedom toga pravila Zakon je propisao licenciranje svih izvođača radova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Danas su u Hrvatskoj brojni poduzetnici i obrtnici (građevinari, arhitekti, restauratori, itd.) specijalizirani za radove na očuvanju kulturne baštine koji u suradnji s konzervatorskom službom čine njezino očuvanje održivim.

Godine 1997. Vlada Republike Hrvatske udružuje postojeće dvije restauratorske ustanove u Hrvatski restauratorski zavod koji čini okosnicu restauratorske djelatnosti u Hrvatskoj. Tijekom godina Hrvatski restauratorski zavod uz osam specijaliziranih radionica u Zagrebu uspostavio je radionice u Ludbregu, Osijeku, Dubrovniku, Splitu, Juršićima i Vodnjanu u Istri, a u pripremi je otvorenje radionice u Šibeniku.. Restauratorski zavod okuplja više od 200 restauratora te izvodi radove na očuvanju najznačajnijih kulturnih dobara.

Politika održivog očuvanja kulturne baštine pokrenuta donošenjem Zakona 1999. godine povezala je konzervatorsku službu s vlasnicima i korisnicima kulturnih dobara, izvođačima svih vrsta radova na očuvanju kulturnih dobara čime su stvoreni sinergijski učinci koji se već danas mogu uočiti u unapređenju stanja kulturne baštine. Ministarstvo kulture kao utemeljitelj i razvojni čimbenik takve strategije i politike u 2004. godini pokrenulo je izradu razvojnih projekata koji povezuju ulaganja u očuvanje kulturne baštine s razvojem poduzetništva i poticanjem zapošljavanja, odnosno razvojem hrvatskog gospodarstva. Prvi takav projekt pokrenut je 2005. za područje Vukovara, Vučedola i Iloka koji će u četverogodišnjem razdoblju ulaganjem od 267 milijuna kuna obnoviti ratom uništene kulturne baštine Iloka i Vukovara, kao i nastaviti istraživanja svjetski poznatog arheološkog lokaliteta Vučedola na kojem se planira otvaranje Muzeja vučedolske kulture.

Od 2004. godine Ministarstvo kulture intenziviralo je investicijsku politiku i pokrenulo ulaganja u osnivanje novih muzeja i to: Arheološkog muzeja u Osijeku, Arheološkog muzeja Narona u Vidu pored Metkovića, Muzeja krapinskog pračovjeka u Krapini, Muzeja antičkog stakla u Zadru, Muzeja sakralne umjetnosti u Trogiru i Splitu, Muzeja Marka Pola na Korčuli, Muzeja iseljeništva u Zagrebu, Muzeja Domovinskog rata, kao i izgradnju nove zgrade za Muzej suvremene umjetnosti u suradnji s Gradom Zagrebom, te obnovu kompleksa palače Rikard Benčić za Muzej suvremene umjetnosti u Rijeci. Uz navedene investicijske projekte u muzejskoj djelatnosti uspostavljen je i Centra za podmorsku arheologiju u Zadru, kao nova ustanova specijalizirana za zaštitu i očuvanje podmorske baštine, te je kao takva dobila pokroviteljstvo UNESCO-a.

Intenzivna međunarodna suradnja ostvarena putem Ministarstva kulture u okvirima Vijeća Europe i UNESCO-a rezultirala je ratifikacijom svih međunarodnih ugovora na području zaštite kulturne baštine (graditeljske, arheološke, podmorske, nematerijalne i drugih).

Strategiju Ministarstva kulture prepoznali su brojni čimbenici, građani kao i brojni gradonačelnici koji su pokretanjem aktivnosti na očuvanju kulturne baštine gradova dali svoj doprinos uspjehu. Tako je uprava Grada Splita inicirala uklanjanje svih reklama s pročelja građevina unutar Dioklecijanove palače što je provedeno u samo desetak dana uz sveopće odobravanje građana Splita, a na zadovoljstvo svih ljubitelja kulturne baštine. Ovaj primjer potaknuo je i druge gradove koji najavljuju slične aktivnosti i potvrdio je strateški moto:
Kulturna baština je suviše važna da bi bila prepuštena samo skrbi konzervatora.

Povijesni razvoj pravnog sustava o zaštiti kulturnih dobara na području Hrvatske

Od statuta hrvatskih gradova do donošenja Lex Pacca (1254 - 1820)

Na području današnje Republike Hrvatske s prvim pravnim normama kojima se uređuju pojedina pitanja zaštite starina (spomenika) susrećemo se već sredinom XIII. stoljeća u okviru odredbi statuta pojedinih gradova. Tako možemo navesti primjere Statuta Korčule[2] iz 1254. godine, Statuta Dubrovnika[3] iz 1272. godine ili Statuta Splita[4] iz 1312. godine.

Pravne norme slična sadržaja susrećemo i u tekstu Odluke dubrovačkog Senata o obnovi grada, koju je Senat donio 1668. godine nakon izuzetno jakog potresa koji je nanio velike štete Gradu Dubrovniku. Kako kroz razna povijesna razdoblja dijelovi današnjeg teritorija Republike Hrvatske potpadaju pod pravne sustave tada susjednih zemalja ili osvajača nema znatnijeg razvoja vlastite pravne misli, već postaje presudan utjecaj tuđinskih pravnih sustava.

Najveći utjecaj na razvoj pravne misli o zaštiti spomenika kulture svakako je imalo donošenje Vatikanskog edikta 7. travnja 1820. godine, danas poznatijem pod nazivom "Lex Pacca"[5] (koji je dobio ime po imenu kardinala Pacca, autora ovog edikta). Ovaj edikt predstavlja prvi potpuni zakon kojim se detaljno uređuju pitanja zaštite starina u crkvenoj državi. Po prvi puta su u jednom aktu sistematizirane odredbe o iskapanju arheoloških nalaza i njihovu čuvanju, kao i odredbe o čuvanju starina, zabrani njihova oštećivanja, otuđenja, izvoza, popravka ili restauracije bez prethodno dobivene dozvole za ove aktivnosti. Sadržaj ovog edikta postao je uzor za slične zakone drugih država, koje su preuzimale ne samo pojedine odredbe, već i njegova načela.

Osnivanje konzervatorske službe u Hrvatskoj (1850 - 1918)

Kao narednu fazu u uspostavljanju pravnog sustava zaštite spomenika kulture možemo smatrati period od 1850. godine sve do 1918. godine u kojem dolazi do osnivanja konzervatorske službe za tadašnja područja Hrvatske s ciljem uspostavljanja sustavne zaštite spomenika kulture.

---

2 Statut Korčule - poglavlja 4, 49, 57 i 146
3 Statut Dubrovnika - V knjiga, kao i dopune u VIII. knjizi iz 1296. godine
4 Statut Splita - poglavlja 1 - 19 u V. knjizi
5 Mariotti, o. c. 235-6. Egger A., Kirchliche Kunst und Denkmalpflege, Bressanone, 1933;
Pellati F., La Legislation des Monuments Historiques en Italie, La conservation des Monuments d'Art et d'Historie, Paris, 1933

U 1850. godini u Zagrebu se osniva "Društvo za jugoslavensku povesticu i starine" s programskim zadatkom da izučava hrvatske spomenike[6]. Iste godine osniva se Centralna komisija za istraživanje i uzdržavanje građevinskih spomenika u Beču čija nadležnost pokriva i najveći dio današnjeg područja Republike Hrvatske. Carsko kraljevski namjesnik kraljevine Dalmacije 1854. godine imenuje splitskog arhitekta Vicka Andrića prvim počasnim konzervatorom za Dalmaciju. Već naredne godine i Ivan Kukuljević Sakcinski[7] biva imenovan za konzervatora građevina kraljevina Hrvatske i Slavonije. U tom periodu kao pravne norme o zaštiti spomenika kulture primjenjuju se Austrijski statuti sve do zaključenja Hrvatsko-Ugarske nagodbe. Od 1881. godine u dijelu područja koji se nalazi pod dominacijom Ugarske primjenjuje se ugarski zakon o zaštiti spomenika kulture.

Unutar ove faze znatniji pomak učinjen je 1903. godine kada je u Splitu osnovano Povjerenstvo za Dioklecijanovu palaču, koje ubrzo prerasta u Povjerenstvo za Dalmaciju[8], dok se 1910. godine u Zagrebu osniva Zemaljsko povjerenstvo za čuvanje umjetnina i povijesnih spomenika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji. Poslije I svjetskog rata Zemaljsko povjerenstvo u Zagrebu osniva se kao Konzervatorski ured u Zagrebu.

Zaštita spomenika kulture na području Hrvatske između dva svjetska rata (1929 - 1945)

Područje današnje Republike Hrvatske u periodu od 1929. godine pa sve do početka II svjetskog rata nalazilo se u okviru Kraljevine Jugoslavije. U ovom periodu ponovno dolazi do zastoja u daljnjem razvoju pravnog sustava zaštite spomenika kulture. Zastoj je vidljiv i po činjenici da ne dolazi do donošenja zasebnog propisa kojim bi se uredila zaštita spomenika kulture, iako se takvi propisi donose u to vrijeme u susjednim državama. Jedine norme kojima se uređuje zaštita spomenika kulture nalazimo u tekstu članka 121. Zakona

6 "Društvo za jugoslavensku povesticu i starine" osnovao je Ivan Kukuljević Sakcinski. Društvo u svom programu ima popisivanje svih pokretnih i nepokretnih spomenika kulture u Hrvatskoj. Djelovanje Društva je od izuzetne važnosti jer predstavlja javni rad na očuvanju svih spomenika kulture, dok će nakon osnivanja Centralna bečka komisija skrbiti samo za spomenike graditeljske baštine.

7 Ivan Kukuljević Sakcinski 1875. godine objavljuje "Zaključke društva glede čuvanja starinah" koji sadrže 28 paragrafa u časopisu "Arkiv za povjestnicu jugoslavensku" (knjiga XII strana 160 - 171).

8 1912. godine Povjerenstvo za Dioklecijanovu palaču proširuje svoje djelovanje na cijelo područje Dalmacije, tako da se već 1913. godine pretvara u Pokrajinski konzervatorski ured za Dalmaciju, kao posljedica decentralizacije središnje konzervatorske organizacije u Beču. Interesantno je primjetiti da Pokrajinski konzervatorski ured i nakon sloma Austro-Ugarske primjenjuje Austrijske statute sve do 1940. godine.

o šumama i rudama[9], koji govori o zaštiti predmeta sa spomeničkim svojstvima koji se nalaze u šumama, te u člancima 24. i 25. Građevinskog zakona[10], kojima se uređuje način zaštite povijesnih urbanih cjelina i građevina sa spomeničkim svojstvima.

Neposredno pred II. svjetski rat 1940. godine na području Banovine Hrvatske stupa na snagu posebna Uredba o čuvanju starina i prirodnih spomenika.

S početkom II. svjetskog rata u Zagrebu se osniva Konzervatorski zavod, kojem na čelo dolazi dr. Ljubo Karaman, jedan od pionira suvremenog konzervatorstva u Hrvatskoj. U ovom periodu Nezavisna država Hrvatska donijela je svega dvije zakonske odredbe i to Zakonska odredba o zabrani otuđivanja, izvoza starinskih umjetničkih, kulturno - povijesnih spomenika i Zakonska odredba o hrvatskim kulturnim spomenicima.

Pravni sustav zaštite spomenika kulture u Jugoslaviji (1945 - 1990)

Neposredno pred kraj II. svjetskog rata 1945. godine Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije donosi Odluku o zaštiti i čuvanju kulturnih spomenika i starina[11] čime započinje izgradnja pravnog sustava zaštite spomenika kulture. Iste godine donesen je na federalnoj razini i Zakon o zaštiti spomenika kulture i prirodnih rijetkosti Demokratske Federativne Jugoslavije[12]. Iz godine u godinu, pa sve do 1960. godine se izmjenom i dopunom zakona na federalnoj razini, kao i sa donošenjem zakona o zaštiti spomenika kulture na razini pojedinih republika[13] izgrađivan je složeni pravni sustav zaštite spomenika kulture.

Tijekom 1965. godine donošenjem Osnovnog zakona o zaštiti spomenika kulture[14] na federalnoj razini, kao i izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti spomenika kulture Socijalističke Republike Hrvatske izvršenim 1965. i 1966. godine oblikovan je većim dijelom pravni sustav zaštite spomenika kulture[15] koji sve do 1990. godine nije pretrpio bitnije promjene.

9 Službene novine br. 307 - CXXXI od 31. prosinca 1929. godine

10 Službene novine br. 133 - XLII od 16. srpnja 1931. godine

11 Službeni list DFJ br. 10/1945

12 Službeni list DFJ br. 54/1945

13 Sabor Narodne Republike Hrvatske donio je 19. 10. 1949. godine Zakon o zaštiti spomenika kulture i prirodnih rijetkosti (Narodne novine br. 84/1949). Ovaj zakon je bio na snazi sve do 12. 4. 1960. kada Sabor Narodne Republike Hrvatske donosi Zakon o zaštiti spomenika kulture (Narodne novine br. 18/1960).

14 Službeni list SFRJ br. 12/1965

Analiza kvalitete pravnog sustava o zaštiti spomenika kulture u nerazdvojnoj je vezi s analizom stanja spomenika kulture u određenom periodu. Tako analizirajući period od 1965. do 1990. godine ne možemo biti zadovoljni krajnjom ocjenom stanja. Iako su odredbe navedenih zakona propisivale jasne odnose, sustav društvenog vlasništva u kojem svi uživaju prava vlasnika a teško se nalazi osoba koja ispunjava propisane obveze, doveo je većinu spomenika u teško stanje. Tako su tijekom vremena napuštene povijesne građevine naselili socijalno najniži slojevi pučanstva, ili su na drugi način izgubili svoje stoljetne funkcije što je dovelo do njihove trajne degradacije. Negativan utjecaj na provedbu sustava zaštite spomenika kulture svakako je imao negativan politički stav komunističke ideologije prema crkvi. Posljedice ovoga razdoblja ostavile su zasigurno neizbrisiv trag na spomenicima kulture, s kojima će se suočavati nekoliko budućih naraštaja u želji da spasi i očuva hrvatsku kulturnu baštinu.

U 1979. godini dvije spomeničke cjeline i to: grada Dubrovnika i splitska Dioklecijanova palača upisane su na Listu svjetske kulturne i prirodne baštine UNESCO-a, kada dolazi i do upisa Plitvičkih jezera ali kao prirodnog fenomena.

Kao izuzetak koji potvrđuje pravilo, tako bi sažetak analize pravnog sustava navedenog perioda bio nepotpun bez navoda o posebnom zakonu[16] donesenom s ciljem sustavne obnove spomeničke cjeline Grada Dubrovnika. Zakonom o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika od 1986. godine uspostavlja se organizirani sustav obnove koji sadržava i provedbu mjera seizmičke zaštite. Osim ustrojavanja posebnih specijaliziranih službi sa trajnim zaduženjem izvršavanja poslova na obnovi spomeničke cjeline uveden je i poseban način financiranja obnove. Značajno je istaknuti da se dio sredstava prikupljao iz prihoda ostvarenog turizmom na području Dubrovnika, što je za to vrijeme predstavljalo jedinstveno rješenje i to ne samo na području Hrvatske, već i u Europi.

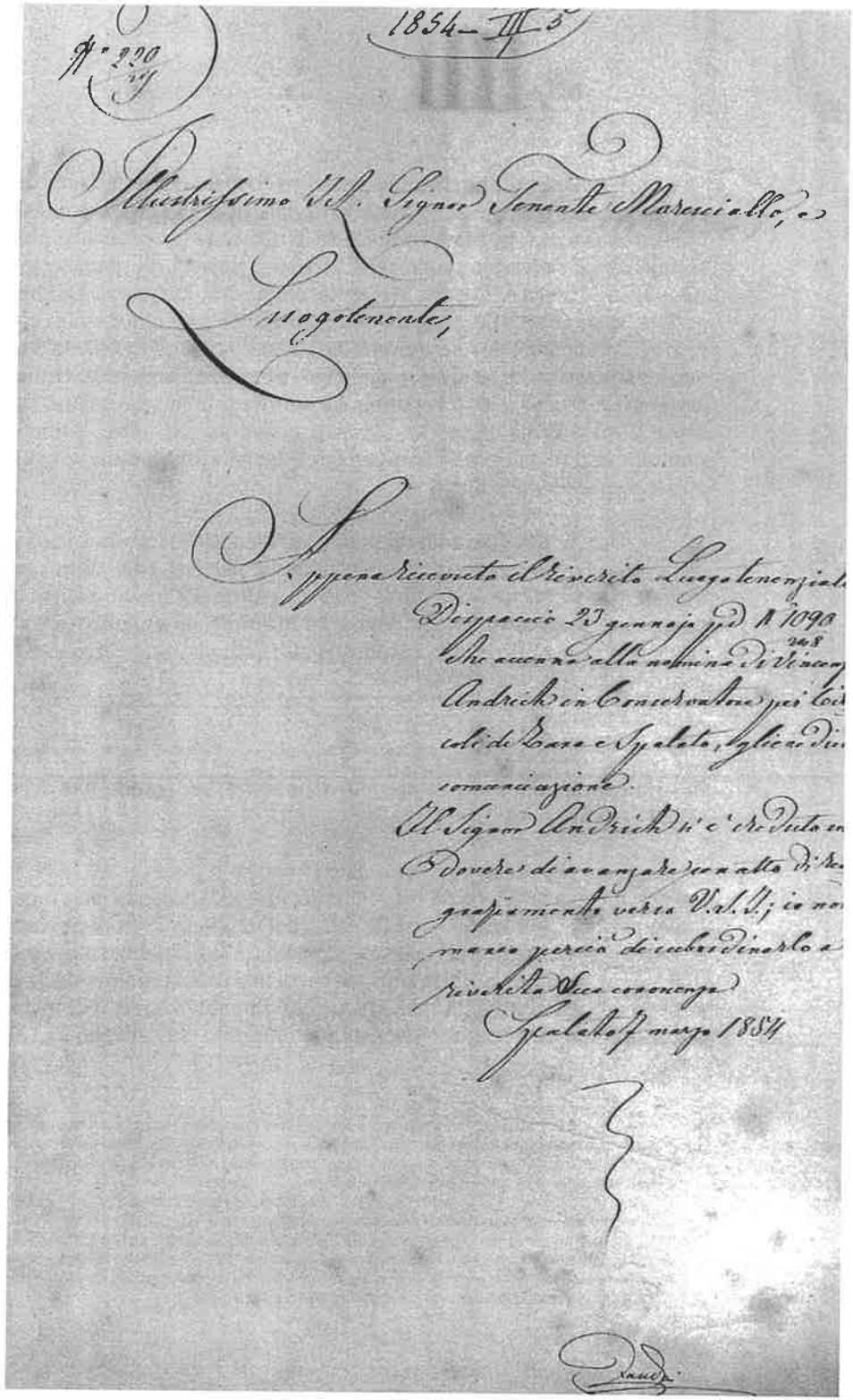

Zahvala Okružnoga poglavarstva u Splitu povodom imenovanja Vicka Andrića za konzervatora spomenika u Splitskom i Zadarskom okrugu od 23. siječnja 1854. Zahvala je upućena 7. ožujka 1854. namjesniku Dalmacije Lazaru Mamuli. Državni arhiv u Zadru, Prezidijalni spisi Namjesništva, 1854. svežanj VIIa.

15 Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti spomenika kulture (Narodne novine SRH br. 14/1965)
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti spomenika kulture (Narodne novine SRH br. 55/1965)
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti spomenika kulture (Narodne novine SRH br. 50/1966)

16 Zakon o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika - Narodne novine br. 21/1986, 33/1989 i 26/1993

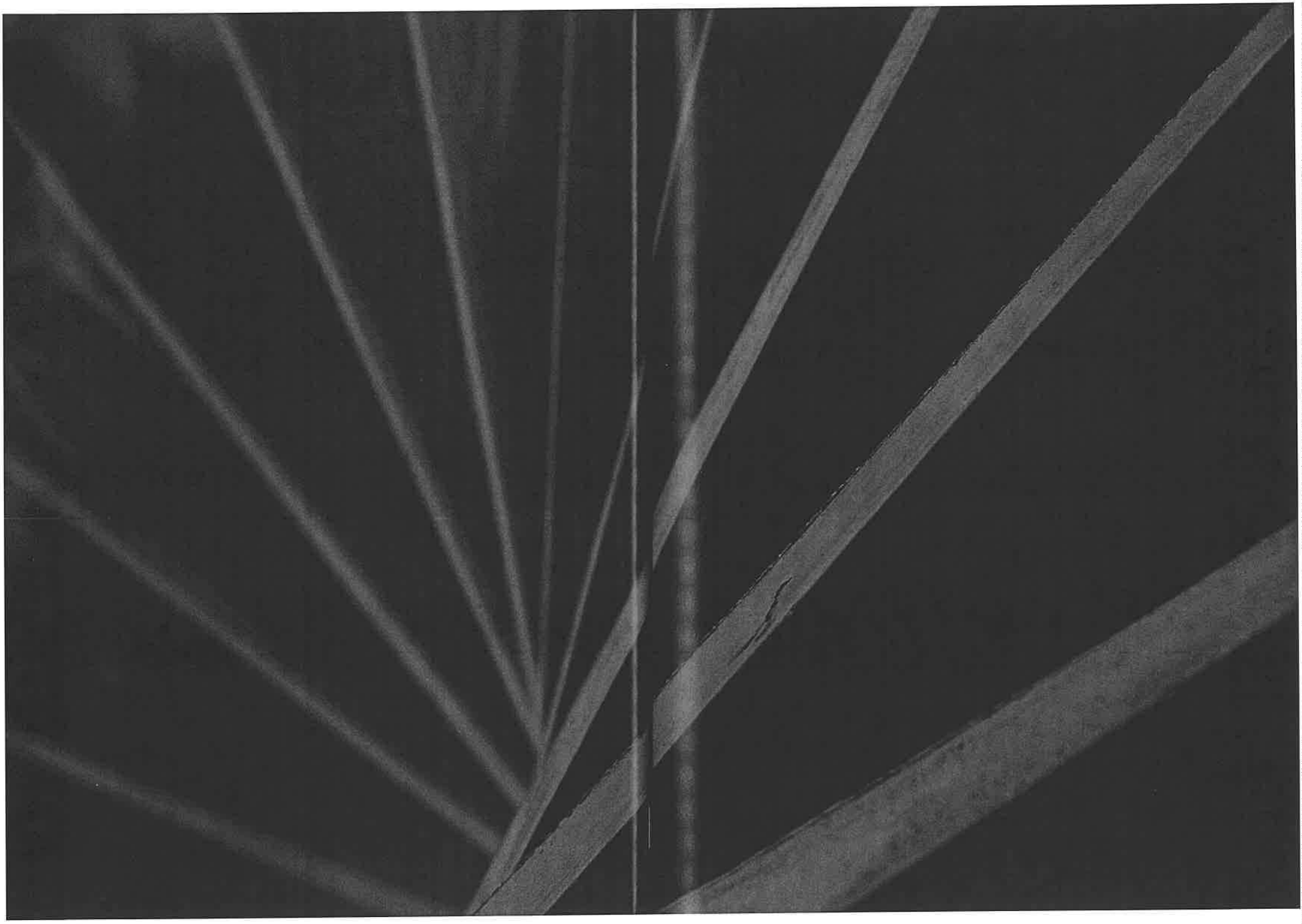

2

Pravni sustav zaštite kulturnih dobara Republike Hrvatske

Pravni sustav zaštite spomenika kulture samostalne i suverene Republike Hrvatske (1990-1999)

Sabor Republike Hrvatske 25. lipnja 1991. godine proglašava Republiku Hrvatsku samostalnom i suverenom državom. Nakon osamostaljenja nastavljena je primjena svih važećih propisa o zaštiti spomenika kulture koje smo već do sada spomenuli.

Prve promjene provedene u organizaciji Službe za zaštitu spomenika kulture. Služba koju su do tada činili: Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, regionalni zavodi za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu, Osijeku, Splitu i Rijeci, kao i općinski zavodi u Karlovcu, Varaždinu, Šibeniku, Zadru, Splitu, Zagrebu i Dubrovniku, kao samostalne ustanove, postupno se ustrojava u okviru državne uprave u jedinstveni Zavod. Ovaj proces započet 1991. godine bio je prekinut za vrijeme Domovinskog rata, te je u tom vremenu donesena posebna Naredba o jedinstvenom djelovanju Službe zaštite spomenika kulture u Republici Hrvatskoj.[17]

Ratna razaranja agresora usmjerena na namjerno uništenje hrvatske kulturne baštine, već ionako teško stanje pretvorila su u dramatično, o čemu svjedoče brojčani prikazi u izvješćima o ratnoj šteti. U takvim okolnostima uočavaju se nedostaci pravnog sustava, čak i na međunarodnoj razini, koji nije bio u stanju predvidjeti, pa tako niti spriječiti vandalsko ponašanje agresora. Bolna iskustva u primjeni međunarodnih propisa o zaštiti kulturnih dobara za vrijeme Domovinskog rata u Hrvatskoj, toliko su brojna da moraju biti predmetom zasebnog izvješća.

17 Naredba o jedinstvenom djelovanju Službe za zaštitu spomenika kulture Republike Hrvatske - Narodne novine br. 7/1992

Osnovne značajke pravnog sustava o zaštiti spomenika kulture do 1999. godine

Pravni sustav zaštite kulturnih dobara u Hrvatskoj činili su sljedeći temeljni propisi: Zakon o zaštiti spomenika kulture[18], Zakon o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika[19], Zakon o muzejskoj djelatnosti[20] i Zakon o zaštiti arhivske građe i arhivima[21]. Uz navedene temeljne propise pravni sustav zaštite spomenika kulture čini i velik broj drugih zakonskih i podzakonskih akata kojima se uređuju pojedina specifična pitanja.

Najviše pažnje u nastavku ćemo posvetiti dijelu pravnog sustava kojim se uređuje zaštita spomenika kulture. Ovo područje ponajprije je bilo uređeno Zakonom o zaštiti spomenika kulture, koji je u svom izvornom tekstu donesen 1966 godine, te je nakon toga u više navrata mijenjan i dopunjen. Uz ovaj temeljni Zakon na područje zaštite spomenika kulture primjenjivale su se i odredbe drugih propisa kojima se uređuju druga područja, od kojih osobito propisi o prostornom uređenju, o građenju, carinski i porezni propisi, kao i mnogi drugi.

Sam Zakon o zaštiti spomenika kulture u okviru svojih temeljnih odredbi uređivao je što se smatra spomenikom kulture, te je člankom 2. propisivao:

"Spomenikom kulture smatraju se nepokretni i pokretni predmeti kao i grupe predmeta, koji su zbog svoje arheološke, povijesne, sociološke, etnografske, umjetničke, arhitektonske, urbanističke, tehničke i druge znanstvene ili kulturne vrijednosti od značenja za društvenu zajednicu."

Uz navedenu definiciju spomenika kulture važno je istaknuti da se u članku 1. Zakona utvrđivalo da su *"spomenici kulture zaštićeni samim zakonom, bez obzira u čijem su vlasništvu i jesu li registrirani"*, čime je faktički bila uspostavljena zaštita "ex lege" i nad onim predmetima za koje se tek može samo predmnijevati da imaju svojstva spomenika kulture. Institut zaštite "ex lege" u praksi je rasteretio savjest konzervatora u službi zaštite spomenika kulture u slučajevima kada predmet sa svojstvima spomenika kulture nije bio zaštićen donošenjem akta o preventivnoj zaštiti ili registraciji, ali ga je istovremeno sudska praksa odbacila zbog nedostatka bilo kakvih kriterija za njegovu primjenu. Ovakva odredba pokazala se bez pravnog učinka, jer je njeno doslovno provođenje u praksi značilo da svaki predmet može biti spomenik kulture, dok se ne dokaže suprotno, a to je svakako neprihvatljivo.

Za razliku od zaštite "ex lege" zakonska mogućnost uspostavljanja preventivne zaštite nad predmetom za koji se pretpostavlja da ima spomenička svojstva, koja se uspostavlja donošenjem rješenja od Zavoda za zaštitu spomenika kulture, pokazala se u praksi vrlo korisnom. Gotovo u svakom slučaju od uočavanja predmeta, pa do okončanja istraživanja i valorizacije takvog predmeta, kao obaveznih predradnji za utvrđivanje spomeničkih svojstava, proticalo je više mjeseci, a ponekad i godina. Svakako je bilo korisno u takvim slučajevima uspostaviti odmah preventivnu zaštitu i time bitno smanjiti pogibelj od oštećenja ili uništenja predmeta. Predmet nad kojim je uspostavljena preventivna zaštita uživao je isti status kao i registrirani spomenik kulture.

Poseban dio toga Zakona[22] i poseban podzakonski akt uređivao je postupak registracije spomenika kulture, odnosno postupak upisa u Registar spomenika kulture. Postupak registracije, kao i sam Registar vodio je Zavod za zaštitu spomenika kulture. Zavod je donosio rješenje kojim se utvrđuje da predmet ima svojstvo spomenika kulture, te istim rješenjem određivao upis predmeta u Registar spomenika kulture. U slučajevima kada se rješenjem utvrđivalo svojstvo spomenika kulture za nepokretnine istim rješenjem utvrđivale su se i granice područja koji se stavlja pod zaštitu.

U Registar Zavod je upisivao osnovne podatke o spomeniku, a naknadno su se u Registar unosili i podaci o troškovima održavanja, popravaka ili konzerviranja (samo kada su se u spomenik ulagala državna sredstva). Ostali upisi, promjene ili brisanja u Registru mogli su se izvršiti samo temeljem rješenja Zavoda.

Predmeti i zbirke muzeja, arhiva, biblioteka, galerija, prema podacima iz inventara navedenih ustanova također su se upisivali u Registar spomenika kulture. Zbirke su se upisivale u Registar kao cjelina temeljem prijave koju je ustanova podnosila Zavodu.

18 Zakon o zaštiti spomenika kulture - Narodne novine br. 7/1967, 13/1967, 47/1986, 47/1989, 19/1991, 26/1993, 96/1993 i 52/1994

19 Zakon o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika - Narodne novine br. 21/1986, 33/1989 i 26/1993

20 Zakon o muzejskoj djelatnosti - Narodne novine br. 12/1977, 47/1986, 27/1991, 26/1993 i 96/1993

21 Zakon o zaštiti arhivske građe i arhivima - Narodne novine br. 25/1978, 47/1986, 26/1993 i 96/1993

22 Pravilnik o registraciji spomenika kulture - Narodne novine br. 6/1968

U postupku registracije spomenika kulture, ni vlasnik, kao ni posjednik nisu imali utjecaja, izuzev prava na žalbu nakon donošenja rješenja.

Ovaj Zakon, kao i ostali propisi nastali u periodu socijalističkog sustava, temeljio se na principima društvenog vlasništva, pa je stoga prava i obveze u odnosu na spomenike kulture utvrđivao za njihove trenutne posjednike (imaoce), a u potpunosti je prešutno isključio njihove vlasnike. Tako su se najveći broj odredbi Zakona kojima su se uređivala pitanja prava i obveza posjednika spomenika kulture odnosila na:

- obvezu prijave Zavodu za zaštitu spomenika kulture svakog predmeta za koji se može pretpostaviti da ima svojstva spomenika kulture, kao i svaku promjenu na takvu predmetu;
- obvezu brižljiva čuvanja i održavanja spomenika;
- dužnost da omogući istraživanje i proučavanje spomenika stručnim osobama koje imaju odobrenje Zavoda za zaštitu spomenika kulture;
- dužnost da se omogući pristup javnosti radi razgledavanja spomenika;
- suzdržavanje od aktivnosti kojima bi se izazvala pogibelj za spomenik;
- obvezu da se za svaku radnju kojom bi se mogle prouzročiti promjene na spomeniku prethodno zatraži dozvolu Zavoda za zaštitu spomenika kulture;
- zabranu izvoza spomenika, izuzev ako za to postoji dozvola Zavoda za zaštitu spomenika kulture.

Kao što smo već do sada isticali posebnu i značajnu ulogu u cjelokupnom sustavu zaštite spomenika kulture, imao je Zavod za zaštitu spomenika kulture koji je djelovao u sastavu Ministarstva kulture. Zavod za zaštitu spomenika kulture bio je ustrojen u dvije razine koju su činili: Središnja uprava sa sjedištem u Zagrebu i Odjelima koji su ustrojeni sa sjedištem u Zagrebu, Osijeku, Splitu, Rijeci, Karlovcu, Varaždinu, Zadru, Šibeniku i Dubrovniku. Ovakav ustroj Zavoda uspostavljen je u kolovozu 1994. godine kada su donošenjem izmjena i dopuna Zakona dotadašnji regionalni i općinski zavodi za zaštitu spomenika kulture prestali postojati kao samostalne ustanove, te nastavili s radom u sastavu jedinstvenog Zavoda dobivajući tako status ministarstva, odnosno državne uprave.

Temeljem Zakona o zaštiti spomenika kulture Zavod je, kao upravno tijelo obavljao poslove zaštite spomenika kulture, a osobito:

- vodio evidenciju i dokumentaciju o spomenicima kulture;
- provodio istraživanja i dokumentirao spomenike kulture;

- provodio postupak preventivne zaštite predmeta za kojeg se pretpostavlja da ima svojstvo spomenika kulture;
- provodio postupak registracije spomenika kulture i vodio Registar spomenika kulture Hrvatske;
- izrađivao konzervatorsku dokumentaciju za prostorno planiranje i surađivao u izradi prostornih planova;
- davao stručno mišljenje o prioritetu pri provođenju zaštitnih radova na spomenicima kulture;
- stručno nadzirao provedbu zaštitnih mjera i radova nad spomenicima kulture;
- pružao stručnu pomoć posjednicima i ustanovama u provedbi mjera zaštite spomenika kulture;
- po zahtjevu dozvoljavao arheološka iskopavanja i istraživanja pod uvjetima propisanim Zakonom;
- po zahtjevu dozvoljavao provođenje radnji kojima se mogu prouzrokovati promjene na spomeniku ili narušiti njegov integritet;
- po zahtjevu dozvoljavao prijenos i izvoz spomenika kulture;
- predlagao donošenje propisa kojima se uređuju pitanja iz područja zaštite spomenika kulture;
- obavljao i druge poslove utvrđene Zakonom ili odlukom nadležnog tijela državne uprave.

Od 1994. godine služba zaštite kulturne baštine prolazi kroz stalne organizacijske promjene, te tako do 1996. godine djeluje kao samostalno tijelo državne uprave pod nazivom Državna uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine. Koncem 1996. godine konzervatorska služba ponovno ulazi u sastav Ministarstva kulture u okviru kojeg djeluje sve do danas.

Razlozi zbog kojih je 1999. donesen Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

Podsjetimo da je do donošenja Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara područje zaštite kulturnih dobara bilo je uređeno Zakonom o zaštiti spomenika kulture ("Narodne novine", br. 7/67 - pročišćeni tekst, 13/67, 31/86, 47/86, 47/89, 19/91, 26/93, 52/94), Osnovnim zakonom o zaštiti spomenika kulture ("Narodne novine", br. 52/91), Zakonom o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika ("Narodne novine", br. 21/86, 33/89 i 26/93) i Rezolucijom o obnovi hrvatske kulturne baštine ("Narodne novine", br. 34/92).

Iako je Zakon o zaštiti spomenika kulture donesen 1960. godine, mijenjan i dopunjavan sedam puta, bila je očevidna i neprijeporna potreba za donošenjem novoga zakona, prilagođenog ustavnom i pravnom poretku Republike Hrvatske i suvremenom stručnom shvaćanju potreba zaštite i očuvanja kulturnih dobara.

Donošenje Zakona imalo je za cilj uspostaviti osnovne uvjete za provedbu zaštite i očuvanja kulturnih dobara na svekolikom teritoriju Republike Hrvatske sukladno državnom ustroju i pravnom poretku, kao i zakonskim rješenjima koja su primjerena stručnoj i pravnoj tradiciji Republike Hrvatske.

U odredbama do tada važećih propisa o zaštiti spomenika kulture nalazili su se pravni instituti i pravni pojmovi koji više nisu postojali u hrvatskome pravnom sustavu, pa su takvi propisi već stoga bili neprimjereni i neprimjenjivi. Uz to, oni ni terminološki, niti jezično nisu bili u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i drugim pozitivnim propisima. Zakoni u području zaštite spomenika kulture nisu bili usklađeni niti s promjenama u ustrojstvu državne uprave i lokalne samouprave i uprave, što je stvaralo daljnje poteškoće u njihovoj primjeni i obavljanju upravnih i stručnih poslova u djelatnosti zaštite kulturnih dobara. Zakonske odredbe, kojima su se uređivala stručna pitanja, iako još uvijek primjenjive, bile su nepotpune, pa i neprikladne za djelotvoran, stručan i učinkovit rad u području zaštite spomenika kulture. Navedenim se zakonima npr. uopće nisu uređivala neka vrlo značajna pitanja za stručno i djelotvorno ostvarivanje zaštite i očuvanja kulturnih dobara, što se ponajprije odnosi na inspekciju, upravni i stručni nadzor, restauratorsku djelatnost i druga važna pitanja.

Uz sve to valjalo je uvažiti i bitna načela zaštite kulturnih dobara koja su utvrđena u normama međunarodnog prava, međunarodnim konvencijama, preporukama, rezolucijama, među kojima osobito Konvencijom o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba i Protokolom u vezi sa zabranom izvoza kulturnih dobara s okupiranih teritorija, Hagg, 1954., Konvencijom o mjerama zabrane i sprečavanja nedozvoljenog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara, Pariz, 1970., Konvencijom o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, Pariz, 1972., Europskom konvencijom o zaštiti arheološke baštine, 1992., Europskom konvencijom o zaštiti graditeljske baštine iz 1985, kao i propisima Europske unije (Council Regulation (EEC) No 3911/92 od 9.12.1992., Commission Regulation (EEC) No 752/93 od 30.3. 1993., Council Directive 77/388/EEC, Cuncil Diretive 94/5/EC od 14. 2. 1994).

Stoga je donošenje Zakona rezultat nastojanja da se na suvremeni način urede sva pitanja koja su do tada bila sadržana u Zakonu o zaštiti spomenika kulture i Osnovnom zakonu o zaštiti spomenika kulture, kao i drugim već spomenutim zakonima, zatim i ona pitanja koja do tada uopće nisu zakonima uređivana ili su pak bila nepotpuno uređena, a značajna su za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara u Republici Hrvatskoj. Donošenjem Zakona trebalo je otkloniti postojeće neusklađenosti i nepotpunosti zakonodavstva i dovesti svekoliko obavljanje djelatnosti zaštite kulturnih dobara u sklad s pravnim i gospodarskim sustavom države.

Stanje hrvatske kulturne baštine 1999.

U vrijeme donošenja Zakona, dakle 1999. godine, svekoliku kulturnu baštinu Republike Hrvatske čini vrlo velik broj vrijednih nepokretnih i pokretnih kulturnih dobara. Nema županije, grada, općine, a gotovo ni naselja, na području kojih ne postoje kulturna dobra čiju je zaštitu i očuvanje potrebno osigurati.

Tom fondu pripadaju ponajprije stare građevine u gradskim povijesnim jezgrama, većina crkava, samostana, te drugih sakralnih građevina i kompleksa, gradovi, gradske cjeline, tradicionalna seoska naselja, stare tvrđe i gradine, bedemi i nekropole, arheološka nalazišta, čitavi krajevi i krajobrazi s povijesnim obilježjima, stari mostovi, dvorci i sve druge pojedinačne spomenički vrijedne građevine raznih namjena, kao nepokretna kulturna dobra.

Kulturnoj baštini pripadaju i pokretna kulturna dobra, kao što su djela likovnih umjetnosti, folklorno (etnografsko) blago, muzejske, galerijske i privatne zbirke, stare knjige, arhivsko gradivo, pisma, rukopisi i filmovi, namještaj, odjeća i nošnje, staro oružje, prometna sredstva i uređaji, spomenici tehničke kulture, kao i drugi predmeti koji imaju, sukladno zakonu, svojstvo kulturnoga dobra.

Stanje kulturnih dobara 1999. godine u Republici Hrvatskoj bilo je zabrinjavajuće, dijelom kao rezultat zatečenog stanja iz prošlih vremena, kada su kulturna dobra bila zanemarivana i vrlo često krajnje marginalizirana, ali i stoga što su u Domovinskom ratu upravo kulturna dobra bila izložena golemim razaranjima i uništenju.

U Domovinskom ratu hrvatskoj nacionalnoj kulturnoj baštini nanesena je šteta velikih razmjera. Uništena su mnoga povijesna naselja, muzejske zbirke, arhivi, knjižnice, a posebno sakralni objekti. Vrlo velike destrukcije agresor je učinio i na kulturnim dobrima od osobitog nacionalnog i svjetskog značenja.

Iz brojnih oštećenih, razorenih i napuštenih kulturnih objekata, posebno na privremeno okupiranim područjima Republike Hrvatske, nestala su, otuđena su ili rekvirirana vrijedna kulturna dobra i čitavi inventari muzeja, galerija, knjižnica i sakralnih objekata.

Do sada je utvrđeno više od 2.441 oštećenih ili uništenih nepokretnih spomenika kulture koja su bila evidentirana ili upisana u Registar nepokretnih spomenika kulture. Po vrstama nepokretnih spomenika na području Republike Hrvatske oštećeno je ili uništeno: 1.770 civilnih građevina, 497 sakralnih građevina (crkve i samostani), 15 povijesno memorijalnih građevina, 60 povijesnih vojno-obrambenih građevina, 66 gospodarskih objekata, 15 groblja, 18 objekata javne plastike i urbane opreme, kao i 11 arheoloških lokaliteta, te 21 zaštićena gradska cjelina.

Najveći broj oštećenih civilnih građevina nalazi se na području zaštićenih gradskih cjelina. Sakralni spomenici kulture (crkve i samostani) na drugom su mjestu po broju oštećenih i uništenih spomenika. U ove brojeve nisu uključeni podaci o ratnim štetama na pokretnim spomenicima kulture.

Zabrinjavajuće je bilo i stanje graditeljske baštine, nastalo kao posljedica politički motivirane nagle urbanizacije u proteklim desetljećima, kada je jedan dio gradova i naselja gotovo napušten, a drugi izložen prekomjernom porastu stanovništva. Tijekom vremena napuštene povijesne građevine propadale su radi toga što su izgubile svoje stoljetne funkcije, a fondovi staroga stambenog i poslovnog prostora, poglavito u većim gradovima, nisu održavani, što je dovelo do gotovo trajne degradacije naše graditeljske baštine.

Pokretna kulturna dobra nisu bila izložena takvim posljedicama nagle urbanizacije, ali su na drugi način propadala radi trajnog nedostatka sredstava, neprimjerena smještaja i održavanja, restauriranja, i sl.

Posljedice prijašnjega razdoblja, kao i ratnih razaranja u Domovinskom ratu, suočit će nekoliko budućih naraštaja Hrvatske s obvezama i odgovornošću spram spašavanja i obnavljanja kulturnih dobara. Takvo teško i zabrinjavajuće stanje kulturnih dobara Republike Hrvatske, posebno onih koja

svjedoče o nacionalnom identitetu hrvatskoga naroda, kao i posljedice razaranja i oštećivanja tih dobara u Domovinskom ratu, dalo je naročitu važnost donošenju Zakona.

Valja reći da je u Republici Hrvatskoj postojao zamjetan i dugotrajan nerazmjer između veličine i vrijednosti ukupnosti kulturnih dobara, s jedne, te gospodarske razvijenosti i materijalne mogućnosti zemlje, s druge strane, te da je i taj nerazmjer dovodi u pitanje kvalitetnu zaštitu i očuvanje kulturnih dobara. S obzirom na veliko bogatstvo kulturnih dobara Republike Hrvatske, taj će nerazmjer biti još prisutan i svakako će utjecati na politiku zaštite i očuvanja kulturnih dobara u budućem razdoblju. Stoga se smatralo nužnim odgovarajućim poticajnim mjerama, carinskim i poreznim olakšicama, osigurati ubuduće veću motivaciju vlasnika, odnosno drugih korisnika kulturnih dobara da sudjeluju u njihovoj zaštiti i očuvanju.

Tijekom 1996. izrađen je Nacionalni program zaštite, očuvanja i obnove kulturnih dobara za razdoblje od 1997. do 2006. U izradi tog Programa izvršena je procjena potrebnih sredstava za zaštitne radove na spomenicima kulture (kulturnim dobrima), i to posebno:

- za obnovu ratom oštećenih kulturnih dobara 2.468.444.137,00 kuna
- za zapuštena kulturna dobra 11.756.000.000,00 kuna

što je ukupno iznosilo 14.224.444.137,00 kuna.

Kako se procijenjeni iznos potrebnih sredstava za obnovu ratom oštećenih kulturnih dobara tada temeljio na podacima o utvrđenoj šteti na 1.859 nepokretnih kulturnih dobara i gruboj procjeni štete na područjima koji su oslobođeni vojno-redarstvenim operacijama „Bljesak" i „Oluja", te gruboj procjeni štete na pokretnim kulturnim dobrima, jasno je da je i u tom trenutku postojala svijest da će konačni i realni iznosi štete biti znatno veći.

Procjena potrebnih sredstava za obnovu i restauraciju zapuštenih kulturnih dobara temeljila se na sljedećim podacima:

- za obnovu zapuštenih kulturno-povijesnih cjelina - u 327 zaštićenih cjelina trebalo bi zbog njihove zapuštenosti izvršiti ulaganja u zaštitu i očuvanje tijekom narednih deset godina i to u:
  33 cjeline najviše spomeničke vrijednosti (Dubrovnik, Split, Trogir, osječka Tvrđa, Karlovačka zvijezda itd.) godišnji iznos od 7 milijuna kuna,

131 cjelinu od nacionalnog značenja godišnji iznos od 3,6 milijuna kuna, 163 cjeline od lokalne važnosti godišnji iznos od 1 milijun kuna;
- za zaštitu i očuvanje 4.461 pojedinačnih nepokretnih kulturnih dobara godišnji iznos od 160 milijuna kuna;
- za zaštitu i očuvanje 50.000 pokretnih kulturnih dobara godišnji iznos od 150 milijuna kuna.

U istom Nacionalnom programu pod napomenama o zaštiti pokretne kulturne baštine u tekstu nalazimo sljedeće konstatacije.

„Unatoč pozitivnim pomacima u posljednjih nekoliko godina otvaranjem restauratorskih radionica u Dubrovniku, Ludbregu i u Juršićima u Istri, te pripremama za skoro otvaranje radionice u Osijeku, treba istaknuti nužnost daljnjeg razvoja restauratorske djelatnosti radi otklanjanja sadašnjih poteškoća i stvaranja mogućnosti za ubrzanije i kvalitetnije izvođenje radova na očuvanju i obnovi naše bogate, ali dugogodišnjom nebrigom zapuštene i u ratu teško oštećene spomeničke baštine..... Većina restauratorskih radionica smještena je u neadekvatnim prostorima,... Većina spomenutih radionica osrednje je ili loše opremljena. Izuzetak je radionica u Ludbregu koja je, zahvaljujući pomoći iz slobodne države Bavarske opremljena prema visokim njemačkim standardima.....

Podaci da se 1 m² srednje oštećene slike restaurira u prosjeku oko 180 radnih sati, da je za teže oštećeni drveni kip visine 120 cm u prosjeku potrebno oko 500 radnih sati, a da za obnovu oltara, ovisno o njegovoj veličini, treba utrošiti od 5.000 do 40.000 radnih sati, uspoređeni s izuzetno malim brojem stručnjaka i lošom opremljenošću restauratorskih radionica, te s brojem zapuštenih kao i u ratu oštećenih spomenika kulture, upozoravaju na alarmantnost stanja i složenost problema obnove spomeničke baštine.

Usto, treba napomenuti da ubrzano raste broj nekvalificiranih zahvata na spomenicima kulture, koje obavljaju nestručne osobe, čime je spomenička baština također izložena daljnjoj devastaciji i uništavanju. Danas u Hrvatskoj nema registra restauratora, pa je potrebno hitno uvesti posebne ovlasti za kvalificirano obavljanje restauratorske djelatnosti."

Ciljevi Nacionalnog programa bili su:

- sustavno vrednovanje i dokumentiranje kulturne baštine,
- sveobuhvatna obnova ratom oštećene i razorene kulturne baštine,
- obnova zapuštene kulturne baštine,
- zaštita spomeničke građe u muzejima, zbirkama, arhivima i knjižnicama,
- povećanje zaštićenih površina prirodne baštine i integralnih vrijednosti kulturne i prirodne baštine na području Republike Hrvatske,
- kulturna baština u gospodarskom sustavu,
- očuvanje kulturnog identiteta izvan granica Republike Hrvatske.

Za ostvarenje zacrtanih ciljeva Nacionalni program postavio je kao prioritet sljedeće uvjete:

- uspostaviti novi pravni sustav zaštite i očuvanja kulturne baštine,
- razviti sustav financiranja zaštite i očuvanja kulturne baštine,
- jačati i stručno osposobljavati kadrove, te ubrzati razvoj restauratorske djelatnosti,
- razviti stručnu i znanstvenu suradnju, te
- usvojiti poticajne mjere u zaštiti, obnovi i održavanju kulturne baštine.

Donošenje Zakona imalo je i za cilj stvoriti pretpostavke da se sustavno, stručno i planirano pristupi svim poslovima zaštite i očuvanja kulturnih dobara Republike Hrvatske, te time što je moguće više poboljša zatečeno stanje fonda kulturnih dobara.

Uza sve već navedeno, bilo je prijeko potrebno osigurati stručno-znanstvenu dokumentaciju o oštećenim, zapuštenim i ugroženim kulturnim dobrima, kako bi se osigurala pouzdana podloga za njihovu restauraciju i tako očuvala za budućnost. Bez stručno-znanstveno dokumentirane podloge ne bi se moglo niti u budućnosti pristupiti njihovoj obnovi.

Uz spomeničke cjeline Dioklecijanove palače i Grada Dubrovnika na Listu svjetske kulturne i prirodne baštine UNESCO-a 1997. i 1998. upisuju se spomenička cjelina grada Trogira, kompleks Eufrazijeve bazilike u Poreču i Katedrala sv. Jakova u Šibeniku. Ovi upisi potvrdili su bogatstvo hrvatske kulturne baštine, ali i ukazali na činjenicu da je trebalo proteći punih 18 godina da se ova vrijedna i značajna dobra nađu na UNESCO-voj Listi. Sedmo kulturno i prirodno dobro, Starogradsko polje, upisano je na ovu Listu u 2008.

Uloga i mjesto kulturnih dobara neprijeporni su u području kulture, znanosti, obrazovanja, u općoj civilizacijskoj razini narodne i državne zajednice, te u najdubljim slojevima svijesti o nacionalnom i zavičajnom identitetu pojedinaca i naroda. Pri izradi i donošenju Zakona bila je prisutna spoznaja da hrvatska kulturna dobra imaju posebno i nadasve značajno mjesto i ulogu u općoj razvojnoj, a napose u razvojnoj gospodarskoj strategiji Republike Hrvatske. Kulturna dobra kao gospodarski resurs i važan dio turističke ponude imala su i imaju osobit utjecaj na razvitak turizma. Rezultati provedenih istraživanja već su u vrijeme donošenja Zakona pokazivali da više od 70% turista svoje odredište izabire radi upoznavanja kulturne i prirodne baštine neke zemlje, te da ova vrsta turizma nema sezonski karakter. Stoga je razvitak Hrvatske i tada bio teško zamisliv bez ovoga značajnog gospodarskog resursa koji svojim bogatstvom i raznolikošću može dati jedinstveno obilježje i strateško usmjerenje njezinom razvitku.

U tome smislu hrvatska kulturna dobra, uz kulturne i kulturno-povijesne atribute, imaju i sve osobine trajnog i značajnog gospodarskog resursa. Ulaganja u zaštitu i očuvanje ne treba tretirati kao potrošnju, već kao ulaganja u gospodarski razvitak u kojem se u dugoročnom razdoblju postižu iznimni prihodi. Stoga ne trebaju iznenaditi odredbe Zakona kojima se dio turističkih prihoda usmjerio na očuvanje kulturnih dobara, uvažavajući činjenicu njihova aktivnog sudjelovanja u ostvarivanju toga prihoda. Gospodarska uloga kulturnih dobara u dotadašnjem je gospodarskom razvitku Hrvatske bila marginalizirana, pa i potiskivana, ili pak samo deklaratorno priznavana, te uglavnom ograničena samo na obalni pojas.

Osim toga, uočeno je kako razvitak sustava zaštite i očuvanja kulturnih dobara iznimno povoljno utječe na rješavanje problema nezaposlenosti, jer sustavno očuvanje tako bogatog i raznolikog fonda kulturnih dobara kakvim Hrvatska raspolaže otvara potrebu za velikim brojem djelatnika raznorodnih stručnih profila, od obrtničke do industrijske razine, od razine građevinskih radnika do specijaliziranih stručnjaka i znanstvenika. Time se svakako otvaraju i potrebe za obrazovanjem takvih stručnjaka specijaliziranih profila.

Isticanjem i gospodarskog značenja zaštite i očuvanja kulturnih dobara, usporedo s nacionalnim i kulturnim značenjem, mogu se postići značajni rezultati u njihovu očuvanju, što je i svrha svakog nastojanja u obrani i promidžbi nacionalnog identiteta i njegove kulturno-povijesne memorije.

Osnovne značajke Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara uređena su sljedeća pitanja:

- pojam i vrste kulturnih dobara koja se stavljaju pod zaštitu,
- postupak utvrđivanja svojstva kulturnoga dobra, te uspostavljanje zaštite na kulturnom dobru,
- preventivna zaštita kulturnoga dobra,
- uspostavljanje Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske,
- obveze i prava vlasnika i nositelja drugih stvarnih i obveznih prava na kulturnom dobru,
- ograničenja prava vlasništva na kulturnom dobru,
- mjere zaštite i očuvanja kulturnih dobara, te praćenje stanja kulturnih dobara,
- obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, te djelokrug i zadaće mjerodavnih tijela,
- obavljanje djelatnosti istraživanja, proučavanja, čuvanja, restauriranja, održavanja, obnove, uporabe i prometa kulturnih dobara,
- osnivanje i djelokrug Hrvatskog vijeća za kulturna dobra,
- upravni, stručni i inspekcijski nadzor,
- osiguravanje sredstava za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara, te
- prekršaji u području zaštite i očuvanja kulturnih dobara.

Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, uređena su sukladno ustavnom i pravnom poretku, te postojećoj praksi i stručnim postignućima, stručna i pravna pitanja koja jamče kvalitetnije ostvarivanje zaštite i očuvanja kulturnih dobara, a koja nisu uopće, ili nisu bila primjereno, odnosno dostatno uređena postojećim zakonima.

Umjesto dotadašnjeg pojma "spomenik kulture", Zakonom se uvodi pojam "kulturnoga dobra", sukladno većini međunarodnih konvencija u ovom području.

Umjesto pojma "zaštite spomenika kulture", uveden je pojam "zaštite i očuvanja kulturnog dobra", pri čemu se pod pojmom zaštite kulturnog dobra ponajprije podrazumijeva njegova pravna i stručna zaštita, dok pojam očuvanja kulturnog dobra obuhvaća poglavito fizičke intervencije na kulturnom dobru, kojima se produžuje njegovo trajanje, odnosno osigurava očuvanje i osposobljavanje za korištenje u suvremenim uvjetima života.

Kulturnim dobrima Zakon smatra, uz ostalo, i prostorna područja, te dijelove prostora Republike Hrvatske sa značajnom i međuovisnom strukturom kulturnih i prirodnih dobara. Kulturnim dobrom po Zakonu smatrat će se i nematerijalna (duhovna) kulturna dobra, odnosno narodne vrednote.

Zakonom se uvodi javnosti otvorena evidencija kulturnih dobara, a to je Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, koji je javna knjiga. U nju se upisuju sva kulturna dobra koja su kao takva utvrđena u posebnom, također zakonom propisanom, stručnom i upravnom postupku. Posebno važan dio Registra čini Lista kulturnih dobara od nacionalnog značenja u koju se upisuju samo ona kulturna dobra koja u posebnom postupku vrednovanja budu uvrštena u ovu Listu. Registar kulturnih dobara kao novost sadrži i treću evidenciju u koju se upisuju preventivno zaštićena dobra. Time Registar predstavlja temeljnu i cjelovitu evidenciju o ukupnom fondu zaštićenih kulturnih dobara u Hrvatskoj.

Propisanim postupkom upisivanja u sve tri Liste Registra, za cijeli teritorij države, uspostavlja se i jedinstveno vrednovanje kulturnih dobara, što je prijeko potreban uvjet pri određivanju prioriteta u zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, pa, prema tome, i za provođenje učinkovite i uspješnije politike zaštite kulturnih dobara.

Preventivna zaštita dobara u Zakonu dobiva posve novi smisao. Osim što i dalje zadržava karakter interventne i hitne zaštitne mjere, preventivna zaštita postaje posebna faza u postupku provedbe zaštite. Za razliku od normi prijašnjih zakona, preventivna zaštita ograničena je na rok od 3, odnosno 6 godina, unutar kojega se zaštita uspostavlja kao trajna ili pak, ako za to nema potrebnih stručnih uvjeta, istekom roka, preventivna zaštita prestaje. Iznimno, rok preventivne zaštite za arheološka nalazišta je produžen na 6 godina. U prijašnjem Zakonu ta vrsta zaštite nije bila vremenski ograničena, pa su pojedina dobra i po više desetaka godina bila u statusu preventivne zaštite, a da postupak utvrđivanja spomeničkog svojstva pojedinoga dobra nikada nije nastavljen, pa ni dovršen, što je dovodilo do nesigurnosti u pravnom i stručnom pogledu.

Zakonom se, kao novo, a sukladno međunarodnim konvencijama, uvodi i kategorija ugroženih kulturnih dobara, po ugledu na UNESCO-ovu Listu ugrožene svjetske baštine, čime se, među ostalim, definicije, pojmovi i odredbe međunarodnih konvencija unose u naš pravni sustav. S tim u svezi, odredbama Zakona uređuju se i pitanja zaštite kulturnih dobara u izvanrednim okolnostima, sukladno odredbama Konvencije o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, kao i iskustvima stečenim u Domovinskom ratu i agresiji na Republiku Hrvatsku.

Zakonom se pobliže i određenije uređuju prava i obveze vlasnika kulturnih dobara i ovlaštenika stvarnih i obveznih prava na kulturnom dobru, sukladno europskoj i svjetskoj praksi kao i našemu pravnom poretku. Ovo je jedna od važnijih novosti u zakonskom uređivanju zaštite kulturnih dobara, koja će uvelike utjecati na učinkovito provođenje mjera zaštite kulturnih dobara. Zakonom se uređuju i uvjeti ograničenja vlasničkih prava na kulturnom dobru, te naknade i obeštećenja s tim u svezi.

Posebnom glavom Zakona vrlo se detaljno i za razliku od prijašnjega zakona sustavno propisuju mjere koje se mogu poduzimati radi zaštite i očuvanja kulturnih dobara. Po prvi puta su na temelju dosadašnjih iskustava uvedeni u sustav zaštite i nove mjere kojima je povećana učinkovitost zaštite kulturnih dobara. Kao mjere zaštite i očuvanja kulturnih dobara Zakon propisuje: istraživanje, dokumentiranje i praćenje stanja kulturnih dobara, označavanje nepokretnih kulturnih dobara, utvrđivanje sustava mjera zaštite, utvrđivanje posebnih uvjeta zaštite nepokretnih kulturnih dobara u postupku izdavanja lokacijske dozvole, prethodna dozvola za radove na kulturnom dobru, dozvola za obavljanje djelatnosti u nepokretnom kulturnom dobru, dozvola za izradu replike kulturnoga dobra, dozvola za iznošenje iz zemlje, zaštita ugroženoga kulturnog dobra, te hitne mjere zaštite i mjere zaštite u izvanrednim okolnostima.

Među pitanjima koja su prvi puta zakonski uređena, treba istaknuti i uređivanje restauratorske djelatnosti. Restauratorska se djelatnost i formalno uključuje u kontekst zaštite kulturnih dobara, te se Zakonom propisuje način njezina obavljanja i status restauratorskih zavoda i ustanova koje se njome bave. Zakon ne izostavlja ni druge institucije iz područja zaštite i očuvanja kulturnih dobara, a poglavito muzeje i galerije, arhive i knjižnice, te utvrđuje njihovu ulogu u tom sustavu. Zakon ujedno otvara mogućnosti za osnivanje i rad specijaliziranih pravnih i fizičkih osoba za očuvanje i obnovu kulturnih dobara.

Zakon predviđa osnivanje Hrvatskog vijeća za kulturna dobra, kao najpogodnijeg stručnog tijela za raspravljanje i donošenje meritornih stručnih odluka o najosjetljivijim i najvažnijim pitanjima zaštite i očuvanja kulturnih dobara.

Novost Zakona je i uspostavljanje sustava financiranja zaštite, očuvanja i obnove kulturnih dobara unutar kojega se, primjereno uključenosti kulturnih dobara u svekoliki društveni i gospodarstveni život, predviđaju izvori novčanih sredstva za financiranje zaštite. Pri tom se kao potpuna novost u zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Zakonom predviđaju prihodi od tzv. spomeničke rente, tj. posebne pogodnosti korištenja kulturnoga dobra, odnosno obavljanja djelatnosti u kulturnom dobru. Sredstva ostvarena temeljem ovih prihoda namijenjena su ulaganju u zaštitu i očuvanje kulturnih dobara. Predloženi sustav financiranja zaštite i očuvanja kulturnih dobara ima dijelom uzor u Zakonu o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika ("Narodne novine" br. 21/86, 33/89 i 26/93), koji je u praksi već provjeren i pokazao se uspješnim i prikladnim za hrvatske uvjete.

Radi obavljanja nadzora nad zakonitošću rada pravnih i fizičkih osoba iz područja zaštite i očuvanja, obnove i prometa kulturnih dobara, nadzora nad provedbom zakona i nadzora nad stručnim radom, Zakonom se uređuju pitanja upravnoga, stručnog i inspekcijskog nadzora.

Zakonom se predviđa, s obzirom na složenost i opsežnost materije, dio pitanja urediti podzakonskim aktima kojima će se pobliže razraditi provedba pojedinih pitanja zaštite i očuvanja kulturnih dobara. Zajedno s podzakonskim aktima, Zakon tvori cjelovit sustav i čini osnovu za uspješnu provedbu zaštite kulturnih dobara.

Zakon je ujedno omogućio da se nastavi i dovrši postupak ustrojavanja službe zaštite kulturnih dobara na cijelom području Republike Hrvatske, te da se osiguraju primjereniji kadrovski i materijalni uvjeti za ostvarivanje programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara. Njime su uređene ovlasti Ministarstva kulture u obavljanju upravnih i stručnih poslova u području zaštite kulturnih dobara, uvjeti i način rada pravnih i fizičkih osoba na poslovima istraživanja, proučavanja, čuvanja, restauriranja, održavanja, obnove, uporabe i prometa kulturnih dobara, te provedba upravnoga, stručnog i inspekcijskog nadzora.

Zakon je svojim rješenjima omogućio, između ostalog, da kulturna dobra kao najvrednija narodna stečevina konačno uđu u prostorne i razvojne planove zemlje, te postanu njihovim neodvojivim dijelom.

Izmjene i dopune Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

Kao što smo već konstatirali prve izmjene i dopune Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara izvršene su 2003. godine kada su u unesene odredbe o:

- obvezi organizatora aukcije da 30 dana prije njezina održavanja obavijesti sve ovlaštenike prava prvokupa o početnim uvjetima prodaje kulturnih dobara, te na aukciji prisutnim ovlaštenicima omogućiti ostvarivanje prava prvokupa po postignutoj cijeni (članak 37a. Zakona);
- omogućavanju davanja koncesija i koncesijskih odobrenja na kulturnim dobrima (članci 43a. - 43k. Zakona);
- ovlasti ministra kulture da propiše uvjete i način obavljanja podvodnih aktivnosti u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske u područjima gdje se nalaze kulturna dobra, kao i nadzor nad obavljanjem podvodnih aktivnosti (članak 49. stavci 2. i 3. Zakona);
- primjeni članaka 67. - 69. Zakona, kojima se uređuje o iznošenje kulturnih dobara iz Republike Hrvatske i na predmete propisane propisima Europske unije (članak 69a. Zakona);

- povratu kulturnih predmeta nezakonito odnesenih iz drugih zemalja (članci 70a. - 70e. Zakona);
- o obvezi izdavanja potvrde prigodom privremenog oduzimanja kulturnog dobra ili predmeta kojim je počinjen prekršaj ili kazneno djelo (članak 87. stavak 2. Zakona);
- načinu utvrđivanja i ubiranja spomeničke rente od izravne i neizravne potrošnje kulturnih dobara, kao i raspodjelu ubranih sredstava između grada ili općine na čijem teritoriju je renta ubrana i državnog proračuna (članci 114., 114a. i 114b. Zakona);
- prekršajima u slučaju ne dostave podataka za utvrđivanje obveze plaćanja spomeničke rente (članak 118. stavak 1. točke 3. i 4. Zakona);
- primjeni članka 69a. Zakona od dana prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju;
- kao i nekoliko pojašnjenja u izričaju odredaba Zakona.

U izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara izvršenim u srpnju 2009. u odredbe unesene su sljedeće promjene u:

- članku 6. Zakona dodana je definicija pojma konzervatorske podloge;
- članku 21. Zakon izmijenjen je stavak 1. te je ukinuta obveza nadležnog tijela (nadležne konzervatorske službe) da je prvotno dužno opomenuti vlasnika zbog neprovođenja propisane mjere zaštite kulturnog dobra i odrediti mu rok u kojem je to dužan učiniti ili će u protivnom nadležno tijelo mjeru provesti na trošak vlasnika;
- odredbama u kojima se spominje poglavarstvo županije, Grada Zagreba, grada ili općine izvršena je izmjena te je uređeno da iste ovlasti ili obveze imaju župani, gradonačelnici i općinski načelnici;
- člancima 43a. - 43j. Zakona izvršeno je usklađenje sa Zakonom o koncesijama iz 2008.;
- članku 57. Zakona izmijenjen je te je umjesto obveze donošenja urbanističkog plana uređenja propisana obveza donošenja konzervatorske podloge za područje kulturno-povijesne cjeline;
- člancima 60. i 61. Zakona izmijenjeni su kako bi se sukladno propisima o građenju i prostornom uređenju uredilo pitanje utvrđivanja posebnih uvjeta zaštite kulturnog dobra u postupku izdavanja lokacijske dozvole i rješenja o uvjetima građenja;
- članku 71. Zakona izvršena je dopuna prema kojoj se ugroženim kulturnim dobrom smatraju i dobra upisna na Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva i Listu nematerijalne kulturne baštine kojoj je potrebna hitna zaštita;

- članku 81. stavcima 1. i 2. Zakona izvršeno je usklađenje u pogledu stručne spreme koju mora inati osoba da bi mogla obavljati poslove inspektora ili višeg inspektora;
- članku 86. Zakona dodan je stavak 4. koji omogućava inspekciji Ministarstva kulture podnošenje optužnih prijedloga i izdavanje prekršajnih naloga.

Navedene izmjene i dopune Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara iz srpnja 2009. stupile su na snagu 28. srpnja 2009., zbog čega nisu obuhvaćene u komentaru odredbi Zakona, te treba ostaviti praksi da pokaže njihovu učinkovitost.

ZAKON O ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA

pročišćeni tekst[23]

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuju vrste kulturnih dobara, uspostavljanje zaštite nad kulturnim dobrom, obveze i prava vlasnika kulturnih dobara, mjere zaštite i očuvanja kulturnih dobara, obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, obavljanje upravnih i inspekcijskih poslova, rad i djelokrug Hrvatskog vijeća za kulturna dobra, financiranje zaštite i očuvanja kulturnih dobara, kao i druga pitanja u svezi sa zaštitom i očuvanjem kulturnih dobara.

Članak 2.

Kulturna dobra od interesa su za Republiku Hrvatsku i uživaju njezinu osobitu zaštitu.

Kulturna dobra u smislu ovoga Zakona jesu:

- *pokretne i nepokretne stvari od umjetničkog, povijesnog, paleontološkog, arheološkog, antropološkog i znanstvenog značenja;*
- *arheološka nalazišta i arheološke zone, krajolici i njihovi dijelovi koji svjedoče o čovjekovoj prisutnosti u prostoru, a imaju umjetničku, povijesnu i antropološku vrijednost;*
- *nematerijalni oblici i pojave čovjekova duhovnog stvaralaštva u prošlosti kao i dokumentacija i bibliografska baština i*
- *zgrade, odnosno prostori u kojima se trajno čuvaju ili izlažu kulturna dobra i dokumentacija o njima.*

Članak 3.

Kulturna dobra bez obzira na vlasništvo, preventivnu zaštitu ili registraciju uživaju zaštitu prema odredbama ovoga Zakona.

23 Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (Narodne novine br. 69/99., 151/03., 157/03. i 87/09.).

Članak 4.

Vlasnici i nositelji prava na kulturnom dobru, te drugi imatelji kulturnoga dobra odgovorni su za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara prema odredbama ovoga Zakona.

Za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara, za određivanje mjera zaštite i nadzor nad njihovim provođenjem, u sklopu svoga djelokruga skrbe i odgovorna su tijela državne uprave, tijela lokalne samouprave i uprave i tijela lokalne samouprave u području kulture, prostornog planiranja i uređenja prostora, zaštite okoliša, graditeljstva, stambenog i komunalnog gospodarstva, turizma, financija, unutarnjih poslova i pravosuđa sukladno zakonu i drugim propisima.

Svi su građani dužni skrbiti o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, te prijaviti nadležnom tijelu dobro za koje se predmnijeva da ima svojstvo kulturnoga dobra.

Članak 5.

Svrha je zaštite kulturnih dobara:

- *zaštita i očuvanje kulturnih dobara u neokrnjenom i izvornom stanju, te prenošenje kulturnih dobara budućim naraštajima,*
- *stvaranje povoljnijih uvjeta za opstanak kulturnih dobara i poduzimanje mjera potrebnih za njihovo redovito održavanje;*
- *sprječavanje svake radnje kojom bi se izravno ili neizravno mogle promijeniti svojstva, oblik, značenje i izgled kulturnoga dobra i time ugroziti njegova vrijednost;*
- *sprječavanje protupravnog postupanja i protupravnog prometa kulturnim dobrima, te nadzor nad iznošenjem i uvozom kulturnih dobara;*
- *uspostavljanje uvjeta da kulturna dobra prema svojoj namjeni i značenju služe potrebama pojedinca i općem interesu.*

Članak 6.

Pojedini pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeća značenja:

1. *zaštita kulturnog dobra jest poglavito provedba mjera zaštite pravne i stručne naravi propisanih odredbama ovoga Zakona, a sukladnih pravilima konzervatorske struke.*
2. *očuvanje kulturnoga dobra jest provedba mjera zaštite i očuvanja radi produženja trajanja spomeničkih svojstava kulturnoga dobra.*
3. *čuvanje kulturnoga dobra je sustavno praćenje stanja kulturnoga dobra i osiguravanje njegove zaštite od svakog ugrožavanja toga dobra ili njegovih spomeničkih svojstava, kao i svake druge protupravne ili neovlaštene uporabe.*
4. *održavanje kulturnoga dobra je sustavno praćenje stanja kulturnoga dobra te poduzimanje mjera i radova nužnih za očuvanje spomeničkih svojstava, cjelovitosti i namjene kulturnoga dobra.*
5. *kulturno-povijesnom cjelinom smatra se naselje ili dio naselja, kao i područje, koji su zaštićeni kao kulturno dobro.*
6. *nositelj prava na kulturnom dobru smatra se osim vlasnika i nositelj drugih stvarnih i obveznih prava na kulturnom dobru.*
7. *imatelj kulturnoga dobra jest svaka osoba koja na bilo koji način i po bilo kojoj osnovi drži kulturno dobro.*
8. *sustav mjera zaštite kulturnoga dobra jest ukupnost svih zaštitnih mjera utvrđenih radi potpune zaštite i očuvanja pojedinoga kulturnog dobra.*
9. *nadležno tijelo je Konzervatorski odjel Ministarstva kulture na čijem se području kulturno dobro nalazi, a za područje Grada Zagreba Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu.*
10. *konzervatorska podloga je stručna dokumentacija koja sadrži grafički i tekstualni dio, a obuhvaća identifikaciju, analizu stanja, valorizaciju i mjere očuvanja kulturno-povijesnih vrijednosti na području obuhvata.*

II. VRSTE KULTURNIH DOBARA

1. Nepokretna kulturna dobra

Članak 7.

Nepokretno kulturno dobro može biti:

- *grad, selo, naselje ili njegov dio;*
- *građevina ili njezini dijelovi, te građevina s okolišem;*
- *elementi povijesne opreme naselja;*
- *područje, mjesto, spomenik i obilježje u svezi s povijesnim događajima i osobama;*
- *arheološko nalazište i arheološka zona, uključujući i podvodna nalazišta i zone;*
- *područje i mjesto s etnološkim i toponimskim sadržajima;*
- *krajolik ili njegov dio koji sadrži povijesno karakteristične strukture, koje svjedoče o čovjekovoj nazočnosti u prostoru;*
- *vrtovi, perivoji i parkovi;*
- *tehnički objekt s uređajima i drugi slični objekti.*

2. Pokretna kulturna dobra

Članak 8.

Pokretno kulturno dobro može biti:

- *zbirka predmeta u muzejima, galerijama, knjižnicama i drugim ustanovama kao i drugim pravnim osobama te državnim i upravnim tijelima uključujući i kod fizičkih osoba;*
- *crkveni inventar i predmeti;*
- *arhivska građa, zapisi, dokumenti, pisma, rukopisi,*
- *filmovi;*
- *arheološki nalazi;*
- *antologijska djela likovnih i primijenjenih umjetnosti i dizajna;*
- *etnografski predmeti;*
- *stare i rijetke knjige, novac, vrijednosni papiri, poštanske marke i druge tiskovine;*
- *dokumentacija o kulturnim dobrima;*
- *kazališni rekviziti, skice, kostimi i sl.;*
- *uporabni predmeti (namještaj, odjeća, oružje i sl.), prometna i prijevozna sredstva i uređaji, predmeti koji su značajna svjedočanstva razvitka znanosti i tehnologije.*

3. Nematerijalna kulturna dobra

Članak 9.

Nematerijalno kulturno dobro mogu biti razni oblici i pojave duhovnog stvaralaštva što se prenose predajom ili na drugi način, a osobito:

- *jezik, dijalekti, govori i toponimika, te usmena književnost svih vrsta;*
- *folklorno stvaralaštvo u području glazbe, plesa, predaje, igara, obreda, običaja, kao i druge tradicionalne pučke vrednote;*
- *tradicijska umijeća i obrti.*

Očuvanje nematerijalnih kulturnih dobara provodi se izradbom i čuvanjem zapisa o njima, kao i poticanjem njihova prenošenja i njegovanja u izvornim i drugim sredinama.

III. USPOSTAVLJANJE ZAŠTITE NAD KULTURNIM DOBROM

1. Preventivna zaštita

Članak 10.

Za dobra za koja se predmnijeva da imaju svojstvo kulturnoga dobra može se kao privremeno donijeti rješenje o preventivnoj zaštiti. Rješenje o preventivnoj zaštiti donosi nadležno tijelo prema mjestu gdje se dobro nalazi.

Rješenjem o preventivnoj zaštiti utvrđuje se predmet preventivne zaštite i rok na koji se određuje.

Rok na koji se određuje preventivna zaštita računa se do donošenja rješenja iz članka 12. ovoga Zakona, ali ne može biti dulji od 3 godine, osim za arheološka i podvodna arheološka nalazišta u slučaju kojih ne može biti dulji od 6 godina od dana donošenja rješenja.

Ako po proteku roka propisanog stavkom 3. ovoga članka ne bude doneseno rješenje kojim se utvrđuje svojstvo kulturnoga dobra rješenje o preventivnoj zaštiti prestaje važiti.

Rješenjem kojim se uspostavlja preventivna zaštita nad nekretninama obvezno se utvrđuju prostorne međe dobra na koje se odnosi preventivna zaštita.

Žalba na rješenje o preventivnoj zaštiti ne odgađa izvršenje rješenja.

Članak 11.

Na dobro koje je preventivno zaštićeno primjenjuje se ovaj Zakon i svi propisi koji se odnose na kulturna dobra.

Dobro iz stavka 1. ovoga članka upisuje se u Listu preventivno zaštićenih dobara koja je posebni dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Registar).

2. Utvrđivanje svojstva kulturnoga dobra

Članak 12.

Svojstvo kulturnoga dobra, na temelju stručnog vrednovanja, utvrđuje Ministarstvo kulture rješenjem.

Rješenjem kojim se utvrđuje svojstvo nepokretnoga kulturnog dobra obvezno se utvrđuju prostorne međe kulturnoga dobra koje se zaštićuje, a dostavlja se nadležnom katastru i sudu radi zabilježbe u zemljišnim knjigama.

Rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnoga dobra koje se odnosi na podvodno arheološko nalazište dostavlja se i nadležnoj lučkoj kapetaniji.

Rješenjem iz stavka 1. određuje se sustav mjera zaštite kulturnoga dobra i obveza upisa kulturnoga dobra u Registar, Listu zaštićenih kulturnih dobara.

Žalba na rješenje iz stavka 1. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja. Rješenje o žalbi donosi ministar kulture.

3. Kulturna dobra od nacionalnog značenja

Članak 13.

Kulturna dobra za koja se utvrdi da su od najvećega nacionalnog značenja za Republiku Hrvatsku upisuju se u posebni dio Registra, Listu kulturnih dobara nacionalnog značenja.

Postupak vrednovanja kulturnih dobara iz stavka 1. ovoga članka obavlja posebno stručno povjerenstvo od pet članova koje imenuje ministar kulture iz reda istaknutih stručnjaka za kulturnu baštinu.

Na temelju stručnog nalaza, povjerenstvo iz stavka 2. ovoga članka predlaže ministru kulture donošenje rješenja.

Rješenjem iz stavka 3. ovoga članka određuje se sustav mjera zaštite kulturnoga dobra.

Žalba na rješenje iz stavka 3. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja. Rješenje o žalbi donosi ministar kulture.

4. Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske

Članak 14.

Kulturna dobra upisuju se u Registar.

Registar je javna knjiga koju vodi Ministarstvo kulture.

Registar se sastoji od tri liste i to: Liste zaštićenih kulturnih dobara, Liste kulturnih dobara nacionalnog značenja i Liste preventivno zaštićenih dobara.

Ministar kulture propisuje oblik, sadržaj i način vođenja Registra.

Članak 15.

Ako kulturno dobro izgubi svojstva radi kojih je zaštićeno, Ministarstvo kulture donijet će rješenje o prestanku svojstva kulturnoga dobra, na temelju kojega će se kulturno dobro brisati iz Registra.

Rješenje iz stavka 1. ovoga članka Ministarstvo kulture donosi uz prethodno mišljenje Hrvatskog vijeća za kulturna dobra.

Rješenje kojim se utvrđuje prestanak svojstva nepokretnog kulturnoga dobra obvezno se dostavlja nadležnom katastru i sudu radi brisanja zabilježbe u zemljišnim knjigama.

Rješenje o prestanku svojstva kulturnoga dobra koje se odnosi na podvodno arheološko nalazište dostavlja se i nadležnoj lučkoj kapetaniji.

Članak 16.

Upisi u Registar, promjene i brisanje iz njega objavljuju se u "Narodnim novinama".

Pri objavi iz stavka 1. ovoga članka za nepokretna kulturna dobra ne objavljuju se podaci o vlasniku, a za pokretna kulturna dobra objavljuju se podaci o tome gdje se kulturno dobro nalazi, kada je to moguće.

5. Zaštita dobara od lokalnog značenja

Članak 17.

Dobro za koje prema odredbama ovoga Zakona nije utvrđeno da je pod zaštitom kao kulturno dobro predstavničko tijelo županije, Grada Zagreba, grada ili općine može proglasiti zaštićenim , ako se nalazi na njihovu području.

Tijelo iz stavka 1. ovoga članka svojom će odlukom odrediti dobro koje proglašava zaštićenim, a način njegove zaštite utvrdit će uz prethodnu suglasnost nadležnog tijela, te osigurati uvjete i sredstva potrebna za provedbu odluke.

Odluku iz stavka 1. ovoga članka donositelj je dužan dostaviti Ministarstvu kulture.

IV. OBVEZE I PRAVA VLASNIKA KULTURNOGA DOBRA

1. Vlasništvo na kulturnom dobru

Članak 18.

Za nepokretno i pokretno kulturno dobro mora biti utvrđen vlasnik.

Ako kulturno dobro nema vlasnika ili se on ne može utvrditi ili je nepoznat ili kulturno dobro ostane bez vlasnika, vlasnikom postaje Republika Hrvatska.

Članak 19.

Dobro za koje se predmnijeva da ima svojstva kulturnoga dobra, a nalazi se ili se nađe u zemlji, moru ili vodi, vlasništvo je Republike Hrvatske.

Osoba koja smatra da ima pravo vlasništva na dobru iz stavka 1. ovoga članka može kod nadležnog suda podići tužbu radi utvrđivanja prava vlasništva.

Na nađeno dobro primjenjuju se propisi o nalazu blaga.

2. Obveze vlasnika kulturnoga dobra

Članak 20.

Vlasnik kulturnoga dobra obvezan je:

- *postupati s kulturnim dobrom s dužnom pažnjom, a osobito ga čuvati i redovito održavati,*
- *provoditi mjere zaštite utvrđene ovim Zakonom i drugim propisima,*
- *o svim promjenama na kulturnom dobru, oštećenju ili uništenju, te o nestanku ili krađi kulturnoga dobra, odmah, a najkasnije sljedećeg dana obavijestiti nadležno tijelo*
- *dopustiti stručna i znanstvena istraživanja, tehnička i druga snimanja, kao i provedbu mjera tehničke zaštite,*
- *omogućiti dostupnost kulturnoga dobra javnosti,*
- *očuvati cjelovitost zaštićene zbirke pokretnih kulturnih dobara,*
- *izvršavati sve druge obveze propisane ovim Zakonom i drugim propisima.*

Članak 21.

Nadležno tijelo utvrđuje mjere zaštite kulturnog dobra rješenjem. Ako vlasnik ne provede mjeru propisanu rješenjem u utvrđenom roku, tu će mjeru provesti nadležno tijelo na trošak vlasnika.

Nadležno tijelo rješenjem utvrđuje obvezu vlasnika na naknadu troškova i visinu troškova izvršenja takve mjere.

Žalba na rješenje iz stavka 1. i stavka 2. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Članak 22.

Troškove u svezi s očuvanjem i održavanjem kulturnoga dobra, te provedbom mjera tehničke zaštite snosi vlasnik kulturnoga dobra.

Ako održavanje kulturnoga dobra ili radovi na njegovu popravku, konzerviranju ili provedbi mjera tehničke zaštite zahtijevaju izvanredne troškove koji premašuju redovite troškove održavanja i prihode ili druge koristi koje vlasnik ima od kulturnoga dobra, vlasnik ima pravo podnijeti zahtjev za naknadu izvanrednih troškova.

Izvanredne troškove iz stavka 2. ovoga članka utvrđuje rješenjem Ministarstvo kulture, a sredstava se osiguravaju u državnom proračunu.

Članak 23.

Odredbe članaka 20., 21. i 22. ovoga Zakona odnose se i na nositelja prava na kulturnom dobru, kao i na drugog imatelja kulturnoga dobra.

3. Prava vlasnika kulturnoga dobra

Članak 24.

Prava vlasnika kulturnoga dobra, pored prava utvrđena posebnim zakonom i uz ograničenja utvrđena ovim Zakonom jesu:

- *pravo na naknadu radi ograničenja prava vlasništva na kulturnom dobru pod uvjetima propisanim ovim Zakonom,*
- *pravo na porezne i carinske povlastice prema posebnom zakonu,*
- *pravo na stručnu pomoć nadležnog tijela radi pravilne zaštite i očuvanja kulturnoga dobra na način propisan ovim Zakonom.*

Članak 25.

Vlasnik kulturnoga dobra ima pravo na naknadu radi ograničenja prava vlasništva prema odredbama ovoga Zakona i na oslobođenja i povlastice propisane posebnim zakonom ako postupa sukladno odredbama ovoga Zakona i provodi mjere zaštite koje odredi Ministarstvo kulture odnosno nadležno tijelo.

Pravo iz stavka 1. ovoga članka vlasnik kulturnoga dobra stječe na temelju potvrde glede ispunjavanja propisanih uvjeta i provedbe mjera određenih na temelju ovoga Zakona koju mu na njegov zahtjev izdaje nadležno tijelo.

Članak 26.

Nadležno tijelo vlasniku, nositelju prava na kulturnom dobru i drugom imatelju kulturnoga dobra na njihovo traženje daje besplatni stručni savjet u svezi s provedbom mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra.

Stručni savjet iz stavka 1. ovoga članka nadležno tijelo dužno je dati u hitnim slučajevima, odnosno kad prijeti izravna opasnost od oštećivanja kulturnoga dobra, odmah, a najkasnije 3 dana od dana podnošenja pisanog zahtjeva.

4. Ograničenja prava vlasništva na kulturnom dobru

Članak 27.

Vlasništvo na kulturnom dobru može se prema posebnom zakonu ograničiti radi zaštite i očuvanja kulturnoga dobra u slučajevima utvrđenim ovim Zakonom.

Vlasništvo na kulturnom dobru može se ograničiti glede posjeda, uporabe i prometa kulturnim dobrom.

Na kulturnom dobru može se provesti izvlaštenje i uspostaviti založno pravo.

Članak 28.

Posjed kulturnoga dobra može se ograničiti radi:

- *dokumentiranja i istraživanja kulturnoga dobra;*
- *provedbe mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra;*
- *omogućavanja dostupnosti kulturnoga dobra javnosti.*

Uporaba kulturnoga dobra može se ograničiti radi sprječavanja promjene namjene kojom se kulturno dobro dovodi u izravnu opasnost.

Ograničenja prometa kulturnim dobrima jesu:

- *posebne obveze prodavatelja kulturnog dobra, posrednika u kupoprodaji kulturnoga dobra i kupca;*
- *pravo prvokupa;*
- *obveza povrata proračunskih sredstava uloženih u zaštitu i očuvanje kulturnoga dobra prije njegove prodaje;*
- *ograničavanje uvoza i iznošenja kulturnoga dobra.*

Članak 29.

Odredbe članaka 27. do 36. ovoga Zakona na odgovarajući se način odnose i na nositelja prava na kulturnom dobru, kao i na drugog imatelja kulturnoga dobra.

a) Ograničenja posjeda kulturnoga dobra

Članak 30.

Vlasnik kulturnoga dobra mora omogućiti istraživanje i dokumentiranje kulturnoga dobra, kao i provođenje mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra osobi koja za to ima odobrenje nadležnog tijela.

Za ograničenja iz stavka 1. ovoga članka vlasnik nema pravo na naknadu, osim u slučajevima kad dokaže da je zbog toga pretrpio štetu.

Članak 31.

Kad nadležno tijelo utvrdi da vlasnik ne postupa sukladno odredbama ovoga Zakona ili ne postupa s dužnom pažnjom, te prijeti opasnost od oštećivanja ili uništenja kulturnoga dobra, gradonačelnik Grada Zagreba, gradonačelnik ili općinski načelnik na čijem se području kulturno dobro nalazi na prijedlog nadležnog tijela dužno je imenovati kulturnom dobru privremenog skrbnika.

Nadležno tijelo može predložiti imenovanje privremenog skrbnika i u slučaju ostavinskog ili drugog postupka predmet kojeg je kulturno dobro.

Rješenjem o imenovanju privremenog skrbnika utvrđuju se njegova prava i obveze.

Privremeni skrbnik je dužan za račun i na trošak vlasnika poduzimati mjere zaštite i očuvanja kulturnoga dobra koje mu odredi nadležno tijelo.

Naknadu za rad privremenog skrbnika, kao i troškove provedenih mjera zaštite kulturnoga dobra rješenjem utvrđuje gradonačelnik Grada Zagreba, gradonačelnik ili općinski načelnik iz stavka 1. ovoga članka, a dužan ih je podmiriti vlasnik.

Za osiguranje naplate troškova skrbništva osniva se zakonsko založno pravo sukladno odredbama ovoga Zakona.

Gradonačelnik Grada Zagreba, gradonačelnik ili općinski načelnik iz stavka 1. ovoga članka na prijedlog nadležnog tijela donijet će rješenje o prestanku skrbništva kada prestanu razlozi radi kojih je bilo uvedeno.

Ne podmiri li vlasnik troškove iz stavka 5. ovoga članka u roku utvrđenom rješenjem, gradonačelnik Grada Zagreba, gradonačelnik ili općinski načelnik mu može produljiti rok za najviše tri mjeseca, a ako vlasnik ni u tom roku ne uplati trošak, gradonačelnik Grada Zagreba, gradonačelnik ili općinski načelnik može pokrenuti ovršni postupak.

Članak 32.

Kad vlasnik privremeno napusti kulturno dobro tako da postoji neposredna opasnost od njegova oštećenja ili uništenja, gradonačelnik Grada Zagreba, gradonačelnik ili općinski načelnik iz članka 31. ovoga Zakona na

čijem se području nalazi kulturno dobro dužno je bez odgađanja postupiti sukladno članku 31. ovoga Zakona.

Smatrat će se da je vlasnik privremeno napustio kulturno dobro ako je njegovo boravište nepoznato, a nema ovlaštenog zastupnika, te nadležno tijelo nije u mogućnosti obavijestiti ga o njegovim obvezama u roku od šest mjeseci od dana pokušaja prve dostave pismena.

Kad vlasnik trajno napusti kulturno dobro ono postaje vlasništvo Republike Hrvatske.

Smatrat će se da je vlasnik trajno napustio kulturno dobro ako je njegovo boravište nepoznato, a nema ovlaštenog zastupnika, te svoje obveze ne izvršava deset godina od dana donošenja rješenja o skrbništvu.

Članak 33.

Vlasnik kulturnoga dobra dužan je privremeno dati u posjed pokretno kulturno dobro radi njegova izlaganja, odnosno omogućiti posjećivanje nepokretnog kulturnoga dobra radi razgledavanja.

Na prijedlog organizatora izlaganja ili posjećivanja nadležno tijelo može rješenjem naložiti vlasniku privremeno davanje u posjed kulturnoga dobra.

Žalba na rješenje iz stavka 2. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Vlasnik i organizator izlaganja, odnosno posjećivanja, sklopit će ugovor, kojim se pored ostalih ugovornih obveza utvrđuje način postupanja kulturnim dobrom i davanje jamstva za slučaj oštećenja, uništenja, krađe ili nestanka kulturnoga dobra, kao i obveza osiguranja kulturnoga dobra kod osiguravajućeg društva.

Vlasnik kulturnoga dobra može tražiti da procjenu vrijednosti obavi nadležno tijelo.

Sve troškove u svezi s izlaganjem, odnosno posjećivanjem kulturnoga dobra dužan je podmiriti organizator, ako ugovorom sklopljenim između vlasnika kulturnoga dobra i organizatora nije drukčije utvrđeno.

b) Ograničenja uporabe kulturnoga dobra

Članak 34.

Namjenu i način uporabe nepokretnog kulturnoga dobra rješenjem utvrđuje nadležno tijelo, a po prethodno pribavljenom mišljenju gradonačelnika Grada Zagreba, gradonačelnika odnosno općinskog načelnika.

Namjenu i način uporabe može nadležno tijelo utvrditi i za pokretno kulturno dobro kad ocijeni da je to potrebno.

Članak 35.

Za promjenu namjene kulturnoga dobra vlasnik je dužan prethodno ishoditi odobrenje nadležnog tijela.

Ako vlasnik uporabi kulturno dobro protivno namjeni, te zbog toga nastane šteta na kulturnom dobru, nadležno tijelo može obvezati rješenjem vlasnika da štetu otkloni povratom kulturnoga dobra u prijašnje stanje, ako je to moguće.

Žalba na rješenje iz stavka 2. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

c) Ograničenja u prometu kulturnih dobara

Članak 36.

Prodavatelj kulturnog dobra, kao i posrednik u kupoprodaji kulturnog dobra obvezan je kupcu:

- *dati na znanje da je predmet kupoprodaje kulturno dobro zaštićeno prema odredbama ovoga Zakona;*
- *predočiti dokaz o vlasništvu kulturnog dobra;*
- *predočiti isprave o odricanju od prava prvokupa prema ovom Zakonu.*

Kupac kulturnog dobra dužan je obavijestiti nadležno tijelo na području gdje će se kupljeno kulturno dobro nalaziti.

Članak 37.

Vlasnik koji namjerava prodati kulturno dobro dužan je najprije istodobno ponuditi ga Republici Hrvatskoj, županiji, Gradu Zagrebu, gradu ili općini na čijem se području to kulturno dobro nalazi navodeći cijenu i druge uvjete prodaje.

Prvenstvo u ostvarenju prava prvokupa ima grad ili općina u odnosu na županiju i Grad Zagreb, pa Republika Hrvatska.

Republika Hrvatska, županija, Grad Zagreb, grad ili općina mora se očitovati o toj ponudi u roku od 60 dana od dana primitka pisane ponude.

Ako se pravna osoba iz stavka 3. ovoga članaka ne namjerava koristiti svojim pravom prvokupa, dužna je u roku od 30 dana od dana primitka ponude o tome obavijestiti druge pravne osobe koje imaju pravo prvokupa i vlasnika.

Nakon isteka roka iz stavka 3. ovoga članka vlasnik može kulturno dobro prodati drugoj osobi uz cijenu koja ne može biti niža od cijene navedene u ponudi i pod uvjetima koji za kupca nisu povoljniji od uvjeta sadržanih u ponudi iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 37a.

U slučaju kada se kulturno dobro prodaje na aukciji organizator aukcije dužan je obavijestiti ovlaštenike prava prvokupa iz članka 37. ovoga Zakona 30 dana prije održavanja aukcije o svim početnim uvjetima prodaje kulturnoga dobra putem aukcije, te o mjestu i vremenu održavanja aukcijske prodaje.

Predstavnik ovlaštenika prava prvokupa iz članka 37. ovoga Zakona može iskoristiti pravo prvokupa sukladno ovom Zakonu nakon utvrđivanja prodajne cijene kulturnog dobra na aukciji, a najkasnije do okončanja aukcijske prodaje.

Organizator aukcijske prodaje dužan je nakon utvrđivanja cijene za kulturno dobro koje je bilo predmet aukcije, zatražiti od prisutnih predstavnika ovlaštenika iz članka 37. ovoga Zakona očitovanje o korištenju prava prvokupa.

Članak 38.

Pravne osobe iz članka 37. stavak 1. ovoga Zakona imaju pravo prvokupa i u slučaju ovršne prodaje kulturnoga dobra i to prema uvjetima ponude u postupku ovrhe koja je najpovoljnija za vlasnika kulturnoga dobra.

Osoba koja provodi postupak ovršne prodaje kulturnoga dobra dužna je obavijestiti pravne osobe iz članka 37. stavaka 1. ovoga Zakona da je određena prisilna prodaja, te dostaviti pisane uvjete ponude utvrđene za prodaju kulturnoga dobra.

Članak 39.

Ako vlasnik proda kulturno dobro protivno odredbama ovoga Zakona, pravna osoba iz članka 37. stavak 1. ovoga Zakona može podnijeti tužbu sudu za poništenje ugovora o kupoprodaji. Tužba se može podnijeti i kad ugovor nije sklopljen u pisanom obliku.

Tužba iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti u roku od 90 dana od dana saznanja da je sklopljen ugovor o kupoprodaji, ali najkasnije u roku od 5 godina od dana sklapanja ugovora.

Pravna osoba iz članka 37. stavka 1. ovoga Zakona ima pravo na poništenje ugovora samo ako njezin zastupnik pred sudom izjavi da kupuje kulturno dobro po cijeni i uvjetima pod kojima je prodano.

Članak 40.

U slučaju prodaje kulturnoga dobra u čiju su zaštitu, očuvanje i obnovu uložena sredstva iz državnog proračuna, vlasnik je dužan prije prodaje vratiti iznos uloženih sredstava uplatom u korist državnog proračuna.

d) Izvlaštenje kulturnoga dobra

Članak 41.

Smatra se da postoji interes Republike Hrvatske za izvlaštenje kulturnoga dobra:

- *ako prijeti opasnost od oštećenja ili uništenja kulturnog dobra, a vlasnik kulturnoga dobra nema mogućnosti ili interesa osigurati provedbu svih određenih mjera zaštite i očuvanja,*
- *ako se na drugi način ne može osigurati obavljanje arheoloških istraživanja i iskopavanja ili provedba mjera tehničke zaštite na kulturnom dobru,*
- *ako na drugi način nije moguće osigurati dostupnost kulturnog dobra za javnost.*

Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka Vlada Republike Hrvatske može donijeti odluku o utvrđivanju interesa Republike Hrvatske za izvlaštenje kulturnog dobra u slučaju koji nije utvrđen stavkom 1. ovoga članka.

Izvlaštenje može biti potpuno ili nepotpuno. Radi izvlaštenja kulturnoga dobra mogu se provesti pripremne radnje i privremeno uzimanje u posjed sukladno propisima o izvlaštenju. Postupak za izvlaštenje pokreće se na prijedlog nadležnog tijela. Izvlaštenje kulturnog dobra provodi se na način propisan Zakonom o izvlaštenju.

e) Založno pravo na kulturnom dobru

Članak 42.

Za osiguranje naplate sredstava koja su iz državnog, županijskog, gradskog odnosno općinskog proračuna uložena u zaštitu i očuvanje nepokretnog kulturnog dobra osniva se zakonsko založno pravo u korist ulagatelja.

Kada se sredstava iz državnog, županijskog, gradskog, odnosno općinskog proračuna ulažu u zaštitu i očuvanje pokretnog kulturnog dobra, ono se predaje javnoj ustanovi restauratorske djelatnosti ili drugoj ovlaštenoj osobi koja će provesti mjere zaštite i očuvanja, a na istom dobru osniva se zakonsko založno pravo u korist ulagatelja sredstava.

5. Pokriće troškova za otklanjanje štete na kulturnom dobru

Članak 43.

Vlasnik, nositelj prava na kulturnom dobru i drugi imatelj kulturnoga dobra dužan je nadoknaditi štetu na kulturnom dobru koja je prouzročena radnjama protivnim odredbama ovoga Zakona.

Nadležno će tijelo rješenjem obvezati osobu iz stavka 1. ovoga članka da štetu u određenom roku otkloni povratom u prijašnje stanje, ako je to moguće.

Ako osoba iz stavka 1. ovoga članka ne otkloni štetu u roku koji mu je odredilo rješenjem nadležno tijelo, to će se rješenje prisilno izvršiti.

Žalba na rješenje iz stavka 2. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Ako nije moguće otkloniti štetu na kulturnom dobru povratom u prijašnje stanje, nadležno će tijelo pokrenuti sudski postupak za naknadu štete.

Na osiguranje za naplatu štete na kulturnom dobru primjenjuju se odredbe članka 42. ovoga Zakona.

6. Koncesije i koncesijska odobrenja na kulturnim dobrima

Članak 43a.

Koncesijom se stječe pravo na gospodarsko korištenje nepokretnoga kulturnog dobra ili pravo obavljanja gospodarskih djelatnosti u vezi s nepokretnim kulturnim dobrom koje je u vlasništvu Republike Hrvatske, županije, Grada Zagreba, grada ili općine.

Koncesija iz stavka 1. ovoga članka smatra se koncesijom za gospodarsko korištenje nepokretnog kulturnog dobra u smislu Zakona o koncesijama.

Na pitanja koncesije koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o koncesijama.

Članak 43b.

Koncesija se daje na temelju provedenoga javnog prikupljanja ponuda.

Za kulturna dobra u vlasništvu Republike Hrvatske obavijest o namjeri davanja koncesije objavljuje ministarstvo nadležno za kulturu, a za kulturna dobra u vlasništvu županije, Grada Zagreba, grada ili općine obavijest o namjeri davanja koncesije objavljuje nadležno tijelo županije, Grada Zagreba, grada ili općine.

Obavijest o namjeri davanja koncesije pored podataka propisanih Zakonom o koncesijama mora sadržavati i uvjete zaštite i očuvanja kulturnih dobara koje utvrđuje nadležno tijelo te način njihove provedbe od strane koncesionara.

Uvjeti zaštite i očuvanja kulturnih dobara sastavni su dio odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja i ugovora o koncesiji.

Koncesija se daje na određeno vrijeme, ali ne dulje od 30 godina.

Koncesije se upisuju u Upisnik koji vodi Ministarstvo i u Registar koncesija koji vodi ministarstvo nadležno za financije.

Ministar nadležan za kulturu pravilnikom propisuje sadržaj i način vođenja Upisnika koncesija.

Članak 43c.

Odluka o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, pored podataka propisanih Zakonom o koncesijama, sadrži osobito:

- *kulturno dobro na koje se koncesija odnosi,*
- *uvjete zaštite i očuvanja kulturnoga dobra koje je utvrdilo nadležno tijelo te način njihove provedbe od strane koncesionara,*
- *namjenu i vrijeme trajanja koncesije uz prethodno pribavljenu suglasnost nadležnoga tijela.*

Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za kulturna dobra u vlasništvu Republike Hrvatske donosi ministarstvo nadležno za kulturu (davatelj koncesije).

Za kulturna dobra u vlasništvu županije, Grada Zagreba, grada ili općine odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja donosi nadležno tijelo županije, Grada Zagreba, grada ili općine (davatelj koncesije).

Članak 43d.

Na osnovi odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja davatelj koncesije i odabrani najpovoljniji ponuditelj sklapaju ugovor o koncesiji koji mora biti u skladu s ovim Zakonom i Zakonom o koncesijama.

Visina naknade za koncesiju utvrđuje se ovisno o namjeni, opsegu i visini potrebnih ulaganja, pogodnostima i materijalnim učincima koji se postižu koncesijom, ograničenjima kojima je podvrgnut koncesionar propisanim uvjetima zaštite i očuvanja kulturnih dobara te drugim mjerilima i tržišnim uvjetima koje utvrđuje davatelj koncesije kao i kriterijima propisanim Zakonom o koncesijama.

Članak 43e. - brisan.

Članak 43f.

Ugovor o koncesiji prestaje važiti uz uvjete koji su propisani Zakonom o koncesijama ili ako promjenom režima zaštite i očuvanja kulturnog dobra za koje je dana koncesija nastanu razlozi koji sprječavaju davanje, odnosno korištenje koncesije na kulturnom dobru.

Članak 43g. - brisan.

Članak 43h.

Za koncesiju koju daje ministarstvo nadležno za kulturu naknada se plaća u korist državnog proračuna, a za koncesiju koju daje nadležno tijelo grada, Grada Zagreba, županije ili općine naknada se uplaćuje u korist njihova proračuna.

Članak 43i.

Koncesionar je dužan poduzimati mjere zaštite i očuvanja kulturnoga dobra na način i pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom i na temelju njega donesenim propisima.

Ako u tijeku trajanja koncesije na kulturnom dobru nastaju promjene zbog kojih je potrebno ograničiti opseg i trajanje koncesije, te način njezinog provođenja, koncesionar je dužan poduzeti sve radnje i mjere koje mu naloži nadležno tijelo.

Koncesijska odobrenja

Članak 43j.

Javna ustanova koja upravlja nepokretnim kulturnim dobrom može za obavljanje gospodarskih djelatnosti ili za korištenje kulturnoga dobra kojim upravlja, dati koncesijsko odobrenje.

Koncesijsko odobrenje može se dati za obavljanje djelatnosti kojom se ne sprječava provedba mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra. Koncesijsko odobrenje daje se najduže na godinu dana.

Korisnik koncesijskog odobrenja dužan je prije zaključenja ugovora o koncesijskom odobrenju osigurati odgovarajuća jamstva glede provedbe mjera zaštite i očuvanja kulturnog dobra.

Na osnovi odluke o koncesijskom odobrenju zaključuje se ugovor o koncesijskom odobrenju.

Koncesijsko odobrenje javna ustanova daje uz prethodnu suglasnost nadležnoga tijela. Koncesijsko odobrenje mora sadržavati uvjete zaštite i očuvanja kulturnoga dobra što ih utvrđuje nadležno tijelo.

Naknada za koncesijska odobrenja prihod su javne ustanove koja upravlja kulturnim dobrom.

Članak 43k.

Za donošenje odluka o koncesijskom odobrenju duljem od 30 dana, raspisuje se javni natječaj. Natječaj raspisuje javna ustanova koja upravlja kulturnim dobrom.

V. MJERE ZAŠTITE I OČUVANJA KULTURNIH DOBARA

1. Istraživanje kulturnih dobara

Članak 44.

Zbog stvaranja uvjeta za zaštitu i očuvanje kulturnoga dobra, poduzimaju se u vezi s tim istraživanja kulturnoga dobra.

Nadležno će tijelo rješenjem obustaviti svaku radnju na kulturnom dobru i u neposrednoj blizini nepokretnog kulturnoga dobra, ako bi se time onemogućilo daljnje istraživanje kulturnoga dobra, a time i mogućnost određivanja sustava mjera njegove zaštite.

Žalba na rješenje iz stavka 2. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Istraživanja kulturnoga dobra iz stavka 1. ovoga članka mogu obavljati pravne i fizičke osobe ako ispunjavaju posebne uvjete i imaju odobrenje nadležnog tijela.

Posebne uvjete iz stavka 4. ovoga članka propisuje ministar kulture.

Članak 45.

Ako se pri izvođenju građevinskih ili bilo kojih drugih radova koji se obavljaju na površini ili ispod površine tla, na kopnu, u vodi ili moru naiđe na arheološko nalazište ili nalaze, osoba koja izvodi radove dužna je prekinuti radove i o nalazu bez odgađanja obavijestiti nadležno tijelo.

Po primitku obavijesti iz stavka 1. ovoga članka, a najdulje u roku od tri dana od primitka obavijesti nadležno će tijelo, ako to ocijeni potrebnim, rješenjem odrediti mjere osiguranja i zaštite nalazišta i nalaza, a može donijeti i rješenje o privremenoj obustavi daljnjih radova.

Žalba na rješenje iz stavka 2. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Za vrijeme privremene obustave radova po rješenju iz stavka 2. ovoga članka investitor može podnijeti zahtjev nadležnom tijelu za odobrenje nastavka radova. O ovom zahtjevu investitora nadležno će tijelo odlučiti u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Članak 46.

Rješavajući po zahtjevu investitora iz članka 45. stavka 4. nadležno tijelo može:

- *odbiti zahtjev i trajno obustaviti radove na tom nalazištu,*
- *dopustiti nastavak radova uz određivanje mjera zaštite arheološkog nalazišta,*
- *dopustiti nastavak radova određivanjem konzervatorskih uvjeta, odnosno izmijeniti rješenje o prethodnom odobrenju.*

U slučajevima iz članka 45. stavka 1 ovoga Zakona troškove arheološkog iskapanja i istraživanja, te troškove preventivnog konzerviranja pokretnih arheoloških nalaza, kao i troškove konzerviranja nalazišta snosi investitor.

Članak 47.

Arheološka iskapanja i istraživanja mogu se obavljati samo na temelju odobrenja koje rješenjem daje nadležno tijelo.

Odobrenje iz stavka 1. ovoga članka može se izdati samo pravnim i fizičkim osobama koje ispunjavaju uvjete stručne osposobljenosti za obavljanje takvih radova, te ako su osigurana potrebna materijalna i tehnička sredstva za obavljanje radova, konzerviranje nalaza, uređenje i predstavljanje nalazišta i nalaza.

Rješenjem iz stavka 1. ovoga članka određuje se područje na kojem se mogu izvoditi radovi, opseg i vrsta radova, uvjeti pod kojima se mogu izvoditi, kao i rok za izvođenje radova, mjesto pohrane pokretnog arheološkog materijala i rok u kojem se nadležnom tijelu treba obvezno podnijeti izvještaj o izvršenim radovima.

O mjestu pohrane arheoloških nalaza odlučuje Ministarstvo kulture na prijedlog Hrvatskog vijeća za kulturna dobra i Hrvatskog muzejskog vijeća.

Članak 48.

Ako se izvode arheološka iskapanja i istraživanja bez odobrenja ili protivno uvjetima utvrđenim u rješenju o odobrenju, nadležno će tijelo donijeti rješenje o privremenoj obustavi radova na nalazištu sve dok se ne otklone uočeni nedostaci, a protiv izvođača radova nadležno će tijelo podnijeti zahtjev za pokretanje kaznenog postupka.

Žalba na rješenje iz stavka 1. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Članak 49.

Odredbe ovoga Zakona kojima se uređuju arheološka iskapanja i istraživanja primjenjuju se i na podvodna arheološka istraživanja.

Ministar kulture propisuje uvjete i način obavljanja arheoloških istraživanja, te postupak i način izdavanja dopuštenja za obavljanje podvodnih aktivnosti u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske u područjima gdje se nalaze kulturna dobra.

Nadzor nad obavljanjem podvodnih aktivnosti iz stavka 2. ovoga članka provode inspektori Ministarstva kulture i ovlaštene službene osobe lučke kapetanije i Ministarstva unutarnjih poslova.

Članak 50.

Lučka kapetanija prije izdavanja dozvole za vađenje potonulih stvari mora pribaviti mišljenje nadležnog tijela da se ne radi o vađenju potonulih stvari koje imaju ili za koje se predmnijeva da imaju svojstvo kulturnog dobra.

2. Dokumentiranje i praćenje stanja kulturnih dobara

Članak 51.

Za sva kulturna dobra nadležno tijelo izrađuje dokumentaciju radi njihove zaštite i očuvanja.

Ministar kulture propisuje nužnu razinu dokumentacije i dokumentacijske standarde za pojedine vrste kulturnih dobara, te uvjete, način i postupak za njeno čuvanje i korištenje.

Članak 52.

Dokumentacija o kulturnom dobru može se dati na korištenje u službene svrhe, za znanstveno istraživanje i u publicističke svrhe, za potrebe nastave i izlaganja, te u druge opravdane svrhe.

Na korištenje se u načelu daju samo snimci dokumentacije koji se izrađuju na trošak tražitelja.

Iznimno od stavka 2. ovoga članka, državnim tijelima ili ako to zahtije-

vaju znanstvene potrebe može se na određeno vrijeme posuditi izvorna dokumentacija uz obvezu čuvanja, te izradu zaštitnog snimka na trošak tražitelja i uz druge uvjete propisane aktom iz članka 51. stavak 2. ovoga Zakona.

Odobrenje za korištenje dokumentacije o kulturnim dobrima daje nadležno tijelo, a za posudbu izvorne dokumentacije ministar kulture.

Članak 53.

Nadležno tijelo stalno prati stanje kulturnih dobara.

Stanje kulturnog dobra nadležno tijelo utvrđuje najmanje jedanput u pet godina.

Ministar kulture propisuje obrasce izvješća o stanju i postupak utvrđivanja stanja kulturnih dobara.

3. Označivanje kulturnoga dobra

Članak 54.

Sva nepokretna kulturna dobra, kao i objekte u kojima su smještene zbirke kulturnih dobara (muzeji, arhivi, galerije i dr.) nadležno tijelo dužno je označiti posebnim oznakama koje propisuje ministar kulture.

4. Utvrđivanje sustava mjera zaštite za kulturno dobro

Članak 55.

Za kulturna dobra nadležno tijelo utvrđuje sustav mjera zaštite prema ovom Zakonu i posebnom propisu kojega donosi ministar kulture.

a) Utvrđivanje sustava mjera zaštite za nepokretno kulturno dobro

Članak 56.

Dokumenti prostornog uređenja, ovisno o vrsti i području obuhvata, obavezno sadrže podatke iz konzervatorske podloge sa sustavom mjera zaštite nepokretnih kulturnih dobara koja se nalaze na području obuhvata plana.

Konzervatorsku podlogu utvrđuje nadležno tijelo, a ona sadrži opće i posebne uvjete zaštite i očuvanja kulturnih dobara u području obuhvata plana.

U slučaju kada nadležno tijelo nije utvrdilo konzervatorsku podlogu dužno je na zahtjev donositelja dokumenta prostornog uređenja utvrditi sustav mjera zaštite nepokretnih kulturnih dobara koja se nalaze na području obuhvata plana.

Dokument prostornog uređenja može se donijeti samo uz prethodnu suglasnost nadležnog tijela kojim se potvrđuje da je sukladan konzervatorskoj podlozi ili utvrđenom sustavu mjera zaštite prema stavku 2. ovoga članka. Nadležno se tijelo dužno pisano očitovati u roku od 15 dana od zatražene suglasnosti, a ako to ne učini smatrat će se da je suglasnost dana.

Članak 57.

Radi zaštite i očuvanja kulturno-povijesne cjeline obvezno se izrađuje konzervatorska podloga za područje te cjeline.

Članak 58.

Ako u obavljanju poslova iz članka 56. i 57. ovoga Zakona dođe do spora između nadležnog tijela i tijela nadležnih za izradbu i donošenje dokumenata prostornog uređenja, odluku o načinu rješavanja prijepora donosi Vlada Republike Hrvatske.

b) Utvrđivanje sustava mjera zaštite za pokretno kulturno dobro

Članak 59.

Za pokretna kulturna dobra nadležno tijelo utvrđuje sustav mjera zaštite koji sadrži opće i posebne uvjete za očuvanje, održavanje i namjenu pokretnog kulturnoga dobra.

5. Utvrđivanje posebnih uvjeta zaštite kulturnoga dobra u postupku izdavanja lokacijske dozvole i rješenja o uvjetima građenja

Članak 60.

Za poduzimanje radnji na nepokretnom kulturnom dobru, kao i na području prostornih međa kulturnoga dobra, za koje je prema posebnom propisu obvezna lokacijska dozvola, tijelo nadležno za njezino izdavanje dužno je pribaviti posebne uvjete zaštite kulturnog dobra.

Za poduzimanje radnji iz stavka 1. ovoga članka za koje se prema posebnom propisu izdaje rješenje o uvjetima građenja, investitor je dužan, prije podnošenja zahtjeva, pribaviti posebne uvjete zaštite kulturnog dobra.

Članak 61.

Za poduzimanje radnji u zaštićenim kulturno-povijesnim cjelinama za koje je prema posebnom propisu obvezna lokacijska dozvola, tijelo uprave nadležno za njezino izdavanje dužno je pribaviti posebne uvjete zaštite kulturnog dobra.

Za poduzimanje radnji iz stavka 1. ovoga članka za koje se prema posebnom propisu izdaje rješenje o uvjetima građenja, investitor je dužan, prije podnošenja zahtjeva, pribaviti posebne uvjete zaštite kulturnog dobra.

Posebni uvjeti zaštite kulturnog dobra iz članka 60. i iz ovoga članka nisu upravni akt, a izdaje ih nadležno tijelo na zahtjev upravnog tijela nadležnog za izdavanje lokacijske dozvole odnosno na zahtjev investitora u postupku izdavanja rješenja o uvjetima građenja.

6. Prethodno odobrenje za radove na kulturnom dobru

Članak 62.

Radnje koje bi mogle prouzročiti promjene na kulturnom dobru, odnosno koje bi mogle narušiti cjelovitost kulturnoga dobra, mogu se poduzimati uz prethodno odobrenje nadležnog tijela.

Kao radnje iz stavka 1. ovoga članka smatraju se osobito: konzerviranje, restauriranje, premještanje kulturnoga dobra i drugi slični radovi, rad industrijskih i drugih postrojenja i radilišta, kao i rekonstrukcija, sanacija i adaptacija kulturnoga dobra u smislu ovoga Zakona i građenje na području na kojem se nalazi kulturno dobro.

Prethodno odobrenje nadležnog tijela potrebno je i za gradnju na području zaštićene kulturno-povijesne cjeline.

Ministar kulture propisuje dokumentaciju koju je podnositelj dužan priložiti zahtjevu za prethodno odobrenje.

O zahtjevu za prethodno odobrenje nadležno tijelo odlučuje rješenjem.

Žalba na rješenje iz stavka 5. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Članak 63.

Građevna dozvola može se izdati samo ako postoji konačno rješenje iz članka 62. ovoga Zakona.

U slučajevima kada prema Zakonu o gradnji nije potrebna građevna dozvola, gradnja se ne može započeti bez konačnog rješenja iz članka 62. ovoga Zakona.

Članak 64.

Iznimno od odredaba članka 62. ovoga Zakona, nadležno tijelo može izdati suglasnost za uklanjanje nepokretnog kulturnog dobra ili njegova dijela kada utvrdi da se radi dotrajalosti ili većim oštećenjima kojima je izravno ugrožena stabilnost građevine ili njezina dijela, te ona predstavlja opasnost za susjedne građevine i život ljudi, a ta se opasnost ne može na drugi način otkloniti.

Suglasnost iz stavka 1. ovoga članka nadležno tijelo može izdati samo uz prethodno mišljenje Hrvatskog vijeća za kulturna dobra.

7. Prethodno odobrenje za obavljanje djelatnosti u nepokretnom kulturnom dobru

Članak 65.

Pravne i fizičke osobe ne smiju započeti obavljanje gospodarske djelatnosti u prostoru koji se nalazi unutar nepokretnog kulturnog dobra ili zaštićene kulturno-povijesne cjeline bez prethodnog odobrenja nadležnog tijela.

Odobrenje iz stavka 1. ovoga članka potrebno je i za svaku promjenu namjene poslovnog prostora, odnosno promjenu djelatnosti.

8. Odobrenje za izradu replike kulturnoga dobra

Članak 66.

Pod replikom kulturnoga dobra podrazumijeva se svaki oponašak kulturnoga dobra ili njegovoga prepoznatljivog dijela bez obzira na mjerilo izrade u odnosu na izvornik.

Odobrenje za izradu replike iz stavka 1. ovoga članka rješenjem daje nadležno tijelo na zahtjev osobe koja će izraditi repliku.

Rješenjem iz stavka 2. ovoga članka nadležno će tijelo odrediti uvjete za izradu replike, kao i uvjete za stavljanje replike u promet.

9. Iznošenje kulturnih dobara

Članak 67.

Kulturna dobra, kao i sva dobra pod preventivnom zaštitom ne mogu se iznositi u inozemstvo.

Članak 68.

Iznimno od odredbe članka 67. ovoga Zakona kulturno dobro može se privremeno iznijeti u inozemstvo radi izlaganja, ekspertiza, obavljanja radova na zaštiti i očuvanju kulturnoga dobra ili drugih opravdanih razloga uz odobrenje nadležnog tijela.

Podnositelj zahtjeva za privremeno iznošenje kulturnoga dobra dužan je na zahtjev nadležnog tijela dati jamstvo za slučaj oštećenja, uništenja ili protupravnog otuđenja kulturnoga dobra novčanim pologom u banci, osiguranjem na puni iznos vrijednosti kulturnoga dobra ili drugim odgovarajućim jamstvom.

O zahtjevu za davanje odobrenja za iznošenje kulturnoga dobra nadležno tijelo odlučuje rješenjem.

Kada se zahtjev odnosi na predmet koji prema odredbama ovoga Zakona nije pod zaštitom, nadležno će tijelo izdati o tome potvrdu za potrebe iznošenja.

Uvjete za privremeno iznošenje kulturnih dobara propisuje ministar kulture.

Članak 69.

Nadležno tijelo vodi evidenciju zahtjeva i danih odobrenja za iznošenje kulturnih dobara.

Nadležno tijelo dužno je provjeriti je li kulturno dobro vraćeno u zemlju u roku utvrđenom rješenjem iz članka 68. stavak 1. ovoga Zakona.

Članak 69a.

Odredbe članka 67. do 69. ovoga Zakona odgovarajuće se primjenjuju i na sljedeće predmete:

- *arheološki predmeti stariji od sto godina, te arheološka nalazišta i arheološke zbirke,*
- *predmeti stariji od sto godina koji čine sastavni dio umjetničkih, povijesnih ili vjerskih spomenika,*
- *slike i crteži u cijelosti ručno izrađeni na svakom mediju i materijalu, koji nisu obuhvaćeni podstavcima 4. i 5. ovoga članka,*
- *akvareli, gvaševi i pasteli ručno izrađeni na svakom materijalu,*
- *mozaici ručno izrađeni na svakom materijalu, drugačiji od onih navedenih u podstavcima 1. i 2. ovoga članka, te crteži izrađeni na svakom mediju odnosno materijalu,*
- *izvorne grafike, otisci, serigrafije i litografije sa pripadajućim pločama i plakatima,*
- *izvorne skulpture i plastike i kopije izrađene u istom postupku kao izvornici, različite od onih navedenih u podstavku 1. ovoga članka,*
- *fotografije, filmovi i pripadajući negativi,*
- *inkunabule i rukopisi, uključujući mape i muzičke note, pojedinačno ili kao zbirke;*
- *knjige starije od sto godina, pojedinačno i/ili kao zbirka,*
- *tiskane mape starije od 200 godina,*
- *arhivsko gradivo i njegovi dijelovi stariji od pedeset godina,*
- *zbirke i primjerci iz zooloških, botaničkih, mineraloških i anatomskih zbirki,*
- *zbirke od povijesnog, paleontološkog, etnografskog i numizmatičkog značenja,*
- *prijevozna sredstva starija od 75 godina,*
- *sve druge stare stvari koje nisu uključene u podstavke 1. do 15. ovoga članka koje su stare između pedeset i sto godina (igračke, igre, stakleni predmeti, predmeti od zlata i srebra, pokućstvo, optički, fotografski i kinematografski aparati, muzički instrumenti, satovi i njihovi dijelovi, drveni predmeti, lončarski predmeti, tapiserije, sagovi, tapete, oružje, te drugi dijelovi koji čine sastavni dio umjetničkih, povijesnih i vjerskih spomenika, a stariji su od sto godina).*

10. Uvoz i unošenje kulturnih dobara

Članak 70.

Kulturna dobra mogu se uvoziti i unositi u Republiku Hrvatsku uz odobrenje zemlje iz koje se uvoze ili unose.

Uvoznik kulturnoga dobra, ili osoba koja unosi kulturno dobro, dužna je bez odgađanja prijaviti kulturno dobro nadležnom tijelu.

10a. Povrat kulturnih predmeta nezakonito odnesenih iz drugih zemalja

Članak 70a.

Države članice Europske unije mogu u postupku propisanom ovim Zakonom zatražiti povrat kulturnih predmeta nezakonito odnesenih s njihova teritorija, ukoliko se oni nalaze na području Republike Hrvatske, a radi se o predmetima:

- *koji su prije ili nakon nezakonitog odnošenja s teritorija države članice Europske unije zaštićeni kao nacionalno blago koje ima umjetničku, povijesnu ili arheološku vrijednost prema njihovom nacionalnom zakonodavstvu ili su takvima utvrđeni u njihovom administrativnom postupku, sukladno članku 36. Ugovora o osnivanju Europske zajednice,*
- *koji pripadaju u jednu od grupa predmeta navedenih u pravilniku iz stavka 2. ovoga članka, ili čine sastavni dio javnih zbirki navedenih u inventaru zbirki muzeja, arhiva ilili knjižnica. Pod javnom zbirkom u smislu ove odredbe smatraju se sakralne zbirke i zbirke koje su imovina države članice Europske unije, odnosno lokalne ili područne jedinice vlasti države članice Europske unije, ili javne institucije sa sjedištem u državi članici Europske unije, te predstavljaju njezinu imovinu, ili je ta institucija značajno financirana od strane države članice Europske unije odnosno lokalne ili područne jedinice vlasti.*

Popis grupe predmeta koji se mogu smatrati nacionalnim blagom u smislu stavka 1. ovoga članka, utvrđuje ministar kulture pravilnikom.

Odredbom stavka 1. ovoga članka ne zadire se u pravo država koje nisu članice Europske unije da ostvaruju povrat kulturnih predmeta prema mnogostranim i dvostranim međunarodnim ugovorima.

Članak 70b.

Postupak povrata kulturnih predmeta koji su nezakonito odneseni s teritorija države članice Europske unije može pokrenuti država članica pred nadležnim sudom u Republici Hrvatskoj protiv posjednika odnosno drugog imatelja kulturnog predmeta. Zahtjevu za pokretanje postupka mora biti priložena isprava sa opisom predmeta na koji se zahtjev odnosi i izjava da je taj kulturni predmet zaštićen prema nacionalnom zakonodavstvu, te izjava nadležnih vlasti države članice Europske unije da je kulturni predmet nezakonito odnesen sa njezinog teritorija na dan 1. siječnja 1993. godine ili nakon toga.

Postupak iz stavka 1. ovoga članka može se pokrenuti u roku od godine dana od kada je država članica Europske unije saznala za mjesto na kojemu se kulturni premet nalazi i identitet njegova posjednika odnosno drugog imatelja, a najdulje u roku od 30 godina od kada je kulturni predmet nezakonito odnesen iz države članice.

U slučaju kada kulturni predmet čini dio javne zbirke iz članka 70a. stavka 1. ovoga Zakona, ili je sakralni predmet pod posebnom zaštitom nacionalnog zakonodavstva, za pokretanje postupka iz stavka 1. ovoga članka rok je 75 godina, osim za one države članice u kojima je propisan drugi rok za pokretanje takvih postupaka ili je rok utvrđen dvostranim ugovorima.

Postupak povrata kulturnoga predmeta ne može se pokrenuti ako odnošenje kulturnog predmeta sa teritorija države članice Europske unije nije više nezakonito u trenutku kada bi se postupak trebao pokrenuti.

Članak 70c.

Sud kojem je upućen zahtjev naredit će povrat kulturnoga predmeta ukoliko utvrdi da se radi o kulturnom predmetu u smislu članka 70a. ovoga Zakona, te da je taj kulturni predmet na nezakoniti način odnesen sa teritorija države članice Europske unije kršenjem njezinih propisa o zaštiti nacionalnog blaga ili drugih propisa, ili ako kulturni predmeti nisu vraćene po isteku roka zakonitog privremenog iznošenja ili kršenjem propisa kojima se uređuje takvo privremeno iznošenje.

Članak 70d.

Nadležni sud u Republici Hrvatskoj koji naredi povrat kulturnoga predmeta, dosudit će posjedniku odnosno drugom imatelju naknadu koju smatra pravičnom prema okolnostima slučaja, na teret države članice Europske unije koja je zatražila povrat , ukoliko je posjednik odnosno drugi imatelj postupao s dužnom pažnjom pri stjecanju kulturnog predmeta. U pogledu tereta dokaza primjenjuju se propisi Republike Hrvatske.

U slučaju stjecanja darovanjem ili nasljeđivanjem, novi posjednik ne može biti u povoljnijem položaju od osobe od koje je stekao kulturni predmet na ovaj način.

Posjednik odnosno drugi imatelj ostvaruje isplatu naknade iz stavka 1. ovoga članka, nakon što je državi članici Europske unije predan traženi kulturni predmet.

Troškove provedbe odluke o povratu kulturnoga predmeta, te troškove provedbe mjera iz članka 70e. podstavak 4. ovoga Zakona, snosi država članica Europske unije koja je zatražila povrat. Plaćanje pravične naknade i troškova ne utječe na pravo države članice Europske unije da od odgovorne osobe koja je nezakonito odnijela kulturni predmet, sudskim putem zatraži isplatu navedene naknade i troškova.

U pogledu vlasništva kulturnoga predmeta koje je predano državi članici Europske unije primjenjuju se njezini propisi.

Članak 70e.

Nadležno tijelo dužno je surađivati sa državama članicama Europske unije, te će naročito:

1. *nakon zahtjeva države članice Europske unije, koji mora sadržavati potrebne podatke osobito u pogledu stvarnog ili pretpostavljenog mjesta na kojemu se nalazi traženi kulturni predmet, poduzeti radnje radi pronalaženja kulturnoga predmeta koji je nezakonito odnesen sa teritorija države članice Europske unije i radi utvrđivanja posjednika odnosno drugog imatelja,*
2. *obavijestiti zainteresiranu državu članicu Europske unije gdje je na teritoriju Republike Hrvatske pronađen traženi kulturni predmet, te da li postoje razumne osnove za zaključak da je nezakonito odnesen sa teritorija države članice Europske unije,*
3. *omogućiti nadležnoj vlasti zainteresirane države članice Europske unije da u roku dva mjeseca od obavijesti iz podstavka 2. ovoga članka provjeri radi li se o traženom kulturnom predmetu. Ukoliko se provjera ne obavi, ne primjenjuju se odredbe postavaka 4. i 5. ovoga članka.*
4. *poduzeti potrebne mjere u suradnji sa zainteresiranom državom članicom Europske unije za fizičko očuvanje kulturnoga predmeta,*
5. *spriječiti, potrebnim privremenim mjerama svaku radnju poduzetu radi izbjegavanja povrata kulturnoga predmeta,*
6. *postupati kao posrednik između posjednika odnosno drugog imatelja i zainteresirane države članice Europske unije vezano za povrat kulturnoga predmeta.*

11. Zaštita ugroženog kulturnoga dobra

Članak 71.

Ugroženim kulturnim dobrom smatraju se nepokretna kulturna dobra upisana u Listu svjetske baštine ili u Listu ugrožene svjetske baštine, Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva i Listu nematerijalne kulturne baštine kojoj je potrebna hitna zaštita, kao i kulturna dobra upisana u Registru kojima je položaj ugroženoga kulturnog dobra utvrđen odlukom ministra kulture, a na prijedlog Hrvatskog vijeća za kulturna dobra.

Članak 72.

Ministar kulture može imenovati odbor čija je zadaća praćenje i planiranje provedbe mjera zaštite i očuvanja ugroženog kulturnog dobra.

Zadaće i način rada toga odbora uređuju se aktom o njegovu imenovanju.

12. Hitne mjere zaštite i očuvanja kulturnoga dobra

Članak 73.

Ako izvođač radova poduzme radnju na kulturnom dobru za koje je potrebno prethodno odobrenje ili je poduzme protivno tom odobrenju, nadležno će tijelo privremeno obustaviti rješenjem takvu radnju.

Nadležno tijelo može u rješenju naložiti izvođaču obvezu povrata kulturnoga dobra u prijašnje stanje uz prijetnju izvršenja na njegov trošak.

Žalba na rješenje ne odgađa izvršenje rješenja.

Ako izvođač radova ne obustavi započetu radnju na kulturnom dobru, nadležno će tijelo obavijestiti nadležnu policijsku upravu radi sprječavanja daljnje štete na kulturnom dobru i nadležnu građevinsku inspekciju.

Članak 74.

Kad vlasnik kulturnoga dobra ili bilo koja osoba, postupajući protivno odredbama ovoga Zakona, nanosi štetu kulturnom dobru ili ga dovodi u izravnu opasnost, nadležno će tijelo bez odgađanja zatražiti od nadležnih upravnih tijela poduzimanje mjera iz njihova djelokruga.

Nadležno tijelo državne uprave dužno je po zahtjevu iz stavka 1. ovoga članka hitno postupiti i poduzeti mjere iz svoje nadležnosti radi sprječavanja oštećenja ili uništenja kulturnoga dobra.

13. Zaštita kulturnih dobara u izvanrednim okolnostima

Članak 75.

Ustanove koje obavljaju poslove zaštite i očuvanja kulturnih dobara i vlasnici kulturnih dobara dužni su za vrijeme mira u suradnji s nadležnim tijelom osigurati:

- *uvjete radi zaštite i čuvanja kulturnih dobara za slučaj izvanrednih okolnosti (oružanog sukoba, potresa, poplave, požara, ekoloških incidenata i katastrofa ili drugih izvanrednih okolnosti),*
- *mjere za sprječavanje krađe, pljačke, protupravnog prisvajanja kulturnih dobara na bilo koji način, kao i svih radnji čiji je cilj uništenje i oštećenje kulturnoga dobra.*

Članak 76.

Ministar kulture može u slučaju nastanka ili proglašenja izvanrednih okolnosti radi zaštite kulturnih dobara narediti poduzimanje posebnih mjera zaštite.

Župan, gradonačelnik Grada Zagreba, gradonačelnik i općinski načelnik na čijem se području nalazi kulturno dobro dužno je osigurati sredstva potrebna za provedbu mjera iz stavka 1. ovoga članka.

VI. OBAVLJANJE POSLOVA NA ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA

1. Poslovi na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

Članak 77.

Upravne i stručne poslove na zaštiti i očuvanja kulturnih dobara predviđene ovim Zakonom, te inspekcijske poslove u području zaštite i očuvanja kulturnih dobara obavlja Ministarstvo kulture.

Muzeji i galerije, restauratorske ustanove, arhivi i knjižnice obavljaju poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara u okviru svoje djelatnosti u skladu sa zakonom.

Određene poslove na očuvanju kulturnih dobara mogu obavljati specijalizirane pravne i fizičke osobe sukladno ovom Zakonu.

Članak 78.

Nadležno tijelo na način propisan ovim Zakonom obavlja upravne i stručne poslove zaštite i očuvanja kulturnih dobara i to: istraživanje, proučavanje, praćenje, evidentiranje, dokumentiranje i promicanje kulturnih dobara, nadzire promet, a osobito uvoz, unošenje i iznošenje kulturnih dobara, utvrđuje uvjete za uporabu i namjenu kulturnih dobara, donosi, provodi i nadzire mjere zaštite i očuvanja kulturnih dobara, te obavlja druge poslove predviđene zakonom.

Službenici nadležnog tijela koji obavljaju poslove iz stavka 1. ovoga članka imaju službenu iskaznicu kojom dokazuju njihovo službeno svojstvo, identitet i ovlasti. Obrazac i način izdavanja službene iskaznice propisuje ministar kulture.

Nadležno tijelo je prvostupanjsko tijelo u upravnim postupcima zaštite kulturnih dobara.

Žalbe protiv rješenja što ih u upravnom postupku donosi nadležno tijelo u drugom stupnju rješava ministar kulture.

Članak 79.

Ministarstvo kulture obavlja nadzor nad zakonitošću rada i nadzor nad stručnim radom restauratorskih ustanova iz članka 77. stavak 2. ovoga Zakona.

Ministarstvo kulture obavlja nadzor nad stručnim radom osoba iz članka 77. stavak 3. ovoga Zakona.

2. Inspekcijski poslovi

Članak 80.

Inspekcijske poslove obavljaju državni službenici Ministarstva kulture u zvanju inspektora i višeg inspektora zaštite kulturnih dobara (u daljnjem tekstu: inspektor).

Članak 81.

Viši inspektor može biti osoba koja je završila diplomski sveučilišni studij, integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij, kao i osoba koja je stekla visoku stručnu spremu sukladno propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju ("Narodne novine", br. 123/03., 105/04., 174/04. i 46/07.), ima najmanje 10 godina radnog staža na poslovima zaštite kulturnih dobara, te položen državni ispit.

Inspektor može biti osoba koja je završila diplomski sveučilišni studij, integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij, kao i osoba koja je stekla visoku stručnu spremu sukladno propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju ("Narodne novine", br. 123/03., 105/04., 174/04. i 46/07.), ima najmanje 5 godina radnog staža na poslovima zaštite kulturnih dobara, te položen državni ispit.

Inspekcije poslove zaštite kulturnih dobara mogu obavljati i drugi službenici Ministarstva kulture na temelju posebnog ovlaštenja ministra kulture.

Članak 82.

Inspektori imaju posebnu iskaznicu i značku kojom dokazuju njihovo službeno svojstvo, identitet i ovlast.

Inspektor vodi očevidnik o obavljenim nadzorima.

Obrazac i način izdavanja službene iskaznice i značke, te obrazac i način vođenja očevidnika propisuje ministar kulture.

Članak 83.

Inspektor ima pravo i dužnost u obavljanju nadzora pregledati kulturno dobro, prostor u koje je kulturno dobro smješteno, dokumentaciju i opremu, te po potrebi saslušati pojedine osobe u upravnom postupku.

Nadzirana osoba dužna je inspektoru osigurati uvjete za provedbu nadzora, omogućiti mu pregled kulturnoga dobra, uvid u dokumentaciju koju zatraži i dati mu potrebne podatke i obavijesti.

Članak 84.

Izravnim uvidom u opće i pojedinačne akte, uvjete i način rada nadziranih osoba inspektor utvrđuje jesu li usklađeni sa zakonom i drugim propisima kojima se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara, te ima li nadzirana osoba odobrenje, dopuštenje ili drugi propisani akt kojim joj se dopušta obavljanje poslova u svezi s kulturnim dobrom, i to osobito kod:

- *restauratorskih zavoda, muzeja, galerija, arhiva i knjižnica u dijelu koji se odnosi na zaštitu kulturnih dobara, te drugih ustanova koje obavljaju poslove zaštite i očuvanja kulturnih dobara,*
- *specijaliziranih pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju poslove zaštite, očuvanja, obnove i prometa kulturnim dobrima.*

Članak 85.

Inspektor nadzire stanje kulturnih dobara i provođenje mjera njihove zaštite i očuvanja, uporabu i promet kulturnih dobara, izvršavanje i provedbu odredbi ovoga Zakona, a osobito:

- *izvođenje konzervatorskih, restauratorskih i drugih sličnih radova na kulturnom dobru i u njegovoj neposrednoj blizini, te pridržavanje izdanih uvjeta i odobrenja,*
- *arheološka iskopavanja i istraživanja, uključujući podvodna, kao i podvodne aktivnosti i vađenje potonulih kulturnih dobara uz pridržavanje propisanih uvjeta i odobrenja,*
- *promet kulturnim dobrima, primjenu prava prvokupa, te iznošenje, uvoz i unošenje kulturnih dobara,*
- *primjenu drugih propisa i mjera utvrđenih ovim Zakonom.*

Članak 86.

Ako inspektor utvrdi da je povrijeđen ovaj Zakon ili propis donesen na osnovi njega, pisano će utvrditi nedostatke i nepravilnosti i rješenjem odrediti mjere i rok za njihovo otklanjanje.

U obavljanju poslova inspektor ima pravo i obvezu:

1. narediti:

- *otklanjanje utvrđenih nedostataka ili nepravilnosti,*
- *otklanjanje posljedica koje su nastale protuzakonitom radnjom, odnosno propuštanjem,*
- *obustavu obavljanja neodobrenih radova, radnji ili djelatnosti na kulturnom dobru,*
- *otklanjanje štete,*
- *privremeno oduzimanje pokretnoga kulturnog dobra radi njegove zaštite,*
- *poduzimanje drugih mjera zaštite i očuvanja kulturnih dobara sukladno zakonu i drugim propisima;*

2. zabraniti:

- *provedbu protuzakonite radnje,*
- *izvođenje radova, radnji ili djelatnosti na kulturnom dobru bez izdanih posebnih uvjeta zaštite ili bez odobrenja, odnosno u nesuglasju s njima,*
- *arheološka iskopavanja i istraživanja koja provodi neovlaštena ili nestručna pravna ili fizička osoba,*
- *neodobrene podvodne aktivnosti i istraživanja,*
- *neodobreni promet kulturnim dobrima i promet bez primjene prava prvokupa,*
- *iznošenje, te uvoz i unošenje kulturnih dobara suprotno odredbama zakona,*
- *neovlašteno obavljanje restauratorskih ili konzervatorskih poslova,*
- *izvođenje restauratorskih ili konzervatorskih radova na kulturnim dobrima suprotno zakonu i propisima donesenim na temelju zakona.*

Inspektor je ovlašten zabraniti i druge protuzakonite radnje prema odredbama zakona i propisa donesenih na temelju zakona.

Ministarstvo kulture može putem inspektora iz članka 80. ovoga Zakona:

- *podnijeti optužni prijedlog sukladno Prekršajnom zakonu,*
- *izdati prekršajni nalog sukladno Prekršajnom zakonu.*

Članak 87.

Ako inspektor utvrdi da je nadzirana osoba protuzakonitom radnjom došla u posjed kulturnoga dobra, može privremeno, do donošenja rješenja o izvršenom prekršaju, odnosno do presude o izvršenom kaznenom djelu, oduzeti kulturno dobro ili predmet kojim je počinjeno kazneno djelo ili prekršaj.

O privremenom oduzimanju izdaje se potvrda uz istovremeno pokretanje prekršajnog, odnosno kaznenog postupka.

Nadležni sud odlučiti će o održavanju na snazi rješenja o privremenom oduzimanju u okviru postupka pokrenutog na temelju iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 88.

Inspektor je ovlašten izreći i naplatiti kaznu na mjestu prekršaja u slučajevima propisanim člankom 115., 116. i 117. ovoga Zakona i izdati o tome potvrdu.

Članak 89.

Ako inspektor utvrdi povredu odredaba zakona ili drugog propisa nad primjenom kojih nadzor obavlja druga inspekcija, ili drugo tijelo uprave, izvijestit će bez odgađanja nadležnu inspekciju, odnosno nadležno upravno tijelo.

Članak 90.

Nadzirana osoba dužna je o ispunjenju rješenjem naloženoga postupanja izvijestiti inspektora u roku 8 dana od dana isteka roka za ispunjenje obveze.

Kad nadzirana osoba ne postupi po nalogu inspektora, propisane radnje izvršit će nadležno tijelo na trošak nadzirane osobe.

Članak 91.

Protiv rješenja inspektora žalba se može podnijeti ministru kulture. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Članak 92.

Iznimno od odredbe članka 86. ovoga Zakona, kada je potrebno poduzimanje hitnih mjera radi sprječavanja nastanka neotklonjive štete na kulturnom dobru, rješenje se u tijeku nadzora može donijeti i usmeno.

Usmeno se rješenje mora unijeti u zapisnik, a u roku 3 dana od dana njegova donošenja mora se izvršiti otpravak rješenja u pisanom obliku.

Članak 93.

Ako se inspektoru u obavljanju nadzora i poduzimanju mjera i radnji za koje je ovlašten pruži otpor silom ili prijetnjom da će se izravno upotrijebiti sila, ili ako se takav otpor osnovano očekuje, inspektor može zatražiti pomoć službenih osoba nadležne policijske uprave.

3. Ustanove za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara

Članak 94.

Ustanove za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara jesu restauratorski zavodi ili druge restauratorske ustanove, te muzeji, galerije, arhivi, knjižnice i druge javne ustanove u kulturi, koje obavljaju poslove u svezi sa čuvanjem, obnovom i zaštitom kulturnih dobara.

a) Restauratorske ustanove

Članak 95.

Poslove restauriranja, konzerviranja i obnove kulturnih dobara obavlja Hrvatski restauratorski zavod kao javna ustanova u vlasništvu Republike Hrvatske.

Za obavljanje poslova iz stavka 1. ovoga članka županije, Grad Zagreb, općine ili gradovi mogu osnivati javne ustanove uz dopuštenje iz članka 100. ovoga Zakona.

Za obavljanje poslova iz stavka 1. ovoga članka mogu se osnivati ustanove uz dopuštenje iz članka 100. ovoga Zakona.

Članak 96.

Republika Hrvatska, županije, Grad Zagreb, gradovi i općine mogu za upravljanje kulturnim dobrom i provođenje mjera zaštite i očuvanja kulturnih dobara osnivati ustanove ili te poslove mogu povjeriti drugoj pravnoj osobi.

Za očuvanje kulturnih dobara mogu se osnivati zaklade i fundacije.

b) Muzeji, arhivi i druge ustanove u kulturi

Članak 97.

Javne ustanove u kulturi (muzeji, galerije, arhivi, knjižnice i sl.) koje u okviru svoje djelatnosti obavljaju poslove čuvanja, proučavanja i stručnog održavanja kulturnih dobara, dužne su nadležnom tijelu dostavljati izvješća o stanju kulturnih dobara, te godišnje izvješće o restauriranju i konzerviranju kulturnih dobara koji se nalaze u njihovim zbirkama ili su im povjerena na čuvanje i upravljanje.

Članak 98.

Kulturna dobra u zbirkama muzeja, knjižnica, galerija, kao i u zbirkama drugih ustanova upisuju se u Registar prema odredbama ovoga Zakona, na temelju prijave koju podnosi ustanova.

Ustanove iz stavka 1. ovoga članka dužne su u roku od 7 dana od svake promjene na zbirci i inventarskoj knjizi pisano obavijestiti Ministarstvo kulture.

Članak 99.

Poslove na zaštiti arhivskog gradiva, kao kulturnoga dobra prema odredbama ovoga Zakona, obavljaju arhivi u okviru svoje djelatnosti sukladno propisima o arhivskom gradivu i arhivima.

Iznimno od odredbe članka 12. ovoga Zakona, postupak utvrđivanja svojstva kulturnoga dobra za arhivsko gradivo provodi i rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnoga dobra donosi Hrvatski državni arhiv na prijedlog područnog državnog arhiva na način propisan ovim Zakonom.

Hrvatski državni arhiv dužan je rješenje iz stavka 2. ovoga članka dostaviti Ministarstvu kulture radi upisa u Registar.

Arhivi su dužni u roku od 7 dana od svake promjene na zaštićenom gradivu pisano obavijestiti Hrvatski državni arhiv i Ministarstvo kulture.

4. Specijalizirane pravne i fizičke osobe

Članak 100.

Poslove istraživanja, proučavanja, čuvanja, restauriranja, konzerviranja, održavanja, obnove, korištenja i prometa kulturnim dobrima, kao i poslovima iz članka 47. ovoga Zakona mogu obavljati specijalizirane pravne i fizičke osobe.

Ministar kulture uz prethodnu suglasnost ministra gospodarstva pravilnikom propisuje uvjete koje mora ispunjavati fizička ili pravna osoba za dobivanje dopuštenja za obavljanje poslova iz stavka 1. ovoga članka.

Rješenje kojim se dopušta obavljanje poslova iz stavka 1. ovoga članka donosi Ministarstvo kulture.

Ministarstvo kulture vodi upisnike pravnih i fizičkih osoba iz stavka 1. ovoga članka.

Žalba na rješenje iz stavka 3. ovoga članka odgađa izvršenje rješenja. Rješenje o žalbi donosi ministar kulture.

Članak 101.

Restauratorsko-konzervatorske poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara mogu obavljati fizičke osobe koje imaju odgovarajuća stručna zvanja. Stručna zvanja iz stavka 1. ovoga članka, te uvjete i način njihova stjecanja propisat će ministar kulture na prijedlog Hrvatskog vijeća za kulturna dobra.

VII. HRVATSKO VIJEĆE ZA KULTURNA DOBRA

Članak 102.

Radi praćenja i unaprjeđivanja stanja kulturnih dobara osniva se Hrvatsko vijeće za kulturna dobra (u daljnjem tekstu: Vijeće).

Članak 103.

Vijeće:

- *raspravlja o općim pitanjima iz područja zaštite i očuvanja kulturnih dobara i daje preporuke za unapređivanje djelatnosti zaštite i očuvanja kulturnih dobara;*
- *upoznaje se s programima zaštite kulturnih dobara i njihovom provedbom;*
- *predlaže ministru kulture donošenje odluke o proglašenju ugroženog kulturnog dobra;*
- *daje mišljenje o uklanjanju nepokretnoga kulturnog dobra;*
- *daje mišljenje u postupku donošenja rješenja iz članka 15. ovoga Zakona ;*
- *raspravlja o prijepornim pitanjima u području zaštite i očuvanja kulturnih dobara i predlaže rješenja.*

Članak 104.

Vijeće ima predsjednika i 8 članova.

Predsjednika i tri člana Vijeća imenuje ministar kulture iz reda istaknutih stručnjaka za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara.

Članovi Vijeća po položaju jesu: ravnatelj Hrvatskog restauratorskog zavoda, ravnatelj Hrvatskog državnog arhiva, glavni ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

Članovi Vijeća su predstavnik Hrvatskog muzejskog vijeća i predstavnik tijela državne uprave nadležnog za zaštitu prirode i okoliša.

Članak 105.

Vijeće radi u sjednicama na kojima je nazočna natpolovična većina članova.

Vijeće donosi zaključke većinom glasova nazočnih članova, a odluke većinom od ukupnog broja članova.

Članak 106.

Vijeće može prema potrebi osnivati stručna povjerenstva radi rasprave stručnih pitanja na očuvanju i zaštiti kulturnih dobara.

Članak 107.

Administrativne poslove Vijeća obavlja Ministarstvo kulture, a sredstva za njegov rad osiguravaju se u državnom proračunu.

Vijeće donosi poslovnik o svom radu.

VIII. FINANCIRANJE ZAŠTITE I OČUVANJA KULTURNIH DOBARA

1. Osiguranje sredstava za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara

Članak 108.

Sredstva za održavanje i očuvanje kulturnog dobra osigurava vlasnik kulturnoga dobra, odnosno imatelj dobra ako dobro ne koristi vlasnik.

Oslobođenja i povlastice koje vlasnik, odnosno imatelj kulturnoga dobra ostvari na temelju zakona smatraju se udjelom Republike Hrvatske u očuvanju kulturnih dobara.

Članak 109.

Sredstva za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara osiguravaju se iz:

- državnog proračuna,
- proračuna županija, odnosno Grada Zagreba, gradova ili općina za preventivno zaštićena dobra i kulturna dobra koja se nalaze na području županije, odnosno Grada Zagreba, grada ili općine, a u cijelosti za dobra stavljena pod zaštitu na temelju članka 17. ovoga Zakona,
- donacija, naknada za koncesije, zapisa i zaklada,
- drugih izvora utvrđenih ovim Zakonom ili drugim propisima.

Članak 110.

Sredstva iz državnog proračuna na temelju nacionalnog programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara, kao dijela Programa javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske, raspoređuje Ministarstvo kulture za financiranje:

- zaštite i očuvanja kulturnih dobara u vlasništvu Republike Hrvatske, osim sredstava za tekuće održavanje koje osigurava nadležno tijelo Vlade Republike Hrvatske,
- provedbe nacionalnog programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara,
- izvanrednih troškova održavanja kulturnih dobara sukladno članku 22. ovoga Zakona,
- hitnih mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra sukladno članku 73. i 74. ovoga Zakona,
- naknade vlasnicima radi ograničenja prava vlasništva sukladno članku 25. ovoga Zakona.

Članak 111.

U proračunu županija, Grada Zagreba, gradova ili općina osiguravaju se sredstva za financiranje:

- zaštite i očuvanja kulturnih dobara u vlasništvu županije, Grada Zagreba, grada ili općine,
- zaštite kulturnih dobara u izvanrednim uvjetima sukladno članku 76. stavak 2. ovoga Zakona,
- sudjelovanja u financiranju nacionalnog programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara koji se nalaze na njihovu području,
- zaštite i očuvanja dobara iz članka 17. ovoga Zakona.

2. Proračunski prihodi po osnovi uporabe kulturnih dobara

Članak 112.

Tko na fotografiji, naljepnici, znački, suveniru, publikaciji i drugoj tiskovini, odjevnom predmetu, ili drugom predmetu upotrijebi prepoznatljivo kulturno dobro ili njegov prepoznatljivi dio, dužan je uplatiti 10 % od prodajne cijene proizvoda u korist državnog proračuna.

Iznos iz stavka 1. ovoga članka dužna je obračunati i uplatiti u roku od 8 dana od dana stavljanja proizvoda u promet osoba koja je proizvod stavila u promet.

Članak 113.

Pravna ili fizička osoba koja u vlastitoj promidžbi na filmu, spotu, plakatu, fotografiji ili drugom predmetu upotrijebi prepoznatljivo kulturno dobro ili njegov prepoznatljivi dio dužna je uplatiti u korist državnog proračuna iznos od 1.000,00 kuna prije prve objave za svaku vrstu promidžbenog materijala.

Pod prvom objavom promidžbenog materijala smatrat će se i svaka nova objava tog izmijenjenog promidžbenog materijala u kojoj je upotrijebljeno kulturno dobro u smislu stavka 1. ovoga članka.

Članak 114.

Fizičke i pravne osobe, koje su obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit, a koje obavljaju gospodarsku djelatnost u nepokretnom kulturnom dobru ili na području kulturno-povijesne cjeline, obveznici su spomeničke rente.

Fizičke i pravne osobe koje u svom sastavu imaju poslovne jedinice (svako stalno mjesto obavljanja gospodarske djelatnost) koje obavljaju gospodarsku djelatnost u nepokretnom kulturnom dobru ili na području kulturno-povijesne cjeline, obveznici su spomeničke rente za svaku poslovnu jedinicu.

Osnovica spomeničke rente je korisna površina poslovnog prostora koji se nalazi u nepokretnom kulturnom dobru ili na području kulturno-povijesne cjeline.

Spomenička renta plaća se mjesečno od 3,00 do 10,00 kuna po četvornom metru korisne površine poslovnog prostora koji se nalazi u nepokretnom kulturnom dobru ili na području kulturno-povijesne cjeline.

Visinu spomeničke rente propisuje svojom odlukom Grad Zagreb, grad ili općina.

Obveznici spomeničke rente moraju nadležnom upravnom tijelu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u čijem su djelokrugu poslovi komunalnog gospodarstva, do 31. ožujka godine za koju se utvrđuje spomenička renta, dostaviti podatke o korisnoj površini poslovnih prostora koji se nalaze u nepokretnom kulturnom dobru ili na području kulturno-povijesne cjeline.

Spomenička renta plaća se u godišnjem iznosu prema rješenju o utvrđivanju spomeničke rente koje donosi nadležno upravno tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, u roku od 15 dana od dana dostave rješenja o utvrđivanju spomeničke rente.

Ako u tijeku kalendarske godine fizička ili pravna osoba počinje ili prestaje obavljati djelatnost u nepokretnom kulturnom dobru ili na području kulturno-povijesne cjeline, plaća godišnju spomeničku rentu za dio godine u kojoj je obavljala djelatnost.

Korisnik koncesije iz članka 43c. stavak 2 ovoga Zakona oslobođen je plaćanja spomeničke rente propisane ovim člankom.

Na ovršni i žalbeni postupak primjenjuju se odredbe Zakona o komunalnom gospodarstvu.

Članak 114a.

Spomeničku rentu plaćaju fizičke i pravne osobe koje obavljaju sljedeće djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti:

01.41. Uslužne djelatnosti u biljnoj proizvodnji; (samo djelatnost sadnje i održavanja vrtova, parkova i zelenih površina za sportske terene i sl.) uređenje i održavanje krajolika
50.40.4. Održavanje i popravak motocikla
51.8. Trgovina na veliko strojevima, opremom i priborom
51.9. Ostala trgovina na veliko
55. Hoteli i restorani
60.21. Ostali redoviti kopneni putnički prijevoz
60.22. Taksi služba
60.23. Ostali kopneni cestovni prijevoz putnika
61.10. Pomorski i obalni prijevoz
62.1. Redoviti zračni prijevoz
62.2. Izvanredni zračni prijevoz
63.21. Ostale prateće djelatnosti u kopnenom prijevozu
63.23.1. Djelatnosti u zračnim lukama
63.30. Djelatnost putničkih agencija i turoperatora, ostale usluge turistima
64.2. Telekomunikacije (osim održavanja komunikacijske mreže i prijenosa radijskog i televizijskog programa)
65.12.1. Poslovne banke
67.13. Pomoćne djelatnosti u financijskom posredovanju
71.10. Iznajmljivanje automobila
71.2. Iznajmljivanje ostalih prijevoznih sredstava (osim željezničkih vozila, kamiona, traktora i kontejnera)
71.4. Iznajmljivanje predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo (samo iznajmljivanje predmeta za zabavu, bicikla i sportske opreme)
92.33. Djelatnosti sajmova i zabavnih parkova
92.34. Ostale zabavne djelatnosti
92.61. Djelatnost sportskih arena i stadiona (samo igrališta za golf)
92.62.1. Djelatnosti marina
92.62.2. Ostale sportske djelatnosti (samo sportsko rekreativni lov)
92.7. Ostale rekreacijske djelatnosti (osim dresure kućnih ljubimaca, te ostalih filmskih, televizijskih i kazališnih djelatnosti)
92.71. Djelatnosti kockanja i klađenja
93.01. Pranje i kemijsko čišćenje tekstila i krznenih proizvoda

Spomenička renta plaća se po stopi od 0,05%. Osnovica za obračun spomeničke rente je ukupni prihod ostvaren obavljanjem navedenih djelatnosti.

Poslove utvrđivanja, evidentiranja, nadzora, naplate i ovrhe spomeničke rente obavlja Porezna uprava. Troškovi evidencije nadzora, naplate i ovrhe spomeničke rente iz stavka 1. ovog članka iznose 5% od naplaćene spomeničke rente.

Fizičke i pravne osobe dostavljaju podatke za obračun spomeničke rente na Obrascu SR, koji je sastavni dio ovoga Zakona.

Fizičke osobe obveznici plaćanja spomeničke rente podnose Obrazac SR nadležnoj ispostavi Porezne uprave, nadležnoj prema svom prebivalištu odnosno uobičajenom boravištu, zajedno s Prijavom poreza na dohodak i to najkasnije do kraja veljače iduće godine, nakon godine za koju se sastavlja konačni obračun.

Pravne osobe obveznici plaćanja spomeničke rente podnose Obrazac SR nadležnoj ispostavi Porezne uprave, nadležnoj prema svom sjedištu, zajedno s Prijavom poreza na dobit i to najkasnije do kraja travnja iduće godine, nakon godine za koju se sastavlja konačni obračun.

Fizička i pravna osoba plaća mjesečni predujam spomeničke rente u visini jedne dvanaestine osnovice po obračunu poslovnog rezultata za prethodnu godinu. Za fizičku i pravnu osobu koja počinje obavljati djelatnost, utvrđivanje predujmova spomeničke rente do prvog podnošenja obračuna poslovnog rezultat utvrđuje Porezna uprava, na način na koji se utvrđuju predujmovi poreza na dohodak odnosno poreza na dobit.

Fizičke i pravne osobe obveznici spomeničke rente uplaćuju mjesečni iznos spomeničke rente, u rokovima za plaćanje predujmova poreza na dohodak odnosno poreza na dobit, dok razliku po Obrascu SR uplaćuju u propisanom roku za podnošenje Obrasca SR.

Nadzor nad obračunom i uplatom spomeničke rente obavlja Porezna uprava.

Članak 114b.

Prihod od spomeničke rente iz članka 114. i članka 114.a ovoga Zakona može se koristiti isključivo za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara, a uplaćuje se 60% u korist Grada Zagreba, grada ili općine na području koje je renta ubrana, a 40% u korist državnog proračuna za ostvarivanje nacionalnog programa iz članka 110. ovoga Zakona.

IX. PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 115.

Novčanom kaznom u iznosu od 50.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj osoba koja:

1. prisvoji kulturno dobro koje je prema odredbama ovoga Zakona u vlasništvu Republike Hrvatske (članak 19. stavak 1.),
2. upotrebljava ili postupa s kulturnim dobrom na način da ga dovodi u izravnu opasnost od oštećenja ili uništenja (članak 31. stavak 1. i članak 74. stavak 1.),
3. ne uplati iznos uloženih sredstava iz državnog proračuna prije prodaje kulturnoga dobra (članak 40.),
4. ne prekine izvođenje radova kada naiđe na arheološko nalazište ili nalaze ili o nalazu ne obavijesti nadležno tijelo (članak 45. stavak 1.),
5. obavlja arheološka i podvodna arheološka iskopavanja i istraživanja suprotno odredbama ovoga Zakona (članak 47.),
6. obavlja ili organizira podvodne aktivnosti na zaštićenim kulturnim dobrima ili vadi potonula kulturna dobra bez odobrenja nadležnog tijela (članak 49. stavak 1. i članak 50.),
7. obavlja radove ili radnje na kulturnom dobru suprotno odredbama ovoga Zakona (članak 62.),
8. započne obavljati djelatnost u poslovnom prostoru koji se nalazi unutar nepokretnog kulturnoga dobra ili zaštićene kulturno-povijesne cjeline bez odobrenja ili suprotno odobrenju nadležnog tijela (članak 65.)
9. iznosi ili izvozi kulturno dobro iz zemlje bez odobrenja ili suprotno odobrenju nadležnog tijela (članak 67. i 68.).

Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kada ga počini pravna osoba kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 20.000,00 kuna.

Članak 116.

Novčanom kaznom u iznosu od 20.000,00 do 200.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj osoba koja:

1. ne prijavi dobro za koje se predmnijeva da ima svojstva kulturnoga dobra (članak 4. stavak 3.),
2. ne čuva ili ne održava kulturno dobro ili u ostavljenom roku ne izvrši određene mjere zaštite i očuvanja kulturnoga dobra (članak 20. stavak 1.),
3. upotrebljava kulturno dobro protivno utvrđenoj namjeni ili promjeni namjenu kulturnoga dobra bez prethodnog odobrenja nadležnog tijela

(članak 34. i 35.),
4. ne ponudi pravo prvokupa sukladno ovom Zakonu (članak 37.),
5. bez odobrenja ili ne poštujući uvjete propisane odobrenjem nadležnog tijela izradi repliku kulturnoga dobra (članak 66. stavak 2. i 3.),
6. ne provodi mjere zaštite nad kulturnim dobrom koje nadležno tijelo naredi u slučaju izvanrednih okolnosti (članak 75.),
7. ne osigura uvjete za provedbu nadzora ili ne pruži potrebne podatke i obavijesti (članak 83. stavak 2.),
8. ne postupi po rješenju inspektora za zaštitu kulturnih dobara (članak 86.),
9. započne obavljati poslove na zaštiti, očuvanju, obnovi kulturnoga dobra, a da za to nema dopuštenje sukladno ovom Zakonu (članak 100.),
10. stavi u promet kulturno dobro, a za obavljanje tih poslova nema dopuštenje nadležnog tijela (članak 100.),
11. započne obavljati restauratorsko-konzervatorske poslove na kulturnom dobru, a da nema odgovarajuće stručno zvanje sukladno ovom Zakonu (članak 101.),
12. ne uplati spomeničku rentu u slučajevima propisanim člankom 112., 113. i 114. ovoga Zakona ili ju ne uplati u propisanom roku.

Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kada ga počini pravna osoba kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 20.000,00 kuna.

Članak 117.

Novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 do 40.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj osoba koja:

1. ne dopusti stručna i znanstvena istraživanja, tehnička i druga snimanja, kao i izvođenje mjera tehničke zaštite na kulturnom dobru (članak 20. stavak 1. i članak 30. stavak 1.),
2. odbije ustupiti pokretno kulturno dobro u svrhu izlaganja, odnosno onemogući posjećivanje nepokretnog kulturnoga dobra (članak 33.),
3. vrati kulturno dobro u zemlju nakon proteka roka utvrđenog u odobrenju za privremeno iznošenje (članak 68. i 69.),
4. ne prijavi nadležnom tijelu unos ili uvoz kulturnoga dobra u zemlju (članak 70. stavak 2.)
5. ne osigura uvjete za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara za slučaj izvanrednih okolnosti i drugih radnji usmjerenih na uništenje i oštećenje kulturnih dobara (članak 75.).

Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kada ga počini pravna osoba kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 kuna.

Članak 118.

Novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj osoba koja:

1. ukloni ili ošteti oznaku kojom je označeno kulturno dobro sukladno odredbama ovoga Zakona (članak 54.),
2. u određenom roku ne izvijesti inspektora o ispunjenju obveze iz rješenja (članak 90. stavak 1.),
3. ne dostavi podatke za utvrđivanje spomeničke rente prema članku 114. stavak 6.,
4. ne dostavi podatke za utvrđivanje spomeničke rente prema članku 114a. stavak 4.

Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kada ga počini pravna osoba kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 500,00 do 5.000,00 kuna.

Članak 119.

Novčane kazne za prekršaje izrečene po odredbama ovoga Zakona uplaćuju se u korist državnog proračuna, te se mogu namjenski trošiti isključivo za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara.

X. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 120.

Spomenici kulture stavljeni pod zaštitu po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovoga Zakona ostaju pod zaštitom, a njihovi vlasnici i imatelji imaju prema njima sva prava i obveze propisane ovim Zakonom.

Za rješenja o preventivnoj zaštiti koja su donesena do dana stupanja na snagu ovoga Zakona rok iz članka 10. stavka 3. ovoga Zakona počinje teći danom stupanja na snagu ovoga Zakona.

Ministarstvo će kulture u roku od godine dana od dana donošenja provedbenog propisa iz članka 14. ovoga Zakona ispitati i uskladiti s odredbama ovoga Zakona sva rješenja o registraciji spomenika kulture donesena prema propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, te u istom roku objaviti podatke o zaštićenim kulturnim dobrima sukladno članku 16. ovoga Zakona.

Članak 121.

Provedbene propise na donošenje kojih je ministar kulture ovlašten ovim Zakonom donijet će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Do donošenja provedbenih propisa iz stavka 1. ovoga članka primjenjivati će se provedbeni propisi koji su važili na dan stupanja na snagu ovoga Zakona ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona, i to:

- Pravilnik o registraciji spomenika kulture ("Narodne novine" br. 8/68),
- Uputstvo o izdavanju dozvole za izvoz spomenika kulture u inozemstvo ("Narodne novine" br. 6/68),
- Pravilnik o uvjetima za obavljanje arheološkog istraživanja spomenika kulture na morskom dnu ili morskom podzemlju unutarnjih voda Republike Hrvatske ("Narodne novine" br. 94/98).

Članak 122.

Pravne i fizičke osobe koje su poslove iz članka 100. i 101. ovoga Zakona obavljale do dana njegova stupanja na snagu nastavljaju radom pod uvjetima i na način utvrđen ovim Zakonom.

Pravne i fizičke osobe iz stavka 1. ovoga članka dužne su u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu propisa iz članka 100. ovoga Zakona pribaviti dopuštenje za obavljanje poslova u svezi s kulturnim dobrima.

Fizičke osobe iz članka 101. ovoga Zakona dužne su u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu propisa iz članka 101. stavak 2. ovoga Zakona steći odgovarajuće stručno zvanje.

Članak 123.

Na području zaštićene kulturno-povijesne cjeline do donošenja urbanističkog plana uređenja iz članka 57. ovoga Zakona primjenjuje se članak 60. ovoga Zakona.

Članak 124.

Javne ustanove koje obavljaju djelatnosti zaštite i očuvanja kulturnih dobara dužne su uskladiti svoj ustroj i način rada s odredbama ovoga Zakona u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 125.

Hrvatsko vijeće za kulturna dobra osnovat će se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 126.

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti spomenika kulture ("Narodne novine" br. 32/65, 55/65, 50/66, 7/67 - pročišćeni tekst, 13/67, 31/86, 47/86, 47/89, 19/91, 26/93 i 52/94), Osnovni zakon o zaštiti spomenika kulture ("Narodne novine", br. 52/71), članci 31. i 32. Zakona o određivanju poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne samouprave i uprave ("Narodna novine" br. 75/93), i Naredba o jedinstvenom djelovanju Službe za zaštitu spomenika kulture ("Narodne novine" br. 7/92).

Članak 126a.

Članak 69a. ovoga Zakona primjenjivat će se od dana prijama Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije.

Članak 127.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Obrazac SR

MINISTARSTVO FINANCIJA
POREZNA UPRAVA
PODRUČNI URED ----------
ISPOSTAVA ----------

nadležna prema sjedištu pravne/prebivalištu fizičke osobe

---

naziv obveznika/ime i prezime MB

---

adresa sjedišta/prebivališta obveznika šifra općine

---

naziv djelatnosti šifra djelatnosti

OBRAČUN SPOMENIČKE RENTE

Od ---------- do ---------- 20 ------ godine

Red br.	OPIS	AOP	SVOTA
1	2	3	4
1.	OSNOVICA - UKUPNI PRIHOD	01	
2.	STOPA %	02	0,05
3.	OBRAČUNATA SVOTA	03	
4.	PLAĆENI PREDUJAM	04	
5.	RAZLIKA ZA UPLATU (Red. br. 3-4)	05	
6.	RAZLIKA ZA POVRAT (Red. br. 4-3)	06	
7.	MJESEČNI PREDUJAM ZA NAREDNO RAZDOBLJE (Red. br. 3/br. mjeseci)	07	

U ---------- 20 ---------

---

osoba odgovorna za sastavljanje obrasca

(M.P.)

DATUM PEČAT NADLEŽNE ISPOSTAVE

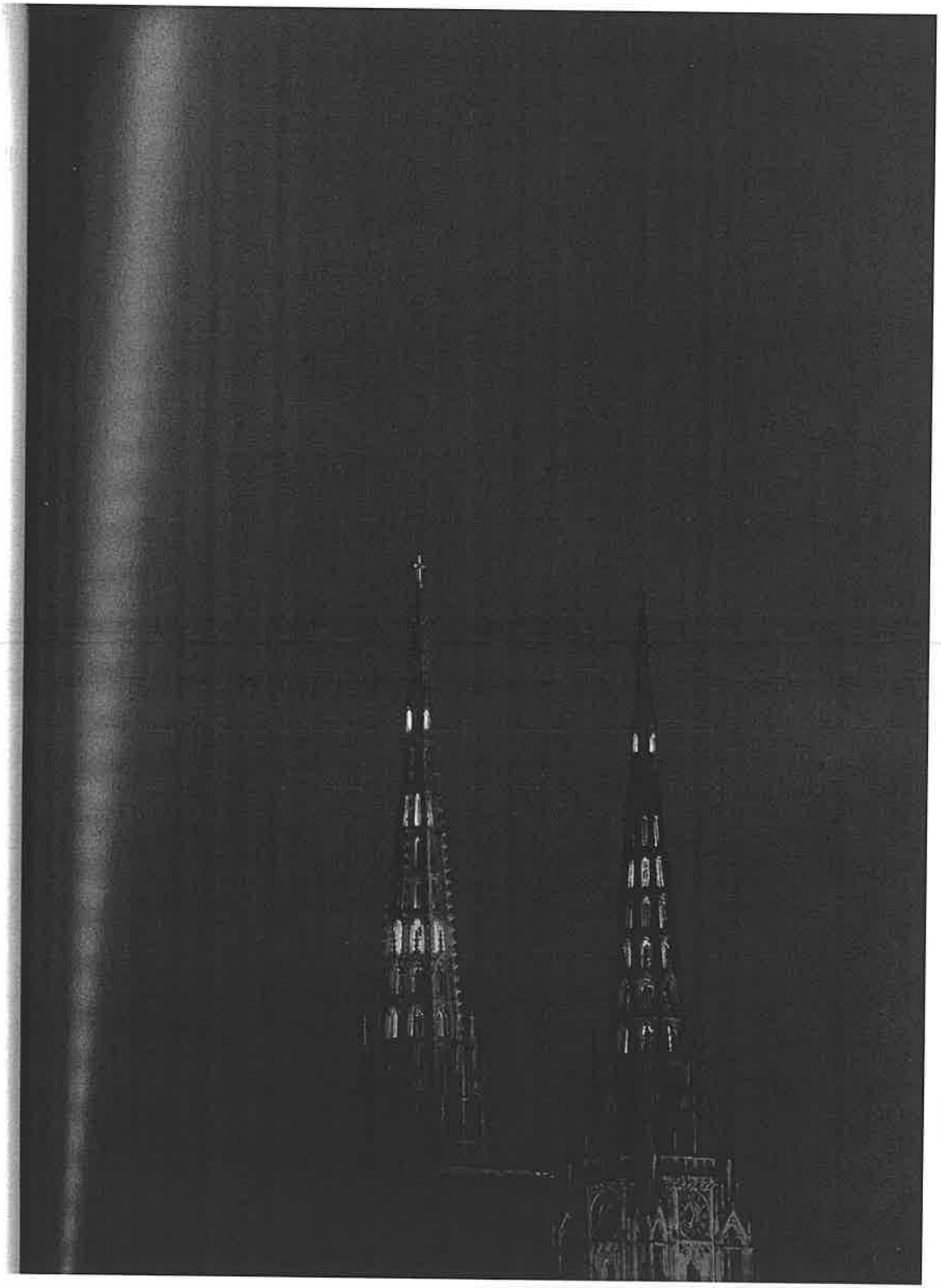

2

PROVEDBENI PROPISI

- PRAVILNIK O REGISTRU KULTURNIH DOBARA REPUBLIKE HRVATSKE
- PRAVILNIK O ARHEOLOŠKIM ISTRAŽIVANJIMA
- PRAVILNIK O OZNAČAVANJU NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA I OBJEKATA U KOJIMA SU SMJEŠTENE ZBIRKE KULTURNIH DOBARA
- PRAVILNIK O UVJETIMA ZA DAVANJE ODOBRENJA RADI IZVOZA I IZNOŠENJA KULTURNIH DOBARA IZ REPUBLIKE HRVATSKE
- PRAVILNIK O ODREĐIVANJU KULTURNIH PREDMETA KOJI SE SMATRAJU NACIONALNIM BLAGOM DRŽAVA ČLANICA EUROPSKE UNIJE
- PRAVILNIK O SADRŽAJU, OBLIKU I NAČINU IZDAVANJA SLUŽBENE ISKAZNICE SLUŽBENIKA UPRAVE ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE MINISTARSTVA KULTURE I SLUŽBENE ISKAZNICE GRADSKOG ZAVODA ZA ZAŠTITU SPOMENIKA KULTURE I PRIRODE GRADA ZAGREBA
- PRAVILNIK O ISKAZNICI INSPEKTORA ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA TE OBRASCU I NAČINU VOĐENJA OČEVIDNIKA O OBAVLJENIM NADZORIMA
- PRAVILNIK O UVJETIMA ZA FIZIČKE I PRAVNE OSOBE RADI DOBIVANJA DOPUŠTENJA ZA OBAVLJANJE POSLOVA NA ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA
- PRAVILNIK O POSTUPKU I NAČINU IZDAVANJA DOPUŠTENJA ZA OBAVLJANJE PODVODNIH AKTIVNOSTI U UNUTARNJIM MORSKIM VODAMA I TERITORIJALNOM MORU REPUBLIKE HRVATSKE U PODRUČJIMA GDJE SE NALAZE KULTURNA DOBRA
- PRAVILNIK O STRUČNIM ZVANJIMA U KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKOJ DJELATNOSTI TE UVJETIMA I NAČINU NJIHOVA STJECANJA I PROGRAM STRUČNOG ISPITA ZA KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKU DJELATNOST
- PRAVILNIK O MJERILIMA ZA UTVRĐIVANJE VRIJEDNOSTI POKRETNINA KOJE IMAJU KULTURNU, UMJETNIČKU ILI POVIJESNU VRIJEDNOST

Na temelju članka 14. stavak 4. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", broj 69/99), ministar kulture donosi

PRAVILNIK O REGISTRU KULTURNIH DOBARA REPUBLIKE HRVATSKE

Članak 1.

Ovim Pravilnikom[24] propisuje se oblik, sadržaj i način vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Registar).

Ovim se Pravilnikom podrobnije uređuju i pitanja:

- pripreme i donošenja rješenja o preventivnoj zaštiti kulturnih dobara,
- postupak utvrđivanja svojstva kulturnog dobra, te
- evidencije kulturnih dobara od lokalnog značenja.

Ovim se Pravilnikom utvrđuju i oznake konzervatorskih odjela Ministarstva kulture i Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu (u daljnjem tekstu: nadležna tijela).

Članak 2.

Nadležna tijela donose rješenja o preventivnoj zaštiti kulturnih dobara i pripremaju stručne podloge za utvrđivanje svojstva kulturnoga dobra na način propisan Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (u daljnjem tekstu: Zakon) i ovim Pravilnikom.

Uprava za zaštitu kulturnih dobara Ministarstva kulture (u daljnjem tekstu: Uprava) priprema dokumentaciju i izrađuje prijedloge rješenja o proglašenju nacionalnog kulturnog dobra u skladu sa Zakonom i ovim Pravilnikom.

Pripreme i donošenje rješenja o preventivnoj zaštiti kulturnoga dobra

Članak 3.

Rješenje o preventivnoj zaštiti kulturnoga dobra priprema i donosi nadležno tijelo na temelju prijave podnesene u skladu s člankom 4. stavak 3. Zakona ili po službenoj dužnosti.

---

24 "Narodne novine", br. 37/01, 4/08.

U rješenju o preventivnoj zaštiti se, osim elemenata propisanih Zakonom o općem upravnom postupku, obavezno navode:
- osnovni identifikacijski podaci o dobru (lokalitet, naziv, katastarska čestica i općina, vlasništvo, korisnik, odnosno imatelj),
- sažeti opis dobra,
- sažeto obrazloženje pretpostavljenih svojstava kulturnog dobra,
- sustav mjera zaštite preventivno zaštićenog dobra i
- vrijeme važenja rješenja o preventivnoj zaštiti.

Postupak ispitivanja i usklađivanja rješenja o registraciji spomenika kulture

Članak 4.

Postupak ispitivanja i usklađivanja rješenja o registraciji spomenika kulture sukladno članku 120. Zakona provest će stručno povjerenstvo iz članka 5. ovoga Pravilnika u skladu sa Zakonom i ovim Pravilnikom, a na prijedlog nadležnoga tijela.

Postupak utvrđivanja svojstva kulturnog dobra

Članak 5.

Pomoćnik ministra kulture koji je na čelu Uprave (u daljnjem tekstu: pomoćnik ministra) utvrđuje svojstvo kulturnog dobra na prijedlog stručnog povjerenstva a na temelju pripremljenog prijedloga nadležnog tijela, priložene dokumentacije i stručnog vrednovanja.

Stručno povjerenstvo ima 5 članova koje imenuje pomoćnik ministra iz reda stručnih djelatnika Uprave, vodeći računa da u njemu budu zastupljene odgovarajuće struke iz područja djelatnosti koje su od interesa za zaštitu kulturne baštine.

Stručno povjerenstvo razmatra prijedloge na sjednicama.

Tajnik stručnog povjerenstva je stručni djelatnik Uprave.

O radu stručnog povjerenstva vodi se dokumentacija koja sadrži:
- akt o imenovanju stručnog povjerenstva,
- pozive za sjednice,
- prijedloge koji su razmatrani na sjednicama, te
- ovjerene zapisnike sjednica s donesenim zaključcima.

Članak 6.

Prijedlog za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra priprema nadležno tijelo na temelju prijave podnesene u skladu sa člankom 4. stavak 3. Zakona ili po službenoj dužnosti.

Obavezna dokumentacija uz prijedlog za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra sadrži:

za pojedinačna nepokretna kulturna dobra
- osnovni identifikacijski podaci o kulturnom dobru (lokalitet, naziv, vlasništvo, korisnik, odnosno imatelj),
- položajni nacrt s prikazom prostornih međa u odgovarajućem mjerilu,
- izvod iz zemljišnih knjiga,
- sažeti opis kulturnog dobra uz osnovne povijesne podatke i obrazloženje svojstava kulturnog dobra, te
- sustav mjera zaštite kulturnog dobra.

za povijesne cjeline
- osnovni identifikacijski podaci (lokalitet, naziv),
- opis prostornih međa područja na koje se odnosi zaštita i režimi zaštite,
- kartografski prikaz prostornih međa s režimom zaštite u odgovarajućem mjerilu,
- sažeti opis cjeline i glavne značajke njezinog inventara uz navođenje razloga za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra,
- popis pojedinačno zaštićenih kulturnih dobara na području povijesne cjeline, te
- sustav mjera zaštite kulturnog dobra.

za pojedinačna pokretna kulturna dobra
- osnovni identifikacijski podaci (naziv, dimenzije, materijal, autor),
- podaci o smještaju / mjestu čuvanja,
- sažeti opis predmeta uz navođenje razloga za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra,
- osnovnu fotodokumentaciju, te
- sustav mjera zaštite kulturnog dobra.

za zbirke pokretnih kulturnih dobara
- osnovni identifikacijski podaci (naziv zbirke, porijeklo, vrste predmeta, broj predmeta),
- podaci o smještaju / mjestu čuvanja,
- sažeti opis zbirke uz navođenje razloga za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra,
- popis predmeta u zbirci s osnovnim podacima (naziv, dimenzije, materijal, autor, fotodokumentacija), te
- sustav mjera zaštite zbirke pokretnih kulturnih dobara.

za nematerijalna kulturna dobra
- osnovni identifikacijski podaci,
- podaci o nalazu, mjestu čuvanja tradicije, mjestu sačuvanih odgovarajućih oblika nematerijalnog kulturnog dobra,
- sažeti opis nematerijalnog kulturnog dobra uz navođenje razloga za

utvrđivanje svojstva kulturnog dobra, te
- sustav mjera zaštite kulturnog dobra.

Članak 7.

Postupak vrednovanja kulturnih dobara od najvećeg nacionalnog značenja za Republiku Hrvatsku provodi posebno stručno povjerenstvo koje, sukladno članku 13. stavak 2. Zakona imenuje ministar kulture iz reda istaknutih stručnjaka za kulturnu baštinu.

Na rad posebnog stručnog povjerenstva primjenjuju se odredbe članka 5. stavka 4. - 7. ovoga Pravilnika.

Članak 8.

Prijedlog za utvrđivanje svojstva kulturnoga dobra od najvećeg nacionalnog značenja priprema Uprava na temelju prethodno utvrđenog svojstva kulturnog dobra prema članku 5. ovoga Pravilnika, te ocjene i prijedloga stručnog povjerenstva iz članka 7. ovoga Pravilnika.

Obavezna dokumentacija uz prijedlog za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra od najvećeg nacionalnog značenja za Republiku Hrvatsku sadrži:
- odgovarajuću dokumentaciju na osnovi koje je utvrđeno svojstvo kulturnog dobra (članak 6. stavak 2. ovoga Pravilnika) i
- obrazloženje prijedloga za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra od najvećeg nacionalnog značenja za Republiku Hrvatsku.

Članak 9.

Rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra, na osnovi prijedloga stručnog povjerenstva iz članka 5. ovoga Pravilnika, donosi pomoćnik ministra.

Rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra određuje se i upis na Listu zaštićenih kulturnih dobara u Registru.

Rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra od najvećega nacionalnog značenja za Republiku Hrvatsku na prijedlog posebnog stručnog povjerenstva iz članka 7. ovoga Pravilnika donosi ministar kulture.

Rješenjem o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra od najvećega nacionalnog značenja određuje se i upis u Listu kulturnih dobara od nacionalnog značenja u Registru.

U rješenjima iz stavaka 1. i 3. ovog članka, osim elemenata propisanih Zakonom o općem upravnom postupku, obavezno se navode svi podaci na osnovi kojih je utvrđeno svojstvo kulturnog dobra navedeni u članku 6. ovoga Pravilnika.

Oblik Registra

Članak 10.

Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske vodi Uprava za zaštitu kulturnih dobara Ministarstva kulture.

Registar je javna knjiga, a sastoji se od:
1. Liste preventivno zaštićenih dobara,
2. Liste zaštićenih kulturnih dobara i
3. Liste kulturnih dobara od nacionalnog značenja.

Uz Registar, za svako upisano dobro, vodi se zbirka isprava.

Sastavni dio Registra je imenik dobara.

Članak 11.

Registar se vodi u elektroničkom obliku uz upotrebu računalnog programa sa strukturom baze podataka propisanom člankom 15. ovoga Pravilnika.

Programom kojim se upravlja bazom podataka Registra mora se osigurati autentičnost zapisa.

Po završetku kalendarske godine svi upisi u Registar ispisuju se na papir podijeljeno na Liste iz članka 10. stavak 2. ovoga Pravilnika i uvezuju se u knjige, te prošivaju vrpcom i pečate.

Ministar kulture ovjerava ispis Registra na unutarnjoj strani korica svake knjige, uz navođenje ukupnog broja registriranih listova.

Članak 12.

Podaci u Registru čuvaju se trajno.

Mjere, sredstva i uvjete osiguranja, pohranjivanja i zaštite podataka Registra određuje pomoćnik ministra.

Članak 13.

Pristup podacima Registra koji se vodi na elektroničkom računalu dopušten je samo ovlaštenim osobama koje raspolažu odgovarajućom lozinkom. Lozinku dodjeljuje pomoćnik ministra ili osoba koju on za to ovlasti.

Članak 14.

Svi podaci koji se unose u Registar moraju imati svoju sigurnosnu kopiju pohranjenu na odgovarajućem mediju.

Sigurnosna kopija iz stavka 1. ovoga članka stvara se najmanje jedanput mjesečno i čuva se 2 mjeseca.

Sigurnosna kopija iz stavka 1. ovoga članka čuva se na odvojenom mjestu osiguranom od neovlaštenoga pristupa, prodora vode ili vatre i služi kao pričuvna kopija u slučaju oštećenja podataka na elektroničkom računalu.

Pomoćnik ministra pisano utvrđuje mjesto pohrane sigurnosne kopije iz stavka 1. ovoga članka i osobu odgovornu za izradu i čuvanje kopije.

Sadržaj Registra

Članak 15.

Za svako dobro u bazi podataka Registra otvara se novi slog, a svako se dobro ispisuje na posebni registarski list.

Svaki slog sadrži slijedeće podatke koji se ispisuju na registarski list:

- Oznake liste (N - nacionalna kulturna dobra, Z - zaštićena kulturna dobra, P - preventivno zaštićena dobra, L - evidencija dobara od lokalnog značenja, B - brisano iz Registra kulturnih dobara)
- Oznaka konzervatorskog odjela
- Redni broj upisa
- Datum upisa
- Broj i datum rješenja na osnovi kojega se obavlja upis u Registar (rješenje o preventivnoj zaštiti, odnosno rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra, odnosno rješenje o proglašenju nacionalnim kulturnim dobrom, odnosno akt o proglašenju lokalnog dobra)
- Datum isteka važenja preventivne zaštite
- Naziv (nepokretnog dobra / povijesne cjeline / pokretnog dobra / zbirke / nematerijalnog dobra)
- Klasifikacija (nepokretno kulturno dobro / pokretno kulturno dobro / nematerijalno kulturno dobro)
- Vrijeme nastanka (datacija)
- Smještaj dobra (županije, općina/grad, naselje, lokalitet, adresa, topografske oznake za arheološka dobra)
- Ustanove pohrane ili smještaja (za pokretna dobra i zbirke, te za dokumentaciju o nematerijalnom dobru)
- Ime i prezime, odnosno naziv i adresa vlasnika / korisnika/ imatelja kulturnog dobra, odnosno ime i prezime i adresa osobe koja je sačuvala tradiciju ili dokumentaciju o nematerijalnom dobru
- Popis katastarskih čestica unutar prostornih međa dobra (za pojedinačna nepokretna dobra)
- Katastarska općina
- Opis prostornih međa zaštićenog područja za dobra (za povijesne cjeline)
- Površina zaštićenog područja (za nepokretna dobra)

- Autor kulturnog dobra
- Ličnosti i organizacije vezani uz povijest kulturnoga dobra
- Dimenzije (za pokretna dobra)
- Materijal od kojega je dobro izrađeno i tehnika izrade (za pokretna dobra)
- Broj predmeta u zbirci
- Karakteristična fotografija
- Identifikacijski podaci (povijesni sažetak i opis kulturnoga dobra)
- Naknadni upisi

Zbirka isprava

Članak 16.

Za svako kulturno dobro upisano u Registar vodi se zbirka isprava.

Zbirka isprava sadrži:

- rješenje na temelju kojega je kulturno dobro upisano u Registar (rješenje o preventivnoj zaštiti dobra, odnosno rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra, odnosno rješenje o proglašenju nacionalnim kulturnim dobrom, odnosno akt o proglašenju lokalnim dobrom),
- zabilješku o pravomoćnosti rješenja,
- cjelokupnu dokumentaciju podnesenu uz prijedlog za donošenje rješenja,
- osnovnu (karakterističnu) fotodokumentaciju, te
- izvod iz zapisnika sa sjednice stručnoga povjerenstva na kojoj je prihvaćen prijedlog za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra, odnosno kulturnog dobra od nacionalnog značenja.

Pored navedenih dokumenata zbirka isprava sadrži i:

za pojedinačna nepokretna kulturna dobra

- izvod iz katastra s popisom katastarskih čestica i označenim prostornim međama kulturnoga dobra,
- izvod iz zemljišnih knjiga, te
- osnovnu fotodokumentaciju.

za kulturno-povijesne cjeline

- kartografsku podlogu u odgovarajućem mjerilu s označenim prostornim međama i režimima zaštite povijesne cjeline,
- osnovnu fotodokumentaciju, te
- popis pojedinačno zaštićenih kulturnih dobara na području kulturno-povijesne cjeline.

za pojedinačna pokretna kulturna dobra

- potpunu fotodokumentaciju

za cjeline ili zbirke pokretnih kulturnih dobara

- popis pojedinačnih predmeta u cjelini, odnosno zbirci s fotodokumentacijom

za nematerijalna kulturna dobra

- osnovnu fotodokumentaciju i / ili odgovarajući tonski odnosno video analogni ili digitalni zapis dotičnog nematerijalnog kulturnog dobra i drugu odgovarajuću dokumentaciju.

U zbirku isprava se, prilikom osnivanja ili naknadno, ulažu i svi dokumenti koji se odnose na vlasništvo, promjene vlasništva, svojstva ili drugih važećih činjenica i podataka o kulturnom dobru.

Imenik Registra kulturnih dobara

Članak 17.

Imenik Registra izvodi se iz baze podataka Registra sa sljedećim izborom podataka:

- naziv kulturnog dobra,
- oznaka Liste u koju je kulturno dobro upisano,
- oznaka vrste kulturnog dobra (nepokretno, pokretno, odnosno nematerijalno kulturno dobro),
- registarski broj kulturnog dobra,
- smještaj kulturnog dobra (županija, općina/grad, naselje, lokalitet, adresa, ustanova), te
- ime i prezime odnosno naziv vlasnika / korisnika / imatelja kulturnog dobra.

Upis u Registar

Članak 18.

Upisi, upisi promjena i brisanja u Registru obavljaju se na temelju rješenja.

Podaci uneseni u Registar ne mogu se brisati niti ispravljati, osim u slučajevima predviđenim ovim Pravilnikom.

Način brisanja i ispravljanja unesenog podatka određuje se računalnim programom kojim se upravlja bazom podataka Registra.

Članak 19.

Ispravci u Registru unose se tako da ostane sačuvan raniji podatak.

Promjene podataka upisuju se u polje "Naknadni upisi" uz navođenje polja na koje se odnose, te broja i datuma rješenja na osnovi kojega se upis obavlja.

Činjenice i podaci bitni za kulturno dobro koji se ne upisuju u odgovarajuća polja Registra, upisuju se u polje "Naknadni upisi".

Članak 20.

Kulturno dobro se briše iz Registra tako da se u polju "Naknadni upisi" navede broj i datum rješenja kojim je to odlučeno, a u određenom polju označi odgovarajućom oznakom koja će ga isključiti iz aktivnog dijela baze podataka.

Ispis dobra brisanog iz Registra precrtat će se dijagonalno, crvenom tintom, a u rubrici "Naknadni upisi" upisat će se broj i datum rješenja na osnovi kojega je dobro brisano.

Članak 21.

Podaci o osobi koja unosi ili ispravlja podatak u Registru, te datum i vrijeme unosa i ispravka, upisuju se automatski i ne mogu se naknadno mijenjati.

Članak 22.

Upisi, promjene i brisanja u Registru moraju se izvršiti u roku od 30 dana od konačnosti rješenja na osnovi kojega se upis obavlja.

Objava upisa u Registar

Članak 23.

Svaki upis u Registar objavljuje se u "Narodnim novinama" u roku od 30 dana.

Pri objavi u "Narodnim novinama" uz naznaku Liste u koju je dobro upisano objavljuje se:

za nepokretna dobra:

- naziv nepokretnog dobra, smještaj (županija, općina/grad, naselje, lokalitet, adresa, odnosno topografski podaci za arheološka kulturna dobra), katastarske čestice područja unutar utvrđenih prostornih međa za pojedinačna kulturna dobra, odnosno opis prostornih međa za povijesne cjeline;

za pokretna dobra:

- naziv pokretnog dobra odnosno zbirke i njezin smještaj ako je to moguće.

za nematerijalna dobra:

- naziv pod kojim je to dobro poznato i područje, odnosno institucija gdje se čuva dokumentacija dotičnog nematerijalnog dobra.

Pri objavi upisa preventivno zaštićenih dobara objavljuje se i datum do kojega vrijedi preventivna zaštita određenog dobra.

Evidencija dobara od lokalnog značenja

Članak 24.

Uprava vodi i evidenciju kulturnih dobara od lokalnog značenja proglašenih u skladu s člankom 17. Zakona.

Evidencija dobara od lokalnog značenja posebni je dio Registra označen odgovarajućom oznakom u bazi podataka.

Po završetku kalendarske godine svi upisi evidencije dobara od lokalnog značenja ispisuju se na papir na način propisan člankom 11. stavak 3. i 4. ovoga Pravilnika.

U evidenciju dobara od lokalnog značenja unose se na osnovi akta koje je donijelo nadležno tijelo lokalne samouprave slijedeći podaci:

- redni broj upisa,
- broj i datum akta na osnovi kojega se dobro upisuje,
- smještaj dobra (naselje, lokalitet, adresa, za arheološko dobro: topografske oznake, za nematerijalno dobro: područje na kojem je poznato),
- naziv dobra,
- identifikacijski podaci koji sadrže sažete povijesne podatke, opis i stanje,
- ime i prezime / naziv i adresa vlasnika /imatelja dobra,
- katastarsku česticu i katastarsku općinu (za nepokretna dobra),
- opis područja zaštićenog dobra (za povijesne cjeline),
- karakterističnu fotografiju, te
- službene bilješke (upisi hipoteke i drugih podataka važnih za imovinsko-pravni status dobra).

Oznake nadležnih tijela

Članak 25.

Oznake nadležnih tijela sastoje se od tri slova od kojih je prvo kratica za "konzervatorski odjel", a druga dva označavaju njegovo sjedište:

Konzervatorski odjel u Bjelovaru	KBJ
Konzervatorski odjel u Dubrovniku	KDU
Konzervatorski odjel u Gospiću	KGS
Konzervatorski odjel u Imotskom	KIM
Konzervatorski odjel u Karlovcu	KKA
Konzervatorski odjel u Krapini	KKR
Konzervatorski odjel u Osijeku	KOS
Konzervatorski odjel u Požegi	KPO
Konzervatorski odjel u Puli	KPU
Konzervatorski odjel u Rijeci	KRI
Konzervatorski odjel u Sisku	KSI
Konzervatorski odjel u Slavonskom Brodu	KSB
Konzervatorski odjel u Splitu	KST
Konzervatorski odjel u Šibeniku	KSI
Konzervatorski odjel u Trogiru	KTG
Konzervatorski odjel u Varaždinu	KVZ
Konzervatorski odjel u Vukovaru	KVU
Konzervatorski odjel u Zadru	KZD
Konzervatorski odjel u Zagrebu	KZG
Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu	GZG

Oznake nadležnih tijela koje nisu utvrđene ovim člankom utvrdit će pomoćnik ministra.

Prijelazne i završne odredbe

Članak 26.

Stupanjem na snagu ovoga Pravilnika Registri spomenika kulture vođeni prema ranijim propisima zaključit će se s posljednjim upisanim registarskim brojem.

Knjige Registra spomenika kulture nakon što budu zaključene predat će se Upravi koja će ih mikrofilmirati i pohraniti.

Zbirke isprava registriranih spomenika kulture prenijet će se u zbirku isprava zaštićenog kulturnog dobra u skladu s odredbama ovoga Pravilnika.

Članak 27.

Pomoćnik ministra može prema potrebi za provođenje ovoga Pravilnika donositi posebne upute.

Članak 28.

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 59/00).

Članak 29.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Na temelju članka 49. stavka 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", broj 69/99, 151/03 i 157/03) ministar kulture donosi

PRAVILNIK O ARHEOLOŠKIM ISTRAŽIVANJIMA

Opće odredbe

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom[25] propisuju uvjeti za obavljanje arheoloških istraživanja na području Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: istraživanje).

Članak 2.

Ovim Pravilnikom uređuju se istraživanja:

- površinski širih područja koja obuhvaćaju nalazišta arheološkog i kulturnopovijesnog značenja: arheološke zone i arheološka nalazišta (lokaliteti) i
- područja pojedinačnih arheoloških nalaza.

Odredbe ovoga Pravilnika odnose se i na istraživanja na morskom dnu i morskom podzemlju unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske te u rijekama i jezerima Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: podvodna istraživanja).

Članak 3.

Istraživanje u smislu ovoga Pravilnika podrazumijeva:

- arheološka iskopavanja: sustavno iskopavanje, zaštitno iskopavanje, revizijsko iskopavanje i sondažno iskopavanje,
- arheološke preglede terena: reambulaciju, rekognosciranje,
- nedestruktivne metode (aeroarheologija, geofizička istraživanja, georadarska istraživanja).

25 "Narodne novine", br. 30/05.

Izdavanje odobrenja istraživanja

Članak 4.

Istraživanje se može obavljati samo uz odobrenje konzervatorskog odjela Ministarstva kulture na čijem su području nalazišta ili nalazi, a za područje Grada Zagreba Gradskoga zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu (u daljnjem tekstu: nadležno tijelo).

Podnositelj zahtjeva za odobrenje istraživanja u zahtjevu navodi podatke o:

- podnositelju zahtjeva;
- vrsti i metodologiji, mjestu, vremenu, opsegu, sadržaju i ciljevima istraživanja;
- stručnom voditelju;
- osobama koje sudjeluju u istraživanju;
- roniocima s odgovarajućom stručnom i ronilačkom kvalifikacijom koja odgovara dubini ronjenja odnosno radilišta uz liječničku potvrdu o sposobnosti za profesionalna ronjenja i podatke o ronilačkoj opremi i instrumentima, za podvodna istraživanja, te
- mjestu privremene pohrane nalaza.

Zahtjevu treba priložiti:

- presliku rješenja Ministarstva kulture (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) sukladno članku 100. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara;
- dopuštenja propisana posebnim zakonima;
- potvrdu o osiguranim financijskim sredstvima i
- financijski plan istraživanja, konzervacije i restauracije nalazišta i nalaza.

Odobrenje snimanja

Članak 5.

Fotografska, filmska, video i druga snimanja arheoloških nalazišta ili nalaza mogu se obavljati samo uz posebno odobrenje nadležnog tijela.

U odobrenju iz stavka 1. ovoga članka mora se navesti svrha u koju se snimljeni materijal može koristiti i eventualna ograničenja.

Osoba koja je dobila odobrenje za snimanje iz stavka 1. ovoga članka dužna je po završetku snimanja jednu kopiju snimljenog materijala s pripadajućom dokumentacijom predati nadležnom tijelu.

Za vrijeme istraživanja snimanja arheoloških nalazišta ili nalaza iz stavka 1. ovoga članka odobrava voditelj istraživanja.

Stručni voditelj i sudionici istraživanja

Članak 6.

Istraživanje vodi stručni voditelj.

Stručni voditelj mora biti državljanin Republike Hrvatske.

Stručni voditelj može biti osoba koja ima visoku stručnu spremu - diplomirani arheolog, iskustvo u organizaciji istraživanja, najmanje 12 mjeseci iskustva stečenog sudjelovanjem u terenskim istraživanjima, te rješenje Ministarstva sukladno članku 100. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Stručni voditelj podvodnog istraživanja mora, uz uvjete iz stavka 3. ovoga članka, imati i odgovarajuću ronilačku kategoriju (najmanje CMAS 3* ili drugu odgovarajuću kategoriju).

Članak 7.

U istraživanjima mogu sudjelovati domaće i strane fizičke i pravne osobe na temelju odobrenja nadležnog tijela.

Strane fizičke i pravne osobe mogu sudjelovati u istraživanjima ako imaju i dopuštenja propisana posebnim propisima te pod uvjetom uzajamnosti.

Zahtjev za sudjelovanje strane fizičke i pravne osobe podnosi stručni voditelj.

Članak 8.

Stručni voditelj dužan je svakodnevno biti nazočan na nalazištu.

U slučaju spriječenosti stručni voditelj dužan je imenovati jednog ili više zamjenika iz redova stručne ekipe koji ispunjavaju sve uvjete za stručnog voditelja.

Nazočnost stručnog voditelja ili zamjenika evidentira se u terenskom dnevniku.

Stručni voditelj dužan je omogućiti nadzor inspektorima zaštite kulturnih dobara te drugim ovlaštenim službenicima Ministarstva kulture.

Članak 9.

Stručni voditelj ili njegov zamjenik dužan je nadležnom tijelu bez odlaganja dostaviti pisano obrazloženje svake izmjene ili odstupanja od plana i programa radova istraživanja.

Arheološka istraživanja

Članak 10.

Za arheološka istraživanja stručni voditelj dužan je osigurati:

- odgovarajuću opremu i instrumente za prostorno određenje i dokumentiranje nalazišta i nalaza;
- obavljanje iskopavanja prateći stratigrafsku strukturu nalazišta, što je potrebno i odgovarajuće dokumentirati;
- vođenje terenskog dnevnika u koji se unose svi podaci o istraživačkim radovima i dnevnim događajima koji su od značenja za istraživanje, vođenje nacrtne dokumentacije u odgovarajućim mjerilima, vođenje fotografske i filmske dokumentacije cijelog nalazišta i dijelova nalazišta te vođenje terenskog popisa pokretnih nalaza i uzoraka (u daljnjem tekstu: terenska dokumentacija);
- označavanje svakoga pojedinačnog nalaza ili grupe nalaza tako da oznaka sadrži detaljne podatke o mjestu i položaju gdje je nađen te vođenje dokumentacije o tome;
- privremenu zaštitu nalazišta do početka trajne konzervacije;
- privremenu pohranu nalaza, te
- uvjete tehničke zaštite, zaštite na radu, te zaštite u slučaju nesreće na radu u skladu s propisima i uobičajenim standardima struke.

Podvodna istraživanja

Članak 11.

Kod podvodnih istraživanja stručni voditelj dužan je osigurati obilježavanje područja na kojem se obavlja istraživanje u skladu s posebnim propisima o obavljanju podvodnih djelatnosti.

Članak 12.

Stručni voditelj podvodnih istraživanja dužan je bez odgađanja izvijestiti nadležnu lučku kapetaniju o početku, prekidu, nastavljanju ili napuštanju radova.

Konzervacija nalazišta i nalaza

Članak 13.

Najkasnije u roku od 2 godine od završetka odobrenih terenskih radova mora se osigurati konzervacija nalazišta i nalaza, osim u slučaju složene konzervacije kada nadležno tijelo pisanim odobrenjem utvrdi rok za konzervaciju nalazišta i nalaza.

Stručno izvješće

Članak 14.

Stručni voditelj dužan je stručno izvješće te skraćeno stručno izvješće o provedenim istraživanjima podnijeti nadležnom tijelu u roku od 3 mjeseca od završetka istraživanja.

Ministarstvo ima pravo objaviti stručno izvješće, a dužno je objaviti skraćeno stručno izvješće u dogovoru s voditeljem istraživanja.

Presliku stručnog izvješća dostavlja se i ustanovi u kojoj su pohranjeni nalazi.

Stručno izvješće o iskopavanjima

Članak 15.

Stručno izvješće o iskopavanjima mora sadržavati:

- pisani opis iskopavanja;
- smještaj nalazišta na kartografskoj podlozi mjerila 1:5 000 ili detaljnije i na katastarskoj podlozi, odnosno kod podvodnih istraživanja na kartografskim podlogama odgovarajućeg mjerila;
- tlocrt prostora iskopavanja i karakteristične profile iskopa u odgovarajućem mjerilu;
- izbor fotografija nalazišta prije, za vrijeme te po završetku iskopavanja;
- izbor fotografija nalaza, te
- približno potrebno vrijeme za eventualno prezentiranje nalazišta.

Stručno izvješće o pregledima terena i drugim istraživanjima

Članak 16.

Stručno izvješće o arheološkim pregledima terena te o istraživanju nedestruktivnim metodama mora sadržavati:

- pisani opis istraživanja i interpretaciju rezultata dobivenih nedestruktivnim metodama;
- smještaj nalazišta na kartografskoj podlozi mjerila 1:25 000 ili detaljnije, odnosno kod podvodnih istraživanja na kartografskim podlogama odgovarajućeg mjerila, te
- izbor fotografske dokumentacije s opisima.

Iznošenje dokumentacije, uzoraka i nalaza

Članak 17.

Iznošenje terenske dokumentacije u inozemstvo moguće je samo u kopiji i uz odobrenje nadležnog tijela.

Iznošenje uzoraka radi analize u inozemstvo kao i pokretnih nalaza moguće je samo uz odobrenje nadležnog tijela, a pod uvjetima propisanim Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Zahtjev za iznošenje može podnijeti stručni voditelj.

Objavljivanje dokumentacije i nalaza

Članak 18.

Stručni voditelj sa svojim suradnicima ima isključivo pravo na prvu objavu dokumentacije i prikupljenih nalaza najkasnije 3 godine od dana završetka istraživanja.

Prva objava mora biti u Republici Hrvatskoj.

Po isteku roka iz stavka 1. ovoga članka stručni voditelj dužan je svu dokumentaciju i nalaze predati ustanovi koja je određena za trajnu pohranu nalaza.

Nadležno tijelo u slučaju složenih istraživanja koja traju više godina može odobriti osobama iz stavka 1. ovoga članka zadržavanje dokumentacije i nalaza i nakon proteka roka od 3 godine od dana završetka istraživanja, uz uvjet da redovito objavljuju preliminarne rezultate istraživanja, a najkasnije jednu godinu nakon završetka istraživačke kampanje.

Stručni voditelj je dužan po završetku istraživanja objaviti rezultate istraživanja i stručno obrađene nalaze, a u slučaju kada istraživanja traju duže od pet godina stručni voditelj dužan je svake pete godine objaviti rezultate istraživanja i stručno obrađene nalaze.

Članak 19.

Arheološka istraživanja koja nisu okončana objavom rezultata istraživanja i objavom stručno obrađenih nalaza u rokovima utvrđenim ovim Pravilnikom smatraju se nedovršenima.

U slučaju iz stavka 1. ovog članka nadležno tijelo može, na zahtjev, odobriti stručnu obradu nalaza.

U odobrenju nadležno tijelo određuje moguće trajanje stručne obrade te rok za objavu.

Odobrenje za novo istraživanje

Članak 20.

Podnositelju zahtjeva za odobrenje i stručnom voditelju ne može se izdati odobrenje za drugo istraživanje dok ne ispune sve obveze iz prethodnog istraživanja određene ovim Pravilnikom.

Članak 21.

Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o uvjetima za obavljanje arheološkog istraživanja spomenika kulture na morskom dnu ili morskom podzemlju unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 94/98).

Članak 22.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Na temelju članka 54. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", broj 69/99 i 151/03 i 157/03) ministar kulture donosi

PRAVILNIK O OZNAČAVANJU NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA I OBJEKATA U KOJIMA SU SMJEŠTENE ZBIRKE KULTURNIH DOBARA

Članak 1.

Ovim Pravilnikom[26] propisuje se obveza označavanja te način i postupak u svezi s označavanjem kao i uklanjanjem oznake za nepokretna kulturna dobara i objekte u kojima su smještene zbirke kulturnih dobara.

Članak 2.

Oznaka nepokretnog kulturnog dobra i objekta u kojem se nalazi zbirka kulturnih dobara je okrugla metalna ploča promjera 20 cm. Na sredini ploče otisnuto je stilizirano slovo "L" u uglatoj glagoljici, a na rubovima je otisnut tekst: "Baština Heritage Ministarstvo kulture RH".

Oznaka se nalazi u privitku i sastavni je dio ovog Pravilnika.

Članak 3.

Način i mjesto postavljanja oznake na nepokretno kulturno dobro i objekt u kojem je smještena zbirka kulturnih dobara kao i uklanjanje oznake ukoliko dobro izgubi svojstvo kulturnoga dobra određuje nadležni Konzervatorski odjel Ministarstva kulture.

Članak 4.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

---

26 "Narodne novine", br. 12/06.

Na temelju članka 68. stavka 5. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine" broj 69/99, 151/03, 157/03), ministar kulture donosi

PRAVILNIK O UVJETIMA ZA DAVANJE ODOBRENJA RADI IZVOZA I IZNOŠENJA KULTURNIH DOBARA IZ REPUBLIKE HRVATSKE

I. Opće odredbe

Sadržaj propisa

Članak 1.

Ovim Pravilnikom[27] propisuju se uvjeti za davanje odobrenja za izvoz kulturnih dobara u treće zemlje i davanje odobrenja radi iznošenja kulturnih dobara u države članice Europske unije kao i uvjeti za davanje potvrde za izvoz/iznošenje predmeta koji nemaju svojstvo kulturnoga dobra, te za vođenje evidencije o izdanim odobrenjima i potvrdama.

Definicija

Članak 2.

Kulturnim dobrima u smislu ovoga Pravilnika smatraju se kulturna dobra određena Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara kao i dobra utvrđena Dodatkom I. koji je sastavni dio ovoga Pravilnika.

Nadležno tijelo

Članak 3.

Nadležno tijelo u smislu ovoga Pravilnika je konzervatorski odjel Ministarstva kulture na području kojega se kulturno dobro nalazi, a za područje grada Zagreba Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu.

27 "Narodne novine", br. 141/06.

Izvoz i iznošenje kulturnog dobra

Članak 4.

Izvoz kulturnih dobara izvan carinskog područja Republike Hrvatske u treće zemlje obavlja se uz predočenje odobrenja za izvoz kulturnoga dobra (u daljnjem tekstu: odobrenje za izvoz), a iznošenje kulturnih dobara u države članice Europske unije obavlja se uz predočenje odobrenja za iznošenje kulturnog dobra (u daljnjem tekstu: odobrenje za iznošenje).

Ako se ne radi o kulturnom dobru, nadležno tijelo izdaje potvrdu kojom utvrđuje da se ne radi o kulturnom dobru te da nema zapreke za izvoz/iznošenje predmeta iz Republike Hrvatske. Potvrda se izdaje na memorandumu nadležnoga tijela te obvezno sadrži naziv, opis i fotografiju dobra koje se izvozi/iznosi, napomenu da dobro nema svojstvo kulturnoga dobra te ne podliježe zabrani izvoza/iznošenja iz Republike Hrvatske, kao i dvije fotografije dobra ovjerene od nadležnoga tijela. Potvrda mora sadržavati potpis ovlaštene osobe i žig nadležnoga tijela.

Nadležno tijelo dužno je presliku odobrenja kojim se odobrava izvoz/iznošenje kulturnoga dobra kao i potvrdu kojom se utvrđuje da dobro koje se izvozi/iznosi nema svojstvo kulturnoga dobra, dostaviti nadležnoj upravi Ministarstva kulture te nadležnim tijelima Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva financija - Carinske uprave.

Nadležno tijelo vodi evidenciju zaprimljenih zahtjeva i potvrda te evidenciju o povratu u zemlju u utvrđenom roku. Nadležna uprava Ministarstva kulture vodi središnju evidenciju za područje Republike Hrvatske.

Administrativna suradnja s državama članicama EU

Članak 5.

Republika Hrvatska dužna je poduzeti sve potrebne mjere za uspostavljanje suradnje, u okviru uzajamnih odnosa, između svojih nadležnih carinskih tijela i nadležnih tijela drugih država članica EU. U sklopu ove suradnje primjenjivat će se propisane odredbe o povjerljivosti podataka.

Članak 6.

Ministarstvo kulture predstavlja središnje tijelo za uspostavljanje kontakata s nadležnim tijelima država članica kao i s Europskom komisijom u postupcima predviđenim ovim Pravilnikom.

II. Izdavanje odobrenja za izvoz kulturnih dobara

Odobrenja za izvoz

Članak 7.

Nadležno tijelo izdat će na zahtjev zainteresirane osobe odobrenje za izvoz:

- za kulturna dobra koja su se zakonito i konačno nalazila na teritoriju Republike Hrvatske na dan 1. siječnja 1993. godine, ili
- za kulturna dobra koja se nalaze na teritoriju Republike Hrvatske poslije 1. siječnja 1993. godine, a koja su zakonito i konačno unesena iz druge države članice Europske unije ili uvezena iz trećih zemalja, odnosno ponovno uvezena iz trećih zemalja nakon zakonite pošiljke iz država članica Europske unije u Republiku Hrvatsku.

Ministarstvo kulture će po potrebi u slučaju stavka 1. podstavka 2. ovoga članka, stupiti u kontakt s nadležnim tijelima države članice Europske unije iz koje potječe odnosno kulturno dobro, a osobito s tijelima nadležnim za povrat kulturnog dobra koje je prema važećim propisima nezakonito izneseno s teritorija države članice.

Zahtjev za odobrenje izvoza

Članak 8.

Zahtjev za odobrenje izvoza kulturnog dobra podnosi se nadležnom tijelu popunjavanjem tiskanice sukladno ovom Pravilniku. Tiskanice su otisnute na hrvatskom i engleskom jeziku.

Odbijanje izdavanja odobrenja za izvoz

Članak 9.

Izdavanje odobrenja za izvoz nadležno tijelo može odbiti u smislu ovoga Pravilnika ako se na dotična kulturna dobra odnose zakoni koji štite nacionalno blago umjetničke, povijesne ili arheološke vrijednosti.

Ako se odbije izdavanje odobrenja za izvoz kulturnoga dobra iz Republike Hrvatske obavijest o tome dostavlja se svim nadležnim tijelima sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, kao i nadležnim tijelima Ministarstva unutarnjih poslova te Ministarstva financija - Carinske uprave.

Predočenje odobrenja

Članak 10.

Odobrenje za izvoz predočava se uz izvoznu deklaraciju tijekom carinskog postupka u carinskoj ispostavi nadležnoj za prihvat deklaracije.

Članak 11.

Republika Hrvatska može ograničiti broj carinskih ispostava ovlaštenih za provođenje postupka vezanog uz izvoz kulturnih dobara.

Ako Republika Hrvatska iskoristi mogućnost iz stavka 1. ovoga članka, dužna je Europsku komisiju obavijestiti o carinskim ispostavama koje su ovlaštene za obavljanje tih formalnosti.

Prekršajne odredbe

Članak 12.

Prekršajne sankcije za kršenje odredaba ovoga Pravilnika propisane su prekršajnim odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Izvještavanje

Članak 13.

Ministarstvo kulture dužno je obavijestiti Europsku komisiju o mjerama poduzetim sukladno ovom Pravilniku i dostaviti Europskoj komisiji popis tijela nadležnih za izdavanje odobrenja za izvoz kulturnih dobara.

III. Vrste odobrenja

Vrste odobrenja

Članak 14.

Postoje tri vrste odobrenja za izvoz kulturnog dobra u treće zemlje koja će se izdavati i koristiti sukladno ovom Pravilniku:

1. Standardno odobrenje,
2. Posebno otvoreno odobrenje, i
3. Opće otvoreno odobrenje.

Uporaba odobrenja za izvoz neće ni na koji način utjecati na obveze vezane uz izvozne postupke ili prateću dokumentaciju. Nadležno tijelo na zahtjev dostavlja tiskanice za izdavanje odobrenja za izvoz.

Odobrenja za izvoz iz stavka 1. ovoga članka izdavat će se za kulturna dobra utvrđena prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i za kulturna dobra navedena u Dodatku I. koji je sastavni dio ovoga Pravilnika.

Članak 15.

Standardno odobrenje obično se koristi za svaki izvoz koji podliježe glavama I. i II. ovoga Pravilnika.

Posebno ili opće otvoreno odobrenje može se koristiti umjesto standardnog odobrenja ako su ispunjeni konkretni uvjeti koji se na njih odnose sukladno člancima 23. i 26. ovoga Pravilnika.

Posebno otvoreno odobrenje obuhvaća ponovljeni privremeni izvoz kulturnog dobra od strane određene osobe ili organizacije sukladno članku 23. ovoga Pravilnika.

Opće otvoreno odobrenje obuhvaća privremeni izvoz bilo kojega kulturnog dobra koji je dio stalne zbirke muzeja ili druge ustanove, sukladno članku 26. ovoga Pravilnika.

Nadležno tijelo može u bilo koje vrijeme opozvati posebno ili opće otvoreno odobrenje ako uvjeti na temelju kojih je izdano više ne postoje. Nadležno tijelo je dužno odmah obavijestiti Europsku komisiju ako izdano odobrenje nije vraćeno a moglo bi se nezakonito koristiti.

Nadležno tijelo može na svom teritoriju donijeti sve prihvatljive mjere koje smatra potrebnim za praćenje korištenja otvorenih dozvola koje je izdalo.

IV. Odobrenja za izvoz

Standardno odobrenje

Članak 16.

Standardno odobrenje za izvoz kulturnih dobara izdaje se na tiskanici sadržanoj u Dodatku II. koji je sastavni dio ovoga Pravilnika. Tiskanica se tiska na bijelom papiru bez celuloze, pripremljenoj za pisanje, a koja najmanje teži 55 grama po m^2.

Tiskanica je veličine 210x297 mm.

Tiskanica je odštampana ili je u elektroničkom obliku te se popunjava hrvatskim latiničnim pismom.

Nadležno tijelo države članice Europske unije u kojoj se odobrenje za izvoz podnosi, može zatražiti njezino prevođenje na jedan od službenih jezika te države članice. U tom slučaju troškove prijevoda snosi tražitelj odobrenja.

Ministarstvo kulture osigurat će:

- tiskanje tiskanice s oznakom naziva izdavača "Narodne novine", te adresom i identifikacijskom oznakom,
- poduzimanje mjera potrebnih za sprječavanje krivotvorenja tiskanice.

Obavijest o sredstvu identifikacije usvojenom od nadležnog tijela za ovu svrhu bit će proslijeđena Europskoj komisiji.

Tiskanica se prvenstveno ispunjava strojno ili elektroničkim putem. Tiskanica se može ispuniti rukom, tintom i čitljivim velikim slovima. U svakom slučaju tiskanica ne smije sadržavati brisanja, ispravljanja ili druge izmjene.

Članak 17.

Neovisno o odredbi stavka 3. ovoga članka, zasebno odobrenje za izvoz izdaje se za svaku pošiljku kulturnih dobara.

U smislu stavka 1. ovoga članka, pošiljka označava pojedinačno kulturno dobro ili veći broj kulturnih dobara.

U slučaju da pošiljka sadrži veći broj kulturnih dobara nadležno tijelo je ovlašteno odlučiti o izdavanju jednog ili više odobrenja za izvoz za takvu pošiljku.

Članak 18.

Tiskanica standardnog odobrenja sastoji se od tri lista:

- prvi list označen kao broj 1. sadržava zahtjev,
- drugi list označen kao broj 2. zadržava podnositelj zahtjeva,
- treći list označen kao broj 3. vraća se nadležnom tijelu koje je izdalo odobrenje.

Članak 19.

Podnositelj zahtjeva ispunjava polja 1., 3., 6. do 21., te 24., a ako je potrebno i polje 25. u zahtjevu, te iznimno i druge listove uz odobrenje nadležnoga tijela.

Uz tiskanicu se prilažu:

- dokumenti iz kojih su vidljivi svi relevantni podaci o kulturnom dobru i njihovom pravnom položaju (vlasništvo i drugo) u vrijeme podnošenja zahtjeva zajedno sa svim drugim pripadajućim dokumentima (računi, stručne procjene i drugo), ako je to potrebno;
- jasno i vidljivo ovjerena fotografija kulturnoga dobra od nadležnoga tijela ili, kada je to potrebno, a prema slobodnoj ocjeni nadležnoga tijela, više fotografija u crno-bijeloj tehnici ili u boji veličine najmanje 8x12 cm. Fotografije moraju prikazivati kulturno dobro u cijelosti na prepoznatljiv način;
- dokumenti kojima se dokazuje imovinsko jamstvo za slučaj oštećenja, uništenja ili protupravnog otuđenja kulturnoga dobra, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Prilozi iz ovoga članka mogu se po potrebi na temelju odluke nadležnog tijela zamijeniti detaljnim popisom kulturnih dobara.

Nadležno tijelo može, za izdavanje odobrenja za izvoz i ako ocijeni da je to potrebno, zahtijevati fizički pregled kulturnoga dobra za koje se traži odobrenje za izvoz.

Troškove koji nastanu u svezi s provedbom stavaka 2. i 3. ovoga članka snosi podnositelj zahtjeva.

Odobrenje za izvoz može biti izdano na temelju pravilno ispunjene tiskanice koja se podnosi nadležnom tijelu. Ako je nadležno tijelo izdalo odobrenje za izvoz, prvi list zadržava to nadležno tijelo, a preostali listovi vraćaju se podnositelju zahtjeva kojem je izdano odobrenje za izvoz ili njegovom ovlaštenom zastupniku.

Članak 20.

Uz izvoznu deklaraciju prilaže se sljedeće:

- list za podnositelja zahtjeva, i
- list koji se vraća nadležnom tijelu koje ga je izdalo.

Članak 21.

Carinska ispostava nadležna za prihvaćanje izvozne carinske deklaracije osigurava da podaci u izvoznoj carinskoj deklaraciji ili ATA karnetu, ako se koristi, odgovaraju podacima iz odobrenja za izvoz te da je u polju 44. izvozne deklaracije odnosno na talonu ATA karneta naznačeno postojanje odobrenja za izvoz kulturnog dobra.

Carinska ispostava iz stavka 1. ovoga članka poduzima prikladne mjere za identifikaciju kulturnog dobra. Ove mjere sastoje se od postavljanja plombi ili pečata carinske ispostave. Tiskanica odobrenja za izvoz, čija je preslika priložena uz primjerak broj 3. jedinstvene carinske deklaracije, vraća se nadlež-

nom tijelu koje je izdalo odobrenje za izvoz kulturnog dobra.

Nakon popunjavanja polja 23. na listovima 2. i 3. odobrenja za izvoz, carinska ispostava nadležna za prihvaćanje izvozne deklaracije predaje ovlašteniku odobrenja ili njegovom ovlaštenom zastupniku, list broj 2. odobrenja koji je njemu namijenjen.

Treći list tiskanice odobrenja, koji se vraća nadležnom tijelu koje ga je izdalo, obvezno prati pošiljku do granične carinske ispostave na kojoj pošiljka napušta Republiku Hrvatsku. Ova ispostava ovjerava svojim pečatom polje 26. lista tiskanice te treći list vraća nadležnom tijelu koje je izdalo odobrenje.

Članak 22.

Rok važenja odobrenja za izvoz ne može biti dulji od 12 mjeseci od dana izdavanja.

U slučaju zahtjeva za privremenim izvozom, nadležno tijelo može utvrditi u kojem roku kulturno dobro mora biti vraćeno u Republiku Hrvatsku.

Ako rok važenja odobrenja za izvoz istekne a da odobrenje nije iskorišteno, podnositelj zahtjeva dužan je sve listove u njegovom posjedu bez odlaganja vratiti tijelu koje ih je izdalo.

Posebno otvoreno odobrenje

Članak 23.

Posebno otvoreno odobrenje može se izdati za određeno kulturno dobro koje se privremeno, učestalo odnosno uobičajeno izvozi iz Republike Hrvatske u svrhu korištenja i/ili izlaganja u trećim zemljama. Kulturno dobro mora biti u vlasništvu ili zakonitom posjedu fizičke ili pravne osobe odnosno organizacije koja koristi i/ili izlaže to kulturno dobro.

Odobrenje za izvoz može biti isključivo izdano pod uvjetom da je nadležno tijelo utvrdilo da podnositelj zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka ima sva potrebna jamstva za povrat kulturnog dobra u Republiku Hrvatsku u dobrom stanju, te da je dobro opisano ili označeno tako da ne postoji sumnja u trenutku privremenog izvoza da je dobro koje se izvozi doista kulturno dobro opisano u posebnom otvorenom odobrenju.

Rok važenja posebnog otvorenog odobrenja ne može biti dulji od 5 godina.

Članak 24.

Odobrenje se prilaže uz pisanu izvoznu deklaraciju ili treba biti raspoloživo u drugim slučajevima prilikom provjere kulturnog dobra na zahtjev.

Nadležna tijela vlasti države članice Europske unije u kojoj se odobrenje za izvoz podnosi mogu zahtijevati prijevod na jezik, ili jedan od službenih jezika dotične zemlje članice. U tom slučaju, troškove prijevoda snosit će podnositelj zahtjeva.

Članak 25.

Carinska ispostava nadležna za prihvaćanje izvozne carinske deklaracije osigurat će da je predočeno kulturno dobro doista ono koje je opisano u odobrenju za izvoz, te da je to odobrenje navedeno u polju 44. izvozne deklaracije, ako se zahtijeva pisana deklaracija.

Ako se zahtijeva pisana deklaracija, odobrenje mora biti u privitku primjerka broj 3. jedinstvene carinske deklaracije i pratiti robu do granične carinske ispostave na kojoj kulturno dobro napušta Republiku Hrvatsku.

U slučajevima u kojima se primjerak 3. jedinstvene carinske deklaracije stavlja na raspolaganje izvozniku ili njegovom zastupniku, odobrenje za izvoz stavlja mu se na raspolaganje za korištenje u nadolazećim slučajevima.

Opće otvoreno odobrenje

Članak 26.

Opće otvoreno odobrenje za izvoz kulturnih dobara može se izdati muzejima i drugim institucijama u svrhu privremenog izvoza iz Republike Hrvatske predmeta koji su sastavni dio njihove trajne zbirke, a radi učestalog odnosno uobičajenog izlaganja u trećim zemljama.

Odobrenje može biti isključivo izdano pod uvjetom da je nadležno tijelo utvrdilo da podnositelj zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka ima sva potrebna jamstva u svrhu povrata kulturnog dobra u Republiku Hrvatsku u dobrom stanju. Odobrenje može biti izdano za izvoz različitih vrsta predmeta iz trajne zbirke u svakom slučaju privremenog izvoza. Odobrenje se može koristiti za izvoz grupa različitih vrsta predmeta istovremeno ili u slijedu.

Rok važenja općeg otvorenog odobrenja ne može biti dulji od 5 godina.

Članak 27.

Odobrenje se podnosi kao prilog izvoznoj carinskoj deklaraciji.

Nadležno tijelo države članice Europske unije u kojoj se dozvola podnosi može tražiti prijevod na jezik, ili jedan od službenih jezika te zemlje članice. U tom slučaju troškove prijevoda snosi podnositelj zahtjeva.

Članak 28.

Carinska ispostava ovlaštena za prihvaćanje izvozne deklaracije osigurat će da se odobrenje podnosi zajedno s popisom kulturnih dobara koja se izvoze i koja su opisana u izvoznoj deklaraciji.

Popis se podnosi na memorandumu institucije i svaka njegova stranica mora biti potpisana od osobe iz institucije koja je navedena na odobrenju. Svaka stranica će također biti ovjerena pečatom institucije koji odgovara pečatu na odobrenju. Podaci o odobrenju moraju biti uneseni u polje 44. izvozne deklaracije.

Odobrenje se prilaže trećem primjerku jedinstvene carinske deklaracije i mora pratiti pošiljku do granične carinske ispostave na kojoj roba napušta carinsko područje Republike Hrvatske. U slučajevima u kojima se treći primjerak jedinstvene carinske deklaracije daje izvozniku ili njegovom zastupniku, odobrenje za izvoz će mu se također dati za korištenje u idućim slučajevima.

Tiskanice za odobrenja

Članak 29.

Posebno otvoreno odobrenje za izvoz izdaje se na tiskanici sadržanoj u Dodatku III. koji je sastavni dio ovoga Pravilnika.

Opće otvoreno odobrenje za izvoz izdaje se na tiskanici sadržanoj u Dodatku IV. koji je sastavni dio ovoga Pravilnika.

Tiskanica će biti odštampana ili u elektroničkom obliku na hrvatskom i engleskom jeziku.

Tiskanica je veličine 210x297 mm. Dopuštena je razlika u veličini za manje od 5 mm ili više od 8 mm u dužini. Papir mora biti bijele boje bez celuloze pripremljen za pisanje težine najmanje 55 g/md. Tiskanica mora imati tiskani uzorak tipa guilloche - valovite crte koje se simetrično sijeku u pozadini koja je svijetlo plave boje radi otkrivanja bilo kakvog krivotvorenja mehaničkim ili kemijskim putem.

Drugi list odobrenja koji nema uzorak tipa guilloche pozadine namijenjen je isključivo za izvoznikovu uporabu ili pismohranu.

Članak 30.

Ministarstvo kulture osigurat će:

- da tiskanica ima oznaku izdavača "Narodne novine", kao i adresu i identifikacijsku oznaku (serijski broj tiskan ili pečatiran)
- poduzimanje mjera potrebnih za sprječavanje krivotvorenja tiskanice.

Obavijest o sredstvu identifikacije usvojenom od nadležnog tijela za ovu svrhu bit će proslijeđeno Europskoj komisiji.

Odobrenja se ispunjavaju strojno ili elektroničkim putem. U iznimnim slučajevima mogu biti ispunjena i rukom, čitljivim velikim slovima, crnom tintom. U svakom slučaju tiskanica ne smije sadržavati brisanja, ispravljanja ili druge izmjene.

V. Odobrenja za iznošenje

Članak 31.

Zahtjev za odobrenje iznošenja kulturnog dobra iz Republike Hrvatske u države članice Europske unije podnosi se nadležnom tijelu popunjavanjem tiskanica sukladno ovom Pravilniku. Tiskanice su otisnute na hrvatskom i engleskom jeziku.

Članak 32.

Vrste odobrenja za iznošenje kulturnog dobra iz Republike Hrvatske u države članice Europske unije su:

1. Standardno odobrenje za iznošenje kulturnoga dobra
2. Posebno otvoreno odobrenje za iznošenje kulturnoga dobra
3. Opće otvoreno odobrenje za iznošenje kulturnoga dobra

Rok važenja standardnog odobrenja za iznošenje kulturnoga dobra ne može biti dulji od 12 mjeseci. U slučaju iznošenja nadležno tijelo može odrediti rok u kojem kulturno dobro mora biti vraćeno u Republiku Hrvatsku.

Ako odobrenje nije upotrijebljeno do datuma navedenoga od nadležnoga tijela, ono više nije važeće te ga je imatelj odobrenja dužan odmah vratiti nadležnom tijelu.

Rok važenja posebnog otvorenog odobrenja i općeg otvorenog odobrenja za iznošenje kulturnog dobra ne može biti dulji od 5 godina.

Odobrenja za iznošenje iz stavka 1. ovoga članka izdavat će se za kulturna dobra utvrđena prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i kulturna dobra navedena u Dodatku I. koji je sastavni dio ovoga Pravilnika.

Članak 33.

Nadležno tijelo može odbiti izdavanje odobrenja za iznošenje ako se na dotična kulturna dobra odnose zakoni koji štite nacionalno blago umjetničke, povijesne ili arheološke vrijednosti.

Ako se odbije izdavanje odobrenja za iznošenje kulturnoga dobra iz Republike Hrvatske obavijest o tome dostavlja se svim nadležnim tijelima sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, kao i nadležnim tijelima Ministarstva unutarnjih poslova te Ministarstva financija - Carinske uprave.

Članak 34.

Standardno odobrenje za iznošenje izdaje se na tiskanici sadržanoj u Dodatku V. koji je sastavni dio ovoga Pravilnika.

Posebno otvoreno odobrenje za iznošenje izdaje se na tiskanici sadržanoj u Dodatku VI. koji je sastavni dio ovoga Pravilnika.

Opće otvoreno odobrenje za iznošenje izdaje se na tiskanici sadržanoj u Dodatku VII. koji je sastavni dio ovoga Pravilnika.

Članak 35.

Ako nadležno tijelo odbije dati standardno odobrenje za iznošenje kulturnoga dobra prvi list tiskanice zadržava nadležno tijelo, dok se druga dva lista vraćaju podnositelju zahtjeva.

Članak 36.

Odredbe ovoga Pravilnika koje se odnose na način tiskanja, vrstu papira, zaštitu od krivotvorenja, troškove, te ispunjavanje tiskanica za odobrenja radi izvoza kulturnih dobara primjenjuju se i na odobrenja za iznošenje kulturnih dobara.

VI. Prijelazne i završne odredbe

Članak 37.

Na tiskanici iz Dodatka II. ovoga Pravilnika ulaskom Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije u gornjem lijevom uglu tiskat će se riječi: "EUROPEAN COMMUNITY", a ispod njih riječi: "EUROPSKA ZAJEDNICA". Ulaskom Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije u točki 5. tiskanice iz Dodatka II. i tiskanice iz Dodatka V. (na listovima Zahtjev, Primjerak za podnositelja, te Primjerak za tijelo koje je izdalo odobrenje) tiskat će se umjesto riječi: "država" i "State" riječi: "država članica" i "Member State".

Ulaskom Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije u točki 8. tiskanica iz stavka 2. ovoga članka tiskat će se umjesto riječi: "Opis kulturnog dobra sukladno Dodatku Pravilnika o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske" i "Description in terms of the Anex to the Regulations on the conditions for issuing licences for exporting and taking out cultural goods from the Republic of Croatia" riječi: "Opis kulturnog dobra sukladno Dodatku Uredbe (EEC) 3911/92 i "Description in terms of the Annex to Regulation (EEC) 3911/92".

Ulaskom Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije na obrazloženju tiskanice iz Dodatka II. Ovoga Pravilnika na hrvatskom i engleskom jeziku pod 1. Općenito, 1. General umjesto riječi: "Pravilnik o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske" i "Regulations on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods" tiskat će se na hrvatskom i engleskom jeziku riječi pod 1. Općenito, i 1. Generals, u prvom odjeljku "Uredba (EEC) broj3911/92 od 9. prosinca 1992. godine" i "Regulation (EEC) No 3911/92 of 9 December 1992", u drugom odjeljku "Uredba Komisije (EEC) broj 752/93 od 30. ožujka 1993. godine" i " Commission Regulation (EEC) No 725/93 of 30 March 1993", te u trećem odjeljku "Uredba Komisije EC broj 1526/98 od 16. srpnja 1998. godine" i "Commission Regulation (EC) No 1526/98 of 16 July 1998", te umjesto riječi: "izvoza iz Republike Hrvatske" i "exported from the Republic of Croatia" riječi "izvoza iz Europske zajednice" i "exported from the Community". U točki 1.3., stavku 2. podstavku 3. riječi: "carinske ispostave na kojoj pošiljka napušta Republiku Hrvatsku" i "customs office of exit from the Republic of Croatia" bit će zamijenjene riječima: "carinske ispostave na kojoj pošiljka napušta Zajednicu" i "customs office of exit from the Community". U tekstu pod 2. Naslovi, 2. Hedings u Polju 5., Box 5. umjesto riječi: "država" i "State" tiskat će se riječi: "država članica" i "Member State", a u Polju 8., Box 8. umjesto riječi: "Pravilniku o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske" i "Regulation on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods from the Republic of Croatia" tiskat će se riječi: "Dodatku Uredbe (EEC) broj 3911/92." i "Annex to Regulation (EEC) No 3911/92." U Polju 26., Box 26. riječi: "carinsko područje Republike Hrvatske" i "customs territory of the Republic of Croatia" zamijenit će se riječima: "carinsko područje Zajednice" i "customs territory of the Community".

Ulaskom Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije na tiskanicama iz Dodatka III. i IV. u gornjem desnom uglu iza riječi: "IZVOZ KULTURNIH DOBARA" i "EXPORT OF CULTURAL GOODS" tiskat će se riječi: "(Uredba (EEC) 3911/92)" i "(Regulation (EEC) 3911/92)".

Članak 38.

Do punopravnog članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji, odobrenja iz ovoga Pravilnika za izvoz kulturnog dobra u treće zemlje izdavat će se i za iznošenje kulturnog dobra u države članice Europske unije.

Kada Republika Hrvatska postane punopravna članica Europske unije, riječi: "carinsko područje Republike Hrvatske", "točka izlaska iz Republike Hrvatske", "izlaz iz carinskog područja Republike Hrvatske", "izvezeno iz Republike Hrvatske" iz članka 4., članka 21. stavka 4., članka 23. stavka 1., članka 25. stavka 2, članka 26. stavka 1., članka 28. stavka 3. ovoga Pravilnika s odgovarajućim značenjem odnosit će se na Europsku uniju.

Članak 39.

Odobrenja za izvoz kulturnih dobara i potvrde za iznošenje kulturnih dobara mogu izdavati nadležna tijela na dosadašnjim tiskanicama najdulje 12 mjeseci nakon stupanja na snagu ovoga Pravilnika.

Članak 40.

Stupanjem na snagu ovoga Pravilnika prestaje vrijediti Pravilnik o uvjetima za davanje odobrenja radi iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 104/00).

Članak 41.

Sve odredbe ovoga Pravilnika, izuzev odredbi članka 16. stavaka 4. i 6., članka 24. stavka 2, članka 27. stavka 2., članka 30. stavka 3. i Glave V. ovoga Pravilnika, te Dodataka I.,V.,VI. i VII. ovom Pravilniku, stupaju na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Odredbe članka 16. stavaka 4. i 6., članka 24. stavka 2, članka 27. stavka 2., članka 30. stavka 3. i Glave V. ovoga Pravilnika, te Dodataka I.,V.,VI. i VII. ovom Pravilniku stupaju na snagu danom stupanja Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije.

DODATAK I.

KATEGORIJE KULTURNIH PREDMETA

A)		
1.	Arheološki predmeti stariji od 100 godina koji potječu iz:	
-	kopnenih ili podvodnih iskapanja i nalaza	9705 00 00
-	arheoloških nalazišta,	9706 00 00
-	arheoloških zbirki	
2.	Elementi koji su sastavni dio umjetničkih, povijesnih ili vjerskih spomenika koji nisu u jednom komadu, stariji od 100 godina	9705 00 00 9706 00 00
3.	Slike i platna, osim onih uključenih u kategoriju 3A. ili 4., a koji su u potpunosti izrađeni rukom u bilo kojim materijalima i na bilo kojem mediju	9701
3A.	Akvareli, gvaševi i pasteli u potpunosti naslikani rukom na bilo kojem mediju[1]	
4.	Mozaici iz svih materijala u potpunosti izrađeni rukom, osim onih koji su obuhvaćeni kategorijama 1. ili 2., i crteži u potpunosti izrađeni rukom na bilo kojem mediju i u bilo kojim materijalima[1]	6914 9701
5.	Originalne gravure, grafike, serigrafije i litografije s odgovarajućim pločama i originalni posteri1	Poglavlje 49 9702 00 00
6.	Originalne skulpture ili kipovi i kopije izrađene istim postupkom kao i originalà, osim onih koji pripadaju kategoriji 1	8442 50 99 9703 00 00
7.	Fotografije, filmovi i njihovi negativi[1]	3704 3705 3706 4911 91 80
8.	Inkunabule i manuskripti, uključujući zemljovide i muzičke partiture, pojedinačno ili u zbirkama1	9702 00 00 9706 00 00 4901 10 00 4901 99 00 4904 00 00 4905 91 00 4905 99 00 4906 00 00
9.	Knjige starije od 100 godina, pojedinačno ili u zbirkama	9705 00 00 9706 00 00
10.	Tiskani zemljovidi stariji od 200 godina	9706 00 00

11. Arhivsko gradivo i bilo kakvi njegovi dijelovi, bilo koje vrste, u bilo kojem mediju, koji sadrže elemente starije od 50 godina	3704 3705 3706 4901 4906 9705 00 00 9706 00 00
12. (a) Zbirke[2] i primjerci iz zooloških, botaničkih, mineraloških ili anatomskih zbirki	9705 00 00
(b) Zbirke[2] od povijesnog, paleontološkog, etnografskog ili numizmatičkog značenja	9705 00 00
13. Prijevozna sredstva starija od 75 godina	9705 00 00
	Poglavlja 86-89
14. Bilo koji drugi antikni predmet koji nije uključen u kategorije A.1 do A.13	
(a) između 50 i 100 godina:	
- igračke, igre	Poglavlje 95
- staklo	7013
- predmeti od zlata i srebra	7114
- namještaj	Poglavlje 94
- optički, fotografski i kinematografski aparati	Poglavlje 90
- muzički instrumenti	Poglavlje 92
- ure, satovi i njihovi dijelovi	Poglavlje 91
- predmeti od drveta	Poglavlje 44
- lončarski predmeti	Poglavlje 69
- tapiserije	5805 00 00
- tepisi	Poglavlje 57
- tapete	4814
- oružje	Poglavlje 93
(b) više od 100 godina	9706 00 00

Na kulturne predmete iz kategorija A.1 do A.14 ovoga Dodatka primjenjuju se odredbe ovoga Pravilnika samo ukoliko njihova vrijednost odgovara graničnoj novčanoj vrijednosti propisanoj pod B.

B. Granične novčane vrijednosti koje se primjenjuju na određene kategorije pod A (u kunama)

VRIJEDNOST

- svaka vrijednost

- 1 (Arheološki predmeti)
- 2 (Spomenici koji nisu u jednom komadu)
- 8 (Inkunabule i manuskripti)
- 11 (Arhivsko gradivo)

- 116.529,00 kuna

- 4 (Mozaici i crteži)
- 5 (Gravure)
- 7 (Fotografije)
- 10 (Tiskani zemljovidi)

- 233.058,00 kuna

- 3A (Akvareli, gvaševi i pasteli)

- 388.431,00 kuna

- 6 (Kipovi)
- 9 (Knjige)
- 12 (Zbirke)
- 13 (Prijevozna sredstva)
- 14 (Bilo koji drugi predmet)

- 1.165.292,00 kuna

- 3 (Slike)

Vrijednost navedenih kulturnih dobara mora biti jednaka ili veća od granične novčane vrijednosti propisane ovim Dodatkom Pravilnika.

Vrijednost kulturnih dobara iz točke B. ovoga Dodatka jest vrijednost kulturnih dobara u Republici Hrvatskoj, koja se utvrđuje po primitku zahtjeva za njihov izvoz/iznošenje.

1 Koje su starije od 50 godina i ne pripadaju stvarateljima

2 Sukladno definiciji Suda pravde u presudi koja se odnosi na slučaj 252/84: "kolecionarski" predmeti u okviru značenja naslova br 97.05 Jedinstvene carinske pristojbe su oni predmeti koji posjeduju potrebna svojstva za uključivanje u zbirku, odnosno, predmeti koji su relativno rijetki, koji se obično ne koriste u prvotno namijenjene svrhe i predmetom su posebnih transakcija izvan trgovine uobičajenih uporabnih predmeta pri čemu imaju visoku vrijednost

CULTURAL GOODS
KULTURNA DOBRA

APPLICATION
ZAHTJEV

1

1 Applicant (name and address)
1 Podnositelj zahtjeva (ime, tvrtka i adresa)

2 Export licence
2 Izvozno odobrenje
No
Broj
Valid until
Vrijedi do

3 Consignee (address and country of destination)
3 Primatelj (adresa i zemlja odredišta)

4
PERMANENT
TRAJNO
TEMPORARY
PRIVREMENO
Date for reimportation
Datum povrata u zemlju

5 Issuing authority (name, address and State)
5 Nadležno tijelo (naziv, adresa, država)

REPUBLIKA HRVATSKA

6 Applicant's representative (name and address)
6 Zastupnik podnositelja zahtjeva (ime i adresa)

7 Owner of the object(s) (name and address)
7 Vlasnik dobra (ime, tvrtka i adresa)

8 Description in terms to Regulation on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods from the Republic Of Croatia.
8 Kategorija kulturnog dobra sukladno Pravilniku o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske.

Category/-ies of cultural good(s):
Kategorija(e) kulturnog dobra (dobara):

1

9 Description of the cultural good(s)
9 Opis kulturnog dobra ili dobara

10 CN code
10 Tarifni broj

11 Number/quantity
11 Broj (količina)

12 Value in national currency
12 Vrijednost u nacionalnoj valuti

(If this space is insufficient you may continue on one or more supplementary pages which should be copied in triplicate and should contain the information in boxes 9 to 20)
(Ako ovaj prostor nije dovoljan možete se nastaviti na jednoj ili više dodatnih stranica u tri primjerka koje ne zaboravite podnijeti uz polja 9-20)

13 Purpose of export of the cultural good(s)/reason for which the licence is requested
13 Razlozi izvoza kulturnog dobra (razlozi zbog kojih se podnosi zahtjev)

Criteria to be used for identification / Kriteriji za identifikaciju

14 Title or subject
14 Naziv ili tema

15 Measurements
15 Mjere dobra

16 Dating
16 Vrijeme

17 Other characteristics
17 Drage značajke

18 Documents submitted/specific indications relating to identification
18 Dokumenti uz zahtjev/posebni znaci za identifikaciju

- Photograph (in colour) / Fotografija (u boji)
- List / Popis
- Identification marks / Identifikacijski znaci
- Bibliography / Bibliografija
- Catalogue / Katalog
- Proof of value / Dokaz vrijednosti

19 Artist, period, workshop and/or style
19 Autor, razdoblje, radionica ili stil

20 Medium or technique
20 Materijal ili tehnika

21 Application
21 Zahtjev

I hereby apply for an export licence in respect of the cultural object or objects described above and declare that the information in this application and the supporting
Ovim podnosim zahtjev za odobravanje izvoza gore navedenog kulturnog dobra i izjavljujem da su podaci u ovom zahtjevu, kao i dokumenti priloženi uz zahtjev, istiniti

Signature
Potpis

Place and date
Mjesto i datum

(Quality and name of signatory)
(Svojstvo i ime potpisnika)

22 Signature and stamp of issuing authority
22 Potpis i pečat nadležnog tijela

Place and date
Mjesto i datum

APPLICATION
ZAHTJEV

1

1

14 Photograph(s) of the cultural good(s)
14 Fotografija x kulturnog dobra

(minimum 9 cm x 12 cm)
(najmanje 9 cm x 12 cm)

(To be validated by the signature and the stamp of issuing authority)
(Ovjerena potpisom i pečatom nadležnog tijela)

23 Supplementary pages
23 Dodatne stranice

This form is accompanied by ..... supplementary pages
Ovom zahtjevu priločeno je ..... dodatnih stranica

Note: Any unused space in box 9 or on accompanying supplementary pages shall be duly lapped by the competent authorities
Napomena: Svaki neiskorišteni prostor u rubrici 9 ili na priloženim dodatnim stranicama nadležna tijela moraju ponistiti

CULTURAL GOODS
KULTURNA DOBRA

2

HOLDER'S SHEET
PRIMJERAK PODNOSITELJA

1 Applicant (name and address)
1 Podnositelj zahtjeva (ime, tvrtka i adresa)

2 Export licence
2 Izvozno odobrenje
No
Broj
Valid until
Vrijedi do

3 Consignee (address and country of destination)
3 Primatelj (adresa i zemlja odredišta)

4
☐ PERMANENT
TRAJNO
☐ TEMPORARY
PRIVREMENO
Date for reimportation
Datum povratka u zemlju

5 Issuing authority (name, address and State)
5 Nadležno tijelo (naziv, adresa, država)

REPUBLIKA HRVATSKA

6 Applicant's representative (name and address)
6 Zastupnik podnositelja zahtjeva (ime i adresa)

7 Owner of the object(s) (name and address)
7 Vlasnik dobra (ime, tvrtka i adresa)

8 Description in terms to Regulation on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods from the Republic Of Croatia.
8 Kategorija kulturnog dobra sukladno Pravilniku o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske.
Category/-ies of cultural good(s):
Kategorija(e) kulturnog dobra (dobara):

2

9 Description of the cultural good(s)
9 Opis kulturnog dobra (ili dobara)

10 CN code
10 Tarifni broj

11 Number/quantity
11 Broj (količina)

12 Value in national currency
12 Vrijednost u nacionalnoj valuti

(If this space is insufficient you may continue on one or more supplementary pages which should be copied in triplicate and should contain the information in boxes 9 to 20)
(Ako ovaj prostor nije dovoljan moše se nastavit na jednoj ili više dodatnih stranica u tri primjerka koje se sadržavati podatke iz polja 9-20)

13 Purpose of export of the cultural good(s)/reason for which the licence is requested
13 Razlozi izvoza kulturnog dobra (razlozi zbog kojih se podnosi zahtjev)

Criteria to be used for identification | Kriterij za identifikaciju

14 Title or subject
14 Naziv ili tema

15 Measurements
15 Mjere dobra

16 Dating
16 Vrijeme

17 Other characteristics
17 Druge značajke

18 Documents submitted/specific indications relating to identification
18 Dokumenti uz zahtjev/posebni znaci za identifikaciju

☐ Photograph (in colour)
Fotografija (u boji)
☐ List
Popis
☐ Identification marks
Identifikacijski znaci
☐ Bibliography
Bibliografija
☐ Catalogue
Katalog
☐ Proof of value
Dokaz vrijednosti

19 Artist, period, workshop and/or style
19 Autor, razdoblje, radionica ili stil

20 Medium or technique
20 Materijal ili tehnika

21 FOR COMPLETION BY CUSTOMS OFFICE OF EXPORT
21 ISPUNJAVA CARINSKA ISPOSTAVA IZVOZNOG CARINJENJA

Customs office
Carinska ispostava
State
Država
Export Declaration No
Izvozna deklaracija broj
of
od

Signature and stamp
Potpis i pečat

22 Signature and stamp of issuing authority
22 Potpis i pečat nadležnog tijela

Place and date
Mjesto i datum

2

HOLDER'S SHEET
PRIMJERAK PODNOSITELJA

24 Photograph(s) of the cultural good(s)
24 Fotografija k ulturnog dobra

(minimum 9 cm x 12 cm)
(najmanje 9 cm x 12 cm)

2

(To be validated by the signature and the stamp of issuing authority)
(Ovjerena potpisom i pečatom nadležnog tijela)

25 Supplementary pages
25 Dodatne stranice

This form is accompanied by ..... supplementary pages
Ovom zahtjevu priloženo je ..... dodatnih stranica

Note: Any issued space in box 9 or on accompanying supplementary pages shall be duly hatted by the competent authorities
Napomena: Svaki nevskorišteni prostor u rubrici 9 ili ba priloženom dodatnim stranicama nadležno tijelo mora jasno prevrtiti

26 Customs office of exit
26 Carinska ispostava izlaza roba

Stamp
Pečat

CULTURAL GOODS
KULTURNA DOBRA

3 SHEET TO BE RETURN TO ISSUING AUTHORITY
PRIMJERAK ZA VRAĆANJE TIJELU KOJE JE IZDALO ODOBRENJE

1 Applicant (name and address)
1 Podnositelj zahtjeva (ime, tvrtka i adresa)

2 Export licence
2 Izvozno odobrenje
no
Broj
Valid until
Vrijedi do

3 Consignee (address and country of destination)
3 Primatelj (adresa i zemlja odredišta)

4
PERMANENT TRAJNO
TEMPORARY PRIVREMENO
Date for reimportation
Datum povrata u zemlju

5 Applicant's representative (name and address)
5 Zastupnik podnositelja zahtjeva (ime i adresa)

6a Issuing authority (name, address and Stone)
6 Nadležno tijelo (naziv, adresa, država)

REPUBLIKA HRVATSKA

7 Owner of the object(s) (name and address)
7 Vlasnik dobra (ime, tvrtka i adresa)

8 Description in terms to Regulation on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods from the Republic Of Croatia.
8 Kategorija kulturnog dobra sukladno Pravilniku o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske.
Category/-ies of cultural good(s):
Kategorija(e) kulturnog dobra (dobara):

9 Description of the cultural good(s)
9 Opis kulturnog dobra ili dobara

10 CN code
10 Tarifni broj

11 Value (en)/quantity
11 Broj (količina)

12 Value in national currency
12 Vrijednost u nacionalnoj valuti

(If this space is insufficient you may continue on one or more supplementary pages which should be copied in triplicate and should contain the information in boxes 9 to 20)
(Ako ovaj prostor nije dovoljan može se nastaviti na jednoj ili više dodatnih stranica u tri primjerka koje je također potrebno ispuniti u poljima 9-20)

13 Purpose of export of the cultural good(s)/reason for which the licence is requested
13 Razlozi izvoza kulturnog dobra (razlozi zbog kojih se podnosi zahtjev)

Criteria to be used for identification | Kriteriji za identifikaciju

14 Title or subject
14 Naziv ili tema

15 Measurements
15 Mjere dobra

16 Dating
16 Vrijeme

17 Other characteristics
17 Druge značajke

18 Documents submitted/specific indications relating to identification
18 Dokumenti uz zahtjev/posebni znaci za identifikaciju

- Photograph (in colour) / Fotografija (u boji)
- List / Popis
- Identification marks / Identifikacijski znaci
- Bibliography / Bibliografija
- Catalogue / Katalog
- Proof of value / Dokaz vrijednosti

19 Artist, period, workshop and/or style
19 Autor, razdoblje, radionica i/ili stil

20 Medium or technique
20 Sredstvo ili tehnika

23 FOR COMPLETION BY CUSTOMS OFFICE OF EXPORT
23 ISPUNJAVA CARINSKA ISPOSTAVA IZVOZNOG CARINJENJA

Customs office
Carinska ispostava

Signature and stamp
Potpis i pečat

Name
Dnevna

Export Declaration No
Izvozna deklaracija broj

of
od

22 Signature and stamp of issuing authority
22 Potpis i pečat nadležnog tijela

Place and date
Mjesto i datum

3 SHEET TO BE RETURN TO ISSUING AUTHORITY
PRIMJERAK ZA VRAĆANJE TIJELU KOJE JE IZDALO ODOBRENJE

24 Photograph(s) of the cultural good(s)
24 Fotografija k kulturnog dobra
(minimum) 6 cm x 12 cm)
(najmanje 6 cm x 12 cm)

(To be validated by the signature and the stamp of issuing authority)
(Ovjerena potpisom i pečatom nadležnog tijela)

25 Supplementary pages
25 Dodatne stranice

This form is accompanied by ..... supplementary pages
Ovom zahtjevu priloženo je ..... dodatnih stranica

Note: Any unused space in box 9 or on accompanying supplementary pages shall be duly barred by the competent authorities
Napomena: Svaki neiskorišteni prostor u rubrici 9 ili na priloženim dodatnim stranicama nadležno tijelo mora jasno precrtati

26 Customs office of exit
26 Carinska ispostava izlaza robe

Stamp
Pečat

1. General
1. Općenito

1.1. Licences are required for the export of cultural goods to protect the cultural heritage according to Regulation on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods from the Republic Of Croatia.

Regulation on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods from the Republic Of Croatia sets out the form in which standard export licences are to be drawn up. It is intended to guarantee standardised checks on the export of cultural goods outside the Republic Of Croatia's borders.

Regulation on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods from the Republic Of Croatia provided for two other types of export licence, namely:

- specific open licences, to be issued for specific cultural goods which are liable to be temporarily exported from the Republic Of Croatia on a regular basis for use and/or exhibition in a third country,
- general open licences, to be issued to museums or other institutions to cover the temporary export of any of the goods that belong to their permanent collections that are liable to be temporarily exported from the Republic of Croatia on a regular basis for exhibition in a third country.

1.1.Odobrenja za izvoz kulturnih dobara nužna su radi zaštite kulturne baštine u skladu s Pravilnikom o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske.

Pravilnik o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske utvrđuje vrstu liskanice na kojoj se izdaju standardna odobrenja za izvoz. Cilj je jamčili standardizirane provjere izvoza kulturnih dobara izvan granica Republike Hrvatske.

Pravilniku o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske, utvrđuje još dvije vrste odobrenja za izvoz:

- posebna otvorena odobrenja koja se izdaju za određena kulturna dobra u svrhu privremenog, uobičajenog izvoza iz Republike Hrvatske radi korištenja ili izlaganja u trećim zemljama,
- opća otvorena odobrenja koja se izdaju muzejima i drugim institucijama u svrhu privremenog, uobičajenog izvoza iz Republike Hrvatske predmeta koji su sastavni dio njihovih trajnih zbirki radi izlaganja u trećim zemljama.

1.2. Three copies of the standard export licence form must be completed legibly and indelibly, preferably by mechanical or electronic means. If they are handwritten, they must be completed in ink and in capital letters. They must under no circumstances contain erasures, overwritten words or other alterations.

1.2. Tri lista tiskanice standardnog odobrenja za izvoz moraju biti popunjena čitljivo i neizbrisivo, po mogućnosti u mehaničkom ili elektroničkom obliku. Ako se ispunjavaju rukom to mora biti čitljivim velikim slovima i tintom. U svakom slučaju tiskanica ne smije sadržavati brisanja, ispravljanja ili druge izmjene.

1.3. Any unused box must be lined crossed out so that nothing can be added.

The copies can be identified by their numbering and function, indicated in the left-hand margin. They should be ordered in the set as follows:

- Copy No 1: application to be kept by the issuing authority (the identity of that authority); in the case of additional lists, as many copies of No 1 as necessary must be used; it is up to the competent issuing authorities to establish whether more than one export licence should be issued,
- Copy No 2: to be presented in support of the export declaration at the competent customs office of export and kept by the licence holder after it has been stamped by that office,
- Copy No 3: to be presented at the competent customs office of export and to accompany the consignment thereafter until its arrival at the customs office of exit from the Republic of Croatia; the customs office of exit stamps this copy and then returns it to the issuing authority.

1.3. Svako neiskorišteno označeno polje u tiskanici mora se prekrižiti tako da ništa ne može biti dodano.

Listovi se identificiraju na temelju numeracije i funkcije koje su označene u lijevog margini. Listove treba složiti u komplet na sljedeći način:

- List broj 1: tiskanica koju zadržava nadležno tijelo koje je izdalo (naziv tog nadležnog tijela); u slučaju dodatnih popisa, upotrijebiti onoliki broj prijepisa lista broj 1 koliki je potreban; nadležno tijelo odlučuje o potrebi izdavanja jednog ili više odobrenja za izvoz,
- List broj 2: podnosi se uz izvoznu deklaraciju ovlaštenoj carinskoj ispostavi a nakon što je ista ovjeri pečatom zadržava ga podnositelj zahtjeva,
- List broj 3: predoćava se ovlaštenoj carinskoj ispostavi i prati pošiljku do carinske ispostave na kojoj pošiljka napušta Republiku Hrvatsku; carinska ispostava ovjerava pečatom list i vraća ga nadležnom tijelu koje ga je izdalo.

2. Headings
2. Naslovi

Box 1: Applicant: Name of individual or company and full residential address or address of company headquarters
Polje 1. Podnositelj zahtjeva: Ime pojedinca ili tvrtke i puna adresa prebivališta ili adresa sjedišta tvrtke

Box 2: Export licence: For completion by competent authorities
Polje 2: Izvozno odobrenje: Ispunjavaju nadležna tijela

Box 3: Consignee: Name and full address of consignee, including the third country to which the good is being permanently or temporarily exported
Polje 3: Primatelj : Ime i puna adresa primatelja, uključujući i treću zemlju u koju se dobro trajno ili privremeno izvozi

Box 4: Indicate whether export is permanent or temporary
Polje 4: Naznačiti da li je izvoz trajan ili privremen

Box 5: Issuing authority: Name of the competent authority and the State issuing the authorization
Polje 5: Nadležno tijelo koje izdaje odobrenje: Ime nadležnog tijela i država koja izdaje odobrenje

Box 6: Applicant's representative: To be completed only where the applicant is using an authorised representative
Polje 6: Zastupnik podnositelja zahtjeva: Ispunjava se jedino u slučaju kada podnositelj zahtjeva koristi ovlaštenog zastupnika

Box 7: Owner of the object(s): Name and address
Polje 7: Vlasnik dobra (dobara): Ime i adresa

Box 8: Description in terms to Regulation on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods from the Republic Of Croatia. Category/-ies of cultural good(s): These goods are classified in categories numbered 1 to 14. Enter only the corresponding number.
Polje 8: Kategorija kulturnog dobra sukladno Pravilniku o uvjetima za davanje odobrenje radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republiko Hrvatske. Kategorija(e) kulturnog dobra (dobara): ova se dobra razvrstavaju u kategorije označene brojevima od 1 do 14. Unosi se samo odgovarajući broj.

Box 9: Description of the cultural good(s): State the exact nature of the good(s) (for example painting, sculpture, bas-relief, negative matrix or positive copy in the case of films, furniture or objects, musical instruments) and give an objective description of the appearance of the good(s).

- For category 12 objects: state the type of collection and/or geographical origin.
- For scientific collections and specimens: give the scientific name.
- For archaeological collections composed of a large number of objects: it is enough to give a generic description, which should be accompanied by an attestation or certificate issued by the scientific or archaeological body or institution and a list of the objects

If there is not enough room to describe all the objects, the applicant must add any extra pages needed.
Polje 9: Opis kulturnog dobra (dobara): Točno navesti vrstu dobra (dobara) (npr. slika, skulptura, reljef, negativ kalupa, matrica ili kopija pozitiva kada se radi o filmu, namještaj i predmeti, muzički instrumenti) i objektivno opisati predmet

- *za kategoriju predmeta pod 12: navesti vrstu zbirke ili geografsko porijeklo.*
- *za znanstvene zbirke i primjerke: napisati znanstveni naziv.*
- *za arheološke zbirke sastavljene od velikog broja predmeta: dovoljno je napisati generički opis zbirke uz koji mora biti priložena potvrda ili certifikat znanstvene odnosno arheološke institucije ili tijela kao i popis predmeta.*

Ako prostor za opis svih predmeta nije dovoljan, podnositelj mora priložiti potrebne dodatne stranice.

Box 10: CN-code: As an indicator, state Combined Nomenclature code.
Polje 10: Tarifni broj: Navesti točan broj iz Kombinirane Nomenklature

Box 11: Number/quantity: State the number of items, particularly where they form a set.
In the case of films, indicate the number of reels, format and length.
Polje 11: Broj/količina: Navesti broj dobara, posebno ako čine cjelinu.
Za filmove, navesti broj rola, format i dužinu.

Box 12: Value in national currency: State the value of the good(s) in national currency.
Polje 12: Vrijednost u nacionalnoj valuti: navesti vrijednost dobra (dobara) u nacionalnoj valuti.

Box 13: Purpose of export of the cultural good(s)/reason for which the licence is requested: State whether the good to be exported has been sold or is intended to be sold, exhibited, valued, repaired or put to any other use, and whether its return is compulsory.
Polje 13: Navesti razloga izvoza kulturnog dobra (dobara)/razloge zbog kojih se podnosi zahtjev; navesti da li je dobro koje se izvozi prodano ili se izvozi zbog moguće prodaje, izlaganja, ekspertize, restauriranja i obnove ili drugih opravdanih razloga te da li je povratak dobra obvezan.

Box 14: Title or subject: If the work does not have an exact name, indicate its subject with a summary of the appearance of the object or, in the case of films, the subject.
For scientific instruments or other objects for which it is not possible to specify a title or subject, it is sufficient to complete Box 9.
Polje 14: Naziv ili tema: Ako predmet nema točan naziv, navesti temu sa sažetim opisom teme ili kada se radi o filmu navesti njegov sadržaj.
Za znanstvene instrumente ili druge predmete za koje nije moguće navesti naziv ili temu, dovoljno je ispuniti Polje 9.

Box 15: Measurements: Measurements (in centimetres) of the good(s) and any supports
In the case of complex or unusual shapes, indicate the measurements in this order: H x L x D (height, width, depth).
Polje 15: Mjere: Navesti (u centimetrima) mjere dobra/dobara i ukoliko postoji, njihovog postolja, okvira i sl.
Za dobra složenih i neuobičajenih oblika, mjere navesti sljedećim redom: V x Š x D (visina, širina, dubina).

Box 16: Dating: Where no precise date is known, indicate the century and part of the century (first quarter, first half) or millennium (categories 1 to 6).

For antique goods to which age specifications apply (more than 50 or 100 years old or between 50 and 100 years old), and for which it is not sufficient to indicate the century, specify a year, even if approximate (e.g. around 1890, approximately 1950).
For films, if date not known, specify decade.
In the case of sets (archives and libraries), indicate earliest and latest dates.
Polje 16: Vrijeme nastanka: Kada nije poznat točan datum, navesti stoljeće, dio stoljeća (prva četvrtina, prva polovina) ili tisućljeće (kategorije 1 do 6).
Za antikne predmete kod kojih je potrebno naznačiti starost (više od 50 ili 100 godina starosti ili između 50 i 100 godina starosti), a za koje nije dovoljno navesti stoljeće, potrebno je napisati godinu, precizno ili približno (npr. oko 1890., otprilike 1950.).
Za filmove, ako datum nije poznat, navesti desetljeće.
Za cjeline (arhivske ili knjižne građe), navesti najranije ili najstarije datacije.

Box 17: Other characteristics: Give any other information on formal aspects that could be useful for identification, e.g. historical antecedents, conditions of execution, former owners, state of preservation and restoration, bibliography, electronic code or marking.
Polje 17: Druge značajke: Navesti dodatni podatak ili formalnu značajku koji bi mogli biti korisni za identifikaciju, npr. povijesne podatke, uvjete nastanka, predašnje vlasništvo, stanje održavanja ili restauracije, bibliografiju, elektronski kod ili oznaku, itd.

Box 18: Documents submitted/specific indications relating to identification: Indicate with crosses in the appropriate squares.
Polje 18: Dokumenti uz zahtjev/posebni znaci za identifikaciju: Označiti odgovarajuća polja .

Box 19: Artist, period, workshop and/or style: Give the artist's name if known and recorded. If the works are collaborative products or copies, indicate the artists or the artist copied, if known. If the work is only attributed to a single artist, enter 'Attributed to…'.
If the artist is not known, state the workshop, school or style (e.g. workshop of Velazquez, Venetian school, Ming period, Louis XV-style or Victorian-style).
In the case of printed matter, state the name of the publisher, the place and the year of publication.
Polje 19: Autor, razdoblje, radionica ili stil: Navesti umjetnikovo ime ako je poznato i dokumentirano. Ako su djela rezultat zajedničkog rada ili su kopije, navesti autore ili ime autora čija je djela kopirano, ukoliko su poznati. Ako je djelo rezultat rada samo jednog umjetnika, navesti " Pripisuje se …"
Ukoliko autor nije poznat, navesti radionicu, školu ili stil (npr. radionica Velazqueza, Venecijanska škola, Period Ming, stil Louisa XV-tog ili Viktorijanski stil).
Za tiskanu gradu, navesti ime izdavača, mjesto i godinu izdanja.

Box 20: Medium or technique: The information given in this box should be as precise as possible. Indicate the materials used and specify the technique employed (e.g. oil painting, woodcuts, charcoal or pencil drawing, lost wax casting, nitrate film, etc.).
Polje 20: Materijal ili tehnika: Podaci koji se navode u ovom polju moraju biti što precizniji; naznačiti korištene materijale i navesti tehniku izrade (npr. ulje na platnu, drvorez, crtež ugljenom ili crtež olovkom, voštani odljev, nitratni film, itd.).

Box 21 (Copy 1): Application: Must be completed by the applicant or his/her representative, who must vouch for the correctness of the information supplied in the application and supporting documents.
Polje 21 (List 1): Zahtjev: Obvezno ispunjava podnositelj zahtjeva ili njegov zastupnik koji jamče za istinitost podataka navedenih u zahtjevu i priloženim dokumentima.

Box 22: Signature and stamp of issuing authority: To be entered by the competent authority, with place and date, on the three copies of licence.
Polje 22: Potpis i pečat nadležnog tijela koje je izdalo odobrenje: Ispunjava nadležno tijelo, uz navođenje mjesta i datuma i to na tri primjerka dozvole.

Box 23 (Copies 2 and 3): For completion by customs office of export: To be entered by the customs office where the export transactions are carried out and the export licence is presented.
'Customs office of export' means the office where the export declaration is submitted and export formalities are carried out.
Polje 23. (List 2 i 3): Ispunjava carinska ispostava izvoznog carinjenja: Ispunjava carinska ispostava na kojoj se vrše izvozni poslovi uz predočenje izvozne dozvole.
"Carinska ispostava izvoznog carinjenja" je ured kojem se predočava izvozno odobrenje i u kojem se provode izvozne formalnosti.

Box 24: Photograph(s) of the cultural good(s): A colour photograph (at least 9 x 12 cm) must be attached with glue. To facilitate the identification of three-dimensional objects, photographs may be required of the different facets.
The competent authority must endorse the photograph with a signature and the stamp of the issuing authority.
The competent authorities may require other photographs.
Polje 24.: Fotografija(e) kulturnog dobra(dobara): Fotografija u boji (najmanje 9 x 12 cm) mora biti zalijepljena. Kako bi se olakšao prikaz trodimenzionalnih predmeta, mogu se zatražiti fotografije dobra snimljenog s različitih strana.
Nadležno tijelo koje izdaje odobrenje obvezno ovjerava fotografiju potpisom i pečatom.
Nadležno tijelo može zahtijevati dodatne fotografije.

Box 25: Supplementary pages: State the number of additional pages used, if any.
Polje 25.: Dodatne stranice: Navesti broj dodatnih stranica, ukoliko su korištene.

Box 26 (copies 2 and 3): Customs office of exit: To be completed by the customs office of exit
'Customs office of exit' means the last customs office before the goods leave the customs territory of the Republic of Croatia.
Polje 26. (List 2 i 3): Ispunjava Carinska ispostava izlaza robe.
"Carinska ispostava izlaza robe" predstavlja posljednji carinski ured prije nego dobra napuste carinsko područje Republike Hrvatske.

EXPORT OF CULTURAL GOODS
IZVOZ KULTURNIH DOBARA

1

1. Exporter
1. Izvoznik

A. Identification number
A. Identifikacijski broj

B. Expiry date
B. Datum isteka

SPECIFIC OPEN LICENCE
POSEBNO OTVORENO ODOBRENJE

Stamp of issuing authority
Pečat nadležnog tijela

1

2. Description of the goods
2. Opis kulturnih dobara

3. Commodity code
3. Tarifni broj

4. Photograph of cultural good (not more than 8 cm x 12 cm)
4. Fotografija kulturnog dobra (ne veća od 8 cm x 12 cm)

The exporter must present a copy of the specific open licence to the exiting customs office for every export of the given object or consignment of objects.

Izvoznik mora fotokopiju posebnog otvorenog odobrenja predočiti carinskoj ispostavi nadležnoj za postupak izvoznog carinjenja robe prilikom svakog izvoza navedenog predmeta ili pošiljke predmeta.

5. For completion by issuing authority
5. Ispunjava nadležno tijelo

Stamp

Signature:
Potpis:

Position:
Funkcija:

Place:
Mjesto:

Date:
Datum:

EXPORT OF CULTURAL GOODS
IZVOZ KULTURNIH DOBARA

2

COPY FOR EXPORTER
PRIMJERAK ZA IZVOZNIKA

2

1. Exporter
1. Izvoznik

A. Identification number
A. Identifikacijski broj

B. Expiry date
B. Datum isteka

Stamp of issuing authority
Pečat nadležnog tijela

2. Description of the goods
2. Opis kulturnih dobara

3. Commodity code
3. Tarifni broj

4. Photograph of cultural good (not more than 8 cm x 12 cm)
4. Fotografija kulturnog dobra (ne veća od 8 cm x 12 cm)

The exporter must present a copy of the specific open licence to the exiting customs office for every export of the given object or consignment of objects.

Izvoznik mora fotokopiju posebnog otvorenog odobrenja predočiti carinskoj ispostavi nadležnoj za postupak izvoznog carinjenja robe prilikom svakog izvoza navedenog predmeta ili pošiljke predmeta.

C. For completion by issuing authority
C. Ispunjava nadležno tijelo

Signature:
Potpis:

Stamp

Position:
Funkcija:

Place:
Mjesto:

Date:
Datum:

EXPORT OF CULTURAL GOODS
IZVOZ KULTURNIH DOBARA

1

GENERAL OPEN LICENCE
OPĆE OTVORENO ODOBRENJE

1

1. Exporter
1. Izvoznik

A. Identification number
A. Identifikacijski broj

B. Expiry date
B. Datum isteka

Stamp of issuing authority
Pečat nadležnog tijela

This is a general open licence which allows for the temporary export of cultural goods which are part of the permanent collection of
Ovim općim otvorenim odobrenjem dozvoljava se privremeni izvoz kulturnih dobara koja su sastavni dio stalnog postava zbirke

.....

It may be used to cover a number of different export consignments to different destination during the period
Može se koristiti za izvoz različitih pošiljki na različita odredišta tijekom razdoblja

..... to/do .....

It is only valid provided that it is presented together with a list of the cultural goods to be temporarily exported in a particular shipment made out on their headed notepaper and marked with this stamp
Ovo je odobrenje valjano samo ukoliko je predočeno zajedno s popisom kulturnih dobara koja se privremeno izvoze u pojedinoj pošiljci, te ako je pisano na listu sa zaglavljem i pečatom izvoznika

and signed by one of the following
I potpisano od strane jedne od sljedećih osoba

Name
Ime

Signature
Potpis

The exporter must present a copy of the specific open licence to the exiting customs office for every export of the given object or consignment of objects.

Izvoznik mora fotokopiju posebnog otvorenog odobrenja predočiti carinskoj ispostavi nadležnoj za postupak izvoznog carinjenja robe prilikom svakog izvoza navedenog predmeta ili pošiljke predmeta.

C. For completion by issuing authority
C. Ispunjava nadležno tijelo

Signature:
Potpis:

Stamp

Position:
Funkcija:

Place:
Mjesto:

Date:
Datum:

EXPORT OF CULTURAL GOODS
IZVOZ KULTURNIH DOBARA

2

1. Exporter
1. Izvoznik

A. Identification number
A. Identifikacijski broj

B. Expiry date
B. Datum isteka

COPY FOR EXPORTER
PRIMJERAK ZA IZVOZNIKA

Stamp of issuing authority
Pečat nadležnog tijela

2

This is a general open licence which allows for the temporary export of cultural goods which are part of the permanent collection of
Ovim općim otvorenim odobrenjem dozvoljava se privremeni izvoz kulturnih dobara koja su sastavni dio stalnog postava zbirke

.....

It may be used to cover a number of different export consignments to different destination during the period
Može se koristiti za izvoz različitih pošiljki na različita odredišta tijekom razdoblja

..... to/do .....

It is only valid provided that it is presented together with a list of the cultural goods to be temporarily exported in a particular shipment made out on their headed notepaper and marked with this stamp
Ovo je odobrenje valjano samo ukoliko je predočeno zajedno s popisom kulturnih dobara koja se privremeno izvoze u pojedinoj pošiljci, te ako je pisano na listu sa zaglavljem i pečatom izvoznika

and signed by one of the following
I potpisano od strane jedne od sljedećih osoba

Name
Ime

Signature
Potpis

The exporter must present a copy of the specific open licence to the exiting customs office for every export of the given object or consignment of objects.

Izvoznik mora fotokopiju posebnog otvorenog odobrenja predočiti carinarnici izlaznoj nadležnoj za postupak izvoznog carinjenja robe prilikom svakog izvoza navedenog predmeta ili pošiljke predmeta.

C. For completion by issuing authority
C. Ispunjava nadležno tijelo

Stamp

Signature:
Potpis:

Position:
Funkcija:

Place:
Mjesto:

Date:
Datum:

REPUBLIC OF CROATIA
REPUBLIKA HRVATSKA

LICENCE FOR REMOVAL OF CULTURAL GOODS IN EU MEMBER STATES
ODOBRENJE ZA IZNOSENJE KULTURNOGA DOBRA U ZEMLJE ČLANICE EU

1

APPLICATION
ZAHTJEV

1 Applicant (name and address)
1 Podnositelj zahtjeva (ime, tvrtka i adresa)

3 Removal licence
3 Odobrenje za iznošenje

No.
Broj

Valid until
Vrijedi do

2 Consignee (address and country of destination)
2 Primatelj (adresa i zemlja odredišta)

4 ☐ PERMANENT TRAJNO ☐ TEMPORARY PRIVREMENO

Date for reimportation
Datum povratka u zemlju

6 Applicant's representative (name and address)
6 Zastupnik podnositelja zahtjeva (ime i adresa)

5 Issuing authority (name, address and Member State)
5 Nadležno tijelo (naziv, adresa i država članica)

7 Owner of the object(s) (name and address)
7 Vlasnik dobra (ime, tvrtka i adresa)

8 Description in terms to Regulation on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods from the Republic Of Croatia.
8 Kategorija kulturnog dobra sukladno Pravilniku o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike hrvatske.

Category/-ies of cultural good(s):
Kategorija(e) kulturnog dobra (dobara):

1

9 Description of the cultural good(s)
9 Opis kulturnog dobra ili dobara

10 Number/quantity
10 Broj (količina)

11 Value in national currency
11 Vrijednost u nacionalnoj valuti

(If the space is insufficient you may continue on one or more supplementary pages which should be copied in triplicate and should contain the information in boxes 9 to 20)
(Ako ovaj prostor nije dovoljan može se nastaviti na jednoj ili više dodatnih stranica u tri primjerka koje će sadržati sve podatke iz polja 9–20)

12 Purpose of removal of the cultural good(s)/reason for which the licence is requested
12 Razlozi iznošenja kulturnog dobra (razlozi zbog kojih se podnosi zahtjev)

Criteria to be used for identification | Kriteriji za identifikaciju

13 Title or subject
13 Naziv ili tema

14 Measurements
14 Mjere dobra

15 Dating
15 Vrijeme

16 Other characteristics
16 Druga značajka

17 Documents submitted/specific indications relating to identification
17 Dokumenti uz zahtjev/posebni znaci za identifikaciju

☐ Photograph (in colour) Fotografija (u boji)
☐ Plan Nacrt
☐ Identification marks Identifikacijski znaci
☐ Bibliography Bibliografija
☐ Catalogue Katalog
☐ Proof of value Dokaz vrijednosti

18 Artist, period, workshop and/or style
18 Autor, razdoblje, radionica i/ili stil

19 Medium or technique
19 Materijal ili tehnika

20 Application
20 Zahtjev

I hereby apply for a removal licence in respect of the cultural object or objects described above and declare that the information in this application and the supporting
Ovim putem podnosim zahtjev za odobrenje iznošenja gore navedenog kulturnog dobra i izjavljujem da su podaci u ovom zahtjevu, kao i dokumenti priloženi uz zahtjev, istiniti

Signature
Potpis

Place and date
Mjesto i datum

(Quality and name of signatory)
(Svojstvo i ime potpisnika)

21 Signature and stamp of issuing authority
21 Potpis i pečat nadležnog tijela

Place and date
Mjesto i datum

1

APPLICATION
ZAHTJEV

1

22 Photograph(s) of the cultural good(s)
22 Fotografija/e kulturnog dobra

(minimum 9 cm x 12 cm)
(najmanje 9 cm x 12 cm)

(To be validated by the signature and the stamp of issuing authority)
(Ovjerena potpisom i pečatom nadležnog tijela)

23 Supplementary pages
23 Dodatne stranice

This form is accompanied by ..... supplementary pages
Ovom zahtjevu priložено je ..... dodatnih stranica

Note: Any second space in box 9 or on accompanying supplementary pages shall be duly barred by the competent authorities.
Napomena: Svaki međuprostor unutar polja 9 ili na priloženim dodatnim stranicama nadležno tijelo mora jasno precrtati.

REPUBLIC OF CROATIA
REPUBLIKA HRVATSKA

LICENCE FOR REMOVAL OF CULTURAL GOODS IN EU MEMBER STATES
ODOBRENJE ZA IZNOŠENJE KULTURNOGA DOBRA U ZEMLJE ČLANICE EU

2

HOLDER'S SHEET
PRIMJERAK ZA NOSIOCA/ODREDIŠTELJA

1 Applicant (name and address)
1 Podnositelj zahtjeva (ime, prezime i adresa)

2 Removal licence
2 Odobrenje za iznošenje
No
Broj

Valid until
Vrijedi do

3 Consignee (address and country of destination)
3 Primatelj (adresa i zemlja odredišta)

4
PERMANENT
TRAJNO
TEMPORARY
PRIVREMENO

Date for reimportation
Datum povratka u zemlju

5 Applicant's representative (name and address)
5 Zastupnik podnositelja zahtjeva (ime i adresa)

6 Issuing authority (name, address and Member State)
6 Nadležno tijelo (naziv, adresa, država)

7 Owner of the object(s) (name and address)
7 Vlasnik dobra (ime, prezime i adresa)

8 Description in terms to Regulation on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods from the Republic Of Croatia.
8 Kategorija kulturnog dobra sukladno Pravilniku o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske.

Category/-ies of cultural good(s):
Kategorija(e) kulturnog dobra (dobara):

2

9 Description of the cultural good(s)
9 Opis kulturnog dobra ili dobara

10 Number/quantity
10 Broj (količina)

11 Value in national currency
11 Vrijednost u nacionalnoj valuti

(1) If this space is insufficient you may continue on one or more supplementary pages, which should be copied in duplicate and should contain the information as in boxes 9 to 20.
(1) Ako ovaj prostor nije dovoljan može se nastaviti na jednoj ili više dodatnih stranica u tri primjerka koje će sadržavati podatke iz polja 9-20.

12 Purpose of removal of the cultural good(s)/reason for which the licence is requested
12 Razlozi iznošenja kulturnog dobra (razlozi zbog kojih se podnosi zahtjev)

Criteria to be used for identification | Kriterij za identifikaciju

13 Title or subject
13 Naziv ili tema

14 Measurements
14 Mjere dobra

15 Dating
15 Vrijeme

16 Other characteristics
16 Druge značajke

17 Documents submitted/specific indications relating to identification
17 Dokumenti uz zahtjev/posebni znaci za identifikaciju

- Photograph (in colour) / Fotografija (u boji)
- List / Popis
- Identification marks / Identifikacijski znaci
- Bibliography / Bibliografija
- Catalogue / Katalog
- Proof of value / Dokaz vrijednosti

18 Artist, period, workshop and/or style
18 Autor, razdoblje, radionica i/ili stil

19 Medium or technique
19 Materijal ili tehnika

21 Signature and stamp of issuing authority
21 Potpis i pečat nadležnog tijela

Place and date
Mjesto i datum

02

2

HOLDER'S SHEET
PRIMJERAK PODNOSITELJA

2

22 Photograph(s) of the cultural good(s)
22 Fotografija k ulturnog dobra

(minimum 9 cm × 12 cm)
(najmanje 9 cm × 12 cm)

(To be validated by the signature and the stamp of issuing authority)
(Ovjerena potpis om i pečatom nadležnog tijela)

23 Supplementary pages
23 Dodatne stranice

This form is accompanied by ..... supplementary pages
Ovom zahtjevu prilaženo je ..... dodatnih stranica

Note: Any unused space in box 9 or on accompanying supplementary pages shall be duly barred by the competent authorities
Napomena: Svaki neiskorišteni prostor u rubrici 9 ili na priloženim dodatnim stranicama nadležna tijela moraju poniti

REPUBLIC OF CROATIA
REPUBLIKA HRVATSKA

LICENCE FOR REMOVAL OF CULTURAL GOODS IN EU MEMBER STATES
ODOBRENJE ZA IZNOŠENJE KULTURNOGA DOBRA U ZEMLJE ČLANICE EU

3

SHEET TO RETURN TO ISSUING AUTHORITY
PRIMJERAK ZA TIJELO KOJE JE IZDALO ODOBRENJE

3

1 Applicant (name and address)
1 Podnositelj zahtjeva (ime, tvrtka i adresa)

2 Removal licence
2 Odobrenje za iznošenje

No
Broj

Valid until
Vrijedi do

3 Consignee (address and country of destination)
3 Primatelj (adresa i zemlja odredišta)

4 ☐ PERMANENT TRAJNO ☐ TEMPORARY PRIVREMENO

Date for reimportation
Datum povrata u zemlju

5 Applicant's representative (name and address)
5 Zastupnik podnositelja zahtjeva (ime i adresa)

6 Issuing authority (name, address and Member State)
6 Nadležno tijelo (naziv, adresa, država)

7 Owner of the object(s) (name and address)
7 Vlasnik dobra (ime, tvrtka i adresa)

8 Description in terms to Regulation on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods from the Republic Of Croatia.
8 Kategorija kulturnog dobra sukladno Pravilniku o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske.

Category/-ies of cultural good(s):
Kategorija(e) kulturnog dobra (dobara):

9 Description of the cultural good(s)
9 Opis kulturnog dobra ili dobara

10 Number/quantity
10 Broj (količina)

11 Value in national currency
11 Vrijednost u nacionalnoj valuti

(If this space is insufficient you may continue on one or more supplementary pages which should be copied as triplicate and should contain the information in boxes 9 to 20)
(Ako ovaj prostor nije dovoljan moše se nastavit na jednoj ili više dodatnih stranica u tri primjerka koje se sadržavati podatke iz polja 9-20)

12 Purpose of removal of the cultural good(s)/reason for which the licence is requested
12 Razlozi iznošenja kulturnog dobra (razlozi zbog kojih se podnosi zahtjev)

Criteria to be used for identification | Kriterij za identifikaciju

13 Title or subject
13 Naziv ili tema

14 Measurements
14 Mjere dobra

15 Dating
15 Vrijeme

16 Other characteristics
16 Druge značajke

17 Documents submitted/specific indications relating to identification
17 Dokumenti uz zahtjev/posebni znaci za identifikaciju

☐ Photograph (in colour) / Fotografija (u boji)
☐ List / Popis
☐ Identification marks / Identifikacijski znaci
☐ Bibliography / Bibliografija
☐ Catalogue / Katalog
☐ Proof of value / Dokaz vrijednosti

18 Artist, period, workshop and/or style
18 Autor, razdoblje, radionica ili stil

19 Medium or technique
19 Materijal ili tehnika

20 Signature and stamp of issuing authority
20 Potpis i pečat nadležnog tijela

Place and date
Mjesto i datum

3 SHEET TO RETURN TO ISSUING AUTHORITY
PRIMJERAK ZA VRAĆANJE NADLEŽNOM TIJELU KOJE JE IZDALO ODOBRENJE 3

22 Photo graph(s) of the cultural good(s)
22 Fotografija ili uturnog dobra

(minimum 9 cm × 12 cm)
(najmanje 9 cm × 12 cm)

(To be validated by the signature and the stamp of issuing authority)
(Ovjerena potpisom i pečatom nadležnog tijela)

23 Supplementary pages
23 Dodatne stranice

This form is accompanied by ..... supplementary pages
Ovom zahtjevu priloženo je ..... dodatnih stranica

Note: Any unused space in box 9 or on accompanying supplementary pages shall be duly lined by the competent authorities
Napomena: Svako neiskorišteno polje u okviru 9 ili na priloženim dodatnim stranicama nadležna tijela moraju jasno precrtati

1. General
1. Općenito

1.1. Licences are required for the removal of cultural goods to protect the cultural heritage of the Republic of Croatia pursuant to Regulation on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods from the Republic Of Croatia.

Regulation on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods from the Republic of Croatia sets out the form in which standard licences for removal of cultural goods are to be drawn up.

Regulation on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods from the Republic Of Croatia provided for two other types of removal licence, namely:

- specific open licences, to be issued for specific cultural goods which are liable to be temporarily removed from the Republic of Croatia on a regular basis for use and/or exhibition in a EU Member State,
- general open licences, to be issued to museums or other institutions to cover the temporary remove of any of the goods that belong to their permanent collections that are liable to be temporarily removed from the Republic of Croatia on a regular basis for exhibition in a EU Member State.

1.1.Odobrenja za iznošenje kulturnih dobara nužna su radi zaštite kulturne baštine Republike Hrvatske u skladu s Pravilnikom o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske.

Pravilnik o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske utvrđuje vrstu tiskanice na kojoj se izdaju standardna odobrenja za iznošenje
Pravilniku o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske, utvrđuje još dvije vrste odobrenja za izvoz:

- posebna otvorena odobrenja koja se izdaju za određena kulturna dobra u svrhu privremenog, uobičajenog iznošenja iz Republike Hrvatske radi korištenja ili izlaganja u državama članicama Europske unije,
- opća otvorena odobrenja koja se izdaju muzejima i drugim institucijama u svrhu privremenog, uobičajenog iznošenja iz Republike Hrvatske predmeta koji su sastavni dio njihovih trajnih zbirki radi izlaganja u državama članicama Europske unije.

1.2. Three copies of the standard licence form for removal of cultural goods in EU Member States must be completed legibly and indelibly, preferably by mechanical or electronic means. If they are handwritten, they must be completed in ink and in capital letters. They must under no circumstances contain erasures, overwritten words or other alterations.

1.2. Tri lista tiskanice standardnog odobrenja za iznošenje moraju biti popunjena čitljivo i neizbrisivo, po mogućnosti u mehaničkom ili elektroničkom obliku. Ako se ispunjavaju rukom to mora biti čitljivim velikim slovima i tintom. U svakom slučaju tiskanica ne smije sadržavati brisanja, ispravljanja ili druge izmjene.

1.3. Any unused box must be lined crossed out so that nothing can be added.

The copies can be identified by their numbering and function, indicated in the left-hand margin. They should be ordered in the set as follows:

- Copy No 1: application to be kept by the issuing authority (indicate the identity of that authority); in the case of additional lists, as many copies of No 1 as necessary must be used; it is up to the competent issuing authorities to establish whether more than one removal licence should be issued,
- Copy No 2: kept by the licence holder
- Copy No 3:to accompany the consignment and after its arrival in Republic of Croatia it has to be returned to the issuing authority

1.3. Svako neiskorišteno označeno polje u tiskanici mora se prekrižiti tako da ništa ne može biti dodano.

Listovi se identificiraju na temelju numeracije i funkcije koje su označene u lijevog margini. Listove treba složili u komplet na sljedeći način:

- List broj 1 : tiskanica koju zadržava nadležno tijelo koje je izdalo (navesti naziv tog nadležnog tijela); u slučaju dodatnih popisa, upotrijebiti onoliki broj prijepisa lista broj 1 koliki je potreban; nadležno tijelo odlučuje o potrebi izdavanja jednog ili više odobrenja za iznošenje,
- List broj 2: zadržava podnositelj zahtjeva,
- List broj 3: prati pošiljku i nakon povratka pošiljke u Republiku Hrvatsku podnositelj zahtjeva ga vraća nadležnom tijelu.

2. Headings
2. Naslovi

Box 1: Applicant: Name of individual or company and full residential address or address of company headquarters
Polje 1: Podnositelj zahtjeva: Ime pojedinca ili tvrtke i puna adresa prebivališta ili adresa sjedišta tvrtke

Box 2: Licence for removal: For completion by competent authorities
Polje 2. Odobrenje za iznošenje: Ispunjavaju nadležna tijela

Box 3: Consignee: Name and full address of consignee, including the EU Member State to which the good is being permanently or temporarily removed
Polje 3: Primatelj : Ime i puna adresa primatelja, uključujući i državu članicu EU u koju se dobro trajno ili privremeno iznosi

Box 4: Indicate whether removal is permanent or temporary
Polje 4: Naznačiti da li je iznošenje trajno ili privremeno

Box 5: Issuing authority: Name of the competent authority for issuing the authorization
Polje 5: Nadležno tijelo koje izdaje odobrenje: Ime nadležnog tijela koje izdaje odobrenje

Box 6: Applicant's representative: To be completed only where the applicant is using an authorised representative
Polje 6: Zastupnik podnositelja zahtjeva: Ispunjava se jedino u slučaju kada podnositelj zahtjeva koristi ovlaštenog zastupnika

Box 7: Owner of the object(s): Name and address
Polje 7: Vlasnik dobra (dobara): Ime i adresa

Box 8: Description in terms to Regulation on the conditions for issuing licences for the export and removal of cultural goods from the Republic Of Croatia. Category/-ies of cultural good(s): These goods are classified in categories numbered 1 to 14. Enter only the corresponding number.
Polje 8: Kategorija kulturnog dobra sukladno Pravilniku o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske. Kategorija(e) kulturnog dobra (dobara): ova se dobra razvrstavaju u kategorije označene brojevima od 1 do 14. Unosi se samo odgovarajući broj.

Box 9: Description of the cultural good(s): State the exact nature of the good(s) (for example painting, sculpture, bas-relief, negative matrix or positive copy in the case of films, furniture or objects, musical instruments) and give an objective description of the appearance of the good(s).

- For category 12 objects: state the type of collection and/or geographical origin.
- For scientific collections and specimens: give the scientific name.
- For archaeological collections composed of a large number of objects: it is enough to give a generic description, which should be accompanied by an attestation or certificate issued by the scientific or archaeological body or institution and a list of the objects.

If there is not enough room to describe all the objects, the applicant must add any extra pages needed.
Polje 9: Opis kulturnog dobra (dobara): Točno navesti vrstu dobra (dobara) (npr. slika, skulptura, reljef, negativ kalupa, matrica ili kopija pozitiva kada se radi o filmu, namještaj i predmeti, muzički instrumenti) i objektivno opisati predmet

- *za kategoriju predmeta pod 12: navesti vrstu zbirke i/ili geografsko porijeklo.*
- *za znanstvene zbirke i primjerke: napisati znanstveni naziv.*
- *za arheološke zbirke sastavljene od velikog broja predmeta: dovoljno je napisati generički opis zbirke uz koji mora biti priložena potvrda ili certifikat znanstvene odnosno arheološke institucije ili tijela kao i popis predmeta.*

Ako prostor za opis svih predmeta nije dovoljan, podnositelj mora priložiti potrebne dodatne stranice.

Box 10: Number/quantity: State the number of items, particularly where they form a set.
In the case of films, indicate the number of reels, format and length.
Polje 10: Broj/količina: Navesti broj dobara, posebno ako čine cjelinu.
Za filmove, navesti broj rola, format i dužinu.

Box 11: Value in national currency: State the value of the good(s) in national currency.
Polje 11: Vrijednost u nacionalnoj valuti: navesti vrijednost dobra (dobara) u nacionalnoj valuti.

Box 12: Purpose of removal of the cultural good(s)/reason for which the licence is requested: State whether the good to be removed has been sold or is intended to be sold, exhibited, valued, repaired or put to any other use, and whether its return is compulsory.
Polje 12: Navesti razloge iznošenja kulturnog dobra (dobara)/razloge zbog kojih se podnosi zahtjev: navesti da li je dobro koje se iznosi prodano ili se iznosi zbog moguće prodaje, iztaganja, ekspertize, restauriranja i obnove ili drugih opravdanih razloga te da li je povratak dobra obvezan.

Box 13: Title or subject: If the work does not have an exact name, indicate its subject with a summary of the appearance of the object or, in the case of films, the subject.
For scientific instruments or other objects for which it is not possible to specify a title or subject, it is sufficient to complete Box 9.
Polje 13: Naziv ili tema: Ako predmet nema točan naziv, navesti temu sa sažetim opisom teme ili kada se radi o filmu navesti njegov sadržaj.
Za znanstvene instrumente ili druge predmete za koje nije moguće navesti naziv ili temu, dovoljno je ispuniti Polje 9.

Box 14: Measurements: Measurements (in centimetres) of the good(s) and any supports
In the case of complex or unusual shapes, indicate the measurements in this order: H x L x D (height, width, depth).

Polje 14: Mjere: Navesti (u centimetrima) mjere dobra/dobara i ukoliko postoji, njihovog postolja, okvira i sl.

Za dobra složenih i neuobičajenih oblika, mjere navesti slijedećim redom: V x Š x D (visina, širina, dubina).

Box 15: Dating: Where no precise date is known, indicate the century and part of the century (first quarter, first half) or millennium (categories 1 to 6).
For antique goods to which age specifications apply (more than 50 or 100 years old or between 50 and 100 years old), and for which it is not sufficient to indicate the century, specify a year, even if approximate (e.g. around 1890, approximately 1950).
For films, if date not known, specify decade.
In the case of sets (archives and libraries), indicate earliest and latest dates.
Polje 15: Vrijeme nastanka: Kada nije poznat točan datum, navesti stoljeće, dio stoljeća (prva četvrtina, prva polovina) ili tisućljeće (kategorije 1 do 6).
Za antikne predmete kod kojih je potrebno naznačiti starost (više od 50 ili 100 godina starosti ili između 50 i 100 godina starosti), a za koje nije dovoljno navesti stoljeće, potrebno je napisati godinu, precizno ili približno (npr. oko 1890., otprilike 1950.).
Za filmove, ako datum nije poznat, navesti desetljeće.
Za cjeline (arhivske ili knjižne građe), navesti najranije ili najstarije datacije.

Box 16: Other characteristics: Give any other information on formal aspects that could be useful for identification, e.g. historical antecedents, conditions of execution, former owners, state of preservation and restoration, bibliography, electronic code or marking.
Polje 16: Druge značajke: Navesti dodatni podatak ili formalnu značajku koji bi mogli biti korisni za identifikaciju, npr. povijesne podatke, uvjete nastanka, prođašnje vlasništvo, stanje održavanja ili restauracije, bibliografiju, elektronski kod ili oznaku, itd.

Box 17: Documents submitted/specific indications relating to identification: Indicate with crosses in the appropriate squares.
Polje 17: Dokumenti uz zahtjev/posebni znaci za identifikaciju: Označiti odgovarajuća polja .

Box 18: Artist, period, workshop and/or style: Give the artist's name if known and recorded. If the works are collaborative products or copies, indicate the artists or the artist copied, if known. If the work is only attributed to a single artist, enter 'Attributed to...'.
If the artist is not known, state the workshop, school or style (e.g. workshop of Velazquez, Venetian school, Ming period, Louis XV-style or Victorian-style).
In the case of printed matter, state the name of the publisher, the place and the year of publication.
Polje 18: Autor, razdoblje, radionica i/ili stil: Navesti umjetnikovo ime ako je poznato i dokumentirano. Ako su djela rezultat zajedničkog rada ili su kopije, navesti autore ili ime autora čija je djelo kopirano, ukoliko su poznati. Ako je djelo rezultat rada samo jednog umjetnika, navesti " Pripisuje se ...".
Ukoliko autor nije poznat, navesti radionicu, školu ili stil (npr. radionica Velazqueza, Venencijanska škola, Period Ming, stil Louisa XV-tog ili Viktorijanski stil).
Za tiskanu građu, navesti ime izdavača, mjesto i godinu izdanja.

Box 19: Medium or technique: The information given in this box should be as precise as possible. Indicate the materials used and specify the technique employed (e.g. oil painting, woodcuts, charcoal or pencil drawing, lost wax casting, nitrate film, etc.).
Polje 19: Materijal ili tehnika: Podaci koji se navode u ovom polju moraju biti što precizniji: naznačiti korištene materijale i navesti tehniku izrade (npr. ulje na platnu, drvorez, crtež ugljenom ili crtež olovkom, voštani odljev, nitratni film, itd.).

Box 20 (Copy 1): Application: Must be completed by the applicant or his/her representative, who must vouch for the correctness of the information supplied in the application and supporting documents.
Polje 20 (List 1): Zahtjev: Obvezno ispunjava podnositelj zahtjeva ili njegovog zastupnik koji jamče za istinitost podataka navedenih u zahtjevu i priloženim dokumentima.

Box 21: Signature and stamp of issuing authority: To be entered by the competent authority, with place and date, on the three copies of licence.
Polje 21: Potpis i pečat nadležnog tijela koje je izdalo odobrenje: Ispunjava nadležno tijelo, uz navođenje mjesta i datuma i to na tri primjerka dozvole.

Box 22: Photograph(s) of the cultural good(s): A colour photograph (at least 9 x 12 cm) must be attached with glue. To facilitate the identification of three-dimensional objects, photographs may be required of the different facets.
The competent authority must endorse the photograph with a signature and the stamp of the issuing authority.
The competent authorities may require other photographs.
Polje 22: Fotografija(e) kulturnog dobra(dobara): Fotografija u boji (najmanje 9 x 12 cm) mora biti zalijepljena. Kako bi se olakšao prikaz trodimenzionalnih predmeta, mogu se zatražiti fotografije dobra snimljenog s različitih strana.
Nadležno tijelo koje izdaje odobrenje obvezno ovjerava fotografiju potpisom i pečatom.
Nadležno tijelo može zahtijevati dodatne fotografije.

Box 23: Supplementary pages: State the number of additional pages used, if any.
Polje 23: Dodatne stranice: Navesti broj dodatnih stranica, ukoliko su korištene.

02

REMOVAL OF CULTURAL GOODS IN EU MEMBER STATES
IZNOSENJE KULTURNIH DOBARA U DRŽAVE ČLANICE EU

SPECIFIC OPEN LICENCE
POSEBNO OTVORENO ODOBRENJE

1

1. Remover
1. Iznositelj

A. Identification number
A. Identifikacijski broj

B. Expiry date
B. Datum isteka

Stamp of issuing authority
Pečat nadležnog tijela

1

2. Description of the goods
2. Opis kulturnih dobara

3. Commodity code
3. Tarifni broj

4. Photograph of cultural good (not more than 8 cm x 12 cm)
4. Fotografija kulturnog dobra (ne veća od 8 cm x 12 cm)

C. For completion by issuing authority
C. Ispunjava nadležno tijelo

Signature:
Potpis:

Stamp

Position:
Funkcija:

Place:
Mjesto:

Date:
Datum:

REMOVAL OF CULTURAL GOODS IN EU MEMBER STATES
IZNOSENJE KULTURNIH DOBARA U DRŽAVE ČLANICE EU

COPY FOR REMOVER
PRIMJERAK ZA IZNOSITELJA

2

1. Remover
1. Iznositelj

A. Identification number
A. Identifikacijski broj

B. Expiry date
B. Datum isteka

Stamp of issuing authority
Pečat nadležnog tijela

2

2. Description of the goods
2. Opis kulturnih dobara

3. Commodity code
3. Tarifni broj

4. Photograph of cultural good (not more than 8 cm x 12 cm)
4. Fotografija kulturnog dobra (ne veća od 8 cm x 12 cm)

C. For completion by issuing authority
C. Ispunjava nadležno tijelo

Signature:
Potpis:

Stamp

Position:
Funkcija:

Place:
Mjesto:

Date:
Datum:

REMOVAL OF CULTURAL GOODS IN EU MEMBER STATES
IZNOŠENJE KULTURNIH DOBARA U DRŽAVE ČLANICE EU

1

GENERAL OPEN LICENCE
OPĆE OTVORENO ODOBRENJE

1. Remover
1. Iznositelj

A. Identification number
A. Identifikacijski broj

B. Expiry date
B. Datum isteka

Stamp of issuing authority
Pečat nadležnog tijela

1

This is a general open licence which allows for the temporary removal of cultural goods which are part of the permanent collection of
Ovim općim otvorenim odobrenjem dozvoljava se privremeno iznošenje kulturnih dobara koja su sastavni dio stalnog postava zbirke

.....

It may be used to cover a number of different removal consignments to different destination during the period
Može se koristiti za iznošenje različitih pošiljki na različita odredišta tijekom razdoblja

It is only valid provided that it is presented together with a list of the cultural goods to be temporarily removed in a particular shipment made out on their headed notepaper and marked with this stamp
Ovo je odobrenje valjano samo ukoliko je predočeno zajedno s popisom kulturnih dobara koja se privremeno iznose u pojedinoj pošiljci, te ako je pisano na listu sa zaglavljem i pečatom iznositelja

and signed by one of the following
I potpisano od strane jedne od sljedećih osoba

Name
Ime

Signature
Potpis

C. For completion by issuing authority
C. Ispunjava nadležno tijelo

Stamp

Signature:
Potpis:

Position:
Funkcija:

Place:
Mjesto:

Date:
Datum:

REMOVAL OF CULTURAL GOODS IN EU MEMBER STATES
IZNOŠENJE KULTURNIH DOBARA U DRŽAVE ČLANICE EU

2

COPY FOR THE REMOVER
PRIMJERAK ZA IZNOSITELJA

1. Remover
1. Iznositelj

A. Identification number
A. Identifikacijski broj

B. Expiry date
B. Datum isteka

Stamp of issuing authority
Pečat nadležnog tijela

2

This is a general open licence which allows for the temporary removal of cultural goods which are part of the permanent collection of
Ovim općim otvorenim odobrenjem dozvoljava se privremeno iznošenje kulturnih dobara koja su sastavni dio stalnog postava zbirke

.....

It may be used to cover a number of different removal consignments to different destination during the period
Može se koristiti za iznošenje različitih pošiljki na različita odredišta tijekom razdoblja

It is only valid provided that it is presented together with a list of the cultural goods to be temporarily removed in a particular shipment made out on their headed notepaper and marked with this stamp
Ovo je odobrenje valjano samo ukoliko je predočeno zajedno s popisom kulturnih dobara koja se privremeno iznose u pojedinoj pošiljci, te ako je pisano na listu sa zaglavljem i pečatom iznositelja

and signed by one of the following
I potpisano od strane jedne od sljedećih osoba

Name
Ime

Signature
Potpis

C. For completion by issuing authority
C. Ispunjava nadležno tijelo

Stamp

Signature:
Potpis:

Position:
Funkcija:

Place:
Mjesto:

Date:
Datum:

Na osnovi članka 70.a stavka 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. 69/99, 151/03 i 157/03), ministar kulture donosi

PRAVILNIK O ODREĐIVANJU KULTURNIH PREDMETA KOJI SE SMATRAJU NACIONALNIM BLAGOM DRŽAVA ČLANICA EUROPSKE UNIJE

Članak 1.

Ovim Pravilnikom[28] određuju se kategorije kulturnih predmeta koji se smatraju nacionalnim blagom država članica Europske unije, koje u postupku propisanom Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara mogu zatražiti njihov povrat u slučaju nezakonitog odnošenja s njihova teritorija.

Članak 2.

Kulturni predmeti iz članka 1. ovoga Pravilnika jesu:

1. Arheološki objekti stariji od 100 godina koji potječu iz:
   - kopnenih ili podvodnih iskapanja i nalaza,
   - arheoloških nalazišta,
   - arheoloških zbirki.
2. Elementi koji su sastavni dio umjetničkih, povijesnih ili vjerskih spomenika koji nisu u jednom komadu, stariji od 100 godina.
3. Slike i platna, osim onih uključenih u kategoriju 4. ili 5., a koji su u potpunosti izrađeni rukom u bilo kojim materijalima i na bilo kojem mediju.
4. Akvareli, gvaševi i pasteli u potpunosti naslikani rukom na bilo kojem mediju.
5. Mozaici iz svih materijala u potpunosti izrađeni rukom, osim onih koji su obuhvaćeni kategorijama 1. ili 2., i crteži u potpunosti izrađeni rukom na bilo kojem mediju i u bilo kojim materijalima.
6. Originalne gravure, grafike, serigrafije i litografije s odgovarajućim pločama i originalni posteri.
7. Originalne skulpture ili kipovi i kopije izrađene istim postupkom kao i original, osim onih koji pripadaju kategoriji 1.
8. Fotografije, filmovi i njihovi negativi.
9. Inkunabule i manuskripti, uključujući zemljovide i muzičke partiture, pojedinačno ili u zbirkama.

28 "Narodne novine", br. 38/04.

10. Knjige starije od 100 godina, pojedinačno ili u zbirkama.
11. Tiskani zemljovidi stariji od 200 godina.
12. Arhivsko gradivo i bilo kakvi njegovi dijelovi, bilo koje vrste, u bilo kojem mediju, koji sadrže elemente starije od 50 godina.
13. (a) Zbirke i primjerci iz zooloških, botaničkih, mineraloških ili anatomskih zbirki;
(b) Zbirke od povijesnog, paleontološkog, etnografskog ili numizmatičkog značenja.
14. Prijevozna sredstva starija od 75 godina.
15. Bilo koji drugi antikni predmet koji nije uključen u kategorije 1. do 14., stariji od 50 godina.

Članak 3.

Vrijednost kulturnih predmeta iz članka 2. ovoga Pravilnika mora biti jednaka ili veća od granične novčane vrijednosti propisane člankom 4. ovoga Pravilnika.

Članak 4.

Granična novčana vrijednost kulturnih predmeta iz članka 2. ovoga Pravilnika jest:

- svaka vrijednost
- 1 (Arheološki objekti)
- 2 (Spomenici koji nisu u jednom komadu)
- 9 (Inkunabule i manuskripti)
- 12 (Arhivsko gradivo)
- 116.529,00 kuna
- 5 (Mozaici i crteži)
- 6 (Gravure)
- 8 (Fotografije)
- 11 (Tiskani zemljovidi)
- 233.058,00 kuna
- 4 (Akvareli, gvaševi i pasteli)
- 388.431,00 kuna
- 7 (Kipovi)
- 10 (Knjige)
- 13 (Zbirke)
- 14 (Prijevozna sredstva)
- 15 (Bilo koji drugi predmet)
- 1.165.292,00 kuna
- 3 (Slike)

Vrijednost predmeta iz stavka 1. ovoga članka jest vrijednost predmeta u Republici Hrvatskoj, koja se utvrđuje po primitku zahtjeva za njihov povrat državi članici Europske unije.

Članak 5.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

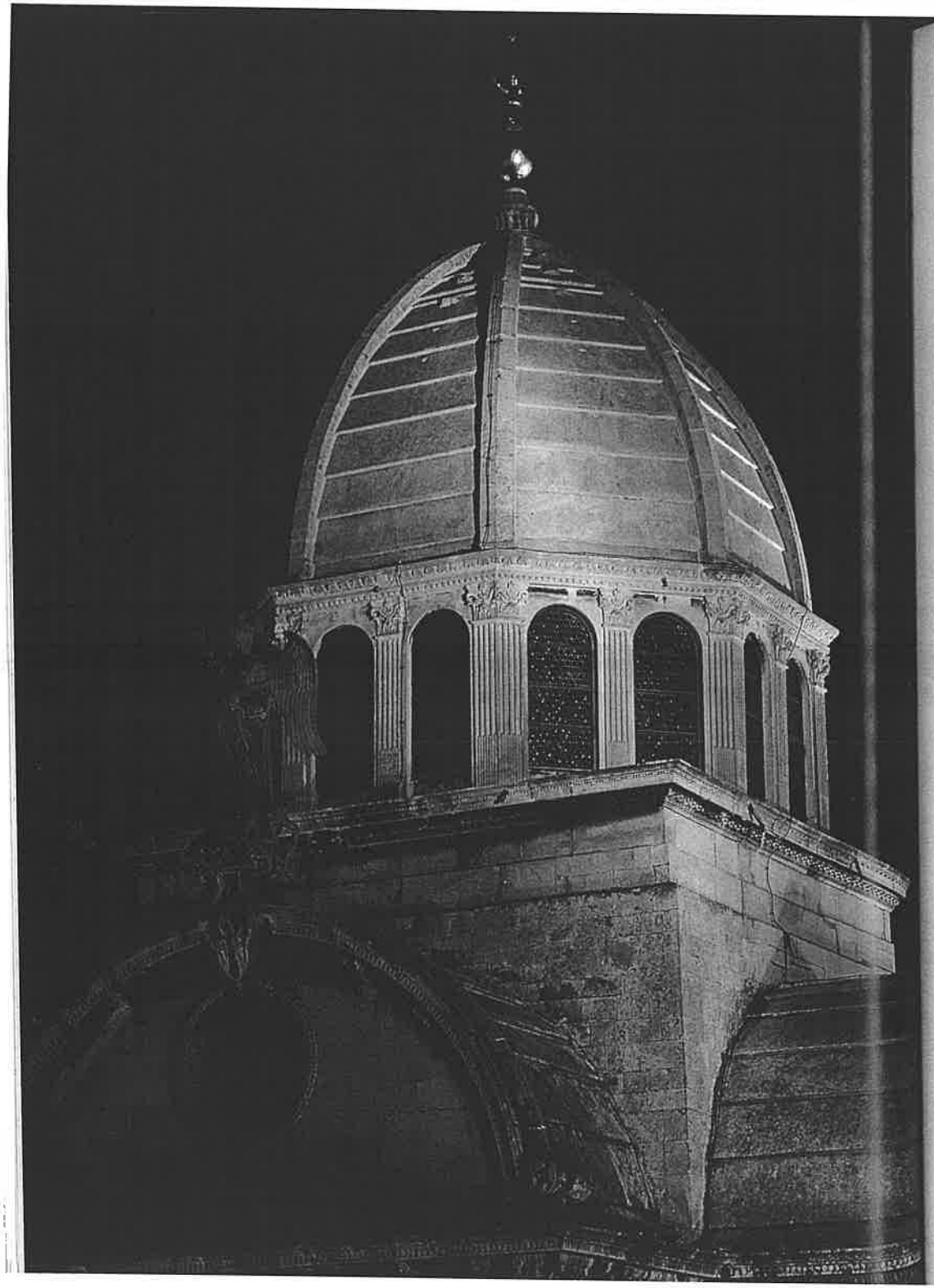

Na temelju članka 78. stavka 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", broj 69/99, 151/03 i 157/03) ministar kulture donosi

PRAVILNIK O SADRŽAJU, OBLIKU I NAČINU IZDAVANJA SLUŽBENE ISKAZNICE SLUŽBENIKA UPRAVE ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE MINISTARSTVA KULTURE I SLUŽBENE ISKAZNICE SLUŽBENIKA GRADSKOG ZAVODA ZA ZAŠTITU SPOMENIKA KULTURE I PRIRODE U ZAGREBU

Članak 1.

Ovim Pravilnikom[29] propisuju se obrasci službene iskaznice (u daljnjem tekstu: iskaznice) koju nose službenici Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture (u daljnjem tekstu: službenici Uprave za zaštitu kulturne baštine) i iskaznice koju nose službenici Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu (u daljnjem tekstu: službenici Gradskog zavoda), način izdavanja i zamjene ovih iskaznica te vođenje evidencije o izdanim i vraćenim iskaznicama.

Članak 2.

Iskaznica službenika Uprave za zaštitu kulturne baštine izrađena je kao plastična kartica pravokutnog oblika na kojoj je s prednje strane otisnut grb Republike Hrvatske i tekst: "Republika Hrvatska, Ministarstvo kulture, Iskaznica službenika Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture" te ime i prezime službenika Uprave za zaštitu kulturne baštine i broj iskaznice.

Članak 3.

Iskaznica službenika Gradskog zavoda izrađena je kao plastična kartica pravokutnog oblika na kojoj je s prednje strane otisnut grb Republike Hrvatske i tekst: "Republika Hrvatska, Grad Zagreb, Iskaznica službenika Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu" te ime i prezime službenika Gradskog zavoda i broj iskaznice.

29 "Narodne novine", br. 110/04.

Članak 4.

Iskaznica je svijetloplave boje, dimenzija 85 x 55 mm.

Službenici u obavljanju poslova zaštite i očuvanja kulturnih dobara nose svoju iskaznicu u crnom kožnom povezu na kojem je s prednje strane zlatnom bojom utisnut grb Republike Hrvatske.

Iskaznice se izdaju prema obrascima koji su tiskani uz ovaj Pravilnik i čine njegov sastavni dio.

Članak 5.

Iskaznicu iz članka 2. ovoga Pravilnika potpisuje ministar kulture.

Iskaznicu iz članka 3. ovoga Pravilnika potpisuje pročelnik Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu (u daljnjem tekstu: pročelnik).

Članak 6.

Iskaznica se smije koristiti samo u okviru nadležnosti i ovlasti obavljanja poslova zaštite i očuvanja kulturnih dobara sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Svaka zloporaba iskaznice povlači stegovnu i kaznenu odgovornost.

Iskaznicu je zabranjeno davati drugim osobama na korištenje.

Članak 7.

Iskaznica vrijedi od dana izdavanja do prestanka ovlaštenja za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara sukladno članku 6. ovoga Pravilnika, a najdulje pet godina od dana izdavanja.

Zahtjev za produljenje valjanosti iskaznice službenici su dužni podnijeti najmanje 30 dana prije isteka njezinog važenja ovlaštenoj osobi iz članka 5. ovoga Pravilnika.

Članak 8.

Službenici kojima prestane radni odnos, koji budu suspendirani ili razriješeni dužnosti ili ovlasti službenika, dužni su iskaznicu predati tajniku Ministarstva kulture odnosno pročelniku.

Članak 9.

Službenicima će se privremeno oduzeti iskaznica ako je protiv njih pokrenuta istraga ili je podignuta optužnica, do okončanja postupka.

Članak 10.

Službenici koji izgube iskaznicu ili na drugi način ostanu bez nje, dužni su o tome bez odlaganja izvijestiti tajnika Ministarstva kulture odnosno pročelnika.

Nove iskaznice službenika izdat će se nakon što su izgubljene ili na drugi način nestale iskaznice oglašene nevažećim u "Narodnim novinama".

Članak 11.

O izdanim i vraćenim iskaznicama službenika vodi se evidencija u Tajništvu Ministarstva kulture odnosno u Gradskom zavodu za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu.

Evidencija iz stavka 1. ovoga članka sadrži ime i prezime službenika kojem je izdana iskaznica, broj iskaznice i evidencijski broj, datum izdavanja, datum povratka odnosno poništenja iskaznice, potpis službenika, potpis osobe koja vodi evidenciju, te odjeljak za napomenu.

Članak 12.

Iskaznice službenika izdane na temelju ranijih propisa zamijenit će se iskaznicama prema ovom Pravilniku u roku od 30 dana od dana njegova stupanja na snagu.

Članak 13.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

REPUBLIKA HRVATSKA
GRAD ZAGREB

ISKAZNICA SLUŽBENIKA GRADSKOG ZAVODA ZA ZAŠTITU SPOMENIKA KULTURE I PRIRODE U ZAGREBU

Fotografija 30x35 mm

BR. 0001

Ime

Prezime

Službenik, nositelj ove iskaznice ima ovlasti sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN, br. 69/99, 151/03 i 157/03). Molimo tijela državne uprave, područne (regionalne) i lokalne samouprave, imaoce kulturnih dobara i ostale pravne i fizičke osobe da mu pomognu u izvršavanju zadataka.

M. P.

Zagreb, _____ Datum

Vrijedi do _____ Datum

PREDSJEDNIK GRADSKOG ZAVODA ZA ZAŠTITU SPOMENIKA KULTURE I PRIRODE U ZAGREBU

Službena iskaznica službenika Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu

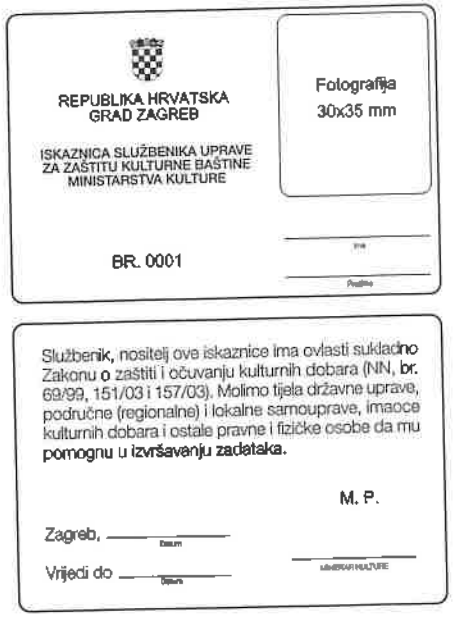
REPUBLIKA HRVATSKA
GRAD ZAGREB

ISKAZNICA SLUŽBENIKA UPRAVE ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE MINISTARSTVA KULTURE

Fotografija 30x35 mm

BR. 0001

Ime

Prezime

Službenik, nositelj ove iskaznice ima ovlasti sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN, br. 69/99, 151/03 i 157/03). Molimo tijela državne uprave, područne (regionalne) i lokalne samouprave, imaoce kulturnih dobara i ostale pravne i fizičke osobe da mu pomognu u izvršavanju zadataka.

M. P.

Zagreb, _____ Datum

Vrijedi do _____ Datum

MINISTAR KULTURE

Službena iskaznica službenika Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture

Na temelju članka 82. stavka 3. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", broj 69/99) ministar kulture donosi

PRAVILNIK O ISKAZNICI INSPEKTORA ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA TE OBRASCU I NAČINU VOĐENJA OČEVIDNIKA O OBAVLJENIM NADZORIMA

Članak 1.

Ovim Pravilnikom[30] propisuje se obrazac iskaznice koju nose inspektori zaštite kulturnih dobara Ministarstva kulture, način izdavanja i zamjene iskaznice i vođenje evidencije o izdanim i vraćenim iskaznicama, te obrazac i način vođenja očevidnika o obavljenim nadzorima.

Iskaznica inspektora zaštite kulturnih dobara

Članak 2.

Iskaznica inspektora zaštite kulturnih dobara, odnosno službenika Ministarstva kulture ovlaštenog za poslove inspekcije zaštite kulturnih dobara (u daljnjem tekstu: iskaznica) izrađena je kao plastična kartica pravokutnog oblika, svijetloplave boje, dimenzija 85x55 mm.

Inspektor zaštite kulturnih dobara (u daljnjem tekstu: inspektor), odnosno ovlašteni službenik za poslove inspekcije zaštite kulturnih dobara (u daljnjem tekstu: ovlašteni službenik) u obavljanju inspekcijskih poslova nosi iskaznicu u crnom kožnom povezu na kojem je s prednje strane zlatnom bojom utisnut grb Republike Hrvatske.

Iskaznica se izdaje prema obrascu koji je tiskan uz ovaj Pravilnik i čini njegov sastavni dio.

Članak 3.

Iskaznicu inspektora i ovlaštenog službenika potpisuje ministar kulture.

30 "Narodne novine", br. 129/99.

Članak 4.

Iskaznica se smije koristiti samo u okviru nadležnosti i ovlasti obavljanja poslova inspekcije zaštite kulturnih dobara sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Svaka zloporaba iskaznice povlači stegovnu i kaznenu odgovornost.

Iskaznicu je zabranjeno davati drugim osobama na korištenje.

Članak 5.

Iskaznica vrijedi od dana njezinog izdavanja do prestanka ovlaštenja za obavljanje poslova inspekcije zaštite kulturnih dobara, a najdulje dvije godine od dana izdavanja.

Zahtjev za produljenje valjanosti iskaznice inspektor, odnosno ovlašteni službenik dužan je podnijeti ministru kulture najmanje 30 dana prije isteka važenja iskaznice.

Članak 6.

Inspektor, odnosno ovlašteni službenik kojem prestane radni odnos ili koji bude razriješen dužnosti ili ovlasti inspektora, dužan je iskaznicu predati nadležnom pomoćniku ministra kulture.

Vraćena iskaznica se poništava i pohranjuje.

Članak 7.

Inspektoru odnosno ovlaštenom službeniku će se privremeno oduzeti iskaznica ako je protiv njega pokrenuta istraga ili je podignuta optužnica, do okončanja postupka.

Članak 8.

Inspektor odnosno ovlašteni službenik koji izgubi iskaznicu ili na drugi način ostane bez nje, dužan je o tome bez odlaganja izvijestiti nadležnog pomoćnika ministra.

Nova iskaznica će se izdati nakon što je izgubljena ili na drugi način nestala iskaznica oglašena nevažećom u "Narodnim novinama".

Članak 9.

O izdanim i vraćenim iskaznicama vodi se evidencija u Ministarstvu kulture.

Evidencija iz stavka 1. ovoga članka sadrži ime i prezime inspektora odnosno ovlaštenog službenika kojem je izdana iskaznica, broj iskaznice i evidencijski broj, datum izdavanja, datum povratka odnosno poništenja iskaznice, potpis inspektora odnosno ovlaštenog službenika, te odjeljak za napomenu.

Očevidnik o obavljenim inspekcijskim pregledima

Članak 10.

Svaki inspektor dužan je voditi očevidnik o nadzorima koje je obavio i mjerama i radnjama koje je poduzeo.

Očevidnik iz stavka 1. ovoga članka inspektor vodi kronološki po obrascu koji je sastavni dio ovoga Pravilnika.

Obrazac je dimenzija 29,7 x 21 cm.

Članak 11.

U očevidnik se upisuju podaci o provedbi inspekcijskog nadzora na neuvezane obrasce iz članka 10. ovoga Pravilnika na dan i redosljedom obavljanja inspekcijskog pregleda, odnosno drugih radnji koje podliježu upisu.

Upis za svaki mjesec započinje na novom obrascu.

Članak 12.

Očevidnik se zaključuje i uvezuje sukladno propisima o uredskom poslovanju krajem godine za koju se vodi i pohranjuje trajno.

Očevidnik nosi naslov: Očevidnik o obavljenim nadzorima i poduzetim mjerama i radnjama za godinu _____. U lijevom gornjem kutu upisuje se ime i prezime inspektora, odnosno ovlaštenog službenika, a u desnom naziv ustrojstvene jedinice Ministarstva kulture u kojoj inspektor obavlja poslove.

Članak 13.

Način upisa podataka u očevidnik:

stupac 1. - broj

- daje se u rastućem nizu unutar godine za koju se vodi očevidnik pri svakom inspekcijskom pregledu, odnosno drugoj radnji koja podliježe upisu,

stupac 2. - datum

- upisuje se datum obavljanja inspekcijskog pregleda, odnosno druge radnje koja podliježe upisu,

stupac 3. - oznaka

- upisuje se oznaka za inspekcijski pregled, odnosno drugu radnju koja podliježe upisu i to za inspekciju povodom:

	Oznaka
- planiranih obveza provedbe inspekcije (program rada)	1
- prijave koja ukazuje na potrebu pokretanja inspekcije	2
- drugih razloga za pokretanje inspekcije	3
- radnje u dokaznom postupku (uvid u službene - evidencije, saslušanje stranaka, svjedoka, vještaka i dr.)	4
- donošenje upravnih akata	5
- podnošenje prekršajne ili kaznene prijave	6
- dostava žalbe nadležnom drugostupanjskom tijelu ili tužbe nadležnom sudu	7
- ostalo	8

stupac 4. - klasa, urudžbeni broj

- upisuje se klasifikacijska oznaka i urudžbeni broj pismena u svezi s inspekcijskim pregledom odnosno drugom radnjom koja podliježe upisu iz stupca 1.

stupac 5. - oznaka pismena

- upisuje se oznaka zakona ZZOKD (Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara), ZUP (Zakon o općem upravnom postupku), ZP (Zakon o prekršajima), KZ (Kazneni zakon) koji uređuju zaštitu i očuvanje kulturnih dobara, upravno postupanje, prekršaje i kaznena djela iznad oznake odredbe zakona na temelju koje je donesen upravni akt iz stupca 4. ili propisan prekršaj, odnosno kazneno djelo zbog kojeg je podnesena prijava iz stupca 4.
- oznaka se sastoji od: broja članka i stavka zakona - broja alineje, odnsono točke.

stupac 6. - rok

- upisuje se rok u danima koji određuje upravni akt iz stupca 4.

stupac 7. - datum otpreme

- upisuje se datum otpreme akta, odnosno prekršajne ili kaznene prijave iz stupca 4.

stupac 8. - k.č.i ko, adresa

- upisuje se broj katastarske čestice i katastarske općine na kojoj se nepokretno kulturno dobro nalazi, adresa ili drugo odgovarajuće prostorno određenje, a za pokretno kulturno dobro adresa na kojoj se dobro nalazi ili adresa nadzirane osobe.

stupac 9. - vlasnik ili investitor (izvođač radova)

- upisuje se ime i prezime vlasnika kulturnog dobra, ili investitora, odnosno izvođača radova na kulturnom dobru, te jedinstveni matični broj građana ako se radi o fizičkoj osobi ili matični broj ako se radi o pravnoj osobi.

stupac 10. - oznaka vrste kulturnog dobra

- upisuje se oznaka vrste kulturnog dobra koje je predmet inspekcije i to s oznakom PK (za pokretno kulturno dobro) ili NK (za nepokretno kulturno dobro).

stupac 11. - oznaka vrste radova (VR)

- upisuje se oznaka za vrstu radova i to za:

	Oznaka
- izvođenje konzervatorskih radova	K
- izvođenje restauratorskih radova	R
- izvođenje drugih radova	D
- arheološka iskopavanja i istraživanja	A
- promet kulturnim dobrima	P

stupac 12. - napomene

- upisuju se podatci ako su značajni za izvršenu inspekciju, odnosno kulturno dobro (npr. sudionici u radovima, prijavitelj itd).

Članak 14.

Očevidnik iz članka 10. ovoga Pravilnika može se voditi i uz pomoć računala, a ispis očevidnika mora u obliku i sadržaju odgovarati obrascu propisanom ovim Pravilnikom.

Članak 15.

Podatcima sadržanim u očevidniku koristit će se inspekcija Ministarstva kulture za izradu izvješća o radu.

Članak 16.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Iskaznica inspektora zaštite kulturnih dobara

REPUBLIKA HRVATSKA
GRAD ZAGREB

ISKAZNICA
INSPEKTORA ZA ZAŠTITU
KULTURNIH DOBARA

Fotografija
30x35 mm

Ime

Prezime

BR. 0001

INSPEKTOR IMA PRAVO PREGLEDATI KULTURNO DOBRO, POSLOVNE PROSTORIJE, SPISE I ISPRAVE, SASLUŠATI OSOBE U UPRAVNOM POSTUPKU, UTVRDITI NJIHOV IDENTITET, IZREĆI I NAPLATITI KAZNU TE OBAVITI I DRUGE RADNJE U PROVEDBI INSPEKCIJE SUKLADNO ZAKONU O ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA I POSEBNIM PROPISIMA.

M. P.

Zagreb, _____ Datum

MINISTAR KULTURE

Vrijedi do _____ Datum

Očevidnik o obavljenim nadzorima i poduzetim mjerama i radnjama

(ime i prezime inspektora)

(ustrojstvena jedinica)

br.	datum											

Na temelju članka 100. stavka 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. 69/99) ministar kulture, uz prethodnu suglasnost ministra gospodarstva, donosi

PRAVILNIK O UVJETIMA ZA FIZIČKE I PRAVNE OSOBE RADI DOBIVANJA DOPUŠTENJA ZA OBAVLJANJE POSLOVA NA ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom[31] utvrđuju uvjeti što ih moraju ispunjavati fizičke i pravne osobe koje obavljaju poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Članak 2.

Poslovi zaštite i očuvanja kulturnih dobara iz stavka 1. ovoga članka su:

1) istraživanje i proučavanje kulturnog dobra,
2) dokumentiranje kulturnog dobra,
3) izrada idejnog, glavnog i izvedbenog projekta za radove na nepokretnom kulturnom dobru,
4) izrada prijedloga konzervatorsko-restauratorskog zahvata na pokretnom kulturnom dobru,
5) izvođenje radova na nepokretnom kulturnom dobru,
6) izvođenje restauratorskih radova na pokretnom kulturnom dobru,
7) održavanje nepokretnog kulturnog dobra,
8) održavanje pokretnog kulturnog dobra,
9) čuvanje kulturnog dobra,
10) trgovina kulturnim dobrima,
11) prijevoz kulturnog dobra,
12) drugi poslovi u svezi sa zaštitom i očuvanjem kulturnih dobara.

Za svaki pojedini posao zaštite i očuvanja kulturnih dobara iz stavka 1. ovoga članka, Stručno povjerenstvo za utvrđivanje uvjeta za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara predložit će uže područje djelatnosti prema dokumentiranoj osposobljenosti podnosioca zahtjeva.

31 "Narodne novine", br. 74/03.

Članak 3.

Nadležno tijelo u smislu ovoga Pravilnika je Konzervatorski odjel Ministarstva kulture na području kojega se kulturno dobro nalazi, a za područje grada Zagreba Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu.

Članak 4.

Za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara potrebno je dopuštenje Ministarstva kulture.

Dopuštenje iz stavka 1. ovoga članka može se izdati ako su ispunjeni uvjeti koji se odnose na: stručnu osposobljenost, tehničku opremljenost, te poduzimanje potrebnih sigurnosnih mjera.

Stručna osposobljenost

Članak 5.

Pravna osoba ispunjava uvjete stručne osposobljenosti za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara iz članka 2. točke 1. do 6. ovoga Pravilnika ako osigura rad fizičke osobe koja ima dopuštenje Ministarstva kulture za obavljanje onih poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara za koje pravna osoba traži dopuštenje.

Pravna osoba smatra se stručno osposobljenom za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara iz članka 2. točke 7. do 12. ovoga Pravilnika ako ima zaposlenike s odgovarajućom stručnom spremom i radnim iskustvom koji će te poslove obavljati.

Fizička osoba smatra se stručno osposobljenom za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara iz članka 2. ovoga Pravilnika ako ima dopuštenje Ministarstva kulture za obavljanje tih poslova sukladno ovom Pravilniku.

Fizička osoba smatra se stručno osposobljenom za obavljanje poslova restauriranja i konzerviranja iz članka 2. točke 4. i 6. ovoga Pravilnika ako je stekla odgovarajuće stručno zvanje za obavljanje restauratorsko-konzervatorskih poslova na način propisan Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i posebnim propisom.

Tehnička opremljenost

Članak 6.

Tehnička opremljenost fizičke i pravne osobe za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara podrazumijeva poslovni prostor u kojem će se obavljati poslovi, potreban minimum strojeva, alata i opreme za obavljanje određenih poslova i potrebnu opremu za zaposlenike.

Potrebna tehnička opremljenost određuje se prema vrsti poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara za koje se traži dopuštenje, a na temelju konzervatorskih, restauratorskih, tehničkih i građevinskih normi.

Poslovni prostor u kojem će se obavljati poslovi na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara mora biti opremljen za provođenje mjera protupožarne i protuprovalne zaštite, sukladno posebnim propisima, ako se u tim prostorima smještavaju kulturna dobra.

Poduzimanje potrebnih mjera

Članak 7.

Pravna i fizička osoba koja obavlja poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara dužna je organizirati obavljanje tih poslova uz primjenu mjera potrebnih za sigurnost kulturnih dobara na kojima izvodi radove, te poduzeti odgovarajuće mjere za sprječavanje oštećivanja ili drugih oblika devastacije kulturnog dobra, kao i odgovarajuće mjere za sprječavanje krađa i drugog protupravnog postupanja.

U slučajevima izvanrednih događaja koji mogu dovesti u opasnost kulturna dobra, fizička i pravna osoba je dužna hitno djelovati i na traženje nadležnoga tijela staviti mu na raspolaganje zaposlenike i opremu u cilju otklanjanja opasnosti za kulturna dobra.

Postupak izdavanja dopuštenja

Članak 8.

Zahtjev za izdavanje dopuštenja podnosi se Ministarstvu kulture. Podnositelj je dužan naznačiti u zahtjevu za koju vrstu poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara traži dopuštenje.

a) Fizička osoba uz zahtjev prilaže:
1. dokaze o stečenoj stručnoj spremi i dosadašnjem iskustvu u obavljanju poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara,
2. popis kulturnih dobara na kojima je izvodila poslove, sa specifikacijom i dokumentacijom o izvršenju,
3. opis tehničke opremljenosti za obavljanje poslova (poslovni prostor, popis strojeva, alata i opreme),
4. izjavu o poduzimanju potrebnih mjera iz članka 7. ovoga Pravilnika, te
5. dokaz o upisu u odgovarajući registar, odnosno upisnik ili imenik (obrtnika, samostalnih umjetnika, ovlaštenih inženjera i dr.), ukoliko je podnositelj zahtjeva upisan.

b) Pravna osoba uz zahtjev prilaže:
1. izvadak iz registra u koji je pravna osoba upisana,
2. ime i prezime zaposlenika koji imaju dopuštenje za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara s preslikom dopuštenja,
3. popis kulturnih dobara na kojima su izvođeni poslovi, sa specifikacijom i dokumentacijom o njihovu izvršenju,
4. ime i prezime zaposlenika koji će organizirati i obavljati poslove, s naznakom stručne spreme i godina radnog iskustva,
5. opis tehničke opremljenosti za obavljanje poslova (poslovni prostor, popis strojeva, alata i opreme),
6. izjavu o poduzimanju potrebnih mjera iz članka 7. ovoga Pravilnika.

Pravna osoba za obavljanje djelatnosti iz članka 2. stavka 1. točke 10. uz dokumente iz stavka 1. podstavka b) točaka 1., 2., 4., 5. i 6. prilaže i opće uvjete poslovanja.

Pravna osoba može podnijeti zahtjev za izdavanje dopuštenja za obavljanje poslova iz članka 2. točaka 1. do 6. ovoga Pravilnika i za svoje zaposlenike.

Članak 9.

Radi utvrđivanja uvjeta za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ministar kulture imenuje Stručno povjerenstvo od pet članova.

Stručno povjerenstvo podnosi ministru kulture prijedlog za donošenje rješenja kojim se daje dopuštenje za obavljanje poslova iz članka 2. ovoga Pravilnika.

Članak 10.

Stručno povjerenstvo zatražit će o podnesenom zahtjevu stručno mišljenje nadležnoga tijela na području kojega se nalazi kulturno dobro na kojemu je podnositelj zahtjeva već izvodio radove.

Mišljenje iz stavka 1. ovoga članka mora sadržavati ocjenu do sada izvedenih radova, ocjenu stručne osposobljenosti i ocjenu tehničke opremljenosti podnositelja zahtjeva.

Stručno povjerenstvo može po potrebi obaviti očevid u cilju utvrđivanja postojanja uvjeta propisanih ovim Pravilnikom. O obavljenom očevidu sastavlja se zapisnik.

Stručno povjerenstvo će utvrditi postojanje uvjeta za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, nakon pribavljenih stručnih mišljenja iz stavka 1. ovoga članka.

Ako su dobivena mišljenja različita, odluku o postojanju uvjeta iz ovoga Pravilnika donosi Stručno povjerenstvo.

Članak 11.

Na temelju prijedloga Stručnog povjerenstva Ministarstvo kulture donosi rješenje o dopuštenju za obavljanje određenih poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara iz članka 2. ovoga Pravilnika. Istim rješenjem utvrđuje se i ispunjavanje potrebnih uvjeta.

Kada Stručno povjerenstvo utvrdi da podnositelj zahtjeva ne ispunjava uvjete propisane ovim Pravilnikom, Ministarstvo kulture će rješenjem utvrditi nepostojanje uvjeta i odbiti izdavanje traženoga dopuštenja.

Na temelju pravomoćnog rješenja iz stavka 1. ovoga članka, Ministarstvo kulture izvršit će upis fizičke ili pravne osobe u Upisnik u kojemu će se evidentirati za koje je poslove pravna ili fizička osoba dobila dopuštenje.

Članak 12.

Dopuštenje iz članka 11. stavka 1. ovoga Pravilnika daje se na vrijeme od pet godina, a osoba kojoj je ono izdano može 6 mjeseci prije isteka važenja dopuštenja Ministarstvu kulture podnijeti zahtjev za njegovo produljenje.

Zahtjev iz stavka 1. ovoga članka rješava se na način i po postupku kao i zahtjev iz članka 8. ovoga Pravilnika.

Članak 13.

Pravna ili fizička osoba kojoj je Ministarstvo kulture izdalo dopuštenje prema članku 11. i 12. ovoga Pravilnika, dužna je o svakoj promjeni glede ispunjavanja uvjeta propisanih ovim Pravilnikom, pisano obavijestiti Ministarstvo kulture u roku od 8 dana od nastanka promjene.

Na temelju obavijesti iz stavka 1. ovoga članka Stručno povjerenstvo će odlučiti o valjanosti dopuštenja, a ako ocijeni da više ne postoje uvjeti propisa-

ni ovim Pravilnikom, predložit će Ministarstvu kulture donošenje rješenja kojim će utvrditi nepostojanje uvjeta za obavljanje određenih poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Na temelju pravomoćnog rješenja iz stavka 2. ovoga članka Ministarstvo kulture izvršit će brisanje osobe iz Upisnika.

Preispitivanje dopuštenja

Članak 14.

Na prijedlog inspektora ili stručnjaka iz područja zaštite i očuvanja kulturnih dobara Ministarstvo kulture može pristupiti preispitivanju izdanog dopuštenja.

Postupak preispitivanja izdanog dopuštenja provodi se na način propisan člankom 10. i 11. ovoga Pravilnika. O pokrenutom postupku preispitivanja Ministarstvo kulture dužno je bez odlaganja obavijestiti osobu čije će se dopuštenje preispitivati.

Kada u postupku preispitivanja Stručno povjerenstvo ocijeni da osoba više ne ispunjava uvjete propisane ovim Pravilnikom da postupa protivno odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ili poslove za koje ima dopuštenje ne obavlja sukladno pravilima struke, predložit će Ministarstvu kulture donošenje rješenja kojim će se utvrditi nepostojanje uvjeta za obavljanje određenih poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Temeljem pravomoćnog rješenja iz stavka 3. ovoga članka Ministarstvo kulture izvršit će brisanje osobe iz Upisnika.

Troškovi postupka

Članak 15.

Posebne troškove postupka u svezi s izdavanjem dopuštenja snosi podnositelj zahtjeva, a njihova visina utvrđuje se posebnim zaključkom.

Posebni troškovi postupka utvrđuju se za uviđaj i očevid koji se obavlja izvan mjesta u kojemu je sjedište Stručnog povjerenstva.

Prijelazne i završne odredbe

Članak 16.

Stupanjem na snagu ovoga Pravilnika prestaju važiti odredbe Pravilnika o uvjetima za fizičke i pravne osobe radi dobivanja dopuštenja za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", broj 129/99, 73/00).

Članak 17.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".

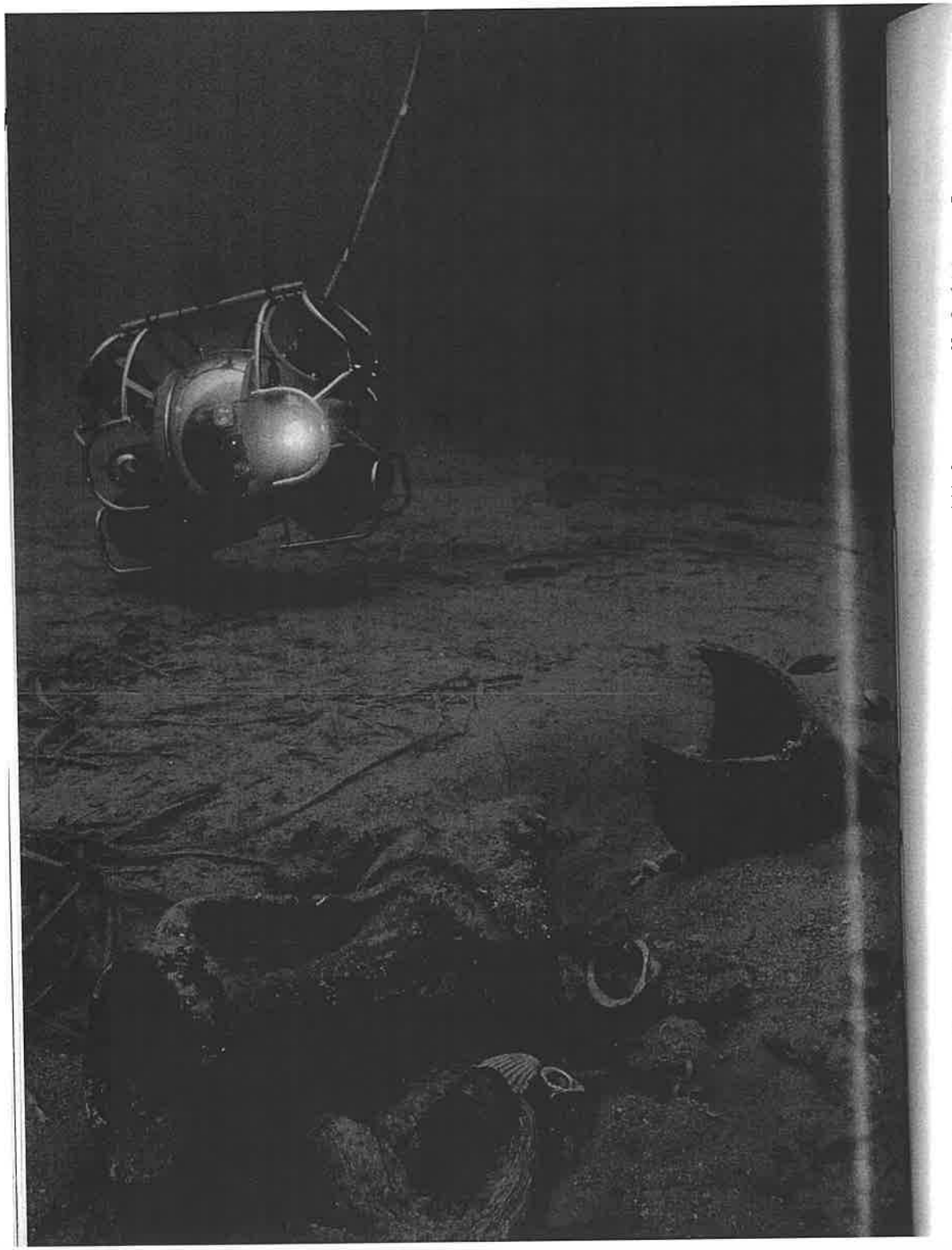

Na temelju članka 49. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", broj 69/99, 151/03 i 157/03), ministar kulture donosi

PRAVILNIK O POSTUPKU I NAČINU IZDAVANJA DOPUŠTENJA ZA OBAVLJANJE PODVODNIH AKTIVNOSTI U UNUTARNJIM MORSKIM VODAMA I TERITORIJALNOM MORU REPUBLIKE HRVATSKE U PODRUČJIMA GDJE SE NALAZE KULTURNA DOBRA

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom[32] utvrđuje postupak i način izdavanja, te sadržaj i oblik dopuštenja za obavljanje podvodnih aktivnosti (u daljnjem tekstu: ronjenja) u dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske gdje se nalaze podvodna arheološka nalazišta i zone koje imaju svojstvo nepokretnog kulturnog dobra prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (u daljnjem tekstu: zaštićena područja - zone).

Članak 2.

U zaštićenim područjima - zonama dozvoljeno je isključivo organizirano ronjenje uz dopuštenje prema odredbama ovoga Pravilnika, a individualno ronjenje je zabranjeno.

Organizirano ronjenje je svako ronjenje sukladno Pravilniku o obavljanju podvodnih aktivnosti ("Narodne novine", broj 47/99, 23/03, 28/03, 52/03 i 58/03).

Program ronjenja

Članak 3.

Ministar kulture donosi petogodišnji program ronjenja u zaštićenim područjima - zonama (u daljnjem tekstu: Program).

Programom se utvrđuju zaštićena područja zone za koje će se pokrenuti postupak izdavanja dopuštenja, rok na koji se dopuštenje izdaje, visina minimalne godišnje naknade kao i posebni uvjeti i obveze nositelja dopuštenja.

---

32 "Narodne novine", br. 22/09.

Programom se može predvidjeti da nadležni konzervatorski odjel Ministarstva kulture može izdati posebno dopuštenje za obavljanje jednokratnih preglednih, promotivnih, memorijalnih ili edukativnih ronilačkih aktivnosti.

Programom se može predvidjeti mogućnost izdavanja dopuštenja ronilačkim klubovima, ako nadležni konzervatorski odjel Ministarstva kulture ocijeni da posebni program, izrađen od strane ronilačkog kluba vezan uz zaštitu podmorja (pregledi podmorja, izrada skice dna itd.), pridonosi zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. U zahtjevu treba navesti voditelje ronjenja, odnosno članove kluba koji posjeduju iskaznicu ronilačkog kluba te iskaznicu Hrvatskog ronilačkog saveza.

Natječaj

Članak 4.

Na temelju Programa iz članka 3. ovoga Pravilnika, Ministarstvo kulture raspisuje natječaj kojim se pokreće postupak izdavanja dopuštenja za ronjenje u zaštićenim područjima - zonama.

Natječaj za izdavanje dopuštenja sadrži zaštićena područja - zone za koje se izdaje dopuštenje, rok na koji se dopuštenje izdaje, rok prijave na natječaj, rok u kojem će pristupnici biti obaviješteni o rezultatima natječaja, minimalni iznos novčane naknade koju, sukladno Programu, podnositelj prijave može ponuditi, te uvjete koje moraju ispuniti osobe prijavljene na natječaj propisane Pravilnikom o obavljanju podvodnih aktivnosti.

Natječaj se objavljuje u "Narodnim novinama", a može se objaviti i u drugim javnim glasilima.

Članak 5.

Iznimno, natječaj se može raspisivati i unutar razdoblja od pet godina utvrđenih Programom za ona zaštićena područja - zone za koje je ostalo slobodnih mjesta u okviru Programa, ako nositelj dopuštenja odustane od korištenja ili ako niti jedan pristupnik ne ispuni uvjete Natječaja odnosno ako se kome oduzme već izdano dopuštenje.

Natječaj se može raspisivati unutar razdoblja od pet godina i za zaštićena područja - zone koje nisu utvrđene Programom, ako je riječ o novootkrivenim zaštićenim područjima - zonama, s time da se dopuštenje izdaje do isteka roka određenog petogodišnjim programom.

Dopuštenje

Članak 6.

Ministar kulture imenuje Stručno povjerenstvo od pet članova za provedbu Natječaja iz članka 4. ovoga Pravilnika.

Stručno povjerenstvo razmatra prijave na Natječaj i predlaže nadležnom konzervatorskom odjelu Ministarstva kulture izdavanje dopuštenja.

Stručno povjerenstvo dat će prednost pri izboru nositelja dopuštenja pravnoj osobi koja, uz dokaz o ispunjavanju propisanih uvjeta, ponudi veći iznos godišnje naknade, koja zapošljava domicilno stanovništvo, koja je aktivno sudjelovala na zaštiti kulturne baštine i koja je bliže zaštićenom području - zoni za koju se dopuštenje traži.

Dopuštenje sadrži podatke o nositelju dopuštenja, zaštićenom području - zoni za koju se dopuštenje izdaje, roku za koje se izdaje, visine godišnje novčane naknade, uvjetima i obvezama nositelja dopuštenja te podatke o voditelju ronjenja. Dopuštenje se izdaje na vrijeme od pet godina.

U dopuštenju iz članka 3. stavka 4. ovoga Pravilnika navodi se ime i prezime voditelja ronjenja, imena i prezimena te brojevi članskih iskaznica članova kluba i brojevi iskaznica Hrvatskog ronilačkog saveza osoba koje sudjeluju u ronjenju, područje za koje se izdaje dopuštenje, vrijeme u kojem se dopuštenje može koristiti te visinu naknade koju je dužan platiti.

Nositelj dopuštenja ne može na drugu pravnu osobu prenijeti prava i obveze iz dopuštenja.

Nositelj dopuštenja dužan je o svakoj promjeni obavijestiti nadležni konzervatorski odjel Ministarstva kulture, koji će po potrebi izdano rješenje izmijeniti.

Članak 7.

Ako nositelj dopuštenja odustane od korištenja dopuštenja, dužan je o tome pisano obavijestiti nadležni konzervatorski odjel Ministarstva kulture koji je izdao dopuštenje. Ukoliko je u tekućoj godini obavljeno barem jedno ronjenje, nositelj dopuštenja je dužan uplatiti utvrđenu godišnju naknadu, a dopuštenje se može izdati sljedećoj prijavljenoj osobi na natječaj koja najviše udovoljava uvjetima iz članka 6. stavak 3. ovoga Pravilnika, do isteka roka određenog za prethodnog nositelja dopuštenja.

Naknade

Članak 8.

Svaki nositelj dopuštenja dužan je plaćati godišnju naknadu utvrđenu dopuštenjem.

Naknada se uplaćuje u korist državnog proračuna. Naknada se za prvu godinu uplaćuje u roku od 8 dana od dobivanja dopuštenja, a za svaku sljedeću godinu do 15. lipnja[33] te godine.

Ako nositelj dopuštenja ne uplati godišnju naknadu u roku iz stavka 2. ovoga članka, nadležni konzervatorski odjel Ministarstva kulture oduzet će mu dopuštenje.

Sredstva uplaćena na ime naknade namjenski se koriste za zaštitu podvodnih kulturnih dobara.

Obveze nositelja dopuštenja

Članak 9.

Nositelj dopuštenja, odnosno voditelj ronjenja dužan je prije vođenja grupe na zaštićeno područje - zonu, inspekciji za zaštitu kulturnih dobara Ministarstva kulture elektroničkim putem (telefaksom) dostaviti ronilačku listu iz Dnevnika ronjenja.

Članak 10.

Nositelj dopuštenja, odnosno voditelj ronjenja obvezni su:

- osigurati da se pri ronjenju postupa s dužnom pažnjom u odnosu na kulturna dobra;
- spriječiti oštećivanje kulturnih dobara i vađenje predmeta;
- o svim nedopuštenim podvodnim aktivnostima izvijestiti nadležni konzervatorski odjel Ministarstva kulture i inspekciju za zaštitu kulturnih dobara Ministarstva kulture, nadležnu policijsku postaju i lučku kapetaniju;
- u slučaju nalaza arheoloških predmeta ili lokaliteta izvijestiti nadležni konzervatorski odjel Ministarstva kulture i inspekciju za zaštitu kulturnih dobara Ministarstva kulture te nadležnu lučku kapetaniju;
- o svim zapaženim promjenama, a posebno oštećenjima ili uništenjima na lokalitetu odmah izvijestiti nadležni konzervatorski odjel Ministarstva kulture i inspekciju za zaštitu kulturnih dobara Ministarstva kulture, te nadležnu policijsku postaju i lučku kapetaniju;

Članak 11.

Za ronjenje na svim zaštićenim područjima - zonama, ukoliko Programom nije drukčije uređeno, propisuju se sljedeći uvjeti:

- zabrana ulaska i bilo kakvog djelovanja unutar zaštitnih mreža;
- zabrana vezanja za olupine ili dijelove olupina;
- obveza upisa svih ronioca u Dnevnik ronjenja prije izlaska na more;
- obveza voditelja ronjenja da bude uz grupu od urona, za cijelo vrijeme ronjenja do izrona i odlaska grupe iz zaštićenog područja - zone.

Na pojedinačnim lokacijama grupu može činiti najviše 15 ronilaca s jednim voditeljem.

Pri ronjenju na olupinama istovremeno mogu roniti najviše dvije prijavljene grupe.

Nadzor nad ronjenjem

Članak 12.

Nadzor nad ronjenjem na zaštićenim područjima - zonama provodi Ministarstvo kulture, kao i ovlaštene službene osobe lučke kapetanije i Obalne straže te ovlaštene službene osobe Ministarstva unutarnjih poslova.

Ministarstvo kulture može privremeno ili trajno oduzeti dopuštenje ako nositelj dopuštenja ili voditelj ronjenja postupi suprotno dopuštenju odnosno protivno propisima o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Dopuštenje oduzima nadležni konzervatorski odjel Ministarstva kulture koji ga je izdao.

U slučaju oduzimanja dopuštenja iz stavka 2. ovoga članka nositelj dopuštenja nema pravo na povrat uplaćene godišnje naknade.

Završna odredba

Članak 13.

Stupanjem na snagu ovoga Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o postupku i načinu izdavanja dopuštenja za obavljanje podvodnih aktivnosti u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske koji su zaštićeni kao kulturno dobro ("Narodne novine", broj 56/03, 62/03 i 12/05).

Članak 14.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od objave u "Narodnim novinama".

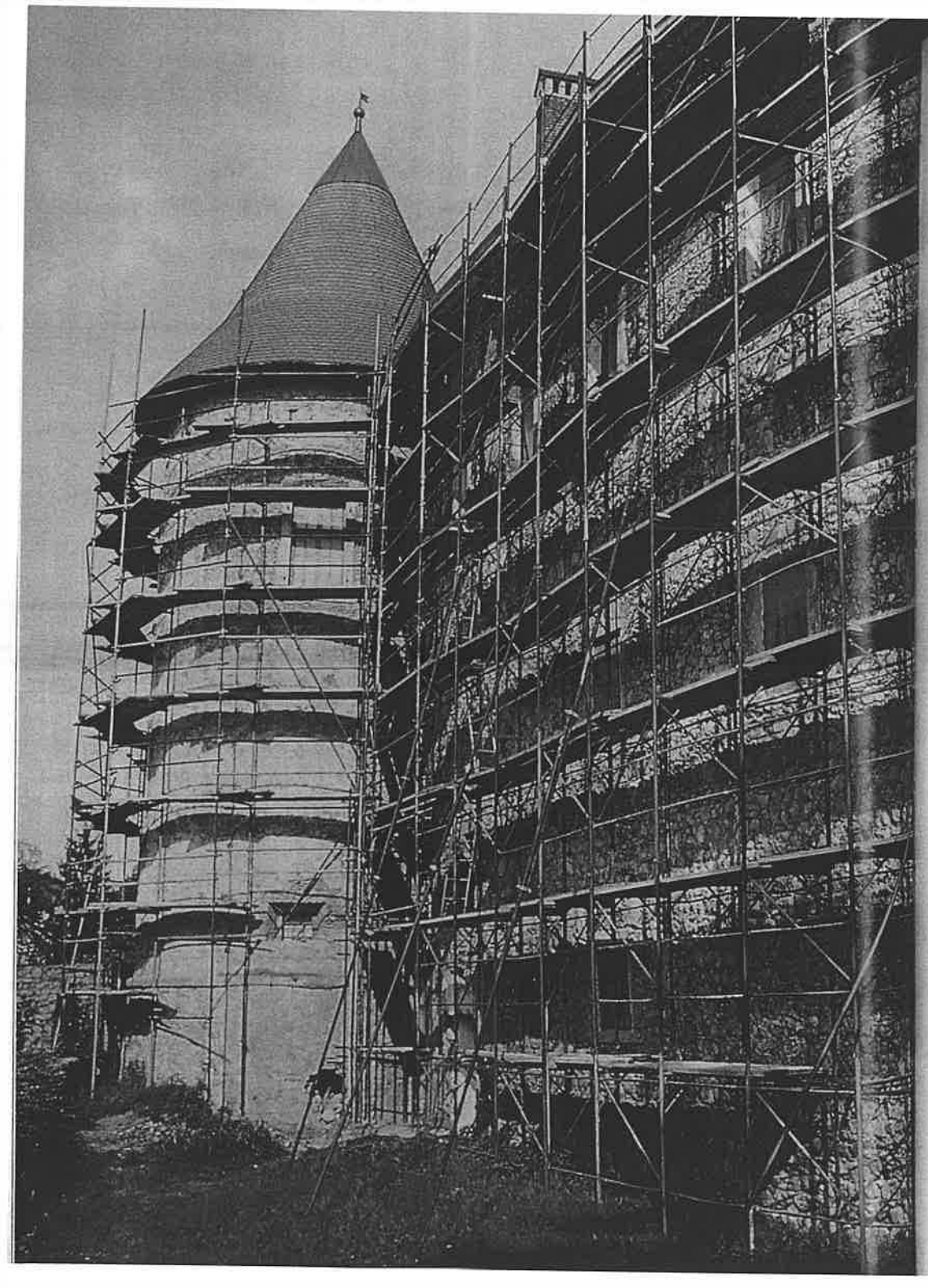

Na temelju članka 101. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine" broj 69/99, 151/03, 157/03 i 100/04), a na prijedlog Hrvatskog vijeca za kulturna dobra, ministar kulture donosi

PRAVILNIK O STRUČNIM ZVANJIMA U KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKOJ DJELATNOSTI TE UVJETIMA I NAČINU NJIHOVA STJECANJA

I. Opće odredbe

Članak 1.

Ovim Pravilnikom[33] utvrđuju se stručna zvanja u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti, te uvjeti i način njihova stjecanja.

Članak 2.

Stručne konzervatorsko-restauratorske poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara mogu obavljati fizičke osobe koje imaju odgovarajuće temeljno ili više stručno zvanje propisano ovim Pravilnikom.

II. Stručna zvanja

Članak 3.

Temeljna stručna zvanja su:

- restaurator tehničar i konzervator tehničar;
- viši restaurator tehničar i viši konzervator tehničar;
- konzervator i konzervator-restaurator.

Viša stručna zvanja su:

- viši konzervator i viši konzervator-restaurator;
- restaurator majstor i viši konzervator tehničar II. stupnja;
- konzervator savjetnik i konzervator-restaurator savjetnik.

Uz nazive navedenih stručnih zvanja u pravilu se dodaje odgovarajuća struka ili područje uže specijalnosti.

33 "Narodne novine", br. 59/09.

Temeljna stručna zvanja

Članak 4.

Za stjecanje stručnog zvanja restaurator tehničar uvjeti su: odgovarajuća srednja stručna sprema, dvije godine radnog iskustva u struci i položen stručni ispit za restauratora tehničara.

Za stjecanje stručnog zvanja konzervator tehničar uvjeti su: odgovarajuća srednja stručna sprema, dvije godine radnog iskustva u struci i položen stručni ispit za konzervatora tehničara.

Članak 5.

Za stjecanje stručnog zvanja viši restaurator tehničar uvjeti su: završen odgovarajući preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij u trajanju od najmanje tri godine, odnosno studij kojim je stečena viša stručna sprema sukladno propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju ("Narodne novine" broj 123/03, 105/04, 174/04 i 46/07), dvije godine radnog iskustva u struci i položen stručni ispit za višeg restauratora tehničara ili srednja stručna sprema, sedam godina radnog iskustva u struci, stečeno stručno zvanje restauratora tehničara i položen posebni dio stručnog ispita (poglavlje B.2. Znanja uže specijalnosti iz Programa stručnog ispita priloženog ovom Pravilniku) za višeg restauratora tehničara.

Za stjecanje stručnog zvanja viši konzervator tehničar uvjeti su: završen odgovarajući preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij u trajanju od najmanje tri godine, odnosno studij kojim je stečena viša stručnu sprema sukladno propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, dvije godine radnog iskustva u struci i položen stručni ispit za višeg konzervatora tehničara ili srednja stručna sprema, sedam godina radnog iskustva u struci, stečeno stručno zvanje konzervatora tehničara i položen stručni ispit (poglavlje B.2. Znanja uže specijalnosti iz Programa stručnog ispita priloženog ovom Pravilniku) za višeg konzervatora tehničara.

Članak 6.

Za stjecanje stručnog zvanja konzervator uvjeti su: završen odgovarajući preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij, odnosno studij kojim je stečena visoka stručna sprema sukladno propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, dvije godine radnog iskustva u struci i položen stručni ispit za konzervatora.

Za stjecanje stručnog zvanja konzervator-restaurator uvjeti su: završen restauratorski studij odnosno drugi odgovarajući preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij, odnosno studij kojim je stečena visoka stručna sprema sukladno propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, dvije godine radnog iskustva u struci i položen stručni ispit za konzervatora restauratora.

Osoba koja je stekla akademski stupanj doktora ili magistra znanosti iz područja konzervatorske ili konzervatorsko-restauratorske djelatnosti oslobođena je polaganja posebnog dijela stručnog ispita.

Viša stručna zvanja

Članak 7.

Stručno zvanje viši konzervator i viši konzervator-restaurator može steći osoba koja je stekla stručno zvanje konzervatora ili konzervatora-restauratora, najmanje sedam godina obavljala poslove konzervatora ili konzervatora-restauratora i u tom razdoblju dala vrijedan stručni doprinos te objavila zapažene stručne radove iz područja konzervatorsko-restauratorske djelatnosti koji se mogu izraziti sa najmanje 150 bodova.

Osobi koja je stekla akademski stupanj doktora iz područja konzervatorske ili konzervatorsko-restauratorske djelatnosti potrebne godine iskustva iz prethodnog stavka umanjuju se za dvije, a osobi koja je stekla akademski stupanj magistra znanosti iz područja konzervatorske ili konzervatorsko-restauratorske djelatnosti za jednu godinu.

Članak 8.

Stručno zvanje restaurator majstor i viši konzervator tehničar II stupnja može steći osoba koja je nakon stjecanja stručnog zvanja viši restaurator tehničar ili viši konzervator tehničar najmanje pet godina obavljala stručne konzervatorsko-restauratorske poslove u tom zvanju te je u tom razdoblju dala izuzetno vrijedan stručni doprinos i bila zapažena po stručnim radovima koji se mogu izraziti sa najmanje 200 bodova.

Članak 9.

Stručno zvanje konzervator savjetnik i konzervator-restaurator savjetnik može steći osoba čija stručnost jamči da može obavljati najsloženije poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara uz uvjet da je nakon stjecanja stručnog zvanja višeg konzervatora ili višeg konzervatora-restauratora najman-

je pet godina radila u struci te da je u tom razdoblju bila zapažena po obavljenim znanstvenim i stručnim radovima koji se mogu izraziti s najmanje 250 bodova.

Članak 10.

Stručni i znanstveni kriteriji izraženi u bodovima za napredovanje u viša stručna zvanja sastavni su dio ovog Pravilnika.

III. Stjecanje temeljnog stručnog zvanja

Stručni ispit

Članak 11.

Stručni ispit za stjecanje temeljnih stručnih zvanja polaže se prema Programu stručnih ispita za konzervatorsko-restauratorsku djelatnost, koji je sastavni dio ovog Pravilnika.

Programom stručnih ispita određuje se sadržaj, te način izrade praktičnog stručnog rada i pisane radnje, kao i stručna literatura za svaku tematsku cjelinu općeg i posebnog dijela ispita.

Članak 12.

Stručni ispit sastoji se od općeg i posebnog dijela ispita.

Opći dio ispita obvezan je za sve pristupnike.

Opći dio ispita polaže se u pravilu usmeno i obuhvaća:

- Ustav Republike Hrvatske;
- Osnove sustava državne uprave;
- Osnove radnog zakonodavstva;
- Zakone i druge propise iz područja zaštite kulturne baštine;
- Međunarodne konvencije i preporuke iz područja zaštite kulturne baštine;
- Osnove poslovanja;

Posebni dio ispita polaže se u pravilu usmeno i obuhvaća:

a) opći dio ispita
- Povijesni razvoj zaštite kulturne baštine;
- Etika konzervatorsko-restauratorske struke;
- Metode istraživanja kulturnih dobara;
- Metodologije konzerviranja i restauriranja kulturnih dobara;
- Poznavanje drugih znanosti vezanih uz posebnosti restauratorskih poslova koje pristupnik polaže i

b) praktični stručni rad s pisanom radnjom.

Povjerenstvo za stručne ispite

Članak 13.

Za polaganje stručnog ispita ministar kulture imenuje Povjerenstvo za stručne ispite (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).

Povjerenstvo se sastoji od predsjednika i dva člana i isto toliko zamjenika.

Za obavljanje administrativnih poslova Povjerenstva Ministarstvo kulture određuje tajnika Povjerenstva.

Prijava stručnog ispita

Članak 14.

Prijavu za polaganje stručnog ispita pristupnik podnosi Povjerenstvu. U prijavi se navode podaci te prilažu dokumenti kojima dokazuje pravo na pristupanje stručnom ispitu, i to:

- ime i prezime, adresa stanovanja;
- stručno zvanje za koje se prijavljuje stručni ispit;
- dokaz o završenoj školi ili fakultetu, odnosno stečenom stručnom zvanju pristupnika;
- potvrda o poslodavcu i radnom mjestu;
- popis obavljenih konzervatorsko-restauratorskih poslova sa sažetim opisom izvedenih radova i fotodokumentacijom jednoga rada po izboru, uz potvrdu poslodavaca i nadležnog konzervatorskog odjela Ministarstva kulture, odnosno Hrvatskog restauratorskog zavoda, o obavljanju konzervatorsko-restauratorskim poslovima u ukupnom trajanju od najmanje dvije godine s mišljenjem osobe koja je obavljala konzervatorsko-restauratorski nadzor;
- dokumentaciju o eventualnom sudjelovanju na znanstvenim ili stručnim skupovima i objavljenim radovima i sl.;
- dokaz o eventualno stečenom akademskom stupnju iz područja konzervatorske ili konzervatorsko restauratorske djelatnosti i primjerak ili sažetak doktorske disertacije odnosno magistarskog rada;
- prijedlog praktičnog stručnog rada i temu pisane radnje ovjerenu od mentora s Liste mentora iz članka 22. ovoga Pravilnika;
- potvrdu o uplaćenoj naknadi za polaganje stručnog ispita.

U slučaju kada je pristupnik radio kao dio konzervatorsko-restauratorskog tima, opis i mišljenje o njegovim radovima potvrđuje voditelj programa na kojem je radio.

Prijavu za polaganje stručnog ispita sa svim prilozima pristupnik podnosi Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu kulturne baštine (u daljnjem tekstu: Uprava) najkasnije šest mjeseci prije ispitnog roka.

Članak 15.

Stručni ispit organizira se najmanje jedanput godišnje a vrijeme održavanja ispita (ispitni rok) objavljuje Ministarstvo kulture na svojim web-stranicama.

Povjerenstvo može radi pomoći pristupnicima u pripremi stručnog ispita, organizirati seminare i radionice.

Članak 16.

Pristupnike koji ispunjavaju uvjete za polaganje stručnog ispita tajnik Povjerenstva obavještava o prihvaćanju teme njihove pisane radnje najkasnije pet mjeseci prije objavljenog ispitnog roka.

Pisanu radnju s pozitivnom ocjenom mentora u dva primjerka pristupnik je obvezan predati tajniku Povjerenstva najkasnije mjesec dana prije ispitnog roka.

O mjestu, vremenu i rasporedu polaganja stručnog ispita pristupnici se obavještavaju najmanje dva tjedna prije održavanja ispita.

Članak 17.

Pristupnik može odustati od polaganja prijavljenog ispita, o čemu je dužan obavijestiti Povjerenstvo najkasnije tri dana prije ispitnog roka.

Pristupniku će se odobriti odgoda polaganja stručnog ispita ako je zbog bolesti ili iz drugih opravdanih razloga spriječen pristupiti ispitu ili nastaviti započeto polaganje ispita. O razlogu odgode pristupnik je obvezan priložiti liječničku potvrdu ili drugi dokaz.

Povjerenstvo će u slučaju iz stavka 2. ovoga članka pristupniku odobriti polaganje ispita u prvom sljedećem ispitnom roku.

Pristupnik ima pravo na povrat uplaćene naknade ako iz opravdanih razloga odjavi ispit.

Ako je pristupnik uredno pozvan na ispit, a ne pristupi mu niti pravodobno otkaže polaganje ispita, nema pravo na povrat uplaćene naknade.

Polaganje stručnog ispita

Članak 18.

Opći dio ispita polaže se u pravilu usmeno pred ispitivačem.

Posebni dio ispita polaže se u pravilu usmeno pred ispitivačem, a znanja uže specijalnosti pred Povjerenstvom.

O ispitu se vodi zapisnik.

Uspjeh pristupnika na usmenom dijelu ispita ocjenjuju ispitivač i Povjerenstvo, te ga zapisnički konstatiraju. Zapisnik supotpisuju ispitivač i predsjednik Povjerenstva.

Članak 19.

Pristupnik koji ne položi opći ili posebni dio ispita, ponovno polaže taj dio u roku kojega odredi Povjerenstvo.

Članak 20.

Povjerenstvo na temelju uspjeha postignutog na općem dijelu ispita, posebnom dijelu ispita te ocjene praktičnog stručnog rada s pisanom radnjom utvrđuje ukupni uspjeh pristupnika.

Uspjeh stručnog ispita ocjenjuje se sa: "položio" i "nije položio".

Članak 21.

Povjerenstvo dostavlja svu ispitnu dokumentaciju i zapisnik s utvrđenim uspjehom za svakog pristupnika ministru kulture.

O položenom stručnom ispitu za temeljno stručno zvanje pristupniku se najkasnije u roku od 30 dana izdaje uvjerenje koje potpisuje ministar kulture.

Ispitivači i mentori

Članak 22.

Ministar kulture na prijedlog Povjerenstva utvrđuje Listu ispitivača za pojedina tematska područja i Listu mentora.

Za ispitivanje pojedinih tematskih područja određuju se ispitivači s Liste ispitivača, a svakom pristupniku za stručni rad s pisanom radnjom se određuje mentor s Liste mentora.

Zadaća mentora je praćenje pristupnika u izradi stručnog rada s pisanom radnjom. Mentor podnosi Povjerenstvu pisano izvješće s ocjenom pristupnikova rada.

Ispitivač općeg dijela stručnog ispita može biti osoba koja ima završen pravni ili ekonomski fakultet.

Ispitivač posebnog dijela stručnog ispita može biti osoba koja ima odgovarajuću stručnu spremu za tematsku cjelinu koju ispituje te stručno ili znanstveno zvanje u istom ili višem zvanju od stručnog ili znanstvenog zvanja pristupnika.

IV. Dopunski stručni ispit

Članak 23.

Dopunski stručni ispit može polagati osoba koja je položila stručni ispit za jedno od temeljnih stručnih zvanja, a želi steći temeljno stručno zvanje za drugu užu specijalnost za koju je ostvarila potrebne uvjete.

Dopunski stručni ispit može polagati i osoba koja je položila stručni ispit za jedno od temeljnih stručnih zvanja, a želi steći drugo temeljno stručno zvanje za koje je ostvarila potrebne uvjete.

Članak 24.

Prijavi za polaganje dopunskog stručnog ispita, uz ostale podatke i dokumente navedene u članku 14. ovoga Pravilnika, pristupnik prilaže i dokaz o položenom stručnom ispitu odnosno o novostečenoj stručnoj spremi.

Odredbe ovoga Pravilnika koje se odnose na polaganje stručnog ispita odgovarajuće se primjenjuju i na polaganje dopunskog stručnog ispita.

Dopunski stručni ispit koji se polaže zbog novostečene stručne spreme sastoji se od posebnog dijela ispita, a dopunski stručni ispit koji se polaže radi stjecanja druge užu specijalnost sastoji se od posebnog dijela ispita i to iz poglavlja B.2. Znanja uže specijalnosti Programa stručnog ispita priloženog ovom Pravilniku.

V. Stjecanje viših stručnih zvanja

Članak 25.

Viša stručna zvanja dodjeljuje ministar kulture na prijedlog Stručnog povjerenstva za dodjelu viših stručnih zvanja u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti (u daljnjem tekstu: Stručno povjerenstvo).

Stručno povjerenstvo, po provedenom postupku stručne prosudbe o ispunjavanju uvjeta i sposobnostima kandidata za stjecanje višeg stručnog zvanja, podnosi ministru kulture prijedlog za dodjelu višeg stručnog zvanja.

Članak 26.

Stručno povjerenstvo čine predsjednik i četiri člana koje imenuje ministar kulture.

Članovi Stručnog povjerenstva imenuju se iz redova Hrvatskog vijeća za kulturna dobra ili iz redova stručnjaka sa dugogodišnjim znanstvenim, stručnim i praktičnim iskustvom.

Sjednice Stručnog povjerenstva saziva predsjednik. O radu sjednice vodi se zapisnik. Stručno povjerenstvo donosi odluke većinom glasova od ukupnog broja svojih članova.

Za obavljanje administrativnih poslova Stručnog povjerenstva Ministarstvo kulture određuje tajnika Povjerenstva

Članak 27.

Zahtjev za dodjelu višeg stručnog zvanja kandidat podnosi Stručnom povjerenstvu.

Zahtjevu je potrebno priložiti sljedeće dokumente kojima potkrjepljuje zahtjev za dodjelu višeg stručnog zvanja, i to:

- ime, prezime i adresu stanovanja;
- sažeti životopis;
- bibliografiju objavljenih radova;
- popis konzervatorsko-restauratorskih radova sa sažetim opisom izvedenih postupaka i osnovnim obrazloženjem konzervatorsko-restauratorskog pristupa (do 900 znakova po predmetu/objektu);
- izbor radova s opsežnom dokumentacijom kojima se dokazuje ispunjavanje traženih stručnih i znanstvenih kriterija izraženih bodovima sukladno Programu stručnog ispita priloženog ovom Pravilniku;
- ako kandidat ima akademski stupanj doktora ili magistra znanosti iz područja konzervatorske ili konzervatorsko-restauratorske djelatnosti prilaže dokaz o stečenom akademskom stupnju i primjerak ili sažetak doktorske disertacije odnosno magistarskog rada.

Stručno povjerenstvo može tražiti od kandidata i drugu dokumentaciju potrebnu za prosudbu njegovog stručnog rada.

Po završenom postupku dodjele viših stručnih zvanja predana dokumentacija se ne vraća.

Članak 28.

Stručno povjerenstvo određuje izvjestitelja za svakog pojedinog kandidata sukladno tematskom području s Liste izvjestitelja.

Listu izvjestitelja utvrđuje ministar kulture na prijedlog na prijedlog Stručnog povjerenstva i Hrvatskog restauratorskog zavoda.

Članak 29.

Izvjestitelj podnosi pisano izvješće Stručnom povjerenstvu u roku od mjesec dana od dana primitka kandidatova zahtjeva i dokumentacije s obrazloženim prijedlogom ocjene stručne sposobnosti, kvalitete izvedenih radova i ispunjavanja stručnih i znanstvenih kriterija izraženih bodovima sukladno Programu stručnog ispita priloženog ovom Pravilniku.

Ako je priložena dokumentacija nedostatna izvjestitelj može u dogovoru sa Stručnim povjerenstvom obaviti očevid radi stručne prosudbe rada kandidata i zatražiti stručno mišljenje nadležnog konzervatorskog odjela Ministarstva kulture.

Članak 30.

Stručno povjerenstvo obvezno je u roku od mjesec dana od primitka pisanog izvješća iz članka 29. sazvati sjednicu na kojoj će razmotriti izvješće o kandidatu i njegovim radovima, znanstveni i stručni doprinos objavljenih ili izvedenih radova te odlučiti o prijedlogu za dodjelu odgovarajućeg višeg zvanja.

Član Stručnog povjerenstva koji se ne složi s prijedlogom za dodjelu zvanja može dati svoje obrazloženo izdvojeno mišljenje koje se, zajedno s prijedlogom Stručnog povjerenstva, dostavlja ministru kulture.

Prijedlog o dodjeli višeg stručnog zvanja potpisuje predsjednik Stručnog povjerenstva.

Članak 31.

O dodjeli višeg stručnog zvanja ministar donosi rješenje.

Na zahtjev kandidata Ministarstvo kulture može izdati uvjerenje o stečenom višem stručnom zvanju.

VI. Naknade

Članak 32.

Pristupnici i kandidati obvezni su uplatiti na račun Ministarstva kulture propisanu naknadu. Visinu naknade utvrđuje ministar kulture.

Sredstva za naknadu može osigurati poslodavac kod kojega je pristupnik ispitu odnosno kandidat za dodjelu višeg stručnog zvanja zaposlen.

Članak 33.

Članovi povjerenstava iz ovog Pravilnika, njihovi zamjenici, tajnici povjerenstava, ispitivači i izvjestitelji imaju pravo na naknadu razmjerno broju pristupnika i kandidata.

Posebna naknada mentoru određuje se za pregled i ocjenu pisane radnje o praktičnom stručnom radu pristupnika.

Visinu naknada iz ovoga članka utvrđuje ministar kulture.

VII. Prijelazne i završne odredbe

Članak 34.

Zaposlenici i fizičke osobe koje samostalno obavljaju konzervatorsko-restauratorske poslove, a koji do dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika nemaju stečeno stručno zvanje, stručna zvanja stječu po uvjetima propisanim odredbama ovog Pravilnika.

Osobe koje se zapošljavaju na poslovima zaštite i očuvanja kulturnih dobara na radnim mjestima: konzervator ili konzervator-restaurator, viši restaurator tehničar ili viši konzervator tehničar, restaurator tehničar ili konzervator tehničar bez položenog stručnog ispita i bez potrebnog iskustva na stručnim poslovima, obvezni su položiti ispit u roku od tri godine od dana zapošljavanja.

Članak 35.

Osobama koje su do stupanja na snagu ovoga Pravilnika stekle stručno zvanje temeljem odgovarajućih propisa u konzervatorskoj, konzervatorsko-restauratorskoj, muzejskoj, arhivskoj i knjižničarskoj struci, a koji su se primjenjivali do stupanja na snagu ovoga Pravilnika, priznaje se stečeno stručno zvanje prema ovom Pravilniku.

Članak 36.

Zahtjev nadležnom povjerenstvu za dodjelu odgovarajućeg stručnog zvanja propisanog ovim Pravilnikom mogu podnijeti osobe koje na dan stupanja na snagu ovoga Pravilnika imaju:

- najmanje 10 godina iskustva na obavljanju konzervatorskih ili konzervatorsko-restauratorskih poslova za zvanje konzervatora, konzervatora-restauratora, restauratora tehničara ili konzervatora tehničara,
- najmanje 15 godina iskustva na obavljanju konzervatorskih ili konzervatorsko-restauratorskih poslova za zvanje višeg konzervatora, višeg konzervatora-restauratora, višeg restauratora tehničara ili višeg konzervatora tehničara

- najmanje 20 godina iskustva na obavljanju konzervatorskih ili konzervatorsko-restauratorskih poslova za zvanje konzervatora savjetnika, konzervatora-restauratora savjetnika, restauratora majstora ili višeg konzervator tehničar II stupnja.

Iskustvo iz stavka 1. ovoga članka dokazuje se potvrdom Uprave ili Hrvatskog restauratorskog zavoda.

Članak 37.

Pri stjecanju ili dodjeli stručnih zvanja iz ovoga Pravilnika radno iskustvo na stručnim poslovnima u konzervatorskoj djelatnosti stečeno u Upravi priznaje se kao radno iskustvo u konzervatorskoj struci potrebno za stjecanje temeljnih i viših stručnih zvanja prema ovom Pravilniku, a položeni državni stručni ispit za vrijeme obavljanja poslova u konzervatorskoj struci u Upravi priznaje se kao opći dio stručnog ispita prema ovom Pravilniku.

Članak 38.

Iznimno od odredbi ovoga Pravilnika, osobama koje imaju najmanje 3 godina radnog iskustva na konzervatorskim ili konzervatorsko-restauratorskim poslovima u Upravi ili Hrvatskom restauratorskom zavodu, a imaju položen državni stručni ispit, može se dodijeliti odgovarajuće stručno zvanje sukladno ovom Pravilniku.

Članak 39.

Ministar kulture će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika imenovati povjerenstva iz ovoga Pravilnika, te utvrditi Listu ispitivača, Listu mentora i Listu izvjestitelja.

Članak 40.

Javne ustanove koje obavljaju konzervatorsko-restauratorsku djelatnost uskladit će svoje akte s odredbama ovoga Pravilnika u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika.

Članak 41.

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o stručnim zvanjima u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti te uvjetima i načinu njihova stjecanja ("Narodne novine" 56/03, Izmjene i dopune "Narodne novine" 3/06, 54/07).

Članak 42.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

PROGRAM STRUČNOG ISPITA ZA KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKU DJELATNOST

I. STJECANJE TEMELJNIH STRUČNIH ZVANJA

I.1. PROGRAM STRUČNOG ISPITA ZA ZVANJE KONZERVATOR I KONZERVATOR RESTAURATOR

A. OPĆI DIO ISPITA

1. *Osnove državnog i pravnog poretka Republike Hrvatske, zakonodavstvo Republike Hrvatske u području kulture, te međunarodne konvencije u području zaštite i očuvanja kulturnih dobara kojih je potpisnica i Republika Hrvatska*

Sadržaj predmeta:

Ustav Republike Hrvatske, radno zakonodavstvo i propisi, zakonski propisi kojima se regulira područje kulture, posebno zaštite kulturnih dobara, Konvencije i preporuke UNESCO-a i Vijeća Europe u području zaštite kulturnih dobara.

Literatura:

Ustav Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 41/01 i 55/01; pročišćeni tekst)
- Zakon o radu ("Narodne novine", broj 137/04 - pročišćeni tekst)
- Zakon o ustanovama ("Narodne novine", broj 76/93, 29/97, 47/99 - ispravak, 35/08)
- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", broj 69/99, 151/03, 157/03 - ispravak)
- Zakon o muzejima - dijelovi koji se odnose na zaštitu građe ("Narodne novine", broj 142/98)
- Zakon o arhivskom gradivu i arhivima - dijelovi koji se odnose na zaštitu građe ("Narodne novine", broj 105/97, 64/00)
- Zakon o knjižnicama - dijelovi koji se odnose na zaštitu građe ("Narodne novine", broj 105/97, 5/98 - ispravak, 104/00)
- Konvencije i preporuke UNESCO-a za područje zaštite kulturnih dobara
- Brguljan, V. Međunarodni sistem zaštite kulturnih i prirodnih dobara, Zagreb - Beograd 1985.;
- Antolović, J. Zbirka propisa Republike Hrvatske - Kultura i umjetnost, Osijek 2003.

2. *Osnove poslovanja: upravljanje, organiziranje, financiranje.*

Sadržaj predmeta:

Osnovni elementi organizacije rada, osnovni pojmovi u području javnog sektora, osnovna načela planiranja i izrade kalkulacije.

Literatura:

Za program dijela ispita Osnove poslovanja literatura će biti objavljena na web-stranicama Ministarstva kulture.

B. POSEBNI DIO ISPITA

Program posebnog dijela stručnog ispita obuhvaća opća znanja i znanja uže specijalnosti.

B.I. OPĆA ZNANJA

1. *Povijest, teorija i etička načela konzervatorsko-restauratorske djelatnosti*

Sadržaj predmeta:

Povijesni pregled i razvoj konzervatorske i restauratorske djelatnosti u svijetu i na području Hrvatske, te osnovna načela struke povezana s razvojem etičkih načela, koja pružaju uvid u važnost prosuđivanja povijesne, estetske i društvene dimenzije kulturnog dobra, a uz poštivanje njegovog fizičkog integriteta.

2. *Metode istraživanja i dokumentiranja*

Sadržaj predmeta:

Poznavanje metoda istraživanja spomenika, interpretacija i komparacija nalaza, sinteza povijesno-umjetničkih, povijesnih i prirodno-znanstvenih analiza, a sa svrhom odredivanja metodologije i odabira materijala za konzervatorsko-restauratorske radove, sistemi i načini dokumentiranja konzervatorsko-restauratorskih radova te arhiviranja prikupljene dokumentacije.

3. *Postupci, metode i materijali u konzervatorskim i restauratorskim radovima*

Sadržaj predmeta:

Preventivno konzerviranje - pasivne i aktivne mjere zaštite, uzroci propadanja i oštećivanja kulturnog dobra, poznavanje materijala, tehnike i teh-

nologije, poznavanje osnova i periodizacije povijesnih stilova, konzervatorski i restauratorski postupci.

Izvor literature za opće zvanje:

1. Fielden, B. M. Uvod u konzerviranje kulturnog naslijeđa, Zagreb 1981.;
2. Marasović, T. Zaštita graditeljskog naslijeđa, Zagreb - Split 1983.;
3. Marasović, T. Kulturna baština 1 i 2, Split 2002.;
4. Marasović, T. Aktivni pristup graditeljskom naslijeđu, Split 1985.;
5. Maroević, I. Sadašnjost baštine, Zagreb 1986. (odabir tekstova);
6. Maroević, I. Rat i baština u prostoru, Petrinja 1995. (odabir tekstova);
7. Maroević, I. Konzervatorsko novo iverje, Petrinja 2000. (odabir tekstova);
8. Rapanić, Ž. Baština na dlanu, Split 2000.;
9. Horvat, A. Konzervatorski rad kod Hrvata, Zagreb 1944.;
10. Dvorak, M. Katekizam zaštite spomenika (Pogledi 18/1988);
11. Chastel, A. Pojam baštine (Pogledi 18/1988);
12. Brandi, C. Teoria del restauro Roma 1963 ili Torino 1977. (prevedeni odabrani tekstovi - skripta Hrvatskoga restauratorskog zavoda);
13. Historical and Philosophical Issues in the Conservation of Cultural Heritage, The Getty Conservation Institute Los Angeles 1996. (odabrana poglavlja prevedena u: Kolo 1/2001. i skripta Hrvatskoga restauratorskog zavoda);
14. Koller, M. Restaurierungswerkstaten und wissenschaftliche Dokumentation, Maltechnik/Restauro, Vol. 88, 1982; 59-66.;
15. Science and Technology in the Service of Conservation, Preprints for the contributions to the Washington Congress, IIC, London 1982.;
16. Laszlo, Ž. Priručnik za preventivnu zaštitu slika, MDC, Zagreb 2001.;
17. Vokić, D. Preventivno konzerviranje slika u kontekstu različitih zbirki (skripta Hrvatskoga restauratorskog zavoda);

Odabrana poglavlja, članci i tematske jedinice iz sljedećih publikacija i časopisa:

18. Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, Zagreb;
19. Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske, Zagreb;
20. Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, Split".

4. *Praktični stručni rad i izrada pisane radnje u vezi s praktičnim stručnim radom*

Tema stručne radnje mora biti u vezi s praktičnim stručnim radom kojeg je pristupnik odabrao, a mentor odobrio. Radnja mora pokazati poznavanje tehnologije i materijala u području u kojem pristupnik radi, te pružiti uvid u uspješnost njegove praktične vještine. Također mora pokazati stručnu utemeljenost i sposobnost kritičkog razmišljanja u odabiru odgovarajućih konzervatorsko-restauratorskih postupaka i metoda uz korištenje rezultata interdisciplinarnih znanstvenih istraživanja, kao i sposobnost sustavnog dokumentiranja radova. Radnja mora sadržavati minimalno 15 kartica teksta (27 000 slovnih mjesta) te fotodokumentaciju i grafičke priloge.

B.2. ZNANJA UŽE SPECIJALNOSTI

Program ispita znanja uže specijalnosti s literaturom donosit će Povjerenstvo, odnosno ispitivači - stručnjaci za pojedina područja ovisno o poslovima na kojima kandidat radi, a nakon prijave za ispit. Kandidat može izabrati područja uže specijalnosti, primjerice:

Za zvanje konzervator-restaurator:

- slike na različitim nosiocima
- polikromirana drvena skulptura
- papir - spisi, grafika, iluminirani rukopisi
- tekstil - kostimi, zastave, relikvijari, tapiserije, koža
- metal - skulptura, predmeti umjetničkog obrta, nakit, oružje
- predmeti umjetničkog obrta - drvo, staklo, porculan, keramika, kost
- namještaj
- glazbala
- zidno slikarstvo
- kamena plastika
- štuko
- mozaik i intarzije od tvrdog kamena
- arheološki materijal
- etnološki materijal
- predmeti industrijskog dizajna
- fotografija i ostali moderni mediji

Za zvanje konzervator prema zanimanju:

- povjesničar umjetnosti
- povjesničar
- arheolog
- etnolog
- arhitekt
- građevinar
- geodet
- geolog
- kemičar
- fizičar
- biolog

Literatura:
Za program dijela ispita Znanja uže specijalnosti literatura će biti objavljena na web-stranicama Ministarstva kulture.

I.2. PROGRAM STRUČNOG ISPITA ZA ZVANJA VIŠI KONZERVATOR TEHNIČAR I VIŠI RESTAURATOR TEHNIČAR

Predmeti programa stručnog ispita za stjecanje zvanja viši konzervator tehničar i viši restaurator tehničar jednaki su predmetima programa stručnog ispita za konzervatora restauratora i konzervatora

Literatura:
Literatura za stručni ispit za stjecanje zvanja viši konzervator tehničar i viši restaurator tehničar jednaka je literaturi za stručni ispiti za konzervatora restauratora i konzervatora ali u djelomično smanjenom opsegu. Detaljni popis literature objavit će se na web--stranicama Ministarstva kulture.
Praktični stručni rad i izrada pisane radnje u vezi s praktičnim stručnim radom
Tema stručne radnje mora biti u vezi s praktičnim stručnim radom kojeg je pristupnik odabrao, a mentor odobrio. Radnja mora pokazati poznavanje tehnologije i materijala u području u kojem pristupnik radi, te pružiti uvid u uspješnost njegove praktične vještine. Također mora pokazati stručnu utemeljenost u odabiru konzervatorsko-restauratorskih postupaka i metoda, kao i sposobnost sustavnog dokumentiranja radova. Radnja mora sadržavati minimalno 10 kartica teksta (18000 slovnih mjesta) te fotodokumentaciju i grafičke priloge.

I.3. PROGRAM STRUČNOG ISPITA ZA ZVANJA KONZERVATOR TEHNIČAR I RESTAURATOR TEHNIČAR (SSS)

Predmeti programa stručnog ispita za stjecanje zvanja konzervator tehničar i restaurator tehničar (SSS) jednaki su predmetima programa stručnog ispita za konzervatora restauratora i konzervatora

Literatura:
Literatura za stručni ispit za stjecanje zvanja konzervator tehničar i restaurator tehničar jednaka je literaturi za stručni ispit za konzervatora restauratora i konzervatora ali u znatno smanjenom opsegu. Detaljni popis literature objavit će se na web-stranicama Ministarstva kulture.
Praktični stručni rad i izrada pisane radnje u vezi s praktičnim stručnim radom
Tema stručne radnje mora biti u vezi s praktičnim stručnim radom kojeg je pristupnik odabrao a mentor odobrio. Radnja mora pokazati poznavanje tehnologije i materijala u području u kojem pristupnik radi, te pružiti uvid u uspješnost njegove praktične vještine. Radnja mora sadržavati minimalno 5 kartica teksta (9000 slovnih mjesta) te fotodokumentaciju i grafičke priloge.
Podjela užih specijalnosti za zvanje konzervator-restaurator iz točke I.1.(B.2.) odnosi se i na zvanja viši restaurator tehničar iz točke I.2. i restaurator tehničar iz točke I.3.

II. STRUČNI I ZNANSTVENI KRITERIJI IZRAŽENI U BODOVIMA ZA STJECANJE VIŠIH STRUČNIH ZVANJA

1) KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI

Br.	Vrsta rada	Broj bodova
1.1.	Vođenje i izvedba tehnološki najzahtjevnijih konzervatorsko-restauratorskih radova, koji se ocjenjuju temeljem izvješća i ocjene za koje Stručno povjerenstvo imenuje izvjestitelja	60-80
1.2.	Izvedba zahtjevnih i opsežnih konzervatorsko--restauratorskih radova koji se prosuđuju prema elaboratu ili stručnom izvješću	20-60
1.3.	Izrada elaborata sa smjernicama i programom konzervatorsko-restauratorskih radova na konzervatorski zahtjevnom ili naročito značajnom objektu ili predmetu	10-30
1.4.	Sudjelovanje pri izvedbi zahtjevnih i opsežnih konzervatorsko-restauratorskih radova s obveznim samostalnim izvješćem	10-20
1.5.	Stručni nadzor nad zahtjevnijim ili opsežnijim radovima	10-30
1.6.	Vođenje konzervatorsko-restauratorskih istraživanja	20-60
1.7.	Sudjelovanje u konzervatorsko-restauratorskim istraživanjima sa zasebnim programom	10-20

2) KONZERVATORSKO ISTRAŽIVANJE, PROJEKTIRANJE, VOĐENJE GRAĐEVINSKIH KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA I STRUČNI NADZOR NA GRAĐEVINAMA KOJE SU KULTURNO DOBRO

Br.	Vrsta rada	Broj bodova
2.1.	Vođenje najzahtjevnijih građevinskih konzervatorsko-restauratorskih radova na graditeljskom kulturnom dobru, koje se ocjenjuje temeljem izvješća i ocjene za koje Stručno povjerenstvo imenuje izvjestitelja	60-80
2.2.	Voditelj projekta - usklađivanje različite projektne dokumentacije	20-60
2.3.	Stručni nadzor nad građevinskim konzervatorsko-restauratorskim radovima na građevinama koje su kulturno dobro	20-30
2.4.	Projektant - izrada arhitektonskih i konstruktivnih projekata: idejni projekt, glavni projekt, izvedbeni projekt	20-60
2.5.	Projektant suradnik - suradnja pri izradi arhitektonskih i konstruktivnih projekata: idejni projekt, glavni projekt, izvedbeni projekt	10-20
2.6.	Vođenje konzervatorsko-restauratorskih istraživanja	20-60
2.7.	Suradnja na konzervatorsko-restauratorskim istraživanjima sa zasebnim programom	10-20
2.8.	Izrada dokumentacije postojećeg stanja	10-20

3) DOKUMENTACIJSKA DJELATNOST

Br.	Vrsta rada	Broj bodova
3.1.	Sustavno prikupljanje i istraživanje dokumentacije, te sređivanje podataka za najznačajnije objekte i predmete ili stručne teme, u koja su uključena istraživanja i sistematiziranja spoznaja iz različitih područja	20-60
3.2.	Prikupljanje, istraživanje i sistematiziranje arhivske građe	20-60
3.3.	Prikupljanje, uređivanje i posredovanje dokumentacijske građe za objekte, predmete ili stručne teme	10-20

4) STRUČNO-ORGANIZACIJSKA I SAVJETODAVNA DJELATNOST

Br.	Vrsta rada	Broj bodova
4.1.	Konzervatorsko vođenje ustanove ili službe uz koordiniranje raznovrsne konzervatorsko-restauratorske djelatnosti sa 100 ili više suradnika u jednom mandantnom razdoblju od 4 godine s godišnjim pokazateljima uspješnog poslovanja	100-150
4.2.	Konzervatorsko vođenje ustanove ili službe s 20 - 100 suradnika uz koordiniranje raznovrsne konzervatorsko-restauratorske djelatnosti u jednom mandatnom razdoblju od 4 godine s godišnjim pokazateljima uspješnog poslovanja	80-100
4.3.	Konzervatorsko vođenje organizacijske jedinice konzervatorsko-restauratorske djelatnosti u razdoblju od 4 godine, uz istovremeno koordiniranje više programa ili projekata s ocjenom uspješnog rada od strane nadređenih djelatnika ili nadležne konzervatorske ustanove	60-80

4.4.	Sudjelovanje u stručno savjetodavnom povjerenstvu imenovanom na državnoj razini, ili na nižoj razini, ali za projekt od posebnog državnog interesa	20-60
4.5.	Priprema, organizacija i provedba programa stručnog usavršavanja	20-60
4.6.	Mentorstvo za praćenje praktičnog rada studenata, pripravnika i pristupnika stručnome ispitu	10-60
4.7.	Uredništvo stručne publikacije (član, glavni, odgovorni urednik)	20-60

5) PUBLIKACIJE I IZLOŽBE

Br.	Vrsta rada	Broj bodova
5.1.	Stručna knjiga	60-100
5.2.	Stručni priručnik ili udžbenik	40-80
5.3.	Poglavlje u knjizi ili monografskoj publikaciji	20-40
5.4.	Izložbena publikacija - najmanje 2 - 3 autorske kartice	20
5.5.	Znanstveni ili stručni članak u domaćem ili stranom znanstvenom časopisu ili zborniku radova	20-60
5.6.	Opsežna konzervatorsko-restauratorska tematska izložba	60-80
5.7.	Manja konzervatorsko-restauratorska tematska izložba	20-60

6) IZLAGANJA NA ZNANSTVENIM ILI STRUČNIM SKUPOVIMA, PREDAVANJA NA SVEUČILIŠTIMA

Br.	Vrsta rada	Broj bodova
6.1.	Izlaganje na stručnom skupu	10-60
6.2.	Predavanje ili ciklus predavanja na sveučilištu	10-60

7) STRUČNO USAVRŠAVANJE

Br.	Vrsta rada	Broj bodova
7.1.	Završen poslijediplomski studij iz užeg područja struke	60-100
7.2.	Stažiranje u radionicama ili odjelima konzervatorsko-restauratorskih, muzejskih ili galerijskih ustanova u trajanju od najmanje 1 mjeseca - uz predočenje potvrde o uspješnom sudjelovanju i stručnog izvješća o izvedenim radovima	20-60
7.3.	Sudjelovanje u seminarima i tečajevima iz užeg područja struke u trajanju od najmanje 1 mjeseca - uz predočenje potvrde o uspješnom sudjelovanju i stručnog izvješća o izvedenim radovima	20-40
7.4.	Sudjelovanje na kraćim programima stručnog usavršavanja u trajanju do 1 mjeseca: tečajevi i seminari, kraći stručni skupovi i radionice	10-20
7.5.	Stručno usavršavanje prema posebnim programima iz užeg područja struke - uz predočenje stručnog izvješća o realiziranom programu	10-40

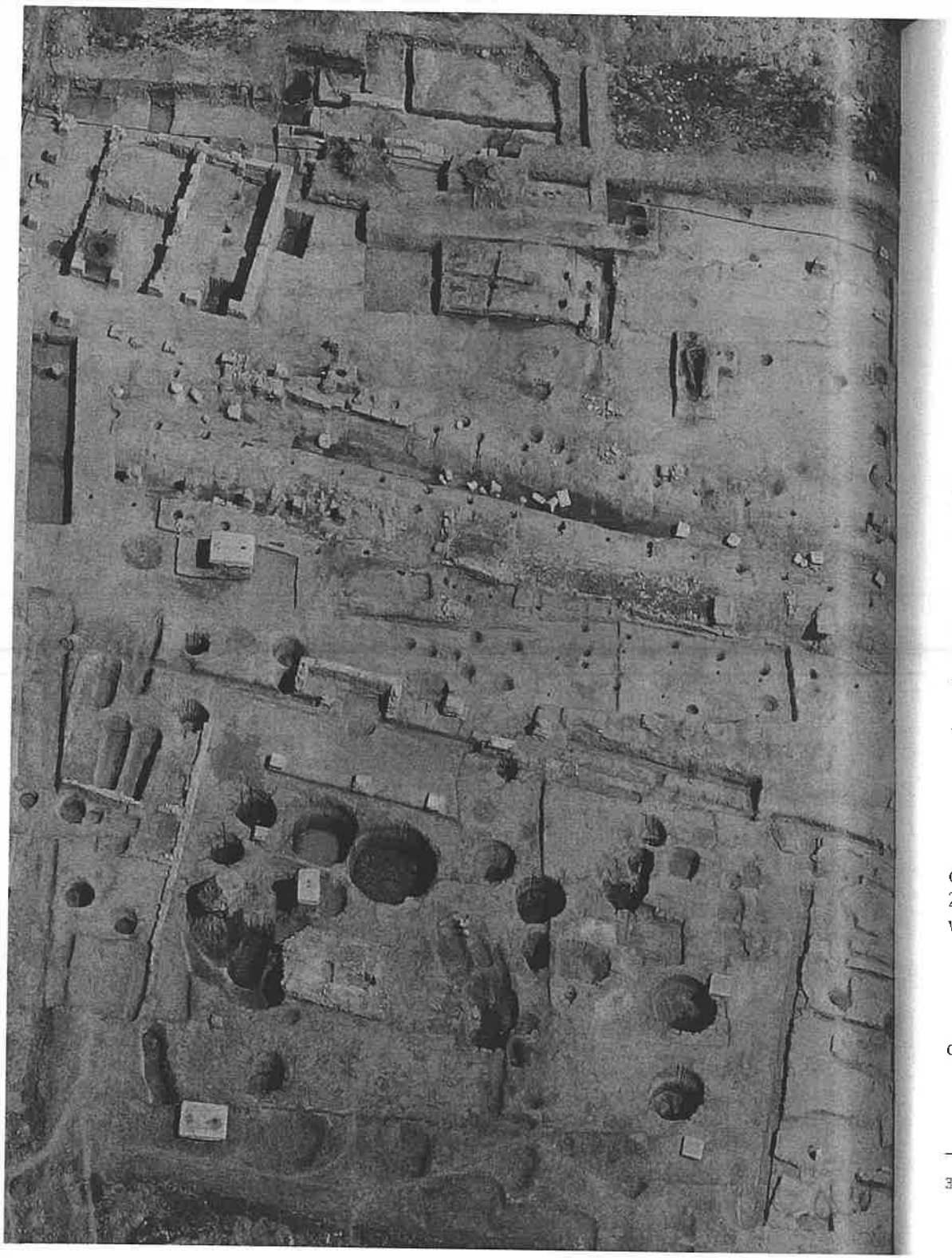

Na temelju članka 63. stavka 5. Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine ("Narodne novine", br. 92/96, 39/99, 42/99, 92/99, 43/00, 131/00, 27/01, 65/01, 118/01, 34/01, 80/02 i 81/02), ministar kulture donosi

PRAVILNIK O MJERILIMA ZA UTVRĐIVANJE VRIJEDNOSTI POKRETNINA KOJE IMAJU KULTURNU, UMJETNIČKU ILI POVIJESNU VRIJEDNOST

Članak 1.

Ovim Pravilnikom[34] uređuju se mjerila za utvrđivanje vrijednosti pokretnina koje imaju kulturnu, umjetničku ili povijesnu vrijednost iz članka 48. Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine.

Članak 2.

Mjerila za utvrđivanje vrijednosti pokretnina iz stavka 1. ovoga članka su sljedeća:

- povijesno podrijetlo predmeta,
- povijesni, umjetnički i kulturni značaj predmeta,
- tržišna vrijednost predmeta,
- druge značajke predmeta koje čine sastavnicu njegove umjetničke, kulturne ili povijesne vrijednosti (način izrade, materijal i dr.).

Članak 3.

Utvrđivanje vrijednosti pokretnina iz članka 1. ovoga Pravilnika provodi se u postupku koji vodi nadležna služba ureda državne uprave sukladno Zakonu o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine.

Članak 4.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

---

34 "Narodne novine", br. 77/04.

KOMENTAR ZAKONA I PROVEDBENIH PROPISA

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (Narodne novine, br. 69/99) donesen 1999. te je sukladno članku 127. istoga zakona stupio na snagu osmog dana od dana njegove objave, odnosno 24. lipnja 1999. Zakon je do pisanja ovog komentara pretrpio samo dvije izmjene, odnosno dopune. Dakle, kada govorimo o iskustvu i stečenoj praksi u primjeni odredbi Zakona i provedbenih propisa donesenim sukladno njegovim odredbama, govorimo o razdoblju od 1. srpnja 1999. do istog vremena 2009., ali zbog statističko metodoloških razloga prateći pokazatelji odnose se na razdoblje od 1. srpnja 1999. do 31. prosinca 2007.

Od samog stupanja na snagu razvijena je metodologija statističkog izvještavanja o provedbi Zakona, te su sva nadležna tijela, a to su Konzervatorski odjeli Ministarstva kulture i Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode Grada Zagreba, obvezana na podnošenje kvartalnih i godišnjeg izvještaja, sukladno utvrđenom obrascu.

Ovakvo praćenje provedbe zakonskih odredbi omogućilo je uvid u dinamiku provedbe pojedine odredbe, te ukazalo na probleme u primjeni pojedine odredbe, kao i kakvoću samog normativnog rješenja u odnosu na potrebe prakse. Složenost i zahtjevnost odredbi samog Zakona tražila je edukaciju službenika nadležnih tijela, a ovaj vid praćenja provedbe ukazivao je na pitanja koja traže posebna pojašnjenja i detaljnije provedbene propise. Dakako, da su upravo ti podaci bili dragocjeni pri izradi ovoga komentara, jer nedvojbeno ukazuju na dosegnutu razinu provedbe, odnosno na odredbe koje ni danas nisu na odgovarajući način postigle afirmaciju u praksi, bilo da su bez realne potrebe unesene u Zakon ili su pak izostavljene u provedbi samog Zakona.

Stoga uz obrazac za podnošenje izvješća dajemo i prikaz statističkog praćenja provedbe zakona u obliku Zbirnog izvještaja o provedbi Zakona, uz napomenu da se podaci za 1999. odnose na razdoblje od šest mjesecci, odnosno od 1. srpnja do 31. prosinca 1999. dok se za sve naredne odnose na punu godinu dana.

Zbirni izvještaj sadrži četiri tabelarna prikaza i to:

- Akte koje sukladno Zakonu donosi Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine;
- Akte koje u provedbi Zakona, a u cilju uspostavljanja zaštite donose Konzervatorski odjeli Ministarstva kulture i Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode;
- Akte koje u provedbi Zakona, a u cilju provedbe mjera zaštite nad kulturnim dobrima donose Konzervatorski odjeli Ministarstva kulture i Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode; te
- Akte Inspekcije zaštite kulturne baštine Ministarstva kulture.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARTSVO KULTURE

IZVJEŠTAJ O PROVEDBI
ZAKONA O ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA

Podnositelj: _____

Izvještajno razdoblje: _____

Redni broj	Pravna osnova	NAZIV AKTA	PODRUČJE ZAŠTITE							
			1	2	3	4	5	6	7	Ukupno
1	**10**	Preventivna zaštita								
2	**12**	Prijedlog za kulturno dobro								
3	**13**	Prijedlog k. d. od nacionalnog značenja								
4	**17**	Prethodna suglasnost								

Redni broj	Pravna osnova	NAZIV AKTA	P	O	Ukupno
5	**21**	Rješenje o obvezi naknade troškova provedbe mjera zaštite			
6	**33**	Rješenje o ustupanju kulturnog dobra za izlaganje			
7	**34**	Rješenje o namjeni kulturnog dobra			
8	**35**	Rješenje o promjeni namjene kulturnog dobra			
9	**43**	Rješenje o obvezi otklanjanja štete na kulturnom dobru			
10	**44**	Rješenje o odobrenju istraživanja na kulturnom dobru			
11	**44**	Rješenje o obustavi radova radi istraživanja			
12	**45**	Rješenje o obustavi radova i zaštiti arheološkog nalazišta			

Redni broj	Pravna osnova	NAZIV AKTA	P	O	Ukupno
13	**47**	Rješenje o odobrenju arheoloških istraživanja			
14	**48**	Rješenje o obustavi arheoloških istraživanja			
15	**56**	Rješenje o prethodnoj suglasnosti na prostorni plan			
16	**62**	Rješenje o prethodnom odobrenju za radove na kult. dobru			
17	**65**	Rješenje o odobrenju za obavljanje gospodarske djelatnosti			
18	**66**	Rješenje o odobrenju za izradu replike kulturnog dobra			
19	**68**	Rješenje o odobrenju za privremeno iznošenje kult. dobra			
20	**68**	Potvrda za iznošenje dobra iz RH			
21	**73**	Rješenje o obustavi radova na kulturnom dobru			
22	**21**	Opomena za neprovođenje mjera zaštite			
23	**25**	Potvrda o provedbi mjera zaštite radi prava na povlastice			
24	**31**	Prijedlog za imenovanje skrbnika za kulturno dobro			
25	**41**	Prijedlog za izvlaštenje kulturnog dobra			
26	**43**	Pokretanje postupka za naknadu štete			
27	**50**	Mišljenje o potonuloj stvari			
28	**52**	Odobrenje za korištenje dokumentacije			
29	**56**	Konzervatorska podloga			
30	**60**	Posebni uvjeti zaštite kulturnog dobra			

PROČELNIK

Redni broj	Pravna osnova	INSPEKCIJSKI POSLOVI	PODRUČJE ZAŠTITE 1	2	3	4	5	6	7	Ukupno
1		Broj obavljenih nadzora								
2	**86**	Rješenja o mjerama								
3	**86**	Rješenje o zabrani								
4	**87**	Rješenje o privre. oduzimanj								
5	**88**	Naplaćene novčane kazne								
6		Pokrenuti prekršajni postupci								
7		Kaznene prijave								

INSPEKTOR

Upute za izradu izvještaja:

PODRUČJA ZAŠTITE
1 pojedinačno nepokretno kulturno dobro
2 kulturno-povijesna cjelina - grad
3 kulturno-povijesna cjelina - selo
4 arheološki lokalitet
5 pokretno kulturno dobro
6 zbirka kulturnih dobara
7 nematerijalno kulturno dobro

P = zahtjev prihvaćen

O = zahtjev odbijen

U prazna polja upisuje se broj akata donesenih temeljem naznačenog pravnog osnova, odnosno navedenog članka Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. 69/99).

Izvještaj se dostavlja Upravi za normativne i upravno-pravne poslove Ministarstva kulture, najkasnije 10 dana od završetka izvještajnog razdoblja za koji se izvještaj podnosi.

Obrazac za izvješće sačinio:
Jadran Antolović

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARTSVO KULTURE

ZBIRNI IZVJEŠTAJ O PROVEDBI ZAKONA O ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA

USPOSTAVLJANJE ZAŠTITE NAD KULTURNIM DOBRIMA I DRUGE MJERE ZAŠTITE U RAZDOBLJU OD 1. VII. 1999. DO 31. XII. 2007.

Ministarstvo kulture Uprava za zaštitu kulturne baštine

Redni broj	Članak Zakona	NAZIV AKTA	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1	**12**	Svojstvo kulturnog dobra	0	0	0	572	823	566	602	540	416
2	**13**	Kulturno dobro nac. značenja	0	0	0	0	0	0	0	0	42
3	**15**	Prestanak svojstvu kult. dobra	0	0	0	0	0	2	0	1	0
4	**22**	Utvrđivanje izvanrednih troškova	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	**52**	Korištenje izvornih dokumenta	0	0	0	0	30	10	0	0	0
6	**71**	Status ugroženog kult. dobra	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	**78**	Rješenja po žalbi - ukupno	1	20	34	61	59	74	105	79	92
		na akte nadležnog tijela	1	20	34	49	46	58	98	73	82
		na akte inspekcije	0	0	0	12	13	16	7	6	10
8	**100**	dopuštenja za poslove na k. d.	0	5	81	136	168	188	94	190	197

Akti koje sukladno Zakonu donosi Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine

U ovoj skupini pokazatelja nalaze se podaci o broju donesenih upravnih akata, i to po osam zakonom propisanih osnova. Te akte možemo podijeliti u četiri skupine i to:

- akte kojima se utvrđuje ili mijenja status kulturnog dobra i to o: utvrđivanju statusa kulturnog dobra (članak 12. Zakona), proglašavanju kulturnog dobra od nacionalnog značenja (članak 13. Zakona), prestanku svojstva kulturnog dobra (članak 15. Zakona), te utvrđivanju statusa ugroženoga kulturnog dobra (članak 71. Zakona);
- akte kojima se utvrđuju izvanredni troškovi održavanja kulturnog dobra (članak 22. Zakona) i akte kojima se odobrava posudba izvorne dokumentacije o kulturnom dobru (članak 52. Zakona);
- drugostupanjske upravne akte donesene po žalbama stranaka na prvostupanjska rješenja nadležnih tijela i Inspekcije zaštite kulturne baštine (članak 78. Zakona);
- akte kojima se daju dopuštenja za obavljanje poslova na kulturnim dobrima (članak 100. Zakona).

Akti koje u provedbi Zakona, a u cilju uspostavljanja zaštite donose Konzervatorski odjeli Ministarstva kulture i Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode

Konzervatorski odjeli i Gradski zavod imaju ovlasti za donošenje sljedećih akata koji se odnose na uspostavljanje zaštite kako bi se na određenim dobrima osigurala primjena odredaba Zakona, a to su:

- akti o uspostavljanju preventivne zaštite (članak 10. Zakona);
- prijedlozi za pokretanje postupka o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra (članak 12. Zakona);
- prijedlozi za proglašenje kulturnog dobra od nacionalnog značenja (članak 13. Zakona); te
- akti kojima se daje prethodna suglasnost lokalnoj samoupravi za proglašenje dobra od lokalnog značenja (članak 17. Zakona).

Konzervatorski odjeli Ministarstva kulture i Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode Grada Zagreba

Redni broj	Članak Zakona	NAZIV AKTA	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1	**10**	Preventivna zaštita	47	111	99	236	289	532	470	648	596
2	**12**	Prijedlog za kulturno dobro	1	5	24	1430	543	486	334	428	311
3	**13**	Prijedlog k. d. od nac. značenja	0	0	0	18	0	2	0	0	327
4	**17**	Prethodna suglasnost	0	44	46	3	12	0	0	0	25

Akti koje u provedbi Zakona, a u cilju provedbe mjera zaštite nad kulturnim dobrima donose Konzervatorski odjeli Ministarstva kulture i Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode

U provedbi Zakona koji se odnosi na poduzimanje odgovarajućih mjera zaštite i očuvanja kulturnih dobara nadležna tijela donose sljedeće upravne akte:

- rješenje o obvezi vlasnika kulturnog dobra na naknadu troškova izvršenja mjera zaštite i očuvanja kulturnog dobra koje je bilo prinuđeno provesti nadležno tijelo (članak 21. Zakona);
- rješenje o obvezi vlasnika na ustupanje kulturnog dobra za potrebe izlaganja (članak 33. Zakona)
- rješenje o namjeni i načinu uporabe nepokretnoga kulturnog dobra (članak 34. Zakona);
- rješenje o promjeni namjene kulturnog dobra (članak 35. Zakona);
- rješenje o obvezi vlasnika, nositelja prava ili drugog posjednika kulturnog dobra na nadoknadu štete na kulturnom dobru (članak 43. Zakona);
- rješenje o odobrenju istraživanja na kulturnom dobru (članak 44. Zakona);
- rješenje o obustavi radova radi istraživanja (članak 44. Zakona);
- rješenje o obustavi radova i zaštiti arheoloških istraživanja (članak 45. Zakona);

- rješenje o odobrenju arheoloških istraživanja (članak 47. Zakona);
- rješenje o obustavi arheoloških istraživanja (članak 48. Zakona);
- rješenje o prethodnoj suglasnosti nadležnog tijela u postupku donošenja dokumenta prostornog uređenje (članak 56. Zakona);
- rješenje o prethodnom odobrenju za radove na kulturnom dobru (članak 62. Zakona)
- rješenje o odobrenju za obavljanje gospodarske djelatnosti u nepokretnom kulturnom dobru (članak 65. Zakona);
- rješenje o odobrenju za izradu replike kulturnog dobra (članak 66. Zakona);
- rješenje o odobrenju za privremeno iznošenje kulturnog dobra (članak 68. Zakona);
- potvrda za iznošenje dobra koje nema status zaštićenog dobra (članak 68. Zakona); te
- rješenje o obustavi radova na kulturnom dobru (članak 73. Zakona).

Nadležna tijela u cilju poduzimanja mjera zaštite i očuvanja donose sljedeće neupravne akte:

- opomenu za neprovođenje mjera zaštite i očuvanja kulturnog dobra (članak 21. Zakona);
- potvrdu o provedbi mjera zaštite radi ostvarivanja prava na povlastice članak 25. Zakona);
- prijedlog za imenovanje skrbnika kulturnom dobru (članak 31. Zakona);
- prijedlog za izvlaštenje kulturnog dobra (članak 41. Zakona);
- prijedlog za pokretanje sudskog postupka protiv vlasnika kulturnog dobra za naknadu štete (članak 43. Zakona);
- mišljenje o potonuloj stvari u pogledu predmnijeva ili svojstva kulturnog dobra (članak 50. Zakona);
- odobrenje za korištenje dokumentacije o kulturnom dobru (članak 52. Zakona);
- konzervatorsku podlogu, u sklopu postupka utvrđivanja sustava mjera zaštite za nepokretno kulturno dobro (članak 56. Zakona); te
- posebne uvjete zaštite nepokretnoga kulturnog dobra u postupku izdavanja lokacijske dozvole (članak 60. Zakona).

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARTSVO KULTURE

ZBIRNI IZVJEŠTAJ O PROVEDBI ZAKONA O ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA

MJERE ZAŠTITE I OČUVANJA KULTURNIH DOBARA U RAZDOBLJU OD 1. VII. 1999. DO 31. XII. 2007.

Konzervatorski odjeli Ministarstva kulture i Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode Grada Zagreba

Redni broj	Članak Zakona	NAZIV AKTA	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
5	**21**	Rješenje o obvezi naknade troškova provedbe mjera zaštite	0	1	0	0	0	0	0	0	0
6	**33**	Rješenje o ustupanju kulturnog dobra za izlaganje	4	3	4	2	4	4	1	2	2
7	**34**	Rješenje o namjeni kulturnog dobra	0	0	0	6	0	0	0	0	0
8	**35**	Rješenje o promjeni namjene kulturnog dobra	5	7	0	1	0	0	0	2	0
9	**43**	Rješenje o obvezi otklanjanja štete na kulturnom dobru	0	8	2	1	1	5	1	2	0
10	**44**	Rješenje o odobrenju istraživanja na kulturnom dobru	0	5	11	11	4	13	1	0	0
11	**44**	Rješenje o obustavi radova radi istraživanja	2	0	3	1	0	1	6	7	0
12	**45**	Rješenje o obustavi radova i zaštiti arheološkog nalazišta	2	3	2	5	5	3	8	5	10
13	**47**	Rješenje o odobrenju arheoloških istraživanja	26	39	54	63	110	114	243	281	376
14	**48**	Rješenje o obustavi arheoloških istraživanja	0	0	0	1	0	0	1	0	4

Redni broj	Članak Zakona	NAZIV AKTA	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
15	**56**	Rješenje o prethodnoj suglasnosti na prostorni plan	8	32	26	68	117	123	110	211	182
16	**62**	Rješenje o prethodnom odobrenju za radove na kult. dobru	763	1.743	2.120	2.308	2.543	2.485	3.636	2.971	3.095
17	**65**	Rješenje o odobrenju za obavljanje gospodarske djelatnosti	1	54	4	80	43	31	53	1.010	884
18	**66**	Rješenje o odobrenju za izradu replike kulturnog dobra	0	18	11	8	4	8	6	2	7
19	**68**	Rješenje o odobrenju za privremeno iznošenje kult. dobra	52	118	37	53	43	64	69	70	80
20	**68**	Potvrda za iznošenje dobra iz RH	396	773	879	859	678	874	764	791	813
21	**73**	Rješenje o obustavi radova na kulturnom dobru	46	102	111	134	175	148	131	112	222
22	**21**	Opomena za neprovođenje mjera zaštite	19	1	11	89	16	3	14	55	47
23	**25**	Potvrda o provedbi mjera zaštite radi prava na povlastice	2	10	9	11	11	40	49	200	78
24	**31**	Prijedlog za imenovanje skrbnika za kulturno dobro	1	11	1	2	0	0	0	0	11
25	**41**	Prijedlog za izvlaštenje kulturnog dobra	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26	**43**	Pokretanje postupka za naknadu štete	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27	**50**	Mišljenje o potonuloj stvari	0	622	1.056	0	0	0	0	0	0
28	**52**	Odobrenje za korištenje dokumentacije	51	55	46	63	150	177	88	73	64
29	**56**	Konzervatorska podloga	26	39	59	109	86	67	386	54	44
30	**60**	Posebni uvjeti zaštite kulturnog dobra	1.414	3.327	3.852	4.329	4.549	4.760	6.978	5.273	4.586

)2

Akti Inspekcije zaštite kulturne baštine Ministarstva kulture.

U okviru rada Inspekcije zaštite kulturnih dobara, koja je ustrojena u sastavu Ministarstva kulture, donose se sljedeći akti:

- zapisnici o provedenim nadzorima, što je pokazatelj broja izvršenih nadzora;
- rješenje o mjerama koje je dužna poduzeti nadzirana osoba temeljem nadzora (članak 86. Zakona);
- rješenje o zabranama izrečenim nadziranoj osobi temeljem nadzora (članak 86. Zakona);
- rješenje o privremenom oduzimanju kulturnog dobra ili predmeta s kojim je počinjeno kazneno djelo ili prekršaj (članak 87. Zakona);
- potvrda o naplati novčane kazne za počinjeni prekršaj (članak 88. Zakona);
- zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka; te
- kaznena prijava.

Dobiveni pokazatelji o provedbi svake pojedine odredbe Zakona u nastavku će biti komentirani u okviru poglavlja Zakona u kojem se nalaze te odredbe.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARTSVO KULTURE

ZBIRNI IZVJEŠTAJ O PROVEDBI ZAKONA O ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA

INSPEKCIJSKI POSLOVI NA ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA U RAZDOBLJU OD 1. VII. 1999. DO 31. XII. 2007.

Ministarstvo kulture Inspekcija zaštite kulturne baštine

Redni broj	Članak Zakona	INSPEKCIJSKI POSLOVI	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1		Broj obavljenih nadzora	0	107	106	93	55	44	210	265	292
2	86	Rješenja o mjerama	0	7	17	15	13	22	0	78	32
3	86	Rješenja o zabrani	0	33	17	22	32	13	46	25	34
4	87	Rješenja o privremenom oduzimanju	0	1	0	0	0	0	0	0	0
5	88	Naplaćene novčane kazne	0	0	0	0	0	0	0	9	0
6		Pokrenuti prekršajni postupc	0	8	10	12	10	3	12	1	7
7		Kaznene prijave	3	1	5	0	2	1	0	0	2

TEMELJNA POLAZIŠTA I NAČELA ZAKONA

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (u daljnjem tekstu: Zakon) bitno se razlikuje od dotadašnjega Zakona o zaštiti spomenika kulture i to: koncepcijski i sadržajno. Već i sam naziv ukazuje na to. U Zakon su unesene mnoge novine u cilju upotpunjavanja i poboljšanja sustava zaštite i očuvanja zaštićene kulturne baštine.

Za razliku od dotadašnjeg Zakona o zaštiti spomenika kulture novi Zakon napušta pojam "spomenika kulture" i koristi pojam "kulturno dobro" iz više razloga. Prvo, članak 52. Ustava Republike Hrvatske govori o kulturnim dobrima kao dobrima od interesa za Republiku Hrvatsku. Drugo, većina međunarodnih konvencija, kojima je pristupila i Republika Hrvatska, upotrebljava pojam kulturnog dobra. Pojam kulturnog dobra je daleko širi od pojma spomenika kulture. To je omogućilo da se u klasifikaciji vrsta kulturnih dobara u odredbama Zakona, uz do sada uobičajena nepokretna i pokretna kulturna dobra, uvede i nova vrsta, a to su nematerijalna kulturna dobra. Treba istaknuti da pojam kulturno dobro nosi u sebi i gospodarstvenu konotaciju, što je bio dodatni razlog za upotrebu upravo ovog pojma. Naime, Zakonom također naglašavamo da su kulturna dobra jednako tako gospodarstveni čimbenik kao i druga dobra, a posebno kada je riječ o turizmu nedvojbena je njihova značajna uloga.

Još jedna od suštinskih razlika je uvođenje pojma očuvanja uz pojam zaštite kulturnih dobara. Zakon, pod pojmom zaštite kulturnog dobra podrazumijeva provedbu mjera zaštite pravne i stručne naravi propisanih odredbama Zakona, koje se provode po pravilima konzervatorske struke, dok se pojam očuvanja kulturnog dobra odnosi na provedbu mjera usmjerenih na produženje trajanja spomeničkih svojstava kulturnoga dobra.

Zakon za razliku od dosadašnjeg, nema odredbi o zaštiti kulturnih dobara "ex lege" (po samom zakonu), što znači da se odredbe Zakona primjenjuju samo na ona dobra za koje je doneseno rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra ili rješenje o preventivnoj zaštiti dobra. Ovakav pristup pridonosi uklanjanju pravne nesigurnost za građane koji time jasno znaju što uživa zaštitu temeljem Zakona.

Kao u većini zakona u općim i uvodnim odredbama propisuje se osnovna koncepcija i sadržaj samog zakona, te se pojašnjava sadržaj temeljnih izričaja koji se koriste u zakonu. Kroz prvu odredbu može se očitati struktura

Zakona koja istovremeno upućuje i na sadržaj samog Zakona, koji je podijeljen na odredbe kojima se uređuju:

- vrste kulturnih dobara,
- uspostavljanje zaštite nad kulturnim dobrom,
- obveze i prava vlasnika kulturnih dobara,
- mjere zaštite i očuvanja kulturnih dobara,
- obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara,
- obavljanje upravnih i inspekcijskih poslova,
- rad i djelokrug Hrvatskog vijeća za kulturna dobra,
- financiranje zaštite i očuvanja kulturnih dobara,
- kao i druga pitanja u svezi sa zaštitom i očuvanjem kulturnih dobara.

Odredba **članka 2. Zakona** utemeljena je na ustavnoj odrednici iz članka 52. Ustava Republike Hrvatske koja glasi:

"More, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, ali i zemljište, šume, biljni i životinjski svijet, drugi dijelovi prirode, nekretnine i stvari od osobitoga kulturnog, povijesnog, gospodarskog i ekološkog značenja, za koje je zakonom određeno da su od interesa za Republiku, imaju njezinu osobitu zaštitu.

Zakonom se određuje način na koji dobra od interesa za Republiku mogu upotrebljavati i iskorištavati ovlaštenici prava na njima i vlasnici, te naknada za ograničenja kojima su podvrgnuti."

Navedena ustavna odredba tako predstavlja osnovicu na kojoj počiva konstatacija prvog stavka da su kulturna dobra od interesa za Republiku Hrvatsku i uživaju njezinu osobitu zaštitu. Ustavna odredba, međutim tek naznačuje koja su to dobra od interesa za Republiku Hrvatsku upućujući da se radi o nekretninama i stvarima od osobitoga kulturnog i/ili povijesnog značenja. Dakako Zakon je ovu upućujući ustavnu odredbu morao znatno jasnije odrediti. Stoga je u stavku 2. članka 2. Zakona propisao što se u smislu Zakona smatra kulturnim dobrom, a to su:

- pokretne i nepokretne stvari od umjetničkoga, povijesnog, paleontološkog, arheološkog, antropološkog i znanstvenog značenja;
- arheološka nalazišta i arheološke zone, krajolici i njihovi dijelovi koji svjedoče o čovjekovoj prisutnosti u prostoru, a imaju umjetničku, povijesnu i antropološku vrijednost;
- nematerijalni oblici i pojave čovjekova duhovnog stvaralaštva u prošlosti kao i dokumentacija i bibliografska baština i
- zgrade, odnosno prostori u kojima se trajno čuvaju ili izlažu kulturna dobra i dokumentacija o njima.

Prve dvije grupe pokretnih i nepokretnih kulturnih dobara proizlaze iz već spomenute odredbe članak 52. Ustava, dok za treću grupu kulturnih dobara uporište valja tražiti u članku 68. Ustava Republike Hrvatske.[35]

Zgrade, odnosno prostori u kojima se trajno čuvaju ili izlažu kulturna dobra i dokumentacija o njima smatraju se kulturnim dobrom sukladno članku 1. Haške konvencije o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba iz 1954. godine, a koji glasi:

"U svrhe ove Konvencije, kulturnim dobrima, bez obzira na njihovo porijeklo ili njihova vlasnika, smatraju se:

a) pokretna ili nepokretna dobra od velike važnosti za kulturnu baštinu svakog naroda, kao što su spomenici arhitekture, umjetnički ili povijesni spomenici, bilo vjerski ili svjetovni; arheološki lokaliteti; skupovi građevina koji su kao cjeline povijesno ili umjetnički zanimljivi; umjetnička djela; rukopisi, knjige i drugi umjetnički, povijesno ili arheološki zanimljivi predmeti; kao i znanstvene zbirke i važne zbirke knjiga, arhiva ili reprodukcija gore definiranih dobara;

b) zgrade čija je glavna i stvarna namjena očuvanje ili izlaganje kulturnih dobara definiranih u točki a), kao što su muzeji, velike knjižnice, mjesta pohrane arhiva te skloništa namijenjena sklanjanju pokretnih kulturnih dobara definiranih u točki a) u slučaju oružanog sukoba;

c) središta koja sadrže znatnu količinu kulturnih dobara definiranih u točkama a) i b), nazvana "spomenička središta."

Odredba **članka 3. Zakona** utvrđuje načelo jednake primjene odredbi Zakona na sva kulturna dobra bez obzira tko je njihov vlasnik i bez obzira radi li se o kulturnom dobru ili dobru pod preventivnom zaštitom.

Osobito je značajno da se odredbe ovoga Zakona jednako primjenjuju i na dobra u državnom ili privatnom vlasništvu, tako su svi vlasnici izjednačeni u svojim obvezama i pravima propisanim Zakonom. Iako je ovo izjednačavanje prava i obveza vlasnika tek formalne naravi ono uspostavlja načelo pravednosti, te državu kao vlasnika obvezuje na jednako poštivanje odredbi Zakona, kao i svaku drugu fizičku ili pravnu osobu koja je vlasnik kulturnog dobra ili preventivno zaštićenog dobra.

34 *Članak 68. Ustava Republike Hrvatske*
Jamči se sloboda znanstvenoga, kulturnog i umjetničkog stvaralaštva.
Republika potiče i pomaže razvitak znanosti, kulture i umjetnosti.
Republika štiti znanstvena, kulturna i umjetnička dobra kao duhovne narodne vrednote.
Jamči se zaštita moralnih i materijalnih prava koja proistječu iz znanstvenoga, kulturnog, umjetničkog, intelektualnog i drugog stvaralaštva.
Republika potiče i pomaže skrb o tjelesnoj kulturi i športu.

Pravno izjednačavanje kulturnog dobra i preventivno zaštićenog dobra također je vrlo značajna odredba koja osigurava konzervatorskoj službi dostatno vrijeme za provedbu postupka stručnog vrednovanja dobra za koje se predmnijeva da ima svojstva kulturnog dobra, a da u tom vremenu bude sačuvano od možebitne devastacije kroz institut preventivne zaštite.

Člankom 4. Zakona odgovornost za kulturna dobra u Republici Hrvatskoj utvrđena je sukladno realnim mogućnostima pojedinih subjekata da provode ili osiguraju provedbu njihove zaštite i očuvanja. Tako je prva razina odgovornosti za njihovu zaštitu i očuvanje na njihovim vlasnicima i nositeljima prava, te drugim imateljima kulturnog dobra. Nositeljem prava na kulturnom dobru smatra se osim vlasnika i nositelj drugih stvarnih i obveznih prava na tom dobru, dok se imateljem kulturnoga dobra smatra svaka osoba koja na bilo koji način i po bilo kojoj osnovi drži kulturno dobro.

Druga razina odgovornosti za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara imaju tijela državne uprave te lokalne samouprave i uprave u području kulture, prostornog planiranja i uređenja prostora, zaštite okoliša, graditeljstva, stambenog i komunalnog gospodarstva, turizma, financija, unutarnjih poslova i pravosuđa i to kada u obavljanju poslova iz svog djelokruga primjenjuju odredbe ovoga Zakona ili pak primjenjuju odredbe drugih zakona i propisa, a to je od neposrednog utjecaja na kulturna dobra.

Treća i najšira razina odgovornosti leži na svakom građaninu Republike Hrvatske. Odredba stavka 3. članka 4. propisuje dužnost svakog građanina da nadležnom konzervatorskom odjelu Ministarstva kulture prijavi dobro za koje se predmnijeva da ima svojstvo kulturnoga dobra. Obveza građanina da prijavi dobro odnosi se na svako dobro bez obzira u čijem je dobro vlasništvu i posjedu, odnosno tko je trenutni imatelj dobra. Sama spoznaja da postoji dobro za koje se može predmnijevati da ima svojstva kulturnoga dobra obvezuje svakog građanina da o tome obavijesti nadležni konzervatorski odjel Ministarstva kulture. Ova obveza osobito je važna za vlasnike, nositelje prava i imatelje takvih dobara, s obzirom da je člankom 116. Zakona neprijavljivanje dobra prekršaj za koji se može izreći novčana kazna u iznosu od 20.000,00 do 200.000,00 kuna.

U **članku 5. Zakona** utvrđena je svrha uspostavljanja sustava zaštite kulturnih dobara i to u cilju:

- zaštite i očuvanja kulturnih dobara u neokrnjenom i izvornom stanju, te prenošenja kulturnih dobara budućim naraštajima,

- stvaranja povoljnijih uvjeta za opstanak kulturnih dobara i poduzimanje mjera potrebnih za njihovo redovito održavanje;
- sprječavanja svake radnje kojom bi se izravno ili neizravno mogle promijeniti svojstva, oblik, značenje i izgled kulturnoga dobra i time ugroziti njegova vrijednost;
- sprječavanja protupravnog postupanja i protupravnog prometa kulturnim dobrima, te nadzora nad iznošenjem i uvozom kulturnih dobara;
- uspostavljanja uvjeta da kulturna dobra prema svojoj namjeni i značenju služe potrebama pojedinca i općem interesu.

Uspostavljanje zaštite nad kulturnim dobrom, odnosno proglašavanje nekog dobra kulturnim dobrom nije samo sebi svrha, već se time želi osigurati uspostavljanje povoljnih uvjeta za opstanak i očuvanje takvog dobra za buduće naraštaje. Ova odredba koja obrazlaže svrhu zbog koje se uspostavlja zaštita nad kulturnim dobrima predstavlja odrednicu Zakona iako se neposredno ne može provoditi.

Kako bi se postigla jasnoća i određenost zakonskih odredbi u **članku 6. Zakona** dane su definicije devet temeljnih pojmova, a to su: zaštita kulturnog dobra, očuvanje kulturnog dobra, čuvanje kulturnog dobra, održavanje kulturnog dobra, kulturno-povijesna cjelina, nositelj prava na kulturnom dobru, imatelj kulturnog dobra, sustav mjera zaštite kulturnog dobra i pojam nadležnog tijela. Ovo određenje bilo je nužno kako bi se otklonile dvojbe u definiciji osobito onih pojmova koji se na drugačiji način definiraju u različitim zakonima. Tako se pojam održavanja različito definira u odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i Zakona o prostornom uređenju i građenju. Da bi se izbjegli nesporazumi definirani su pojmovi koji su najznačajniji za primjenu Zakona.

Kako je za razumijevanje, kao i dosljednu primjenu Zakona izuzetno važno poznavanje točnih određenja navedenih pojmova još jednom ih ponavljamo.

- Zaštita kulturnog dobra jest poglavito provedba mjera zaštite pravne i stručne naravi propisanih odredbama ovoga Zakona, a sukladnih pravilima konzervatorske struke.

- Očuvanje kulturnoga dobra jest provedba mjera zaštite i očuvanja radi produženja trajanja spomeničkih svojstava kulturnoga dobra.

- Čuvanje kulturnoga dobra je sustavno praćenje stanja kulturnoga dobra i

osiguravanje njegove zaštite od svakog ugrožavanja toga dobra ili njegovih spomeničkih svojstava, kao i svake druge protupravne ili neovlaštene uporabe.

- Održavanje kulturnoga dobra je sustavno praćenje stanja kulturnoga dobra te poduzimanje mjera i radova nužnih za očuvanje spomeničkih svojstava, cjelovitosti i namjene kulturnoga dobra.

- Kulturno-povijesnom cjelinom smatra se naselje ili dio naselja, kao i područje, koji su zaštićeni kao kulturno dobro.

- Nositelj prava na kulturnom dobru smatra se osim vlasnika i nositelj drugih stvarnih i obveznih prava na kulturnom dobru.

- Imatelj kulturnoga dobra jest svaka osoba koja na bilo koji način i po bilo kojoj osnovi drži kulturno dobro.

- Sustav mjera zaštite kulturnoga dobra jest ukupnost svih zaštitnih mjera utvrđenih radi potpune zaštite i očuvanja pojedinoga kulturnog dobra.

- Nadležno tijelo je konzervatorski odjel Ministarstva kulture na čijem se području kulturno dobro nalazi, a za područje Grada Zagreba Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu.

VRSTE KULTURNIH DOBARA

U tri odredbe Zakona utvrđene su tri osnovne grupe dobara koje mogu biti stavljene pod zakonsku zaštitu, a to su: nepokretna, pokretna i nematerijalna kulturna dobra.

Od prvih promišljanja i odredbi kojima je uređivano područje zaštite kulturne baštine predmet zaštite bila je graditeljska baština koja i danas čini najvažniju sastavnicu pojma nepokretnih kulturnih dobara. Graditeljsku baštinu čine pojedinačna nepokretna kulturna dobra kao što su građevine ili dijelovi građevina, spomenici, te kulturno-povijesne cjeline kojima se zaštićuju naselja ili dijelovi naselja, arheološki lokaliteti, kao i druga područja sa spomeničkim svojstvima. Među takva područja ubrajaju se mjesta ili lokaliteti na kojima su se odigrali važni povijesni događaji ili su vezane za određene povijesne osobe. Posebnu grupu nepokretnih kulturnih dobara čine arheološki lokaliteti i zone, kako oni kontinentalni tako i oni podvodni, koji se nalaze u hrvatskom podmorju, te rijekama i jezerima.

U članku 7. Zakona po prvi puta se uvodi mogućnost utvrđivanja statusa kulturnog dobra za krajolik ili njegov dio koji sadrži povijesno karakteristične strukture koje svjedoče o čovjekovoj prisutnosti u prostoru. Ova novina uvedena je pod utjecajem sličnih iskustava iz zemalja zapadne Europe, te su tako u skandinavskim zemljama uspostavljeni zasebni registri zaštićenih krajolika, a u suradnji s nadležnim ministarstvom za poljoprivredu razvijen je sustav poticajnih mjera za njihovu zaštitu i očuvanje. Da je ova novina u Zakonu potpuno opravdana govori nam i činjenica da godinu dana nakon donošenja Zakona, odnosno 20. listopada 2000. Vijeće Europe u Firenci donosi Konvenciju u europskim krajobrazima.

Pod pojmom nepokretnoga kulturnog dobra, u smislu članka 7. Zakona, smatraju se pojedinačne građevine i kompleksi građevina, kulturno-povijesne cjeline i kulturni krajolik, cjelovito sačuvane ili u arheološkom sloju, te ih možemo sistematizirati na sljedeći način.

Pojedinačne građevine / kompleksi građevina mogu biti:

- Memorijalne građevine i kompleksi,
- Civilne građevine i kompleksi,
- Vojne građevine i kompleksi,
- Sakralne građevine i kompleksi,
- Urbana oprema.

Kulturno-povijesne cjeline mogu biti:

- Povijesno memorijalna područja,
- Povijesna naselja i dijelovi naselja.

Kulturni krajolici mogu biti:

- Kultivirani prirodni krajolik,
- Agrarni krajolik,
- Parkovi, perivoji i vrtovi,
- Ruralni krajolik,
- Urbanizirani agrarni krajolik,
- Urbani krajolik,
- Industrijski krajolik,
- Drugi oblici kulturnog krajolika.

Zaštitu sukladno **članku 8. Zakona** može se proglasiti gotovo nad svakom pokretninom, odnosno predmetom ili zbirkom predmeta. Tako predmet zaštite mogu biti crkveni inventar i predmeti, arheološki nalazi, antologijska djela likovnih i primijenjenih umjetnosti i dizajna, etnografski predmeti, stare i rijetke knjige, novac, vrijednosni papiri, druge tiskovine, kao i brojni uporabni predmeti. Kao pokretno kulturno dobro štiti se i dokumentacija o kulturnim dobrima, kako o pokretnim, tako i o nepokretnim ili nematerijalnim dobrima.

Zbirke kulturnih dobara koje se nalaze u arhivima, muzejima, knjižnicama, galerijama, kao i u drugim ustanovama zaštićene su sukladno članku 98. Zakona te se kao cjelovite zbirke upisuju u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske.

Odredbom **članka 9. Zakona** po prvi puta se otvara mogućnost uspostavljanja zaštite nad nematerijalnim kulturnim dobrom. Istom odredbom utvrđuje se način očuvanja takvih dobara obveznom izradom dokumentacije o njima, te poticanjem njihova prenošenja i njegovanja u izvornim i drugim sredinama. Nematerijalno kulturno dobro mogu biti razni oblici i pojave duhovnog stvaralaštva i duhovnih narodnih vrednota kao na primjer, jezik, dijalekti, govori i toponimika, usmena književnost svih vrsta, tradicijska umijeća i obrti, folklorno stvaralaštvo u području glazbe, plesa, predaje, igara, obreda, običaja kao i brojne druge tradicionalne pučke vrednote.

Zaštita nematerijalnih kulturnih dobara tako je postala moguća već od 1999. godine s čime se Republika Hrvatska svrstala u malobrojne države na svijetu koje su u okviru nacionalnog zakonodavstva prihvatile ovakvu novinu. U cilju poticanja država na uvođenje ove mogućnosti u nacionalna zakonodavstva u okviru UNESCO-a 2004. ispregovarana je Konvencija o zaštiti nematerijalne kulturne baštine, koju je Sabor Republike Hrvatske ratificirao[36] već početkom 2005. čime je Hrvatska prva u Europi potvrdila pristupanje ovoj Konvenciji.

Stoga ne treba čuditi da je danas Hrvatska četvrta u svijetu i prva u Europi po broju nematerijalnih dobara upisanih na UNESCO-vu listu nematerijalnih dobara. U tu svjetsku listu upisana su sljedeća dobra:

- čipkarstvo u Hrvatskoj
- dvoglasje tjesnih intervala Istre i Hrvatskog primorja
- festa sv. Vlaha, zaštitnika Dubrovnika
- Ljelje iz Gorjana
- zvončari s područja Kastavštine
- procesija za križem s otoka Hvara
- umijeće izrade drvenih tradicijskih igračaka s područja Hrvatskog zagorja

Uz već citiranu odredbu članak 1. Haške konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba koja daje definiciju pojma kulturno dobro, ovdje valja skrenuti pozornost na članak 1. UNESCO-ve Konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, koja je za potrebe te Konvencije 1972. pojam kulturne baštine definirala na sljedeći način:

„U svrhu ove Konvencije, pod pojmom " kulturna baština" smatraju se:

- spomenici: arhitektonska djela, monumentalne skulpture i slikarska djela, arheološki elementi ili strukture, natpisi, špiljske nastambe i kombinirana svojstva, koja su izvanredne univerzalne vrijednosti sa stajališta povijesti, umjetnosti ili znanosti;
- grupe građevina: pojedinačne ili povezane građevine koje su, zbog svoje arhitekture, jedinstva ili smještaja u krajoliku, izvanredne univerzalne vrijednosti sa stajališta povijesti, umjetnosti ili znanosti;
- spomeničke cjeline: koje su djela čovjeka ili kombinirana djela prirode i čovjeka, kao i područja s arheološkim nalazištima od izvanredne univerzalne vrijednosti sa povijesnog, estetskog, etnološkog ili antropološkog stajališta."

Sagledavajući definicije kulturnog dobra, a time i vrste kulturnih dobara koje se moraju imati na umu pri izradi Zakona i omogućavanju uspostavljanja zaštite nad takvim dobrima, polazišta moraju biti međunarodni ugovori, a osobito oni koji su zakonima o potvrđivanju prihvaćeni u ustavnopravni poredak Republike Hrvatske.

36 Zakon o potvrđivanju Konvencije o zaštiti nematerijalne kulturne baštine ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", br. 5/05)

Tako se UNESCO-vom Konvencijom o zabrani i sprječavanju nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara pojam kulturnog dobra definira na sljedeći način:

„U svrhu ove Konvencije, pod pojmom „kulturna dobra" smatraju se dobra, vjerskog ili svjetovnog karaktera, koje je svaka država prepoznala kao značajna za arheologiju, prapovijest, povijest, književnost, umjetnost ili znanost, te koja pripadaju sljedećim kategorijama:

a) rijetke zbirke i primjerci faune, flore, minerala i anatomije, i predmeti paleontološkog značaja;
b) dobra povijesnog značaja, uključujući povijest znanosti i tehnologije i vojne i društvene povijesti, vezana za život nacionalnih čelnika, mislioca, znanstvenika i umjetnika i događaja od nacionalne važnosti;
c) arheološki nalazi (uključujući zakonite i nezakonite) ili arheološka otkrića;
d) elementi rastavljenog umjetničkog ili povijesnog spomenika ili arheološkog nalaza;
e) stari i vrijedni predmeti, stariji od sto godina, kao što su natpisi, kovani novac i pečati;
f) etnološki materijal;
g) dobra od umjetničke vrijednosti, na primjer:
(i) slike na platnu, slike i crteži ručno rađeni na svakoj podlozi i u bilo kojem materijalu (isključujući industrijske nacrte i industrijski proizvedene predmete ručno ukrašene); (ii) izvorna kiparska djela u bilo kojem materijalu; (iii) izvorne gravure, grafike i litografije; (iv) izvorni umjetnički asemblaži i montaže u bilo kojem materijalu ;
h) rijetki rukopisi i inkunabule, stare knjige, dokumenti i publikacije posebnog značaja (povijesnoga, umjetničkog, znanstvenog, književnog, itd.) pojedinačno ili u zbirkama;
i) poštanske, administrativne i slične marke, pojedinačno ili u zbirkama;
j) arhivi uključujući i fonografske, fotografske i kinematografske;
k) predmeti namještaja stariji od sto godina i stara glazbala."

Istu definiciju „kulturnog dobra" preuzela je i UNIDROIT-ova Konvencija o ukradenim i nezakoniti izvezenim kulturnim dobrima.

Za potrebe posebnih međunarodnih ugovora utvrđeni su i definicije drugih pojmova koje čine sastavnicu pojma kulturna baština ili pak pojma kulturno dobro, ali isto tako ukazuju na vrste kulturnih dobara koje trebaju uživati zakonom utvrđenu zaštitu. Jedna od takvih definicija je i pojam „podvodne kulturne baštine" propisan UNECO-vom Konvencijom o zaštiti podvodne kulturne baštine i to:

„"Podvodna kulturna baština" označava svaki trag ljudskog postojanja kulturnog, povijesnog ili arheološkog karaktera koji su se nalazili, djelomično ili potpuno pod vodom, povremeno ili stalno, barem 100 godina, poput:

(i) lokacija, građevina, zgrada, predmeta i ljudskih ostataka zajedno s njihovim arheološkim i prirodnim okruženjem,
(ii) plovila, zrakoplova, drugih prijevoznih sredstava ili njihovih dijelova, njihovog tereta ili drugog sadržaja zajedno s njihovim arheološkim i prirodnim okruženjem, i
(iii) predmeta pretpovijesnog razdoblja."

Pojam nematerijalne kulturne baštine utvrđen je UNESCO-vom Konvencijom o zaštiti nematerijalne kulturne baštine i to na sljedeći način:

„1. "Nematerijalna kulturna baština" znači vještine, izvedbe, izričaje, znanja, umijeća, kao i instrumente, predmete, rukotvorine i kulturne prostore koji su povezani s tim, koje zajednice, skupine i u nekim slučajevima, pojedinci prihvaćaju kao dio svoje kulturne baštine. Ovu nematerijalnu kulturnu baštinu, koja se prenosi iz naraštaja u naraštaj, zajednice i skupine stalno iznova stvaraju kao odgovor na svoje okruženje, svoje međusobno djelovanje s prirodom i svojom poviješću koja im pruža osjećaj identiteta i kontinuiteta te tako promiče poštivanje kulturne raznolikosti i ljudske kreativnosti. U svrhu ove Konvencije u obzir se uzima isključivo ona nematerijalna kulturna baština koja je u skladu s postojećim međunarodnim instrumentima o ljudskim pravima, kao i potrebama uzajamnog poštivanja među zajednicama, skupinama i pojedincima i koja je u skladu s održivim razvojem.
2. "Nematerijalna kulturna baština", kako je definirana u stavku 1., manifestira se, među ostalim, u sljedećim područjima:
(a) usmena predaja i izričaji, uključujući jezik kao sredstvo komunikacije nematerijalne kulturne baštine,
(b) izvedbene umjetnosti,
(c) običaji, obredi i svečanosti,
(d) znanje i vještine vezani uz prirodu i svemir,
(e) tradicijski obrti."

I konvencije Vijeća Europe dale su veliki doprinos definiranju pojmova vezanih za kulturnu baštinu ili pak kulturno dobro, kao i druge važne sastavnice ovih pojmova, te je tako i pojam graditeljske baštine propisan Konvencijom o zaštiti graditeljske baštine i to u okviru članka 1. koji glasi:

„U svrhu ove Konvencije, pojam "graditeljska baština" obuhvaća sljedeća trajna dobra:
1. spomenike: sve građevine i strukture od izrazitoga povijesnog, arheološkog, umjetničkog, znanstvenog, društvenog ili tehničkog značaja, uključujući njihove instalacije i opremu;
2. grupe građevina: homogene grupe urbanih ili ruralnih građevina od izrazitoga povijesnog, arheološkog, umjetničkog, znanstvenog, društvenog ili tehničkog značaja, koja su dovoljno jedinstvena i čine topografski prepoznatljivu cjelinu;
3. lokaliteti: zajednička djela čovjeka i prirode, odnosno područja koja su djelomično izgrađena te dovoljno osobita i jedinstvena da se mogu topografski označiti i koja su od izrazitoga povijesnog, arheološkog, umjetničkog, znanstvenog, društvenog ili tehničkog značaja."

Isto tako za potrebe Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine (revidirane) pojam arheološke baštine u članku 1. Konvencije definiran je na sljedeći način:

„1. Cilj ove (revidirane) Konvencije je zaštititi arheološku baštinu kao izvor europske zajedničke memorije i čimbenika za povijesna i znanstvena istraživanja.
2. U tom cilju sastavnicama arheološke baštine smatraju se svi ostaci i predmeti, kao i drugi tragovi čovječanstva iz prošlih razdoblja i to oni:
i. čije očuvanje i proučavanje će pomoći u rekonstrukcijama povijesti čovječanstva i njegov odnos s prirodnim okruženjem;

ii. čiji pronalazak ili iskopavanje, kao i druge metode istraživanja povijesti čovječanstva i čovjekova odnosa sa okruženjem, predstavlja glavni izvor informacija; i
iii. koji se nalaze na području unutar jurisdikcije države članice Konvencije.
3. Arheološka baština uključuje strukture građevina, konstrukcije, grupe građevina, složene lokalitete, pokretne predmete, spomenike drugih vrsta kao i njihov kontekst, kada se nalaze na i pod zemljom ili pod vodom."

I drugim međunarodnim ugovorima, odnosno konvencijama, dane su definicije pojmova koji čine važne sastavnice kulturne baštine, tako je Europskom konvencijom za zaštitu audiovizualne baštine propisan sadržaj pojmova: pokretni slikovni materijal ili kinematografsko djelo, kao dvije važne sastavnice pojma audiovizualne baštine. Konvencija o Europskim krajobrazima isto tako daje definicije pojmova krajobraza i zaštite krajobraza, pri čemu upravo iz danih definicija možemo zaključiti da se radi o istom sadržajnom pojmu, kao što je u Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara pojam kulturnog krajolika.

Upravo navedene definicije istih i različitih pojmova iz citiranih međunarodnih ugovora potakla su pisce Zakona da ne teže zatvorenim i krutim definicijama pojmova, kao i zatvorenom nabrajanju vrsta kulturnih dobara. Naime, izabranim nomotehničkim izrazom u vidu nabrajanja mogućih oblika kulturnih dobara, grupiranjem u tri temeljne skupine: nepokretne, pokretne i nematerijalne, ostaje za buduću primjenu Zakona otvorena mogućnost daljnjeg proširivanja pojma kulturnog dobra kroz neku od tri temeljne skupine.

Sama podjela na navedene tri skupine kulturnih dobara proizašla je iz podjele stvari koja se koristi u građanskom pravu, gdje se materijalna dobra dijele u dvije osnovne skupine, a to su pokretnine i nekretnine. Koristeći se upravo tom podjelom u dugogodišnjoj konzervatorskoj praksi, koja je vezana i kroz predmete same zaštite, nastali su pojmovi pokretnih i nepokretnih kulturnih dobara. U početcima se koristio pojam pokretnih i nepokretnih spomenika, što je moralo biti napušteno onoga trenutka kada se suvremena konzervatorska misao odlučila za uvođenje zaštite i za nematerijalna dobra, s obzirom da pojam spomenik može biti vezan samo uz materijalno dobro.

USPOSTAVLJANJE ZAŠTITE NAD KULTURNIM DOBROM

Odredbe o uspostavljanju zaštite nad kulturnim dobrom podijeljene su na pet cjelina u kojima se uređuje način:

- uspostave preventivne zaštite nad dobrom za koje se predmnijeva da je kulturno dobro,
- utvrđivanja svojstva kulturnog dobra,
- utvrđivanja kulturnog dobra od nacionalnog značenja,
- vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske i
- uspostavljanja zaštite nad dobrima od lokanog značenja.

1. Preventivna zaštita

Rješenje o preventivnoj zaštiti nekoga dobra samo je privremena mjera kojom nadležno tijelo omogućava da neko dobro uživa zaštitu propisanu odredbama Zakona. Razlog zašto se nadležnom tijelu omogućava da samo na temelju predmnijeve da se radi o kulturnom dobru uspostavi preventivnu zaštitu nad nekim dobrom leži u složenosti i dugotrajnosti postupka u kojem se može utvrditi da neko dobro ima svojstva kulturnog dobra, te bi se moglo dogoditi da u proteku vremena netko iz neznanja ili nemara uništi takvo dobro. Da se radi o privremenoj mjeri svjedoči rok na koji se preventivna zaštita može odrediti, a to je najdulje tri godine, osim arheoloških i podvodnih arheoloških nalazišta kod kojih preventivna zaštita traje najdulje šest godina. Iako Zakon ne sprječava nadležno tijelo da po isteku roka preventivne zaštite donese ponovno rješenje o preventivnoj zaštiti za očekivati je da će nadležno tijelo pokušati izbjeći ponovno donošenje istoga rješenja jer bi se time moglo izložiti prigovorima zainteresiranih stranaka koje ne bi bile spremne na daljnje produženje pravne neizvjesnosti glede predmetnog dobra.

Upravni postupak za donošenje rješenja o preventivnoj zaštiti nekog dobra pokreće nadležno tijelo po službenoj dužnosti i to kada njegovi službenici dođu do saznanja temeljem kojih postoji predmnijeva da neko dobro ima svojstva kulturnog dobra. Ova predmnijeva temelji se na stručnoj ocjeni službenika nadležnog tijela, odnosno konzervatora. Iako se u pravilu postupak pokreće po službenoj dužnosti on može biti potaknut prijavom građanina kojom se ukazuje na postojanje takvog dobra, a koju građanin podnosi nadležnom tijelu sukladno članku 4. stavku 3. ovoga Zakona. Prijava građanina ne

može se smatrati zahtjevom stranke već samo obaviješću, jer ako nema predmnijeve da predmetno dobro ima svojstva kulturnog dobra nadležno tijelo neće niti pokrenuti postupak. Dakle, kada nadležno tijelo smatra da postoji predmnijeva da neko dobro ima svojstva kulturnog dobra tada će pokrenuti upravni postupak po službenoj dužnosti radi donošenja rješenja o preventivnoj zaštiti i to stoga jer će donošenjem takva rješenja sukladno članku 124. Zakona o općem upravnom postupku zaštititi javni interes.

Upravni postupak u pravilu se provodi po skraćenom postupku sukladno članku 141. ZUP-a s obzirom da nadležno tijelo donosi rješenje o preventivnoj zaštiti temeljem činjenica koje su tijelu poznate, odnosno na temelju stručne procjene. Činjenice koje bi nadležno tijelo moglo utvrditi saslušavanjem stranke ne bi mogle imati utjecaj na tijek upravnog postupka. Čak ukoliko bi se stranka, recimo vlasnik dobra protivio provođenju postupka i donošenju rješenja takvo protivljenje ne bi imalo učinka, jer se upravni postupak provodi u cilju zaštite javnog interesa. Stoga je za zakonitost provedenog postupka od izuzetna značaja da se rješenje kojim se okončava postupak dostavi svim strankama kao što su: vlasnik ili imatelj dobra, drugim pravnim i fizičkim osobama koje bi mogle imati pravni interes, jedinici lokalne samouprave na području koje se dobro nalazi kako bi imale mogućnost žalbe. Žalba na rješenje ne odgađa njegovo izvršenje.

Sukladno članku 206. Zakona o općem upravnom postupku rješenje o preventivnoj zaštiti mora sadržavati uvod, izreku (dispozitiv), obrazloženje, uputu o pravnom lijeku, naziv tijela koje ga je donijelo s brojem i nadnevkom donošenja, potpisom službene osobe i pečatom tijela koje ga je donijelo.

U rješenju o preventivnoj zaštiti se, osim elemenata propisanih Zakonom o općem upravnom postupku, obavezno navode:

- osnovni identifikacijski podaci o dobru (lokalitet, naziv, katastarska čestica i općina, vlasništvo, korisnik, odnosno imatelj),
- sažeti opis dobra,
- sažeto obrazloženje pretpostavljenih svojstava kulturnog dobra,
- sustav mjera zaštite preventivno zaštićenog dobra i
- vrijeme važenja rješenja o preventivnoj zaštiti.

Rješenja o preventivnoj zaštiti donesena u razdoblju od 1999. - 2007.

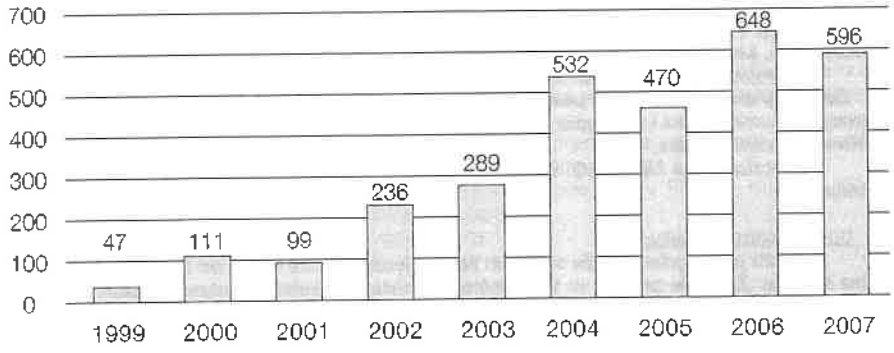

Predložak rješenja o preventivnoj zaštiti pokretnoga dobra

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u _____
Klasa: UP/I- _____
Urbroj: 532- _____
Mjesto, datum

Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u _____, na temelju članka 10. u svezi s člankom 6. stavkom 1. točka 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. 69/99 i 151/03), rješavajući po službenoj dužnosti, donosi

RJEŠENJE

1. Stavlja se pod preventivnu zaštitu _____ (kratko i prepoznatljivo opisati dobro koje se preventivno zaštićuje) do donošenja rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnoga dobra sukladno članku 12. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, a najdulje do _____ (navesti datum važenja rješenja, tj. 3 godine od datuma donošenja ovoga rješenja).

(Ukoliko se radi o zbirci pokretnih dobara u ovo rješenje treba uključiti popis predmeta koji su u zbirci, što može biti sadržaj točke 2. dispozitiva ili zaseban popis koji prileži ovom rješenju i njegov je sastavni dio.)

2. Na dobro iz točke 1. dispozitiva ovoga rješenja primjenjuje se u potpunosti Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svi propisi koji se odnose na kulturna dobra.

3. Dobro iz točke 1. dispozitiva ovoga rješenja upisuje se u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, Listu preventivno zaštićenih dobara.

4. Žalba ne odgađa izvršenje ovoga rješenja.

Obrazloženje

Kratko navesti:
- prepoznatljivo identificirati dobro koje se stavlja pod preventivnu zaštitu,
- utvrđeno činjenično stanje, a to je opis, vrsta, predmnijevano mjesto i vrijeme nastanka, stilska obilježja i po potrebi druge elemente zbog kojih je opravdano predmnijevati da se radi o kulturnom dobru, kao i razloge koji su bili odlučni pri donošenju rješenja o preventivnoj zaštiti,
- propise koji upućuju na onakvo rješenje kakvo je dano u dispozitivu, uključujući članak 11. Zakona, prema kojemu se na preventivno zaštićeno dobro u potpunosti odnosi Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svi propisi koji se odnose na kulturna dobra, te određuje upis u Listu preventivno zaštićenih dobara,
- pozivanje na članak 10. stavak 6. Zakona koji predviđa da žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Uputa o pravnom lijeku:
Protiv ovoga rješenja može se izjaviti žalba ministru kulture u roku od 15 dana od dana primitka rješenja. Žalba se predaje ili šalje poštom Ministarstvu kulture, Konzervatorskom odjelu u _____.

PROČELNIK
potpis pročelnika Konzervatorskog odjela
(mjesto pečata)

Dostaviti:
1. Vlasniku ili imatelju dobra, odnosno njihovom opunomoćeniku ukoliko postoji, s povratnicom
2. Drugim pravnim ili fizičkim osobama za koje se smatra da trebaju biti obaviještene o donošenju rješenja o preventivnoj zaštiti, a ako imaju pravni ili drugi interes dostaviti s povratnicom
3. Jedinici lokalne samouprave na području koje se dobro nalazi
4. Lučkoj kapetaniji (po potrebi)
5. Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu kulturne baštine, Zagreb
6. Pismohrana

Predložak rješenja o preventivnoj zaštiti nepokretnog dobra

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u _____
Klasa: UP/I- _____
Urbroj: 532- _____
Mjesto, datum

Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u _____, na temelju članka 10. u svezi s člankom 6. stavkom 1. točka 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. /99.), rješavajući po službenoj dužnosti, donosi

RJEŠENJE

1. Stavlja se pod preventivnu zaštitu _____ (kratko i prepoznatljivo opisati dobro koje se preventivno zaštićuje) do donošenja rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnoga dobra sukladno članku 12. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, a najdulje do _____ (navesti datum važenja rješenja, tj. 3 odnosno 6 godina od datuma donošenja ovoga rješenja).
2. Preventivna zaštita odnosi se na područje: _____ (za pojedinačno nepokretno dobro navesti katastarske čestice, a za cjelinu opisno utvrditi međe). Katastarski plan s ucrtanim međama preventivno zaštićenoga dobra prileži ovom rješenju i njegov je sastavni dio.
3. Na dobro iz točke 1. dispozitiva ovoga rješenja primjenjuje se u potpunosti Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svi propisi koji se odnose na kulturna dobra.
4. Dobro iz točke 1. dispozitiva ovoga rješenja upisuje se u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, Listu preventivno zaštićenih dobara.
5. Žalba ne odgađa izvršenje ovoga rješenja.

Obrazloženje

Kratko navesti:
- prepoznatljivo identificirati dobro koje se stavlja pod preventivnu zaštitu,
- utvrđeno činjenično stanje, a to je opis, vrsta, mjesto i predmnijevano vrijeme nastanka, stilska obilježja, i po potrebi druge elemente zbog kojih je opravdano predmnijevati da se radi o kulturnom dobru, kao i razloge koji su bili odlučni pri donošenju rješenja o preventivnoj zaštiti,
- propise koji upućuju na rješenje kakvo je dano u dispozitivu, uključujući članak 11. Zakona, prema kojemu se na preventivno zaštićeno dobro u potpunosti odnosi Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svi propisi koji se odnose na kulturna dobra, te određuje upis u Listu preventivno zaštićenih dobara,
- pozivanje na članak 10. stavak 6. Zakona koji predviđa da žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Uputa o pravnom lijeku:
Protiv ovoga rješenja može se izjaviti žalba ministru kulture u roku od 15 dana od dana primitka rješenja. Žalba se predaje ili šalje poštom Ministarstvu kulture, Konzervatorskom odjelu u _____.

PROČELNIK
potpis pročelnika Konzervatorskog odjela
(mjesto pečata)

Dostaviti:
1. Vlasniku ili imatelju dobra, odnosno njihovom opunomoćeniku ukoliko postoji, s povratnicom
2. Drugim pravnim ili fizičkim osobama za koje se smatra da trebaju biti obaviještene o donošenju rješenja o preventivnoj zaštiti, a ako imaju pravni ili drugi interes dostaviti s povratnicom
3. Jedinici lokalne samouprave na području koje se dobro nalazi
4. Uredu za katastar
5. Općinskom sudu, zemljišno-knjižnom odjelu
6. Jedinici lokalne samouprave, tijelu nadležnom za prostorno uređenje i građenje
7. Nadležnoj građevnoj inspekciji (po potrebi)
8. Lučkoj kapetaniji (po potrebi)
9. Državnoj upravi za zaštitu prirode i okoliša (po potrebi)
10. Upravi nacionalnog parka ili parka prirode (po potrebi)
11. Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu kulturne baštine, Zagreb
12. Pismohrana

Za nematerijalna dobra kada i postoji predmnijeva nadležnog tijela da se radi o kulturnom dobru u pravilu se ne donosi rješenje o preventivnoj zaštiti, jer nema opasnosti od ugroze takva dobra od uništenja u vremenu do donošenja rješenja o utvrđivanju svojstava kulturnog dobra. Zakon izrekom ne prijeći donošenje rješenja o preventivnoj zaštiti nematerijalnog dobra, međutim, takvo rješenje iako zakonito ne bi imalo smisla, jer bi sukladno Zakonu takva zaštita bila na snazi tri godine od dana donošenja rješenja.

Odredba članka 11. stavak 1. Zakona izjednačava razinu zaštite preventivno zaštićenog dobra s razinom zaštite koje uživa kulturno dobro prema odredbama Zakona. Dakle preventivno zaštićeno dobro, iako još nije dokazano da ima svojstva kulturnog dobra, nije manje vrijedno i stoga uživa punu zaštitu prema Zakonu. Svako drugo rješenje imalo bi za posljedicu obezvređivanje preventivne zaštite.

Iako se radi o preventivno zaštićenom dobru, temeljem rješenja o preventivnoj zaštiti izvršit će se upis dobra u Listu preventivno zaštićenih dobara koja je posebni dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske. Istekom roka na koje je preventivna zaštita uspostavljenja ili po prestanku važenja rješenja o preventivnoj zaštiti takva naznaka upisat će se u Listu preventivno zaštićenih dobara uz navođenje nadnevka o prestanku važenja rješenja o preventivnoj zaštiti.

2. Utvrđivanje svojstva kulturnoga dobra

Za razliku od brzog i jednostavnog postupka stavljanja dobra pod preventivnu zaštitu, postupak utvrđivanja svojstva kulturnog dobra u pravilu je složen i dugotrajan. Postupak se provodi u cilju stručnog vrednovanja koje ima za cilj utvrditi: ima li dobro svojstva kulturnog dobra i koja su to svojstva, prostorne međe dobra, sustav mjera zaštite dobra koji će osigurati uvjete za njegovo očuvanje. Da bi se provelo stručno vrednovanje najčešće je potrebno provesti odgovarajuća istraživanja i dokumentiranja temeljem kojih će biti provedeno stručno vrednovanje.

Postupak i u ovom slučaju pokreće nadležno tijelo po službenoj dužnosti tijekom kojega će utvrđivati i dokazivati činjenice uvidom u isprave, vještačenjem, uviđajem, a u pojedinim rijetkim slučajevima saslušat će se stranke. Kako se radi o postupku stručnog vrednovanja najčešće će službenici nadležnog tijela prikupiti potrebne podatke istraživanjem i izradom odgovarajuće dokumentacije kao bi utvrdili ima li dobro svojstva kulturnog dobra i koja

su to svojstva, te će za nepokretna dobra izraditi prijedlog prostornih međa u kojima smatra potrebnim uspostaviti zaštitu dobra. Temeljem prikupljenih podataka o dobru koje je predmet istraživanja i dokumentiranja nadležno tijelo će izraditi prijedlog[37].

Prijedlog za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra priprema nadležno tijelo na temelju prijave podnesene u skladu sa člankom 4. stavkom 3. Zakona ili po službenoj dužnosti. Obavezna dokumentacija uz prijedlog za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra sadrži:

za pojedinačna nepokretna kulturna dobra
- osnovne identifikacijske podatke o dobru (lokalitet, naziv, vlasništvo, korisnik, odnosno imatelj),
- položajni nacrt s prikazom prostornih međa u odgovarajućem mjerilu,
- izvod iz zemljišnih knjiga,
- sažeti opis dobra uz osnovne povijesne podatke i obrazloženje svojstava kulturnog dobra, te
- prijedlog sustava mjera zaštite dobra.

za povijesne cjeline
- osnovni identifikacijski podaci (lokalitet, naziv),
- opis prostornih međa područja na koje se odnosi zaštita i režimi zaštite,
- kartografski prikaz prostornih međa s režimom zaštite u odgovarajućem mjerilu,
- sažeti opis cjeline i glavne značajke njezinog inventara uz navođenje razloga za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra,
- popis pojedinačno zaštićenih kulturnih dobara na području povijesne cjeline, te
- prijedlog sustava mjera zaštite dobra.

za pojedinačna pokretna kulturna dobra
- osnovni identifikacijski podaci (naziv, dimenzije, materijal, autor),
- podaci o smještaju/mjestu čuvanja,
- sažeti opis predmeta uz navođenje razloga za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra,
- osnovnu fotodokumentaciju, te
- prijedlog sustava mjera zaštite kulturnog dobra.

---

37 Obvezni sadržaj prijedloga za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra utvrđen je člankom 6. Pravilnika o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 37/01, 4/08)

za zbirke pokretnih kulturnih dobara

- osnovni identifikacijski podaci (naziv zbirke, porijeklo, vrste predmeta, broj predmeta),
- podaci o smještaju/mjestu čuvanja,
- sažeti opis zbirke uz navođenje razloga za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra,
- popis predmeta u zbirci s osnovnim podacima (naziv, dimenzije, materijal, autor, fotodokumentacija), te
- prijedlog sustava mjera zaštite zbirke pokretnih dobara.

Rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra

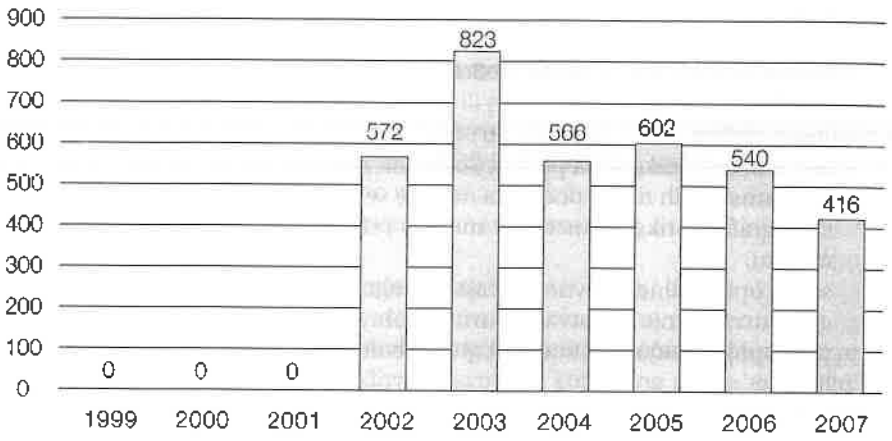

za nematerijalna kulturna dobra

- osnovni identifikacijski podaci,
- podaci o nalazu, mjestu čuvanja tradicije, mjestu sačuvanih odgovarajućih oblika nematerijalnog kulturnog dobra,
- sažeti opis nematerijalnog kulturnog dobra uz navođenje razloga za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra, te
- sustav mjera zaštite kulturnog dobra.

Postupak stručnog vrednovanja prijedloga nadležnog tijela provodi Stručno povjerenstvo. Stručno povjerenstvo ima pet članova koje imenuje ministar kulture vodeći računa da u njemu budu zastupljene odgovarajuće struke iz područja djelatnosti koje su od interesa za zaštitu kulturne baštine. Stručno povjerenstvo razmatra prijedloge na sjednicama. O radu stručnog povjerenstva vodi se dokumentacija koja sadrži: akt o imenovanju Stručnog povjerenstva, pozive za sjednice, prijedloge koji su razmatrani na sjednicama, te ovjerene zapisnike sjednica s donesenim zaključcima.

Odnos broja podnesenih prijedloga za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra i donesenih rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra

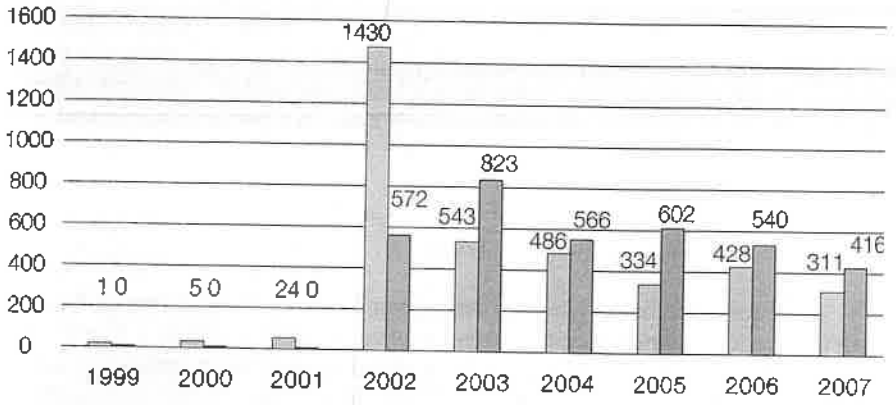

Kriteriji za vrednovanje predloženih dobara za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra utvrđeni su Uputom za vrednovanje kulturnih dobara predloženih za upis u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, koja je donesena sukladno članku 27. Pravilnika o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske. Ovom Uputom utvrđeni su temeljni i posebni kriteriji za vrednovanje predloženih dobara.

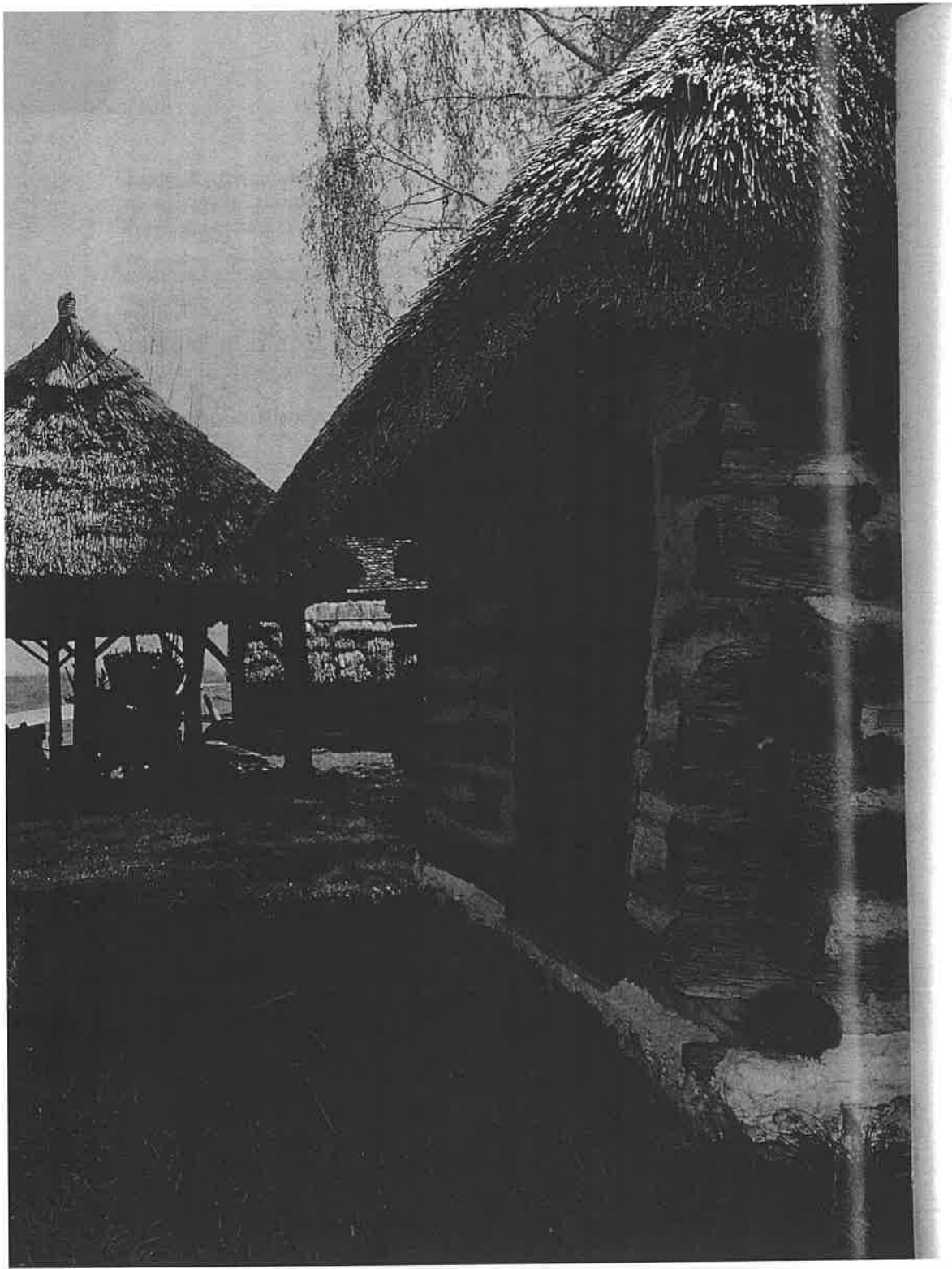

Na temelju članka 27. Pravilnika o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 37/01) donosim

UPUTA ZA VREDNOVANJE KULTURNIH DOBARA PREDLOŽENIH ZA UPIS U REGISTAR KULTURNIH DOBARA REPUBLIKE HRVATSKE

I.

Ova Uputa, polazeći od odredbi Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine" broj 69/99), naročito od odredbi u člancima 7. do 9. i 12. do 14., služi kao pomoćni materijal pri izradi prijedloga za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra, kao i pri samom utvrđivanju svojstva kulturnog dobra.

II.

Nadležno će tijelo pri izradi prijedloga za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra, uz prijedlog, navesti po kojim se kriterijima određeno kulturno dobro predlaže za upis u Listu zaštićenih kulturnih dobara.

III.

Pri donošenju rješenja o preventivnoj zaštiti dobra, nadležno će tijelo, na odgovarajući način, primijeniti ovu Uputu i u rješenju o preventivnoj zaštiti navesti prema kojim se kriterijima pretpostavlja da određeno dobro ima svojstvo kulturnog dobra.

IV.

Stručno povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra u svojem će zaključku o prijedlogu za donošenje rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra i upisu u Listu zaštićenih kulturnih dobara Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske navesti prema kojim se kriterijima predlaže utvrđivanje svojstva kulturnog dobra.

V.

Kulturna dobra upisuju se u Registar kulturnih dobara na temelju rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra koja, u skladu sa Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, donosi:

(1.) za LISTU PREVENTIVNO ZAŠTIĆENIH KULTURNIH DOBARA: Konzervatorski odjel nadležan na području na kojem se pretpostavljeno kulturno dobro nalazi
(2.) za LISTU ZAŠTIĆENIH KULTURNIH DOBARA: pomoćnik ministra kulture
(3.) za LISTU KULTURNIH DOBARA OD NACIONALNOG ZNAČENJA: ministar kulture

VI.
Lista preventivno zaštićenih kulturnih dobara

Upis u Listu preventivno zaštićenih kulturnih dobara izvršiti će se na temelju rješenja koje je, u skladu s člankom 10., stavkom 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, donio nadležni konzervatorski odjel za dobro za koje se, prema ovoj Uputi, pretpostavlja da ima svojstvo kulturnog dobra.

VII.
Lista zaštićenih kulturnih dobara

Upis u Listu zaštićenih kulturnih dobara izvršiti će se na temelju rješenja koje će, na prijedlog Stručnog povjerenstva, u skladu sa člankom 12. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i člankom 5. Pravilnika o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske, donijeti pomoćnik ministra kulture.

Stručno povjerenstvo predložit će utvrđivanje svojstva kulturnog dobra i upis u Listu zaštićenih kulturnih dobara Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske za kulturno dobro iz članka 7. do 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara na koje se može primijeniti jedan od ili više slijedećih kriterija:

(1.) Osnovni zajednički kriteriji vrednovanja kulturnih dobara su
(1.1.) SVOJSTVO
(1.2.) ZNAČAJ I FUNKCIJA
(1.3.) VRIJEME NASTANKA
(1.4.) POSEBNI KRITERIJI specifični za pojedine vrste kulturnih dobara.

(1.1.) SVOJSTVO predloženog kulturnog dobra ocjenjuje se u odnosu na njegovu izvornost, rijetkost, reprezentativnost, raznolikost, cjelovitost, ambijentalnu i estetsko-umjetničku vrijednost pri čemu je:
(1.1.1.) Izvornost je određena prisutnošću izvornih odnosno primarnih oblika ili pojava utvrđenih sa stajališta odgovarajućih društvenih, odnosno tehničkih znanosti;
(1.1.2.) Rijetkost pretpostavlja unikatne i malobrojne primjerke i pojave u određenom prostoru i vremenu.
(1.1.3.) Reprezentativnost je određena jedinstvenošću u svojoj vrsti,ograničenošću na određeno područje ili vrijeme, tipičnošću ili specifičnošću oblika, odnosno pojave, kao i povijesnom, geografskom, arhitektonskom ili nekom drugom specifičnošću, odnosno karakteristikom.
(1.1.4.) Raznolikost je izražena bogatstvom struktura, oblika, procesa i sadržaja.
(1.1.5.) Cjelovitost je izražena u sačuvanim funkcijama i oblicima kulturnog dobra.
(1.1.6.) Ambijentalna, odnosno pejsažna vrijednost izražena je stupnjem atraktivnosti i općeg utjecaja određenog kulturnog dobra ili skupine kulturnih dobara u cjelini na čovjekovu okolinu.
(1.1.7.) Estetsko-umjetnička vrijednost je izražena prisustvom opće prihvaćenih umjetničkih, odnosno estetskih obilježja.

(1.2.) ZNAČAJ I FUNKCIJA predloženog kulturnog dobra ocjenjuje se u odnosu na njegovo znanstveno, kulturno ili odgojno-obrazovno značenje, a iskazuju se mogućnošću izučavanja, prezentacije, korištenja i njegovanja vrijednosti tog dobra u mjeri u kojoj se to može ostvariti, a da se ne promijene njegova svojstva.
(1.3.) Vrijednost predloženoga kulturnog dobra ocjenjuje se i s obzirom na VRIJEME NASTANKA naročito s obzirom na njegovu starost i očuvanost i to:
(1.3.1.) Starost izraženu vremenom nastanka i trajanja
(1.3.2.) Očuvanost izraženu stupnjem sačuvanosti u odnosu na izvorno stanje
(1.4.) Prilikom vrednovanja određenih kulturnih dobara mogu se primijeniti i POSEBNI KRITERIJI specifični za tu vrstu dobara.
(1.4.1.) GRADITELJSKA BAŠTINA (NEPOKRETNA KULTURNA DOBRA)
Vrednovanje graditeljske baštine provodi se, uzimajući u obzir osnovne kriterije (1.) iz ovih Smjernica, stupnjevanjem u tri vrijednosna stupnja funkcije, oblikovanja, materijala, okruženja, konstrukcije te kvalitete izvedbe i obrade detalja predloženog kulturnog dobra pri čemu se:
(1.4.1.1.) funkcija, odnosno namjena ocjenjuje kao
- izvorna (nedirnuta),
- dijelom izvorna ili
- izmjene su degradirale strukturu
(1.4.1.2.) oblikovanje ocjenjuje kao
- izvorno,
- djelomice novo,
- pretežno ili potpuno novo
(1.4.1.3) materijali ocjenjuju kao
- izvorni,
- djelomično novi,
- potpuno zamijenjeni

(1.4.1.4) okruženje (neposredna okolina, ambijent) ocjenjuju kao
- očuvano,
- dijelom izmijenjeno,
- potpuno izmijenjeno
- devastirano

(1.4.1.5.) konstrukcija ocjenjuje kao
- izvorna konstrukcija
- djelomično izmijenjena konstrukcija
- potpuno izmijenjena / nova konstrukcija

(1.4.1.6.) kvaliteta izvedbe i obrade detalja ocjenjuje kao
- izražena visoka kvaliteta u dobro sačuvanom stanju,
- dobra kvaliteta u relativno dobro sačuvanom stanju
- loša kvaliteta (zbog promjena na građevini ili radi izvorno
- nekvalitetne izvedbe bez smisla za detalje)

(1.4.2.) Vrednovanjem se može ocijeniti i kulturološki značaj, kao i sačuvanost određenih vještina ili umijeća na području ili unutar područja predloženoga kulturnog dobra pri čemu se:

(1.4.2.1.) kulturološki značaj ocjenjuje kao
- značajan,
- manjeg značaja, odnosno
- beznačajan

(1.4.2.3.) vještine (umijeća) ocjenjuju se kao
- održane ili žive,
- u nestajanju,
- izgubljene odnosno zaboravljene

(1.4.3.) ARHEOLOŠKA BAŠTINA (NEPOKRETNA)
Osnovni zajednički kriteriji vrednovanja kulturnih dobara (1.) i ostali kriteriji koji se odnose na Graditeljsku baštinu (1.4.1. i 1.4.2. - kulturno-povijesne cjeline i nepokretna kulturna) dobra primjenjuju se, na odgovarajući način i na nepokretnu arheološku baštinu.

(1.4.4.) ETNOLOŠKA BAŠTINA (NEPOKRETNA)
Osnovni zajednički kriteriji vrednovanja kulturnih dobara (1.) i ostali kriteriji koji se odnose na Graditeljsku baštinu (1.4.1. i 1.4.2. - kulturno-povijesne cjeline i nepokretna kulturna dobra) primjenjuju se, na odgovarajući način i na nepokretnu etnološku baštinu.

(1.4.5.) Graditeljska baština koja se predlaže za upis u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske pored zadovoljavanja jednog ili više navedenih kriterija mora zadovoljiti i kriterij autentičnosti u pogledu konstrukcije, materijala i građevne vještine.

(1.4.6.) Svojstvo kulturnog dobra može se izuzetno utvrditi i za građevine koje ne zadovoljavaju kriterije autentičnosti ukoliko se radi o faksimilnim rekonstrukcijama ili replikama teško oštećenih ili razorenih kulturnih dobara tijekom elementarnih nepogoda ili ratnih razaranja.

(1.5.) POKRETNA KULTURNA DOBRA
Vrednovanje pokretnih kulturnih dobara provodi se, uzimajući u obzir osnovne zajedničke kriterije iz ovih Smjernica (1.), stupnjevanjem (kategoriziranjem) u tri vrijednosna stupnja (visoka, srednja, niska vrijednost) umjetničko-estetske vrijednosti, vremena nastanka, mjesta nastanka, autorstva te očuvanosti i cjelovitosti predloženog dobra

(1.5.1.) Umjetničko-estetska vrijednost ocjenjuje se sa stajališta:

(1.5.1.1.) izvornosti pri čemu se uzima u obzir sačuvanost fizičkih i stilskih osobina predmeta u odnosu na njegovo primarno stanje

(1.5.1.2.) reprezentativnosti i rijetkosti pri čemu se uzima u obzir brojnost istovrsnih predmeta te naročito čistoća oblika koji reprezentiraju određenu vrstu predmeta

(1.5.1.3.) stilske prepoznatljivosti koja upućuje na pripadnost predmeta određenom stilskom razdoblju

(1.5.1.4.) originalnosti autorskog izraza u okvirima vremena u kojem je djelo stvoreno

(1.5.1.5.) očuvanosti i cjelovitosti predmeta u odnosu na izvorno stanje

(1.5.2.) Vrijednost predmeta predloženog za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra ocjenjuje se i prema vremenu nastanka, naročito u odnosu na:

(1.5.2.1.) zastupljenost predmeta u određenom vremenskom, odnosno stilskom razdoblju,

(1.5.2.2.) stupanj očuvanosti povijesnog karaktera predmeta,

(1.5.2.3.) specifičnost kulturno-povijesnih, sociooloških i političkih okolnosti vremena (razdoblja) u kojem je predmet nastao,

(1.5.2.4) utjecaj sadržajnih, oblikovnih i estetskih vrijednosti koje je određeni predmet ili predmeti imao na razvoj kulturne i umjetničke proizvodnje u vrijeme nastanka tog predmeta i/ili nakon toga.

(1.5.3.) S obzirom na mjesto nastanka, predmet za koji se predlaže utvrđivanje svojstva kulturnog dobra ocjenjuje se prema njegovom značenju za lokalnu zajednicu, širu regiju, njegovo nacionalno značenje, odnosno njegovu važnost u svjetskim okvirima kulturno-povijesne i umjetničke proizvodnje. Pri tome će se posebno uzeti u obzir koji je kulturni umjetnički i/ili povijesni utjecaj predmet izvršio na užem ili širem području, zatim specifični uvjeti koji su posljedica određenog mjesta nastanka predmeta ili su karakteristični za njegovo mjesto nastanka (specifični zanatski postupci, posebnosti u obradi materijala, regionalni umjetnički i stilski izričaj, vještine karakteristične za područje nastanka predmeta).

(1.5.4.) S obzirom na autorstvo, predmet za koji se predlaže utvrđivanje svoj-

stva kulturnog dobra ocijenit će se značenjem autora i njegovih utjecaja na kulturno i umjetničko stvaralaštvo u lokalnoj sredini, na nacionalnoj razini, kao i u odnosu na njegovo značenje u širem smislu.

(1.5.5.) S obzirom na očuvanost, ocijenit će se stanje predmeta u pogledu njegove cjelovitosti, te razine sačuvanosti njegovih dijelova ili detalja.

(1.6.) ARHEOLOŠKA BAŠTINA (POKRETNA)
Osnovni zajednički kriteriji vrednovanja kulturnih dobara (1.) i kriteriji koji se odnose na pokretna kulturna dobra (1.5.) primjenjuju se, na odgovarajući način i na pokretnu arheološku baštinu.

(1.7..) ETNOLOŠKA BAŠTINA (POKRETNA)
Osnovni zajednički kriteriji vrednovanja kulturnih dobara (1.) i kriteriji koji se odnose na Pokretna kulturna (1.5.) dobra primjenjuju se, na odgovarajući način i na pokretnu etnološku baštinu.

(1.8.) MUZEJSKA GRAĐA
Osnovni zajednički kriteriji vrednovanja kulturnih dobara (1.) i kriteriji koji se odnose na Pokretna kulturna dobra (1.5.) primjenjuju se, na odgovarajući način i na muzejsku građu.
Upis u Listu zaštićenih kulturnih dobara za muzejsku građu izvršit će se na prijedlog Stručnog povjerenstva za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra za muzejsku građu pri Muzejskom dokumentacijskom centru koje će na temelju članka 5., stavka 2. Pravilnika o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 37/2001) imenovati pomoćnik ministra kulture.
Prijedlog za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra za muzejske zbirke prihvatit će se ako se zbirka ili zbirke nalaze u sastavu javne ustanove osnovane u skladu sa člankom 16. Zakona o muzejima („Narodne novine" broj 142/98), odnosno ako je muzejska zbirka osnovana unutar ustanove ili druge pravne osobe u skladu sa člankom 17. citiranog Zakona i ako postoji inventar zbirke koji se vodi u skladu sa člankom 6. do 12. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi („Narodne novine" broj 108/02).
Uz prijedlog za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra za muzej ili muzejske zbirke obavezno se prilaže mikrofilmirana knjiga inventara.
Muzej čije su zbirke upisane u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske dužan je svake godine do 31. siječnja za prethodnu godinu podnijeti izvještaj o prinovama u proteklom razdoblju.
Muzej čije su zbirke upisane u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske dužan je svake šeste godine do 31. siječnja za prethodno petogodišnje razdoblje dostaviti mikrofilmiranu inventarnu knjigu s prinovama u tom razdoblju

(1.9.) ARHIVSKA GRAĐA
Upis u Listu zaštićenih kulturnih dobara za arhivsku građu izvršit će se u skladu sa člankom 99. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara na temelju rješenja Državnog arhiva Hrvatske.
Upis arhivske građe u Listu kulturnih dobara od nacionalnog značenja izvršit će se na temelju rješenja koje će donijeti ministar kulture na prijedlog Državnog arhiva Hrvatske.

(1.10.) BIBLIOTEČNA GRAĐA
Upis u Listu zaštićenih kulturnih dobara za bibliotečnu građu Stručno povjerenstvo predložit će na temelju prijedloga i u skladu s posebnim kriterijima Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

VIII.
Lista kulturnih dobara od nacionalnog značenja

Upis u Listu kulturnih dobara od nacionalnog značenja izvršit će se na temelju rješenja koje će, na prijedlog Posebnog stručnog povjerenstva, u skladu sa člankom 13. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, donijeti ministar kulture.

Posebno Stručno povjerenstvo predložit će utvrđivanje svojstva kulturnog dobra i upis u Listu kulturnih dobara od nacionalnog značenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske za kulturno dobro upisano u Listu zaštićenih kulturnih dobara, ako zadovoljava jedan ili više sljedećih posebnih kriterija:

(3.I.) ZA NEPOKRETNO KULTURNO DOBRO:

(3.1.1.) da je izuzetno umjetničko, arhitektonsko, graditeljsko ili tehničko dostignuće koje pripada značajnim razdobljima nacionale ili opće ljudske povijesti ili

(3.1.2.) da je izvršilo odgovarajući utjecaj, tijekom određenoga razdoblja na razvoj graditeljstva ili kulturno-povijesnih cjelina, odnosno područja ili

(3.1.3.) predstavlja važno svjedočanstvo određene civilizacije ili kulturne tradicije koja je nestala ili

(3.1.4.) predstavlja izniman primjerak tipa gradnje ili graditeljskog sklopa koji pripada značajnim periodima nacionalne ili opće ljudske povijesti ili

(3.15.) predstavlja izniman primjerak tradicijskoga graditeljstva koje reprezentira određenu kulturu, posebno ako je ona u nestajanju zbog utjecaja promjena koje su posljedica suvremenog razvoja društva ili

(3.1.6.) ako je neposredno ili posredno povezano s događajima ili živućim

tradicijama, idejama ili vjerovanjima, umjetničkim ili književnim djelima izrazite umjetničke vrijednosti ili

(3.1.7.) ako se radi o građevinama ili mjestima povezanim s važnim povijesnim događajima ili ličnostima koji imaju posebno značenje u povijesnom pogledu ili kulturnom ili znanstvenom razvoju naroda ili sredine u kojoj se nalaze.

(3.2.) ZA POKRETNO KULTURNO DOBRO:

(3.2.1.) da je izuzetno značajno umjetničko dostignuće ili

(3.2.2.) da je izvršilo odgovarajući utjecaj, tijekom određenoga razdoblja na razvoj likovnih ili primijenjenih umjetnosti ili

(3.2.3.) predstavlja važno svjedočanstvo određenih vještina primjenjivanih u umjetničkom stvaralaštvu ili proizvodnji upotrebnih predmeta važnih za razvoj civilizacije, umjetničkih ili kulturnih tradicija koje više ne postoje ili

(3.2.4.) predstavlja izniman primjerak umjetničkog oblikovanja upotrebnih predmeta ili

(3.2.5.) predstavlja iznimne primjerke tehnoloških i tehničkih postupaka u stvaralaštvu upotrebnih predmeta ili

(3.2.6.) pripada tradicijskom stvaralaštvu koje reprezentira određenu kulturu, posebno ako je ona u nestajanju zbog utjecaja promjena koje su posljedica suvremenog razvoja društva ili

(3.2.7.) ako se radi o predmetima povezanim s važnim povijesnim ličnostima koji imaju posebno značenje u povijesnom pogledu, kulturnom ili znanstvenom razvoju naroda ili sredine u kojoj se nalaze.

X.

Ova Uputa primjenjuju se od dana donošenja.

Klasa: 612-08/04-01-06/03
Urbroj: 532-10-1/8(JB)-5
Zagreb, 21. svibnja 2004.

Za razliku od kvalitetno razrađenih kriterija u postupku vrednovanja materijalnih kulturnih dobara, kod nematerijalnih kulturnih dobara još uvijek nema te razine razrade zbog nedostataka iskustva u vrednovanju i zaštiti. Kao kriteriji se uglavnom koriste naputci UNESCO-a za provedbu Konvencije o zaštiti nematerijalne kulturne baštine.

Na temelju prijedloga Stručnog povjerenstva donosi se rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra. Sukladno članku 206. Zakona o općem upravnom postupku rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra mora sadržavati uvod, izreku (dispozitiv), obrazloženje, uputu o pravnom lijeku, naziv tijela koje ga je donijelo s brojem i nadnevkom donošenja, potpisom službene osobe i pečatom tijela koje ga je donijelo.

Novinu donosi odredba **članka 12. Zakona** kojom se utvrđuje sadržaj rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnoga dobra. Predmetno rješenje uz ostale obvezne podatke mora sadržavati i sustav mjera zaštite čijom će se provedbom osigurati zaštita i očuvanje toga dobra. Dakle, nije više dovoljno utvrditi da neko dobro ima svojstva kulturnog dobra te stoga uživa zaštitu propisanu Zakonom, već valja istim rješenjem odrediti i mjere čijom će se provedbom osigurati zaštita i očuvanje kulturnoga dobra.

Svojstvo kulturnog dobra za arhivsku građu, sukladno **članku 99. Zakona**, utvrđuje Hrvatski državni arhiv koji skrbi o zaštiti arhivskog gradiva kao kulturnog dobra. Hrvatski državni arhiv rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra donosi na prijedlog područnog državnog arhiva ili po službenoj dužnosti, a na način propisan Zakonom. Rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra za arhivsku građu dostavlja se na znanje Ministarstvu kulture.

Temeljem rješenja izvršit će se upis kulturnog dobra u Listu zaštićenih kulturnih dobara koja je dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske.

3. Kulturna dobra od nacionalnog značenja

Članak 13. Zakona propisuje, također jednu novinu, odnosno mogućnost da posebno stručno povjerenstvo nakon provedenog stručnog vrednovanja predloži ministru kulture da određeno kulturno dobro proglasi kulturnim dobrom od nacionalnog značenja. Posebno stručno povjerenstvo ima pet članova koje imenuje ministar kulture iz reda istaknutih stručnjaka za kulturnu baštinu.

Kriteriji vrednovanja prijedloga za proglašenje kulturnog dobra od nacionalnog značenja utvrđeni su Uputom za vrednovanje kulturnih dobara predloženih za upis u registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, koja je donesena sukladno članku 27. Pravilnika o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske. Ovom Uputom utvrđeni su sljedeći kriteriji:

Za nepokretno kulturno dobro, ako je u pitanju:

- izuzetno umjetničko, arhitektonsko, graditeljsko ili tehničko dostignuće koje pripada značajnom razdoblju nacionalne ili opće povijesti, ili
- dobro koje je izvršilo odgovarajući utjecaj, tijekom određenog razdoblja na razvoj graditeljstva ili kulturno-povijesnih cjelina, ili
- važno svjedočanstvo određene civilizacije ili kulturne tradicije koja je nestala, ili
- izniman primjerak tipa gradnje ili graditeljskog sklopa koji pripada značajnim periodima nacionalne ili opće ljudske povijesti, ili
- izniman primjerak tradicijskog graditeljstva koje reprezentira određenu kulturu, posebno ako je ona u nestajanju zbog utjecaja promjena koje su posljedica suvremenog razvoja, ili
- dobro koje je neposredno ili posredno povezano s događajima ili živućim tradicijama, idejama ili vjerovanjima, umjetničkim ili književnim djelima izrazite umjetničke vrijednosti, ili
- građevina ili mjesto povezano s važnim povijesnim događajima ili osobama koje imaju posebno značenje u povijesnom pogledu, kulturnom ili znanstvenom razvoju.

Za pokretno kulturno dobro, ako je u pitanju:

- izuzetno značajno umjetničko ostvarenje, ili
- dobro koje je izvršilo odgovarajući utjecaj tijekom određenog razdoblja na razvoj likovnih ili primijenjenih umjetnosti, ili
- važno svjedočanstvo određenih vještina primjenjivanih u umjetničkom stvaralaštvu ili proizvodnji upotrebnih predmeta važnih za razvoj civilizacije, umjetničkih ili kulturnih tradicija koje više ne postoje, ili
- izniman primjerak umjetničkog oblikovanja upotrebnih predmeta, ili
- iznimni primjerak tehnoloških i tehničkih postupaka u stvaralaštvu upotrebnih predmeta, ili
- dobro koje pripada tradicijskom stvaralaštvu koje reprezentira određenu kulturu, posebno ako je ona u nestajanju zbog utjecaja promjena koje su posljedica suvremenog razvoja društva, ili
- predmet povezan s važnim povijesnim osobama koje imaju posebno značenje u povijesnom pogledu, kulturnom ili znanstvenom razvoju.

Nakon provedenog postupka vrednovanja posebno stručno povjerenstvo može ministru kulture predložiti donošenje rješenja kojim će se određeno kulturno dobro proglasiti kulturnim dobrom od nacionalnog značenja. Predmetno rješenje sadržava iste sastavnice kao i rješenje o utvrđivanju svojstava uz dodatno obrazloženje razloga zbog kojih se smatra kulturnim dobrom od nacionalnog značenja.

Tako je nekadašnja kategorizacija spomenika kulture zamijenjena s klasifikacijom na dvije grupe i to na kulturna dobra i na kulturna dobra od nacionalnog značenja. Sukladno tome članak 14. Zakona propisuje da se Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske sastoji od tri liste i to: Liste zaštićenih kulturnih dobara, Liste kulturnih dobara od nacionalnog značenja i Liste preventivno zaštićenih dobara.

Iz prikazanih podataka može se uočiti da je tek 2007. došlo do prvih proglašenja kulturnih dobara od nacionalnog značenja, kada su taj status dobila 42 kulturna dobra. Za očekivati je da će ulazak na ovu Listu bit krajnje restriktivan, ali će također biti neminovna stepenica za kulturna dobra koja zbog svoje vrijednosti pretendiraju biti upisana na Listu svjetske kulturne i prirodne baštine pri UNESCO-u.

4. Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske

Prema propisima koji su važili do 1999. konzervatorska služba vodila je Inventar spomenika kulture kao javnu evidenciju. Slijedom tradicije Zakon iz 1999. propisao je obvezu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske[38] kao javne knjige koja, kao što smo već naveli, ima tri zasebne liste i to:

- Listu preventivno zaštićenih dobara,
- Listu zaštićenih kulturnih dobara i
- Listu kulturnih dobara od nacionalnog značenja.

38 Način vođenja Registra propisan je Pravilnikom o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 37/01)

Uz Registar, za svako upisano dobro, vodi se zbirka isprava, a sastavni dio Registra je imenik dobara.

Registar se vodi u elektroničkom obliku uz upotrebu računalnog programa sa strukturom baze podataka propisanom Pravilnikom o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske. Po završetku kalendarske godine svi upisi u Registar ispisuju se na papir i to zasebno svaka od tri Liste koje se potom uvezuju u knjige, te prošivaju vrpcom i pečate. Ministar kulture ovjerava ispis Registra na unutarnjoj strani korica svake knjige, uz navođenje ukupnog broja registarskih listova. Podaci u Registru čuvaju se trajno.

Za svako kulturno dobro upisano u Registar vodi se zbirka isprava. Zbirka isprava sadrži:

- rješenje na temelju kojega je kulturno dobro upisano u Registar (rješenje o preventivnoj zaštiti dobra, odnosno rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra, odnosno rješenje o proglašenju nacionalnim kulturnim dobrom, odnosno akt o proglašenju lokalnim dobrom),
- zabilješku o pravomoćnosti rješenja,
- cjelokupnu dokumentaciju podnesenu uz prijedlog za donošenje rješenja,
- osnovnu (karakterističnu) fotodokumentaciju, te
- izvod iz zapisnika sa sjednice stručnoga povjerenstva na kojoj je prihvaćen prijedlog za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra, odnosno kulturnog dobra od nacionalnog značenja.

Pored navedenih dokumenata zbirka isprava sadrži i:

za pojedinačna nepokretna kulturna dobra
- izvod iz katastra s popisom katastarskih čestica i označenim prostornim međama kulturnoga dobra,
- izvod iz zemljišnih knjiga, te
- osnovnu fotodokumentaciju.

za kulturno-povijesne cjeline
- kartografsku podlogu u odgovarajućem mjerilu s označenim prostornim međama i režimima zaštite povijesne cjeline,
- osnovnu fotodokumentaciju, te
- popis pojedinačno zaštićenih kulturnih dobara na području kulturno-povijesne cjeline.

za pojedinačna pokretna kulturna dobra
- potpunu fotodokumentaciju
- za cjeline ili zbirke pokretnih kulturnih dobara
- popis pojedinačnih predmeta u cjelini, odnosno zbirci s fotodokumentacijom.
- za nematerijalna kulturna dobra
- osnovnu fotodokumentaciju i/ili odgovarajući tonski odnosno video analogni ili digitalni zapis dotičnog nematerijalnog kulturnog dobra i drugu odgovarajuću dokumentaciju.

U zbirku isprava se, prilikom osnivanja ili naknadno, ulažu i svi dokumenti koji se odnose na vlasništvo, promjene vlasništva, svojstva ili drugih važnih činjenica i podataka o kulturnom dobru.

Imenik Registra izvodi se iz baze podataka Registra sa sljedećim izborom podataka:

- naziv kulturnog dobra,
- oznaka Liste u koju je kulturno dobro upisano,
- oznaka vrste kulturnog dobra (nepokretno, pokretno, odnosno nematerijalno kulturno dobro),
- registarski broj kulturnog dobra,
- smještaj kulturnog dobra (županija, općina/grad, naselje, lokalitet, adresa, ustanova), te
- ime i prezime odnosno naziv vlasnika/korisnika/imatelja kulturnog dobra.

Upisi, upisi promjena i brisanja u Registru obavljaju se na temelju rješenja. Podaci uneseni u Registar ne mogu se brisati niti ispravljati, osim u slučajevima predviđenim Pravilnikom. Ispravci u Registru unose se tako da ostane sačuvan raniji podatak. Upisi, promjene i brisanja u Registru moraju se izvršiti u roku od 30 dana od konačnosti rješenja na osnovi kojega se upis obavlja.

Članak 15. Zakona donosi novinu koja otvara mogućnost u slučaju kada kulturno dobro izgubi svojstva radi kojih je stavljeno pod zaštitu da se donošenjem rješenja o prestanku svojstva kulturnoga dobra isto briše iz Registra. Iako će ovo biti zaista rijedak slučaj primjenom ove odredbe izbjeći će se postojanje tzv. fantomskih kulturnih dobara koja su nakon stavljanja pod zaštitu prestala postojati, ali su i dalje upisani u Registar kulturnih dobara.

Međutim, brisanje kulturnog dobra iz Registra moguće je samo temeljem rješenja o prestanku kulturnog dobra kojeg nije moguće donijeti bez prethodnog mišljenja Hrvatskog vijeća za kulturna dobra. Iako Zakon propisuje

samo obvezu pribavljanja prethodnog mišljenja prije donošenja rješenja o prestanku svojstava kulturnog dobra za pretpostaviti je da ako bi se mišljenje Hrvatskog vijeća za kulturna dobra protivilo donošenju rješenja o prestanku svojstava kulturnog dobra ono ne bi bilo niti doneseno. Naime, kao i rješenje o utvrđivanju svojstava ono počiva na stručnom vrednovanju, a ne na administrativno-upravnoj ocjeni činjenica.

Odredba **članka 16. Zakona** predviđa novinu koja se sastoji u obvezi objavljivanja svakog upisa, promjene ili brisanja u Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske u "Narodnim novinama". Ova novina je nužnost kako bi se svima osigurala dostupna informacija o zaštićenim kulturnim dobrima na području Republike Hrvatske.

Svaki upis u Registar objavljuje se u "Narodnim novinama" u roku od 30 dana. Pri objavi u "Narodnim novinama" uz naznaku Liste u koju je dobro upisano objavljuje se:

za nepokretna dobra:
- naziv nepokretnog dobra, smještaj (županija, općina/grad, naselje, lokalitet, adresa, odnosno topografski podaci za arheološka kulturna dobra), katastarske čestice područja unutar utvrđenih prostornih međa za pojedinačna kulturna dobra, odnosno opis prostornih međa za povijesne cjeline;

za pokretna dobra:
- naziv pokretnog dobra odnosno zbirke i njezin smještaj ako je to moguće;

za nematerijalna dobra:
- naziv pod kojim je to dobro poznato i područje, odnosno institucija gdje se čuva dokumentacija dotičnog nematerijalnog dobra.

Pri objavi upisa preventivno zaštićenih dobara objavljuje se i datum do kojega vrijedi preventivna zaštita određenog dobra.

5. Zaštita dobara od lokalnog značenja

Članak 17. Zakona također uvodi novinu u odnosu na postojeće propise otvaranjem mogućnosti da predstavničko tijelo županije, Grada Zagreba, grada ili općine može proglasiti zaštićenim neko dobro koje Ministarstvo kulture nije stavilo pod zaštitu kao kulturno dobro. Pri donošenju takve odluke predstavničko tijelo mora osigurati sve uvjete za zaštitu i očuvanje dobra kojeg proglašava zaštićenim. Držimo da je ova novina dobra jer može utjecati na podizanje svijesti u lokalnim sredinama o potrebi zaštite lokalnih vrijednosti. Kako bi se izbjegle eventualne neusklađenosti u provedbi mjera zaštite takvog dobra predstavničko tijelo dužno je zatražiti prethodnu suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture o načinu zaštite takvog dobra.

Broj prethodnih suglasnosti na odluke lokalne samouprave o proglašavanju dobra od lokalnog značaja

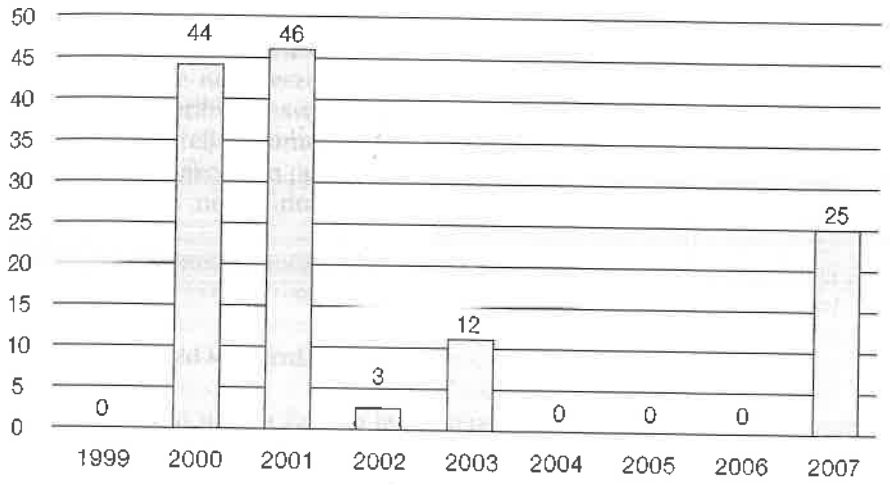

Ministarstvo kulture vodi i evidenciju dobara od lokalnog značenja proglašenih u skladu s člankom 17. Zakona. U evidenciju dobara od lokalnog značenja unose se na osnovi akta koje je donijelo nadležno tijelo lokalne samouprave sljedeći podaci:

- redni broj upisa,
- broj i datum akta na osnovi kojega se dobro upisuje,
- smještaj dobra (naselje, lokalitet, adresa, za arheološko dobro: topografske oznake, za nematerijalno dobro: područje na kojem je poznato),
- naziv dobra,
- identifikacijski podaci koji sadrže sažete povijesne podatke, opis i stanje,

)2

- ime i prezime naziv i adresa vlasnika/imatelja dobra,
- katastarsku česticu i katastarsku općinu (za nepokretna dobra),
- opis područja zaštićenog dobra (za povijesne cjeline),
- karakterističnu fotografiju, te
- službene bilješke (upisi hipoteke i drugih podataka važnih za imovinsko-pravni status dobra).

Ova zakonska odredba relativno je brzo bila prepoznata od strane lokalne zajednica, što pokazuje broj donesenih odluka o proglašenju tijekom 2000. i 2001. godine, kada je zaštićeno 90 dobara od lokalnog značenja. Kasniji znatno manji broj odluka, vrlo je vjerojatno vezan s obvezama koje proizlaze iz takve odluke, jer proglašenje nije samo politički čin, već trajno osiguravanje skrbi o zaštićenom dobru, za što je nužno osigurati svake godine barem minimalni iznos proračunskih sredstava.

OBVEZE I PRAVA VLASNIKA KULTURNOG DOBRA

Obveze i prava vlasnika kulturnog dobra utvrđene su istovremeno odredbama Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, a potom i Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Kako je za pripremu i provedbu svakog projekta očuvanja kulturnog dobra nužno uključivanje njegova vlasnika dobro je znati koja prava i obveze proizlaze iz samog vlasništva nad kulturnim dobrom.

Zakon u pogledu obveza izjednačava vlasnika i svakog drugog nositelja nekog prava na kulturnom dobru ili bilo kojeg imatelja kulturnog dobra, dok su prava propisana samo u korist vlasnika kulturnog dobra. Slijedom toga ukazat ćemo detaljnije na obveze vlasnika, jer njih prema odredbama navedenog Zakona mora prihvatiti svaka osoba koja po bilo kojoj osnovi ostvaruje neko pravo ili je imatelj kulturnog dobra. Pri tome nije odlučno je li neko pravo ili posjed stečen zakonitim putem već je sama činjenica posjedovanja ili ostvarivanja sadržaja nekog prava dostatna za utvrđivanje obveza propisanih Zakonom.

1. Vlasništvo nad kulturnim dobrom

Osnovno načelo Zakona je da nepokretno i pokretno kulturno dobro moraju imati utvrđenog vlasnika. Već smo prije naglasili negativne učinke društvenog vlasništva u razdoblju socijalističkog političkog sustava, što je opredijelilo zakonodavca na strogo poštivanje vlasničkih prava, te time stvaranja uvjeta za propisivanje i odgovarajućih obveza kada su u pitanju kulturna dobra.

Članak 30. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima uređuje vlasnikova prava na sljedeći način:

(1) Pravo vlasništva je stvarno pravo na određenoj stvari koje ovlašćuje svoga nositelja da s tom stvari i koristima od nje čini što ga je volja te da svakoga drugoga od toga isključi, ako to nije protivno tuđim pravima ni zakonskim ograničenjima.
(2) U granicama iz stavka 1. ovoga članka vlasnik ima, među ostalim, pravo posjedovanja, uporabe, korištenja i raspolaganja svojom stvari.

Međutim, vlasništvo obvezuje i to je uređeno člankom 31. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, koji glasi:

(1) Vlasništvo obvezuje i vlasnik je dužan pridonositi općem dobru, pa je općenito prilikom izvršavanja svoga prava dužan postupati obzirno prema općim i tuđim interesima koji nisu protivni njegovom pravu, a osobito:
- vlasnik se, a ni itko drugi, ne smije služiti svojim pravom s jedinim ciljem da drugome šteti ili da ga smeta,
- vlasnik nije ovlašten zabraniti tuđi zahvat u svoju stvar kad je nužan radi otklanjanja štete koja nekome neposredno prijeti, a nerazmjerno je veća od one što iz toga zahvata proizlazi za vlasnika, nego je samo ovlašten potraživati naknadu za pretrpljenu štetu,
- vlasnik nekretnine nije ovlašten braniti tuđe zahvate poduzete na tolikoj visini ili dubini gdje on nema nikakva opravdanog interesa da ih isključi.

(2) Ako se radi o suvlasništvu sve propisane obveze za vlasnika jednako vrijede i za svakog suvlasnika, te ukoliko se radi o suvlasništvu nad nekretninom onda se obveze iz ovoga zakona uređuju međuvlasničkim ugovorom sukladno članku 375. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima.

Vlasništvo obvezuje u svim slučajevima a osobito kada se radi o kulturnim dobrima koja su od interesa za Republiku Hrvatsku, te je stoga potrebno imati u vidu članak 4. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima koji glasi:

„(1) Stvari za koje je na temelju Ustava Republike Hrvatske posebnim zakonom određeno da su dobra od interesa za nju pa imaju njezinu osobitu zaštitu, a nisu opća dobra, sposobne su biti objektom prava vlasništva i drugih stvarnih prava.

(2) Vlasnici i ovlaštenici drugih prava na stvarima iz stavka 1. ovoga članka smiju se služiti tim svojim pravima u skladu sa zakonom određenim načinom uporabe i iskorištavanja tih stvari, a za ograničenja kojima su time podvrgnuti, pripada im pravo na naknadu određenu zakonom."

Vrlo često u praksi, osobito kada se radi o nekretninama, više osoba ima suvlasnička prava, odnosno vlasnička prava. Kada je u pitanju kulturno dobro, a osobito nepokretno kulturno dobro, takva situacija je također vrlo česta, i znatno otežava provedbu mjera zaštite i očuvanja. Člankom 36. Zakona[39] o vlasništvu i drugim stvarnim pravima uređeno je pitanje suvlasničkih dijelova, kao i obaveza uređivanja odnosa između suvlasnika. To pitanje razriješeno je člankom 375. istoga Zakona, koji obvezuje suvlasnike na zaključivanje međuvlasničkog ugovora, a koji glasi:

39 (1) Ako više osoba ima neku stvar u svome vlasništvu tako da svakoj pripada po dio toga prava vlasništva, računski određen razmjerom prema cijelom pravu vlasništva te stvari, sve su one suvlasnici te stvari, a dijelovi prava vlasništva koji im pripadaju njihovi su suvlasnički dijelovi.
(2) U sumnji koliki su suvlasnički dijelovi, smatra se da su jednaki.

(1) Uzajamni odnosi suvlasnika u svezi s upravljanjem i korištenjem nekretnine utvrđuju se ugovorom koji mora biti sklopljen u pisanom obliku (međuvlasnički ugovor).
(2) Međuvlasnički ugovor iz stavka 1. ovoga članka sadrži osobito:
- veličinu suvlasničkih dijelova nekretnine,
- uvjete i način upravljanja nekretninom,
- pobliže podatke o osobi koja će upravljati nekretninom,
- opseg poslova koje će obavljati ta osoba, odgovornost za obavljanje poslova i sl.,
- vjete i način prikupljanja i raspolaganja sredstvima zajedničke pričuve,
- ime suvlasnika ovlaštenoga za predstavljanje i zastupanje suvlasnika prema upravitelju, odnosno trećim osobama i granice njegovih ovlasti,
- uvjete i način korištenja zajedničkih prostorija, uključujući i stan namijenjen za nadstojnika zgrade, te uređaja i zemljišta koje pripada određenoj nekretnini.

(3) Odluke koje proizlaze iz međuvlasničkoga ugovora obvezuju sve suvlasnike ako je ugovor sklopila većina suvlasnika čiji suvlasnički dijelovi čine više od polovice vrijednosti svih posebnih dijelova nekretnine.
(4) Odredbe međuvlasničkoga ugovora imaju učinak i prema suvlasniku koji je to pravo stekao nakon sklapanja međuvlasničkoga ugovora.

U slučaju kada kulturno dobro nema vlasnika, odnosno nije ga moguće utvrditi ili je vlasnik nepoznat ili kulturno dobro ostane bez vlasnika, tada vlasnikom postaje Republika Hrvatska. Temeljni razlog za ovakvo zakonsko uređenje jest utvrđivanje vlasnika kao osobe koja će skrbiti za očuvanje dobra.

Zakon propisuje da dobro za koje se predmnijeva da ima svojstva kulturnog dobra, a netko takvo dobro nađe u zemlji, moru ili vodi smatra se da je nađeno dobro u vlasništvu Republike Hrvatske. Ako bi neka osoba držala da je nađeno dobro njezino vlasništvo morala bi putem suda tužbom na utvrđivanje vlasništva potvrditi to svoje pravo. Što se tiče nalaznika takvoga dobra on bi temeljem odredbi Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima stekao pravo na nalazninu.

Uvažavajući promjenu vlasničko-pravnih odnosa odredbom **članka 18. Zakona**, kao osnovno polazište utvrđeno je da svako kulturno dobro mora imati vlasnika. Naime, posljedice društvenog vlasništva, odnosno bezvlasništva, tako su bile pogubne za kulturna dobra da je prvi postulat zaštite, a time i očuvanja da svako kulturno dobro mora imati vlasnika. Za razliku od dosadašnjeg zakona koji je poznavao samo imatelja kulturnoga dobra Zakon sada vrlo jasno utvrđuje vlasnika kao jednu od najvažnijih i najodlučnijih osoba za provedbu mjera zaštite i očuvanja na određenom kulturnom dobru. Tako kao novinu možemo smatrati gotovo sve odredbe u IV. glavi koja nosi naziv "Obveze i prava vlasnika kulturnoga dobra" (članci 18. do 43. Zakona).

Isto tako nije moguće nalaskom dobra, za kojeg se predmnijeva da ima svojstva kulturnog dobra, steći vlasništvo nad takvim dobrom, već se sukladno **članku 19. Zakona** primjenjuju odredbe Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima. Tako članak 140. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima propisuje postupak i prava za nalaz blaga, te ovaj članak glasi:

(1) Blagom se u smislu ovoga Zakona smatraju novac, dragocjenosti i druge stvari od vrijednosti koje su bile skrivene tako dugo da se više ne može utvrditi tko im je vlasnik.
(2) Nalaznik je dužan uzeti nađeno blago u posjed za Republiku Hrvatsku, čime ono, ako zaista nema vlasnika, postaje vlasništvo Republike Hrvatske.
(3) Nalaznik je dužan bez odgode obavijestiti o nađenom blagu najbliži dostupni nalazni ured te po njegovoj naredbi predati posjed toga blaga, a do predaje poduzeti mjere koje su nužne da blago ne bi propalo, bilo oštećeno ili otuđeno.
(4) Nalazni ured je dužan o nalazu blaga, odnosno arhivske građe od općega kulturnoga interesa odmah obavijestiti nadležno državno tijelo za zaštitu spomenika kulture, odnosno arhiv, koji su ovlašteni te predmete uzeti u posjed i čuvanje, ako posebnim zakonom nije što drugo određeno.
(5) Nalaznik i vlasnik nekretnine u kojoj je nađeno blago imaju pravo na primjerenu nagradu od Republike Hrvatske, koja ne može biti manja od nagrade kakva bi bila za nađenu tuđu stvar ni veća od vrijednosti nađenoga blaga, a imaju pravo i na naknadu nužnih troškova.
(6) Jedna polovina nagrade iz stavka 5. ovoga članka pripada nalazniku, a druga vlasniku nekretnine, ali ako je koji pokušao zatajiti nalaz blaga, on nema pravo ni na kakvu nagradu ni naknadu.
(7) Republika Hrvatska se može osloboditi svoje obveze da dade nalazninu i naknadu troškova za blago tako da se odrekne stvari, te da nalazniku i vlasniku nekretnine preda blago u samostalni suposjed, u kojem će se slučaju na odgovarajući način primjenjivati odredbe ovoga Zakona o predaji stvari nalazniku i o stjecanju vlasništva nađene stvari.
(8) Odredbe o pravu vlasnika nekretnine na nagradu na odgovarajući se način primjenjuju i na nositelja prava građenja, ako je blago nađeno u zgradi koja je pripadnost zemljišta na kojem on ima pravo građenja.

Međutim, pravo na nalazninu za kulturno dobro, prema našem mišljenju, pripada nalazniku samo ako se radi o slučajnom nalazu. Razlog za takav stav nalazimo u činjenici kako su arheološka istraživanja moguća samo uz prethodnu dozvolu dobivenu sukladno zakonu, a takva traganja bez odgovarajuće dozvole mogu predstavljati i kazneno djelo. Slijedom toga, nalaznik koji nezakonito traga za kulturnim dobrima, te bez dozvole provodi arheološka iskopavanja, ne bi za tako pribavljena dobra ili kulturna dobra, mogao steći pravo na nalazninu.

2. Obveze vlasnika kulturnoga dobra

Vlasnik kulturnoga dobra obvezan je:

- postupati s kulturnim dobrom s dužnom pažnjom, a osobito ga čuvati i redovito održavati,
- provoditi mjere zaštite utvrđene Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i drugim propisima,
- o svim promjenama na kulturnom dobru, oštećenju ili uništenju, te o nestanku ili krađi kulturnoga dobra, odmah, a najkasnije sljedećeg dana obavijestiti nadležno tijelo,
- dopustiti stručna i znanstvena istraživanja, tehnička i druga snimanja, kao i provedbu mjera tehničke zaštite,
- omogućiti dostupnost kulturnoga dobra javnosti,
- očuvati cjelovitost zaštićene zbirke pokretnih kulturnih dobara,
- izvršavati sve druge obveze propisane zakonom i drugim propisima.

Vlasnik kulturnog dobra obvezan je i provoditi gore naznačene obveze, jer se u protivnom izlaže opasnosti da mu to nadležna konzervatorska služba naloži uz utvrđivanje roka provedbe, odnosno nakon proteka određenog roka može i sama na trošak vlasnika provesti određenu mjeru. Ovu mogućnost daje **članak 21. Zakona** te tako omogućava prinudnu provedbu mjera zaštite i očuvanja kada se vlasnik ogluši na opomene te pravodobno ne provede određene mjere u cilju očuvanja njegovoga kulturnog dobra. Prinudna provedba mjera zaštite i očuvanja provodi se na trošak vlasnika. Od stupanja na snagu Zakona pa do pisanja ovog komentara doneseno je svega jedno rješenje o obvezi naknade troškova provedbe mjere zaštite i to 2000. godine.

Članak 22. Zakona obvezuje vlasnika kulturnog dobra na osiguranje sredstava za pokriće troškova čuvanja i održavanja kulturnog dobra. Međutim, u članku 22. Zakona uvedena je novina kojom se vlasniku mogu osigurati sredstva iz državnog proračuna za izvanredne troškove održavanja kulturnog dobra, pod utvrđenim uvjetima. Kao izvanredni troškovi održavanja smatraju se oni troškovi koji premašuju troškove redovnog održavanja, a rezultat su provođenja naloženih mjera zaštite. Pokriće dijela izvanrednih troškova vlasnik može ostvariti iz sredstava državnog proračuna samo pod uvjetom da ne ostvaruje prihode ili druge koristi od kulturnog dobra iz kojeg bi takve troškove mogao podmiriti, te da istovremeno ispunjava uvjet iz članka 25. Zakona, odnosno ako provodi sve mjere zaštite i očuvanja koje mu odredi nadležna konzervatorska služba.

Obvezu vlasnika da osigura održavanje građevine u njegovu vlasništvu propisuje na članak 270. Zakona o prostornom uređenju i gradnji, koji glasi:

(1) Vlasnik građevine odgovoran je za njezino održavanje.
(2) Vlasnik građevine dužan je osigurati održavanje građevine tako da se tijekom njezinog trajanja očuvaju bitni zahtjevi za građevinu, unapređivati ispunjavanje bitnih zahtjeva za građevinu te je održavati tako da se ne naruše svojstva građevine, odnosno kulturnog dobra ako je ta građevina upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske.

(3) U slučaju oštećenja građevine zbog kojeg postoji opasnost za život i zdravlje ljudi, okoliš, prirodu, druge građevine i stvari ili stabilnost tla na okolnom zemljištu, vlasnik građevine dužan je poduzeti hitne mjere za otklanjanje opasnosti i označiti građevinu opasnom do otklanjanja takvog oštećenja.

Istu obvezu za vlasnike propisuje vrlo detaljno Uredba o održavanju zgrada (NN 64/97), pa stoga obveza propisana vlasnicima nepokretnih kulturnih dobara ne može se smatrati nikakvom posebnom obvezom niti opterećenjem za vlasnika kulturnog dobra.

Broj pisanih opomena za neprovođenje mjera zaštite na kulturnim dobrima

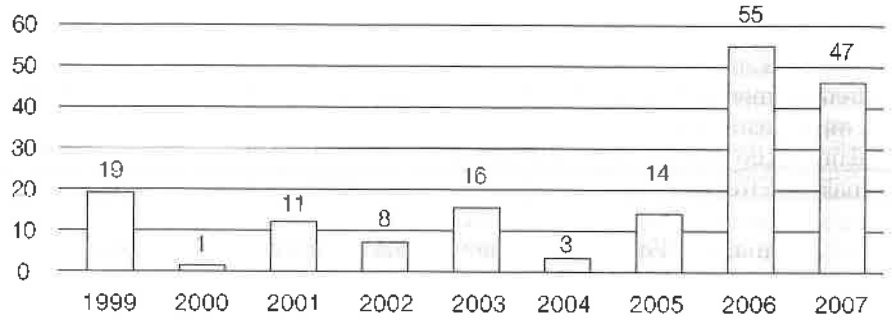

3. Prava vlasnika kulturnoga dobra

Prava vlasnika kulturnoga dobra, propisana **člankom 24. Zakona**, su:

- pravo na naknadu radi ograničenja prava vlasništva nad kulturnim dobrom pod uvjetima propisanim Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara,
- pravo na porezne i carinske povlastice prema posebnom zakonu,
- pravo na stručnu pomoć nadležnog tijela radi pravilne zaštite i očuvanja kulturnoga dobra na način propisan Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Pravo na naknadu radi ograničenja vlasništva

Sukladno Ustavu Republike Hrvatske i članku 32. Zakona[40] o vlasništvu i drugim stvarnim pravima **člankom 25. Zakona** predviđeno je pravo vlasnika na naknadu zbog ograničenja prava vlasništva kojima je izložen provedbom zakona, odnosno mjerama zaštite na njegovom kulturnom dobru. Pravo na naknadu, kao i na druge povlastice predviđene zakonom, stiče vlasnik kulturnog dobra koji postupa sukladno Zakonu i provodi sve mjere zaštite koje mu naloži Ministarstvo kulture, a što dokazuje potvrdom koju mu na njegov zahtjev izdaje nadležno tijelo. Ova novina ima za cilj potaknuti vlasnike kulturnih dobara na provođenje mjera zaštite i očuvanja kako bi stekli uvjete za korištenje Zakonom predviđenih povlastica.

---

40 Članak 32. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima - Posebna ograničenja
(1) Vlasnik stvari ne smije izvršavati svoje pravo vlasništva preko granica koje su svim vlasnicima takvih stvari postavljene na temelju ovoga ili posebnih zakona radi zaštite interesa i sigurnosti države, prirode, ljudskoga okoliša i zdravlja ljudi.
(2) Vlasnik neke od stvari koje su na temelju Ustava posebnim zakonom proglašene stvarima od interesa za Republiku, i za koje je propisan poseban način njihove uporabe i iskorištavanja od strane njihovih vlasnika i ovlaštenika drugih prava na njima, dužan je izvršavati svoje pravo vlasništva s time u skladu, ali mu pripada pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut.
(3) Kad je radi zaštite interesa i sigurnosti države, prirode, spomenika kulture, ljudskoga okoliša ili zdravlja ljudi određeno da je vlasnik na temelju zakona dužan nešto poduzeti glede vlastite stvari, a njega se na to ne može prisiliti, poglavarstvo jedinica lokalne samouprave i jedinica lokalne samouprave i uprave je ovlašteno uspostaviti privremeno upravljanje tom stvarju (sekvestraciju) primjenjujući na odgovarajući način pravila o privremenom skrbništvu nad ostavinom za slučaj da su nasljednici nepoznati ili nepoznatoga boravišta, ako posebni zakon ne određuje što drugo.
(4) U izvršavanju privremenoga upravljanja, poglavarstvo može stvari dati u zakup.
(5) Ugovor o zakupu sklapa se na određeno vrijeme.
(6) U slučaju iz stavka 4. ovoga članka zakupnina se može koristiti samo za održavanje stvari ili za ispunjenje druge obveze zbog koje je uspostavljeno privremeno upravljanje stvarju.
(7) Vlasnik ima pravo na vraćanje posjeda stvari i prije proteka roka iz ugovora, ako u cijelosti isplati uložena sredstva ili ispuni drugu obvezu zbog koje je uspostavljeno privremeno upravljanje stvarju.

Pravo na naknadu vlasnik ne može ostvariti za ona ograničenja koja su uključena u njegove obveze kao vlasnika kulturnog dobra. Tako na primjer, vlasnik mora omogućiti istraživanje i dokumentiranje kulturnog dobra, bez pravo na naknadu za ograničenja koja mu te aktivnosti donose u odnosu na njegova vlasnička prava, jer te aktivnosti doprinose očuvanju kulturnog dobra.

Pravo na naknadu za ograničenja kojima je izložen vlasnik kulturnog dobra može ostvariti samo u slučaju kada može dokazati da je upravo zbog tih ograničenja pretrpio štetu.

Pravo na porezne i carinske olakšice

Vlasnik kulturnoga dobra ima pravo na porezna i carinska oslobođenja i povlastice kada je to propisano posebnim zakonom te ako postupa sukladno odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, odnosno provodi mjere zaštite koje odredi nadležno tijelo . Pravo na porezne i carinske olakšice vlasnik kulturnoga dobra stječe na temelju potvrde o ispunjavanju propisanih uvjeta i provedbe mjera određenih od strane konzervatorske službe.

Broj izdanih potvrda o provedbi mjera zaštite u cilju korištenja povlastica

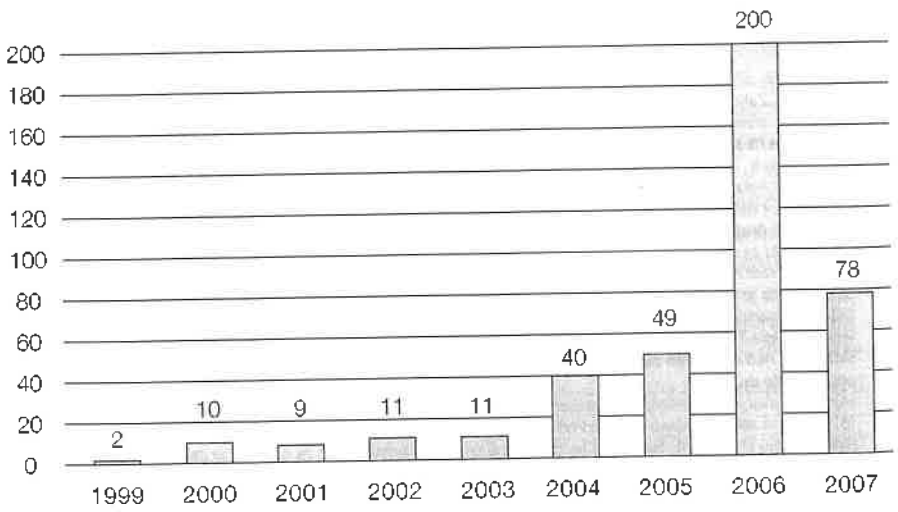

Nagli porast broja potvrda o uredno provedenim mjerama zaštite i očuvanja nakon 2004. godine nastao je zbog mogućnosti dobivanja povoljnih kredita za ulaganja u očuvanje nepokretnih kulturnih dobara koja su omogućavala njihovo uključivanje u turističku ponudu. Program povoljnih kredita osmišljen je i provodi se u suradnji Ministarstava nadležnih za turizam i kulturu, te predstavljaju dobar primjer istovremenog poticanja očuvanja kulturne baštine i ostvarivanja ulaganja u gospodarski razvitak.

Pravo na stručnu pomoć

Nadležni Konzervatorski odjel ili Gradski zavod na području Grada Zagreba dužan je vlasniku, nositelju prava nad kulturnim dobrom i drugom imatelju kulturnoga dobra na njihovo traženje dati besplatni stručni savjet u svezi s provedbom mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra. Stručni savjet nadležno tijelo osobito je dužno dati u hitnim slučajevima, odnosno kad prijeti izravna opasnost od oštećivanja kulturnoga dobra. U hitnim slučajevima nadležno tijelo dužno je odmah savjetovati tražitelja, a najkasnije 3 dana od dana podnošenja pisanog zahtjeva.

Ovo pravo obuhvaća razinu savjetodavnih aktivnosti i ne daje pravo vlasniku ili drugoj osobi koja koristi kulturno dobro na očekivanja da će službenici nadležnog tijela obavljati poslove na provedbi samih aktivnosti očuvanja kulturnog dobra. Za poslove očuvanja kulturnog dobra vlasnik će u pravilu morati angažirati pravne i fizičke osobe koje imaju dopuštenje za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara sukladno članku 100. Zakona.

4. Ograničenja prava vlasništva nad kulturnim dobrom

Vlasništvo nad kulturnim dobrom može se ograničiti glede: posjeda, uporabe i prometa kulturnim dobrom. Na kulturnom dobru može se provesti izvlaštenje i uspostaviti založno pravo.

Ograničenja prava vlasništva, ne odnose se samo na vlasnika kulturnog dobra, već i na odgovarajući način i na sve ostale osobe kao što su nositelj prava na kulturnom dobru ili drugi imatelji kulturnog dobra, bez obzira po kom osnovu ima kulturno dobro.

Ograničenja posjeda kulturnoga dobra

Posjed kulturnoga dobra može se ograničiti radi:

- dokumentiranja i istraživanja kulturnoga dobra,
- provedbe mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra,
- omogućavanja dostupnosti kulturnoga dobra javnosti.

Vlasnik kulturnoga dobra mora omogućiti istraživanje i dokumentiranje kulturnoga dobra, kao i provođenje mjera zaštite i očuvanja kulturnoga dobra osobi koja za to ima odobrenje nadležnog tijela. Za ova ograničenja vlasnik nema pravo na naknadu, osim u slučajevima kad dokaže da je zbog toga pretrpio materijalnu štetu. Tako na primjer, odredba članka 30. Zakona omogućava provedbu arheoloških istraživanja na privatnom zemljištu ili konzervatorskih istraživanja i dokumentiranja kulturnog dobra koje je u privatnom vlasništvu.

Kad nadležno tijelo utvrdi da vlasnik ne postupa sukladno odredbama zakona ili ne postupa s dužnom pažnjom, te prijeti opasnost od oštećivanja ili uništenja kulturnoga dobra, gradonačelnik ili općinski načelnik na čijem se području kulturno dobro nalazi na prijedlog nadležnog tijela dužan je imenovati kulturnom dobru privremenog skrbnika, sukladno **članku 31. Zakona**. Privremeni skrbnik dužan je za račun i na trošak vlasnika poduzimati mjere zaštite i očuvanja kulturnoga dobra koje mu odredi nadležno tijelo. U razdoblju od stupanja na snagu Zakona do 31. prosinca 2007. nadležno tijelo je podnijelo 26 prijedloga za imenovanje skrbnika kulturnom dobru. Iako Zakon obvezuje gradonačelnika, odnosno načelnika općine na imenovanje skrbnika na prijedlog nadležnog tijela u praksi to ne predstavlja automatizam iz više razloga. Prvi i najvažniji razlog zbog kojeg su gradovi i općine izbjegavali ovaj način osiguravanja provedbe mjera zaštite i očuvanja kulturnog dobra je nedostatak proračunskog novca planiranog za ovu namjenu. Naime, jasno je da u takvim slučajevima vlasnik izbjegava izvršenje mjera zaštite i očuvanja, pa tako i osiguravanja sredstava da to učini treća osoba u njegovo ime i za njegov račun. Istovremeno ovu mjeru nadležno tijelo nerado predlaže i prethodno pokušava na sve druge načine primorati vlasnika na poštivanje Zakona. Tako najčešće, protiče vrijeme u kojem se stanje kulturnog dobra pogoršava, te u pravilu, prijedlog za imenovanje skrbnika povlači za sobom i hitno poduzimanje osnovnih mjera zaštite i očuvanja, kako bi se izbjeglo ono najgore, gubitak spomeničkih svojstava kulturnog dobra.

U pojedinim slučajevima postavljalo se pitanje može li se za privremenog skrbnika imenovati nadležno tijelo, odnosno nadležni Konzervatorski odjel Ministarstva kulture, a za područje Grada Zagreba Gradski zavod. Na ovo pitanje nije lako odgovoriti. Naime, kada je u pitanju gradonačelnik Grada Zagreba jasno je da ono može svojom odlukom imenovati Gradski zavod za privremenog skrbnika, jer je ovaj Zavod u sastavu gradske administracije. Međutim, kada su u pitanju gradonačelnici i načelnici općina upitno je mogu li oni donositi odluke u kojima imenuju ustrojstvenu jedinicu, odnosno nadležni konzervatorski odjel, Ministarstva privremenim skrbnikom. Imenovanje pravne ili fizičke osobe za privremenog skrbnika kulturnom dobru u pravilu bi se moglo provesti ukoliko postoji suglasnost osobe koja će biti imenovana, jer u protivnom nije moguće očekivati učinkovitost takve mjere. Slijedom toga teško je očekivati da će Ministarstvo kulture prihvatiti imenovanje nadležnog konzervatorskog odjela za privremenog skrbnika. Ako bi i prihvatilo takvo imenovanje, prema našem mišljenju došlo bi do sukoba interesa, u kojem nadležno tijelo vodi isključivo interes o zaštiti i očuvanju kulturnog dobra, dok interesi vlasnika ostaju nezastupljeni, čime se na izvjestan način dovodi u pitanje položaj i obveze privremenog skrbnika. Imajući upravo taj problem u vidu smatramo da niti u jednom slučaju nadležno tijelo ne bi trebalo dovoditi u položaj privremenog skrbnika, jer bi se time u jednoj osobi našle sve ovlasti i odgovornosti, od propisivanja mjera koje privremeni skrbnik treba poduzimati, preko provedbe tih mjera i raspolaganja novčanim sredstvima za provedbu naloženih mjera.

Isto tako kad vlasnik privremeno napusti kulturno dobro tako da postoji neposredna opasnost od njegova oštećenja ili uništenja, gradonačelnik ili načelnik općine na čijem se području nalazi kulturno dobro dužno je bez odgađanja imenovati privremenog skrbnika, sukladno **članku 32. Zakona**. Smatrat će se da je vlasnik privremeno napustio kulturno dobro ako je njegovo boravište nepoznato, a nema ovlaštenog zastupnika, te nadležna konzervatorska služba nije u mogućnosti obavijestiti ga o njegovim obvezama u roku od šest mjeseci od dana pokušaja prve dostave pismena. Kad vlasnik trajno napusti kulturno dobro ono postaje vlasništvo Republike Hrvatske. Smatrat će se da je vlasnik trajno napustio kulturno dobro ako je njegovo boravište nepoznato, a nema ovlaštenog zastupnika, te svoje obveze ne izvršava deset godina od dana donošenja rješenja o skrbništvu. Ova odredba ima uzor u odredbama Pomorskog zakonika, te rješenjima članka 131., 132. i 133. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, koji glase:

„Članak 131.- Prisvojenje
(1) Na pokretnoj stvari koju nitko nema u svom vlasništvu, steći će vlasništvo osoba koja uzme tu stvar u samostalni posjed s namjerom da je prisvoji, ako zakonom nije drukčije određeno.

)2

(2) Na pokretnim stvarima koje nitko nema u vlasništvu, a koje se mogu nabavljati ili rabiti samo uz posebnu dozvolu koju daje nadležno tijelo, vlasništvo može steći prisvojenjem samo osoba koja ima takvu dozvolu.
(3) Ne može se steći prisvojenjem vlasništvo na stvarima koje po posebnom zakonu mogu biti samo u vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne uprave i samouprave; ali kad se radi o stvarima čija je namjena prisvajati ih (kao što su to rude, ribe, voda iz vodotoka i sl.), tada svaka osoba koja je na prisvajanje ovlaštena zakonom ili dopuštenjem izdanim na temelju zakona, stječe vlasništvo onoga što prisvoji na temelju i u granicama te ovlasti, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.
(4) Na nekretnini koju nitko nema u vlasništvu, ne može se prisvojenjem steći pravo vlasništva.

Članak 132. - Napuštene stvari

(1) Osim izvorno ničijih stvari, ničije su i one koje je vlasnik napustio ako se time odrekao svoga prava vlasništva.
(2) Pokretna stvar je ničija od trenutka kad njezin vlasnik, u namjeri da se odrekne vlasništva, napusti posjed te stvari.
(3) Prisvojenjem se ne može steći tuđe; u sumnji se smatra da stvar nije ničija; no, uzima se da je pripitomljena životinja ničija ako sama od sebe izostane četrdesetdva dana, a i da je ničiji roj pčela koji vlasnik nije vijao dva dana.
(4) Napušteni suvlasnički dio pokretnine prirasta dijelovima ostalih suvlasnika razmjerno njihovim suvlasničkim dijelovima.

Članak 133. - Posebno o napuštenim nekretninama

(1) Nekretnina je ničija tek kad na temelju očitovanja o odreknuću od vlasništva danog u obliku isprave prikladne za zemljišnoknjižni upis bude to pravo izbrisano u zemljišnoj knjizi.
(2) Napuštena nekretnina prelazi na temelju zakona u vlasništvo Republike Hrvatske, ako nije zakonom što drugo određeno.
(3) Kad će se smatrati da su napuštena i uzeti u vlasništvo Republike Hrvatske zemljišta na kojima je obrada sasvim zapuštena ili zgrade ruševne jer nisu popravljene, određuju posebni propisi."

Prema tome napuštena pokretna kulturna dobra ne mogu se kao ničije stvari steći u vlasništvo prisvojenjem od bilo kojeg pravnog subjekta, budući da je posebnim propisom određeno da one postaju vlasništvo Republike Hrvatske. Kao što je rečeno napuštene nekretnine ex lege prelaze u vlasništvo Republike Hrvatske.

Vlasnik kulturnoga dobra dužan je privremeno dati u posjed pokretno kulturno dobro radi njegova izlaganja, odnosno omogućiti posjećivanje nepokretnog kulturnoga dobra radi razgledavanja. Ovo ograničenje posjeda uređeno je **člankom 33. Zakona**. Na prijedlog organizatora izlaganja ili posjećivanja nadležno tijelo može rješenjem naložiti vlasniku privremeno davanje u posjed kulturnoga dobra. Vlasnik i organizator izlaganja, odnosno posjećivanja, sklopit će ugovor, kojim se pored ostalih ugovornih obveza utvrđuje način postupanja kulturnim dobrom i davanje jamstva za slučaj oštećenja, uništenja, krađe ili nestanka kulturnoga dobra, kao i obveza osiguranja kulturnoga dobra kod osiguravajućeg društva. Vlasnik kulturnoga dobra može tražiti da procjenu vrijednosti obavi nadležno tijelo. Sve troškove u svezi s izlaganjem, odnosno posjećivanjem kulturnoga dobra dužan je podmiriti organizator, ako ugovorom sklopljenim između vlasnika kulturnoga dobra i organizatora nije drukčije utvrđeno. U razdoblju od stupanja na snagu Zakona do 31. prosinca 2007. nadležno tijelo je 26 puta donijelo rješenje kojim je obvezalo vlasnika na ustupanje kulturnog dobra u svrhu izlaganja.

Ograničenja uporabe kulturnoga dobra

Uporaba kulturnoga dobra može se ograničiti radi sprječavanja promjene namjene kojom se kulturno dobro dovodi u izravnu opasnost. Namjenu i način uporabe nepokretnog kulturnoga dobra rješenjem utvrđuje nadležno tijelo, a po prethodno pribavljenom mišljenju gradonačelnika ili načelnika općine, sukladno članku 34. Zakona. Namjenu i način uporabe može nadležno tijelo utvrditi i za pokretno kulturno dobro kad ocijeni da je to potrebno.

Za promjenu namjene kulturnoga dobra vlasnik je dužan prethodno ishoditi odobrenje nadležnog tijela, kako je to propisano člankom 35. Zakona. Ako vlasnik uporabi kulturno dobro protivno namjeni, te zbog toga nastane šteta na kulturnom dobru, nadležno tijelo može obvezati rješenjem vlasnika da štetu otkloni povratom kulturnoga dobra u prijašnje stanje, ako je to moguće.

Podaci o provedbi ovih odredaba Zakona pokazuju kako ova mjera nije čest instrument nadležnih tijela, jer je na temelju **članka 34. Zakona** u razdoblju primjene Zakona doneseno 6 rješenja, a temeljem **članka 35. Zakona** 15 rješenja kojima se odlučivalo o odobravanju promjene namjene kulturnog dobra. Ovakvi pokazatelji mogu nas dovesti do dva moguća zaključka. Prvi, da se kulturna dobra u pravilu upotrebljavaju za namjenu koju izvorno imaju, te stoga nije bilo potrebe za postupanjima nadležnog tijela po ovim odredbama Zakona. Drugi, da je nadležno tijelo reagiralo samo na slučajeve kada je smatralo da bi mogle nastupiti štetne posljedice, te je u tim slučajevima odlučivalo o namjeni, odnosno promjeni namjene kulturnog dobra.

Predložak rješenja o odobrenju namjene i načina uporabe kulturnog dobra - članak 34. Zakona

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u _____
Klasa: UP/I- _____
Urbroj: 532- _____
Mjesto, datum

Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u _____, na temelju članka 34. u svezi sa člankom 6. stavkom 1. točkom 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. /99.), rješavajući zahtjev _____ (ime, prezime i adresa fizičke, odnosno naziv i sjedište pravne osobe) kojeg zastupa _____ (podatci o opunomoćeniku ako ga ima) za utvrđivanje namjene i načina uporabe _____ (navesti naziv kulturnog dobra), a po prethodno pribavljenom mišljenju _____ (navesti gradonačelnika ili načelnika općine), donosi

R J E Š E N J E

1. Za _____ (navesti naziv kulturnog dobra) utvrđuje se kao dopustiva sljedeća namjena _____ (navesti moguću namjenu ili namjene) te se utvrđuju sljedeća ograničenja glede uporabe navedenog kulturnog dobra _____ (navesti sva ograničenja uporabe).

2. Za svaku promjenu namjene kulturnog dobra iz točke 1. dispozitiva ovoga rješenja _____ (navesti podnositelja zahtjeva) dužan je prethodno zatražiti odobrenje ovoga Konzervatorskog odjela.

O b r a z l o ž e n j e

Kratko navesti:
- opis zahtjeva stranke,
- utvrđeno činjenično stanje (obavezno navesti akt kojim je uspostavljena zaštita nad kulturnim dobrom)
- prethodno pribavljeno mišljenje gradonačelnika ili načelnika općine o predloženoj namjeni uz navođenje broja i datuma prethodnog mišljenja,
- razloge zbog kojih je ili nije uvažen zahtjev stranke (utvrditi razloge koji su bili odlučni pri ocjeni dokaza odnosno navoda stranke, te navesti propise i razloge koji s obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuju na onakvo rješenje kakvo je dano u dispozitivu).

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ovoga rješenja može se izjaviti žalba ministru kulture u roku od 15 dana od dana primitka rješenja. Žalba se predaje ili šalje poštom Ministarstvu kulture, Konzervatorskom odjelu u _____.

PROČELNIK
potpis pročelnika Konzervatorskog odjela

(mjesto pečata)

Dostaviti:
1.Podnositelju zahtjeva ili opunomoćeniku ako ga ima, s povratnicom
2. Vlasniku kulturnog dobra, s povratnicom
3. Drugim strankama u postupku ako ih ima, s povratnicom
4. Jedinici lokalne samouprave, tijelu nadležnom za prostorno uređenje i građenje (po potrebi)
5. Nadležnoj građevnoj inspekciji (po potrebi)
6. Lučkoj kapetaniji (po potrebi)
7. Državnoj upravi za zaštitu prirode i okoliša (po potrebi)
8. Upravi nacionalnog parka ili parka prirode (po potrebi)
9. Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu kulturne baštine, Zagreb
10. Pismohrana

Ograničenja u prometu kulturnih dobara

Ograničenja prometa kulturnim dobrima jesu:

- posebne obveze prodavatelja kulturnog dobra, posrednika u kupoprodaji kulturnoga dobra i kupca,
- pravo prvokupa,
- obveza povrata proračunskih sredstava uloženih u zaštitu i očuvanje kulturnoga dobra prije njegove prodaje,
- ograničavanje uvoza i iznošenja kulturnoga dobra.

Obveze prodavatelja ili posrednika u prodaji kulturnog dobra

Prodavatelj kulturnog dobra, kao i posrednik u kupoprodaji kulturnog dobra, sukladno **članku 36. Zakona**, obvezan je kupcu:

- dati na znanje da je predmet kupoprodaje kulturno dobro zaštićeno prema odredbama Zakona,
- predočiti dokaz o vlasništvu kulturnog dobra,
- predočiti isprave o odricanju od prava prvokupa prema Zakonu.

Odredba članka 36. Zakona donosi novinu koja obvezuje prodavatelja kulturnog dobra, kao i posrednika u kupoprodaji da kupca upozori da je predmet kupoprodaje kulturno dobro te mu predoči dokaz o vlasništvu kulturnog dobra koje prodaje, kao i isprave kojima dokazuje odricanje od prava prvokupa koje prema Zakonu ima Republika Hrvatska, županija, grad, odnosno općina.

Ova odredba proizlazi iz obveza koje je Republika Hrvatska preuzela pristupanjem UNESCO-voj Konvenciji o mjerama za zabranu i sprečavanje nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva na kulturnim dobrima i UNIDROIT-ova Konvencija o ukradenim ili nezakonito izvezenim kulturnim dobrima. Pri tome treba posebno naglasiti obvezu uspostavljanja odgovarajuće konzervatorske službe, kao i obveze uređivanja prijenosa vlasništva nad kulturnim dobrima nacionalnim zakonodavstvom, te poduzimanja svih raspoloživih mjera u sprečavanju nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva nad kulturnim dobrima.

Uz obveze koje Zakon propisuje za prodavatelja i posrednika u prodaji kulturnog dobra i kupac kulturnog dobra dužan je obavijestiti nadležno tijelo na području gdje će se kupljeno kulturno dobro nalaziti. Ova obveza omogućava novom vlasniku kulturnog dobra suradnju sa nadležnim tijelom i otklanjanje mogućnosti da bude prekršajno kažnjen zbog onemogućavanja provedbe Zakona nadležnom tijelu.

Pravo prvokupa

Vlasnik koji namjerava prodati kulturno dobro dužan je, sukladno **članku 37. Zakona**, najprije istodobno ponuditi ga Republici Hrvatskoj, županiji, gradu ili općini na čijem se području to kulturno dobro nalazi navodeći cijenu i druge uvjete prodaje. Prvenstvo u ostvarenju prava prvokupa ima grad ili općina u odnosu na županiju i Grad Zagreb, pa Republika Hrvatska. Republika Hrvatska, županija, Grad Zagreb, grad ili općina mora se očitovati o ponudi za prodaju kulturnog dobra u roku od 60 dana od dana primitka pisane ponude. Nakon isteka roka od 60 dana vlasnik može kulturno dobro prodati drugoj osobi uz cijenu koja ne može biti niža od cijene navedene u ponudi i pod uvjetima koji za kupca nisu povoljniji od uvjeta sadržanih u ponudi koju je podnio gradu ili općini, odnosno županiji i Republici Hrvatskoj.

U slučaju kada se kulturno dobro prodaje na aukciji organizator aukcije dužan je obavijestiti ovlaštenike prava prvokupa 30 dana prije održavanja aukcije o svim početnim uvjetima prodaje kulturnoga dobra putem aukcije, te o mjestu i vremenu održavanja aukcijske prodaje. Predstavnik ovlaštenika prava prvokupa može iskoristiti pravo prvokupa sukladno zakonu nakon utvrđivanja prodajne cijene kulturnog dobra na aukciji, a najkasnije do okončanja aukcijske prodaje. Obveze organizatora aukcije u pogledu omogućavanja ostvarivanja prava prvokupa uređene su **člankom 37a. Zakona**.

Ovlaštenici prava prvokupa imaju pravo prvokupa i u slučaju ovršne prodaje kulturnoga dobra, sukladno **članku 38. Zakona**, i to prema uvjetima ponude u postupku ovrhe koja je najpovoljnija za vlasnika kulturnoga dobra. Osoba koja provodi postupak ovršne prodaje kulturnoga dobra dužna je obavijestiti ovlaštenike prava prvokupa da je određena prisilna prodaja, te dostaviti pisane uvjete ponude utvrđene za prodaju kulturnoga dobra.

Ako pak vlasnik proda kulturno dobro protivno odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, temeljem **članka 39. Zakona** svaki ovlaštenik prava prvokupa može podnijeti tužbu sudu za poništenje ugovora o kupoprodaji. Tužba se može podnijeti i kad ugovor nije sklopljen u pisanom obliku. Tužba se može podnijeti u roku od 90 dana od dana saznanja da je sklopljen ugovor o kupoprodaji, ali najkasnije u roku od 5 godina od dana sklapanja ugovora. Ovlaštenik prava prvokupa ima pravo na poništenje ugovora samo ako njezin zastupnik pred sudom izjavi da kupuje kulturno dobro po cijeni i uvjetima pod kojima je prodano.

Obveza povrata proračunskih sredstava

U slučaju opisanom u **članku 40. Zakona**, kada vlasnik proda kulturno dobro u čiju su zaštitu, očuvanje i obnovu uložena sredstva iz državnog proračuna, vlasnik je dužan prije prodaje vratiti iznos uloženih sredstava uplatom u korist državnog proračuna.

Izvlaštenje kulturnoga dobra

Izvlaštenje kulturnog dobra moguće je kada za to postoji interes Republike Hrvatske, a to **člankom 41. Zakona** u sljedećim slučajevima:

- ako prijeti opasnost od oštećenja ili uništenja kulturnog dobra, a vlasnik kulturnoga dobra nema mogućnosti ili interesa osigurati provedbu svih određenih mjera zaštite i očuvanja,
- ako se na drugi način ne može osigurati obavljanje arheoloških istraživanja i iskopavanja ili provedba mjera tehničke zaštite na kulturnom dobru,
- ako na drugi način nije moguće osigurati dostupnost kulturnog dobra za javnost.

Vlada Republike Hrvatske može iznimno donijeti odluku o utvrđivanju interesa Republike Hrvatske za izvlaštenje kulturnog dobra i u drugom slučaju kada to smatra opravdanim. Izvlaštenje može biti potpuno ili nepotpuno (služnost ili zakup). Radi izvlaštenja kulturnoga dobra mogu se provesti pripremne

radnje i privremeno uzimanje u posjed sukladno propisima o izvlaštenju. Postupak za izvlaštenje pokreće se na prijedlog nadležne konzervatorske službe. Izvlaštenje kulturnog dobra provodi se na način propisan Zakonom o izvlaštenju (NN 9/94, 35/94). Kao najvažnije odredbe Zakona o izvlaštenju citiramo članke 9., 22., 32., 37. i 38., koje glase:

„Članak 9.
(1) Odluku da je izgradnja objekta ili izvođenje radova u interesu Republike Hrvatske donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog korisnika izvlaštenja, po prethodno pribavljenom mišljenju skupštine županije odnosno Skupštine Grada Zagreba na čijem se području namjerava graditi ili izvoditi radove, u skladu s prostornim planom.
(2) Skupština županije odnosno Skupština Grada Zagreba, je mišljenje iz stavka 1. ovoga članka dužna dati u roku od 60 dana od dana postavljenog zahtjeva.
(3) Smatra se da je interes Republike Hrvatske utvrđen ukoliko je posebnim zakonom propisano da je izgradnja određenih objekata ili izvođenje radova u interesu Republike Hrvatske.
(4) Odluku o utvrđivanju interesa Republike Hrvatske izvan slučajeva predviđenih člankom 1. stavkom 2. ovoga Zakona donosi Vlada Republike Hrvatske uz prethodno mišljenje Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša i Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu Zastupničkog doma Sabora Republike Hrvatske.
(5) Odluka o utvrđivanju interesa Republike Hrvatske objavljuje se u "Narodnim novinama".

Članak 22.
(1) Rješenje o prijedlogu za izvlaštenje donosi nadležno tijelo na čijem se području nalazi nekretnina za koju se predlaže izvlaštenje.
(2) Prije donošenja rješenja o izvlaštenju, nadležno tijelo saslušat će vlasnika nekretnine.
(3) Nadležno tijelo dužno je poučiti vlasnika nekretnine da može podnijeti zahtjev za izvlaštenje preostalog dijela nekretnine u smislu članka 7. ovoga Zakona i ovu pouku obvezno unosi u zapisnik.
(4) Ako je u postupku vlasništvo utvrđeno kao neprijeporno i ako se vlasnik nekretnine ne protivi izvlaštenju, nadležno tijelo mora istovremeno održati i raspravu za sporazumno određivanje naknade za nekretninu koja je predmetom izvlaštenja.

Članak 32.
(1) Naknada za izvlaštenu nekretninu određuje se, u pravilu, davanjem na ime naknade druge odgovarajuće nekretnine koja odgovara visini tržišne vrijednosti nekretnine koja se izvlašćuje, u istoj općini ili gradu kojom se vlasniku nekretnine koja se izvlašćuje omogućavaju isti uvjeti korištenja kakve je imao koristeći tu nekretninu.

Članak 37.
(1) U slučaju ustanovljenja služnosti naknada se određuje u iznosu za koji je uslijed ustanovljene služnosti umanjena tržišna vrijednost nekretnine.

Članak 38.
(1) U slučaju ustanovljenja zakupa, naknada se određuje u visini zakupnine koja se postiže na tržištu.
(2) Naknada se može odrediti u obliku jednokratnog iznosa za cijelo vrijeme trajanja zakupa ili u povremenim davanjima koja se plaćaju u jednakim vremenskim razmacima.
(3) Naknada se računa od dana kada je korisnik izvlaštenja stupio u posjed zemljišta.
(4) Za eventualnu štetu nastalu ustanovljenjem zakupa, zakupoprimac odgovara vlasniku zemljišta po općim propisima o odgovornosti za štetu."

Založno pravo na kulturnom dobru

U cilju osiguranja naplate sredstava koja su iz državnog, županijskog, gradskog odnosno općinskog proračuna uložena u zaštitu i očuvanje nepokretnog kulturnog dobra, temeljem **članka 42. Zakona** osniva se zakonsko založno pravo u korist ulagatelja. Kada se sredstava iz državnog, županijskog, gradskog, odnosno općinskog proračuna ulažu u zaštitu i očuvanje pokretnog kulturnog dobra, ono se predaje javnoj ustanovi restauratorske djelatnosti ili drugoj ovlaštenoj osobi koja će provesti mjere zaštite i očuvanja, a na istom dobru osniva se zakonsko založno pravo u korist ulagatelja sredstava.

5. Pokriće troškova za otklanjanje štete na kulturnom dobru

Zakon posebno naglašava obvezu vlasnika, nositelja prava ili drugog imatelja kulturnog dobra na pokriće troškova za otklanjanje štete na kulturnom dobru, sukladno **članku 43. Zakona**, i to kada je šteta nastala kao posljedica nezakonitih aktivnosti. Pri tome, se prioritetno očekuje da će šteta biti sanirana povratom kulturnog dobra u prijašnje stanje, dakako, ako je to moguće. Nadležno tijelo odlučit će o načinu saniranja nastale štete, te će u tom slučaju obvezati vlasnika na pokriće troškova. U dosadašnjoj primjeni Zakona doneseno je 20 rješenja po ovom pravnom osnovu.

6. Koncesije i koncesijska odobrenja na kulturnim dobrima

Odredbe o koncesijama i koncesijskim odobrenjima unesene su u Zakon prigodom njegovih izmjena i dopuna 2003. godine, te su stoga **članci 34a. do 34k. Zakona** dodatno označeni slovnim oznakama. Međutim, kao što smo već naglasili u izmjenama i dopunama Zakona 2009. ove odredbe su gotovo u cijelosti promijenjene i usklađene sa važećim Zakonom o koncesijama. Cjeloviti tekst Zakona o koncesijama dan je u prikazu drugih zakona kojima se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara.

Uvođenje ovih odredbi, još 2003., potaknuto je brojnim nepokretnim kulturnim dobrima, osobito dvorcima, ljetnikovcima, utvrdama i drugim građevinama, koji su u vlasništvu Republike Hrvatske, županija, gradova ili općina. Većina tih nepokretnih kulturnih dobara zahtijeva znatna ulaganja u njihovo očuvanje, kao i prilagodbu za odgovarajuću namjenu. Naime, praksa

zaštite i očuvanja kulturnih dobara pokazala je kako odlučujuću ulogu u očuvanju kulturnog dobra, uz vlasnika kulturnog dobra, ima namjena kulturnog dobra, te uključenost kulturnog dobra u gospodarski i kulturni sustav. Tako svako korištenje kulturnog dobra primorava korisnika na barem minimalno održavanje kako bi dobro zadržalo funkcionalnost koju korisnik uživa. Upravo ta okolnost, uz uvažavanje činjenice da kulturna baština postaje sve veća atraktivnost turističke ponude, bilo je opravdano unijeti u Zakon odredbe koje će omogućiti davanje kulturnih dobara u koncesiju.

Iako su ove odredbe unesene u Zakon 2003. do pisanja ovog komentara nije proveden niti jedan postupak davanja koncesije za kulturna dobra u vlasništvu Republike Hrvatske. U nekoliko navrata inicirani su postupci od zainteresiranih strana za dodjelu koncesije, međutim za sada nije niti jedan postupak okončan zaključivanjem ugovora o koncesiji. Slijedom toga nije moguće govoriti o dobroj praksi ili o potvrđenosti dodatno unesenih odredbi u Zakon. Uz odredbe Zakona na dodjeljivanje koncesija primjenjuju se i drugi posebni propisi, a osobito Zakon o koncesijama.

Koncesijom na kulturnom dobru koncesionar stječe pravo na gospodarsko korištenje nepokretnog kulturnog dobra, odnosno pravo obavljanja određene gospodarske djelatnosti u vezi s kulturnim dobrom koje je u vlasništvu Republike Hrvatske, županije, Grada Zagreba, grada ili općine.

MJERE ZAŠTITE I OČUVANJA KULTURNIH DOBARA

Po prvi puta u zakonskoj regulativi o zaštiti kulturne baštine na jednom mjestu sistematizirane su sve mjere koje se mogu poduzimati u zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Ovakav nomotehnički pristup potaknut je potrebom da svim subjektima u zaštiti kulturnih dobara budu transparentna prava, obveze, kao i ovlasti tijela u provedbi mjera zaštite i očuvanja.

Mjere zaštite i očuvanja kulturnih dobara, propisane Zakonom, su:

- istraživanje kulturnih dobara,
- dokumentiranje i praćenje stanja kulturnih dobara,
- označavanje nepokretnih kulturnih dobara,
- utvrđivanje sustava mjera zaštite,
- utvrđivanje posebnih uvjeta zaštite nepokretnoga kulturnog dobra u postupku izdavanja lokacijske dozvole,
- prethodno odobrenje za radove na kulturnom dobru,
- prethodno odobrenje za obavljanje djelatnosti u nepokretnom kulturnom dobru,
- odobrenje za izradu replike kulturnog dobra,
- iznošenje kulturnih dobara u inozemstvo,
- uvoz i unošenje kulturnih dobara,
- povrat kulturnih predmeta nezakonito donesenih iz drugih država,
- zaštita ugroženoga kulturnog dobra,
- hitne mjere zaštite,
- zaštita kulturnih dobara u izvanrednim okolnostima.

1. Istraživanje kulturnih dobara

Istraživanje kulturnih dobara, temeljna je mjera kojom se stvaraju uvjeti za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara. Stoga je od izuzetne važnosti osigurati mogućnost istraživanja i to ne samo kao privilegiju trenutnih baštinika, već kao mogućnost koju mogu koristiti i buduće generacije. Nasuprot tome istraživanja koja se poduzimaju trebaju biti provedena stručno, od kvalificiranih stručnjaka i uz nadzor nadležnog tijela.

Članci 44. do 50. Zakona uređuju sva osnovna pitanja u vezi s istraživanjima kulturnih dobara, a osobito u pogledu:

- omogućavanja istraživanja kulturnih dobara i neposrednog njihova okruženja,
- nailaska na arheološko nalazište ili nalaz,
- postupka odobravanja arheoloških istraživanja i iskopavanja (kopnenih i podvodnih),
- obustavljanja nezakonitih arheoloških istraživanja i iskopavanja,
- davanja mišljenja nadležnog tijela o vađenju potonulih kulturnih dobara ili stvari za koje se predmnijeva da su kulturna dobra.

Pogledamo li brojke o odobrenim istraživanjima kulturnih dobara u dosadašnjoj primjeni Zakona uočit ćemo prisutnost znatno većeg broja arheoloških istraživanja (1306 arheoloških istraživanja) u odnosu na sva druga istraživanja kulturnih dobara (45 istraživanja kulturnih dobara). Poseban porast broja arheoloških istraživanja bilježi se tijekom zadnje tri godine u kojima dolazi do intenzivne izgradnje autocesta, kao i drugih intenzivnih radova na izgradnji infrastrukture. Tako je od 2004. do konca 2007. u arheološka istraživanja uloženo više od 172 milijuna kuna. To je istovremeno i razdoblje u kojem su angažirani svi raspoloživi stručni kadrovi, a kao posljedica brojnih arheoloških nalaza dolazi do osnivanja novih arheoloških muzeja. Otvoren je Arheološki muzej u Osijeku, s kojim arheološki bogato područje Slavonije i Branje po prvi puta dobiva stručnu instituciju za obradu i prezentaciju arheološke baštine toga područja. Na istom području planira se otvaranje Muzeja vučedolske kulture, na svjetski poznatom lokalitetu pored Dunava. U Zadru uz osnivanje Muzeja antičkog stakla osnovan je i uspostavljen Centar za podvodnu arheologiju koji je dobio pokroviteljstvo UNESCO-a kao edukacijski centar za područje Mediterana. U Vidu pored Metkovića, na lokalitetu antičke Narone otvoren je Muzej koji od samog otvorenja bilježi desetke tisuća posjetitelja.

U istom razdoblju, Ministarstvo kulture potaknuto brojem i značajem arheoloških istraživanja, započinje publiciranje Hrvatskog arheološkog godišnjaka u kojem se nalaze sva skraćena izvješća o provedenim arheološkim istraživanja u jednoj godini. Visoka profesionalna razina ostvarena tijekom najvećeg broja istraživanja prepoznata je i od svjetske arheološke javnosti i to kroz nagrade i priznanja, kao i kroz brojne nalaze koji su neposredno pridonijeli napretku arheološke struke i otkriću novih spoznaja o ljudskoj povijesti. Među brojnim nalazima ovdje je nemoguće ne spomenuti pronalazak Apoksiomena u podmorju kod Malog Lošinja, za čiju restauraciju i prezentaciju je Hrvatski restauratorski zavod dobio Nagradu Europske unije i Europe Nostre. Uspješnost hrvatske arheološke struke potvrđuje i činjenica da će Republika Hrvatska 2010. biti domaćinom Svjetskom arheološkom kongresu.

Broj rješenja o odobrenim istraživanja na kulturnim dobrima i broj odobrenih arheoloških istraživanja

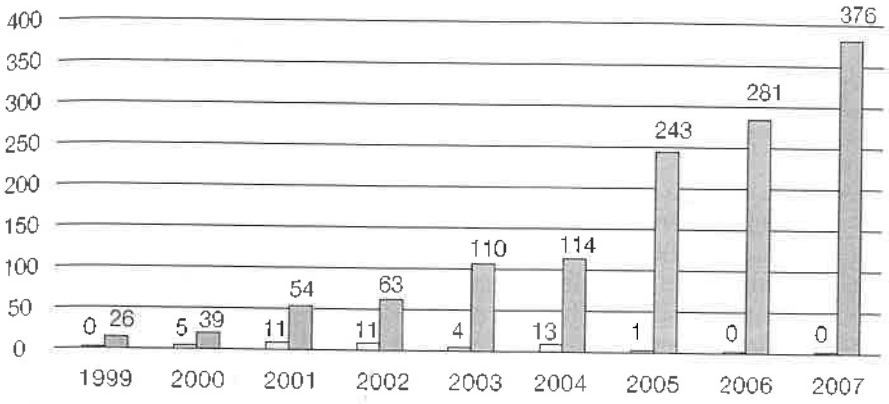

Iako ovih nekoliko napomena nema izravnu vezu sa zakonskim i drugim propisima o arheološkim istraživanjima bilo je nužno navesti ih kako bi mogli konstatirati da su se ne samo odredbe Zakona, već i podzakonskih akata potvrdile u praksi. Pri tome osobito mislimo na Pravilnik o arheološkim istraživanjima, Pravilnik o postupku i načinu izdavanja dopuštenja za obavljanje podvodnih aktivnosti u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske koji su zaštićeni kao kulturno dobro i Pravilnik o uvjetima za fizičke i pravne osobe radi dobivanja dopuštenja za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Tako se **člankom 45. Zakona** obvezuje izvođača radova, građevinskih ili bilo kojih drugih poslova, ukoliko naiđe na arheološko nalazište ili nalaze da prekine radove i o nalazu obavijesti nadležno tijelo. Nadležno tijelo dužno je u tom slučaju po potrebi odrediti privremenu obustavu radova i mjere osiguranja i zaštite nalazišta i nalaza. Investitor ili izvođač radova može zatražiti odobrenje za nastavak radova, a nadležno tijelo na osnovi toga zahtjeva može:

- odbiti zahtjev i trajno obustaviti radove na tom nalazištu,
- dopustiti nastavak radova uz određivanje mjera zaštite arheološkog nalazišta,
- dopustiti nastavak radova određivanjem konzervatorskih uvjeta, odnosno izmijeniti rješenje o prethodnom odobrenju za radove.

Članak 47. Zakona propisuje obvezu pribavljanja odobrenja od nadležnog tijela za obavljanje arheoloških iskapanja i istraživanja. Nadležno tijelo može odobrenje dati samo pravnim i fizičkim osobama koje su stručno osposobljene za obavljanje arheoloških iskapanja i istraživanja, te ako su osigurana potrebna materijalna i tehnička sredstva za obavljanje radova, konzerviranje nalaza, uređenje i predstavljanje nalazišta i nalaza.

Predložak rješenja o obustavi radova koji se izvode na kulturnom dobru radi osiguravanja istraživanja - članak 44. stavak 2. Zakona

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u _____
Klasa: UP/I- _____
Urbroj: 532- _____
Mjesto, datum

Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u _____, na temelju članka 44. stavka 2. u svezi s člankom 6. stavkom 1. točkom 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. /99.), rješavajući po službenoj dužnosti, donosi

R J E Š E N J E

1. Obustavljaju se svi radovi koje izvodi _____ (navesti izvođača radova i investitora ako je poznat) na _____ (navesti naziv kulturnoga dobra na kojemu se izvode radovi ili u čijoj neposrednoj blizini se izvode), jer se tim radovima onemogućuje daljnje istraživanje kulturnoga dobra.

2. Žalba ne odgađa izvršenje ovoga rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Kratko navesti:
- prepoznatljivo identificirati kulturno dobro na kojem se izvode radovi, te navesti akt kojim je uspostavljena zaštita s brojem i datumom donošenja,
- utvrđeno činjenično stanje, tj. opis radova koji se izvode uz navođenje datuma očevida ako je izvršen,
- broj i datum prethodnog odobrenja ako je izdano i opis radova koji su odobreni, te u čemu se sastoji odstupanje od izdanog odobrenja,
- propise i razloge koji s obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuju na onakvo rješenje kakvo je dano u dispozitivu,
- pozivanje na članak 44. stavak 3. Zakona koji predviđa da žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ovoga rješenja može se izjaviti žalba ministru kulture u roku od 15 dana od dana primitka rješenja. Žalba se predaje ili šalje poštom Ministarstvu kulture, Konzervatorskom odjelu u _____.

PROČELNIK
potpis pročelnika Konzervatorskog odjela

(mjesto pečata)

Dostaviti:
1. Izvođaču radova, s povratnicom
2. Investitoru, s povratnicom (ako je poznat)
3. Jedinici lokalne samouprave, tijelu nadležnom za prostorno uređenje i građenje (po potrebi)
4. Nadležnoj građevnoj inspekciji (po potrebi)
5. Lučkoj kapetaniji (po potrebi)
6. Državnoj upravi za zaštitu prirode i okoliša (po potrebi)
7. Upravi nacionalnog parka ili parka prirode (po potrebi)
8. Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu kulturne baštine, Zagreb
9. Pismohrana

Predložak rješenja o mjerama zaštite arheološkog nalazišta ili nalaza, te o obustavi radova - članak 45. Zakona

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u _____
Klasa: UP/I- _____
Urbroj: 532- _____
Mjesto, datum

Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u _____, na temelju članka 45. stavka 2. u svezi s člankom 6. stavkom 1. točkom 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. /99.), rješavajući po službenoj dužnosti, a po primitku obavijesti o arheološkom nalazištu (ili nalazu), donosi

R J E Š E N J E

1. _____(navesti izvođača radova) koji izvodi radove na_____(kratko i prepoznatljivo opisati građevinske ili druge radove kod izvođenja kojih se naišlo na arheološko nalazište ili nalaz) određuju se sljedeće mjere osiguranja i zaštite nalazišta i nalaza : (navesti mjere, način i rok njihove provedbe)

2. Privremeno se obustavljaju daljnji radovi iz točke 1. dispozitiva ovoga rješenja do_____ (odrediti vrijeme obustave), odnosno do donošenja rješenja prema članku 46. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Za vrijeme privremene obustave radova izvođač je dužan provesti mjere osiguranja i zaštite nalazišta i nalaza prema ovome rješenju.

3. Za vrijeme privremene obustave radova investitor može Konzervatorskom odjelu u _____ podnijeti zahtjev za odobrenje nastavka radova. (točke 2. i 3. se unose u dispozitiv rješenja po potrebi)

4. Žalba ne odgađa izvršenje ovoga rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Kratko navesti:

- utvrđeno činjenično stanje, tj. opis radova koji se izvode, izvođača i nalazište odnosno nalaz na koji se naišlo,
- razloge zbog kojih treba provesti mjere osiguranja i zaštite nalazišta i nalaza,
- razloge zbog kojih radove treba obustaviti (ako je određena obustava),
- propise i razloge koji s obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuju na onakvo rješenje kakvo je dano u dispozitivu,
- pozvati se na članak 45. stavak 3. Zakona koji predviđa da žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ovoga rješenja može se izjaviti žalba ministru kulture u roku od 15 dana od dana primitka rješenja. Žalba se predaje ili šalje poštom Ministarstvu kulture, Konzervatorskom odjelu u _____.

PROČELNIK
potpis pročelnika Konzervatorskog odjela

(mjesto pečata)

Dostaviti:
1. Izvođaču radova, s povratnicom
2. Investitoru, s povratnicom (ako je poznat)
3. Jedinice lokalne samouprave, tijelu nadležnom za prostorno uređenje i građenje
4. Nadležnoj građevnoj inspekciji (po potrebi)
5. Lučkoj kapetaniji (po potrebi)
6. Državnoj upravi za zaštitu prirode i okoliša (po potrebi)
7. Upravi nacionalnog parka ili parka prirode (po potrebi)
8. Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu kulturne baštine, Zagreb
9. Pismohrana

Odobrenjem, koje nadležno tijelo donosi u formi upravnog rješenja, utvrđuje se:

- područje na kojem se mogu izvoditi radovi iskapanja, odnosno istraživanje,
- opseg i vrsta istraživačkih radova,
- uvjeti pod kojima se mogu izvoditi radovi,
- rok za izvođenje radova,
- mjesto pohrane pokretnog arheološkog materijala uz napomenu da o mjestu stalne pohrane arheoloških nalaza odlučuje Ministarstvo kulture na prijedlog Hrvatskog vijeća za kulturna dobra i Hrvatskog muzejskog vijeća i
- rok u kojem se nadležnom tijelu treba obvezno podnijeti izvještaj o izvršenim radovima.

Ako se izvode arheološka iskapanja i istraživanja bez odobrenja ili protivno uvjetima utvrđenim u odobrenju, nadležno će tijelo, sukladno članku 48. Zakona, donijeti rješenje o privremenoj obustavi radova na nalazištu sve dok se ne otklone uočeni nedostaci, a protiv izvođača radova nadležno će tijelo podnijeti kaznenu prijavu.

Odredbe o arheološkim istraživanjima jednako se odnose na kopnena kao i podvodna istraživanja uz napomenu da uvjete i način obavljanja arheoloških istraživanja, postupak i način izdavanja dopuštenja za obavljanje podvodnih aktivnosti u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske utvrđuje ministar kulture posebnim pravilnikom.

Članak 50. Zakona na izvjestan način predstavlja dopunu odredaba Pomorskog zakonika, te u slučaju kada se netko obrati nadležnoj Lučkoj kapetaniji sa zahtjevom za izdavanje dozvole za vađenje potonule stvari za koju se predmnijeva da ima svojstvo kulturnog dobra, kapetanija je dužna pribaviti mišljenje nadležnog tijela. Ako bi mišljenje nadležnog tijela bilo pozitivno, tada ono preuzima rješavanje predmeta, sukladno odredbama Pomorskog zakonika.

Broj odobrenih arheoloških istraživanja u odnosu na broj rješenja o obustavi arheoloških istraživanja

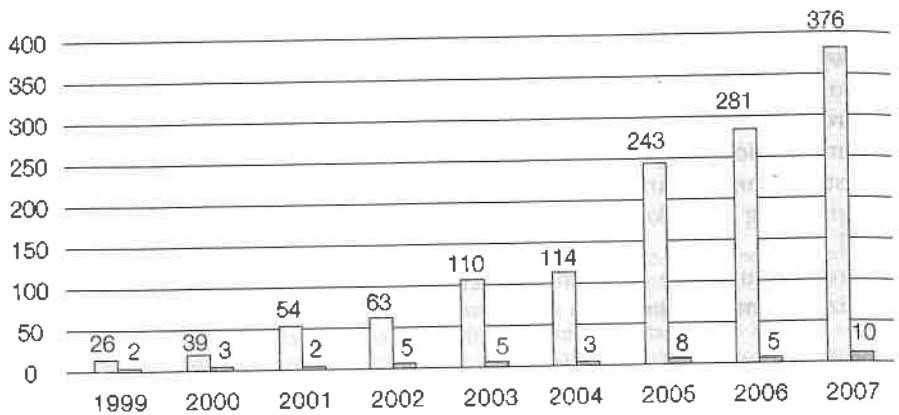

Predložak rješenja o obustavi arheoloških istraživanja radi izvođenja radova bez odobrenja - članak 48. i 49. Zakona

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u _____
Klasa: UP/I-_____
Urbroj: 532-_____
Mjesto, datum

Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u _____, na temelju članka 48. (49. za podvodna arh. istraživanja) u svezi s člankom 6. stavkom 1. točkom 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. /99.), rješavajući po službenoj dužnosti, donosi

R J E Š E N J E

1. Privremeno se obustavljaju arheološka iskapanja i istraživanja koja bez odobrenja ovoga Konzervatorskog odjela, odnosno protivno odobrenju (ako je ono izdano navesti klasu, ur.broj i datum) izvodi _____ (navesti izvođača radova i nositelja radova) na _____ (navesti naziv arheološkog lokaliteta na kojemu se izvode iskapanja i istraživanja), do ishođenja odobrenja prema članku 47. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, odnosno do otklanjanja uočenih nedostataka.

2. Izvođač radova dužan je otkloniti uočene nedostatke i to _____ (navesti radnje koje se nalažu - točka 2. se unosi u dispozitiv rješenja u slučaju kada se radovi izvode protivno odobrenju, te je potrebno utvrditi nedostatke koje je izvođač dužan otkloniti za vrijeme obustave).

3. Žalba ne odgađa izvršenje ovoga rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Kratko navesti:
- prepoznatljivo identificirati arheološki lokalitet na kojem se izvode iskopavanja i istraživanja,
- utvrđeno činjenično stanje, tj. navesti akt po kojem je uspostavljena zaštita nad tim lokalitetom, opis radova koji se izvode i je li za te radove izdano odobrenje temeljem članka 47. Zakona, a ako je izdano navesti broj i datum odobrenja, osobu kojoj je izdano i opis radova koji su odobreni, te u čemu se sastoji odstupanje od izdanog odobrenja,
- propise i razloge koji s obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuju na onakvo rješenje kakvo je dano u dispozitivu,
- pozvati se na članak 48. stavak 2. Zakona koji predviđa da žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ovoga rješenja može se izjaviti žalba ministru kulture u roku od 15 dana od dana primitka rješenja. Žalba se predaje ili šalje poštom Ministarstvu kulture, Konzervatorskom odjelu u _____.

PROČELNIK
potpis pročelnika Konzervatorskog odjela

(mjesto pečata)

Dostaviti:
1. Izvođaču arheoloških iskopavanja i istraživanja, s povratnicom
2. Nositelju odobrenja za istraživanje, s povratnicom (ako je odobrenje izdano)
3. Jedinici lokalne samouprave, tijelu nadležnom za prostorno uređenje i građenje (po potrebi)
4. Nadležnoj građevnoj inspekciji (po potrebi)
5. Lučkoj kapetaniji (po potrebi)
6. Državnoj upravi za zaštitu prirode i okoliša (po potrebi)
7. Upravi nacionalnog parka ili parka prirode (po potrebi)
8. Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu kulturne baštine, Zagreb
9. Pismohrana

2. Dokumentiranje i praćenje stanja kulturnih dobara

U članku 51. Zakona predviđeno je da ministar kulture propisuje podzakonskim aktom razinu dokumentiranosti i dokumentacijske standarde za pojedine vrste kulturnih dobara. Ovom novinom težila se ujednačiti postojeća razina dokumentiranosti zaštićenih kulturnih dobara prema njihovim vrstama, te utvrditi standarde za sve vrste dokumentacije o kulturnim dobrima. Ovo je ujedno pretpostavka buduće informatičke uporabe takve dokumentacije. Nažalost, do pisanja ovoga komentara, nije donesen predmetni podzakonski akt kojim bi bila uvedena standardizacija u dokumentiranju kulturne baštine.

)2

Ovo je teško razumljivo, jer je u međuvremenu pokrenut znatno složeniji projekt digitalizacije podataka i dokumenata u knjižničnoj, muzejskoj, arhivskoj i konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti. Stoga je za očekivati da će upravo u tom projektu, ako i za potrebe daljnje informatizacije u navedenim djelatnostima, biti utvrđeni predmetni standardi.

Dokumentacija o kulturnim dobrima preduvjet je za učinkovitu zaštitu i očuvanje kulturnog dobra, te postupanje sa dokumentacijom mora biti uredno i usklađeno s propisima, osobito sa propisima o arhivskom gradivu, kao i s odredbama Zakona. Tako je za svako korištenje dokumentacije o kulturnim dobrima potrebno odobrenje nadležnog tijela, sukladno **članku 52. Zakona**.

Broj odobrenja za korištenje dokumentacije o kulturnim dobrima

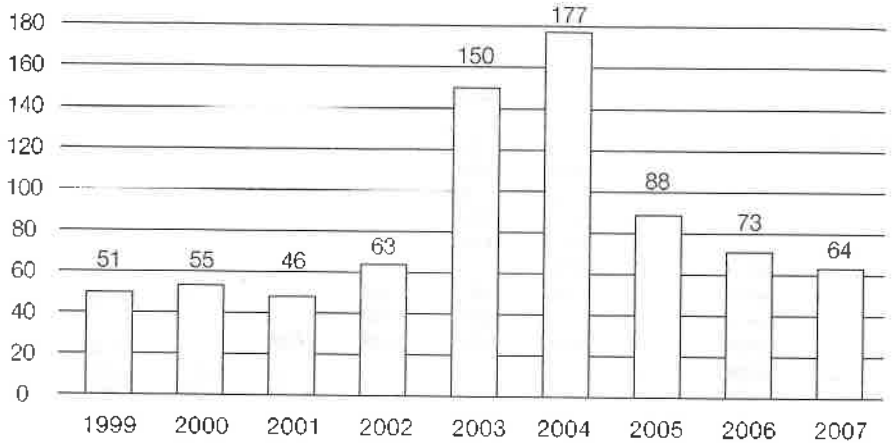

Iznimno, kada je to potrebno za znanstvene ili druge potrebe moguće je dopustiti korištenje izvorne dokumentacije, ali o tom dopuštenju, kada se odlučuje o posudbi izvorne dokumentacije, odlučuje ministar kulture.

Obveza stalnog praćenja stanja kulturnih dobara, utvrđena je **člankom 53. Zakona**, te je utvrđen rok od pet godina unutar kojeg nadležno tijelo barem jednom mora utvrditi stanje kulturnog dobra. O utvrđenom stanju sastavlja se pismeno izvješće. Obrazac ovakvog izvješća utvrđuje ministar kulture.

Provedba zaštite i očuvanja kulturnih dobara nije moguća, barem ne na učinkovit način, ako nadležno tijelo kontinuirano ne prati stanje kulturnih dobara iz svoje nadležnosti. Od uspostavljanja konzervatorske službe na području Hrvatske, praćenje stanja kulturnih dobara osnovni je zadatak bez kojeg nije moguće stvarati i odlučivati o prioritetima zaštite i očuvanja, kao i o ulaganjima uvijek ograničenih financijskih sredstava. Zadaća praćenja stanja u području djelokruga temeljna je zadaća svakog tijela uprave, a to je propisano Zakonom o sustavu državne uprave.

Članak 33. Zakona o sustavu državne uprave (NN 75/93)- Drugi upravni i stručni poslovi, praćenje stanja

(1) Tijela državne uprave prate stanje u okviru svog djelokruga prikupljanjem potrebnih podataka i obavijesti, izradom odgovarajućih stručnih podloga te na druge prikladne načine.
(2) Na temelju izrađenih stručnih podloga (izvješća, elaborata, analiza itd) te na drugi način prikupljenih saznanja o stanju u svom djelokrugu, tijela državne uprave poduzimaju mjere i radnje za koje su zakonom i drugim propisima ovlašteni te predlažu nadležnim državnim tijelima donošenje propisa i drugih akata iz njihove nadležnosti.

3. Označavanje kulturnoga dobra

Sukladno međunarodnim konvencijama o zaštiti kulturnih dobara **člankom 54. Zakona** predviđeno je označavanje pojedinačnih nepokretnih kulturnih dobara, kulturno-povijesnih cjelina i objekata u kojima su smještene zbirke kulturnih dobara. Izgled oznake propisao je ministar kulture.

Ova novina značajna je za predstavljanje kulturnih dobara javnosti, a osobito značajna za kvalitetu turističke ponude. Uz označavanje nepokretnih kulturnih dobara posebnom oznakom od izuzetnog značaja je i druga signalizacija koja pomaže u usmjeravanju građana pri posjećivanju kulturnih dobara. Posebno je važna signalizacija uz važne cestovne pravce kroz Hrvatsku, kako bi se domaći i strani turisti pravovremeno informirali o sadržajima koji se nalaze u prostoru kroz koji prolaze. Upravo zbog toga i odredbe Zakona o cestama uređuju pitanje postavljanja znakova s informacijama koje upućuju na kulturna dobra.

Članak 34. Zakona o cestama (NN 56/91)

(1) Osim propisanih prometnih znakova na cesti je dozvoljeno postavljanje znakova informacija kojima se upućuje na spomenike kulture, povijesne i prirodne znamenitosti, te na prostore i objekte koji su u neposrednoj vezi s prometom i turizmom.

(2) Znakovi informacija iz stavka 1. ovoga članka postavljaju se na osnovu odobrenja poduzeća "Hrvatske ceste".
(3) Radove na postavljanju znakova iz stavka 1. ovoga članka obavlja poduzeće "Hrvatske ceste", a troškove postavljanja i održavanja tih znakova snosi naručilac radova.
(4) Potanje propise o znakovima iz stavka 1. ovoga članka donosi ministar za promet i veze.

4. Utvrđivanje sustava mjera zaštite za kulturno dobro

Člancima 55. do 59. Zakona propisan je način utvrđivanja sustava mjera zaštite za nepokretno i pokretno kulturno dobro. S obzirom da je Zakon prepoznao tri grupe kulturnih dobara, nameće se pitanje utvrđivanja sustava mjera zaštite za nematerijalno kulturno dobro, te stoga držimo potrebnim objasniti razloge zbog kojih u ovom dijelu Zakona nema dodatne odredbe o načinu utvrđivanja sustava mjera zaštite za nematerijalna kulturna dobra.

U objašnjenju razloga, moramo se vratiti na članak 12. stavak 3. Zakona kojim se obvezuje donositelja rješenja o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra na utvrđivanje sustava mjera zaštite. Ova odredba odnosi se na sve tri vrste kulturnih dobara. Međutim, kod nematerijalnog dobra nema mogućnosti fizičkog ugrožavanja dobra, već se radi o mjerama očuvanja koje se poglavito odnose na dokumentiranje i njegovanje zaštićene tradicije, za što su u pravilu dostatni navodi koji se o tome ugrađuju u rješenje o uspostavljanju zaštite, odnosno utvrđivanju spomeničkih svojstava kulturnog dobra. Za razliku od toga, kada su u pitanju materijalizirani oblici čovjekova stvaralaštva, koje prepoznajemo kao pokretna i nepokretna kulturna dobra, vrlo često je gotovo nemoguće i nedostatno sustav mjera zaštite propisivati samo rješenjem o zaštiti. Naime, sustav mjera zaštite koji se propisuje rješenjem o uspostavljanju zaštite, tek su temeljne odrednice tog sustava koje skreću pozornost vlasniku na postojanje ograničenja i ukazuju da je potrebno konzultirati odgovarajuće dokumente i službe prije negoli se poduzimaju bilo kakve aktivnosti na zaštićenom dobru. Jasno je da u slučaju zaštite kulturno-povijesne cjeline nije moguće rješenjem o zaštiti propisivati mjere koje će se odnositi na ulice, trgove ili pak konkretne građevine unutar cjeline. Upravo stoga, članci od 55. do 59. Zakona omogućavaju utvrđivanje sustava mjera zaštite, za nepokretno kulturno dobro konzervatorskom podlogom, a za pokretno kulturno dobro utvrđivanje općih i posebnih uvjeta za očuvanje, održavanje i namjenu.

Utvrđivanje sustava mjera zaštite za nepokretno kulturno dobro

Sustav mjera zaštite za nepokretno kulturno dobro utvrđuje se u konzervatorskim podlogama koje su od osobita značenja pri donošenju dokumenata prostornog uređenja. Za zaštićene kulturno-povijesne cjeline članak 57. Zakona, sve do izmjena i dopuna 2009., omogućavao je donošenje urbanističkog plana uređenja, sukladno propisima o prostornom uređenju. Ovdje valja napomenuti da je Zakon o prostornom uređenju i građenju, donesen 2007., dakle, osam godina poslije Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, na izvjestan način izmijenio razine, a time i sadržaje prostornih planova, te bi stoga urbanistički plan uređenja, koji se navodi u članku 57. Zakona trebalo zamijeniti sa prostornim planom područja posebnih obilježja. Ova odredba ima za cilj podići razinu zaštite u zaštićenim kulturno-povijesnim cjelinama izradom odgovarajućeg detaljnog plana uređenja, te tako rasteretiti nadležno tijelo brojnih zahtjeva za utvrđivanjem posebnih uvjeta koji se sukladno članku 61. Zakona mogu očitati iz utvrđenog plana. Do donošenja planova za kulturno-povijesnu cjelinu primjenjivala bi se odredba članka 60. Zakona što znači da bi se u svakom pojedinačnom slučaju utvrđivali posebni uvjeti zaštite nepokretnoga kulturnog dobra.

Izmjenama i dopunama **Zakona člankom 57.** propisana je obvezna izrada konzervatorske podloge za područja kulturno-povijesnih cjelina. Ovom izmjenom konzervatorska podloga postala je zaseban instrument u rukama konzervatorske službe, te se nastanak konzervatorske podloge odvojio od procesa prostornog uređenja. Naime, dokumenti prostornog uređenja, kako je to utvrđeno člankom 56. Zakona, ovisno o vrsti i području obuhvata, sadrže podatke iz konzervatorske podloge. To pretpostavlja, uvažavajući novu formulaciju članka 57. Zakona, da će svaka kulturno-povijesna cjelina imati konzervatorsku podlogu koja će ažurno uređivati stanje i biti po potrebi na raspolaganju prostornim planerima. Ukoliko konzervatorska podloga nije donesena bit će to propust konzervatorske službe, a prostorni planeri dobit će sukladno članku 56. Zakona od nadležne konzervatorske službe sustav mjera zaštite nepokretnih kulturnih dobara koji se nalaze na području obuhvata plana. Način utvrđivanja sustava mjera zaštite propisan je posebnom uputom koja je donesena sukladno odredbama Pravilnika o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske.

Na temelju članka 27. Pravilnika o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske („Narodne novine", br. 37/01) donesene su Upute o načinu utvrđivanja sustava mjera zaštite za nepokretna kulturna dobra kojom se za sve vrste pojedinačnih građevina i kompleksa, kao i za kulturno-povijesne cjeline propisuje način donošenja i sadržaj sustava mjera zaštite.

Na temelju članka 27., a u vezi s člankom 6., stavkom 2. Pravilnika o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 37/01) donosim

UPUTU O NAČINU UTVRĐIVANJA SUSTAVA MJERA ZAŠTITE ZA NEPOKRETNA KULTURNA DOBRA PREDLOŽENA ZA UPIS U REGISTAR KULTURNIH DOBARA

1. Rješenjem o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra obavezno se, u skladu sa člankom 12. stavkom 4. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, za građevinu ili kulturno-povijesnu cjelinu, za koju se utvrđuje svojstvo kulturnog dobra, utvrđuje sustav mjera zaštite.
2. Pod pojmom nepokretno kulturno dobro u ovoj Uputi podrazumijevaju se pojedinačne građevine, kompleksi građevina i kulturno-povijesne cjeline, cjelovito sačuvane ili u arheološkom sloju:

2.1.1. **POJEDINAČNE GRAĐEVINE / KOMPLEKSI GRAĐEVINA MOGU BITI**

2.1.1.1. **Memorijalne građevine i kompleksi**
2.1.1.1.1. građevine povezane sa značajnim povijesnim ili kulturno-povijesnim događajima ili ličnostima
2.1.1.1.2. grobni objekti
2.1.1.1.3. pogrebni objekti
2.1.1.1.4. spomen-ploče
2.1.1.1.5. ostale grobne građevine i kompleksi
2.1.1.2. **Civilne građevine i kompleksi**
2.1.1.2.1. građevine javne namjene
2.1.1.2.2. stambene građevine ili njihovi dijelovi
2.1.1.2.3. stambeno-poslovne građevine
2.1.1.2.4. poslovne građevine
2.1.1.2.5. građevine poljoprivrednog gospodarstva
2.1.1.2.6. zanatske i industrijske građevine
2.1.1.2.7. inženjerske građevine
2.1.1.2.8. građevine trgovine i ugostiteljstva
2.1.1.2.9. komunalne građevine i komunalni sustavi
2.1.1.2.10. ostale civilne građevine
2.1.1.3. **Vojne građevine i kompleksi**
2.1.1.3.1. fortifikacijski kompleksi i njihovi dijelovi
2.1.1.3.2. utvrde

2.1.1.3.3. baterije
2.1.1.3.4. uporišta
2.1.1.3.5. obrambene stražarnice
2.1.1.3.6. zapovjedna mjesta
2.1.1.3.7. vojne nastambe
2.1.1.3.8. spremišta oružja i oruđa
2.1.1.3.9. ostale vojne građevine
2.1.1.4. **Sakralne građevine i kompleksi**
2.1.1.4.1. građevine posvećene kultu (crkva, hram, džamija, sinagoga)
2.1.1.4.2. redovnički kompleksi (samostani, manastiri, tekije)
2.1.1.4.3. kalvarije
2.1.1.4.4. poklonci
2.1.1.4.5. pilovi
2.1.1.4.6. ostale sakralne građevine
2.1.1.5. **Urbana oprema**
2.1.1.5.1. arhitektonsko-skulpturalni objekti
2.1.1.5.2. javna plastika
2.1.1.5.3. ostala oprema javnih prostora

2.1.2. **KULTURO-POVIJESNE CJELINE MOGU BITI:**
2.1.2.1. **Povijesno-memorijalna područja**
2.1.2.1.1. Legendarna područja i mjesta
2.1.2.1.2. Mjesta povijesnih događaja
2.1.2.1.3. Spomen-parkovi
2.1.2.1.4. Mjesta masovnih stradanja
2.1.2.1.5. Groblja
2.1.2.1.6. Ostala povijesno-memorijalna područja
2.1.2.2. **Povijesna naselja i dijelovi naselja**
2.1.2.2.1. Povijesne urbane cjeline
2.1.2.2.2. Povijesna gradska središta
2.1.2.2.3. Povijesne poluurbane cjeline
2.1.2.2.4. Povijesne seoske cjeline (selo, zaselak, okućnica)
2.1.2.2.5. Povijesna turistička naselja
2.1.2.2.6. Povijesni lječilišni i bolnički kompleksi
2.1.2.2.7. Povijesna parcelacija
2.1.2.2.8. Dijelovi naselja (povijesne gradske četvrti, ambijenti, trgovi, ulice,

blokovi)

2.1.3. **Kulturni krajolik**

2.1.3.1.1. kultivirani prirodni krajolik (prirodni krajolik s neznatnim intervencijama čovjeka)

2.1.3.1.2. agrarni krajolik (krajolik obradivih površina/poljoprivredni krajolik)

2.1.3.1.3. parkovi, perivoji, vrtovi

2.1.3.1.4. ruralni krajolik

2.1.3.1.5. urbanizirani agrarni krajolik

2.1.3.1.6. urbani krajolik

2.1.3.1.7. industrijski krajolik

2.1.3.1.8. ostali nenavedeni oblici kulturnog krajolika

3. Sustav mjera zaštite, u rješenju o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra, sadrži opće uvjete zaštite i očuvanja povijesnih sadržaja za pojedinačno kulturno dobro ili za područje kulturno povijesne cjeline za koje se to svojstvo utvrđuje.
Posebni uvjeti zaštite i očuvanja povijesnih sadržaja utvrđuju se za pojedinačna kulturna dobra konzervatorskim uvjetima koji se izdaju u pripremi za radove na kulturnom dobru ili unutar njegovih prostornih međa, a za kulturno povijesne cjeline konzervatorskim podlogama prilikom izrade prostornih planova.

3.1. Opći uvjeti zaštite i očuvanja povijesnih sadržaja u sustavu mjera zaštite za pojedinačno kulturno dobro, ovisno o vrsti kulturnog dobra, njegovom stanju te ovisno o tome je li cjelovito sačuvano ili je sačuvano u otvorenom ili zatvorenom arheološkom sloju može sadržavati slijedeće odrednice:

3.1.1. **za pojedinačne cjelovito sačuvane građevine i komplekse građevina:**

- zaštitni i drugi radovi na kulturnom dobru i unutar prostornih međa određenih rješenjem mogu se poduzeti samo uz prethodno odobrenje nadležnog tijela,
- vlasnik kao i drugi imatelj kulturnog dobra dužan je provoditi sve mjere zaštite koje se odnose na održavanje predmetnoga kulturnog dobra, a koje odredi nadležno tijelo,
- kulturno dobro ili njegovi dijelovi mogu biti predmet kupoprodaje samo pod uvjetima iz članka 36.- 40. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

3.1.2. **za kopnene arheološke lokalitete:**

- na području arheološkog lokaliteta koji je utvrđen kao kulturno dobro i unutar prostornih međa određenih rješenjem, bez prethodnog odobrenja nadležnog tijela, nisu dozvoljeni radovi koji bi mogli narušiti integritet lokaliteta.
- ako se prilikom dopuštenih radova eksploatacije područja arheološkog lokaliteta nađu ostaci građevina ili predmeti, nalaznik je dužan o tome obavijestiti nadležno tijelo i nadležni muzej, a predmete predati nadležnom muzeju
- istraživanje lokaliteta i iskapanje nalaza dopušteno je samo uz prethodno odobrenje nadležnog tijela i uz uvjet da se svi nalazi nakon dovršenih istraživanja i iskapanja stručno konzerviraju, a pokretni nalazi predaju na čuvanje nadležnom muzeju.
- područje arheološkog lokaliteta za koje je utvrđeno svojstvo kulturnog dobra ili dijelovi tog područja mogu biti predmet kupoprodaje samo pod uvjetima iz članka 36.-40. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

3.1.3. **za podvodne arheološke lokalitete:**

- na poziciji na kojoj se kulturno dobro nalazi i unutar određenih prostornih međa ne dopušta se sidrenje plovila.
- ne dopušta se bilo kakvo diranje, oštećivanje, premještanje ili vađenje artefakata
- ne dopušta se foto ili video snimanje za javnu objavu bez prethodne dozvole nadležnog tijela
- ne dopušta se bilo kakvo kopanje dna ili dizanja mulja radi otkrivanja artefakata ili brodske konstrukcije

3.2. Sustav mjera zaštite utvrđuje se za prostorne cjeline, unutar prostornih međa određene kulturno-povijesne cjeline, odgovarajućim stupnjevima režima zaštite koji su predviđeni ovom Uputom, a u skladu s povijesnom, kulturnom, urbanističkom i arhitektonskom vrijednošću te stanjem očuvanosti pojedinih dijelova odnosno struktura.

3.3. U svrhu utvrđivanja sustava mjera zaštite u pojedinim prostornim cjelinama unutar prostornih međa kulturno-povijesne cjeline mogu se utvrditi slijedeći stupnjevi režima zaštite:

3.3.1. Potpuna zaštita povijesnih struktura (zona A)

3.3.2. Djelomična zaštita povijesnih struktura (zona B)

3.3.3. Ambijentalna zaštita (zona C)

3.4. Sustav mjera zaštite za kulturno-povijesnu cjelinu, ovisno o njezinoj vrsti (točka 2.1.2. ove Upute) i stanju, u pojedinim zonama može se uvjetovati slijedećim režimom zaštite:

3.4.1. Potpuna zaštita povijesnih struktura (u zoni A) odnosi se na kulturno-povijesnu cjelinu ili njezine dijelove koji sadrže dobro očuvane i osobito vrijedne povijesne strukture. Sustavom mjera zaštite u ovoj zoni, uvjetovat će se mjere cjelovite zaštite i očuvanja svih kulturno povijesnih vrijednosti uz najveće moguće poštivanje tradicije i funkcija pro-

stora i sadržaja. Na području ove zone strogo se kontrolira unošenje novih struktura i sadržaja stranih ili neprikladnih sačuvanim kulturno-povijesnim vrijednostima. Prilagođavanje postojećih povijesnih funkcija i sadržaja suvremenim potrebama može se prihvatiti uz minimalne fizičke intervencije u povijesne strukture. Prihvatljive su metode sanacije, konzervacije, restauracije, konzervatorske rekonstrukcije i prezentacije.

3.4.2. Djelomična zaštita povijesnih struktura (u zoni B) uvjetuje se u dijelovima kulturno-povijesne cjeline koji sadrže vrijedne elemente povijesnih struktura različitog stupnja očuvanosti. Sustavom mjera zaštite u ovoj zoni, odnosno zonama koje se nalaze na području kulturno-povijesne cjeline unutar prostornih međa, utvrđenih rješenjem o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra, uvjetovati će se zaštita i očuvanje osnovnih elemenata povijesne planske matrice i karakterističnih skupina građevina, pojedinih građevina i drugih za ukupnost određene kulturno-povijesne cjeline važnih vrijednosti, a prije svega oblika građevina i sklopova, gabarita i povijesnih sadržaja. Na području ove zone uvjetovat će se intervencije u smislu prilagođavanja funkcija i sadržaja suvremenim potrebama, ali bez bitnih fizičkih izmjena sačuvanih elemenata povijesnih struktura. Prihvatljive su metode konzervacije, rekonstrukcije, interpolacije, rekompozicije i integracije u cilju povezivanja povijesnih s novim strukturama i sadržajima koji proizlaze iz suvremenih potreba.

3.4.3. Ambijentalna zaštita uvjetuje se u dijelovima kulturno-povijesne cjeline (zona C) s prorijeđenim povijesnim strukturama ili bez značajnijih primjera povijesne izgradnje koji osiguravaju kvalitetnu i funkcionalnu prezentaciju kulturno-povijesnih vrijednosti zona potpune ili djelomične zaštite (zona A i B). Na području ove zone prihvatljive su sve intervencije uz pridržavanje osnovnih načela zaštite kulturno-povijesne cjeline. Pri radovima na uređenju prostora prihvatljive su metode obnove postojećih struktura i izgradnja novih uz uvjet očuvanja ambijentalnih karakteristika kulturno-povijesne cjeline, napose tradicijskih oblika, krajobraznog karaktera i harmoničnog sklada cjeline

3.4.4. Općim uvjetima zaštite i očuvanja povijesnih sadržaja u sustavu mjera zaštite za kulturno povijesnu cjelinu za koju se utvrđuje svojstvo kulturnog dobra može se uvjetovati i potreba istraživanja sa specifikacijom određenih dijelova kulturno povijesne cjeline i naznakom očekivanog rezultata istraživanja.

3.5. Akt u kojem se utvrđuju zone na području kulturno-povijesne cjeline mora sadržavati opis granica svake zone i njihov grafički prikaz s naznakom pojedinačnih kulturnih dobara ili kompleksa upisanih u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Grafički prikaz zona zaštite izrađuje se na podlogama u mjerilu prilagođenom veličini zaštićenoga područja i to:

- Za velika područja na kartografskoj podlozi u mjerilu 1:25.000
- za veća područja i naselja veća od 15.000 stanovnika na kartografskoj podlozi u mjerilu 1:10.000 ili u mjerilu 1:5 000
- za manja područja i naselja manja od 15.000 stanovnika na kartografskoj podlozi u mjerilu 1:5.000 ili 1:2.000 ili 1:1.000

Izuzetno se, ako za određenu kulturno-povijesnu cjelinu ne postoji kartografska podloga u navedenim mjerilima, može primijeniti kartografska podloga u postojećem mjerilu.

Klasa: 612-08/04-01-06/03
Urbroj: 532-10-1/8(JB)-3
Zagreb, 31. 03. 2004.

Najveći broj konzervatorskih podloga izrađen je za potrebe donošenja dokumenta prostornog uređenja, te ćemo stoga pojasniti ulogu izrade konzervatorske podloge u izradi i donošenju toga dokumenta.

Broj izrađenih konzervatorskih podloga

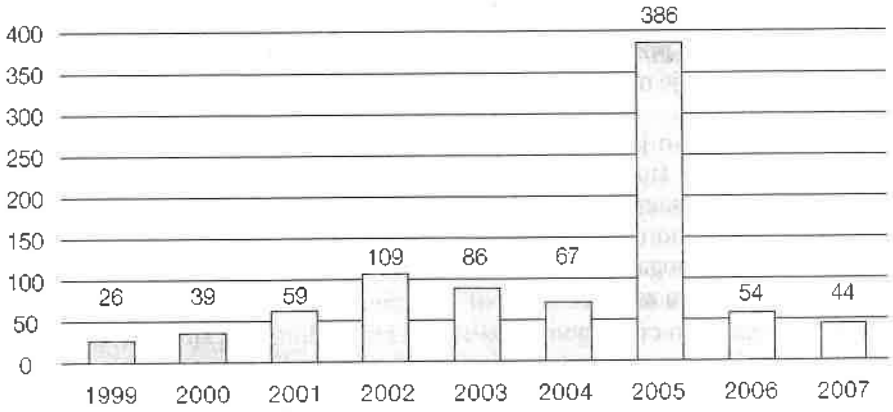

)2

Zakoni o prostornom uređenju u zadnjih petnaest godina mnogo puta su mijenjani i dopunjavani i pokušavali su na različite načine propisivati postupak izrade i donošenja u kojem je trebalo ostvariti usuglašavanje brojnih područja s prostornim planiranjem, pa je tako i zaštita kulturnih dobara, prije spomenika kulture, prolazila kroz razne faze od potpunog neuvažavanja do kvalitetnih odredbi koje nameću obostranu suradnju nadležnih tijela sa izrađivačima i donositeljima dokumenata prostornog uređenja.

Zakonom o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine", br. 76/07) vrlo detaljno se uređuje suradnja koja se ostvaruje između nadležnog tijela i izrađivača, odnosno donositelja dokumenta prostornog uređenja, počevši od jasno propisanih ciljeva prostornog uređenja i gradnje (članak 7.) među kojima je i zaštita kulturnih dobara i vrijednosti pa do načela horizontalne integracije u zaštiti prostora (članak 10.) koji u 3. stavku propisuje:

(3) U izradi i donošenju dokumenata prostornog uređenja mora se posebno uzimati u obzir osjetljivost prostora, odnos prema skladu i krajobraznim vrijednostima, neobnovljivim i obnovljivim prirodnim dobrima i kulturnoj baštini, te ukupnost njihovih međusobnih utjecaja kao i međusobnih utjecaja postojećih i planiranih zahvata u prostoru.

Posebno je važna odredba članka 58. Zakona o prostornom uređenju i gradnji koja uređuje pitanje sadržaja dokumenta prostornog uređenja i gdje među obveznim prilozima prostornog plana izrijekom navodi „stručne podloge, na kojima se temelje prostorno-planska rješenja", čime se konzervatorska podloga praktički neizravno povezuje i osnažuje kroz dokument prostornog uređenja. Ovom odredbom ujedno je zagarantirana zaštita kulturnih dobara na prostoru za koji se donosi dokument prostornog uređenja, bez obzira na razinu prostornog plana. Uz to posebnom odredbom članka 68. i 69. Zakona o prostornom uređenju i gradnji razrađuje se isto pitanje kod izrade i donošenja prostornog plana područja s posebnim obilježjima. Prostorni plan područja posebnih obilježja posebno uvažava krajobrazne i kulturno-povijesne vrijednosti prostora, što je naglašeno i kod svih drugih razina prostornog planiranja.

Unatoč tako jasnim i kvalitetnim odredbama Zakona o prostornom uređenju i gradnji, što u prijašnjim zakonima iz tog područja nikako nije bio slučaj, članak 56. stavak 3. Zakona uvjetuje donošenje dokumenta prostornog uređenja prethodnom suglasnosti koju daje nadležno tijelo u odnosu na sukladnost izrađenoga prostornog plana s konzervatorskom podlogom, odnosno sustavom mjera zaštite.

Broj izrađenih konzervatorskih podloga (žuto) u odnosu na broj rješenja kojim je dana prethodna suglasnost na donošenje dokumenta prostornog uređenja (potamnjeno)

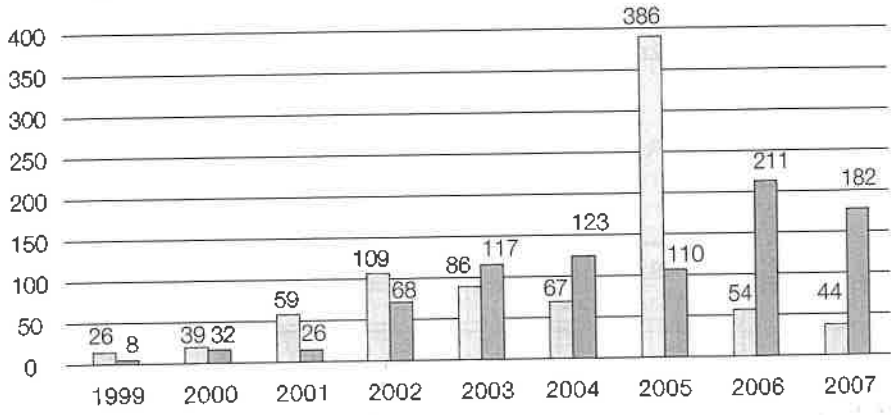

Utvrđivanje sustava mjera zaštite za pokretno kulturno dobro

Sustav mjera zaštite pokretnoga kulturnog dobra, sukladno **članku 59. Zakona**, utvrđuje se kao skup općih i posebnih uvjeta za očuvanje, održavanje i namjenu pokretnoga kulturnog dobra.

Potreba za utvrđivanjem sustava mjera zaštite za pokretno kulturno dobro uz sustav utvrđen rješenjem o utvrđivanju svojstava kulturnog dobra, sukladno članku 12. Zakona, nije u praksi tako česta, ali kada su u pitanju vrlo vrijedna kulturna dobra ili kada se radi o posebnim aktivnostima koje će biti poduzete u cilju očuvanja pristupa se dopunskom utvrđivanju sustava mjera zaštite na osnovi članka 59. Zakona.

5. Utvrđivanje posebnih uvjeta zaštite kulturnoga dobra u postupku izdavanja lokacijske dozvole

Člancima 60. i 61. Zakona, do izmjene Zakona 2009., propisivao se način utvrđivanja posebnih uvjeta zaštite kulturnog dobra u postupku izdavanja lokacijske dozvole. Člankom 106. Zakona o prostornom uređenju i gradnji

utvrđen je sadržaj lokacijske dozvole, te je između ostalih sadržaja utvrđeno da se lokacijskom dozvolom navode i „posebni uvjeti tijela i osoba određenih prema posebnim propisima". Kako je Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, posebni propis, te propisuje utvrđivanje posebnih uvjeta zaštite kulturnog dobra, tada je za svako područje ili dobro koje uživa zaštitu sukladno ovom Zakonu nadležno tijelo dužno utvrditi posebne uvjete.

Broj posebnih uvjeta zaštite nepokretnoga kulturnog dobra utvrđenih u postupku izdavanja lokacijske dozvole

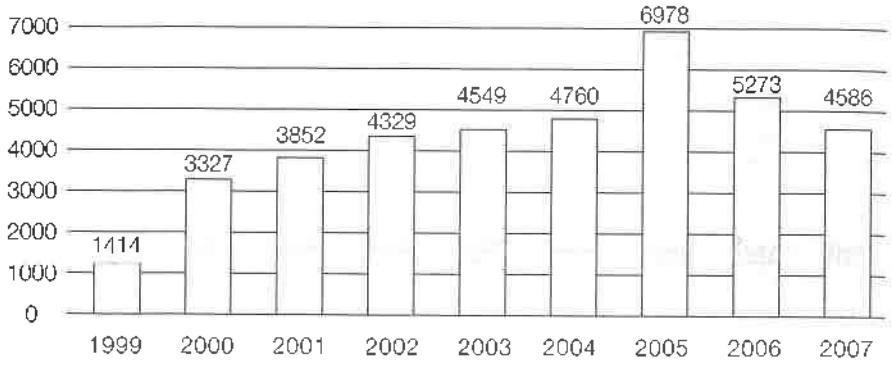

Veliki broj zahtjeva za utvrđivanjem posebnih uvjeta na godišnjoj razini znatno je opterećivao rad konzervatora u svakom nadležnom tijelu, te je stoga u Zakon unesena odredba članka 57. kojom se omogućuje utvrđivanje svih posebnih uvjeta u okviru dokumenta prostornog uređenja (prema Zakonu o prostornom uređenju i gradnji to bi trebao biti prostorni plan područja posebnih obilježja), te se člankom 61. Zakona omogućavalo tijelu uprave nadležnom za izdavanje lokacijske dozvole unošenje u lokacijsku dozvolu posebnih uvjeta utvrđenih prostornim planom.

Ova mogućnost u praksi se gotovo i ne koristi, iako bi ne samo rasteretila nadležno tijelo rješavanja velikog broja predmeta i time oslobodila i tako nedostatan broj konzervatora za obavljanje drugih poslova na zaštiti kulturnih dobara, već bi osigurala brže izdavanje lokacijskih dozvola, te smanjila proizvoljnosti u postupanju po zahtjevima stranaka. Stranka bi i sama mogla unaprijed izvršiti uvid u prostorni plan i suočiti se sa uvjetima u pogledu zaštite kulturnog dobra koji će joj lokacijskom dozvolom biti postavljeni. Dakako time bi se postigla i dodatna transparentnost u zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, te izbjeglo prilagođavanje posebnih uvjeta pojedinim investitorima.

Učešće posebnih uvjeta u svim neupravnim aktima nadležnog tijela

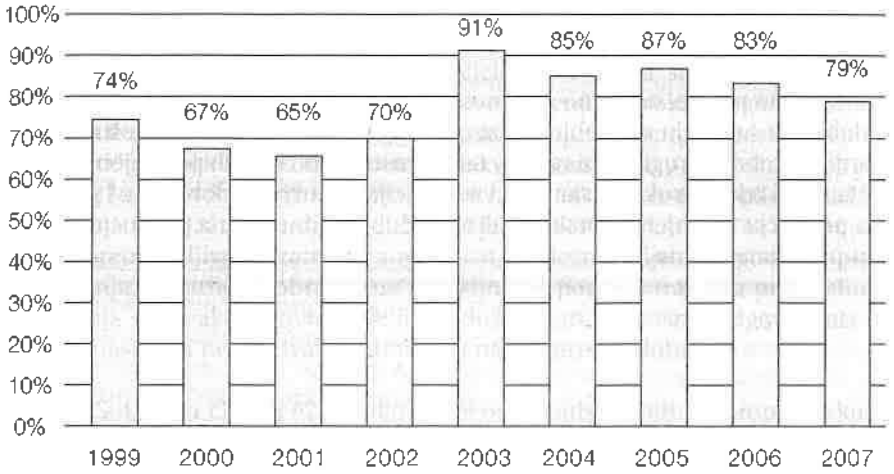

Međutim, izmjenama Zakona, **članci 60. i 61. Zakona** usuglašeni su sa važećim propisima o građenju, te se istima propisuje kako u slučaju kada se poduzimaju radnje na nepokretnom kulturnom dobru ili kulturno-povijesnoj cjelini, a po posebnom propisu je obvezna lokacijska dozvola, tijelo nadležno za njezino izdavanje dužno je prije njezinog izdavanja pribaviti posebne uvjete zaštite kulturnog dobra. Kada se pak radi o poduzimanju radnji za koje je potrebno ishoditi rješenje o uvjetima građenja, tada je investitor takovih radova u obvezi, prije podnošenja zahtjeva, pribaviti posebne uvjete zaštite kulturnog dobra. **Članak 61. Zakona** zadržava stajalište po kojem posebni uvjeti zaštite kulturnog dobra nisu upravni akt, stoga na njih nezadovoljna stranka ne može uložiti žalbu nadležnom tijelu, već tijelu koje je izdalo lokacijsku dozvolu ili rješenje o uvjetima građenja.

6. Prethodno odobrenje za radove na kulturnom dobru

Uz starenje materijala i klimatske promjene, ljudska aktivnost najveća je opasnost za očuvanje kulturnih dobara. Stoga nas ne treba iznenaditi kako je jedna od najvažnijih mjera zaštite i očuvanja kulturnih dobara osiguravanje nadzora nad ljudskim aktivnostima koje su vezane uz kulturno dobro. Nadzor nad ljudskim aktivnostima prvotno je bio usmjeren na graditeljsku baštinu, zatim na pokretna kulturna dobra koja su se nalazila unutar zaštićenih građevina, a tek potom kroz nadzor nad zbirkama pokretnih kulturnih dobara. Sukladno ovoj tradiciji **članci 62. do 64. Zakona** uređuju obvezu pribavljanja prethodnog odobrenja od nadležnog tijela za radove, odnosno radnje koje bi mogle prouzročiti promjene na kulturnom dobru, odnosno koje bi mogle narušiti cjelovitost kulturnog dobra.

Kao radnje, odnosno aktivnosti za koje je potrebno ishoditi prethodno odobrenje smatraju se osobito: konzerviranje, restauriranje, premještanje kulturnoga dobra i drugi slični radovi, rad industrijskih i drugih postrojenja i radilišta, kao i rekonstrukcija, sanacija i adaptacija kulturnoga dobra kao i građenje na području na kojem se nalazi kulturno dobro, odnosno na području kulturno-povijesne cjeline.

Broj rješenja o prethodnim odobrenjima za radove na kulturnom dobru

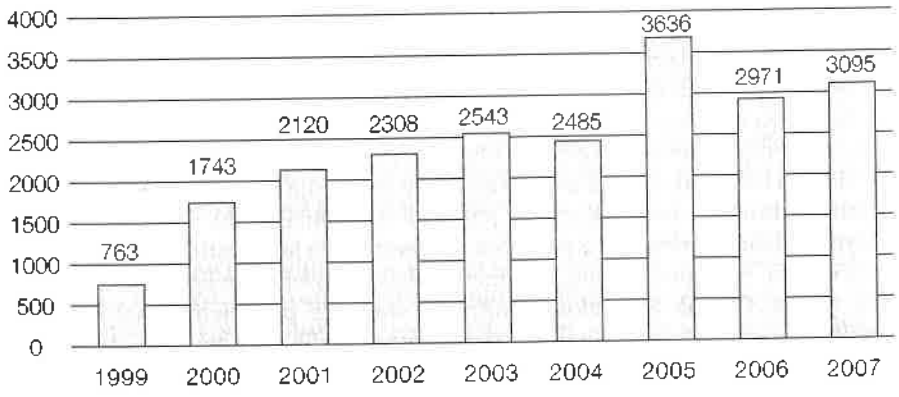

Prikazana brojnost zahtjeva, odnosno rješenja o prethodnim odobrenjima radova na kulturnim dobrima ukazuju na važnost ovog instrumenta zaštite. Prikazani pokazatelji najvećim dijelom, odnosno s više od 95% odnose se na radove u ili na nepokretnim kulturnim dobrima.

U provedbi ovih odredaba Zakona postavljaju se dva pitanja. Prvo, mora li se za sve radove na kulturnom dobru ishoditi prethodno odobrenje, a ako odgovor nije potvrdan nameće se drugo pitanje gdje je granica po kojoj možemo znati za koje radove je odobrenje potrebno, a za koje nije. Prema odredbi Zakona, prethodno odobrenje nužno je ishoditi za radove koji mogu prouzročiti promjene na kulturnom dobru ili narušiti njegovu cjelovitost, stoga možemo zaključiti da se svi drugi radovi mogu izvoditi bez prethodnog odobrenja nadležnog tijela. Kao radovi, kod kojih u pravilu ne dolazi do promjena na kulturnom dobru i ne narušavaju cjelovitost dobra smatraju se radovi redovnog održavanja. Tako npr. za radove čišćenja nepokretnoga kulturnog dobra ili drugih aktivnosti na redovnom održavanju nije potrebno ishoditi prethodno odobrenje. Međutim, ukoliko bi takvi radovi mogli prouzročiti promjene, jer se koriste tehnike ili sredstva koja otvaraju takve opasnosti bilo bi nužno prethodno ishoditi odobrenje nadležnog tijela. Kako bi se izbjegle moguće opasnosti preporučljivo je zatražiti suglasnost nadležnog tijela za godišnji plan održavanja kulturnog dobra. Time se isključuje potreba traženja prethodnog odobrenja za svaku aktivnost koju poduzimamo, odnosno odgovornost u slučaju nastanka neočekivanih promjena na kulturnom dobru.

Sukladno članku 62. stavku 4. Zakona ministar kulture propisuje koju dokumentaciju mora priložiti podnositelj zahtjeva za prethodno odobrenje za radove na kulturnom dobru.

Kada se radi o prethodnom odobrenju za radove na nepokretnom kulturnom dobru, dakle graditeljskoj baštini, tada se radi o postupku provjere provedivosti posebnih uvjeta zaštite kulturnog dobra izdanih u okviru lokacijske dozvole. U tom slučaju nadležnom tijelu podnositelj zahtjeva podnosi dokumentaciju kojom dokazuje da je proveo usklađivanje idejnog ili glavnog projekta s utvrđenim uvjetima, sukladno članku 208. Zakona o prostornom uređenju i gradnji. Pri tome na to nema utjecaja treba li za iste radove građevna dozvola ili ne kada se radi o nepokretnom kulturnom dobru.

Pad učešća prethodnih odobrenja u ukupnom broju upravnih akata nadležnog tijela od stupanja na snagu Zakona do danas ukazuje na kvalitetniju provedbu drugih odredaba Zakona sukladno kojima se donose odgovarajući upravni akti, jer pokazatelji potvrđuju gotovo kontinuirani porast broja rješenja

o prethodnim odobrenjima za radove na kulturnim dobrima. Dok je u prvim godinama provedbe Zakona učešće prethodnog odobrenja za radove na kulturnom dobru bilo oko 80% ukupno donesenih upravnih akata, ova mjera zaštite, unatoč impozantnom broju od preko 3.000 rješenja o prethodnim odobrenjima što je svega 49% upravnih akata 2007. potvrđuje kako se radi o važnoj mjeri ali ne jedinoj s kojom se provodi zaštita i očuvanje kulturnih dobara.

Učešće rješenja o prethodnim odobrenjima radova u ukupnom broju upravnih akata nadležnog tijela

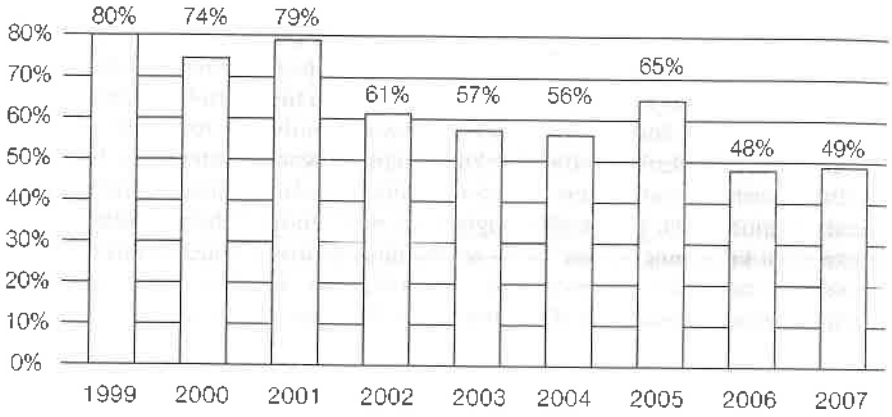

Pogledamo li odnos između izdanih posebnih uvjeta zaštite nepokretnih kulturnih dobara donesenih u postupku izdavanja lokacijskih dozvola prema broju rješenja o prethodnim odobrenjima za radove na kulturnom dobru, te to usporedimo s brojem rješenja o obustavama radova, možemo uočiti neke zakonitosti kroz ostvarene pokazatelje. Prvo, broj izdanih posebnih uvjeta svake godine je znatno veći od broja rješenja o prethodnom odobrenju za radove. Dosta je teško argumentirano objasniti razloge ove pojave s obzirom da ne postoji evidencija kojom bi se pratili izdani posebni uvjeti, te nije moguće slijedom toga tvrditi o kakvoj se pojavi radi. Međutim, jasno je da se posebni uvjeti odnose isključivo na nepokretna kulturna dobra, dok to nije slučaj sa rješenjima o prethodnom odobrenju, gdje se izvjestan, istina ne velik broj odnosi na pokretna kulturna dobra.

Broj posebnih uvjeta zaštite nepokretnoga kulturnog dobra (žuto) u odnosu na broj rješenja o prethodnom odobrenju za radove na kulturnom dobru (potamnjeno), te broj rješenja o obustavama radova na kulturnom dobru

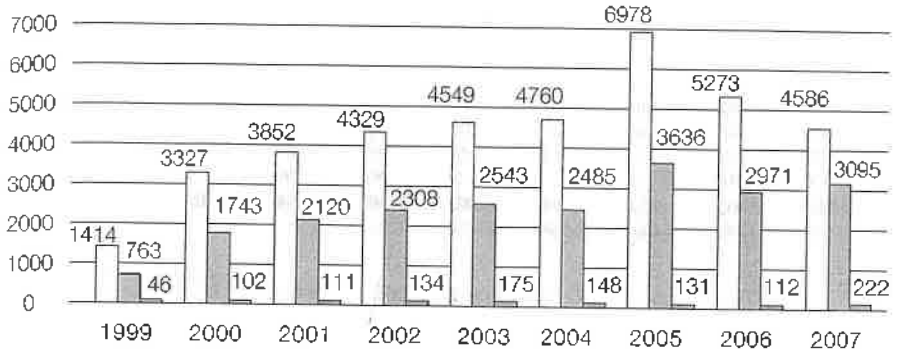

Broj obustava radova na kulturnim dobrima, gotovo je u kontinuiranom porastu, no ako pogledamo odnos broja rješenja o prethodnim odobrenjima za radove na kulturnom dobru i broj obustava tada možemo biti zadovoljni njihovim odnosom.

Članak 64. Zakona propisuje još jednu novinu, odnosno njime se po prvi puta otvara mogućnost dobivanja suglasnosti za uklanjanje nepokretnoga kulturnog dobra kada je zbog dotrajalosti ili većih oštećenja izravno ugrožena stabilnost građevine ili njezina dijela te zbog toga postoji opasnost za živote ljudi, a tu opasnost nije moguće na drugi način otkloniti. Za davanje ove suglasnosti nužno je prethodno mišljenje Hrvatskog vijeća za kulturna dobra.

Praksa je pokazala kako pojedina kulturna dobra, osobito građevine, mogu zbog neodržavanja ili čak zapuštanja doći u stanje u kojem je došlo do gubitaka spomeničkih svojstava, te daljnja zaštita takvog dobra postaje besmislena. U takvim slučajevima nadležno tijelo, najčešće na zahtjev stranke, traži mišljenje Hrvatskog vijeća za kulturna dobra. Radi se o prethodnom mišljenju bez kojeg nije moguće nadležnom tijelu izdati suglasnost za uklanjanje kulturnog dobra. Takva suglasnost može biti izdana uz uvjet da se po uklanjanju izvede rekonstrukcija uklonjenog nepokretnoga kulturnog dobra ili se na njegovom mjestu dozvoli potpuno nova izgradnja.

Predložak rješenja o prethodnom odobrenju radova na kulturnom dobru - članak 62. Zakona

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u _____
Klasa: UP/I- _____
Urbroj: 532- _____
Mjesto, datum

Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u _____, na temelju članka 62. u svezi s člankom 6. stavkom 1. točkom 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. /99.), rješavajući zahtjev _____ (ime, prezime i adresa fizičke, odnosno naziv i sjedište pravne osobe) kojeg zastupa _____ (podatci o opunomoćeniku ako ga ima) za izdavanje prethodnog odobrenja za _____ (kratko navesti vrstu zahvata odnosno radnje i kulturno dobro na kojemu se, ili u blizini kojega se namjerava radnja izvršiti), donosi

R J E Š E N J E

1. Izdaje se (Ne izdaje se) prethodno odobrenje _____ (navesti fizičku ili pravnu osobu kojoj se odobrenje izdaje ili ne izdaje) za _____ (sažeti opis zahvata odnosno radnje koja se odobrava ili ne odobrava) prema _____ (navesti prepoznatljive oznake projekta ili druge potrebne dokumentacije) koji prileži ovome rješenju i njegov je sastavni dio.
2. Žalba ne odgađa izvršenje ovoga rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Kratko navesti:
- opis zahtjeva stranke,
- utvrđeno činjenično stanje, te obavezno navesti akt kojim je uspostavljena zaštita s brojem i datumom,
- razloge zbog kojih je ili nije uvažen zahtjev stranke i iznijeti razloge koji su bili odlučni pri ocjeni dokaza odnosno navoda stranke, te navesti propise i razloge koji s obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuju na onakvo rješenje kakvo je dano u dispozitivu,
- pozvati se na članak 62. stavak 6. Zakona koji predviđa da žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ovoga rješenja može se izjaviti žalba ministru kulture u roku od 15 dana od dana primitka rješenja. Žalba se predaje ili šalje poštom Ministarstvu kulture, Konzervatorskom odjelu u _____.

PROČELNIK
potpis pročelnika Konzervatorskog odjela

(mjesto pečata)

Dostaviti:
1. Podnositelju zahtjeva ili opunomoćeniku ako ga ima, s povratnicom
2. Drugim strankama u postupku ako ih ima, s povratnicom
3. Jedinici lokalne samouprave, tijelu nadležnom za prostorno uređenje i građenje (po potrebi)
4. Nadležnoj građevnoj inspekciji (po potrebi)
5. Lučkoj kapetaniji (po potrebi)
6. Državnoj upravi za zaštitu prirode i okoliša (po potrebi)
7. Upravi nacionalnog parka ili parka prirode (po potrebi)
8. Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu kulturne baštine, Zagreb
9. Pismohrana

Predložak rješenja o obustavi radova koji se izvode na kulturnom dobru bez prethodnog odobrenja - članak 73. Zakona

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u _____
Klasa: UP/I- _____
Urbroj: 532- _____
Mjesto, datum

Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u _____, na temelju članka 73. u svezi s člankom 6. stavkom 1. točkom 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. /99.), rješavajući po službenoj dužnosti, donosi

R J E Š E N J E

1. Privremeno se obustavljaju svi radovi koje bez prethodnog odobrenja ovoga Konzervatorskog odjela, odnosno protivno prethodnom odobrenju (ako je ono izdano navesti klasu, ur.broj i datum)izvodi _____ (navesti izvođača radova i investitora ako je poznat) na _____ (kratak i prepoznatljiv opis kulturnoga dobra na kojemu se izvode radovi).
2. Izvođač radova dužan je o svom trošku vratiti kulturno dobro u stanje prije početka radova, a ako to ne izvrši, povrat u prijašnje stanje izvršit će se po trećoj osobi, a na trošak izvođača. (točka 2. se unosi u dispozitiv rješenja po potrebi)
3. Žalba ne odgađa izvršenje ovoga rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Kratko navesti:
- prepoznatljivo identificirati kulturno dobro na kojem se izvode radovi, te navesti akt po kojem je uspostavljena zaštita,
- utvrđeno činjenično stanje, tj. opis radova koji se izvode,
- broj i datum prethodnog odobrenja ako je izdano i opis radova koji su odobreni, te u čemu se sastoji odstupanje od izdanog odobrenja,
- propise i razloge koji s obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuju na onakvo rješenje kakvo je dano u dispozitivu,

- pozivanje na članak 73. stavak 3. Zakona koji predviđa da žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ovoga rješenja može se izjaviti žalba ministru kulture u roku od 15 dana od dana primitka rješenja. Žalba se predaje ili šalje poštom Ministarstvu kulture, Konzervatorskom odjelu u _____.

PROČELNIK
potpis pročelnika Konzervatorskog odjela

(mjesto pečata)

Dostaviti:
1. Izvođaču radova, s povratnicom
2. Vlasniku kulturnog dobra, s povratnicom
3. Investitoru, s povratnicom (ako je poznat)
4. Jedinici lokalne samouprave, tijelu nadležnom za prostorno uređenje i građenje (po potrebi)
5. Nadležnoj građevnoj inspekciji (po potrebi)
6. Lučkoj kapetaniji (po potrebi)
7. Državnoj upravi za zaštitu prirode i okoliša (po potrebi)
8. Upravi nacionalnog parka ili parka prirode (po potrebi)
9. Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu kulturne baštine, Zagreb
10. Pismohrana

7. Prethodno odobrenje za obavljanje djelatnosti u nepokretnom kulturnom dobru

Još jedna novina sadržana je u **članku 65. Zakona**, koji propisuje obvezu pravne i fizičke osobe da prije započinjanja obavljanja gospodarske djelatnosti u prostoru koji se nalazi unutar nepokretnoga kulturnog dobra ili zaštićene kulturno-povijesne cjeline zatraži prethodno odobrenje nadležnog Konzervatorskog odjela. Ova novina uvedena je zbog sve učestalijih slučajeva u kojima se bez znanja nadležnog tijela dozvoljava obavljanje djelatnosti kojom se nanosi šteta kulturnom dobru u kojem se ta djelatnost obavlja.

Broj rješenja o odobrenju obavljanja djelatnosti u kulturnom dobru

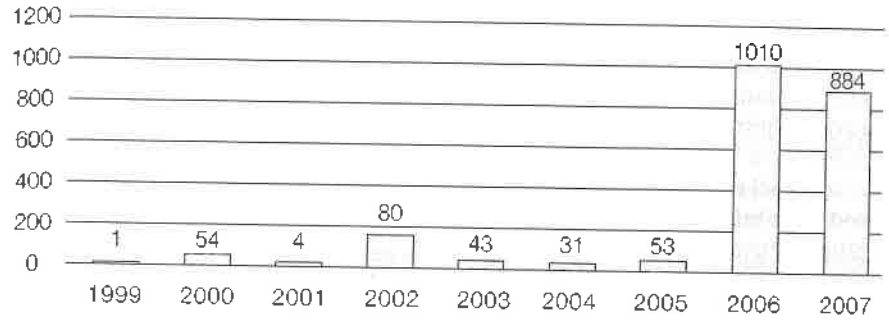

Prikazani pokazatelji ukazuju na nagli porast ovih odobrenja tijekom protekle dvije godine što traži dodatno obrazloženje. Naime, tijekom 2006. Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode Grada Zagreba započeo je dosljednu primjenu ove zakonske odredbe i to je rezultiralo prikazanim pokazateljima. Ukoliko znamo da je kulturno-povijesna cjelina Grada Zagreba najveće urbano zaštićeno područje, jer obuhvaća više od 60% površine Grada, tada je jasno zašto imamo toliki skok u broju izdanih odobrenja za obavljanje gospodarske djelatnosti u nepokretnom kulturnom dobru.

8. Odobrenje za izradu replike kulturnoga dobra

Člankom 66. Zakona uvedena je još jedna novina koja obvezuje sve izrađivače replika kulturnih dobara na prethodno ishođenje odobrenja od nadležnog tijela za izradu replike kulturnog dobra. Poučeni iskustvima drugih zemalja, ali isto tako i potaknuti odredbama Konvencije o mjerama zabrane i sprječavanju nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara bilo je nužno uspostaviti nadzor nad izradom replika zaštićenih kulturnih dobara. Temeljni razlozi za uvođenje ove odredbe u Zakon su:

- sprečavanje nekontrolirane izrade replika kulturnih dobara, a osobito u mjerilu originalnog kulturnog dobra i u istom materijalu, kako bi se spriječile eventualne zloupotrebe,
- uspostavljanje nadzora nad izradom replika kulturnih dobara u cilju nadzora nad kvalitetom replika i njihovom namjenom,

- poticanje upotrebe replika u izradi autentičnih hrvatskih suvenira i promicanju zaštite i očuvanja kulturnih dobara.

Istom odredbom Zakona obvezuje se osoba koja takve replike stavlja u promet da dio prihoda ostvarenog od prometa replikama usmjeri na zaštitu i očuvanje kulturnih dobara, sukladno članku 112. Zakona. Temeljem ovakvog pravnog rješenja u Sjedinjenim Američkim Državama prikupljaju se značajna sredstva, a osobito od izrade replika zaštićenog stilskog namještaja. Proizvođači replika stilskog namještaja, u pravilu 7% od svog prihoda stečenog prodajom takova namještaja, obvezni su uplatiti organizacijama koje skrbe o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Prihod ostvaren po ovoj osnovi, odnosno temeljem članka 66. i 112. Zakona, je spomenička renta od neizravne upotrebe kulturnih dobara u gospodarskoj djelatnosti.

Predložak rješenja o odobrenju izrade replike kulturnoga dobra - članak 66. Zakona

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u _____
Klasa: UP/I- _____
Urbroj: 532- _____
Mjesto, datum

Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u _____, na temelju članka 66. u svezi sa člankom 6. stavkom 1. točkom 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. /99.), rješavajući zahtjev _____ (ime, prezime i adresa fizičke, odnosno naziv i sjedište pravne osobe) kojeg zastupa _____ (podatci o opunomoćeniku ako ga ima) za izdavanje odobrenja za izradu replike _____ (navesti naziv kulturnog dobra ili njegova dijela čija se replika namjerava izrađivati), donosi

R J E Š E N J E

1. Izdaje se (Ne izdaje se) odobrenje _____ (navesti fizičku ili pravnu osobu kojoj se odobrenje izdaje ili ne izdaje) za izradu replike _____ (naziv kulturnog dobra ili njegova dijela) prema _____ (navesti dijelove zahtjeva, projekta ili druge potrebne dokumentacije) koji prileži ovome rješenju i njegov je sastavni dio.

2. Za izradu replike iz točke 1. dispozitiva ovoga rješenja utvrđuju se sljedeći uvjeti:
(precizno navesti uvjete za izradu replike -mjerilo izrade, vrsta materijala, boja, broj primjeraka, itd.)

3. _____ (navesti fizičku ili pravnu osobu kojoj se odobrenje izdaje) dužan je uplatiti 10% od prodajne cijene svakog primjerka replike u korist Državnog proračuna u roku od 8 dana od dana stavljanja replike u promet na račun broj 30102-630-16 s pozivom na broj (za pravnu osobu 21 7684 - matični broj uplatitelja; za fizičku osobu 22 7684 - JMBG).

O b r a z l o ž e n j e

Kratko navesti:
- opis zahtjeva stranke,
- utvrđeno činjenično stanje (obavezno navesti akt kojim je uspostavljena zaštita nad kulturnim dobrom za čiju se izradu replike traži odobrenje),
- razloge zbog kojih je ili nije uvažen zahtjev stranke (utvrditi razloge koji su bili odlučni pri ocjeni dokaza odnosno navoda stranke, te navesti propise i razloge koji s obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuju na onakvo rješenje kakvo je dano u dispozitivu),
- pozvati se na članak 112. Zakona koji propisuje obvezu uplate iznosa od 10% od prodajne cijene replike u korist državnog proračuna.

Uputa o pravnom lijeku:
Protiv ovoga rješenja može se izjaviti žalba ministru kulture u roku od 15 dana od dana primitka rješenja. Žalba se predaje ili šalje poštom Ministarstvu kulture, Konzervatorskom odjelu u _____.

PROČELNIK
potpis pročelnika Konzervatorskog odjela

(mjesto pečata)

Dostaviti:
1. Podnositelju zahtjeva ili opunomoćeniku ako ga ima, s povratnicom
2. Drugim strankama u postupku ako ih ima, s povratnicom
3. Ministarstvu financija, nadležnom područnom uredu Porezne uprave
4. Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu kulturne baštine, Zagreb
5. Pismohrana

)2

9. Iznošenje kulturnih dobara

Sukladno **člancima 67. do 69a. Zakona**, te posebnim Pravilnikom o uvjetima za davanje odobrenja radi izvoza i iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske uređeno je pitanje izvoza, odnosno iznošenja kulturnih dobara s područja Republike Hrvatske. Kako je navedeni Pravilnik usklađen s propisima i pravnim standardima Europske unije, valja uočiti da se neke njegove odredbe trenutno ne primjenjuju, odnosno njihova primjena započet će s danom prijema u punopravno članstvo Republike Hrvatske u Europsku uniju. Tako će odredbe članka 16. stavaka 4. i 6., članka 24. stavka 2, članka 27. stavka 2., članka 30. stavka 3. i Glave V. ovoga Pravilnika, te Dodataka I.,V.,VI. i VII. Pravilniku stupiti na snagu danom stupanja Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije, te će započeti njihova primjena.

Broj izdanih rješenja o odobravanju privremenog iznošenja kulturnih dobara iz Republike Hrvatske (žuto) u odnosu na broj potvrda za iznošenje dobara iz Republike Hrvatske (potamnjeno)

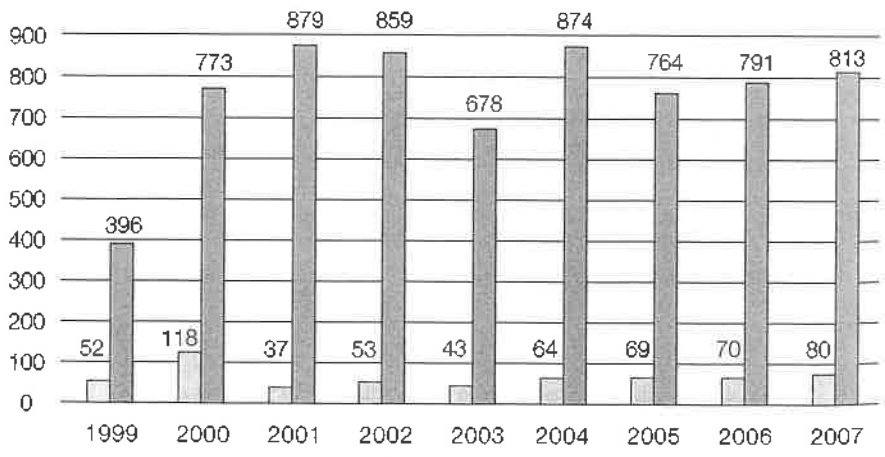

Člankom 67. Zakona propisana je opća zabrana za iznošenje kulturnih dobara, kao i dobara pod preventivnom zaštitom, iz Republike Hrvatske. Ova zabrana popraćena je **člankom 68. Zakona** koji utvrđuje izuzetke kada se može odobriti iznošenje kulturnih dobara u inozemstvo. Među taksativno nabrojanim razlozima zbog kojih je moguće odobriti iznošenje Zakon navodi: izlaganje, ekspertizu, obavljanje radova na zaštiti i očuvanju kulturnog dobra ili drugi opravdani razlog koji prihvati nadležno tijelo. Narednim člankom Zakona nadležno tijelo obvezano je da vodi evidenciju zahtjeva i danih odobrenja za iznošenje, te da provjeri povratak kulturnog dobra u Republiku Hrvatsku po isteku odobrenja za iznošenje.

Pristupanje Republike Hrvatske u Europsku uniju otvorilo je potrebu usuglašavanja primjene ovih odredaba, te je stoga izmijenjen Pravilnik kojim se uređuje provedba ovih odredbi u praksi. Pravilnikom se propisuju uvjeti za davanje odobrenja za izvoz kulturnih dobara u treće zemlje i davanje odobrenja radi iznošenja kulturnih dobara u države članice Europske unije kao i uvjeti za davanje potvrde za izvoz/iznošenje predmeta koji nemaju svojstvo kulturnoga dobra, te za vođenje evidencije o izdanim odobrenjima i potvrdama.

Pravilnik predviđa više vrsta odobrenja za izvoz, odnosno iznošenje kulturnih dobara i to:

- odobrenje za izvoz kulturnih dobara izvan carinskog područja Republike Hrvatske u treće zemlje, koje može biti:
- standardno odobrenje,
- posebno otvoreno odobrenje i
- opće otvoreno odobrenje;
- odobrenje za iznošenje kulturnih dobara u države članice Europske unije, koje može biti
- standardno odobrenje,
- posebno otvoreno odobrenje i
- opće otvoreno odobrenje;
- potvrdu da se ne radi o kulturnom dobru, te je moguć izvoz ili iznošenje bez ograničenja.

Odredbe o odobrenju za izvoz, odnosno iznošenje kulturnih dobara jednako će se tako primjenjivati od dana punopravnog članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji i na predmete popisane u članku 69a. Zakona, odnosno taj isti popis sadržan je u Dodatku I Pravilnika. Ovaj popis predmeta preuzet je iz Uredbe Europske unije 3911/92 i pripadajućih izmjena i dopuna, te predstavlja usuglašavanje s europskom pravnom stečevinom. Ovo preuzi-

manje predstavlja usuglašavanje pojma kulturnog dobra, odnosno proširenje pojma utvrđenog odredbama nacionalnog zakonodavstva sa propisima Europske unije po kojima se pod kulturnim dobrom smatraju i predmeti popisani u navedenoj listi.

Odobrenja za izvoz kulturnih dobara

Standardno odobrenje za izvoz kulturnog dobra iz Republike Hrvatske najčešće se koristi za svaki izvoz kulturnog dobra, na što upućuje i sam naziv odobrenja. Za podnošenje zahtjeva za standardno odobrenje, kao i za samo odobrenje, koristi se tiskanica koja se nalazi u Dodatku II. Pravilnika. Ukoliko se zahtjev, odnosno odobrenje odnosi na veći broj predmeta nadležno tijelo će odlučiti o broju potrebnih zahtjeva koje mora podnijeti tražitelj, a time i odobrenja. Rok važenja standardnog odobrenja za izvoz kulturnog dobra je 12 mjeseci od dana izdavanja odobrenja.

Uz navedenu tiskanicu zahtjeva za standardno odobrenje tražitelj podnosi:

- dokumenti iz kojih su vidljivi svi relevantni podaci o kulturnom dobru i njihovom pravnom položaju (vlasništvo i drugo) u vrijeme podnošenja zahtjeva zajedno sa svim drugim pripadajućim dokumentima (računi, stručne procjene i drugo), ako je to potrebno;
- jasno i vidljivo ovjerena fotografija kulturnoga dobra od nadležnoga tijela ili, kada je to potrebno, a prema slobodnoj ocjeni nadležnoga tijela, više fotografija u crno-bijeloj tehnici ili u boji veličine najmanje 8x12 cm. Fotografije moraju prikazivati kulturno dobro u cijelosti na prepoznatljiv način;
- dokumenti kojima se dokazuje imovinsko jamstvo za slučaj oštećenja, uništenja ili protupravnog otuđenja kulturnoga dobra, sukladno Zakonu.

Prilozi uz zahtjev mogu se na temelju odluke nadležnog tijela zamijeniti detaljnim popisom kulturnih dobara. Nadležno tijelo može, za izdavanje odobrenja za izvoz i ako ocijeni da je to potrebno, zahtijevati fizički pregled kulturnoga dobra za koje se traži odobrenje za izvoz.

Posebno otvoreno odobrenje koristi se u slučaju ponovljenoga privremenog izvoza kulturnog dobra od određene osobe ili organizacije sukladno članku 23. Pravilnika koji glasi:

> „Posebno otvoreno odobrenje može se izdati za određeno kulturno dobro koje se privremeno, učestalo odnosno uobičajeno izvozi iz Republike Hrvatske u svrhu korištenja i/ili izlaganja u trećim zemljama. Kulturno dobro mora biti u vlasništvu ili zakonitom posjedu fizičke ili pravne osobe odnosno organizacije koja koristi i/ili izlaže to kulturno dobro.
> Odobrenje za izvoz može biti isključivo izdano pod uvjetom da je nadležno tijelo utvrdilo da podnositelj zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka ima sva potrebna jamstva za povrat kulturnog dobra u Republiku Hrvatsku u dobrom stanju, te da je dobro opisano ili označeno tako da ne postoji sumnja u trenutku privremenog izvoza da je dobro koje se izvozi doista kulturno dobro opisano u posebnom otvorenom odobrenju.
> Rok važenja posebnog otvorenog odobrenja ne može biti dulji od 5 godina."

Za podnošenje zahtjeva za posebno otvoreno odobrenje, kao i za samo odobrenje, koristi se tiskanica koja se nalazi u Dodatku III. Pravilnika.

Opće otvoreno odobrenje koristi se za privremeni izvoz bilo kojega kulturnog dobra koji je dio stalne zbirke muzeja ili druge ustanove, sukladno članku 26. Pravilnika, koji glasi:

> „Opće otvoreno odobrenje za izvoz kulturnih dobara može se izdati muzejima i drugim institucijama u svrhu privremenog izvoza iz Republike Hrvatske predmeta koji su sastavni dio njihove trajne zbirke, a radi učestalog odnosno uobičajenog izlaganja u trećim zemljama.
> Odobrenje može biti isključivo izdano pod uvjetom da je nadležno tijelo utvrdilo da podnositelj zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka ima sva potrebna jamstva u svrhu povrata kulturnog dobra u Republiku Hrvatsku u dobrom stanju. Odobrenje može biti izdano za izvoz različitih vrsta predmeta iz trajne zbirke u svakom slučaju privremenog izvoza. Odobrenje se može koristiti za izvoz grupa različitih vrsta predmeta istovremeno ili u slijedu.
> Rok važenja općeg otvorenog odobrenja ne može biti dulji od 5 godina."

Za podnošenje zahtjeva za opće otvoreno odobrenje, kao i za samo odobrenje, koristi se tiskanica koja se nalazi u Dodatku IV. Pravilnika.

Odobrenje za iznošenje kulturnih dobara

Kao što smo već napomenuli ova vrsta odobrenja izdavat će se tek kada Republika Hrvatska postane punopravna članica Europske unije i to u slučajevima kada se kulturno dobro iznosi u neku od država članica Europske unije. I odobrenje za iznošenje, ako i odobrenje za izvoz ima tri vrste i to: standardno odobrenje, posebno otvoreno odobrenje i opće otvoreno odobrenje.

Rok važenja standardnog odobrenja za iznošenje kulturnoga dobra ne može biti dulji od 12 mjeseci. U slučaju iznošenja nadležno tijelo može odrediti rok u kojem kulturno dobro mora biti vraćeno u Republiku Hrvatsku. Ako odobrenje nije upotrijebljeno do datuma navedenoga od nadležnoga tijela, ono više nije važeće te ga je imatelj odobrenja dužan odmah vratiti nadležnom tijelu.

Za podnošenje zahtjeva za standardno odobrenje, kao i za samo odobrenje, koristi se tiskanica koja se nalazi u Dodatku V. Pravilnika.

Posebna otvorena odobrenja daju se u slučajevima kada se određena kulturna dobra koriste ili izlažu u državama članicama Europske unije, dok se opća otvorena odobrenja daju muzejima i drugim ustanovama u svrhu privremenog i uobičajenog iznošenja iz Republike Hrvatske kulturnih dobara koji su sastavni dio njihovih trajnih zbirki. Rok važenja posebnog otvorenog odobrenja i općeg otvorenog odobrenja za iznošenje kulturnog dobra ne može biti dulji od 5 godina.

Za podnošenje zahtjeva za posebno otvoreno odobrenje koristi se tiskanica koja se nalazi u Dodatku VI. Pravilnika, a za podnošenje zahtjeva za opće otvoreno odobrenje koristi se tiskanica koja se nalazi u Dodatku VII. Pravilnika.

Odobrenje se podnosi kao prilog izvoznoj carinskoj deklaraciji. Carinska ispostava ovlaštena za prihvaćanje izvozne deklaracije osigurat će da se odobrenje podnosi zajedno s popisom kulturnih dobara koja se izvoze i koja su opisana u izvoznoj deklaraciji. Popis se podnosi na memorandumu institucije i svaka njegova stranica mora biti potpisana od osobe iz institucije koja je navedena na odobrenju. Svaka stranica će također biti ovjerena pečatom institucije koji odgovara pečatu na odobrenju. Podaci o odobrenju moraju biti uneseni u polje 44. izvozne deklaracije. Odobrenje se prilaže trećem primjerku jedinstvene carinske deklaracije i mora pratiti pošiljku do granične carinske ispostave na kojoj roba napušta carinsko područje Republike Hrvatske. U slučajevima u kojima se treći primjerak jedinstvene carinske deklaracije daje izvozniku ili njegovom zastupniku, odobrenje za izvoz će mu se također dati za korištenje u idućim slučajevima.

Potvrda da predmet izvoza ili iznošenja nije kulturno dobro

Za izvoz ili iznošenje predmeta kojem nije utvrđeno svojstvo kulturnog dobra, odnosno nije stavljeno pod zaštitu temeljem odredbi Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara potrebno je pribaviti potvrdu nadležnog tijela da se ne radi o kulturnom dobru. Potvrdom se dokazuje da ne postoje zapreke za izvoz ili iznošenje predmeta iz Republike Hrvatske. Za potvrdu nije propisan posebni obrazac, te nju izdaje nadležno tijelo na svom memorandumu. Potvrda obavezno sadrži: naziv, opis i fotografiju dobra koje se izvozi, odnosno iznosi, te navod da predmetno dobro nema svojstva kulturnog dobra, te ne podliježe zabrani izvoza, odnosno iznošenja. Potvrda mora sadržavati potpis ovlaštene osobe i pečat nadležnog tijela.

10. Uvoz i unošenje kulturnih dobara

Sukladno međunarodnim konvencijama, a osobito Konvenciji o mjerama zabrane i sprječavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara, **člankom 70. Zakona** propisuje se obveza svakom tko unosi ili uvozi kulturno dobro u Republiku Hrvatsku da bez odlaganja o tome obavijesti nadležno tijelo, te da posjeduje odobrenje države iz koje predmetno kulturno dobro iznosi ili izvozi.

10a. Povrat kulturnih predmeta nezakonito odnesenih iz drugih zemalja

U okviru usuglašavanja s pravnom stečevinom Europske unije u Zakon su unesene odredbe o obvezi Republike Hrvatske na povrat kulturni predmeta koji su nezakonito odneseni iz drugih zemalja, odnosno iz država članice Europske unije.

Članak 70a. Zakona utvrđuje da se radi o predmetima:

- „koji su prije ili nakon nezakonitog odnošenja s teritorija države članice Europske unije zaštićeni kao nacionalno blago koje ima umjetnički, povijesnu ili arheološku vrijednost prema njihovom nacionalnom zakonodavstvu ili su takvima utvrđeni u njihovom administrativnom postupku, sukladno članku 36. Ugovora o osnivanju Europske zajednice,
- koji pripadaju u jednu od grupa predmeta navedenih u Pravilniku iz stavka 2. ovoga članka, ili čine sastavni dio javnih zbirki navedenih u inventaru zbirki muzeja, arhiva i/ili knjižnica. Pod javnom zbirkom u smislu ove odredbe smatraju se sakralne zbirke i zbirke koje su imovina države članice Europske unije, odnosno lokalne ili područne jedinice vlasti države članice Europske unije, ili javne institucije sa sjedištem u državi članici Europske unije, te predstavljaju njezinu imovinu, ili je ta institucija značajno financirana od strane države članice Europske unije odnosno lokalne ili područne jedinice vlasti."

Postupak povrata kulturnih predmeta koji su nezakonito odneseni s teritorija države članice Europske unije može pokrenuti ta država članica pred nadležnim sudom u Republici Hrvatskoj protiv posjednika odnosno drugog imatelja kulturnog predmeta. Zahtjevu za pokretanje postupka mora biti priložena isprava s opisom predmeta na koji se zahtjev odnosi i izjava da je taj kulturni predmet zaštićen prema nacionalnom zakonodavstvu, te izjava nadležnih vlasti države članice Europske unije da je kulturni predmet nezakonito odnesen sa njezinog teritorija na dan 1. siječnja 1993. godine ili nakon toga. Postupak se može pokrenuti u roku od godine dana od kada je država članica Europske unije saznala za mjesto na kojemu se kulturni predmet nalazi i identitet njegova posjednika odnosno drugog imatelja, a najdulje u roku od 30 godina od kada je kulturni predmet nezakonito odnesen iz države članice.

U slučaju kada je kulturni predmet dio javne zbirke iz članka 70a. stavak 1. Zakona, ili se radi o sakralnom predmetu pod posebnom zaštitom nacionalnoga zakonodavstva, za pokretanje postupka rok je 75 godina, osim za one države članice u kojima je propisan drugi rok za pokretanje takvih postupaka ili je rok utvrđen dvostranim ugovorima.

Odredbama **članaka 70 b. do 70 e.** propisje se postupanje nadležnih i pravosudnih tijela u Republici Hrvatskoj u slučaju podnošenja zahtjeva za povrat kulturnog predmeta nezakonito odnesenim iz neke od članice Europske unije.

11. Zaštita ugroženog kulturnoga dobra

Odredbama **članka 71. i 72. Zakona** otvara se mogućnost utvrđivanja statusa ugroženoga kulturnog dobra, kako bi se kulturno dobro stavilo pod posebnu skrb u cilju njegova očuvanja. Status ugroženoga kulturnog dobra, dakle sustav povećane skrbi imala bi po Zakonu sva kulturna dobra upisana u Listu svjetske kulturne i prirodne baštine i Listu ugrožene svjetske baštine koje se vode pri UNESCO-u, kao i ona kojima taj status na prijedlog Hrvatskog vijeća za kulturna dobra utvrdi ministar kulture.

Ove odredbe unesene su u Zakon po uzoru na članak 11. Konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine koji u stavku 4. glasi:

> „4. Odbor će uspostaviti, kada god okolnosti to budu zahtijevale, pod nazivom "Lista svjetske baštine u opasnosti", popis dobara s Liste svjetske baštine za čiju zaštitu su nužni veliki konzervatorski radovi i za koje je tražena pomoć sukladno ovoj Konvenciji. Lista svjetske baštine u opasnosti sadržavat će procjenu troškova takvih operacija. U tu Listu mogu biti upisana samo dobra kulturne i prirodne baštine kojima prijeti ozbiljna i određena opasnost, kao što su: prijetnja uništenjem uzrokovana ubrzanim propadanjem, provedba javnog ili privatnog projekta velikog opsega ili brz urbani ili turistički razvoj; rušenje uzrokovano promjenama u korištenju ili vlasništvu zemlje; velike promjene nepoznatog uzroka; napuštanje dobra iz bilo kojeg razloga; izbijanje ili prijetnja oružanog sukoba; nesreće i kataklizme; požari, zemljotresi, odroni zemlje; vulkanske erupcije; promjene u razini vode, poplave i plimni valovi. Odbor može bilo kada, u slučaju hitne potrebe, upisati u Listu svjetske baštine u opasnosti i o svakom upisu objaviti priopćenje."

Od stupanja na snagu Zakona temeljem ovih odredbi nije došlo ni do jednog prijedloga od Hrvatskog vijeća za kulturna dobra, kao niti proglašenja određenog kulturnog dobra ugroženim. Slijedom toga nije korištena niti mogućnost da se za takvo kulturno dobro imenuje poseban odbor, sukladno **članku 72. Zakona.**

Teško je reći da nije bilo situacija za primjenu ovih odredaba Zakona, jer se već i slabiji poznavatelj zaštite i očuvanja kulturne baštine, sjeća rasprava vezanih uz rušenje skladišnih objekata u riječkoj luci pod krinkom projekta razvoja kontejnerskog terminala luke ili projekta za izgradnju aerodroma usred Starigradskog polja, koji je srećom spriječen, a Starigradsko polje 2008. upisano na Listu svjetske kulturne i prirodne baštine. Dalo bi se spomenuti još neke od primjera u kojima bi možda proglašenje kulturnog dobra ugroženim skrenulo pažnju javnosti pa i politike na potrebu očuvanja kulturne baštine za naredne generacije.

Iako ove odredbe nisu do sada korištene u hrvatskoj praksi zaštite kulturnih dobara valja se založiti za njihovo predstavljanje javnosti, a osobito udrugama civilnog društva koje se bave očuvanjem kulturnih dobara, kako bi u kritičnim situacijama mogle zahtijevati ovo proglašenje i time ojačati svoju borbu protiv pokušaja neuvažavanja pravila i propisa o zaštiti kulturnih dobara.

12. Hitne mjere zaštite i očuvanja kulturnoga dobra

Pri izradi Zakona, kao i u njegovoj provedbi, ne treba gajiti iluzije da će sve biti idealno provedivo i da će izostati potreba žurnog djelovanja u cilju spašavanja pojedinih kulturnih dobara. Razlozi ugroze kulturnih dobara koji otvore potrebu žurnog djelovanja mogu biti vrlo različiti. Najčešće su posljedica čovjekovih aktivnosti, a znatno rjeđe prirodnih ugroza. Upravo stoga člancima **73. i 74. Zakona** uređene su ovlasti nadležnog tijela u sljedećim situacijama:

- ako izvođač radova na kulturnom dobru izvodi radove bez prethodnog odobrenja ili ih poduzima protivno prethodnom odobrenju;
- ako izvođač radova ni nakon naloga nadležnog tijela da obustavi radove ne postupi po dobivenom nalogu;
- ako vlasnik kulturnog dobra ili bilo koja druga osoba, postupajući protivno Zakonu, nanosi štetu kulturnom dobru ili ga dovodi u izravnu opasnost.

Zakon obvezuje nadležno tijelo da u navedenim slučajevima privremeno obustavi radove, odnosno upozori vlasnika, izvođača radova ili drugu osobu čije postupanje je protuzakonito da bez odlaganja obustave sporne aktivnosti. Ako takav nalog o obustavi pozvane osobe ne provedu nadležno tijelo dužno je sukladno članku 73. stavku 4. Zakona obavijestiti nadležnu policijsku upravu i zatražiti intervenciju kako bi se spriječilo daljnje protuzakonito postupanje i

nastanak veće štete na kulturnom dobru. Naime, člankom 325. Kaznenog zakona Republike Hrvatske propisano je kazneno djelo oštećenja, uništenja i nedozvoljenog izvoza kulturnog ili prirodnog dobra koji glasi:

(1) Tko ošteti ili uništi kulturno ili prirodno dobro zaštićeno prema odredbama posebnog zakona, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.
(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko bez dozvole nadležnog tijela izveze ili iznese u stranu državu kulturno ili prirodno dobro, ili iste poslije iznošenja ne vrati, u zemlju u roku koji je određen u dozvoli.
(3) Ako je zbog djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka nastupila znatna šteta ili se radi o kulturnom dobru od nacionalnog značenja, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.
(4) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka počinitelj će se kazniti.

Rješenja o obustavi radova na kulturnom dobru

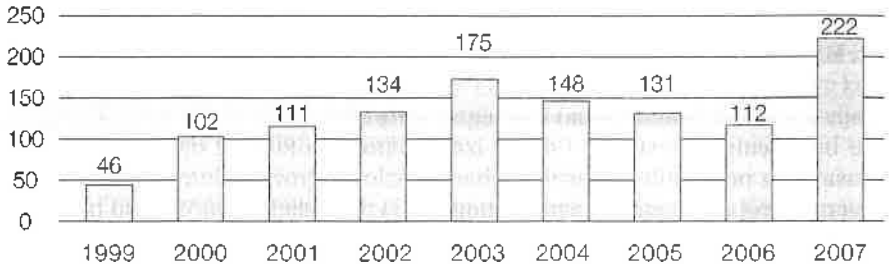

Ako se protuzakonite aktivnosti provode na nepokretnim kulturnim dobrima, nadležno tijelo dužno je o tim aktivnostima, kao i poduzetim mjerama obavijestiti nadležnu građevinsku inspekciju u cilju poduzimanja nadzora nad provedbom drugim propisa. Učinkovitost inspekcije, kako zaštite kulturnih dobara tako i građevinske, kao i drugih inspekcija, vrlo često ovise o međusobnoj suradnji i razmjeni informacija, te brzini djelovanja.

Uz nadležno tijelo, obustavu radova može naložiti i inspektor zaštite kulturnih dobara, kada smatra da su ispunjeni Zakonom propisani razlozi za takvu mjeru koju će izreći temeljem članka 86. Zakona.

13. Zaštita kulturnih dobara u izvanrednim okolnostima

Poučeni iskustvima iz Domovinskog rata, kao i nažalost brojnim ugrožavanjem kulturnih dobara potresima, poplavama, požarima i dugim katastrofama i prirodnim nepogodama odredbama **članka 75. i 76. Zakona** propisuje se sustav zaštite kulturnih dobara u takvim izvanrednim okolnostima.

Iskustvo stečeno u sanaciji šteta od potresa na dubrovačkom području, kao i na drugim područjima, te iskustvo u provođenju zaštite za vrijeme i nakon Domovinskog rata podučilo nas je kako je izrazito važno imati pripremljene i osposobljene stručnjake koji će moći na vrijeme i učinkovito savladati poslove na zaštiti i spašavanju kulturnih dobara u izvanrednim okolnostima. Stoga Zakon obvezuje sve subjekte koji sudjeluju u mirnodopskom sustavu zaštite i očuvanja kulturnih dobara, a osobito ustanove iz tog područja i vlasnike kulturnih dobara da u suradnji s nadležnim tijelom osiguraju:

- uvjete radi zaštite i čuvanja kulturnih dobara za slučaj izvanrednih okolnosti (oružanog sukoba, potresa, poplave, požara, ekoloških incidenata i katastrofa ili drugih izvanrednih okolnosti),
- mjere za sprječavanje krađe, pljačke, protupravnog prisvajanja kulturnih dobara na bilo koji način, kao i svih radnji čiji je cilj uništenje i oštećenje kulturnoga dobra.

Posebnu važnost, poučeni navedenim iskustvima, treba pridati izradi planova za izvanredne okolnosti, te osiguranju odgovarajućih preduvjeta za njihovo provođenje. Ne bi se smjela ponoviti iskustva iz Domovinskog rata kada je prvotno trebalo osigurati odgovarajuću ambalažu kako bi se mogla izvršiti evakuacija arhivske građe ili pokretnih kulturnih dobara iz ratom ugroženog područja, čime se gubilo vrijeme i bitno otežalo njihovo spašavanje. Iako je tijekom Domovinskog rata uspješno izvršeno više stotina evakuacija kulturnih dobara, kao i velik broj poduzetih tehničkih mjera u spašavanju nepokretnih kulturnih dobara za što treba u osnovi priznati temeljne zasluge hrvatskoj konzervatorskoj službi predvođenoj nadležnim Ministarstvom, upravo iz loših iskustava treba povlačiti pouke i unapređivati sustav zaštite kulturnih dobara u izvanrednim okolnostima. Jedan od značajnih čimbenika koji omogućava da se upravo u takvim izvanrednim okolnostima učini i ono što bi u mirnodopskim vremenima bilo smatrano za nemoguće je jedinstvo djelovanja svih subjekata u okviru jednog sustava na čelu kojeg je ministar kulture.

Ministar kulture, osoba je koja u izvanrednim okolnostima preuzima odgovornost i nalaže poduzimanje posebnih mjera zaštite, sukladno **članku**

76. Zakona. Ovu svoju ovlast ministar kulture koordinira sa svim drugim relevantnim tijelima, u ratnim okolnostima surađuje i koordinira sve aktivnosti sa hrvatskim oružanim snagama i nadležnim tijelima. U provedbi posebnih mjera zaštite kulturnih dobara posebnu zadaću imaju županije, Grad Zagreb, općine, odnosno gradovi za kulturna dobra na svom području, jer su dužna osigurati sredstva potrebna za provedbu naloženih mjera.

Broj akata donesenih u provedbi Zakona prema donositelju

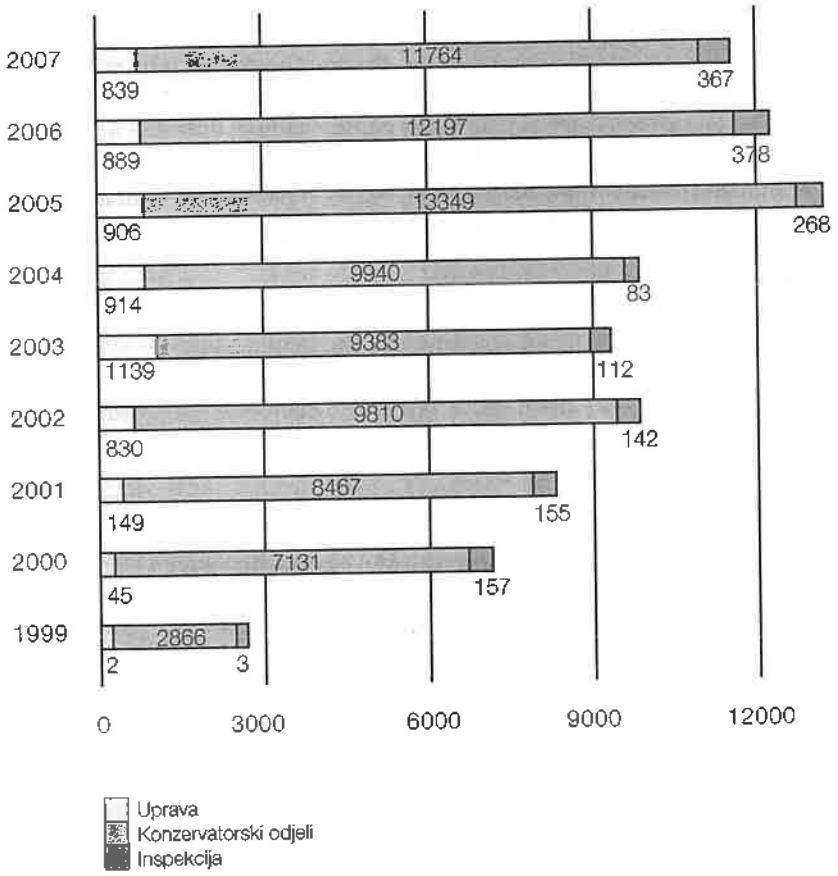

OBAVLJANJE POSLOVA NA ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH DOBARA

Odredbama Zakona uvedene su mnoge promjene glede obavljanja poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Za razliku od prošlih zakona kojima se propisivala nadležnost tijela za zaštitu spomenika kulture, Zakon vrlo jasno propisuje tko i pod kojim uvjetima može obavljati određene vrste poslova na zaštiti i očuvanju hrvatske kulturne baštine.

Člankom 77. Zakona uvedena je sljedeća podjela poslova prema kojoj:

- ***Ministarstvo kulture*** obavlja upravne i stručne poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, kao i inspekcijske poslove.
- ***Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode Grada Zagreba*** obavlja prvostupanjske upravne poslove, kao i stručne poslove za zaštiti i očuvanju kulturnih dobara na području Grada Zagreba.
- ***Muzeji i galerije, restauratorske ustanove, arhivi i knjižnice*** obavljaju poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara u okviru svoje djelatnosti, a na način propisan zakonom.
- ***Specijalizirane pravne i fizičke osobe*** koje imaju dopuštenje Ministarstva kulture mogu obavljati poslove istraživanja, proučavanja, čuvanja, restauriranja, konzerviranja, održavanja, obnove, korištenja i prometa kulturnim dobrima.

U nastavku ćemo dati pregled poslova koje obavljaju ili mogu obavljati Ministarstvo kulture, Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode Grada Zagreba, ustanove u kulturi i specijalizirane pravne i fizičke osobe.

Ministarstvo kulture

Ministarstvo kulture u svom djelokrugu koji je propisan Zakonom o djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija, kao i posebnim zakonima u području zaštite i očuvanja kulturnih dobara zaduženo je za obavljanje tri grupe poslova, a to su: upravni, stručni i inspekcijski poslovi.

Poslovi na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara unutar Ministarstva kulture obavljaju se na nekoliko razina, i to na razini:

- ministra kulture,
- državnog tajnika,
- ravnatelja Uprave za zaštitu kulturne baštine,
- inspekcije zaštite kulturnih dobara,
- nadležnih tijela, odnosno konzervatorskog odjela na čijem području se kulturno dobro nalazi, s izuzetkom područja Grada Zagreba koje je u nadležnosti Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode,
- Hrvatskog vijeća za kulturna dobra, kao i povjerenstava imenovanih temeljem Zakona.

U pregledu poslova koji slijedi uvažene su razine na kojima se obavljaju.

Konzervatorski odjeli Ministarstva kulture 1999. i 2007.

1999.	2007.
1. Zagreb	1. Zagreb
2. Varaždin	2. Varaždin
3. Osijek	3. Osijek
4. Karlovac	4. Karlovac
5. Rijeka	5. Rijeka
6. Pula	6. Pula
7. Zadar	7. Zadar
8. Šibenik	8. Šibenik
9. Split	9. Split
10. Dubrovnik	10. Dubrovnik
	11. Požega
	12. Krapina
	13. Sisak
	14. Bjelovar
	15. Gospić
	16. Trogir
	17. Imotski
	18. Slavonski Brod
	19. Vukovar

Upravni i stručni poslovi

Upravne i stručne poslove na zaštiti i očuvanju možemo uvjetno podijeliti u tri grupe i to na poslove:

- uspostavljanja zaštite nad kulturnim dobrima,
- utvrđivanja i provedbe mjera zaštite i očuvanja kulturnih dobara, te
- nadzora nad provedbom mjera zaštite i očuvanja.

Većinu upravnih i stručnih poslova obavljaju konzervatorski odjeli Ministarstva kulture, odnosno specijalizirani državni službenici, koje nazivamo konzervatorima. Konzervatorski odjeli ustrojeni su u mrežu, tako da se omogući obavljanje ovih poslova na svekolikom području Republike Hrvatske, a da svaki od odjela obavlja poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara za područje određene županije ili više županija. Prema Uredbi[41] o unutarnjem ustroju Ministarstva kulture ustrojeno je 19 konzervatorskih odjela, što je 9 više u odnosu na broj konzervatorskih odjela 1999. godine kada je donesen Zakon. Pogledamo li samo podatke o broju službenika Ministarstva kulture, tada ćemo uočiti povećanje od 78 službenika, što je važna činjenica kada govorimo o učinkovitosti zaštite i očuvanja kulturnih dobara, a time i provedbe Zakona i pratećih podzakonskih akata.

Za obavljanje upravnih i stručnih poslova zaštite i očuvanja kulturnih dobara izuzetno je važna kvalifikacijska struktura službenika, kako po stupnju tako i po vrsti stručne spreme. Stručni, kao i upravni poslovi zahtijevaju visoku kvalificiranost službenika, što znači da uz svoja profesionalna zvanja moraju ovladati specifičnim znanjima konzervatorske profesije za što u Hrvatskoj nema stalnih obrazovnih programa na visokim učilištima i sveučilištima.

Kao posljedica obavljanja upravnih i stručnih poslova bilo po službenoj dužnosti ili potaknutih zahtjevom stranaka donose se odgovarajući akti. U nastavku ćemo ukazati na akte i razine na kojima se oni donose, što daje najbolji uvid u podjelu poslova na način kako je to propisao Zakon.

41 Uredba o unutarnjem ustroju Ministarstva kulture od 5. svibnja 2006.

Ministar kulture donosi:

- Rješenje o utvrđivanju kulturnog dobra od nacionalnog značenja - (članak 13.)
- Imenuje stručno povjerenstvo za kulturna dobra od nacionalnog značenja - (članak 13.)
- Odobrenje za korištenje izvorne dokumentacije o kulturnim dobrima - (članak 52.)
- Odluka o statusu ugroženoga kulturnog dobra - (članak 71.)
- Naredba za poduzimanje izvanrednih mjera zaštite - (članak 76.)

Ravnatelj Uprave za zaštitu kulturne baštine po ovlasti ministra kulture donosi:

- Rješenje o utvrđivanju svojstva kulturnog dobra - (članak 12.)
- Rješenje o prestanku svojstva kulturnog dobra - (članak 15.)
- Rješenje o visini izvanrednih troškova održavanja - (članak 22.)
- Rješenje kojim se dopušta obavljanje poslova u svezi s kulturnim dobrima - (članak 100.)

Prikaz strukture službenika i namještenika Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture po stručnoj spremi 1999. i 2007. godine

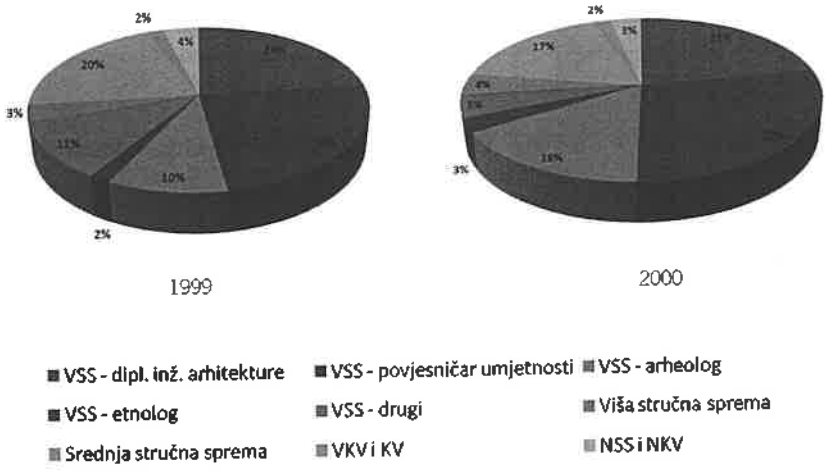

Nadležno tijelo, odnosno Konzervatorski odjel Ministarstva i Gradski zavod donosi:

- Rješenje o preventivnoj zaštiti - (članak 10.)
- Prethodnu suglasnost o načinu zaštite dobra od lokalnog značenja - (članak 17.)
- Opomenu zbog neprovođenja mjera zaštite i očuvanja kulturnog dobra - (članak 21.)
- Rješenje o provedbi mjere zaštite kulturnog dobra i visini troškova - (članak 21.)
- Potvrdu o provedbi propisanih mjera zaštite i očuvanja na kulturnom dobru - (članak 25.)
- Prijedlog za imenovanje privremenog skrbnika za kulturno dobro - (članak 31.)
- Rješenje o ustupanju kulturnog dobra u svrhu izlaganja (posjećivanja) - (članak 33.)
- Rješenje o odobrenju namjene i načina uporabe kulturnog dobra - (članak 34.)
- Rješenje o odobrenju promjene namjene i načina uporabe kulturnog dobra - (članak 35.)
- Rješenje o obvezi otklanjanja štete na kulturnom dobru povratom u prijašnje stanje - (članak 35., članak 43.)
- Prijedlog za izvlaštenje kulturnog dobra - (članak 41.)
- Prijedlog Državnom odvjetništvu za pokretanje sudskog postupka za naknadu štete na kulturnom dobru - (članak 43.)
- Uvjeti zaštite i očuvanja kulturnog dobra pri davanju koncesije - (članak 43b.)
- Uvjeti zaštite i očuvanja kulturnog dobra pri davanju koncesijskog odobrenja - (članak 43j.)
- Rješenje o prethodnom odobrenju istraživanja na kulturnom dobru - (članak 44.)
- Rješenje o obustavi radova na kulturnom dobru radi osiguravanja istraživanja - (članak 44.)
- Rješenje o mjerama osiguranja i zaštite arheološkog nalazišta i nalaza, te privremenoj obustavi radova - (članak 45.)
- Rješenje o odobrenju arheoloških istraživanja i iskapanja - (članak 47.)
- Rješenje o obustavi arheoloških iskapanja i istraživanja koje se izvode bez ili protivno odobrenju - (članak 48.)
- Mišljenje o vađenju potonule stvari koja ima ili se predmnijeva da ima svojstva kulturnog dobra - (članak 50.)
- Odobrenje za korištenje dokumentacije o kulturnim dobrima - (članak 52.)

- Konzervatorsku podlogu za nepokretno kulturno dobro - (članak 56.)
- Rješenje o suglasnosti dokumenta prostornog uređenja s konzervatorskom podlogom - (članak 56.)
- Opće i posebne uvjete za očuvanje pokretnoga kulturnog dobra - (članak 59.)
- Posebne uvjete zaštite kulturnog dobra - (članak 60.)
- Rješenje o prethodnom odobrenju radova na kulturnom dobru -(članak 62.)
- Suglasnost za uklanjanje nepokretnoga kulturnog dobra - nadležno tijelo uz prethodno mišljenje Hrvatskog vijeća za kulturna dobra (članak 64.)
- Prethodno odobrenje za obavljanje djelatnosti u nepokretnom kulturnom dobru -(članak 65. u svezi sa člankom 34.)
- Rješenje o odobrenju izrade replike kulturnog dobra - (članak 66.)
- Rješenje o odobrenju privremenog iznošenja kulturnog dobra iz Republike Hrvatske - (članak 68.)
- Potvrdu za iznošenje dobra iz Republike Hrvatske - (članak 68.)
- Rješenje o obustavi radova na kulturnom dobru - (članak 73.)

Hrvatsko vijeće za kulturna dobra:

- raspravlja o općim pitanjima iz područja zaštite i očuvanja kulturnih dobara i daje preporuke za unapređivanje djelatnosti zaštite i očuvanja kulturnih dobara;
- upoznaje se s programima zaštite kulturnih dobara i njihovom provedbom;
- predlaže ministru kulture donošenje odluke o proglašenju ugroženog kulturnoga dobra;
- daje mišljenje o uklanjanju nepokretnog kulturnoga dobra;
- daje mišljenje u postupku donošenja rješenja iz članka 15. ovoga Zakona;
- raspravlja o prijepornim pitanjima u području zaštite i očuvanja kulturnih dobara i predlaže rješenja.

Stručno povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnoga dobra:

- provodi postupak vrednovanja prijedloga za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra i temeljem stručnog nalaza kao rezultata provedenog vrednovanja predlaže Ministarstvu utvrđivanje svojstva kulturnog dobra.

Posebno stručno povjerenstvo za vrednovanje kulturnih dobara od nacionalnog značenja:

- provodi postupak vrednovanja kulturnih dobara od nacionalnog značenja i temeljem stručnog nalaza kao rezultata provedenog vrednovanja predlaže ministru kulture utvrđivanje kulturnog dobra od nacionalnog značenja.

Stručno povjerenstvo za utvrđivanje uvjeta za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara:

- provodi postupak utvrđivanja zadovoljavanja uvjeta za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara od fizičkih i pravnih osoba koje zatraže dopuštenje za obavljanje određenih poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, te po provedenom postupku predlaže Ministarstvu donošenje odgovarajućeg rješenja.

Prikaz broja upravnih i neupravnih akata donesenih u provedbi Zakona

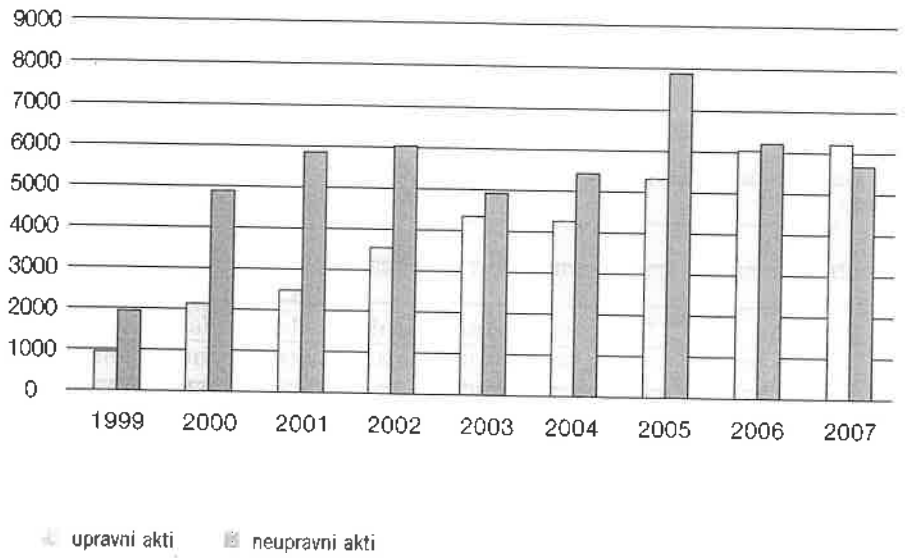

Uz navedene poslove Ministarstvo kulture, sukladno **članku 79. Zakona**, obavlja nadzor nad zakonitošću rada i nadzor nad stručnim radom muzeja, galerija, restauratorskih i drugih ustanova koja u obavljanju svoje djelatnosti provode zaštitu i očuvanje kulturnih dobara.

U obavljanju upravnih i stručnih poslova službenici Ministarstva kulture, kao i službenici Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode Grada Zagreba imaju službene iskaznice kojom po potrebi dokazuju svojstvo službene osobe, identitet i ovlasti koje proizlaze iz Zakona.

Drugostupanjska nadležnost Ministarstva kulture

Sukladno članku 78. stavku 4. Zakona ministar kulture ovlašten je na rješavanje žalbi uloženih na prvostupanjska upravna rješenja koja donose nadležna tijela ili inspekcija zaštite kulturnih dobara.

Broj uloženih žalbi na rješenja Konzervatorskih odjela i Zavoda Grada Zagreba u odnosu na broj žalbi uloženih na rješenja inspekcije

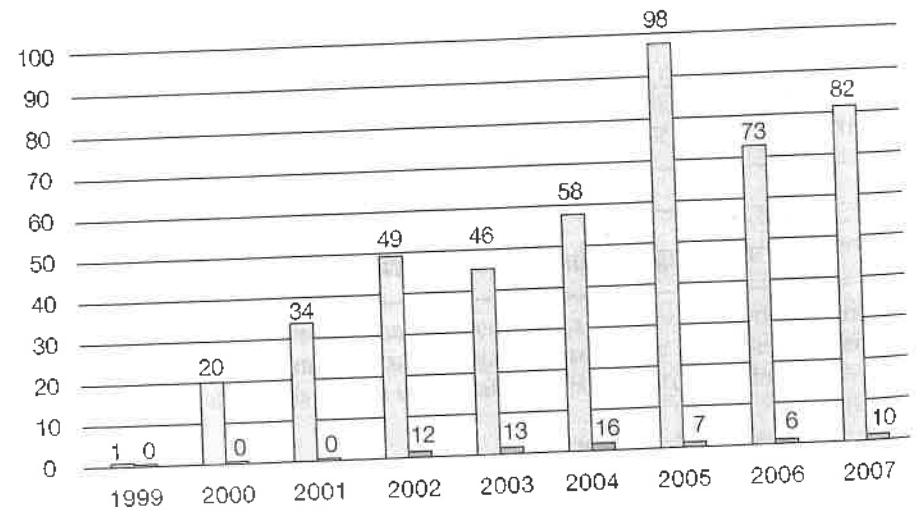

Pogledamo li brojke one govore da je od stupanja na snagu Zakona do 31. prosinca 2007. doneseno 77.840 prvostupanjskih upravnih rješenja od nadležnih tijela na koja je uložena 461 žalba, dok je u istom razdoblju doneseno 1.665 prvostupanjskih rješenja od inspektora za zaštitu kulturnih dobara na koje su uložene 64 žalbe.

Drugostupanjskim rješenjima u više od 93% slučajeva žalbe su odbijene kao neosnovane, a u preostalim slučajevima ukinuta su prvostupanjska rješenja i predmet vraćen na ponovno odlučivanje. Sagledavajući iznesene podatke, odnosno uloženi broj žalbi na broj donesenih rješenja, te slijedom toga i mali broj tužbi kojima je pokrenut postupak pred Upravnim sudom možemo konstatirati da je u proteklom razdoblju osigurana vrlo kvalitetna provedba Zakona.

Inspekcijski poslovi

Zakonom se po prvi puta daje ovlaštenje Ministarstvu kulture za obavljanje inspekcije u području zaštite i očuvanja kulturnih dobara. Tako Zakon propisuje da ove poslove obavljaju državni službenici Ministarstva koji imaju zvanje inspektora ili višeg inspektora zaštite kulturnih dobara ili drugi službenici Ministarstva koji imaju za to posebno ovlaštenje ministra kulture.

Način provedbe inspekcije, odnosno obavljanja ovih poslova propisan je **člancima 80. do 93. Zakona**, kao i drugim propisima što ovom prigodom nećemo detaljnije razmatrati.

U obavljanju inspekcije zaštite kulturnih dobara inspektor je Zakonom ovlašten donositi odgovarajuće akte i to:

- rješenje o mjerama radi otklanjanja nedostataka i nepravilnosti utvrđenih nadzorom - (članak 86.)
- rješenje o zabrani određenih aktivnosti - (članak 86.)
- rješenje o privremenom oduzimanju kulturnog dobra - (članak 87.)
- potvrdu o naplaćenoj kazni za utvrđeni prekršaj - (članak 88.)

U izvršavanju inspekcije inspektor nadzire stanje kulturnih dobara i provođenje mjera njihove zaštite i očuvanja, uporabu i promet kulturnih dobara, izvršavanje i provedbu odredbi Zakona, a osobito:

- izvođenje konzervatorskih, restauratorskih i drugih sličnih radova na kulturnom dobru i u njegovoj neposrednoj blizini, te pridržavanje izdanih uvjeta i odobrenja,
- arheološka iskopavanja i istraživanja, uključujući podvodna, kao i podvodne aktivnosti i vađenje potonulih kulturnih dobara uz pridržavanje propisanih uvjeta i odobrenja,
- promet kulturnim dobrima, primjenu prava prvokupa, te iznošenje, uvoz i unošenje kulturnih dobara,
- primjenu drugih propisa i mjera utvrđenih Zakonom.

Broj obavljenih inspekcija zaštite kulturnih dobara

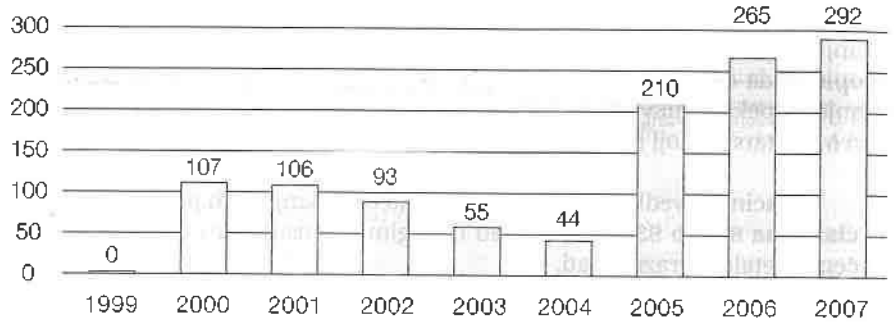

Sukladno **članku 83. Zakona** inspektor ima pravo i dužnost u obavljanju nadzora pregledati kulturno dobro, prostor u koje je kulturno dobro smješteno, dokumentaciju i opremu, te po potrebi saslušati pojedine osobe u upravnom postupku. Nadzirana osoba dužna je inspektoru osigurati uvjete za provedbu nadzora, omogućiti mu pregled kulturnoga dobra, uvid u dokumentaciju koju zatraži i dati mu potrebne podatke i obavijesti.

Kada inspektor utvrdi da je povrijeđen Zakon ili propis donesen na osnovi njega, pisano će utvrditi nedostatke i nepravilnosti i rješenjem odrediti mjere i rok za njihovo otklanjanje. U obavljanju poslova inspektor ima, sukladno **članku 86. Zakona** pravo i obvezu:

narediti:
- otklanjanje utvrđenih nedostataka ili nepravilnosti,
- otklanjanje posljedica koje su nastale protuzakonitom radnjom, odnosno propuštanjem,
- obustavu obavljanja neodobrenih radova, radnji ili djelatnosti na kulturnom dobru,
- otklanjanje štete,
- privremeno oduzimanje pokretnoga kulturnog dobra radi njegove zaštite,
- poduzimanje drugih mjera zaštite i očuvanja kulturnih dobara sukladno zakonu i drugim propisima;

zabraniti:
- provedbu protuzakonite radnje,
- izvođenje radova, radnji ili djelatnosti na kulturnom dobru bez izdanih posebnih uvjeta zaštite ili bez odobrenja, odnosno u nesuglasju s njima,
- arheološka iskopavanja i istraživanja koja provodi neovlaštena ili nestručna pravna ili fizička osoba,
- neodobrene podvodne aktivnosti i istraživanja,
- neodobreni promet kulturnim dobrima i promet bez primjene prava prvokupa,
- iznošenje, te uvoz i unošenje kulturnih dobara suprotno odredbama zakona,
- neovlašteno obavljanje restauratorskih ili konzervatorskih poslova,
- izvođenje restauratorskih ili konzervatorskih radova na kulturnim dobrima suprotno zakonu i propisima donesenim na temelju zakona,
- i druge protuzakonite radnje prema odredbama Zakona i propisa donesenih na temelju Zakona.

Ako u pregledu inspektor utvrdi povredu odredaba drugih zakona ili propisa nad primjenom kojih nadzor obavlja druga inspekcija, ili drugo tijelo uprave, izvijestit će bez odgađanja nadležnu inspekciju, odnosno nadležno upravno tijelo. Ova obveza osobito je važna u slučajevima kada se provodi inspekcija nad nepokretnim kulturnim dobrima u odnosu na suradnju s građevinskom inspekcijom. Dopunom **članka 86. Zakona**, inspektorima Ministarstva kulture je omogućeno podnošenje optužnog prijedloga i izdavanje prekršajnog naloga temeljem Prekršajnog zakona.

Iznimno od odredbe članka 86. ovoga Zakona, a sukladno **članku 92. Zakona**, kada je potrebno poduzimanje hitnih mjera radi sprječavanja nastanka neotklonjive štete na kulturnom dobru, rješenje u tijeku nadzora inspektor može donijeti i usmeno. Usmeno rješenje inspektor mora unijeti u zapisnik, a u roku od 3 dana od dana njegova donošenja inspektor mora izvršiti otpravak istog rješenja u pisanom obliku.

Predložak zapisnika o obavljenom inspekcijskom nadzoru - članak 83., 84. i 85. Zakona

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Odjel za inspekcijske poslove
Klasa:
Ur.broj:

Z A P I S N I K
o obavljenom inspekcijskom nadzoru

sastavljen dana_____200_. godine, u _____

s početkom u _____sati.

Predmet nadzora: _____
(navesti da li se pregleda kulturno dobro, prostor ili se vrši uvid u opće ili pojedinačne akte, uvjete i način rada nadziranih osoba ili se nadzire stanje kulturnih dobara i provođenje mjera njihove zaštite i očuvanja)

Nadzor je obavljen na temelju odredaba članka 83. (ili 84. ili 85.) Zakona o zaštiti očuvanja kulturnih dobara (NN br. 69/99.), a zapisnik sastavljen na temelju odredaba članka 75. - 78. Zakona o općem upravnom postupku (NN 53/91, u daljnjem tekstu ZUP).

Inspektor: _____
Za stranku - nadzirana osoba _____
_____

Stranka je u smislu odredaba članka 143. ZUP-a upozorena na pravo da sudjeluje u ispitnom postupku, kao i na pravo da se izjasni o činjenicama i okolnostima koje su utvrđene od inspektora zaštite kulturnih dobara.

N A L A Z

_____

ZA STRANKU: (Potpisati prvu stranicu) INSPEKTOR:

Temeljem članka 92. Zakona donosi se

U S M E N O R J E Š E N J E

radi sprječavanja nastanka neotklonjive štete na predmetnom kulturnom dobru naređuje se (zabranjuje se) _____

Zapisnik je stranci pročitan i izjavljuje da na isti

_____
(navesti da li ima primjedbi i ukoliko ima citirati njezinu izjavu)
Zapisnik je sastavljen u _____primjeraka od kojih se 1 (jedan) uručuje stranci.

Dovršeno u _____sati.

ZA STRANKU: INSPEKTOR:

Predložak rješenja o mjerama radi otklanjanja nedostataka i nepravilnosti utvrđenih nadzorom - članak 86. Zakona

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Odjel za inspekcijske poslove
Klasa:
Ur.broj:
Mjesto i datum:

Inspektor zaštite kulturnih dobara Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, rješavajući po službenoj dužnosti u predmetu _____(navesti jednu od al.1.-6. iz čl.86.st.2.toč.1.Zakona) na _____(navesti kulturno dobro), _____(navesti nadziranu osobu-izvođača radova i investitora), na temelju članka 86. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine" br.69/99.), donosi

R J E Š E N J E

Naređuje se _____(navesti jednu od alineja od 1.-6. iz čl. 86. st.2.toč.1.Zakona) na _____(navesti kratak i prepoznatljiv opis kulturnog dobra), _____(navesti nadziranu osobu-izvođača radova i investitora), u roku od _____(navesti primjereni rok) dana od dana dostave ovog rješenja.
Ako _____(navesti nadziranu osobu-izvođača i investitora) ne otkloni utvrđene nedostatke, odnosno nepravilnosti u roku određenom u točki 1.izreke ovog rješenja, rješenje će se izvršiti putem druge osobe, a na trošak i odgovornost izvršenika.
Ako _____(navesti nadziranu osobu-izvođača i investitora) ne otkloni utvrđene nedostatke odnosno nepravilnosti u roku određenom u točki 1.izreke ovog rješenja, kaznit će se za prekršaj na mjestu prekršaja, novčanom kaznom u iznosu od 20.000,00 do 200.000,00 kuna prema članku 116.st.1.toč.8.Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.
O troškovima postupka donijet će se poseban zaključak.
Žalba ne odgađa izvršenje ovog rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Kratko navesti:
- prepoznatljivo identificirati kulturno dobro na kojem se izvode radovi, odnosno na kojem su utvrđene nepravilnosti, te navesti akt po kojem je uspostavljena zaštita,
- utvrđeno činjenično stanje
- propise i razloge koji s obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuju na rješenje kakvo je dano u izreci (čl.86.st.1. i 2. toč.1 al. 1.-6.)
pozivanje na članak 91.st.2.Zakona koji određuje da žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Uputa o pravnom lijeku:
Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba ministru kulture u roku od 15 dana od dana primitka rješenja. Žalba se predaje ovom tijelu neposredno ili se šalje poštom preporučeno, a može se izjaviti i usmeno na zapisnik.

INSPEKTOR:

Dostaviti:

Predložak rješenja o mjerama radi otklanjanja nedostataka i nepravilnosti utvrđenih nadzorom članak 86. Zakona (st. 2. toč. 2. al. 1. - 8. Zakona)

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Odjel za inspekcijske poslove
Klasa:
Ur.broj:
Mjesto i datum:

Inspektor zaštite kulturnih dobara Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, rješavajući po službenoj dužnosti u predmetu _____(navesti jednu od al.1.-8. iz čl.86.st.2.toč.2.Zakona) na _____(navesti kulturno dobro), _____(navesti nadziranu osobu-izvođača radova i investitora), na temelju članka 86. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine" br.69/99.), donosi

R J E Š E N J E

Zabranjuje se _____(navesti jednu od alineja od 1.-8. iz čl. 86. st.2.toč.2.Zakona) na _____(navesti kratak i prepoznatljiv opis kulturnog dobra), _____(navesti nadziranu osobu-izvođača radova i investitora).
Ako _____(navesti nadziranu osobu-izvođača i investitora) ne postupi odmah po točki 1. izreke ovog rješenja, kaznit će se za prekršaj na mjestu prekršaja, novčanom kaznom u iznosu od 20.000,00 do 200.000,00 kuna prema članku 116.st.1.toč.8.Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.
Žalba ne odgađa izvršenje ovog rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Kratko navesti:
- prepoznatljivo identificirati kulturno dobro na kojem se izvode radovi, odnosno na kojem su utvrđene nepravilnosti, te navesti akt po kojem je uspostavljena zaštita,
- utvrđeno činjenično stanje
- propise i razloge koji s obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuju na rješenje kakvo je dano u izreci (čl.86.st.1. i 2. toč.1 al. 1.-6.)
pozivanje na članak 91.st.2.Zakona koji određuje da žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Uputa o pravnom lijeku:
Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba ministru kulture u roku od 15 dana od dana primitka rješenja. Žalba se predaje ovom tijelu neposredno ili se šalje poštom preporučeno, a može se izjaviti i usmeno na zapisnik.

INSPEKTOR:

Dostaviti:

Predložak rješenja o privremenom oduzimanju kulturnog dobra - članak 87. Zakona

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Odjel za inspekcijske poslove
Klasa:
Ur.broj:
Mjesto i datum:

Inspektor zaštite kulturnih dobara Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, rješavajući po službenoj dužnosti u predmetu privremenog oduzimanja _____ (navesti kulturno dobro), _____ _____(navesti naziv nadzirane osobe), na temelju članka 87. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine" br.69/99.), donosi

R J E Š E N J E

Privremeno se oduzima_____(navesti kulturno dobro) od _____(naziv nadzirane osobe) do donošenja rješenja o izvršenom prekršaju, odnosno do presude o izvršenom kaznenom djelu. Žalba ne odgađa izvršenje ovog rješenja.

O b r a z l o ž e n j e:

Kratko navesti:
- prepoznatljivo identificirati oduzeto kulturno dobro, te navesti akt po kojem je uspostavljena zaštita,
- utvrđeno činjenično stanje, tj. protuzakonitu radnju,
- propise i razloge koji s obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuju na rješenje kakvo je dano u izreci (čl.87.Zakona)
- pozivanje na članak 91.st.2.Zakona koji određuje da žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Uputa o pravnom lijeku:
Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba ministru kulture u roku od 15 dana od dana primitka rješenja. Žalba se predaje ovom tijelu neposredno ili se šalje poštom preporučeno, a može se izjaviti i usmeno na zapisnik.

INSPEKTOR:

Dostaviti:

Primjer optužnog prijedloga (za pravnu osobu)

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Odjel za inspekcijske poslove
Klasa:
Ur.broj:
Mjesto i datum:

PREKRŠAJNI SUD_____
ul_____br._____

Inspektor zaštite kulturnih dobara _____, temeljem članka__Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine" br. 69/99.) i članka ___ Prekršajnog zakona, podnosi

OPTUŽNI PRIJEDLOG

PROTIV OKRIVLJENIH:

_____ (naziv pravne osobe), _____(ulica), _____ (matični broj), kao pravne osobe,

Ime _____ prezime _____, ime oca _____, matični broj _____ (osoba ovlaštena za zastupanje) prebivalište _____, kao odgovorne osobe.

ŠTO SU: _____
_____
(navesti činjenični opis djela prekršaja)

čime su učinili prekršaj iz članka _____(navesti propis), kažnjiv po članku _____(navesti propis).

STOGA SE PREDLAŽE:
da se protiv okrivljenih provede prekršajni postupak,
da se u postupku provedu ovi dokazi:_____
da se okrivljeni proglase krivim i kazne po zakonu,
da se okrivljeni obvežu na naknadu štete od_____kuna,
da se okrivljeni obvežu na naknadu troškova postupka od _____kuna.

INSPEKTOR:

Dostaviti:

Primjer optuženog prijedloga (za fizičku osobu)

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Odjel za inspekcijske poslove
Klasa:
Ur.broj:
Mjesto i datum:

PREKRŠAJNI SUD_____
ul_____br._____

Inspektor zaštite kulturnih dobara _____, temeljem članka ___ Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine" br. 69/99.) i članka ___ Prekršajnog zakona, podnosi

OPTUŽNI PRIJEDLOG

PROTIV OKRIVLJENOG:

Ime _____ prezime _____, ime oca _____,

_____, zanimanje _____, prebivalište _____.

ŠTO JE: _____

_____

(navesti činjenični opis djela prekršaja)

čime je učinio prekršaj iz članka _____ (navesti propis), kažnjiv po članku _____ (navesti propis).

STOGA SE PREDLAŽE:
da se protiv okrivljenog provede prekršajni postupak,
da se u postupku provedu ovi dokazi:_____
da se okrivljeni proglasi krivim i kazne po zakonu,
da se okrivljeni obveže na naknadu štete od_____kuna,
da se okrivljeni obveže na naknadu troškova postupka od _____kuna.

INSPEKTOR:

Dostaviti:

Primjer rješenja o prekršaju po skraćenom postupku za pravnu osobu - članak 109. Zakona o prekršajima

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Odjel za inspekcijske poslove
Klasa:
Ur.broj:
Mjesto i datum:

Inspektor zaštite kulturnih dobara Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, temeljem članka 109. stavak 1. i 2. Zakona o prekršajima (Narodne novine br. 2/73, 5/73 ispr, 21/74, 9/80, 25/84, 52/87, 27/88, 43/89, 8/90, 41890, 59/90, 91/92 i 33/95) donosi

R J E Š E N J E

Okrivljeni: _____ (naziv pravne osobe) _____ (ulica) _____ (matični broj), kao pravna osoba

kriv je

što je dana _____ godine _____ _____ (navesti jednu od točki članka 115. ili 116. ili 117. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara) čime je počinio prekršajno djelo iz članka_____(čl. 115. st. 1. ili 116. ili 117. Zakona) pa se na temelju citiranog propisa

kažnjava

NOVČANOM KAZNOM u iznosu od _____kuna (navesti najniži iznos novčane kazne iz članka 115.st.1. ili 116. ili 117. Zakona).
Iznos novčane kazne okrivljenik (ca) je dužan (a) platiti u roku od 15 dana po pravomoćnosti ovoga rješenja u korist Državnog proračuna na račun broj 30102-630-16 s pozivom na broj 24 6114 - (upisati broj ovog rješenja).
Ako okrivljeni u određenom roku ne plati novčanu kaznu ona će se na temelju članka 25. st. 2. Zakona o prekršajima naplatiti prisilno, a u protivnom ista će se na zahtjev ovoga tijela, po rješenju nadležnog Prekršajnog suda, zamijeniti kaznom zatvora.
Okrivljenik dužan odmah po izvršenoj uplati dostaviti jednu kopiju uplatnice inspektoru kao dokaz o izvršenoj uplati.

O b r a z l o ž e n j e:

Inspektor zaštite kulturnih dobara Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, u postupku inspekcijskog nadzora _____ _____ (navesti predmet nadzora)
_ _ _ _

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:
Protiv ovog rješenja okrivljeni ima pravo prigovora u roku 8 (osam) dana od dana dostave rješenja. Prigovor se podnosi Prekršajnom sudu u _____putem ovog Odjela, u dva istovjetna primjerka ili pismeno na zapisnik (i ne podliježe naplati upravne pristojbe).
Troškovi prekršajnog postupka, ako prigovor ne uspije padaju na teret okrivljenog (članak 123.st.2. Zakona o prekršajima).

INSPEKTOR:

DOSTAVITI:
Okrivljeni
Pismohrana, ovdje

Primjer rješenja o prekršaju po skraćenom postupku za fizičku osobu - članak 109. Zakona o prekršajima

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Odjel za inspekcijske poslove
Klasa:
Ur.broj:
Mjesto i datum:

Inspektor zaštite kulturnih dobara Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, temeljem članka 109. stavak 1. i 2. Zakona o prekršajima (Narodne novine br. 2/73, 5/73 ispr, 21/74, 9/80, 25/84, 52/87, 27/88, 43/89, 8/90, 41890, 59/90, 91/92 i 33/95) donosi

R J E Š E N J E

Okrivljenik (ca): _____ (ime i prezime), MBG _____s prebivalištem u _____ (adresa)

kriv (a) je

što je dana _____godine_____ _____ (navesti jednu od točki članka 115. ili 116. ili 117. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara), čime je počinio (la) prekršajno djelo iz članka _____ (čl. 115. st. 1. ili 116. ili 117. Zakona) pa se na temelju citiranog propisa

kažnjava

NOVČANOM KAZNOM u iznosu od _____kuna (navesti najniži iznos novčane kazne iz članka 115.st.1. ili 116. ili 117. Zakona).
Iznos novčane kazne okrivljenik (ca) je dužan (a) platiti u roku od 15 dana po pravomoćnosti ovoga rješenja u korist Državnog proračuna na račun broj 30102-630-16 s pozivom na broj 24 6114 - (upisati broj ovog rješenja), a u protivnom ista će se na zahtjev ovoga tijela, po rješenju nadležnog Prekršajnog suda, zamijeniti kaznom zatvora.

Okrivljenik(ca) dužan(a) odmah po izvršenoj uplati dostaviti jednu kopiju uplatnice inspektoru kao dokaz o izvršenoj uplati.

O b r a z l o ž e n j e:

Inspektor zaštite kulturnih dobara Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, u postupku inspekcijskog nadzora _____ (navesti predmet nadzora)
_____
_____
(navesti činjenični i pravni opis prekršajnog djela).
S obzirom da je u provedenom inspekcijskom nadzoru nedvojbeno utvrđeno da je okrivljeni učinio prekršaj, za koji je člankom _____ (navesti jedan od članaka 115. st. 1. ili 116. ili 117. Zakona o zaštiti kulturnih dobara) propisana novčana kazna u iznosu od_____do _____(navesti iznos iz naprijed navedenog članka), to se sukladno članku 109. stavak 2. Zakona o prekršajima izriče novčana kazna u najnižem iznosu od _____kuna (navesti najniži iznos novčane kazne iz članka 115. st. 1. ili 116. st. 1. ili 117. st. 1.).
Stoga je doneseno rješenje kao u izreci.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ovog rješenja okrivljeni ima pravo prigovora u roku 8 (osam) dana od dana dostave rješenja. Prigovor se podnosi Prekršajnom sudu u _____putem ovog Odjela, u dva istovjetna primjerka ili pismeno na zapisnik (i ne podliježe naplati upravne pristojbe).
Troškovi prekršajnog postupka, ako prigovor ne uspije padaju na teret okrivljenog (članak 123.st.2. Zakona o prekršajima).

INSPEKTOR:

DOSTAVITI:
Okrivljeni
Pismohrana, ovdje

Ustanove za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara

Kao ustanove u kojima se provodi zaštita i očuvanje kulturnih dobara Zakon utvrđuje:

- restauratorske ustanove,
- muzeje i galerije,
- arhive,
- knjižnice i
- druge javne ustanove koje obavljaju poslove u svezi sa čuvanjem, obnovom i zaštitom kulturnih dobara.

Restauratorske ustanove

Restauratorska ustanova prema Zakonu jest specijalizirana ustanova za obavljanje poslova restauriranja, konzerviranja i obnove kulturnih dobara. Kada su osnivači ovakve ustanove Republika Hrvatska, županija, općina ili grad tada se ona može osnovati kao javna ustanova, dok drugi osnivači mogu za obavljanje ovih poslova osnivati restauratorske ustanove.

1999.	2007.
Zagreb	**Zagreb**
Ludbreg	**Ludbreg**
Osijek	**Osijek**
Juršići	**Juršići**
Split	**Split**
Dubrovnik	**Dubrovnik**
	Rijeka
	Zadar
	Šibenik
	Pula

Hrvatski restauratorski zavod - odjeli i radionice 1999. i 2007. godine

Javna ustanova u vlasništvu Republike Hrvatske za obavljanje ovih poslova je Hrvatski restauratorski zavod koji ima svoje sjedište u Zagrebu. Hrvatski restauratorski zavod jedina je ustanova koja može obavljati poslove restauriranja, konzerviranja i obnove kulturnih dobara, bez prethodno dobivenog dopuštenja za obavljanje tih poslova od Ministarstva kulture. Za razliku od toga sve ostale restauratorske ustanove dužne su već u postupku osnivanja pribaviti dopuštenje Ministarstva kulture za obavljanje restauratorskih poslova.

UREDBA O SPAJANJU JAVNIH USTANOVA RESTAURATORSKE DJELATNOSTI ("Narodne novine", broj 2/97., 119/01)

Na temelju članka 69. Zakona o ustanovama ("Narodne novine", broj 76/93), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 19. prosinca 1996./ 27. prosinca 2001 godine donijela

UREDBU
O SPAJANJU JAVNIH USTANOVA RESTAURATORSKE DJELATNOSTI

Članak 1.

Ovom Uredbom spajaju se javne ustanove:

- Restauratorski zavod Hrvatske, Zagreb, N. Grškovića 23, koje je osnivač Republika Hrvatska, i
- Zavod za restauriranje umjetnina, Zagreb, Zmajevac 8, koje je osnivač Republika Hrvatska,

u javnu ustanovu pod nazivom "Hrvatski restauratorski zavod", sa sjedištem u Zagrebu, N. Grškovića 23.

Članak 2.

Osnivač javne ustanove "Hrvatski restauratorski zavod" (u daljnjem tekstu: Zavod) je Republika Hrvatska.

Prava i dužnosti osnivača obavljat će Ministarstvo kulture.

Članak 3.

Zavod ima pečat okruglog oblika po čijem je obodu tekst: "Hrvatski restauratorski zavod - Zagreb".

Članak 4.

Djelatnost Zavoda je:

- konzerviranje i restauriranje pokretnih i nepokretnih spomenika kulture, te umjetnina i drugih kulturnih dobara, a poglavito: pojedinačnih građevina i građevinskih sklopova; slikarskih djela na zidu, drvu, platnu i drugim materijalima; kiparskih djela od drva, kamena i drugih materijala; predmeta od tekstila i kože; predmeta od metala; predmeta od keramike, stakla i sličnih materijala; ukrasnih elemenata građevina od drva, kamena, štuko-mase, keramike i drugih materijala,
- konzervatorsko i restauratorsko istraživanje nepokretnih i pokretnih spomenika kulture i to: istraživanje stilskih, kulturno-povijesnih i materijalnih svojstava spomenika te istraživanje promjena spomenutih svojstava i njihovih uzroka;
- izrada prijedloga konzervatorsko-restauratorskih zahvata i izvođenja zahvata;
- vođenje stručne dokumentacije;
- izrada idejnog rješenja, te idejnog, glavnog i izvedbenog projekta za zaštitne radove i obnovu građevine koja je nepokretno kulturno dobro;
- stručni i klonzervatorski nadzor nad izvođenjem zaštitnih radova i obnove građevina koje su nepokretno kulturno dobro;
- stručna vještačenja o stanju spomenika kulture i konzervatorsko-restauracijskim radovima izvršenim na njima od strane drugih osoba i organizacija;
- davanje mišljenja o ispunjavanju stručno-tehničkih uvjeta za obavljanje restauratorske djelatnosti od strane fizičkih ili pravnih osoba;
- obavljanje stručnog uvida u rad registriranih restauratorskih radionica u vlasništvu fizičkih i pravnih osoba;
- unapređivanje tehničke zaštite spomenika kulture;
- organiziranje stručnog usavršavanja konzervatora i restauratora i stručnih ispita za restauratorska zvanja;
- razvijanje i promidžba konzervatorsko-restauratorske djelatnosti;
- održavanje stručne suradnje s istovrsnim i sličnim ustanovama u zemlji i inozemstvu.

Zavod može obavljati i druge djelatnosti utvrđene statutom, koje služe obavljanju djelatnosti iz prethodnog stavka ovog članka.

Zavod svoju djelatnost obavlja u zemlji i inozemstvu.

Članak 5.

Zavodom upravlja upravno vijeće.

Upravno vijeće ima predsjednika i četiri člana.

Predsjednika i članove upravnog vijeća imenuje ministar kulture, i to tri člana iz reda stručnjaka u područjima povijesti umjetnosti, arhitekture i graditeljstva, te tehničkih znanosti koje se primjenjuju u restauratorskoj djelatnosti, a dva člana iz reda stručnih zaposlenika Zavoda.

Članak 6.

Mandat predsjednika i članova upravnog vijeća traje dvije godine.

Osnivač može i prije isteka mandata razriješiti predsjednika i pojedine članove upravnog vijeća.

Način rada i odlučivanja upravnog vijeća, pobliže se uređuju statutom.

Članak 7.

Upravno vijeće donosi program rada i razvoja Zavoda i nadzire njihovo izvršavanje, odlučuje o financijskom planu i donosi godišnji obračun, predlaže osnivaču promjenu ili proširenje djelatnosti, daje osnivaču i ravnatelju prijedloge i mišljenja o pojedinim pitanjima, donosi statut uz suglasnost osnivača, donosi na prijedlog ravnatelja akt o unutrašnjem ustrojstvu, donosi i druge opće akte u skladu sa statutom i zakonom, donosi odluke u drugom stupnju u svezi s pravima zaposlenika Zavoda, raspravlja o izvješćima ravnatelja, obavlja i druge poslove određene statutom Zavoda.

Članak 8.

Voditelj Zavoda je ravnatelj.

Ravnatelja imenuje i razrješuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra kulture.

Ravnatelj se imenuje na temelju javnog natječaja što ga raspisuje i provodi Zavod, a uz uvjete propisane zakonom.

Članak 9.

Ravnatelj predstavlja i zastupa Zavod, organizira i vodi poslovanje, poduzima sve pravne radnje u ime i za račun Zavoda i zastupa Zavod u svim postupcima pred sudovima, upravnim i drugim državnim tijelima, te pravnim osobama s javnim ovlastima, odgovoran je za zakonitost rada, vodi i odgovoran je za stručni rad Zavoda, provodi odluke upravnog vijeća, podnosi izvješća o poslovanju Zavoda, odlučuje o zaključivanju i otkazu ugovora o radu, odlučuje o rasporedu zaposlenika, te obavlja i druge poslove određene ovom Uredbom i statutom Zavoda.

Ravnatelj može opunomoćiti drugu osobu za zastupanje Zavoda u pravnom prometu u granicama svojih ovlasti, a sukladno s odredbama zakona kojima se uređuju obvezni odnosi.

Članak 10.

Zavod ima stručno vijeće, kojega se sastav, osnivanje i poslovi uređuju statutom Zavoda, sukladno sa zakonom.

Članak 11.

Statutom Zavoda pobliže se uređuje ustrojstvo Zavoda, ovlasti, način rada i odlučivanja njegovih tijela, način raspolaganja s dobiti, te druga pitanja od značenja za rad Zavoda.

Statut donosi upravno vijeće uz suglasnost Ministarstva kulture.

Članak 12.

Imovinu Zavoda čine sva sredstva: nekretnine, pokretnine, oprema, sredstva za rad, financijska sredstva, te prava dosadašnjih javnih ustanova iz članka 1. ove Uredbe.

Članak 13.

Za obveze u poslovanju Zavod odgovara cijelom svojom imovinom.

Republika Hrvatska solidarno i neograničeno odgovara za obveze Zavoda.

Ako Zavod u obavljanju svoje djelatnosti ostvari dobit, ta će se dobit upotrijebiti samo za obavljanje i razvoj djelatnosti Zavoda.

O upotrebi dobiti z stavka 2. ovoga članka odlučuje na prijedlog ravnatelja upravno vijeće Zavoda.

Članak 14.

Zavod ne može bez suglasnosti Ministarstva kulture steći, opteretiti ili otuđiti nekretnine, kao i drugu imovinu u vrijednosti koja se određuje statutom Zavoda.

Članak 15.

Sredstva za redovitu djelatnost Zavoda osiguravaju se iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske putem Ministarstva kulture i iz vlastitih prihoda, te potporama, sponzorstvima i darovanjima.

Članak 16.

Rad Zavoda je javan.

O javnosti Zavoda skrbi ravnatelj.

Upravno vijeće Zavoda dužno je najmanje jednom godišnje podnijeti osnivaču izvješće o radu Zavoda.

Članak 17.

Danom stupanja na snagu ove Uredbe, Zavod preuzima sve poslove, te sve zaposlenike zatečene na preuzetim poslovima, opremu, pismohranu, sredstva za rad, financijska sredstva, kao i prava i obveze ustanova iz članka 1. ove Uredbe.

Osobe zatečene na dužnosti ravnatelja ustanova iz članka 1. ove Uredbe, razriješit će od dužnosti ministar kulture rješenjem, a odlukom privremenog ravnatelja Zavoda bit će raspoređene na odgovarajuće poslove u Zavodu.

Članak 18.

Vlada Republike Hrvatske imenovat će privremenog ravnatelja Zavoda koji će obaviti pripreme za početak rada Zavoda, te podnijeti prijavu za upis Zavoda u sudski registar ustanova.

Privremeni ravnatelj Zavoda obavljat će poslove ravnatelja do imenovanja ravnatelja Zavoda.

Privremeni će ravnatelj u roku od 15 dana od dana početka rada Zavoda preuzetim zaposlenicima ponuditi zaključenje ugovora o radu s privremenim rasporedom do donošenja akta o unutrašnjem ustrojstvu Zavoda.

Članak 19.

Ministar kulture imenovat će članove upravnog vijeća Zavoda prema članku 5. ove Uredbe u roku od osam dana od dana njezine objave u "Narodnim novinama".

Članak 20.

Zavod počinje s radom danom upisa u sudski registar.

Restauratorski zavod Hrvatske, Zagreb, N. Grškovića 23 i Zavod za restauriranje umjetnina, Zagreb, Zmajevac 8, prestaju s radom danom upisa u sudski registar Zavoda iz prethodnog stavka.

Članak 21.

Ova Uredba stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

Klasa: 373-03/96-01/01
Urbroj: 5030104-96-1

Zagreb, 19. prosinca 1996.

Muzeji i galerije

Muzeji i galerije koji u okviru svoje djelatnosti obavljaju poslove čuvanja, proučavanja i stručnog održavanja kulturnih dobara dužne su nadležnom konzervatorskom odjelu, a ako djeluju na području Grada Zagreba Gradskom zavodu za zaštitu spomenika i prirode Grada Zagreba, dostavljati izvješća o stanju kulturnih dobara, te godišnje izvješće o restauriranju i konzerviranju kulturnih dobara koji se nalaze u njihovim zbirkama ili su im povjerena na čuvanje i upravljanje.

Ujedno su muzeji i galerije u obvezi pisano prijavljivati Ministarstvu kulture svaku promjenu u zbirci i inventarskoj knjizi, kao i predlagati upis u Registar kulturnih dobara za svaki predmet ili zbirku koju unesu u svoju inventarsku knjigu.

Arhivi

Za razliku od muzeja i galerija, arhivi uz sve njihove obveze imaju Zakonom propisanu obvezu i ovlaštenje da obavljaju poslove na zaštiti arhivskog gradiva. Dakle, iznimno od odredbe članka 12. Zakona, postupak utvrđivanja svojstva kulturnog dobra za arhivsko gradivo provodi i rješenje o utvrđivanju svojstva donosi Hrvatski državni arhiv. Postupak utvrđivanja svojstva kulturnog dobra Hrvatski državni arhiv pokreće na prijedlog područnog državnog arhiva i provodi ga na način propisan Zakonom.

Arhivi su dužni u roku od 7 dana od svake promjene na zaštićenom gradivu pisano o tome izvijestiti Hrvatski državni arhiv i Ministarstvo kulture.

Knjižnice

Knjižnice koje u svom knjižnom fondu imaju knjige koje uživaju zaštitu kao kulturno dobro utvrđeno temeljem Zakona dužne su nadležnom konzervatorskom odjelu, a ako djeluju na području Grada Zagreba Gradskom zavodu za zaštitu spomenika i prirode Grada Zagreba, dostavljati izvješća o stanju tog dijela knjižnog fonda, te godišnje izvješće o restauriranju i konzerviranju knjiga koje imaju status kulturnih dobara.

Druge ustanove u kulturi

Druge ustanove koje mogu obavljati poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara nije moguće jasno prepoznati iz Zakona, ali je jednoznačno propisano da niti jedna ustanova ne može obavljati ove poslove ako za to nema prethodno dopuštenje Ministarstva kulture.

Specijalizirane ustanove su:

- Zavod za obnovu Dubrovnika, osnovan odredbama Zakona o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika 1986. godine, te
- Agencija za obnovu osječke Tvrđe, osnovana Uredbom Vlade Republike Hrvatske 1999. godine.

UREDBA O OSNIVANJU AGENCIJE ZA OBNOVU OSJEČKE TVRđE ("Narodne novine", broj 28/99)

Na temelju članka 7. i 12. Zakona o ustanovama ("Narodne novine", broj 76/93 i 29/97), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 18. ožujka 1999. godine, donijela

UREDBA
O OSNIVANJU AGENCIJE ZA OBNOVU OSJEČKE TVRĐE

Članak 1.

Republika Hrvatska, zajedno sa Osječko-baranjskom županijom i Gradom Osijekom, osniva Agenciju za obnovu osječke Tvrđe (u daljnjem tekstu: Agencija), kao javnu ustanovu za pripremu, organizaciju i provođenje programa zaštite, obnove i revitalizacije osječke Tvrđe.

Članak 2.

Osnivači Agencije (u daljnjem tekstu: osnivači) su Republika Hrvatska, Osječko-baranjska županija i Grad Osijek.

Osnivači će za osnivanje i rad Agencije osigurati sredstva u sljedećim omjerima:

- Republika Hrvatska 51% sredstava,
- Osječko-baranjska županija 24,5% sredstava,
- Grad Osijek 24,5% sredstava.

Agencija je osnovana kada Republika Hrvatska, Osječko-baranjska županija i Grad Osijek sklope ugovor o njenom osnivanju, kojim se sukladno ovoj Uredbi uređuju međusobna prava i obveze osnivača.

U ime Republike Hrvatske osnivačka prava ostvaruje Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja.

Članak 3.

Naziv ustanove glasi: Agencija za obnovu osječke Tvrđe.
Sjedište Agencije je u Osijeku, Ulica Franje Kuhača 29.

Članak 4.

Agencija kao samostalna pravna osoba u pravnom prometu istupa u svoje ime i za svoj račun.

Za svoje obveze Agencija odgovara cjelokupnom imovinom.

Članak 5.

Djelatnost Agencije čine poslovi vezani uz zaštitu, obnovu i revitalizaciju osječke Tvrđe:

- izrada programa i planova obnove, investicijskih i drugih programa i dokumenata u svezi s obnovom spomeničke cjeline,
- poslovi u svezi s pripremom i ustupanjem radova na obnovi,
- organizacija i provođenje nadzora nad izvođenjem radova,
- praćenje izvršenja investicijskih programa u pogledu trošenja sredstava te dinamike i rokova izvođenja radova,
- izgradnja, održavanje i organizacija korištenja informacijskog sustava osječke Tvrđe,
- organizacija i izvođenje marketinških i drugih promidžbenih aktivnosti,
- usklađivanje rada sudionika u obnovi spomeničke cjeline.

Agencija može obavljati i druge djelatnosti utvrđene statutom koje služe za obavljanje djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 6.

Imovinu Agencije čine sredstva za osnivanje i rad koja osiguravaju osnivači razmjerno udjelima iz članka 2. ove Uredbe.

Agencija može stjecati sredstva i iz vlastite djelatnosti te iz drugih izvora, kao što su: darovi, potpore i sl.

Dobit ostvarenu poslovanjem, Agencija koristi u skladu s programom rada, odnosno planom obnove osječke Tvrđe.

Za svoje obveze te eventualni gubitak, Agencija odgovara sredstvima kojima raspolaže, a osnivači odgovaraju solidarno i neograničeno.

Članak 7.

Za osnivanje i početak rada Agencije, osnivači osiguravaju sredstva u iznosu od 600.000,00 kuna razmjerno udjelima iz članka 2. ove Uredbe.

Članak 8.

Tijela Agencije su ravnatelj i Upravno vijeće.

Članak 9.

Voditelj Agencije je ravnatelj.

U obnašanju svoje dužnosti ravnatelj:

- organizira, vodi rad i poslovanje Agencije,
- poduzima pravne radnje u ime i za račun Agencije,
- predstavlja i zastupa Agenciju, poduzima sve pravne radnje u ime i za račun Agencije, zastupa (3) Agenciju u svim postupcima pred sudovima, upravnim i drugim državnim tijelima te drugim pravnim osobama s javnim ovlastima,
- organizira izradu i Upravnom vijeću podnosi prijedloge statuta, ostalih općih akata, programa i planova, te organizira izvršenje i odgovoran je za provedbu akata i zaključaka Upravnog vijeća,
- raspolaže imovinom i sredstvima Agencije do iznosa 200.000,00 kuna bez suglasnosti Upravnog vijeća,
- obavlja i druge poslove utvrđene statutom,
- odgovara za zakonitost rada Agencije.

Članak 10.

Za ravnatelja može biti imenovana osoba koja ima visoku stručnu spremu.

Ravnatelj se imenuje na vrijeme od 4 godine i može biti ponovno imenovan na istu dužnost.

Ravnatelj se imenuje na temelju natječaja koji se objavljuje u Narodnim novinama i u javnim glasilima.

Ostale uvjete koje treba ispunjavati ravnatelj te način i postupak provođenja natječaja propisat će se statutom Agencije.

Članak 11.

Agencijom upravlja Upravno vijeće.

Upravno vijeće ima predsjednika i 5 članova.

Predsjednik Upravnog vijeća je predstavnik Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja.

Članovi Upravnog vijeća su: predstavnik Ministarstva kulture, predstavnik Ministarstva znanosti i tehnologije, predstavnik Republike Hrvatske u Organizaciji Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu (UNESCO), predstavnik Osječko-baranjske županije i predstavnik Grada Osijeka.

Mandat predsjednika i članova Upravnog vijeća je 4 godine.

Članak 12.

Upravno vijeće obavlja sljedeće poslove:

- donosi statut i druge opće akte Agencije,

- odlučuje o financijskom planu i godišnjem obračunu Agencije,
- donosi programe rada i razvoja Agencije i nadzire njihovo izvršavanje,
- donosi program i godišnje planove zaštite, obnove i revitalizacije osječke Tvrđe, te izvješća o izvršenju tih programa i planova,
- imenuje i razrješava ravnatelja Agencije,
- donosi odluke o raspolaganju imovinom ili sredstvima Agencije većom od 200.000,00 kuna,
- najmanje jedanput godišnje podnosi osnivačima izvješće o svom radu, te stanju u području djelovanja Agencije,
- obavlja i druge poslove određene zakonom, ovom Uredbom i statutom Agencije.

Upravno vijeće donosi statut Agencije uz suglasnost osnivača.

O pitanjima iz svoje nadležnosti Upravno vijeće odlučuje većinom glasova.

Način rada Upravnog vijeća pobliže se uređuje statutom.

Članak 13.

Radi izrade, stručne procjene te praćenja i poticanja provođenja programa, planova i projekata zaštite, obnove i revitalizacije osječke Tvrđe i ostalih akata Agencije, Upravno vijeće može angažirati stručne timove i stručnjake za pojedina područja.

Radi kvalitetnijeg izvršenja svojih zadataka Upravno vijeće može osnivati i druga stalna ili povremena radna tijela.

Članak 14.

Do imenovanja ravnatelja Agencije, ministar prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja će nakon pribavljenog mišljenja osnivača imenovati privremenog ravnatelja. Privremeni ravnatelj dužan je obaviti pripreme za početak rada Agencije te podnijeti prijavu za upis u sudski registar u roku od 30 dana od dana imenovanja.

Članak 15.

Privremeni ravnatelj će u roku od 30 dana od registriranja Agencije sazvati članove Upravnog vijeća.

Upravno vijeće dužno je u roku od 60 dana od prvog saziva donijeti statut Agencije, a nakon toga podnijeti ga osnivačima na suglasnost.

Članak 16.

Agencija počinje s radom upisom u sudski registar, a prestaje s radom odlukom Upravnog vijeća u skladu s uvjetima utvrđenim zakonom, odnosno statutom Agencije.

Članak 17.

Osnivači će zajedničko djelovanje u pripremi i izvođenju zaštite, obnove i revitalizacije osječke Tvrđe kao zajedničkog projekta te ciljeve, polazne osnove i načela projekta obnove, upravljanje projektom obnove i način izvođenja projekta obnove, pobliže urediti pisanim sporazumom.

Članak 18.

Danom upisa Agencije u sudski registar prestaje vrijediti Odluka o osnivanju i zadaćama Odbora za obnovu osječke Tvrđe ("Narodne novine", br. 34/94 i 33/95).

Članak 19.

Ova Uredba stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Klasa: 612-08/99-01/01
Urbroj: 5030104-99-1
Zagreb, 18. ožujka 1999.

Za očekivati je da će županije, gradovi i općine u buduće osnivati takve ustanove i povjeravati im poslove upravljanja kulturnim dobrima koja su u njihovu vlasništvu, te ih istovremeno obvezivati da provode mjere zaštite i očuvanja za ta kulturna dobra.

Specijalizirane pravne i fizičke osobe

Poslove istraživanja, proučavanja, čuvanja, restauriranja, konzerviranja, održavanja, obnove, korištenja i prometa kulturnim dobrima, kao i poslove arheoloških istraživanja mogu obavljati specijalizirane pravne i fizičke osobe koje za obavljanje tih poslova imaju dopuštenje Ministarstva kulture, sukladno članku 100. Zakona.

Pravilnikom o uvjetima za fizičke i pravne osobe radi dobivanja dopuštenja za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara kojeg je ministar kulture donio uz prethodnu suglasnost ministra gospodarstva, kao grupe poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara za koje se može tražiti dopuštenje utvrđene su:

1) istraživanje i proučavanje kulturnog dobra,
2) dokumentiranje kulturnog dobra,
3) restauriranje i konzerviranje kulturnog dobra,
4) izrada idejnog rješenja, te idejnog, glavnog i izvedbenog projekta za radove na nepokretnom kulturnom dobru,
5) izrada prijedloga idejnog i izvedbenog rješenja za pokretno kulturno dobro,
6) konzervatorski nadzor nad izvođenjem zaštitnih i drugih radova na kulturnom dobru,
7) održavanje pokretnoga kulturnog dobra,
8) održavanje nepokretnoga kulturnog dobra,
9) čuvanje kulturnog dobra,
10) organizirano korištenje kulturnog dobra,
11) trgovina kulturnim dobrima,
12) prijevoz kulturnog dobra,
13) drugi poslovi u svezi sa zaštitom i očuvanjem kulturnih dobara.

Uvođenje dopuštenja za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara kao uvjeta za zakonito obavljanje ovih poslova ima za cilj podići stručnu razinu zaštite i očuvanja kulturnih dobara. Uvažavajući dobra iskustva

iz zapadnoeuropskih zemalja u kojima ovakvi sustavi imaju višegodišnju praksu unesene su i u hrvatski Zakon odredbe temeljem kojih su se već do sada specijalizirao odgovarajući broj gospodarskih subjekata za obavljanje najsloženijih poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Kako su ove odredbe Zakona i Pravilnika potpuna novina u našem pravnom sustavu dati ćemo u nastavku kratki prikaz postupka i uvjeta pod kojima se može dobiti dopuštenje za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Postupak i uvjeti za dobivanje dopuštenja

Zahtjev za izdavanje dopuštenja podnosi se Ministarstvu kulture. Podnositelj je dužan naznačiti u zahtjevu za koju vrstu poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara traži dopuštenje.

Fizička osoba uz zahtjev prilaže:

- dokaze o stečenoj stručnoj spremi i dosadašnjem iskustvu u obavljanju poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara,
- popis kulturnih dobara na kojima je izvodio poslove, sa specifikacijom i dokumentacijom o izvršenju,
- popis strojeva, alata i opreme za obavljanje poslova,
- izjavu da će poslove obavljati uz primjenu mjera potrebnih za sigurnost kulturnog dobra na kojem se radovi izvode, te poduzeti sve odgovarajuće mjere za sprečavanje oštećivanja ili drugih oblika devastacije, krađe ili drugog protupravnog postupanja, kao i da će u slučaju izvanrednih događaja u kojima se dovode u opasnost kulturna dobra staviti se na raspolaganje Ministarstvu kulture u cilju otklanjanja opasnosti, sukladno članku 7. Pravilnika, te
- dokaz o upisu u odgovarajući registar, odnosno upisnik ili imenik (obrtnika, samostalnih umjetnika, ovlaštenih inženjera i dr.) ako je podnositelj zahtjeva upisan.

Pravna osoba uz zahtjev prilaže:

- izvadak iz registra u koji je pravna osoba upisana,
- ime i prezime zaposlenika koji imaju dopuštenje za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara s preslikom dopuštenja,

- popis kulturnih dobara na kojima su izvođeni poslovi, sa specifikacijom i dokumentacijom o njihovu izvršenju,
- ime i prezime zaposlenika koji će organizirati i obavljati poslove s naznakom stručne spreme i godina radnog iskustva,
- popis strojeva, alata i opreme za obavljanje poslova,
- izjavu da će poslove obavljati uz primjenu mjera potrebnih za sigurnost kulturnog dobra na kojem se radovi izvode, te poduzeti sve odgovarajuće mjere za sprečavanje oštećivanja ili drugih oblika devastacije, krađe ili drugog protupravnog postupanja, kao i da će u slučaju izvanrednih događaja u kojima se dovode u opasnost kulturna dobra staviti se na raspolaganje Ministarstvu kulture u cilju otklanjanja opasnosti, sukladno članku 7. Pravilnika.

Postupak pokrenut podnošenjem zahtjeva provodi Stručno povjerenstvo Ministarstva kulture koje ima zadaću da utvrdi da li podnositelj zahtjeva ispunjava propisane uvjete i to glede:

- stručne osposobljenosti i
- tehničke opremljenosti.

O stručnoj osposobljenosti i tehničkoj opremljenosti podnositelja zahtjeva stručno mišljenje u postupku daju konzervatorski odjel na čijem području je do sada podnositelj zahtjeva obavljao poslove za koje traži dopuštenje, kao i jedan potpuno nezavisni vještak kojeg imenuje Stručno povjerenstvo. Nalaz i mišljenje vještaka mora sadržavati ocjenu do sada izvedenih radova, ocjenu stručne osposobljenosti i ocjenu tehničke opremljenosti podnositelja zahtjeva. Nakon pribavljenih mišljenja vještaka i konzervatorskog odjela Stručno povjerenstvo utvrđuje ispunjenost uvjeta za izdavanje dopuštenja, te sukladno tome predlaže ministru kulture donošenje odgovarajućeg rješenja.

Dopuštenje za obavljanje određenih poslova daje se na vrijeme od pet godina i može se produljivati njegova važnost na način i po postupku propisanom predmetnim Pravilnikom.

Izdano dopuštenje može biti preispitano tijekom njegova važenja na prijedlog inspektora ili bilo kojeg stručnjaka iz područja zaštite i očuvanja kulturnih dobara, te ako se u postupku preispitivanja, kojeg također provodi Stručno povjerenstvo Ministarstva kulture, utvrdi da više nisu ispunjeni uvjeti propisani Pravilnikom ili da osoba postupa protivno Zakonu ili pravilima struke, povjerenstvo će predložiti Ministarstvu kulture donošenje rješenja kojim će se izdano dopuštenje staviti izvan snage.

Broj rješenja o dopuštenjima za obavljanje poslova na kulturnim dobrima

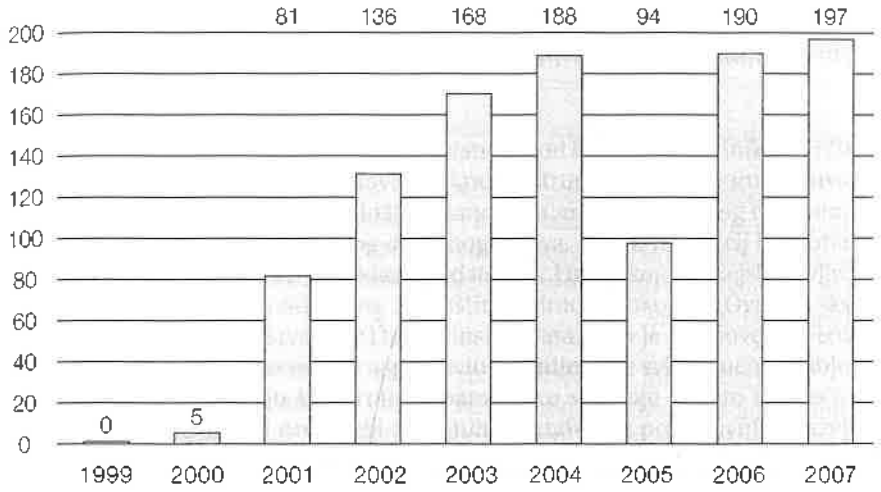

Restauratorsko-konzervatorske poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara mogu obavljati osobe koje imaju odgovarajuća stručna zvanja sukladno članku 101. Zakona. Uvjete i način stjecanja stručnih zvanja propisao je ministar kulture Pravilnikom o stručnim zvanjima u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti te uvjetima i načinu njihova stjecanja. Tim Pravilnikom strzučna zvanja grupirana su u dvije skupine: temeljna i viša stručna zvanja.

Temeljna stručna zvanja su:
- restaurator tehničar i konzervator tehničar;
- viši restaurator tehničar i viši konzervator tehničar;
- konzervator i konzervator-restaurator.

Viša stručna zvanja su:
- viši konzervator i viši konzervator-restaurator;
- restaurator majstor i viši konzervator tehničar II. stupnja;
- konzervator savjetnik i konzervator-restaurator savjetnik.

Temeljna stručna zvanja stječu se na osnovi odgovarajuće stručne spreme, stečenog iskustva i položenog stručnog ispita. Viša stručna zvanja postižu se kroz ostvareno stručno iskustvo, te rezultate postignute u tom vremenu koji se boduju na Pravilnikom propisani način. Tako stručno napredovanje ovisi neposredno od ostvarenih rezultata i kontinuiranog stručnog usavršavanja.

HRVATSKO VIJEĆE ZA KULTURNA DOBRA

Odredbama **članka 102. do 107. Zakona** uspostavlja se kao najviše stručno i savjetodavno tijelo za skrb o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara Hrvatsko vijeće za kulturna dobra.

Vijeće čine predsjednik i osam članova, od kojih predsjednika i tri člana imenuje ministar kulture iz redova istaknutih stručnjaka za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara, dok su po položaju članovi: ravnatelj Hrvatskog restauratorskog zavoda, ravnatelj Hrvatskog državnog arhiva, glavni ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice, te po jedan predstavnik Hrvatskog muzejskog vijeća i tijela državne uprave nadležnog za zaštitu prirode i okoliša. Ovakav sastav Vijeća potaknut je iskustvom iz Domovinskog rata kada je za provedbu izvanrednih mjera zaštite bilo nužno uspostaviti koordinaciju svih ključnih subjekata koji skrbe o očuvanju kulturnih dobara. Tako su svoje mjesto u Vijeću po zakonskoj normi dobili ravnatelji državnih ustanova, te predstavnik muzejske struke i predstavnik tijela državne uprave nadležnog za zaštitu prirode i okoliša. Kako je od donošenja Zakona došlo do promjena u strukturi i nadležnosti ministarstava, te je zaštita prirode postala sastavnica Ministarstva kulture, predstavnik u Vijeću ostala je osoba koja u osnovi predstavlja područje zaštite okoliša.

Sukladno **članku 103. Zakona**, Hrvatsko vijeće za kulturna dobra:

- raspravlja o općim pitanjima iz područja zaštite i očuvanja kulturnih dobara i daje preporuke za unapređivanje djelatnosti zaštite i očuvanja kulturnih dobara;
- upoznaje se s programima zaštite kulturnih dobara i njihovom provedbom;
- predlaže ministru kulture donošenje odluke o proglašenju ugroženog kulturnoga dobra;
- daje mišljenje o uklanjanju nepokretnog kulturnoga dobra;
- daje mišljenje u postupku donošenja rješenja iz članka 15. ovoga Zakona;
- raspravlja o prijepornim pitanjima u području zaštite i očuvanja kulturnih dobara i predlaže rješenja.

Nadležnost Vijeća propisana Zakonom ostvaruje se kroz sjednice Vijeća koje se održavaju prema potrebi. Vijeće nema program svog djelovanja, te stoga rijetko raspravlja opća pitanja iz područja zaštite i očuvanja kulturnih dobara što je trebao biti jedan od važnijih zadataka utvrđenih Zakonom.

Sagledavajući sastav Vijeća jasno je da je zakonodavac upravo očekivao od Vijeća raspravu koja će doprinijeti unapređivanju djelatnosti zaštite i očuvanja kulturnih dobara što nije karakteristika dosadašnjeg rada Vijeća.

Vijeće je najčešće raspravljalo o raspodjeli proračunskih sredstava za pojedine projekte i programe zaštitnih radova na kulturnim dobrima, te rješavalo pojedinačne predmete i davalo mišljenja u spornim situacijama. Održavajući svoje sjednice ne samo u prostorima Ministarstva, već i na terenu, kao bi imalo što bolji uvid u konkretnu spornu situaciju, može se reći da je Vijeće ostvarilo status arbitra, što nije bila osnovna intencija Zakona.

Vijeće je u nekoliko navrata održalo zajedničko zasjedanje sa Hrvatskim muzejskim vijećem, kako bi se o pojedinim pitanjima uskladila stajališta, kao što je to bilo prigodom donošenja odluke o trajnom smještaju Hrvatskog apoksiomena.

FINANCIRANJE ZAŠTITE I OČUVANJA KULTURNIH DOBARA

Gotovo nema aktivnosti koja bi se sustavno mogla provoditi bez jasno utvrđenog sustava osiguranja potrebnih sredstava za takvu aktivnost. Zaštita i očuvanje kulturnih dobara nije stoga nikakav izuzetak, a što potvrđuju izjave pojedinih stručnjaka iz toga područja da se razina zaštite može ocijeniti prema kvaliteti sustava financiranja zaštite i očuvanja kulturnih dobara.

Stupanjem na snagu Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara bitno je izmijenjen sustav financiranja zaštite i očuvanja kulturnih dobara. Da bismo predstavili novi sustav financiranja potrebno se podsjetiti na osnovne pojmove zaštite i očuvanja kulturnih dobara. Pod pojmom zaštite kulturnog dobra podrazumijeva se provedba mjera zaštite pravne i stručne naravi propisanih na osnovi odredaba Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, koje su sukladne pravilima konzervatorske struke. Za razliku od toga pod pojmom očuvanja kulturnog dobra podrazumijeva se provedba mjera zaštite i očuvanja u cilju produženja trajanja spomeničkih svojstava kulturnog dobra.

Zašto je razlikovanje ovih pojmova važno za objašnjenje sustava financiranja kulturnih dobara ?

Odgovor na ovo pitanje je jednostavan, a glasi: za provedbu zaštite kulturnih dobara potrebna sredstva osiguravaju se u državnom proračunu, dok za provedbu mjera očuvanja, sredstva osigurava prvenstveno vlasnik kulturnoga dobra, a koji pod određenim uvjetima može ostvariti potporu iz proračunskih sredstva, donacija ili drugih izvora.

Financiranje zaštite kulturnih dobara

Odredba članka 52. Ustava Republike Hrvatske kojom se utvrđuje da su stvari i nekretnine od osobitog kulturnog i povijesnog značenja od interesa za Republiku Hrvatsku i stoga uživaju njezinu osobitu zaštitu, obvezuje državni proračun da pokrije troškove zaštite kulturnih dobara koji su kao takvi utvrđeni temeljem posebnog zakona.

Da bi postojao sustav zaštite kulturnih dobara propisima se mora utvrditi kako se zaštita provodi i ovlastiti upravno tijelo koje je dužno osigurati provedbu propisanog sustava zaštite kulturnih dobara. Prema važećim propi-

sima Ministarstvo kulture Republike Hrvatske tijelo je državne uprave u čijem djelokrugu su poslovi na zaštiti kulturnih dobara uz iznimku područja Grada Zagreba gdje te poslove u prvom stupnju obavlja Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu. Sredstva potrebna za rad Ministarstva kulture osiguravaju se u državnom proračunu, a za navedeni Gradski zavod sredstva se osiguravaju u proračunu Grada Zagreba. Upravo na taj način osiguravaju se i sredstva za obavljanje stručnih i upravnih poslova na zaštiti kulturnih dobara te se osiguravaju i sredstva za plaće službenika i namještenika koji obavljaju te poslove.

Financiranje očuvanja kulturnih dobara

U osiguravanju sredstava za očuvanje kulturnih dobara sudjeluju:

- vlasnik ili imatelj kulturnog dobra koji ga koristi kada dobro ne koristi sam vlasnik,
- pravna ili fizička osoba koja upotrebljava kulturno dobro za obavljanje gospodarske djelatnosti.

U osiguravanju sredstava za očuvanje mogu sudjelovati sredstva iz:

- državnog proračuna,
- proračuna županija, odnosno Grada Zagreba,
- proračuna gradova ili općina,
- donacija, zapisa, naknada za koncesije i zaklada,
- te drugih izvora utvrđenih u propisima.

Financiranje očuvanja kulturnih dobara - obveza vlasnika

Svrha zaštite kulturnih dobara je njihovo očuvanje u neokrnjenom i izvornom stanju te prenošenje budućim naraštajima. Stoga bi sustav zaštite trebao osigurati stvaranje što je moguće povoljnijih uvjeta za opstanak kulturnih dobara, a njihovi vlasnici moraju poduzimati mjere redovitog održavanja, te sprječavati svaku radnju kojom bi izravno ili neizravno moglo doći do ugrožavanja spomeničkih svojstava kulturnog dobra i uopće njegova integriteta.

Za očuvanje kulturnih dobara sredstva prvotno moraju osigurati njihovi vlasnici što je jasno utvrđeno odredbom **članka 108. Zakona**. Umjesto vlasnika ovu obvezu isto tako ima i drugi imatelj koji koristi kulturno dobro u slučajevima kada dobro ne koristi sam vlasnik. Ovakva odredba oslanja se na članak 31. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima kojom se propisuje da "vlasništvo obvezuje i vlasnik je dužan pridonositi općem dobru, pa je općenito prilikom izvršavanja svoga prava dužan postupati obzirno prema općim i tuđim interesima koji nisu protivni njegovu pravu". Promatrajući navedenu odredbu i odredbu članka 32. stavka 2. istoga Zakona koja kaže da "vlasnik neke od stvari koje su na temelju Ustava posebnim zakonom proglašene stvarima od interesa za Republiku, i za koje je propisan poseban način njihove uporabe i iskorištavanja od strane njihovih vlasnika i ovlaštenika drugih prava na njima, dužan je izvršavati svoje pravo vlasništva s time u skladu, .." razvidno je da je nedvojbeno vlasnik taj koji podnosi najveći teret u osiguranju očuvanja kulturnoga dobra koje je u njegovu vlasništvu.

Obveze vlasnika kulturnoga dobra propisane kako odredbama Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima tako i odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara potvrđuju njegovu dužnost da za potrebe redovitog održavanja i očuvanja kulturnog dobra osigura potrebna sredstva. Ova obveza nije mala za vlasnika i od njega traži da preispita svoje ekonomske mogućnosti kada stječe pravo vlasništva nad kulturnim dobrom, s obzirom da time preuzima dobar dio odgovornosti za njegovo očuvanje. Vlasnik koji nije u mogućnosti osigurati potrebito održavanje kulturnog dobra, a koje je njegovo vlasništvo, bit će prisiljen pronaći način da osigura potrebna sredstva ili da proda ili ustupi to dobro nekom drugom.

U slučajevima kada se propisanim mjerama zaštite nad nekim kulturnim dobrom ograničavaju prava vlasnika i zbog toga je on izložen izvanrednim troškovima koji premašuju redovite troškove održavanja i prihode ili druge koristi koje ima od kulturnoga dobra, tada vlasnik može, pod uvjetima propisanim Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, steći pravo na pokriće razlike između izvanrednih troškova i redovitih troškova održavanja kulturnog dobra. Valja napomenuti da će ovo pravo steći samo onaj vlasnik koji u potpunosti provodi mjere zaštite nad svojim kulturnim dobrom, a koje mu propisuje nadležni konzervatorski odjel Ministarstva kulture ili Zavod Grada Zagreba za kulturna dobra na području Grada Zagreba. Pod istim uvjetom vlasnik može ostvariti oslobođenje od carine pri uvozu potrebnih materijala za popravak, restauraciju ili održavanje svoga kulturnoga dobra. Ovakva oslobođenja i povlastice koje vlasnik ostvari temeljem posebnih zakona smatraju se udjelom Republike Hrvatske u troškovima očuvanja kulturnog dobra.

Financiranje očuvanja kulturnih dobara iz sredstva spomeničke rente

Pri razmatranju ubiranja spomeničke rente držimo važnim uočiti tko u praksi i na koji način ubire spomeničku rentu. Ova dva temeljna pitanja od izrazitog su značenja i kada želimo utjecati na promjene u ubiranju spomeničke rente, kako u ekonomskom procesu, jednako tako i kada uvodimo sustav za ubiranje spomeničke rente.

Naime, ubiranje spomeničke rente može biti:

- neregulirano - što znači da se proces ubiranja odvija isključivo po ekonomskim kretanjima na tržištu, te osobe koje su u položaju određivati visinu rente i način njezina ubiranja gotovo imaju potpunu slobodu odlučivanja;
- djelomično regulirano - što znači da se proces ubiranja odvija unutar dijelom zadanih okvira, a dijelom je prepušten utjecajima tržišnih čimbenika;
- regulirano - što znači da je u cijelosti uređeno pitanje ubiranja spomeničke rente i to glede njezine visine, kao i načina njezina ubiranja.

I u slučaju ubiranja spomeničke rente valja razlikovati je li ona posljedica izravne potrošnje ili pak neizravne potrošnje kulturnog dobra, te će se stoga u nastavku razmotriti način njezina ubiranja u obadva vida potrošnje.

Ubiranje rente od izravne potrošnje kulturnog dobra

Ubiranje spomeničke rente od izravne potrošnje pojavljuje se u dva temeljna oblika a to su:

- naplatom izravne potrošnje i
- naplatom preko cijene usluge ili proizvoda.

U oba slučaja ubiranje rente je u pravilu u rukama vlasnika, odnosno korisnika kulturnog dobra.

Naplata izravne potrošnje kulturnog dobra

Naplata izravne potrošnje pojavljuje se samo u slučaju kada se "potrošač" nađe u izravnom kontaktu sa kulturnim dobrom ili kulturno-povijesnom cjelinom, te osobno ima mogućnost sudjelovanja u potrošnji toga kulturnog dobra. Dva su karakteristična vida izravne potrošnje kulturnog dobra, a to su njegovo posjećivanje i njegovo izravno korištenje za stanovanje ili obavljanje neke djelatnosti.

Naplata posjećivanja nepokretnog kulturnog dobra

Najčešći vid izravne potrošnje je posjet nepokretnom kulturnom dobru, koji može obuhvatiti raznolike sadržaje, a najčešće se radi o:

- razgledavanju vanjskog izgleda;
- razgledavanju unutrašnjosti (kada je to moguće);
- upoznavanju s poviješću, vrijednosti, umjetničko-estetskim vrijednostima i drugim spoznajama vezanim za kulturno dobro;
- snimanju (foto, video i dr.) kulturnog dobra pri posjetu;
- kupnji karakterističnih suvenira;
- potrošnji drugih usluga koje su organizirane u kulturnom dobru ili neposredno uz njega.

Razmatranje mogućih sadržaja posjeta omogućit će utvrđivanje naplaćuje li se ili ne sam posjet ili neki od njegovih sadržaja. Naime, u praksi nailazimo na vrlo različite slučajeve u kojima se, u pravilu, javljaju sljedeće mogućnosti:

- naplata samog posjeta (razgledavanja),
- naplata razgledavanja uz dodatnu naplatu drugih sadržaja (vodiča, snimanja i dr.),
- besplatno razgledavanje uz naplatu drugih sadržaja,
- besplatno razgledavanje i besplatni drugi sadržaji (vrlo rijedak slučaj).

Naplata samog posjeta, odnosno razgledavanja, najčešći je oblik ubiranja spomeničke rente. Ovaj oblik ubiranja rente jednako je karakterističan način naplate potrošnje bilo da se radi o pokretnim ili nepokretnim kulturnim dobrima. U prvom slučaju, pokretna kulturna dobra prezentiraju se u muzejskim i galerijskim zbirkama, te se kupnjom ulaznice za muzej ubire spomenička renta.

Ulaznica za posjet nepokretnom kulturnom dobru vrlo često omogućava njegovo razgledavanje. Pri tome je najčešće moguće razgledati kulturno dobro izvana, bez plaćanja ulaznice, dok je za unutrašnje razgledavanje kupnja ulaznice uobičajena. Naime, većina nepokretnih kulturnih dobara dostupna je pogledu svakom građaninu, osobito onih koji su inkorporirani unutar naselja, te su svojim vanjskim izgledom sastavni dio naselja. Kod takvih kulturnih dobara naplata njihovog razgledavanja izvana nije tehnički moguća, osobito ne prodajom ulaznica. Takav primjer je pulski amfiteatar koji smještajem u središtu grada omogućava svakom prolazniku razgledavanje njegove vanjštine, pa čak i djelomično razgledavanje unutrašnjosti.

Kao što je već konstatirano uz naplatu samog razgledavanja pri posjetu nepokretnog kulturnog dobra moguće je ubirati rentu i za potrošnju nekih dru-

gih sadržaja. Takvi sadržaji su vodiči (na jeziku koji razumije posjetitelj, pisani i govorni), dozvole za foto i video snimanja, razgledavanje posebnih sadržaja itd.

Naplata posjeta, odnosno razgledavanja nekada nije moguća zbog javne funkcije nepokretnog kulturnog dobra, takav slučaj su sakralne građevine (crkve, katedrale i sl.). Naime, u takvim slučajevima nije moguće odvojiti posjetitelje koji razgledavaju crkvu od vjernika. Upravo je stoga u crkvama i katedralama najčešće ulaz slobodan, ali se naplaćuje ulaznica za penjanje na zvonik i/ili ulaznica za razgledavanje riznice (osobito čest slučaj u katedralama).

Besplatno razgledavanje nepokretnoga kulturnog dobra uz besplatne druge sadržaje sve se rjeđe može susresti. U mnogim crkvama i katedralama sve su prisutnije blagajne na kojima posjetitelji kupuju "pravo razgledavanja" ili neku drugu prateću uslugu. Kao primjer mogu se navesti Westminstersku katedralu koju je, dok je posjet bio besplatan, razgledavalo preko 3 milijuna posjetitelja godišnje, dok ju je tijekom 2006. uz naplatu ulaza posjetilo više od 1,2 milijuna posjetitelja.

Naplata izravnog korištenja nepokretnoga kulturnog dobra

Izravno korištenje prostora u nepokretnom kulturnom dobru ili unutar kulturno-povijesne cjeline valja razlikovati po vrsti korištenja među kojima možemo sva korištenja grupirati u dvije osnovne skupine, a to su korištenje za osobne potrebe i korištenje pri obavljanju neke djelatnosti.

Najčešći vid korištenja nepokretnog kulturnog dobra za osobne potrebe je stanovanje. Naplata ovog vida korištenja obavlja se plaćanjem stanarine vlasniku građevine ili neposrednim podmirenjem troškova očuvanja građevine ako ju za stanovanje koristi sam vlasnik.

Naplata korištenja prostora nepokretnog kulturnog dobra za obavljanje neke djelatnosti znatno je složenije pitanje i stoga ga treba u nastavku razmotriti. Sam smještaj određene djelatnosti u poslovne prostore koji se nalaze u nepokretnom kulturnom dobru može biti učinjen u pravilu iz dva razloga. Prvi, da je osoba koja obavlja određenu djelatnost istovremeno i vlasnik poslovnog prostora, dok je u drugom slučaju takav izbor poslovnog prostora značajan za obavljanje same djelatnosti. U prvom slučaju vlasnik sam od sebe neće potraživati plaćanje spomeničke rente za korištenje nepokretnoga kulturnog dobra, jer ga je on sam u obvezi održavati i očuvati. U drugom slučaju vlasnik će kroz najamninu za poslovni prostor naplaćivati i korištenje spomenika. Pri tome će i lokalna samouprava, pa i država, kroz razne vidove naknada dijelom naplaćivati korištenje nepokretnog kulturnog dobra za obavljanje djelatnosti ili će propisima urediti način ubiranja spomeničke rente za osobe koje koriste prostore za obavljanje djelatnosti. Karakteristični primjer je utvrđivanje naknade za korištenje prostora trgova ili uličnih prostora unutar kulturno-povijesne cjeline za obavljanje npr. ugostiteljske ili neke druge gospodarske djelatnosti.

Primjer ovakvog načina ubiranja spomeničke rente nalazimo u odredbi članka 114. Zakona. Iz navedenog članka Zakona vidljivo je da su obveznici plaćanja spomeničke rente osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost u nepokretnom kulturnom dobru, a da visinu spomeničke rente propisuje grad ili općina na čijem se području dobro nalazi.

Ubiranje rente preko cijene usluge i proizvoda

Uz kulturno dobro i njegovu prezentaciju pojavljuju se mnoge usluge i proizvodi čijom potrošnjom se ubire i spomenička renta. Primjer koji pokazuje način ubiranja spomeničke rente pružanjem usluge u kojoj potrošač sudjeluje u izravnoj potrošnji kulturnog dobra je svakako usluga organiziranog razgledavanja.

Organizirano razgledavanje nepokretnog kulturnog dobra je usluga koja uz mogućnost optičkog doživljaja sadrži i prikaz osnovnih informacija o kulturnom dobru koje se prezentiraju posjetitelju. Praksa pokazuje da posjetitelji rado koriste organizirano razgledavanje nepokretnih kulturnih dobara, jer na taj način svoj posjet pretvaraju u kulturno-edukacijski čin. Posjetitelji ujedno dobivaju potvrdu autentičnosti nepokretnog kulturnog dobra, dakle potvrdu da su posjetili jedno posebno mjesto i stekli poseban doživljaj, koji i njihovo putovanje čini posebnim iskustvom. Gradovi koji su česta turistička odredišta razvijaju raznolike programe razgledavanja, a najčešća mjesta koja se u takvim programima nude su upravo kulturna dobra.

Uz usluge koje su vezane na izravnu potrošnju kulturnog dobra javljaju se i proizvodi. Ova vrsta proizvoda ima najčešće ulogu suvenira koji se ne može nabaviti nigdje drugdje već samo prigodom posjeta kulturnom dobru. Tako mnogi muzeji proizvode replike predmeta iz svoga fundusa koje posjetitelji mogu kupiti u trgovini muzeja prigodom posjeta. Uz replike autentičnih kulturnih dobara povremeno se u praksi pojavljuju i autentični dijelovi kulturnih dobara koji se prodaju kao suvenir. Tako je nakon rušenja berlinskog zida turistima u Berlinu nuđen proizvod koji je sadržavao autentične djeliće žbuke i cigle berlinskog zida, kao suvenir. Posebnost ovog suvenira ne može se osporiti, te stoga ne čudi da je našao svoje kupce. Ovakvi proizvodi pojavljuju se i prigodom obnavljanja kulturnih dobara kada se zamijenjeni segmenti prodaju kao suveniri, te se često na taj način i prikupljaju sredstva za daljnju obnovu kulturnog dobra.

Ubiranje rente od neizravne potrošnje kulturnih dobara

Do sada izneseni primjeri ukazali su na samo neke vidove neizravne potrošnje kulturnih dobara iako su neki vidovi i mnogi slučajevi takve potrošnje izmakli našoj pozornosti.

Međutim, nedvojbeno je da se ovaj vid potrošnje kulturnih dobara javlja kao rezultat osmišljene aktivnosti koja ima svoje ekonomske razloge i učinke. Gledajući tržišno, neizravna potrošnja, kao i ona izravna, polučuju spomeničku rentu, kao cijenu te potrošnje. Pri tome, rentu najčešće ubire poduzetnik ili osoba koja nije niti vlasnik kulturnog dobra, niti sa samim dobrom ima ikakve veze. Tako će npr. profesionalni fotograf prodati snimak kulturnog dobra kako bi se od njega izrađivale razglednice, po većoj cijeni nego snimak neke druge prosječne građevine, a da su troškovi za oba snimka jednaki, kao i vrijeme, odnosno rad uložen u njihovo nastajanje jednak. Dakle, fotograf će ubrati spomeničku rentu, a da sam nije ni u kakvoj obvezi prema kulturnom dobru ili njegovu vlasniku.

Sličan primjer je kada proizvođači vina koriste na etiketi obrise i crteže katedrala, dvoraca, te kulturno-povijesnih cjelina. Pritom plaćaju cijenu dizajnerskog rada osobi koja je kreirala etiketu u kojoj plaćaju i dio na ime spomeničke rente za neizravnu potrošnju kulturnog dobra. Kada bi taj isti dizajner upotrijebio nečije autorsko djelo (fotografiju, znak i sl.) u izradi iste etikete, umjesto crteža kulturnog dobra, propisima bi bio prisiljen ne samo platiti naknadu autoru, već bi u pravilu morao imati i njegovu suglasnost.

Hrvatski propisi o zaštiti kulturnih dobara već dulje vrijeme imaju odredbe kojima se ovaj vid spomeničke rente ubire u korist kulturnih dobara, odnosno kulturne baštine. Tako je još 1986. godine člankom 51. Zakona o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika propisano:

"Svatko tko na fotografiji, naljepnici, znački, suveniru i drugim sličnim predmetima te na odjevnim predmetima upotrijebi grb ili znak Dubrovnika ili prepoznatljiv dio spomeničke cjeline odnosno pojedinih objekata spomeničke cjeline, dužan je od prodajne cijene proizvoda uplatiti 10 posto u korist sredstava za obnovu spomeničke cjeline.

Iznos prodajne cijene u stavku 1. ovoga članka dužan je obveznik obračunati i uplatiti na račun sredstava za obnovu spomeničke cjeline u roku sedam dana od dana stavljanja proizvoda u promet."

Provedbom članka 51. Zakona samo je 1988. godine na području tadašnje općine Dubrovnik prikupljeno za potrebe obnove i zaštite iznos u protuvrijednosti od 121.668 USD, što bi prema tečaju[42] na dan 31.prosinca 2003. godine iznosilo oko 744.364,82 kune.

42 Na dan 31. prosinac 2003. godine srednji tečaj Narodne banke za US dolar iznosio je 6,118 kuna.

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara uvažio je dobra iskustva u primjeni citirane odredbe iz "dubrovačkog Zakona", te je u posebnom dijelu Zakona propisao način ubiranja proračunskih prihoda na osnovi upotrebe kulturnih dobara u odredbama članka 112. i 113. Zakona. Navedenim odredbama propisuje se način ubiranja spomeničke rente od neizravne potrošnje kulturnih dobara i to u dva slučaja: kada se kulturno dobro ili neki njegov prepoznatljivi dio upotrijebi u komercijalne svrhe na fotografiji, znački, naljepnici, suveniru, kao i u drugim propisanim slučajevima, te kada se kulturno dobro ili njegov dio koriste u promidžbenim aktivnostima.

Koncem 2003. godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. 103/03) kojim je uveden još jedan oblik ubiranja spomeničke rente za neizravnu potrošnju kulturnih dobara i to odredbom članka 114a. Zakona. Odredbom članka 114a. obvezani su svi gospodarski subjekti koji obavljaju jednu od navedenih djelatnosti iz odredbe da od ostvarenog godišnjeg prihoda iz prošle poslovne godine uplate u državni proračun iznos od 0,05 posto na ime spomeničke rente. Najveći broj djelatnosti koje su obvezane na plaćanje ovog vida spomeničke rente vezan je uz turizam, bankarstvo, telekomunikacije i prijevoz putnika.

Veze turizma i baštine dovoljno su transparentne i same ukazuju na razloge zbog kojih postoji obveza plaćanja spomeničke rente za neizravnu potrošnju kulturnih dobara. Međutim, potrebno je obrazložiti razloge zbog kojih je ova obveza propisana za djelatnost bankarstva, telekomunikacija i prijevoza putnika. Sve tri djelatnosti imaju svoju posebnu ulogu u turizmu, što je dakako samo jedan od razloga. Djelatnost telekomunikacija prisutna je sa svojom infrastrukturom u gotovo svim nepokretnim kulturnim dobrima. Prijevoz putnika, bio on gradski ili međugradski, također ima neizravnu korist od kulturnih dobara. Putnici koristeći javni prijevoz između ostalog posjećuju i kulturna dobra.

Rezultati ubiranja spomeničke rente

Tijekom 2004. godine Ministarstvo kulture zatražilo je od svih gradova i općina dostavu odluka o visini spomeničke rente, kao i procjenu sredstava koje planiraju ubrati tijekom 2004. godine temeljem donesene odluke. Temeljem donesenih odluka i dostavljenih procjena napravljen je pregled koji obuhvaća 26 gradova i općina koje su do 23. rujna 2004. donijele odgovarajuću odluku i o tome obavijestili Ministarstvo kulture.

Većina sredstava prema navedenoj procijeni trebala je biti prikupljena na području Grada Zagreba što se nije ostvarilo. Razlog tomu najvjerojatnije su

lokalni izbori jer su gradovi i općine odugovlačili sa primjenom donesenih odluka, kao što je to bio slučaj i u Gradu Zagrebu. Ovu pretpostavku potvrđuju izjave nekih gradskih čelnika za vrijeme predizborne kampanje u kojima su se javno suprotstavljali provedbi već donesenih odluka o visini spomeničke rente ili su pak odbijali da takve odluke donesu za spomeničke cjeline na području grada ili općine.

Spomenička renta - procjena 23. rujna 2004.

GRAD / OPĆINA	ODLUKA	m2	PROCJENA
ZAGREB	01.01.2004.	2.715.307,21	175.173.090,72
GRAD KORČULA	29.07.2004	0,00	752.856,00
ROVINJ	01.09.2005	35.989,21	1.295.611,56
BUJE	01.07.2004	5.791,21	119.647,00
KARLOVAC	01.07.2004	60.047,00	1.441.692,00
ĐURĐEVAC	15.04.2004	396,00	23.760,00
ČAKOVEC	01.01.2004	22.953,48	1.893.695,76
NAŠICE	01.01.2004	26.852,00	966.672,00
OSIJEK	01.08.2004	343.000,00	1.100.000,00
POŽEGA	15.02.2004	10.912,41	392.846,76
RIJEKA	08.03.2004	311.412,18	12.232.619,07
NOVI VINODOLSKI	09.03.2004	930,68	48.395,36
RAB	10.07.2004	10.710,00	160.650,00
GRAD MALI LOŠINJ	05.06.2004	30.278,00	681.139,00
GRAD MALI LOŠINJ	05.06.2004	682,00	15.550,00
OPATIJA	01.01.2004	0,00	15.260,40
HRVATSKA KOSTAJNICA	01.06.2004	2.260,54	47.471,34
SISAK	01.04.2004	149.221,25	5.171.725,71
OMIŠ	12.08.2004	4.036,44	145.311,84
TROGIR	15.04.2004	16.200,00	658.000,00
ŠIBENIK	17.08.2004	19.200,00	1.651.332,00
VODICE	01.01.2004	4.139,00	244.620,00
PAG	01.01.2004.	2.884,15	102.982,40
BAKAR	01.10.2004.	5.135,39	184.874,04
SUPETAR	01.10.2004.	0,00	250.000,00
DUBROVNIK	01.01-2004.	17.680,51	2.102.122,80
UKUPNO		3.796.018,66	206.871.925,76

Tijekom 2004. ukupno je ubrano 67,9 milijuna kuna spomeničke rente i to 48,6 milijuna, odnosno 71,5% na ime neizravne potrošnje spomenika, dok je od izravne potrošnje, po četvornom metru umjesto procijenjenih 206,8 milijuna ubrano tek 19,3 milijuna ili 28,5% od ukupno ubranih sredstava. Kako nije bilo prisile prema gradovima i općinama proces uvođenja sustavnog ubiranja spomeničke rente išao je postupno. Tijekom 2006. spomeničku rentu ubiralo je već više od 80 gradova što pokazuje i iznos ubrane rente koji se kontinuirano povećava. Ubiranje spomenička renta od neizravne potrošnje Zakonom je prepušteno Poreznoj upravi, te ovaj vid rente možemo reći da je u cijelosti naplaćen od Zakonom prepoznatih obveznika. Za razliku od toga, za ubiranje spomeničke rente po četvornom metru, dakle od izravne potrošnje graditeljske baštine, bilo je prethodno potrebno da nadležna tijela donesu odluku o visini spomeničke rente za nepokretna kulturna dobra na svom području. Pri tome postoje područja općina, pa i pojedinih gradova gdje je količina zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara mala te efekti naplate rente nisu značajni. Međutim, i u tim slučajevima smatramo da treba inzistirati na provedbi Zakona kako bi se ustalila praksa da korištenje kulturnih dobara u okviru gospodarskih djelatnosti mora biti plaćeno.

Zakonom je uređena i raspodjela ubrane spomeničke rente i to 60% u korist grada ili općine na čijem području je ubrana i 40% u korist državnog proračuna (razdjel Ministarstva kulture).

Ubrana spomenička renta u razdoblju od 1. siječnja 2004. do 31. prosinca 2008.

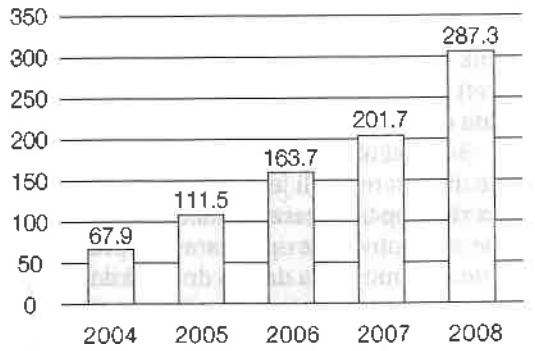

Institut spomeničke rente postupno ulazi u hrvatsku praksu i pokazuje očekivane rezultate. U sredinama koje su odmah po stupanju na snagu uvele ovaj vid prikupljanja sredstava zapovela je sustavna obnova zaštićene baštine, a javnost u tim mjestima pozitivno je ocijenila taj proces. Brojni gradovi i općine na početcima su uvođenja spomeničke rente, dok samo manji broj lokalnih samouprava tvrdoglavo iz politikantskih razloga ne provodi odredbe Zakona nanoseći time štetu zaštićenoj kulturnoj baštini koja postoji na području njihove nadležnosti.

NAMJENA SPOMENIČKE RENTE

U razmatranju namjene ubrane rente držimo da treba zanemarit je li ona rezultat izravne ili neizravne potrošnje kulturnih dobara. Radi razmatranja namjene ubrane spomeničke rente nužno je utvrditi tko ju je ubirao. Naime, kao ubirač rente mogu se pojaviti:

- vlasnik spomenika,
- korisnik spomenika,
- država,
- lokalna vlast na čijem području je spomenik,
- poduzetnik koji obavlja neku djelatnost u svezi sa spomenikom, te
- u nekim slučajevima i građanin.

Važnost ubiratelja rente u odnosu na njezinu namjenu očituje se kroz odnos ubiratelja rente i samog kulturnog dobra. Stoga valja ukazati na različitost u odnosu prema kulturnom dobru od pojedinih ubiratelja rente. Pođemo li od vlasnika koji prirodno želi očuvati svoju imovinu i zbog toga u nju u pravilu ulaže, te kada vlasnik ubere rentu ona najčešće postaje potpora njegovim sredstvima koje ulaže u održavanje i očuvanje kulturnog dobra kao svoje imovine. Drugi mogućći ubiratelj rente je korisnik kulturnog dobra, koji sam nije vlasnik, te je upravo stoga najčešće zainteresiran samo za eventualnu korist od kulturnog dobra, a ulaganje u očuvanje smatra obvezom vlasnika. Korisnik je spreman ulagati u kulturno dobro samo kada time može izgledno povećati svoju korist, te stoga ako dođe u položaj ubiratelja rente malo je vjerojatno da će ubranu rentu pretvoriti u ulaganje u kulturno dobro.

Mogući ubiratelj rente je i država koja temeljem propisa može propisati da je ubrana renta ili jedan njezin dio prihod državnog proračuna. Pri tome država zbog općeg interesa ima dužnost ulagati u zaštitu i očuvanje kulturne baštine, ali ta obveza je opće naravi i u pravilu postoji bez obzira na iznos ubrane rente. Držimo stoga da ako država i dođe u položaj ubiratelja rente onda bi takva sredstva morala u cijelosti usmjeriti kao dodatna sredstva za zaštitu i očuvanje kulturne baštine.

Lokalna vlast, također je mogući ubiratelj rente, koji to često čini ubiranjem lokalnih poreza i komunalnih naknada. U tom svojstvu lokalna vlast postupa slično državi prihodujući rentu u proračun, ali pri tome ima znatno manji osjećaj obveznosti ulaganja u zaštitu i očuvanje kulturnih dobara negoli je to slučaj s državnom razinom. Lokalna vlast ulaganje u kulturna dobra najčešće smatra vlasničkom obvezom i obvezom šire društvene zajednice, odnosno države.

Mogući ubiratelj rente je i poduzetnik koji u kulturnom dobru ili u vezi s njim organizira neku djelatnost, te time stječe dio svoje dobiti i upotrebom, odnosno potrošnjom kulturnog dobra. Poduzetnik je osoba usmjerena na stjecanje dobiti, te kao i korisnik nije spreman na ulaganja ako mu ona neće vratiti dobit ili neku drugu korist. Stoga ni poduzetnik ubranu rentu nije spreman ulagati u dobrobit kulturnog dobra, već će ju prioritetno koristiti za razvitak svoga poslovanja.

I na kraju, kao mogući ubiratelj rente pojavljuje se i građanin koji ako dođe u taj položaj nema zanimanja za ulaganja u očuvanje kulturnog dobra, jer on i nije njegov vlasnik. Naime, građanin u pravilu drži da svoju obvezu prema kulturnim dobrima ispunjava plaćanjem poreza državi i lokalnoj vlasti, te ubranu rentu prvotno drži rezultatom svoje vještine i vlastitim prihodom.

Razmatrajući odnos prema kulturnom dobru od mogućih ubirača rente može se konstatirati kako ubrana renta može imati svega nekoliko načelnih namjena, a to su za:

- ulaganje u očuvanje spomenika koji je polučio rentu,
- ulaganje u očuvanje graditeljske baštine,
- ulaganje u očuvanje kulturne baštine,
- za pokriće drugih vidova potrošnje ubirača rente.

Namjena ubrane rente vrlo često razotkriva razinu ekonomskog sagledavanja kulturnog dobra, pa time i baštine, kao ekonomskog čimbenika.

ULOGA SPOMENIČKE RENTE

Spomenička renta, dakle, predstavlja ekonomski oblik naplate korištenja kulturnog dobra odnosno njegovih spomeničkih svojstava i kao takva je:

- novčani ekvivalent kojim se plaća izravna i/ili neizravna potrošnja kulturnog dobra;
- regulator potrošnje kulturnih dobara;
- čimbenik koji potiče vlasnika na gospodarenje kulturnim dobrom u cilju njegova očuvanja.

Spomenička renta - plaćanje za potrošnju kulturnih dobara

Spomenička renta je plaćanje za upotrebu kulturnog dobra kao fiksnog resursa, te njezino ubiranje onemogućava besplatnu upotrebu kulturnog dobra u gospodarskim procesima. Tako se njezinim plaćanjem, bilo za izravnu ili neizravnu potrošnju, priznaje sudjelovanje kulturnog dobra u gospodarskim procesima, odnosno na tržištu proizvoda i usluga.

Renta ubrana od izravne potrošnje kulturnih dobara u pravilu se može lako uočiti jer se ona naplaćuje za vrijeme izravnog kontakta potrošača sa dobrom bilo kao ulaznica za posjet ili kao sastavnica neke od usluga ili proizvoda koje su na raspolaganju posjetiteljima kulturnog dobra. Za razliku od naplate izravne potrošnje kod neizravne potrošnje ubiranje spomeničke rente često je prikriveno u tržišnoj cijeni raznih proizvoda ili usluga te je za njezino uočavanje najčešće nužna analiza strukture cijene kao i analiza povezanosti konkretne usluge ili proizvoda sa zaštićenom graditeljskom baštinom.

Da bi se ostvarila potrošnja kulturnog dobra, bilo izravna ili neizravna, moraju prethodno biti izvršena barem minimalna ulaganja u očuvanje i održavanje kulturnog dobra te moraju biti prepoznate koristi koje se mogu ostvariti potrošnjom toga kulturnog dobra.

Minimalna razina potrošnje kulturnog dobra stoga podrazumijeva postojanje minimalne razine očuvanja i održavanja, te opremanja za pružanje odgovarajućih usluga. Kulturno dobro ne može postati izvorom širih usluga ukoliko nisu prethodno poduzeta odgovarajuća ulaganja koja će to omogućiti. U protivnom moguće je da kulturno dobro ostane s ekonomskog stajališta neiskorišteno, odnosno da ga koristi isključivo vlasnik za svoje potrebe ili pak da potrošnja dobra koju ne prati odgovarajuće ulaganje u očuvanje i održavanje prouzroči ubrzanje njegova propadanja.

Potrošnjom kulturnog dobra, kako onom izravnom tako i neizravnom, ostvaruju se koristi za potrošača koje možemo razlikovati kao vrijednost samog korištenja za samog potrošača te kao samosvojnu (implicitnu) vrijednost koja se očituje već kroz samo postojanje spomenika što otvara u budućnosti mogućnost njegove potrošnje za svakog pojedinca u društvu. Za procjenu koristi koje pojedinci imaju od potrošnje kulturnog dobra ekonomisti su razvili metode kako bi se uz njihovu primjenu olakšalo utvrđivanje ekonomske vrijednosti kulturnog dobra, odnosno ocijenili učinci politike očuvanja koja se trenutno provodi.

Iako je već konstatirano da će vlasnik biti u obvezi ulagati u očuvanje zaštićene građevine bez obzira ima li za to ekonomski interes važno je prihvatiti činjenicu da će postojanje ekonomske vrijednosti kulturnog dobra bitno pogodovati donošenju odluke vlasnika da ulaže u očuvanje spomenika. Ekonomsko vrednovanje kulturnog dobra provodi se primjenom odgovarajućih metoda pri čemu je ekonomska vrijednost spomenika razlika između ukupnih prihoda koje dobro ostvari ili može ostvariti u određenom razdoblju i ukupnih troškova upravljanja i održavanja kulturnog dobra u istom razdoblju.

Spomenička renta važna je sastavnica ukupnih prihoda koje ostvari kulturno dobro s obzirom da je ona cijena za ostvarenu izravnu i neizravnu potrošnju dobra. Tako spomenička renta izravno utječe na ekonomsku vrijednost kulturnog dobra, jer kao što je to već konstatirano u procesu očuvanja kulturnih dobra imperativ je očuvati spomenička svojstva što znači da su troškovi očuvanja i održavanja kulturnog dobra neizbježni dok prihodi od potrošnje dobra u pravilu ovise o upravljanju odnosno gospodarenju kulturnim dobrom.

Spomenička renta regulator potrošnje kulturnih dobara

Ubiranjem spomeničke rente uređuje se odnos ponude i potražnje za izravnom ili neizravnom potrošnjom kulturnih dobara. Ova funkcija spomeničke rente osobito je važna za izravnu potrošnju kulturnog dobra kod koje npr. prekomjerni broj posjetitelja ili neka druga vrsta prekomjerne potrošnje može devastirati samo kulturno dobro ili njegova spomenička svojstva. Prekomjerna potrošnja ne ugrožava samo očuvanje spomeničkih svojstava, odnosno spomeničku vrijednost već ugrožava ekonomsku vrijednost kulturnog dobra koja može biti ostvarena u budućnosti. Funkcija spomeničke rente kao regulatora izravne potrošnje kulturnog dobra osobito je važna u turizmu. Primjer kulturno-povijesne cjeline Venecije najbolje ilustrira kakve posljedice donosi prekomjerni broj turista koji tijekom godina posjećuje ovu svjetski poznatu turističku destinaciju.

Ovdje valja podsjetiti da svako nepokretno kulturno dobro ima svoj kapacitet izravne potrošnje te da je spomenička renta jedini ekonomski regulator te potrošnje.

Spomenička renta čimbenik u gospodarenju kulturnim dobrom

Spomenička renta kao važan čimbenik za ekonomsku vrijednost kulturnog dobra potiče vlasnika na upravljanje po načelu dobrog gospodara. A dobar gospodar ulaže u očuvanje spomeničkih svojstava zbog kojih je dobro zaštićeno te čuva i uvećava ekonomsku vrijednost kulturnog dobra. Za ostvarenje oba postavljena cilja dobrog gospodarenja važni su prihodi koje ostvari kulturno dobro što spomeničkoj renti daje osobito značenje. Veći prihodi ostvareni od potrošnje kulturnog dobra od troškova očuvanja i održavanja čine očuvanje kulturnog dobra održivim na dugoročnoj osnovi. Ovo potvrđuju broj-

ni primjeri iz prakse u kojima su projekti očuvanja kulturnih dobara pretvoreni u poslovne projekte s prihodima koji mnogostruko nadilaze sredstva uložena u očuvanje kulturnog dobra.

Spomenička renta vlasnika motivira na čuvanje korisnosti kulturnog dobra bilo za njega samoga ili za druge korisnike. Tako vlasnik slijedeći svoj interes istovremeno pridonosi očuvanju kulturnog dobra kao društvene vrijednosti.

Značenje sustavnog ubiranja spomeničke rente

Uspostava sustava za ubiranje spomeničke rente, osobito kada se ubrana renta vraća za podmirenje troškova očuvanja kulturnih dobara omogućava vlasniku kulturnog dobra, kao i društvu u cjelini spoznati ekonomsku vrijednost kulturnih dobara, te time osigurati njihovo očuvanje za buduće naraštaje. Pri tome se neće očuvati samo spomenička supstanca već će kulturna baština biti stavljena u funkciju gospodarskog razvitka područja na kojem se nalazi.

Ulaganja u zaštitu kulturne baštine iz državnog proračuna i ubrane spomeničke rente od 2000. - 2008.

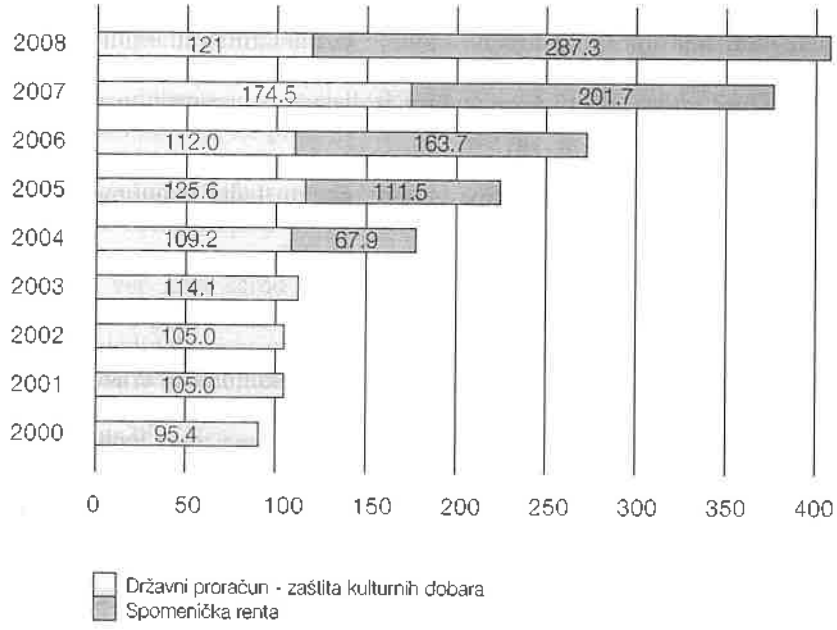

Hrvatsko iskustvo utemeljeno je na zakonskoj obvezi utroška ubrane spomeničke rente za očuvanje kulturne baštine čime su se bitno uvećala sredstva za ovu namjenu. Uz sredstva koja u očuvanje zaštićene kulturne baštine ulažu vlasnici svakog pojedinačnog kulturnog dobra u sljedećem grafičkom prikazu ukazujemo na ulaganja iz državnog proračuna (razdjel Ministarstva kulture) i ubrane spomeničke rente u razdoblju od 2004. do 2007.

Spomenička renta, dakle predstavlja nezamjenjivi ekonomski instrument uz pomoć kojeg se na tržištu potvrđuje ekonomska vrijednost kulturnog dobra. Renta preko svojih funkcija omogućava gospodarenje kulturnom baštinom i ostvarenje najznačajnijeg cilja zaštite, a to je ne samo očuvanje spomeničke vrijednosti kulturne baštine već i "mudru upotrebu" kulturnih dobara u gospodarskom razvitku.

Financiranje očuvanja kulturnih dobara iz sredstva Državnog proračuna

Sredstva iz državnog proračuna namijenjena zaštiti i očuvanju kulturnih dobara u pravilu se pozicioniraju u razdjelu proračuna namijenjenog Ministarstvu kulture s obzirom da su poslovi na zaštiti i očuvanju u djelokrugu toga Ministarstva. Ta sredstva na temelju Nacionalnog programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara, kao dijela Programa javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske raspoređuju se sukladno članku 110. Zakona za financiranje:

- zaštite i očuvanja kulturnih dobara u vlasništvu Republike Hrvatske, izuzev sredstava za njihovo tekuće održavanje jer ta sredstva osigurava nadležno tijelo Vlade Republike Hrvatske,
- provedbe nacionalnog programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara,
- naknada vlasnicima razlike između izvanrednih i redovitih troškova održavanja kulturnoga dobra, kada se steknu Zakonom propisani uvjeti,
- hitnih mjera zaštite i očuvanja kulturnih dobara sukladno člancima 73. i 74. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara,
- naknada vlasnicima zbog ograničenja prava vlasništva, kada se steknu Zakonom propisani uvjeti.

Financiranje očuvanja kulturnih dobara iz sredstva proračuna županija, gradova i općina

Sukladno članku 111. Zakona u proračunima županija, odnosno Grada Zagreba, gradova ili općina osiguravaju se sredstva za financiranje:

- zaštite i očuvanja kulturnih dobara koja su u njihovu vlasništvu,
- zaštite kulturnih dobara u izvanrednim uvjetima,
- sudjelovanja u financiranju nacionalnog programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara koja se nalaze na njihovu području.

Dio sredstava potreban za financiranje očuvanja kulturnih dobara sliti će se u proračune gradova i općina po osnovi ubrane spomeničke rente (60% rente) na njihovu području, te uz dodatna izdvajanja proračunskih sredstava za ovu namjenu valja očekivati da će se na ovoj razini osiguravati znatno veća sredstva nego što je to prije bio slučaj.

Financiranje očuvanja kulturnih dobara iz donacija, zaklada i drugih izvora

Odredbom članka 109. Zakona otvorena je mogućnost da se sredstva potrebna za provedbu mjera zaštite i očuvanja prikupljaju iz donacija, naknada od koncesija, zaklada. zapisa i drugih izvora koji su utvrđeni propisima.

Ovi izvori financiranja uobičajeni su i čest slučaj u zapadnim zemljama gdje se kroz djelovanje udruga, zaklada, fundacija ili pak od gospodarskih subjekata osiguravaju znatna sredstva koja se usmjeravaju za očuvanje kulturnih dobara. I u Hrvatskoj se pojavljuju ovakvi oblici financiranja očuvanja kulturnih dobara, te je opravdano očekivati da će razvitkom gospodarstva i u nas to postati praksa.

PREKRŠAJNE ODREDBE

Zakon propisuje brojne prekršaje te njihovim počiniteljima zaprečuje novčane kazne od 1.000,00 sve do 500.000,00 kuna. Kako primjenu ovih odredbi provode nadležna tijela, inspekcija zaštite kulturnih dobara, te prekršajni sudovi ovim odredbama nije potreban komentar. Priroda ovih odredbi teži odvratiti mogućeg prekršitelja od nauma, a ako u tome ne uspije traži izricanje visokih novčanih kazni imajući u vidu značenje kulturne baštine za društvo u cjelini.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE ZAKONA

Prijelazne i završne odredbe svakog zakona, pa tako i ovoga daju naputke za početak primjene, te u pravilu obvezuju sve subjekte u području koje uređuju na prilagodbu novim pravilima.

Tako se **člankom 120. Zakona** zadržavaju na snazi svi akti kojima je utvrđen status spomenika kulture po ranijim propisima, a njihovi vlasnici, korisnici ili drugi imatelji upozoravaju da od dana stupanja na snagu Zakona imaju prava i obveze propisane novim Zakonom.

Za rješenja o preventivnoj zaštiti koja su donesena do dana stupanja na snagu Zakona rok od tri, odnosno šest godina propisan člankom 10. stavkom 3. Zakona počinje teći danom stupanja na snagu Zakona. Tako sva rješenja o preventivnoj zaštiti postaju privremena, odnosno sukladna Zakonu.

Ministarstvo kulture, istom odredbom obvezano je da u roku od godine dana od dana donošenja Pravilnika o Registru kulturnih dobara ispita i uskladi s odredbama Zakona sva rješenja o registraciji spomenika kulture donesena prema propisima koji su važili do dana stupanja na snagu novoga Zakona, te u istom roku objavi podatke o zaštićenim kulturnim dobrima, sukladno članku 16. Zakona.

Člankom 121. Zakona ministar kulture obvezan je da u roku od šest mjeseci donese provedbene propise na koje upućuje Zakona, a do njihova donošenja zadržavaju se na snazi svi dotadašnji provedbeni propisi koji će se primjenjivati ako nisu u suprotnosti s odredbama Zakona.

Pravne i fizičke osobe koje su do dana stupanja na snagu Zakona obavljale poslove zaštite i očuvanja kulturnih dobara iz članka 100. i 101. Zakona mogle su sukladno **članku 122. Zakona** nastaviti s radom pod uvjetima i na način utvrđen Zakonom. Te pravne i fizičke osobe bile su dužne u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Pravilnika o uvjetima za fizičke i pravne osobe radi dobivanja dopuštenja za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, pribaviti dopuštenje za obavljanje poslova u svezi s kulturnim dobrima.

U nastavku su **člankom 124. Zakona** obvezane sve javne ustanove koje obavljaju djelatnosti zaštite i očuvanja kulturnih dobara na usklađivanje svog ustroja i načina rada s odredbama Zakona, a u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona.

Člankom 125. Zakona propisano je da će Hrvatsko vijeće za kulturna dobra biti osnovano u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu Zakona.

Članak 126. Zakona stavlja izvan snage Zakon o zaštiti spomenika kulture ("Narodne novine" br. 32/65, 55/65, 50/66, 7/67 - pročišćeni tekst, 13/67, 31/86, 47/86, 47/89, 19/91, 26/93 i 52/94), Osnovni zakon o zaštiti spomenika kulture ("Narodne novine", br. 52/71), članci 31. i 32. Zakona o određivanju poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne samouprave i uprave ("Narodna novine" br. 75/93), i Naredba o jedinstvenom djelovanju Službe za zaštitu spomenika kulture ("Narodne novine" br. 7/92), s danom stupanja na snagu Zakona.

Zadnja odredba **članka 127. Zakona** utvrđuje da Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".

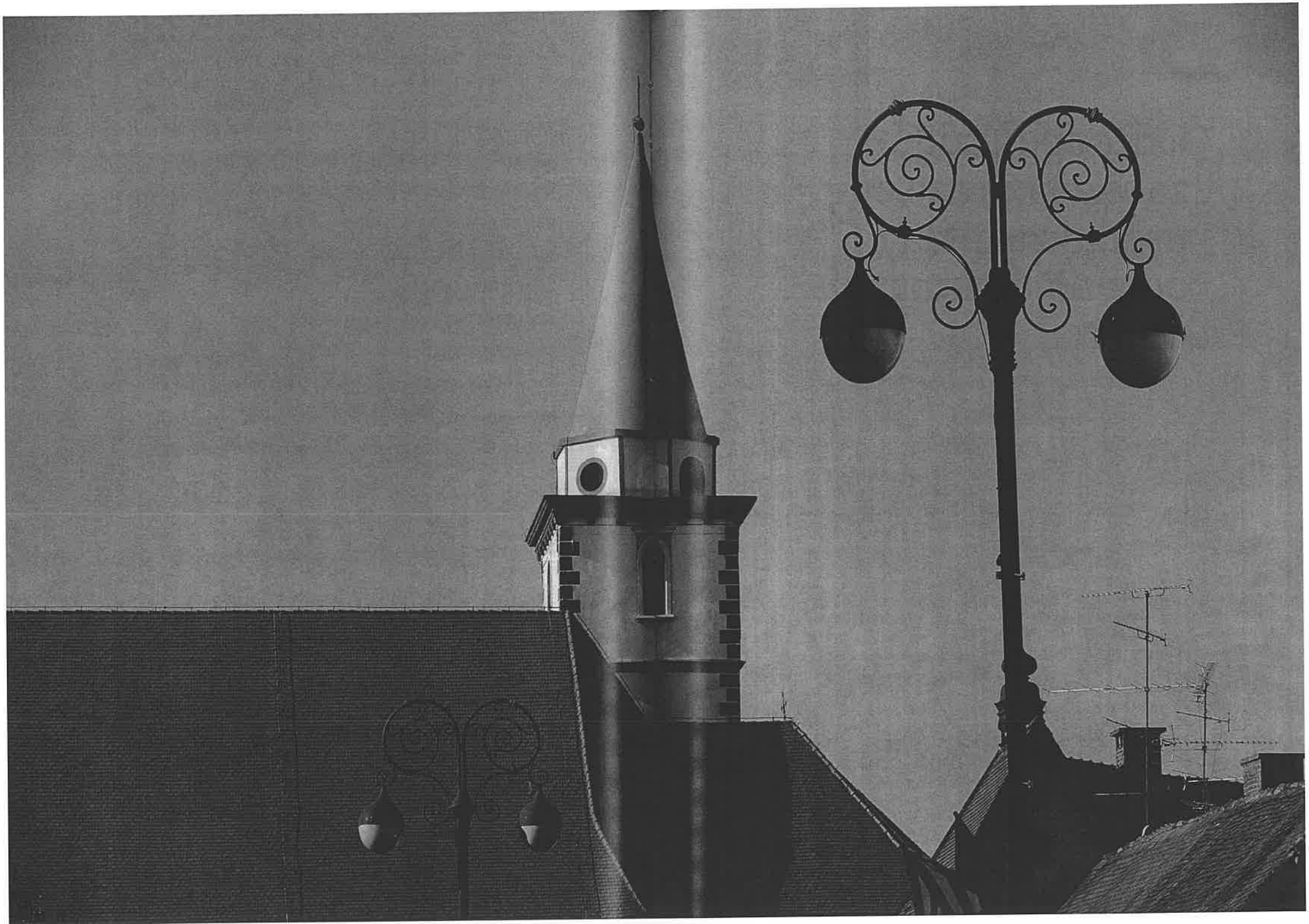

03

Odredbe drugih zakona kojima se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara

- ZAKON O OBNOVI UGROŽENE SPOMENIČKE CJELINE DUBROVNIKA
- IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O UPRAVNIM PRISTOJBAMA
- IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O PROSTORNOM UREĐENJU I GRADNJI
- UREDBA O ODRŽAVANJU ZGRADA
- IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O OBNOVI
- ZAKON O KONCESIJAMA
- IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O OTOCIMA
- IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O RUDARSTVU
- IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O VLASNIŠTVU I DRUGIM STVARNIM PRAVIMA
- IZBOR ODREDBI IZ POMORSKOG ZAKONIKA
- IZBOR ODREDBI IZ KAZNENOG ZAKONA REPUBLIKE HRVATSKE

ZAKON O OBNOVI UGROŽENE SPOMENIČKE CIJELINE DUBROVNIKA

"Narodne novine", br. 21/86., 33/89., 29/93 i 128/99 - redakcijski pročišćeni tekst

I. Osnovne odredbe

Članak 1.

Radi osiguranja posebnih uvjeta za trajno očuvanje i obnovu povijesno-kulturnih dobara staroga dubrovačkog grada i otklanjanja štetnih uzroka koji ugrožavaju njegove vrijednosti kao i radi otklanjanja posljedica potresa i zaštite od potresa, stari dubrovački grad, sa svim povijesnim dijelovima, proglašava se, kao povijesno-kulturno dobro, ugroženom spomeničkom cjelinom.

Područje ugrožene spomeničke cjeline iz stavka 1. ovoga članka obuhvaća stari dubrovački grad i njegove povijesne dijelove i to: Danče, Park Gradac, te područje omeđeno Ulicom od Gradca do zgrade bivše Dječje bolnice, Ulicom dr. Ante Starčevića, Ulicom Miha Klaića, Bogišićevom ulicom, Zagrebačkom ulicom, Trogirskom ulicom, Kamenarskom ulicom, Ulicom Gornji Kono, Pute od Križa, Jadranskom turističkom cestom, Ulicom Vicka Lovrina te putem Frana Supila (u daljnjem tekstu: ugrožena spomenička cjelina).

Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na obnovu spomeničke cjeline primjenjuju se i na obnovu ljetnikovaca i drugih nepokretnih kulturnih dobara na području IX. seizmičke zone (Rijeka Dubrovačka, Župa Dubrovačka, Konavle, Elafiti te Dubrovačko primorje), obuhvaćeni programima obnove ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika.

Članak 2.

Pod obnovom, prema ovome Zakonu smatra se sanacija, očuvanje i revitalizacija građevina i prostora unutar spomeničke cjeline, a provodi se prema odredbama ovoga Zakona i Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. 69/99.).

Članak 3.

Obnovom spomeničke cjeline osigurat će se očuvanje njezinih izvornih, urbanističko-arhitektonskih, spomeničkih, umjetničkih i estetskih značajki te u skladu s tim konstruktivno i namjensko osposobljavanje građevina za trajno korištenje kao i unošenje novih sadržaja koji proizlaze iz suvremenih potreba stanovanja, te obavljanja ugostiteljsko-turističkih i drugih gospodarskih, kulturnih i drugih djelatnosti.

Članak 4.

Spomenička cjelina i njezina obnova od interesa je za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu.

Članak 5. brisan

II. Programi i planovi obnove spomeničke cjeline

Članak 6.

Obnova spomeničke cjeline provodi se prema programima obnove spomeničke cjeline, a u skladu s urbanističkim planom uređenja.

Programi obnove spomeničke cjeline donose se kao srednjoročni i godišnji programi.

Srednjoročni program obnove spomeničke cjeline donosi se za razdoblje od pet godina.

Članak 7.

(1) Godišnji program obnove spomeničke cjeline, temelji se, određuje mjere i aktivnosti u ostvarivanju obnove spomeničke cjeline tijekom godine, te sredstva potrebna za njihovo izvođenje.

(2) Sastavni dio godišnjeg programa čini financijski plan sredstava za obnovu spomeničke cjeline.

(3) Godišnji program mora biti usklađen s konzervatorskim uputama koje su utvrđene sukladno odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Članak 8.

Programe obnove spomeničke cjeline donosi Upravno vijeće Zavoda nakon prethodne suglasnosti Vlade Republike Hrvatske, Poglavarstva Grada Dubrovnika i Poglavarstva Županije dubrovačko-neretvanske.

Prostorni plan iz članka 5. stavak 1. ovoga Zakona donosi Grad Dubrovnik uz prethodnu suglasnosti Ministarstva prostornog uređenja, gradi-

teljstva i stanovanja, Ministarstva kulture i Ministarstva razvitka, useljeništva i obnove.

Članak 9.

Srednjoročni programi obnove spomeničke cjeline, sadrže osobito:

- pregled (broj, veličinu, sadašnju namjenu, kulturno-povijesnu valorizaciju, buduću namjenu) građevina spomeničke cjeline,
- prikaz i ocjenu stanja pojedinih dijelova ili građevina spomeničke cjeline,
- prijedlog rješenja sanacije, očuvanja, izgradnje i izmjene namjene građevina spomeničke cjeline,
- prikaz potrebnih sredstava za provođenje programa obnove spomeničke cjeline,
- prikaz organizacije i dinamike izvođenja programa obnove komunalne infrastrukture spomeničke cjeline,
- predviđeni stupanj seizmičkog rješenja i planirani redoslijed prioriteta u obnovi građevina,
- plan praćenja seizmičke aktivnosti na području Grada Dubrovnika,
- prikaz prilagodbe obnove spomeničke cjeline uvjetima iz poglavlja II. Zakona o gradnji, i mjerama o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara određenih prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Sastavni dio prvog srednjoročnog programa obnove, nakon stupanja na snagu ovoga Zakona, čini izvještaj o obavljenim radovima i utrošenim sredstvima u razdoblju od potresa 1979. godine do donošenja srednjoročnog programa.

Članak 10. brisan

III. Zavod za obnovu Dubrovnika

Članak 11.

Stručne i druge poslove organiziranja i provođenja programa obnove spomeničke cjeline Dubrovnika, te drugih objekata iz članka 1. stavka 3. ovoga Zakona obavlja Zavod za obnovu Dubrovnika (u daljnjem tekstu: Zavod).

Zavod se osniva sredstvima koja čine nekretnine na kojima je na dan stupanja na snagu Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ("Narodne novine", br. 91/96. i 68/98.) bio upisan kao nositelj prava upravljanja, korištenja ili raspolaganja Zavod za obnovu Dubrovnika, kao upravna organizacija sa svojstvom pravne osobe, te drugim sredstvima (nekretnine, pokretnine, novčana sredstva i prava) koja na dan stupanja na snagu ovoga Zakona čine imovinu Zavoda za obnovu Dubrovnika.

Osnivači Zavoda su Republika Hrvatska s udjelom od 60%, Grad Dubrovnik s udjelom od 20% i Dubrovačko-neretvanska županija s udjelom od 20%. Međusobni odnosi osnivača i odnosi osnivača sa Zavodom uredit će se posebnim ugovorima.

Osnivačka prava u ime Republike Hrvatske obavlja Vlada Republike Hrvatske, u ime Grada Dubrovnika Poglavarstvo Grada Dubrovnika, a u ime Županije dubrovačko-neretvanske Poglavarstvo Županije dubrovačko-neretvanske.

Članak 12.

Zavod je javna ustanova, i na nju se primjenjuju propisi o ustanovama, ako ovim Zakonom pojedina pitanja nisu drugačije uređena.

Sjedište Zavoda je u Dubrovniku, Cvijete Zuzorić 6.

Zavod svoju djelatnost obavlja kao javnu službu.

Zavod u obavljanju svoje djelatnosti ima javne ovlasti propisane ovim Zakonom, a izvršava ih sukladno odredbama ovoga Zakona, te Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", br. 69/99.) i Zakona o gradnji ("Narodne novine", br. 52/99. i 75/99.).

Zavod ima Statut kojim se uređuju pitanja određena ovim Zakonom i Zakonom o ustanovama. Statut Zavoda donosi Upravno vijeće uz prethodnu suglasnost osnivača Zavoda.

Članak 13.

Zavod osobito obavlja stručne poslove organiziranja prethodnih istraživanja i pripremnih radova te obnove spomeničke cjeline, izrade investicijskih programa, poslova u vezi s ustupanjem radova na obnovi, stručnog nadzora nad izvođenjem radova sukladno programu obnove, praćenje izvršenja investicijskih programa u pogledu trošenja sredstava, dinamike i rokova izvođenja radova, usklađivanja rada sudionika u obnovi spomeničke cjeline te druge poslove određene ovim Zakonom.

Članak 14.

Zavod svoju djelatnost ne obavlja s ciljem stjecanja dobiti. Ako Zavod obavljajući svoju djelatnost ostvari dobit, dobit će se upotrijebiti isključivo za obavljanje djelatnosti i razvoj djelatnosti Zavoda u skladu sa statutom Zavoda.

Zavod odgovara za obveze cijelom svojom imovinom.

Osnivači Zavoda odgovaraju za obveze Zavoda solidarno sa Zavodom i ograničeno svaki do postotka svoga osnivačkog udjela.

Gubici Zavoda pokrivaju se iz sredstava Zavoda, a osnivači mogu donijeti odluku da gubitke pokrivaju do postotka svoga osnivačkog udjela.

Zavod ne može stjecati ili otuđivati nekretnine, niti sklapati pravne poslove u vrijednosti preko 2.000.000,00 kuna bez suglasnosti osnivača.

Članak 14a.

Zavodom upravlja Upravno vijeće Zavoda.

Upravno vijeće Zavoda čine predsjednik i četiri člana.

Predsjednika i dva člana Upravnog vijeća imenuje i razrješava Vlada Republike Hrvatske, a po jednog člana Poglavarstvo Dubrovačko-neretvanske županije i Poglavarstvo Grada Dubrovnika.

Članak 14b.

Upravno vijeće Zavoda donosi programe obnove spomeničke cjeline, uključujući godišnji financijski plan, nadzire njihovo izvršavanje, donosi godišnji obračun, donosi odluke o raspolaganju imovinom i drugim pravnim poslovima, kada vrijednost prelazi 2.000.000,00 kuna, te obavlja druge poslove određene ovim Zakonom i statutom Zavoda.

Upravno vijeće donosi odluke većinom glasova svojih članova.

Članak 14c.

Ravnatelja Zavoda imenuje i razrješava Vlada Republike Hrvatske, nakon pribavljenog mišljenja Poglavarstva Grada Dubrovnika i Poglavarstva Županije dubrovačko-neretvanske.

Ravnatelja se imenuje na vrijeme od 4 (četiri) godine i može biti ponovno imenovan na istu dužnost.

Za ravnatelja Zavoda može biti imenovana osoba koja ima visoku stručnu spremu i ispunjava ostale uvjete propisane statutom.

Članak 14d.

Ravnatelj Zavoda kao voditelj ustanove, obavlja poslove koje prema odredbama Zakona o ustanovama ("Narodne novine", br. 76/93.) obavlja ravnatelj ustanove, te druge poslove određene ovim Zakonom i Statutom Zavoda u skladu sa zakonom.

Članak 14e.

Zbog specifičnosti i kompleksnosti radova na obnovi spomeničke cjeline, a radi rješavanja stručnih pitanja Zavod ima Stručno-savjetodavno povjerenstvo za obnovu Dubrovnika.

U Stručno-savjetodavno povjerenstvo za obnovu Dubrovnika Upravno vijeće imenuje stručnjake iz područja zaštite graditeljske baštine, a po jednog predstavnika imenuje Ministarstvo kulture, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Ministarstvo razvitka, useljeništva i obnove, Grad Dubrovnik, Hrvatska komora arhitekata i inženjera u graditeljstvu i Hrvatsko društvo konzervatora.

Članak 14f.

Statutom Zavoda mogu se odrediti i druga stručna vijeća ili drugi kolegijalni stručni organi Zavoda ili drugi nadzorni i savjetodavni organi, njihov sastav, mandat i njihovi poslovi, te stručni voditelji određenih poslova iz djelokruga Zavoda te uvjeti koje moraju ispunjavati.

Odluke o osnivanju stručnih vijeća ili drugih kolegijalnih stručnih organa Zavoda ili drugih nadzornih savjetodavnih organa donosi Upravno vijeće Zavoda na prijedlog ravnatelja, a odluke o imenovanju i razrješenju stručnih voditelja donosi ravnatelj Zavoda.

IV. Prava i obveze vlasnika imatelja građevine i Zavoda u obnovi spomeničke cjeline

Članak 15.

Na prava i obveze vlasnika te ovlaštenika prava i drugog imatelja građevine unutar spomeničke cjeline primjenjuju se odredbe ovoga Zakona, a u pitanjima koja nisu posebno uređena ovim Zakonom, odredbe Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i odredbe drugih propisa.

Članak 16.

Vlasnik građevine unutar spomeničke cjeline ima pravo na obnovu građevine i dužnost obnoviti građevinu prema odredbama ovoga Zakona kada je obnova građevine utvrđena godišnjim programom obnove.

Zavod je dužan obavijestiti vlasnike građevina koje su predviđene za obnovu godišnjim i srednjoročnim programom obnove o obvezi, rokovima i uvjetima obnove.

Obavijest iz prethodnog stavka se obavezno izdaje putem sredstava jav-

nog priopćavanja, oglasne ploče Zavoda, te isticanjem na građevini poziva vlasniku da izvrši uvid u plan obnove.

Vlasniku koji je odsutan i ne zna mu se boravište ili je nepoznat, nadležno tijelo iz Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara na prijedlog Zavoda postavit će privremenog skrbnika.

Ako vlasnik građevine ne pristupi obnovi građevine, Zavod stječe pravo ishođenja građevne dozvole i izvođenja radova obnove. Zavod ima pravo na naknadu troškova za radove obnove koje prema odredbama ovoga Zakona snosi vlasnik građevine.

Smatra se da vlasnik građevine nije pristupio obnovi građevine, ako u roku od tri mjeseca od dana određenog programom obnove za početak radova nije obavijestio Zavod da pristupa obnovi i nije podnio zahtjev za građevnu dozvolu, odnosno u roku od šest mjeseci nije započeo s radovima ili je prekinuo sa započetim radovima.

Članak 17.

Programom obnove spomeničke cjeline može se utvrditi:

1. obveza prilagodbe građevine bitnim zahtjevima propisanim odredbama glave II. Zakona o gradnji ("Narodne novine", br. 52/99. i 75/99.) i to:
   - obveza obnove građevine kojom se određuje samo njeno seizmičko ojačanje,
   - obveza obnove građevine kojom se uz seizmičko ojačanje određuju i drugi nužni radovi na građevini,
   - obveza obnove građevine kojom se određuju radovi na građevini, bez seizmičkog ojačanja,
2. obveza obnove komunalne infrastrukture unutar spomeničke cjeline.

Članak 18.

Kada je godišnjim programom obnove spomeničke cjeline utvrđena obveza samo seizmičkog ojačanja građevine, troškove seizmičkog ojačanja Zavod financira iz sredstava za obnovu.

Ako radovi na seizmičkom ojačanju građevine zahtijevaju i druge nužne radove, koji proizlaze iz posebnih uvjeta građenja, troškove ovih nužnih radova Zavod financira iz sredstava za obnovu.

Ako vlasnik građevine za koju je utvrđena potreba izvođenja samo seizmičkog ojačanja smatra da je nužno izvesti i druge nužne radove iz stavka 2. ovoga članka, a Zavod svojim rješenjem odbije ovakav zahtjev, može uložiti žalbu Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja.

Investitor radova iz stavka 1. i 2. ovoga članka je vlasnik građevine. Vlasnik građevine i Zavod zaključuju ugovor, sukladno godišnjem programu obnove, kojim vlasnik preuzima obvezu obnove građevine, a Zavod obvezu financiranja obnove građevine do visine sredstava utvrđenih programom obnove, te uređuju druga međusobna prava i obveze u svezi s obnovom građevine.

Članak 19.

Kada je godišnjim programom obnove spomeničke cjeline utvrđena obveza obnove građevine bez njenog seizmičkog ojačanja (članak 24. točka 1. podstavak 3.), potrebne radove dužan je izvesti vlasnik građevine o svom trošku.

U slučaju iz stavka 1. ovoga članka Zavod je dužan iz sredstava obnove vlasniku građevine na njegov zahtjev odobriti kredit, u visini, na način i pod uvjetima propisanim općim aktom kojeg donosi Upravno vijeće Zavoda.

Zavod može rješenjem naložiti vlasniku izvođenje radova iz stavka 1. ovoga članka. Protiv ovog rješenja vlasnik ima pravo žalbe Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja.

Kada vlasnik građevine iz stavka 1. ovoga članka sam ili zajedno s ostalim članovima obitelji ostvaruje pravo iz članka 15. Zakona o socijalnoj skrbi ("Narodne novine", br. 73/97.) troškove obnove snosi Zavod na teret sredstava za obnovu.

Članak 20.

Kada je godišnjim programom obnove spomeničke cjeline utvrđena obveza obnove komunalne infrastrukture unutar spomeničke cjeline, Zavod ima položaj investitora i snosi troškove radova na njenoj obnovi.

Članak 21.

U visini sredstava kojima je Zavod sudjelovao u snošenju troškova obnove građevine, Zavod ima pravo na razdoblje od 20 godina upisati založno pravo kojim osigurava namirenje ovih troškova u slučaju ako vlasnik građevine otuđi građevinu drugim osobama, koje nisu članovi njegovog obiteljskog domaćinstva.

U visini sredstava kojima je Zavod sudjelovao u snošenju troškova obnove građevine umjesto vlasnika koji je odbio o svom trošku obnoviti građevinu, Zavod ima pravo u zemljišnim knjigama upisati založno pravo kojim osigurava povrat ovih troškova.

Članak 22.

Kada je programom obnove spomeničke cjeline utvrđena obveza obnove građevine, smatra se da je utvrđen interes Republike Hrvatske za izvođenje radova obnove.

Kada je programom obnove spomeničke cjeline utvrđena obveza obnove građevine, vlasnik građevine, Zavod i izvođač radova na obnovi stječu pravo služnosti prilaza i prijevoza ljudi i tereta, postavljanja naprava ili uređaja koji služe gradnji, ugradnje i rekonstrukcije vodova i uređaja (električnih, kanalizacijskih, plinovodnih, vodovodnih, toplovodnih, telekomunikacijskih i dr.) na zemljištu koje pripada susjednim građevinama ili drugom zemljištu i građevinama na kojima je nužna ovakva služnost da bi se mogli izvoditi radovi i privesti uporabi građevina koja se obnavlja.

Odredba stavka 2. ovoga članka odgovarajuće se primjenjuje kada je programom obnove spomeničke cjeline utvrđena obveza obnove komunalne infrastrukture unutar spomeničke cjeline.

Članak 23.

Kada je radi izvođenja radova na obnovi privremeno onemogućeno korištenje stambene zgrade ili stana, korisnicima zgrade ili stana osigurat će se u Gradu Dubrovniku privremeni smještaj, ako se stanovanje korisnika ne može riješiti drukčije.

Za privremeni smještaj iz stavka 1. ovoga članka vlasnik i članovi njegove obitelji ne mogu plaćati naknadu višu od naknade koju su plaćali za stambenu zgradu ili stan iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 24.

Kada je radi izvođenja radova privremeno onemogućeno korištenje poslovne zgrade ili poslovne prostorije u građevini koja se obnavlja, pravnoj ili fizičkoj osobi koja u toj građevini obavlja djelatnost, osigurat će se privremeno korištenje drugog odgovarajućeg poslovnog prostora, ako na drugi način nije moguće osigurati obavljanje djelatnosti.

Članak 25.

Radi osiguranja stručnih uvjeta za obnovu građevina spomeničke cjeline, imaoci stručne dokumentacije, studija podloga i drugih znanstvenih ili stručnih dokumenata koje se odnose na građevine spomeničke cjeline dužni su privremeno predati, odnosno na drugi način omogućiti Zavodu njihovo korištenje u svrhu izrade prostornih planova, programa obnove spomeničke cjeline i izradu potrebne tehničke i druge dokumentacije za obnovu građevina spomeničke cjeline.

Za privremeno korištenje dokumentacije iz stavka 1. ovoga članka imatelji nemaju pravo na naknadu.

Članak 26.

Prethodni pripremni radovi obnove spomeničke cjeline, pored prethodnih i pripremnih radova prema drugim propisima, obuhvaćaju osobito:

- prethodna arhivska, arheološka i konzervatorska istraživanja,
- preventivnu zaštitu nalaza,
- izradu dokumentacije o postojećem stanju građevina,
- izradu konzervatorskih uputa i smjernica za obnovu,
- istraživanje konstruktivnog sistema građevina, uključujući temelje i temeljno tlo,
- izradu tehničke dokumentacije za obnovu,
- izradu programa sanacije,
- osiguravanje zamjenskog prostora.

Članak 27.

Pravne i fizičke osobe koje obavljaju stručne poslove u svezi s prostornim uređenjem i projektiranjem obnove spomeničke cjeline dužne su osigurati sudjelovanje nadležnog tijela iz članka 8. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Članak 28.

Ako se prilikom rekonstrukcije građevine unutar spomeničke cjeline ne mogu ispuniti neki od bitnih zahtjeva za građevine, građevina će se rekonstruirati prema članku 13. Zakona o gradnji ("Narodne novine", br. 52/99.).

Članak 29.

Ukoliko se prema programima i planovima iz članka 5. stavka 2. i 3. ovoga Zakona, pojedine građevine ili djelatnosti ne mogu zadržati, odnosno obavljati na području spomeničke cjeline izgradit će se ili će se osigurati njihovo obavljanje na području kojeg odredi Grad Dubrovnik, u skladu s prostornim planom tog područja.

Članak 30.

Ako se građevina ne može ojačati na potreban stupanj seizmičnosti bez narušavanja njenih bitnih konstruktivnih, arheoloških, umjetničkih, estetskih ili drugih oblikovnih svojstava, sanirat će se i obnoviti na stupanj seizmičnosti kojim se neće narušavati ta svojstva.

Članak 31. brisan

Naziv glave *"V. Obnova objekata spomeničke cjeline"* brisan

Članak 32. do 42. brisani.

VI. Sredstva za obnovu spomeničke cjeline

Članak 43.

Republika Hrvatska, Grad Dubrovnik i Dubrovačko-neretvanska županija osiguravaju u svojim godišnjim proračunima, razmjerno postotku svojih osnivačkih udjela, u skladu s godišnjim programom obnove spomeničke cjeline, sredstva za rad Zavoda i snošenje troškova:

- geoloških, geomehaničkih, konstruktorskih i drugih istraživanja koja prethode sanaciji građevina i prostora unutar spomeničke cjeline,
- seizmičkog ojačanja građevina unutar spomeničke cjeline,
- izgradnje i saniranja komunalne infrastrukture spomeničke cjeline,
- izrade studija, programa, projekata, tehničke i druge stručne dokumentacije u fazi pripreme.

Sredstva iz stavka 1. ovoga članka doznačuju se na račun Zavoda.

Članak 44.

Pored sredstava iz članka 43. ovoga Zakona, sredstva za ostvarenje programa obnove spomeničke cjeline osiguravaju se od:

1. sredstava vlasnika ili korisnika građevina na području spomeničke cjeline,
2. organiziranih obilazaka spomeničke cjeline i boravišne pristojbe,
3. zaklada, legata i fundacija osnovanih za očuvanje i obnovu staroga dubrovačkog grada u zemlji i inozemstvu, te sponzorstva, darovanja i drugih potpora,
4. sredstava jedinica lokalne samouprave područja IX. seizmičke zone Dubrovačko-neretvanske županije,
5. drugih sredstava utvrđenih zakonom ili drugim propisima.

Članak 45. do 59. brisani.

VII. Nadzor

Članak 60.

Upravni i inspekcijski nadzor u provođenju ovoga Zakona, uključujući nadzor nad radom i aktima Zavoda obavlja Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja.

Ministarstvo kulture i Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja obavljaju i nadzor nad stručnim radom Zavoda, svako u okviru svog djelokruga.

Ako dođe do sukoba nadležnosti između ministarstava iz stavka 1. i 2. ovoga članka, sukob nadležnosti rješava Vlada Republike Hrvatske.

Članak 61. do 64. brisani.

Naziv glave *VIII. "Kaznene odredbe"* brisan

Članak 65. i 66. brisani.

IX Prijelazne i završne odredbe

Članak 67.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona ravnatelj upravne organizacije Zavod za obnovu Dubrovnika postaje i privremeni ravnatelj Javne ustanove Zavod za obnovu Dubrovnika ovlašten da pod nadzorom osnivača obavi pripreme za početak rada javne ustanove, a posebno podnese prijavu za njen upis u sudski registar.

Danom upisa u sudski registar počinje s radom javna ustanova Zavod za obnovu Dubrovnika, a prestaje s radom Zavod za obnovu Dubrovnika osnovan Zakonom o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika (Narodne novine", br. 21/86., 33/89. i 26/93.), kao upravna organizacija sa svojstvom pravne osobe.

Javna ustanova Zavod za obnovu Dubrovnika danom upisa u sudski registar kao pravni sljednik upravne organizacije Zavod za obnovu Dubrovnika i preuzima njena prava i obveze, sredstva i zaposlenike.

Članak 68.

Upravno vijeće Zavoda donijet će Statut Zavoda u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Upravno vijeće Zavoda i ravnatelj Zavoda donijet će akte koje donose prema odredbama ovoga Zakona, Zakona o ustanovama i odredbama drugih zakona u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Statuta Zavoda.

Članak 69.

Zavod je obvezan zatražiti utvrđenje vlasništva i upis svog vlasništva u zemljišnim knjigama za sve građevine i druge nekretnine koje su pribavljene sredstvima za obnovu ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika, odnosno koje će biti pribavljene sredstvima za obnovu spomeničke cjeline Dubrovnika.

Članak 70.

Odredbe Statuta Zavoda za obnovu Dubrovnika, osnovanog kao upravna organizacija sa svojstvom pravne osobe, i odredbe njegovih drugih općih akata, ako nisu suprotne odredbama ovoga Zakona i Zakona o ustanovama, primjenjivat će se do donošenja Statuta javne ustanove Zavod za obnovu Dubrovnika i njenih općih akata.

Članak 71. brisan

Članak 72.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama.

IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O UPRAVNIM PRISTOJBAMA

"Narodne novine", br. 8/96., 77/96., 95/97., 131/97., 68/98., 66/99., 145/99., 30/00., 116/00., 163/03., 17/04., 110/04., 141/04., 150/05., 153/05., 129/06., 117/07., 25/08. i 60/08.

Članak 6.

Od plaćanja pristojbi oslobođeni su:

1. Republika Hrvatska i tijela državne vlasti, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te njihova tijela,
2. **ustanove iz oblasti predškolskog uzrasta, prosvjete, znanosti, kulture, zaštite kulturne i prirodne baštine, zdravstva, socijalne skrbi i humanitarne organizacije u obavljanju svoje djelatnosti.**
3. invalidske i slične organizacije u obavljanju svoje djelatnosti.
4. građani čiji dohodak, uključujući i dohodak supružnika, u proteklој i tekućoj godini ne prelazi iznos neoporezivog dohotka i koji nemaju druge značajnije imovine (nekretnine, štednju, motorna vozila i plovila), čija ukupna vrijednost ne prelazi 30.000,00 kuna, o čemu se daje pisani iskaz,
5. invalidi domovinskog rata,
6. supružnici i djeca branitelja poginulih, zatočenih i nestalih u domovinskom ratu,
7. prognanici i izbjeglice,
8. strani državljani za vizu i odobrenje za produženi boravak u Republici Hrvatskoj koji kao hrvatski stipendisti dolaze u Republiku Hrvatsku radi školovanja i usavršavanja te državljani onih zemalja s kojima je Republika Hrvatska zaključila, odnosno preuzela ugovor o ukidanju viza ili pristojbi na vize
9. stranci koji imaju status žrtve trgovanja ljudima i maloljetnici koji su napušteni ili su žrtve organiziranog kriminala ili su iz drugih razloga ostali bez roditeljske zaštite, skrbništva ili bez pratnje.

Članak 7.

Predmetna oslobođenja naplate upravnih pristojbi utvrđuju se za određene spise i radnje pred tijelima koja u okviru svojeg djelokruga i ovlasti vode postupak ili obavljaju upravnu radnju.

Pristojbe se ne plaćaju na sljedeće spise i radnje:

1. predstavke i pritužbe te prijedloge državnim i drugim javnim tijelima,
2. molbe za pomilovanja i rješenja o tim molbama,
3. zahtjeva za naknadu štete osoba neopravdano osuđenih i neosnovano

lišenih slobode te rješenja o tim predmetima,
4. spise i radnje u postupku pribavljanja dokaza o slabom imovnom stanju radi oslobođenja od plaćanja pristojbe,
5. spise i radnje u postupku za povrat više plaćenih obveza,
6. spise i radnje u postupku za ispravljanje grešaka u rješenjima, ispravama i službenim očevidnicima,
7. spise i radnje u postupku sastavljanja i ispravljanja popisa birača,
8. spise i radnje za upis u knjigu državljana i državne matice te zahtjeve za izdavanje isprava iz tih knjiga,
9. spise i radnje u postupku usvojenja i postavljanja strategije,
10. sve prijave i prijedloge za utvrđivanje poreza i pristojbi te za korištenje poreznih oslobođenja i olakšica,
11. spise i radnje u postupku vraćanja, odnosno ostvarenja prava naknade za oduzetu imovinu,
12. sve spise i radnje za ostvarivanje prava iz mirovinskog, invalidskog i zdravstvenog osiguranja te socijalne skrbi,
13. spise i radnje u svezi sa redovnim školovanjem učenika i studenata osim pristojbi za svjedodžbu po završenom školovanju ili diplomu,
14. spise i radnje u svezi sa zasnivanjem radnog odnosa i ostvarivanjem prava iz radnog odnosa,
15. spise i radnje u svezi s pomorskim i brodskim knjižicama i sve upise u njih,
16. spise i radnje u svezi s primanjem poklon paketa i darova od dobrotvornih i humanitarnih organizacija iz inozemstva,
17. spise i radnje u svezi s uređivanjem prava i dužnosti s područja obrane,
18. spise i radnje u postupku izdavanja osobne iskaznice hrvatskim državljanima, osobne iskaznice za strance na stalnom boravku, osobne iskaznice za azilante te iskaznice stranaca pod supsidijarnom zaštitom,
19. **spise i radnje u svezi sa zaštitom kulturnih dobara,**
20. podneske upućene tijelima za predstavke i pritužbe i državnom odvjetništvu,
21. spise i radnje u postupku za pogreb umrlih osoba,
22. spise i radnje koji se vode po službenoj dužnosti,
23. spise i radnje u postupku za ostvarivanje prava na doplatak za djecu,
24. prijave i odjave prebivališta osoba, boravišta i adrese stanovanja osoba,
25. spise i radnje u postupku prodaje stanova na kojima postoji stanarsko pravo
26. uvjerenje o matičnom broju građana,
27. zahtjeve za izdavanje isprava koje se izdaju prema odredbama Sporazuma između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o pograničnom prometu i suradnji,
28. u postupku izdavanja isprava koje se izdaju prema odredbama Sporazuma između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o pograničnom prometu i suradnji,
29. u postupku odobrenja azila, privremene i supsidijarne zaštite,
30. kod odjave oružja vlasnika registriranog oružja, koji to oružje poklanjaju Republici Hrvatskoj,
31. pravne lijekove stranaca protiv rješenja o smještaju i produženju smještaja u Prihvatnom centru za strance, te prigovore stranaca protiv odluke o određivanju strožeg policijskog nadzora u Prihvatnom centru za strance,
32. pravne lijekove tražitelja azila protiv rješenja o ograničenju kretanja,
33. zahtjeve za izdavanje vize članovima uže obitelji hrvatskog državljanina (bračni drug i djeca),
34. zahtjeve za izdavanje vize za djecu do navršenih šest godina,
35. zahtjeve za izdavanje vize za nositelje diplomatskih i službenih putovnica koji putuju službeno,
36. zahtjeve za izdavanje vize za članove obitelji državljana država članica Europskoga ekonomskog prostora.

Od plaćanja pristojbi na zahtjev za vizu mogu se osloboditi osobe koje u Republiku Hrvatsku dolaze:
- iz humanitarnih razloga ili
- radi kulturne, znanstvene ili drugog oblika suradnje sa zemljom čije državljanstvo te osobe imaju ako oslobađanje od pristojbi predlože državna tijela Republike Hrvatske.

03

IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O PROSTORNOM UREĐENJU I GRADNJI

"Narodne novine", br. 76/07, 38/09

Ciljevi prostornog uređenja i gradnje

Članak 7.

(1) Osnovni cilj prostornog uređenja je interaktivnim prostornim planiranjem i procjenom mogućih utjecaja, ostvariti ravnomjeran prostorni razvoj usklađen s gospodarskim, društvenim i okolišnim polazištima, uravnoteženjem regionalnih razvojnih procesa i s njima povezanih zahvata u prostoru i različitih potreba i interesa korisnika prostora, na način kojim se osigurava:

- prostorna održivost u odnosu na racionalno korištenje i očuvanje kapaciteta prostora na kopnu, moru i u podmorju u svrhu učinkovite zaštite prostora,
- povezivanje teritorija Države s europskim prostornim sustavima,
- njegovanje i razvijanje regionalnih prostornih osobitosti,
- međusobno usklađen i dopunjujući razmještaj različitih ljudskih djelatnosti i aktivnosti u prostoru radi funkcionalnog i skladnog razvoja zajednice uz zaštitu integralnih vrijednosti prostora,
- razumno korištenje i zaštita prirodnih dobara, očuvanje biološke raznolikosti, zaštita okoliša i prevencija od rizika onečišćenja,
- **zaštita kulturnih dobara i vrijednosti,**
- dobro organizirana raspodjela i uređenje građevinskog zemljišta,
- kvalitetan i human razvoj gradskih i ruralnih naselja te siguran, zdrav, društveno funkcionalan životni i radni okoliš,
- cjelovitost vrijednih obalnih ekosustava i kakvoća mora za kupanje i rekreaciju,
- kvaliteta i ljepota izgrađenog okoliša, osobito u obalnom području uz zaštitu užeg obalnog pojasa od građenja,
- odgovarajući prometni sustav, osobito javni prijevoz i nemotorizirani promet,
- opskrba, funkcionalna pristupačnost i uporaba usluga i građevina za potrebe različitih skupina stanovništva, osobito djece, starijih ljudi i osoba smanjenih sposobnosti i pokretljivosti,
- kvaliteta uređenja ugostiteljsko-turističkih područja na obalnom i kopnenom području,
- pogodne poslovne uvjete za razvoj gospodarstva,
- nacionalna sigurnost i obrana Države te zaštita od prirodnih i drugih nesreća.

(2) Osnovni cilj gradnje je promicati dobro projektiranje i građenje kojima se ostvaruju sigurnosna, zdravstveno-ekološka i energetska svojstva

građevina, te izjednačavanje prava osoba smanjene pokretljivosti, uz primjenu europskih načela i na način kojim se osigurava:

- sigurnost građevina i stabilnost tla na okolnom zemljištu,
- zaštita života i zdravlja ljudi, okoliša i prirode te kulturnih i krajobraznih vrijednosti,
- zaštita imovine, potrošača i drugih korisnika,
- energetska učinkovitost građevina,
- stvaranje i održavanje dobre životne sredine koja je sociološki, funkcionalno i estetski uravnotežena, sigurna i ugodna te služi potrebama svojih korisnika,
- održivi i racionalni životni ciklus građevina koji može stvoriti i održavati te vrijednosti,
- planirana i kontinuirana skrb i održavanje izgrađenih područja,
- sloboda kretanja roba i usluga unutar zajedničkoga europskoga ekonomskog prostora.

3) Ciljevi iz stavka 1. i 2. ovoga članka postižu se primjenom načela prostornog uređenja i gradnje te odgovarajućim instrumentima zaštite prostora propisanih ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona.

Načelo horizontalne integracije u zaštiti prostora

Članak 10.

(1) U prihvaćanju polazišta, strategija, planova, programa, propisa, izdavanju dozvola i suglasnosti mora se uvažavati integralni pristup u zaštiti prostora, odnosno ujednačenost mjera između različitih gospodarskih područja koji utječu na prostorni razvoj, osobito radi postizanja uravnotežene prostorne održivosti u procesima kojima se utječe na preobrazbu naselja, korištenje prirodnih dobara, zaštitu prirode i okoliša, te na razvoj djelatnosti i njihovog razmještaja u prostoru, prometne i energetske infrastrukture.

(2) Prostorno uređenje utječe na poboljšanje učinkovitosti planiranja pojedinih gospodarskih područja primjenom procjene njihovih potreba i učinaka, koja u pripremi rješenja i ostvarivanju razvojnih odluka obuhvaća prethodnu koordinaciju s drugim tijelima i osobama određenih posebnim propisima umjesto naknadne prilagodbe već donesenih odluka, a sa svrhom sprječavanja ili svođenja na najmanju moguću mjeru rizika od štete u prostoru i pojedinu sastavnicu okoliša.

(3) U izradi i donošenju dokumenata prostornog uređenja mora se posebno uzimati u obzir osjetljivost prostora, odnos prema skladu i krajobraznim vrijednostima, neobnovljivim i obnovljivim prirodnim dobrima i kulturnoj baštini, te ukupnost njihovih međusobnih utjecaja kao i međusobnih utjecaja postojećih i planiranih zahvata u prostoru.

1.2. Bitni zahtjevi za građevinu

Članak 14.

(1) Svaka građevina ovisno o svojoj namjeni tijekom svog trajanja mora ispunjavati bitne zahtjeve za građevinu i druge uvjete propisane ovim Zakonom, tehničkim propisima i drugim propisima donesenim na temelju ovoga Zakona, lokacijskim uvjetima utvrđenim na temelju ovoga Zakona, te **drugim uvjetima propisanim posebnim propisima** koji su od utjecaja na bitne zahtjeve za građevinu.

(2) Građevinsko-tehničke uvjete za građenje i uporabu građevnih proizvoda koji se smatraju povoljnijim za okoliš i za koje je radi toga prema posebnom zakonu predviđena mogućnost smanjenja prihoda Državnog proračuna od prometa roba i usluga, uz suglasnost Ministarstva financija, propisuje ministar pravilnikom.

(3) Bitni zahtjevi za građevinu koji se osiguravaju u projektiranju i građenju građevine su:

- mehanička otpornost i stabilnost tako da predvidiva djelovanja tijekom građenja i uporabe ne prouzroče:
- rušenje građevine ili njezina dijela,
- deformacije nedopuštena stupnja,
- oštećenja građevnog sklopa ili opreme zbog deformacije nosive konstrukcije,
- nerazmjerno velika oštećenja u odnosu na uzrok zbog kojih su nastala.
- zaštita od požara tako da se u slučaju požara:
- očuva nosivost konstrukcije tijekom određenog vremena utvrđena posebnim propisom,
- spriječi širenje vatre i dima unutar građevine,
- spriječi širenje vatre na susjedne građevine,
- omogući da osobe mogu neozlijeđene napustiti građevinu, odnosno da se omogući njihovo spašavanje,
- omogući zaštita spašavatelja.
- higijena, zdravlje i zaštita okoliša tako da ih posebice ne ugrožava:
- oslobađanje opasnih plinova, para i drugih štetnih tvari (onečišćenje zraka i sl.),
- opasno zračenje,
- onečišćenje voda i tla,
- neodgovarajuće odvođenje otpadnih i oborinskih voda, dima, plinova te tekućeg otpada,
- nepropisno postupanje s krutim otpadom,
- sakupljanje vlage u dijelovima građevine ili na površinama unutar građevine.
- sigurnost u korištenju tako da se tijekom uporabe izbjegnu moguće ozljede korisnika građevine koje mogu nastati uslijed poskliznuća, pada, sudara, opeklina, električnog udara i eksplozije,
- zaštita od buke tako da zvuk što ga zamjećuju osobe koje borave u građevini ili u njezinoj blizini bude na razini koja ne ugrožava zdravlje i osigurava noćni mir i zadovoljavajuće uvjete za odmor i rad,
- ušteda energije i toplinska zaštita tako da u odnosu na mjesne klimatske prilike, potrošnja energije prilikom korištenja uređaja za grijanje, hlađenje i provjetravanje bude jednaka propisanoj razini ili niža od nje, a da za osobe koje borave u građevini budu osigurani zadovoljavajući toplinski uvjeti.

Odstupanje od bitnih zahtjeva za građevinu

Članak 16.

(1) Ako se rekonstruira pojedinačna građevina upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, može se odstupiti od bitnih zahtjeva za građevinu ako bi se njima narušila bitna spomenička svojstva, a prema pribavljenoj suglasnosti Ministarstva.

(2) Ako se rekonstruira građevina da bi se osobama smanjene pokretljivosti osiguralo nesmetani pristup, kretanje, boravak i rad, može se odstupiti od bitnih zahtjeva za građevinu, a prema pribavljenoj suglasnosti Ministarstva.

(3) Suglasnost iz stavka 1. i 2. ovoga članka Ministarstvo izdaje na prijedlog investitora, po prethodno pribavljenom mišljenju Ministarstva kulture za građevinu iz stavka 1. ovoga članka a od Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi za građevinu iz stavka 2. ovoga članka, te tijela i osoba određenih posebnim propisima.

(4) Ako se odstupanje od bitnog zahtjeva za građevinu ne može nadomjestiti odgovarajućim tehničkim rješenjem građevine ili drugom mjerom na pouzdani način, Ministarstvo će izdavanje suglasnosti iz stavka 1. i 2. ovoga članka odbiti.

(5) Suglasnost iz stavka 1. ovoga članka nije upravni akt.

Donošenje podzakonskih propisa na temelju posebnih zakona

Članak 22.

Podzakonski propisi, čije je donošenje propisano posebnim zakonima, a koji utječu na ispunjavanje bitnih zahtjeva za građevinu ili na drugi način uvjetuju građenje ili održavanje građevine te na građevne i druge proizvode koji se ugrađuju u građevinu, donose se uz suglasnost ministra.

2.4. Zaštićena područja od posebnog interesa za Državu

Članak 48.

Zaštićeno obalno područje mora (u daljnjem tekstu: ZOP), zaštićene prirodne vrijednosti i kulturno povijesne cjeline su područja od posebnog interesa za Državu.

Zaštićeno obalno područje mora

Članak 49.

(1) U svrhu zaštite, te održivog, svrhovitog i gospodarski učinkovitog korištenja određuje se ZOP, koje obuhvaća sve otoke, pojas kopna u širini od 1.000 m od obalne crte i pojas mora u širini od 300 m od obalne crte. Granice i područje ZOP-a prikazane su na Hrvatskoj osnovnoj karti (HOK) dopunjenoj ortofotokartama.

(2) U ZOP-u se planiranjem, odnosno provođenjem prostornih planova obvezuje:

- **očuvati i sanirati ugrožena područja prirodnih, kulturno povijesnih i tradicijskih vrijednosti obalnog i zaobalnog krajolika te poticati prirodnu obnovu šuma i autohtone vegetacije,**
- odrediti mjere zaštite okoliša na kopnu i u moru te osobito zaštititi resurse pitke vode,
- osigurati slobodan pristup obali, prolaz uz obalu te javni interes u korištenju, osobito pomorskog dobra,
- očuvati nenaseljene otoke i otočiće prvenstveno za poljoprivredne djelatnosti, rekreaciju, organizirano posjećivanje, istraživanje i bez građevinskih područja,
- uvjetovati razvitak osobito javne infrastrukture zaštitom i očuvanjem vrijednosti krajolika,
- ograničiti međusobno povezivanje i dužobalno proširenje postojećih građevinskih područja, odnosno planirati nova građevinska područja izvan površina koje su u naravi šume,
- sanirati napuštena eksploatacijska polja mineralnih sirovina i proizvodna područja prvenstveno pejzažnom rekultivacijom ili ugostiteljsko-turističkom i sportsko-rekreacijskom namjenom.

(3) U ZOP-u se u neizgrađenom dijelu građevinskog područja može izdati lokacijska dozvola odnosno rješenje o uvjetima građenja samo ako je donesen urbanistički plan uređenja usklađen s odredbama ovoga Zakona.

Sadržaj dokumenta prostornog uređenja

Članak 58.

(1) Prostorni plan područne (regionalne) i lokalne razine obvezno sadrži tekstualni dio (odredbe za provođenje plana), grafički dio i obvezne priloge.

(2) Obvezni prilozi prostornog plana su:

- obrazloženje prostornog plana,
- izvod iz dokumenta prostornog uređenja šireg područja, koji se odnosi na područje obuhvata prostornog plana,
- **stručne podloge, na kojima se temelje prostorno planska rješenja,**
- strateška studija utjecaja na okoliš, kada je to propisano posebnim propisima,
- popis sektorskih dokumenata i propisa koje je bilo potrebno poštivati u njegovoj izradi te sažetak dijelova tih dokumenata, koji se odnose na sadržaj prostornog plana,
- zahtjevi i mišljenja iz članka 79. i članka 94. ovoga Zakona,
- izvješća o prethodnoj i javnoj raspravi,
- evidencija postupka izrade i donošenja prostornog plana,
- sažetak za javnost.

(3) Odredbe za provođenje prostornog plana sadrže u obliku pravne norme odvojeno odredbe kojima se uređuju uvjeti za građenje u skladu s kojima se izdaje lokacijska dozvola i rješenje o uvjetima građenja od smjernica za izradu prostornih planova užih područja čija se izrada i donošenje određuje tim planom.

(4) Općine mogu donijeti prostorni plan uređenja smanjenog sadržaja.

(5) Općine iz stavka 3. ovoga članka i smanjeni sadržaj za prostorni plan uređenja općine određuje i propisuje ministar pravilnikom.

(6) Mjerila kartografskih prikaza, standard elaborata prostornih planova i obveznih priloga iz stavka 2. ovoga članka, sadržaj te standarde i obvezne prostorne pokazatelje propisuje ministar pravilnikom.

Program prostornog uređenja Republike Hrvatske

Sadržaj Programa

Članak 67.

Program sadrži osobito:

- prioritete za ostvarivanje zadaća prostornog uređenja,
- detaljnija pravila za uređenje pojedinih prostornih cjelina radi jedinstvene provedbe ovoga Zakona za čitavo područje Države, odnosno pojedina područja,

- zahtjeve u vezi s prostornim planiranjem te arhitektonskog i krajobraznog oblikovanja s obzirom na značenje i vrijednosti pojedinih područja Države,
- **kriterije i uvjete za očuvanje, uređenje i zaštitu područja od interesa za Državu,**
- kriterije i uvjete za planiranje zahvata u prostoru državnog značenja,
- osnovu praćenja stanja u prostoru,
- izvore potrebnih sredstava za provedbu mjera zaštite prostora.

Prostorni plan područja posebnih obilježja

Značenje prostornog plana područja posebnih obilježja

Članak 68.

Prostorni plan područja posebnih obilježja uz poštivanje smjernica Strategije i zahtjeva Programa, uvažavanjem prirodnih, krajobraznih i kulturno povijesnih vrijednosti te uvjeta zaštite okoliša i prirode, razrađuje ciljeve prostornog uređenja na području posebnih obilježja i određuje organizaciju, zaštitu, namjenu i uvjete korištenje prostora.

Sadržaj prostornog plana područja posebnih obilježja

Članak 69.

(1) Prostorni plan područja posebnih obilježja, ovisno o zajedničkim prirodnim, **kulturno povijesnim i krajobraznim vrijednostima** ili drugim obilježjima sadrži:

- temeljnu organizaciju i razgraničenje prostora prema namjeni,
- razmještaj funkcija od važnosti za upravljanje područjem,
- sustav javne i druge infrastrukture,
- mjere korištenja, uređenja i zaštite tog područja s prioritetnim aktivnostima,
- **mjere za unapređenje i zaštitu prirode, krajobraznih vrijednosti i okoliša, kulturnih dobara i drugih vrijednosti područja,**
- uvjete gradnje za zahvate u prostoru za područja za koja se ne donosi detaljniji prostorni plan,
- obvezu i obuhvat izrade te smjernice i pokazatelje za elemente detaljnijih prostornih planova užih cjelina.

(2) Prostorni plan iz stavka 1. ovoga članka donosi se obvezno za područje nacionalnog parka i parka prirode te za područja određena Strategijom ili prostornim planom županije.

2.5.3. Dokumenti prostornog uređenja u nadležnosti županije i Grada Zagreba

Prostorni plan županije i Prostorni plan Grada Zagreba

Značenje prostornog plana županije i prostornog plana Grada Zagreba

Članak 70.

(1) Prostorni plan županije uz poštivanje ciljeva prostornog uređenja određenih ovim Zakonom, smjernica i zadaća iz Strategije, Programa i drugih razvojnih dokumenata te uvažavanjem specifičnih potreba koje proizlaze iz regionalnih osobitosti, prirodnih, **krajobraznih i kulturno povijesnih vrijednosti** i objedinjenih uvjeta zaštite okoliša iz strateške procjene utjecaja na okoliš određenih prema posebnim propisima, razrađuje ciljeve prostornog uređenja i određuje racionalno korištenje prostora i u skladu u najvećoj mogućoj mjeri sa susjednim županijama, prostorni razvoj i zaštitu prostora.

(2) Prostorni plan Grada Zagreba osim sadržaja određenog za prostorni plan županije sadrži i razgraničenje prostora na uže cjeline prema namjeni i drugim obilježjima.

(3) Sastavni dio prostornog plana županije, odnosno Grada Zagreba može biti i prostorni plan područja posebnih obilježja za područja prirodnih vrijednosti županijske, odnosno Gradske razine određene prema posebnom zakonu.

Sadržaj prostornog plana županije

Članak 71.

(1) Prostorni plan županije određuje osobito:

- sustav središnjih naselja regionalnog značenja,
- odgovarajuću regionalnu gospodarsku strukturu županije,
- osnovu ekološki održive namjene prostora s razmještajem gospodarskih djelatnosti,
- **smjernice za očuvanje i unapređenje krajobraznih, prirodnih i kulturno povijesnih vrijednosti,**
- prihvatljivu upotrebljivost područja pogodnih za rekreaciju,
- osnovu gospodarski i okolišno održive razvojne prometne, javne i druge infrastrukture i usluga, a osobito održivo korištenje voda i mineralnih sirovina,
- osnove prometne, javne, komunalne i druge infrastrukture otoka u detaljnijem mjerilu,
- objedinjene uvjete zaštite okoliša određene na temelju strateške procjene utjecaja na okoliš prema posebnim propisima,
- kriterije i uvjete za planiranje zahvata u prostoru županijskog značenja,

- smjernice za izradu dokumenata prostornog uređenja lokalne razine,
- program mjera za provedbu osnove prostornog razvoja županije i
- druge elemente od važnosti za županiju.

(2) U prostornom planu županije osobito se određuju područja ugostiteljsko-turističke namjene izvan naselja (položaj, vrsta, te najveći kapacitet i veličina) i smjernice za utvrđivanje izdvojenih građevinskih područja te namjene i to:

- (T1) - za hotele sa 70% i vile s 30% smještajnog kapaciteta,
- (T2) - za turističko naselje u kojem će hoteli imati 30% i vile 70% smještajnog kapaciteta,
- (T3) - autokamp i kamp,
- luke nautičkog turizma,
- golf igrališta,
- područja za marikulturu i ribarsku infrastrukturu.

(3) U prostornom planu županije mogu se odrediti nova izdvojena građevinska područja izvan naselja ugostiteljsko-turističke namjene samo ako su postojeća područja te namjene izgrađena 80% i više svoje površine.

(4) Ugostiteljsko-turističke građevine namijenjene smještaju i pratećim sadržajima trgovačke, uslužne, ugostiteljske, športske, rekreacijske, zabavne i slične namjene u izdvojenim građevinskim područjima ugostiteljsko-turističke namjene izvan naselja ne mogu se etažirati.

Sadržaj prostornog plana Grada Zagreba

Članak 72.

Na sadržaj Prostornog plana Grada Zagreba odgovarajuće se primjenjuje sadržaj određen za prostorni plan županije, odnosno prostorni plan uređenja velikog grada, grada ili općine.

Sadržaj prostornog plana uređenja velikog grada, grada ili općine

Članak 74.

(1) Prostorni plan uređenja velikog grada, grada ili općine određuje osobito:

- osnovu naseljenosti uključivo površine naselja, urbanu obnovu postojećih izgrađenih područja te sanaciju degradiranih urbanih i ruralnih područja,
- razmještaj djelatnosti u prostoru sa smjernicama i prioritetima za postizanje ciljeva prostornog uređenja,
- **osnovu s prikazom poljoprivrednih i šumskih zemljišta, vodnih izvora i vodnogospodarskih sustava, područja mineralnih sirovina, prirodnih i kulturno povijesnih i krajobraznih vrijednosti te ugroženih područja,**
- osnovu prometne, javne, komunalne i druge infrastrukture,
- zahvate u prostoru lokalnog značenja,
- uvjete za provedbu prostornog plana s granicama građevinskih područja.

(2) Prostorni plan uređenja velikog grada, grada ili općine u odredbama za provođenje plana određuje u skladu s namjenom prostora osobito:

- osnovne pokazatelje namjene površina,
- uvjete za gradnju u građevinskim područjima naselja i u izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja, a osobito uvjete za određivanje građevnih čestica, izgrađenost i iskorištenost zemljišta za zgrade i druge građevine,
- uvjete za gradnju izvan građevinskih područja,
- općće uvjete i standarde opremanja zemljišta i obvezno priključivanje građevina na komunalnu i drugu infrastrukturu,
- uvjete za gradnju jednostavnih građevina,
- mjere za zaštitu okoliša te očuvanje prirodnih, kulturno povijesnih i krajobraznih vrijednosti u vezi s planiranjem pojedinih zahvata u prostoru,
- obveznu izradu prostornih planova užih područja i njihov obuhvat s pripadajućim prometnim površinama koje ih povezuju sa širim područjem,
- popis i obuhvat važećih detaljnijih prostornih planova koji ostaju na snazi,
- mjere za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća.

Sadržaj urbanističkog plana uređenja

Članak 76.

Urbanistički plan uređenja određuje osobito:

- podjelu područja na posebne prostorne cjeline te područja i koncept urbane obnove naselja ili dijelova naselja,
- osnovu namjene površina i prikaz površina javne namjene,
- razmještaj djelatnosti u prostoru,
- osnovu prometne, komunalne i druge infrastrukture,
- **mjere za zaštitu okoliša, očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti,**
- uređenje zelenih, parkovnih i rekreacijskih površina,
- zahvate u prostoru značajne za prostorno uređenje naselja i izradu detaljnih planova uređenja,
- uvjete uređenja i korištenja površina i građevina i
- zahvate u prostoru u vezi sa zaštitom od prirodnih i drugih nesreća.

Detaljni plan uređenja

Značenje detaljnog plana uređenja

Članak 77.

(1) Detaljni plan uređenja u skladu s prostornim planom uređenja velikog grada, grada ili općine, odnosno urbanističkim planom uređenja detaljno razrađuje uvjete za gradnju i uređenje pojedinih zahvata u prostoru, osobito u odnosu na njihovu namjenu, položaj, veličinu, opće smjernice oblikovanja i način priključivanja na komunalnu infrastrukturu te određuje mjere za zaštitu okoliša, prirodnih, **krajobraznih, kulturno povijesnih i drugih vrijednosti** propisanih ovim Zakonom.

(2) Detaljni plan uređenja donosi se obvezno za dijelove naselja na kojima je određeno provoditi urbanu komasaciju.

(3) Detaljni plan uređenja iz stavka 2. ovoga članka izrađuje se na način da se omogući dodjela građevnih čestica, što je moguće većem broju sudionika komasacije koji ispunjavaju uvjete u skladu sa člankom 160. stavkom 3. ovoga Zakona.

2.6. Postupak izrade i donošenja dokumenata prostornog uređenja

Odluka o izradi prostornog plana

Članak 78.

(1) Izrada, odnosno izmjena i dopuna i zasebno stavljanje izvan snage prostornog plana započinje na temelju odluke predstavničkog tijela jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave.

(2) Odluka o izradi prostornog plana ovisno o vrsti prostornog plana i postupka izrade sadrži osobito:

- pravnu osnovu za izradu i donošenje prostornog plana, odnosno njegovih izmjena i dopuna i stavljanje izvan snage,
- razloge za izmjene i/ili dopune prostornog plana, odnosno njegovo stavljanje izvan snage,
- obuhvat prostornog plana,
- ocjenu stanja u obuhvatu prostornog plana,
- ciljeve i programska polazišta prostornog plana,
- **popis potrebnih stručnih podloga** (sociološko, demografsko, ekonomsko, ekološko, energetsko, graditeljsko, hortikulturno, estetsko i drugo obilježje) potrebnih za izradu prostornog plana,
- način pribavljanja stručnih rješenja,

- vrstu i način pribavljanja katastarskih planova i odgovarajućih posebnih geodetskih podloga,
- **popis tijela i osoba određenih posebnim propisima**, koja daju zahtjeve (podaci, planske smjernice i propisani dokumenti) za izradu prostornog plana iz područja svog djelokruga, te drugih sudionika, koji će sudjelovati u izradi prostornog plana,
- rok za izradu prostornog plana, odnosno njegovih pojedinih faza i rok za pripremu zahtjeva za izradu prostornog plana tijela i osoba određenih posebnim propisima, ako je taj rok, ovisno o složenosti pojedinog područja, duži od trideset dana,
- zabrana i vrijeme trajanja zabrane izdavanja akata kojima se odobravaju zahvati u prostoru, odnosno građenje, tijekom izrade i donošenja prostornog plana,
- izvore financiranja izrade prostornog plana.

(3) Odluka o izradi dokumenta prostornog uređenja objavljuje se u "Narodnim novinama", odnosno u službenom glasilu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, koja je tu odluku donijela.

(4) Izrada i donošenje detaljnog plana uređenja i s time povezanih izmjena i/ili dopuna prostornog plana šireg područja, može se provoditi u jedinstvenom postupku, u kojem se donosi zajednička odluka o izradi izmjena i/ili dopuna prostornog plana šireg područja i izradi detaljnog plana uređenja.

Sadržaj lokacijske dozvole

Članak 106.

(1) U lokacijskoj dozvoli, ovisno o vrsti zahvata u prostoru određuju se:

- oblik i veličina građevne čestice, odnosno obuhvat zahvata u prostoru prikazani na odgovarajućoj posebnoj geodetskoj podlozi,
- namjena, veličina i građevinska (bruto) površina građevine s brojem funkcionalnih jedinica,
- smještaj jedne ili više građevina na građevnoj čestici, odnosno unutar obuhvata zahvata u prostoru prikazan na odgovarajućoj posebnoj geodetskoj podlozi,
- uvjeti za oblikovanje građevine,
- uvjeti za nesmetani pristup, kretanje, boravak i rad osoba smanjene pokretljivosti,
- uvjeti za uređenje građevne čestice, osobito zelenih i parkirališnih površina,
- način i uvjeti priključenja građevne čestice, odnosno građevine na prometnu površinu, komunalnu i drugu infrastrukturu,
- mjere zaštite okoliša, odnosno uvjeti zaštite prirode utvrđeni procjenom

utjecaja na okoliš, odnosno ocjenom prihvatljivosti zahvata za prirodu i dokumentacijom prema posebnim propisima, odnosno način sprječavanja nepovoljna utjecaja na okoliš,
- **posebni uvjeti tijela i osoba određenih prema posebnim propisima,**
- ostali uvjeti iz dokumenta prostornog uređenja od utjecaja na zahvat u prostoru,
- uvjeti važni za provedbu zahvata u prostoru (obveza uklanjanja postojećih građevina, sanacija terena građevne čestice, fazno građenje pojedinih cjelina zahvata u prostoru, obveza ispitivanja tla i dr.),
- uvjeti za gradnju privremene građevine u funkciji organizacije gradilišta (asfaltna baza, separacija agregata, tvornica betona, dalekovod i transformatorska stanica radi napajanja gradilišta električnom energijom te prijenosni spremnik za smještaj, čuvanje ili držanje eksplozivnih tvari osim nadzemnog i podzemnog spremnika ukapljenoga naftnog plina, odnosno nafte zapremine do 5 m3) i rok za uklanjanje te građevine nakon provedbe zahvata u prostoru za koji se izdaje lokacijska dozvola.

(2) Sastavni dio lokacijske dozvole su idejni projekti izrađeni u skladu s prostornim planom na temelju kojeg se ta dozvola izdaje i posebni uvjeti iz stavka 1. podstavka 7., 8. i 9. ovoga članka.

Članak 109.

(1) Ministarstvo, odnosno nadležno upravno tijelo poziva najkasnije u roku od petnaest dana od dana primitka urednog zahtjeva za izdavanje lokacijske dozvole iz članka 107. ovoga Zakona, tijela i/ili osobe određene posebnim propisima na uvid u idejni projekt radi pribavljanja posebnih uvjeta iz članka 106. stavka 1. podstavka 7, 8. i 9. ovoga Zakona. Uvidu u idejni projekt obvezno prisustvuje radi davanja obrazloženja podnositelj zahtjeva i projektant.

(2) Ministarstvo, odnosno nadležno upravno tijelo poziva radi pribavljanja posebnih uvjeta iz stavka 1. ovoga članka i druga nadležna tijela državne uprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, osobito ako je zahvat u prostoru od utjecaja na obranu Države i sigurnost državne granice.

(3) Posebni uvjeti iz članka 106. podstavka 7, 8. i 9. ovoga Zakona smatraju se izdanim, ako se tijelo i/ili osoba iz stavka 1. i 2. ovoga članka prilikom uvida u idejni projekt očituje da je idejni projekt izrađen u skladu s posebnim propisima ili utvrdi da nema posebnih uvjeta ili dostavi posebne uvjete naknadno pisanim putem u propisanom roku.

(4) Ako tijelo i/ili osoba, određeni posebnim propisima, prilikom uvida u idejni projekt ili naknadno u roku od najviše petnaest dana od dana uvida u idejni projekt, utvrde da idejni projekt nije usklađen s odredbama posebnih propisa, Ministarstvo, odnosno nadležno upravno tijelo će zaključkom podnositelju zahtjeva odrediti primjereni rok za njegovo usklađenje. Ako podnositelj zahtjeva ne postupi po tom zaključku Ministarstvo, odnosno nadležno upravno tijelo će odbiti zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole.

(5) Ako investitor postupi po zaključku iz stavka 4. ovoga članka Ministarstvo odnosno nadležno upravno tijelo će ponovno postupiti u smislu stavka 1. ovoga članka. Ako se tijelo i/ili osoba iz stavka 1. i 2. ovoga članka odazove ponovnom pozivu za uvid u idejni projekt i tom prilikom utvrdi da idejni projekt ponovno nije usklađen s odredbama posebnih propisa, dužno je o tome donijeti rješenje te ga u roku od najduže petnaest dana od dana uvida u glavni projekt dostaviti podnositelju zahtjeva i Ministarstvu odnosno nadležnom upravnom tijelu.

(6) Posebni uvjeti iz članka 106. podstavka 7, 8. i 9. ovoga Zakona smatraju se izdani, odnosno da je idejni projekt usklađen s odredbama posebnih propisa i u slučaju ako se tijelo ili osoba iz stavka 1. i 2. ovoga članka ne odazove pozivu za uvid u idejni projekt ili se prilikom uvida u idejni projekt, odnosno u naknadno određenom roku ne očituje ili ako u propisanom roku Ministarstvu, odnosno nadležnom upravnom tijelu ne dostavi rješenje iz stavka 5. ovoga članka.

(7) Na rješenje tijela ili osobe iz stavka 1. i 2. ovoga članka podnositelj zahtjeva ima pravo žalbe, odnosno pokretanja upravnog spora, koju nadležno tijelo državne uprave, odnosno Upravni sud Republike Hrvatske rješava u hitnom postupku. Ministarstvo, odnosno nadležno upravno tijelo će prekinuti postupak za izdavanje lokacijske dozvole dok nadležno tijelo državne uprave, odnosno sud ne riješi o žalbi, odnosno upravnom sporu podnositelja zahtjeva.

Izmjena i dopuna lokacijske dozvole

Članak 115.

Podnositelj zahtjeva je dužan ishoditi izmjenu i/ili dopunu lokacijske dozvole ako tijekom izrade glavnog projekta, odnosno građenja namjerava na zahvatu u prostoru učiniti promjene kojima se mijenjaju lokacijski uvjeti iz članka 106. ovoga Zakona, a da se pritom ne mijenja njihova usklađenost s prostornim planom na temelju kojeg je lokacijska dozvola izdana.

Nadzorni inženjer

Članak 185.

(1) U provedbi stručnog nadzora građenja nadzorni inženjer dužan je:
- **nadzirati građenje tako da bude u skladu s rješenjem o uvjetima**

građenja, potvrđenim glavnim projektom, odnosno građevinskom dozvolom, ovim Zakonom i posebnim propisima,

- utvrditi je li glavni projekt u pogledu horizontalnih i vertikalnih gabarita i namjene građevine izrađen u skladu s rješenjem o uvjetima građenja, odnosno lokacijskom dozvolom u slučaju građenja građevina iz članka 209. stavka 2. i 4. ovoga Zakona,
- utvrditi je li iskolčenje građevine obavila osoba ovlaštena za obavljanje poslova državne izmjere i katastra nekretnina prema posebnom zakonu,
- **utvrditi ispunjava li izvođač uvjete za obavljanje djelatnosti građenja propisane posebnim zakonom,**
- odrediti provedbu kontrolnih postupaka u pogledu ocjenjivanja sukladnosti, odnosno dokazivanja kvalitete određenih dijelova građevine putem ovlaštene osobe koja nije sudjelovala u provedbi postupka izdavanja isprava i dokaza iz članka 182. stavka 1. podstavka 3. ovoga Zakona za sve izvedene dijelove građevine i za radove koji su u tijeku u slučajevima kada je ovim Zakonom, propisom donesenim na temelju ovoga Zakona, posebnim propisom ili projektom određena takva obveza,
- bez odlaganja upoznati investitora sa svim nedostacima odnosno nepravilnostima koje uoči tijekom građenja, a investitora i građevinsku inspekciju i druge inspekcije o poduzetim mjerama,
- sastaviti završno izvješće o izvedbi građevine.

(2) U provedbi stručnog nadzora građenja, kada za to postoji potreba, nadzorni inženjer dužan je odrediti način na koji će se otkloniti nedostaci odnosno nepravilnosti građenja građevine u slučaju ako:

- izvođač ne osigura dokumentaciju iz članka 182. stavka 1. podstavka 3. ovoga Zakona na propisani način,
- dokumentacijom iz članka 182. stavka 1. podstavka 3. ovoga Zakona nije dokazana sukladnost, odnosno kvaliteta sukladno zahtjevima ovoga Zakona, propisa donesenih na temelju ovoga Zakona, posebnih propisa ili glavnog projekta,
- **izvođač, odnosno odgovorna osoba koja vodi građenje ili pojedine radove ovoga Zakona ne ispunjavaju uvjete propisane posebnim zakonom,**
- iskolčenje građevine nije obavila osoba ovlaštena za obavljanje poslova državne izmjere i katastra nekretnina prema posebnom zakonu.

(3) Način otklanjanja nedostataka, odnosno nepravilnosti iz stavka 2. ovoga članka upisuje se u građevinski dnevnik.

Usklađivanje idejnog i glavnog projekta s posebnim propisima

Članak 208.

(1) Idejni, odnosno glavni projekt prije podnošenja zahtjeva za izdavanje rješenja o uvjetima građenja, potvrde glavnog projekta, odnosno građevinske dozvole, mora biti usklađen s prostornim planom, odnosno lokacijskom dozvolom te s odredbama ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona te posebnih propisa za što je odgovoran projektant.

(2) Nadležno upravno tijelo, ovisno o vrsti građevine, u postupku izdavanja rješenja o uvjetima građenja pribavlja od tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima uvjete, suglasnosti ili mišljenja (u daljnjem tekstu: potvrde) o usklađenosti idejnog projekta s posebnim propisima.

(3) Ministarstvo, ovisno o vrsti građevine i na način propisan ovim Zakonom, u postupku izdavanja građevinske dozvole pribavlja potvrde tijela i/ili osoba iz stavka 2. ovoga članka o usklađenosti glavnog projekta s posebnim propisima.

3.3.1. Rješenje o uvjetima građenja

Članak 213.

(1) Zahtjev za izdavanje rješenja o uvjetima građenja u pisanom obliku podnosi investitor.

(2) Zahtjevu za izdavanje rješenja o uvjetima građenja investitor prilaže:

- tri primjerka idejnog projekta čija je situacija prikazana na odgovarajućoj posebnoj geodetskoj podlozi,
- **posebne uvjete tijela državne uprave nadležnog za poslove kulturnih dobara za građevinu koja se nalazi u naselju ili dijelu naselja, koje je upisano u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske kao kulturno povijesna cjelina ili je građevina upisana u taj Registar kao kulturno dobro,**
- pisano izvješće i potvrdu o nostrifikaciji idejnog projekta ako je projekt izrađen prema stranim propisima,
- dokaz da ima pravo graditi na zemljištu od kojeg će se formirati građevna čestica, odnosno na postojećoj građevini.

Članak 225.

(1) U postupku izdavanja potvrde glavnog projekta utvrđuje se:

- da je glavni projekt izrađen u skladu s lokacijskom dozvolom,
- **da je glavni projekt izrađen u skladu s odredbama ovoga Zakona, propisa donesenih na temelju ovoga Zakona i drugih propisa,**
- da je građevna čestica uređena u smislu članka 125. stavka 2., odnosno članka 126. stavka 1. ovoga Zakona,
- da su zahtjevu za izdavanje potvrde priloženi dokumenti iz članka 223. ovoga Zakona.

(2) Ako je za organizaciju gradilišta na kojem će se graditi građevina za čiji se glavni projekt izdaje potvrda, potrebna privremena građevina, u postupku izdavanja potvrde glavnog projekta utvrdit će se da je glavni projekt za tu građevinu izrađen u skladu s odredbama ovoga Zakona, propisa donesenih na temelju ovoga Zakona i drugih propisa.

Članak 232.

(1) U postupku izdavanja građevinske dozvole utvrđuje se:

- da je glavni projekt izrađen u skladu s lokacijskom dozvolom,
- **da je glavni projekt izrađen u skladu s odredbama ovoga Zakona, propisa donesenih na temelju ovoga Zakona i posebnih propisa,**
- da je građevna čestica ili područje obuhvata uređeno u smislu članka 125. stavka 2., odnosno članka 126. stavka 1. ovoga Zakona,
- **da su pribavljene potvrde tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima iz članka 208. stavka 3. ovoga Zakona,**
- da su zahtjevu za izdavanje građevinske dozvole priloženi dokumenti iz članka 228. stavka 2. ovoga Zakona.

(2) Ako je za organizaciju gradilišta na kojem će se graditi građevina za koju se izdaje građevinska dozvola, potrebna privremena građevina, u postupku izdavanja građevinske dozvole, utvrdit će se da je glavni projekt za tu građevinu izrađen u skladu s odredbama ovoga Zakona, propisa donesenih na temelju ovoga Zakona i drugih propisa.

(3) Ako su ispunjeni propisani uvjeti ovim Zakonom i ako je investitor dostavio dokaz o uplaćenom komunalnom i vodnom doprinosu te građevinskoj pristojbi prema posebnom zakonu, Ministarstvo je dužno izdati građevinsku dozvolu u roku od šezdeset dana od dana primitka urednog zahtjeva.

(4) Ako Ministarstvo utvrdi da nisu ispunjeni propisani uvjeti za izdavanje građevinske dozvole, zaključkom će investitoru odrediti primjereni rok za ispunjenje tih uvjeta, koji ne može biti dulji od trideset dana.

(5) Ministarstvo će odbiti zahtjev za izdavanje građevinske dozvole ako investitor ne ispuni propisane uvjete u roku određenom zaključkom iz stavka 3. ovoga članka.

(6) Građevinska dozvola, odnosno rješenje o odbijanju izdavanja građevinske dozvole dostavlja se investitoru s glavnim projektom i građevinskoj inspekciji bez glavnog projekta.

(7) Građevinska dozvola prestaje važiti ako investitor ne pristupi građenju u roku od dvije godine od pravomoćnosti te dozvole.

(8) Važenje građevinske dozvole produžuje se na zahtjev investitora jednom za još dvije godine ako se nisu promijenili uvjeti utvrđeni u skladu s odredbama ovoga Zakona i drugi uvjeti u skladu s kojima je izdana građevinska dozvola.

(9) Ministarstvo je dužno trajno čuvati glavni projekt i građevinsku dozvolu.

Građevina za koju se izdaje građevinska dozvola

Članak 235.

(1) Investitor je dužan ishoditi izmjenu i/ili dopunu građevinske dozvole ako tijekom građenja namjerava na građevini učiniti izmjene kojima se mijenja usklađenost građevine s utvrđenim lokacijskim uvjetima i/ili kojima se utječe na ispunjavanje bilo kojeg bitnog zahtjeva za građevinu.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka u kojem se mijenja usklađenost građevine s utvrđenim lokacijskim uvjetima, investitor je dužan prethodno ishoditi izmjenu i/ili dopunu lokacijske dozvole.

Obnavljanje oštećenih građevina

Članak 239.

U slučaju oštećenja građevine djelovanjem događaja iz članka 238. stavka 1. ovoga Zakona, građevina se može neovisno o stupnju oštećenja vratiti u prvobitno stanje bez rješenja o uvjetima građenja, potvrde glavnog projekta odnosno građevinske dozvole, u skladu s aktom na temelju koje je izgrađena, odnosno projektom postojećeg stanja građevine. U slučaju kada se radi o građevini upisanoj u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske potrebno je ishoditi dopuštenje prema posebnom zakonu.

Uređenje gradilišta

Članak 252.

(1) Gradilište mora biti osigurano i ograđeno radi sigurnosti prolaznika i sprječavanja nekontroliranog pristupa ljudi na gradilište.

(2) Na gradilištu koje se proteže na velikim prostranstvima (željezničke pruge, ceste, dalekovodi i sl.) dijelovi gradilišta koji se ne mogu ograditi moraju biti zaštićeni određenim prometnim znakovima ili označeni na drugi način.

(3) Ograđivanje gradilišta nije dopušteno na način koji bi mogao ugroziti prolaznike.

(4) Gradilište mora biti označeno pločom koja obvezno sadrži ime, odnosno tvrtku investitora, projektanta, izvođača i osobe koja provodi stručni nadzor građenja, naziv i vrstu građevine koja se gradi, naziv tijela koje je izdalo akt na temelju kojeg se gradi, klasifikacijsku oznaku, urudžbe-

ni broj, datum izdavanja i pravomoćnost toga akta, kao i naznaku da se radi o kulturnom dobru kada je predmetna građevina upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske.

Tehnički pregled

Članak 259.

(1) Ministarstvo, odnosno nadležno upravno tijelo dužno je u roku od šezdeset, odnosno trideset dana, od dana primitka urednog zahtjeva za izdavanje uporabne dozvole obaviti tehnički pregled građevine.

(2) U slučaju nepotpunog zahtjeva Ministarstvo odnosno nadležno upravno tijelo je obvezno u roku od petnaest dana od primitka zahtjeva zatražiti dopunu.

(3) Tehnički pregled obavlja povjerenstvo koje osniva Ministarstvo odnosno nadležno upravno tijelo.

(4) Ministarstvo odnosno nadležno upravno tijelo imenuje predsjednika povjerenstva i određuje tijela i osobe određene posebnim propisima koji upućuju svog predstavnika kao člana povjerenstva.

(5) Predsjednik i članovi povjerenstva su stručni djelatnici i predstavnici tijela i osoba određenih posebnim propisima koji su izdali potvrde iz članka 208. stavka 3. ovoga Zakona, predstavnici drugih tijela državne uprave i pravnih osoba s javnim ovlastima te neovisni stručnjaci koje odredi osnivač povjerenstva.

(6) Tijela i osobe iz stavka 4. ovoga članka dužna su osigurati sudjelovanje svog predstavnika u radu povjerenstva.

(7) Način obavljanja tehničkog pregleda, sadržaj pisane izjave izvođača o izvedenim radovima i uvjetima održavanja građevine i sadržaj završnog izvješća nadzornog inženjera propisuje ministar pravilnikom.

Uporaba i održavanje građevine

Članak 269.

Građevina se rabi samo sukladno njezinoj namjeni.

Članak 270.

(1) Vlasnik građevine odgovoran je za njezino održavanje.

(2) Vlasnik građevine dužan je osigurati održavanje građevine tako da se tijekom njezinog trajanja očuvaju bitni zahtjevi za građevinu, unapređivati ispunjavanje bitnih zahtjeva za građevinu te je održavati tako da se ne naruše svojstva građevine, odnosno kulturnog dobra ako je ta građevina upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske.

(3) U slučaju oštećenja građevine zbog kojeg postoji opasnost za život i zdravlje ljudi, okoliš, prirodu, druge građevine i stvari ili stabilnost tla na okolnom zemljištu, vlasnik građevine dužan je poduzeti hitne mjere za otklanjanje opasnosti i označiti građevinu opasnom do otklanjanja takvog oštećenja.

3.8. Uklanjanje građevina

Zahtjev i postupak za izdavanje dozvole za uklanjanje

Članak 275.

(1) Zahtjev za izdavanje dozvole za uklanjanje građevine ili njezina dijela vlasnik građevine podnosi Ministarstvu, odnosno nadležnom tijelu u pisanom obliku i prilaže:

- tri primjerka projekta uklanjanja građevine ili njezinog dijela,
- dokaz vlasništva građevine,
- **potvrde tijela ili osoba određenih posebnim propisima ako se uklanjanjem može ugroziti javni interes (npr. zaštita i spašavanje ljudi, zaštita okoliša, zaštita građevina koje su kulturno dobro, zaštita komunalne i druge infrastrukture i dr.).**

(2) U postupku izdavanja dozvole za uklanjanje građevine ili njezina dijela stranka je vlasnik građevine te vlasnik nekretnine na kojoj je izgrađena građevina za koju se izdaje dozvola za uklanjanje i nositelj drugih stvarnih prava na toj nekretnini. Stranka je i vlasnik i nositelj drugih stvarnih prava na nekretnini koja neposredno graniči s nekretninom za koju se izdaje dozvola za uklanjanje, ako se uklanjanjem utječe na njegova stvarna prava.

Nadzor urbanističke inspekcije

Članak 293.

(1) U provedbi inspekcijskog nadzora urbanistički inspektor će predložiti da se po pravu nadzora poništi:

- **lokacijska dozvola koja je očito izdana protivno ovom Zakonu i propisima donesenim na osnovi ovoga Zakona, dokumentu prostornog uređenja i posebnim propisima,**
- rješenje o utvrđivanju građevne čestice koje je izdano protivno ovom Zakonu i propisima donesenim na osnovi ovoga Zakona, dokumentu prostornog uređenja i posebnim propisima,

- rješenje o zadržavanju objekata u prostoru doneseno protivno Zakonu o postupanju s objektima građenim protivno prostornim planovima i bez odobrenja za građenje ("Narodne novine", br. 33/92.) ili Zakonu o prestanku važenja Zakona o postupanju s objektima građenim protivno prostornim planovima i bez odobrenja za građenje ("Narodne novine", br. 33/95.).
- akt o parcelaciji koji je izdan na osnovi nezakonite potvrde o njegovoj usklađenosti s lokacijskom dozvolom ili rješenjem o uvjetima građenja ili rješenjem o utvrđenju građevne čestice ili detaljnim planom uređenja.

(2) Rješenje o poništenju akata iz stavka 1. ovoga članka može se donijeti u roku od godine dana od kada su postali konačni u upravnom postupku.

Otklanjanje oštećenja na postojećoj građevini

Članak 298.

(1) U provedbi inspekcijskog nadzora građevinski inspektor rješenjem naređuje vlasniku građevine da otkloni oštećenja na postojećoj građevini zbog kojih postoji opasnost za život ljudi, okoliš, druge građevine ili stabilnost tla na okolnom zemljištu u određenom roku te poduzima mjere iz članka 287. ovoga Zakona.

(2) Rješenjem iz stavka 1. ovoga članka građevinski inspektor naređuje vlasniku građevine i uklanjanje građevine ili njezinog dijela ako u određenom roku ne otkloni oštećenja i određuje način izvršenja inspekcijskog rješenja putem druge osobe u roku od trideset dana od dana utvrđenja da vlasnik u određenom roku nije postupio prema naređenom.

(3) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka dostavlja se radi znanja jedinici lokalne samouprave na čijem se području nalazi oštećena građevina i nadležnoj policijskoj upravi.

(4) Smatra se da je građevinski inspektor donošenjem rješenja iz stavka 1. ovoga članka postupio u skladu sa člankom 383. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima.

(5) Ako se građevina iz stavka 1. ovoga članka nalazi u naselju ili dijelu naselja, koje je upisano u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske kao kulturno povijesna cjelina ili je građevina upisana u taj Registar ili se nalazi u zaštićenom dijelu prirode, građevinski inspektor rješenje iz stavka 1. ovoga članka odmah dostavlja tijelu državne uprave nadležnom za poslove zaštite kulturnih dobara i zaštite prirode.

(6) Tijelo iz stavka 5. ovoga članka će u roku od petnaest dana od dana primitka rješenja će u slučaju građevine koja se nalazi u naselju ili dijelu naselja, koje je upisano u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske kao kulturno povijesna cjelina ili je građevina upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske odrediti vlasniku građevine način i rok otklanjanja oštećenja. Isto tijelo će odlučiti o mogućnosti uklanjanja građevine koja je kao pojedinačno zaštićeno kulturno dobro upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, ako vlasnik u određenom mu roku ne otkloni oštećenja.

(7) Rješenjem o otklanjanju oštećenja na postojećoj građevini iz stavka 5. ovoga članka, koja nije upisana kao pojedinačno zaštićeno kulturno dobro u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, građevinski inspektor naređuje vlasniku građevine i uklanjanje građevine ili njezinog dijela, ako u roku i na način određen od tijela iz stavka 5. ovoga članka ne otkloni oštećenja, te određuje i način izvršenja inspekcijskog rješenja putem druge osobe u roku od trideset dana od dana utvrđenja da vlasnik u određenom mu roku nije postupio prema naređenom.

(8) Rješenjem o otklanjanju oštećenja na postojećoj građevini iz stavka 5. ovoga članka, koja je upisana kao pojedinačno zaštićeno kulturno dobro u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, građevinski inspektor naređuje vlasniku građevine i uklanjanje građevine ili njezinog dijela, ako u roku i na način određen od tijela iz stavka 5. ovoga članka ne otkloni oštećenja, te određuje način izvršenja inspekcijskog rješenja putem druge osobe u roku od trideset dana od dana utvrđenja da vlasnik u određenom mu roku nije postupio prema naređenom, koje će se provesti ako to odobri tijelo iz stavka 5. ovoga članka.

(9) U slučaju građevine koja je upisana kao pojedinačno zaštićeno kulturno dobro u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske i za koju tijelo iz stavka 5. ovoga članka ne odobri uklanjanje, a vlasnik nije otklonio oštećenja, tijelo iz stavka 5. ovoga članka će provesti taj postupak prema posebnom zakonu.

(10) Građevinski inspektor naređuje uklanjanje dijela građevine ako je oštećenje na postojećoj građevini takvo da se uklanjanjem dijela građevine ne narušava mehanička otpornost i stabilnost preostalog dijela građevine. Ako bi se uklanjanjem dijela građevine narušila mehanička otpornost i stabilnost preostalog dijela građevine, građevinski inspektor će narediti uklanjanje cijele građevine.

Obustava građenja

Članak 299.

(1) U provedbi inspekcijskog nadzora građevinski inspektor će rješenjem narediti investitoru, odnosno vlasniku obustavu daljnjeg građenja građevine:

- ako se građevina ili njezin dio gradi protivno konačnom, odnosno pravo-

moćnom rješenju o uvjetima građenja, građevinskoj dozvoli odnosno protivno potvrđenom glavnom projektu, odnosno protivno izmjeni i/ili dopuni rješenja o uvjetima građenja, izmjeni i/ili dopuni glavnog projekta, odnosno potvrde glavnog projekta, izmjeni i/ili dopuni građevinske dozvole, a ne radi se o protivnosti opisanoj kao razlog za uklanjanje građevine ili njezinog dijela iz članka 300. stavka 1. podstavka 2. ovoga Zakona,
- ako gradi građevinu iz članka 209. stavka 1. ovoga Zakona, a nema glavni projekt,
- ako gradi građevinu iz članka 209. stavka 2. i 4. ovoga Zakona, a nema izvedbeni projekt,
- ako gradi građevinu, a nije osigurao stručni nadzor građenja,
- ako utvrdi nepravilnosti u glavnom projektu ili građenju građevine koje mogu ugroziti ispunjavanje bitnih zahtjeva za građevinu,
- ako nakon proteka roka određenog rješenjem iz članka 296. ovoga Zakona nisu otklonjene utvrđene nepravilnosti,
- ako građevinske radove izvodi osoba koja ne ispunjava uvjete za obavljanje djelatnosti građenja prema posebnom zakonu,
- ako gradi građevinu nakon donošenja zaključka kojim se dopušta obnova postupka izdavanja rješenja o uvjetima građenja odnosno izdavanja građevinske dozvole.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka građevinski inspektor prije donošenja rješenja iz stavka 1. ovoga članka na licu mjesta naređuje i zatvara gradilište posebnim službenim znakom i pečaćenjem onemogućuje korištenje oruđa, strojeva i drugih sredstava za rad, a nadležna policijska uprava će po potrebi udaljiti s gradilišta izvođača koji izvodi građevinske radove.

(3) U slučaju obustave građenja na građevini koja je upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske građevinski inspektor će obavijest o tome dostaviti tijelu državne uprave nadležnom za poslove kulture i nadležnoj policijskoj upravi.

Uklanjanje građevine

Članak 300.

(1) U provedbi inspekcijskog nadzora građevinski inspektor će rješenjem investitoru, odnosno vlasniku narediti uklanjanje građevine odnosno njezinog dijela:
- ako se gradi ili je izgrađena bez konačnog, odnosno pravomoćnog rješenja o uvjetima građenja, građevinske dozvole, odnosno bez potvrđenog glavnog projekta,
- ako se gradi protivno konačnom, odnosno pravomoćnom rješenju o uvjetima građenja, građevinskoj dozvoli odnosno protivno potvrđenom glavnom projektu, odnosno protivno izmjeni i/ili dopuni rješenja o uvjetima građenja, izmjeni i/ili dopuni glavnog projekta, odnosno potvrde glavnog projekta i izmjeni i/ili dopuni građevinske dozvole, tako da je vanjska tlocrtna površina građevine, mjerena kao tlocrtna projekcija najistaknutijih dijelova građevine veća od maksimalno dozvoljene, i/ili nije poštivana propisana udaljenost obveznoga građevinskog pravca, odnosno regulacijskog pravca, i/ili je građevina smještena na manjoj udaljenosti od granice građevne čestice ili druge građevine od najmanje udaljenosti dozvoljene dokumentom prostornog uređenja i/ili je broj etaža izgrađen veći od dozvoljenog, u kojem slučaju se smatra građevinom koja se gradi, odnosno koja je izgrađena bez tih akata,
- ako je izgrađena protivno konačnom, odnosno pravomoćnom rješenju o uvjetima građenja, građevinskoj dozvoli odnosno protivno potvrđenom glavnom projektu, odnosno protivno izmjeni i/ili dopuni rješenja o uvjetima građenja, izmjeni i/ili dopuni glavnog projekta, odnosno potvrde glavnog projekta i izmjeni i/ili dopuni građevinske dozvole,
- ako je stanje izvedene građevine protivno aktu iz članka 241., odnosno aktu iz članka 244. ovoga Zakona,
- ako tijekom građenja utvrdi neotklonjive nepravilnosti zbog kojih je ugrožena stabilnost građevine i stabilnost okolnih građevina ili je na drugi način ugrožen život ljudi,
- ako u određenom roku ne postupi prema članku 238. stavku 3. ovoga Zakona,
- ako je izgrađen za vrijeme obnove postupka izdavanja akta kojim se odobrava građenje,
- ako se radi o građevini oštećenoj ili porušenoj u domovinskom ratu, a Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka je izdalo potvrdu da građevinu nije moguće uvrstiti u projekt obnove ratom oštećenih ili porušenih građevina.

(2) U provedbi inspekcijskog nadzora građevinski inspektor će rješenjem investitoru, odnosno vlasniku narediti uklanjanje:
- privremene građevine koja nije uklonjena u propisanom roku,
- postojeće građevine koja nije uklonjena prije građenja zamjenske građevine.

(3) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka građevinski inspektor prije donošenja rješenja iz stavka 1. ovoga članka na licu mjesta naređuje i zatvara gradilište posebnim službenim znakom i pečaćenjem onemogućuje korištenje oruđa, strojeva i drugih sredstava za rad, a nadležna policijska uprava će po potrebi udaljiti s gradilišta izvođača koji izvodi građevinske radove.

(4) Rješenjem iz stavka 1. i 2. ovoga članka građevinski inspektor će odrediti rok u kojem je investitor dužan ukloniti građevinu ili njezin dio.

(5) Rješenjem iz stavka 1. i 2. ovoga članka građevinski inspektor određuje i način izvršenja inspekcijskog rješenja putem druge osobe te ujedno upozorava investitora, odnosno vlasnika građevine da će se uklanjanju građevine, odnosno njezinog dijela pristupiti najkasnije u roku od trideset dana od dana utvrđenja da investitor, odnosno vlasnik nije postupio prema naređenom i da će se ukloniti svi dijelovi građevine izgrađeni nakon donošenja rješenja.

(6) Na temelju rješenja iz stavka 1. ovoga članka bez donošenja dopunskog odnosno posebnog rješenja, uklonit će se i oni dijelovi građevine koji bi nakon uklanjanja dijela građevine čije je uklanjanje naređeno, mogli biti opasnost za život i zdravlje ljudi, druge građevine ili stabilnost tla na okolnom zemljištu.

(7) Na temelju rješenja iz stavka 1. ovoga članka, osim dijela građevine iz stavka 1. ovoga članka uklonit će se bez donošenja posebnog rješenja i dio građevine koji nakon uklanjanja navedenog dijela, ne ispunjava bitni zahtjev mehaničke otpornosti i stabilnosti.

(8) U slučaju građevine koja je upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, građevinski inspektor će prije donošenja rješenja iz stavka 1. ovoga članka zatražiti od tijela državne uprave nadležnog za poslove zaštite kulturnih dobara, da odluči o mogućnosti uklanjanja te građevine ili njezinog dijela.

(9) Rješenje iz stavka 1. ovoga članak građevinski inspektor donosi i u slučaju kada utvrdi da je potvrđeni glavni projekt izrađen protivno lokacijskim uvjetima iz lokacijske dozvole.

(10) Iznimno od stavka 1. ovoga članka građevinski inspektor neće investitoru, odnosno vlasniku narediti uklanjanje građevine ili njezinog dijela (potporni zidovi, podzemne građevine u neposrednoj blizini drugih građevina i sl.), ako bi tim uklanjanjem nastala opasnost za život ljudi, druge građevine ili stabilnost tla na okolnom zemljištu, nego će investitoru, odnosno vlasniku narediti izradu projekta sanacije od ovlaštene osobe. Investitor je takvu građevinu odnosno njezin dio obvezan označiti opasnom i po izradi projekta sanacije od ovlaštene osobe ukloniti putem ovlaštenog izvođača tu građevinu odnosno njezin dio sukladno projektu sanacije.

Zabrana uklanjanja građevine

Članak 301.

(1) U provedbi inspekcijskog nadzora građevinski inspektor rješenjem naređuje investitoru, odnosno vlasniku zabranu daljnjeg uklanjanja građevine odnosno njezinog dijela ako se građevina ili njezin dio uklanja bez konačnog, odnosno pravomoćnog akta kojim se odobrava uklanjanje iz članka 273. stavka 1. ovoga Zakona.

(2) Građevinski inspektor prije donošenja rješenja iz stavka 1. ovoga članka na licu mjesta naređuje i zatvara gradilište posebnim službenim znakom, a nadležna policijska uprava će po potrebi udaljiti s gradilišta izvođača koji izvodi građevinske radove.

(3) U slučaju uklanjanja građevine iz stavka 1. ovoga članka građevinski inspektor će rješenje o uklanjanju dostaviti nadležnoj policijskoj upravi na znanje, a ako je građevina upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske i tijelu nadležnom za poslove zaštite kulturnih dobara.

UREDBA O ODRŽAVANJU ZGRADA

"Narodne novine", br. 64/97

Na temelju članka 387. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ("Narodne novine", broj 91/96) Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 19. lipnja 1997. godine donijela

Uredbu o održavanju zgrada

Članak 1.

Ovom Uredbom uređuju se pitanja namjene sredstava zajedničke pričuve radi održavanja zgrada u suvlasništvu, vrste i način poduzimanja hitnih i nužnih popravaka na zgradama i pitanja u svezi dostavljanja podataka o stanovima.

Članak 2.

Sredstva zajedničke pričuve suvlasnici zgrade koriste prema godišnjem odnosno višegodišnjem programu osobito za pokriće troškova:

- redovitog održavanja i poboljšavanja zajedničkih dijelova i uređaja zgrade,
- hitnih popravaka zajedničkih dijelova i uređaja zgrade,
- nužnih popravaka zajedničkih dijelova i uređaja zgrade,
- osiguranja zgrade kod osiguravajućeg društva,
- zamjene postojećih i ugradnje novih zajedničkih dijelova i uređaja zgrade,
- otplate zajma za financiranje troškova održavanja i poboljšavanja zgrade,
- poslovanja upravitelja zgrade.

Sredstva zajedničke pričuve suvlasnici su dužni uplaćivati na poseban račun koji će u tu svrhu otvoriti svi zajedno ili osobe koje suvlasnici ovlaste.

Upravitelj raspolaže sredstvima zajedničke pričuve, pod uvjetima i u granicama utvrđenim ugovorom kojeg upravitelj sklapa sa suvlasnicima.

Članak 3.

Ako suvlasnici zgrade međuvlasničkim ugovorom ne urede drukčije, zajedničkim dijelovima i uređajima zgrade smatraju se:

- nosiva konstrukcija zgrade (temelji, nosivi zidovi, stupovi, međukatna konstrukcija, krovna konstrukcija i sl.),
- pokrov,
- prohodne i neprohodne zajedničke terase,
- pročelja zgrade uključivo prozori i vrata,
- elementi zaštite od vanjskih utjecaja na zajedničkim dijelovima zgrade (kapci, žaluzine, grilje i sl.),
- krovna i ostala limarija na zajedničkim dijelovima zgrade,
- dimnjaci i ventilacijski kanali, hidranti, protupožarni sustavi i instalacije uključujući i protupožarne aparate u zajedničkim dijelovima zgrada,
- zajednička stubišta uključujući i ogradu stubišta,
- požarni prilazi, ljestve i stepeništa,
- dizala u zajedničkim dijelovima zgrade s instalacijama i uređajima koji omogućavaju njihovu redovitu uporabu,
- instalacije za dovod plina i električne energije do brojila stana ili drugog posebnog dijela zgrade,
- instalacije kanalizacije, glavni vertikalni i horizontalni vodovi i temeljne instalacije uključivo revizionа okna,
- vodovodne instalacije od glavnog vodomjera za zgradu do odvajanja instalacije za pojedini stan ili drugi posebni dio zgrade odnosno do vodomjera u stanu ili drugom posebnom dijelu zgrade,
- sanitarni uređaji i instalacije vodovoda i kanalizacije u zajedničkim dijelovima zgrade,
- električne instalacije stubišne rasvjete i drugih trošila u zajedničkim dijelovima zgrade, glavna razvodna ploča s uklopnim satom, električne instalacije za stanove i posebne dijelove zgrade do brojila za stan ili drugi posebni dio zgrade,
- nužna i panik rasvjeta,
- zajedničke instalacije centralnog grijanja i centralne pripreme tople vode do radijatorskog ventila odnosno ventila trošila u stanu ili drugom posebnom dijelu zgrade,
- radijatori i druga grijaća tijela u zajedničkom dijelu zgrade,
- telefonske instalacije do mjesta razdvajanja u stan ili drugi posebni dio zgrade,
- zajedničke televizijske ili radio antenske instalacije uključujući i kabelske i satelitske instalacije s pojačalom i svim drugim zajedničkim uređajima koji omogućuju redoviti prijam, do mjesta razdvajanja u stan ili drugi posebni dio zgrade,
- instalacije i uređaji za zvonce, električne brave i interni govorni uređaj od ulaza u zgradu do stana ili drugog posebnog dijela zgrade odnosno do mjesta odvajanja instalacije za pojedini stan ili drugi posebni dio zgrade,
- zajednička kotlovnica i toplinska podstanica,
- zajednička hidroforska postrojenja i bunari za vodu, prepumpne stanice za otpadnu vodu i pumpne stanice za vodu, električni agregati, aku baterije i

drugi uređaji za rasvjetu, pokretanje dizala i sl.,
- gromobranske instalacije,
- kanali za smeće,
- septičke jame.

Članak 4.

Sredstva zajedničke pričuve koriste se za održavanje zajedničkih dijelova i uređaja zgrade u graditeljskom i funkcionalnom stanju i to:
- ličenje i bojanje zidova, stropova, vanjske i unutarnje stolarije i tapetarski radovi,
- ličenje bravarije, radijatora, drugih grijaćih tijela i drugih odgovarajućih elemenata u zgradi,
- premazivanje zidova i stropova vapnom,
- premazivanje dimnjaka,
- zamjena pokrova
- keramičarski i drugi radovi na završnim oblogama podova i zidova,
- zamjena podnih obloga i premazivanje podova,
- popravak pročelja,
- zamjena i popravak stolarije uključujući i elemente zaštite od vanjskih utjecaja (kapci, žaluzine, grilje i sl.),
- popravak pokrova i ravnog krova,
- održavanje rasvjete i drugih električnih uređaja (zamjena žarulja, prekidača, utičnica, zvonca, svjetiljki, internog govornog uređaja i sl.) kao i održavanje vanjske rasvjete koja pripada zgradi,
- zamjena i popravak brava i drugih elemenata koji pripadaju zgradi,
- održavanje nasada, staza, opreme i drugih elemenata na zemljištu koji pripadaju zgradi (ograde, sprave za igru djece, okviri za čišćenje tepiha, klupe i sl.),
- redoviti servisi na uređajima za grijanje i pripremu tople vode (kotlovnica i toplinska podstanica i dr.),
- redoviti servisi dizala,
- redoviti servisi protupožarne instalacije i protupožarnih aparata u zgradi,
- redoviti servisi agregata za rasvjetu, hidroforskih postrojenja i prepumpnih stanica za otpadnu vodu i pumpnih stanica za vodu,
- redoviti servisi na antenskim uređajima, uređajima za prijam televizijskog programa uključujući i uređaje za kabelsku i satelitsku TV,
- redoviti servisi na instalacijama vodovoda, kanalizacije, elektrike, plina i dr.
- redoviti servisi ostalih aparata i uređaja u zgradi prema naputku proizvođača,
- čišćenje dimnjaka i dimovodnih kanala (dimnjačarske usluge),

- dezinsekcija i deratizacija zajedničkih prostora zgrade i posebnih dijelova zgrade kada se obavlja u cijeloj zgradi u cilju trajnog otklanjanja štetočina i gamadi,
- čišćenje kanala za smeće,
- čišćenje septičkih jama,
- čišćenje odvodnih rešetaka, vodovodnih grla i oluka.

Članak 5.

Hitnim popravcima smatra se poduzimanje radova na zajedničkim dijelovima i uređajima zgrade naročito u slučaju:
- kvarova na plinskim instalacijama,
- kvarova na sustavu centralnog grijanja i toplovodnom sustavu,
- puknuća, oštećenja i začepljenja vodovodne i kanalizacione instalacije, radi spriječavanja daljnjih štetnih posljedica,
- kvarova na električnoj instalaciji,
- znatnijih oštećenja dimnjaka i dimovodnih kanala,
- prodiranja oborinskih voda u zgradu, saniranja posljedica istog prodora, te znatnijeg oštećenja krova,
- narušene statičke stabilnosti zgrade ili pojedinih dijelova zgrade,
- kvarova na dizalu,
- otpadanja dijelova pročelja.

Upravitelj može obaviti hitne popravke i na posebnom dijelu zgrade ako iste ne obavi vlasnik tog dijela zgrade, a od njih prijeti opasnost ostalim dijelovima zgrade.

U tom slučaju utrošena sredstva zajedničke pričuve dužan je nadoknaditi vlasnik tog dijela zgrade.

Kad upravitelj utvrdi potrebu obavljanja hitnih popravaka dužan je iste poduzeti odmah ili u najkraćem roku.

Članak 6.

Nužnim popravcima smatra se poduzimanje radova osobito radi:
- sanacije krovne konstrukcije, nosivih zidova, stupova, međukatnih konstrukcija, temelja,
- sanacije dimnjaka i dimovodnih kanala,
- sanacije ravnih i kosih krovova,
- sanacije klizišta,
- zamjene instalacija na zajedničkim dijelovima i uređajima zgrade (vodovodne, kanalizacijske, električne, plinske, centralnog grijanja i sl.),
- popravka pročelja zgrade,
- izolacije zidova, podova i temelja zgrade.

Članak 7.

Suvlasnici zgrade odnosno upravitelj zgrade dužan je dostaviti upravnom odjelu jedinice lokalne samouprave nadležnom za poslove stanovanja odnosno Grada Zagreba podatke o stanovima glede vlasništva, površine stana, opremljenosti i položaja stana u zgradi.

Podatke iz stavka 1. ovoga članka nije potrebno dostaviti ako su isti dostavljeni prema propisima o najmu stanova.

Članak 8.

Ova Uredba stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

Klasa: 370-01/97-01/13
Urbroj: 5030116-97-2
Zagreb, 19. lipnja 1997.

IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O OBNOVI

"Narodne novine", br. 24/96, 54/96 i 87/96

Članak 33.

(1) **Radi očuvanja izvornih urbanističko-arhitektonskih i povijesnih značajki naselja i pojedinih objekata u naselju, na određenom broju uništenih ili oštećenih obiteljskih kuća koje su pod zaštitom zbog spomeničkog svojstva graditeljske baštine ili se nalaze unutar zaštićene urbane ili ruralne cjeline izvodit će se osnovni radovi obnove u skladu s načelima zaštite spomenika kulture i prirode, a na temelju tehničke dokumentacije na koju je prethodno dana suglasnost tijela državne uprave, nadležnog za poslove zaštite kulturne i prirodne baštine i uz suglasnost Ministarstva.**

(2) Radovi unutarnjeg uređenja na obiteljskim kućama iz stavka 1. ovoga članka izvode se u skladu s odredbom članka 24. stavka 2. ovoga Zakona.

Članak 59.

(1) Prijedlog godišnjih programa obnove infrastrukture i objekata javne namjene podnose nadležna ministarstva i to:

1. Ministarstvo gospodarstva, za obnovu elektroprivrednih objekata i plinsko-gospodarstvenih objekata (elektroenergetski vodovi, mreže, transformatorske stanice i druge instalacije, zgrade i drugi nespomenuti elektroprivredni objekti, plinovodi i objekti na plinovodima),
2. Ministarstvo pomorstva, prometa i veza, za obnovu poštanskih i telekomunikacijskih objekata (telekomunikacijske linije, kabeli i instalacije te zgrade i drugi nespomenuti poštanski i telekomunikacijski objekti),
3. Ministarstvo pomorstva prometa i veza, za obnovu prometnih objekata (zgrade željezničkog prometa, željeznički vozni park, željezničke pruge, željeznički mostovi, nadvožnjaci i podvožnjaci, tuneli i galerije te drugi željeznički objekti i instalacije; regionalne i lokalne ceste, cestovni mostovi, nadvožnjaci i podvožnjaci, tuneli i galerije, ulice i trgovi te drugi cestovni objekti i instalacije; riječne i morske operativne obale, riječne i morske luke s lukobranima i zgrade vodenog prometa; zrakoplovne piste i zgrade zrakoplovnog prometa te drugi nespomenuti prometni objekti),
4. Državna uprava za vode, za obnovu objekata i uređaja vodnogospodarske infrastrukture s kojima upravljaju Hrvatske vode, vodoopskrbne sustave i sustave za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda,

5. Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva, za obnovu šuma, zgrada i objekata javnog poduzeća "Hrvatske šume",
6. Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, za obnovu objekata i uređaja komunalne infrastrukture,
7. Državna uprava za zaštitu okoliša, za postupanje s opasnim otpadom,
8. Ministarstvo unutarnjih poslova, za obnovu zgrada i objekata iz svoga djelokruga (policijskih uprava, postaja i ispostava),
9. Ministarstvo uprave, za obnovu upravnih zgrada i objekata tijela državne lokalne uprave i samouprave,
10. Ministarstvo prosvjete i športa, za obnovu školskih zgrada i objekata te objekata đačkog standarda,
11. Ministarstvo kulture, za obnovu zgrada i objekata za kulturu i umjetnost (domovi kulture, kazališta, kinematografi, knjižnice, čitaonice, muzeji i zbirke, spomenici kulture te drugi nespomenuti objekti kulture),
12. Državna uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine[43], **za obnovu zaštićenih urbanih i ruralnih cjelina kao i objekata koji imaju svojstva spomenika kulture ili se nalaze unutar zaštićenih spomeničkih cjelina i dijelova prirode,**
13. Ministarstvo zdravstva, za obnovu zdravstvenih objekata (bolnice, klinike, zdravstveni domovi i stanice, poliklinike i ambulante i drugi nespomenuti zdravstveni objekti),
14. Ministarstvo rada i socijalne skrbi, za obnovu društvenih i socijalnih objekata (jaslice, vrtić, domovi za djecu sa smetnjama u razvoju, domovi za invalide, domovi umirovljenika i drugi nespomenuti društveni i socijalni objekti),
15. Ministarstvo znanosti i tehnologije, za obnovu zgrada i objekata za znastveno-istraživačku, znanstveno-nastavnu djelatnost i zgrada i objekata studentskog standarda.

(2) Ministarstvo objedinjuje dijelove programa koje pripremaju ministarstva i državne upravne organizacije iz stavka 1. ovoga članka te dostavlja program Vladi Republike Hrvatske radi donošenja.

(3) Godišnji program obnove infrastrukture i objekata javne namjene donosi vlada Republike Hrvatske za 1995. godinu najkasnije do 31. svibnja, a za svaku narednu godinu do 31. prosinca za godinu koja slijedi.

43 Od 1996. godine to je obveza Ministarstva kulture obzirom da od tada Državna uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine više ne postoji, a djelokrug poslova na zaštiti kulturne baštine preuzelo je Ministarstvo kulture.

ZAKON O KONCESIJAMA

"Narodne novine", br. 125/08

I. Opće odredbe

Predmet Zakona

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuju postupci davanja koncesije, prestanak koncesije, pravna zaštita u postupcima davanja i prestanka koncesije te druga pitanja u vezi s koncesijama.

(2) U smislu ovog Zakona:

- *Koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra* jest ugovorom uređen pravni odnos čiji je predmet korištenje općeg ili drugog dobra za koje je zakonom određeno da je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku.
- *Koncesija za javne radove* jest ugovorom uređen pravni odnos čiji je predmet izvođenje radova ili projektiranje i izvođenje radova, a koji se odnose na jednu ili više djelatnosti ili određenih zakonom kojim se uređuje pojedina koncesija ili navedenih u Dodatku I. propisa kojim se uređuje javna nabava, ako se naknada za javne radove sastoji ili samo od prava na gospodarsko korištenje radova ili od tog prava zajedno s plaćanjem.
- *Koncesija za javne usluge* jest ugovorom uređen pravni odnos čiji je predmet pružanje jedne ili više usluga u općem interesu ili određenih zakonom kojim se uređuje pojedina koncesija ili navedenih u Dodatku II. propisa kojim se uređuje javna nabava, ako se naknada za pružene usluge sastoji ili samo od prava na gospodarsko korištenje usluga ili od tog prava zajedno s plaćanjem.

Značenje pojmova

Članak 2.

Pojedini pojmovi u smislu ovog Zakona imaju sljedeće značenje:

1. *Davatelj koncesije (koncedent)* je tijelo, odnosno pravna osoba koja je, u skladu s ovim Zakonom, nadležna za davanje koncesije.
2. *Koncesionar* je fizička ili pravna osoba s kojom je davatelj koncesije potpisao ugovor o koncesiji.
3. *Ugovor o koncesiji* je ugovor koji su potpisali davatelj koncesije s jedne

strane i koncesionar s druge strane, a koji sadrži odredbe o međusobnim pravima i obvezama vezanim uz korištenje dane koncesije.

4. *Naknada za koncesiju* je naknada koju plaća koncesionar na temelju ugovora o koncesiji.
5. *Registar koncesija* je jedinstvena elektronička evidencija ugovora o koncesijama danim na području Republike Hrvatske.
6. *Odluka o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja* je upravni akt koji donosi davatelj koncesije na prijedlog stručnog povjerenstva za koncesiju, a nakon ocjene pristiglih ponuda za davanje koncesije i u skladu s dokumentacijom za nadmetanje i kriterijima za odabir najpovoljnije ponude.
7. *Pisani ili u pisanom obliku* znači svaki izričaj koji se sastoji od riječi ili brojčanih iznosa koji se mogu čitati, umnožavati i naknadno slati. Takav izričaj može uključivati podatke koji se prenose i pohranjuju pomoću elektroničkih sredstava.
8. *Ponuditelj* je pravna ili fizička osoba koja je dostavila ponudu u postupku za davanje koncesije.

Davatelj koncesije

Članak 3.

Davatelj koncesije može biti:

a) Hrvatski sabor, Vlada Republike Hrvatske, središnja tijela državne uprave, u ime Republike Hrvatske,

b) nadležna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, u ime jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te

c) pravne osobe posebnim propisima ovlaštene za davanje koncesija.

Predmet koncesije

Članak 4.

(1) Koncesija se može dati u različitim područjima i za različite djelatnosti, a naročito:

1. za eksploataciju mineralnih sirovina,
2. za korištenje voda i javnog vodnog dobra,
3. za pravo lova u državnim lovištima i uzgajalištima divljači,
4. na pomorskom dobru,
5. na poljoprivrednom zemljištu,
6. za pojedine djelatnosti unutar zaštićenih područja prirode, te za korištenje drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti i speleoloških objekata,
7. za igre na sreću,
8. u području energetike,
9. za obavljanje linijskog i obalnog pomorskog i riječnog prijevoza,
10. za luke,
11. za javne ceste,
12. za javni prijevoz,
13. za zračne luke,
14. u području sporta,
15. **na kulturnim dobrima,**
16. za komunalne djelatnosti,
17. u području željeznica,
18. za gospodarsko korištenje žičare,
19. za djelatnosti gospodarenja otpadom te
20. u području turizma.

(2) Koncesija se ne može dati na šumama i šumskom zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske i na drugim dobrima utvrđenim posebnim propisima.

(3) Uvjeti, postupak, način i druga pitanja od značaja za davanje koncesija za pojedino područje ili djelatnost iz stavka 1. ovog članka uređuju se posebnim zakonom.

Izuzeća od primjene Zakona

Članak 5.

(1) Ovaj se Zakon ne primjenjuje:

1. na koncesiju koja je, na temelju propisa Republike Hrvatske, određena kao klasificirana ili čije izvršenje, na temelju zakona ili drugih propisa Republike Hrvatske, zahtijeva primjenu mjera informacijske sigurnosti,

2. na koncesiju koja je, u skladu s međunarodnim ugovorima koje je Republika Hrvatska sklopila s jednom ili više drugih država, namijenjena zajedničkoj provedbi ili korištenju projekata,

3. na koncesiju koja se daje u skladu s posebnim postupovnim pravilima međunarodnih organizacija.

(2) U slučaju davanja koncesija iz stavka 1. točke 2. i 3. ovog članka davatelj koncesije mora prije početka postupka davanja koncesije o tome obavijestiti Europsku komisiju.

Članak 6.

(1) Na koncesije za obavljanje djelatnosti radija i televizije ne primjenjuju se odredbe Glave III., IV., V., VI. i VII. ovog Zakona.

(2) Postupak davanja koncesije, propisan Glavom III. ovog Zakona, ne

primjenjuje se na davanje koncesije za javne usluge i gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra i to:

- na poljoprivrednom zemljištu,
- u području igara na sreću.

(3) Postupak davanja koncesije iz stavka 2. ovog članka pobliže se uređuje posebnim zakonom, uz obvezno poštivanje načela postupka davanja koncesije kako je to određeno člankom 17. ovog Zakona.

Članak 7.

(1) Vlasnik nekretnine na kojoj će se obavljati djelatnost za koju se namjerava dati koncesija sudjeluje kao stranka u postupku davanja te koncesije.

(2) Ako je Republika Hrvatska vlasnik nekretnine na kojoj će se obavljati djelatnost za koju se namjerava dati koncesija, u postupku davanja te koncesije sudjeluje nadležno državno odvjetništvo.

(3) U postupku davanja koncesije za gospodarsko korištenje općeg dobra, sudjeluje nadležno državno odvjetništvo.

Tajnost dokumentacije u postupcima davanja koncesije

Članak 8.

Na tajnost dokumentacije u postupcima davanja koncesije primjenjuju se odredbe propisa kojim se uređuje javna nabava.

II. Pripremne radnje za davanje koncesije

Članak 9.

(1) Pripremne radnje za davanje koncesije provodi davatelj koncesije.

(2) Pripremnim radnjama smatraju se posebno:

- **procjena vrijednosti koncesije,**
- **izrada studije opravdanosti davanja koncesije,**
- **imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju,**
- **izrada dokumentacije za nadmetanje te**
- poduzimanje svih ostalih mjera koje prethode postupku davanja koncesije u skladu s odredbama ovog Zakona i posebnih propisa kojima se pobliže uređuje pojedina vrsta koncesije.

Procjena vrijednosti koncesije

Članak 10.

(1) Na procjenu vrijednosti koncesije za javne usluge i javne radove primjenjuju se odgovarajuće odredbe propisa kojima se uređuje javna nabava.

(2) Na procjenu vrijednosti koncesije za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra primjenjuju se odgovarajuće odredbe propisa kojima se uređuje pojedina vrsta koncesije.

Studija opravdanosti davanja koncesije

Članak 11.

Davatelj koncesije u izradi studije opravdanosti davanja koncesije posebno uzima u obzir javni interes, utjecaj na okoliš, **zaštitu prirode i kulturnih dobara, financijske učinke koncesije na državni proračun, odnosno proračun jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i usklađenost s gospodarskim razvojnim planovima** i planovima davatelja koncesije.

Stručno povjerenstvo za koncesiju

Članak 12.

(1) **Prije početka postupka davanja koncesije, davatelj koncesije dužan je imenovati stručno povjerenstvo za koncesiju iz redova istaknutih stručnjaka iz područja prava, ekonomije, tehničkih i drugih odgovarajućih struka, ovisno o predmetu koncesije.** Broj članova stručnog povjerenstva mora biti neparan, no ne smije biti veći od 7 članova. Član stručnog povjerenstva ne smije imati izravnih ili neizravnih osobnih interesa u bilo kojoj aktivnosti koji bi doveli do sukoba tih interesa s njegovim dužnostima u radu stručnog povjerenstva.

(2) Davatelj koncesije obvezan je obavijestiti ministarstvo nadležno za financije o namjeri osnivanja stručnog povjerenstva iz ovog članka.

(3) Ministarstvo nadležno za financije može imenovati svojeg predstavnika u stručno povjerenstvo u roku od deset dana od dana zaprimanja obavijesti iz stavka 2. ovog članka, poštujući odredbe stavka 1. ovog članka o najvećem dopuštenom broju članova.

(4) Iznimno od stavka 1., 2. i 3. ovog članka, poslove stručnog povjerenstva iz stavka 5. ovog članka za koncesiju za obavljanje djelatnosti radija i televizije obavlja nezavisno regulatorno tijelo u skladu s odredbama posebnih propisa.

(5) **Zadaci stručnog povjerenstva za koncesiju su:**

1. pomoć davatelju koncesije pri pripremi potrebnih analiza i/ili studija opravdanosti davanja koncesije, pri pripremi i izradi uvjeta i dokumentacije za nadmetanje, pravila i uvjeta za ocjenu ponuditelja i primljenih ponuda te kriterija za odabir ponude,
2. analiza projektnog prijedloga koncesije radi utvrđivanja radi li se o projektu javno-privatnog partnerstva, kako je određen propisima kojima se uređuje javno-privatno partnerstvo,
3. pregled i ocjena pristiglih ponuda,
4. utvrđivanje prijedloga odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za davanje koncesije ili prijedloga odluke o poništenju postupka davanja koncesije, i obrazloženje tih prijedloga,
5. obavještavanje nadležnog državnog odvjetništva o namjeri davanja koncesije za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra, te
6. obavljanje ostalih poslova potrebnih za provedbu postupka davanja koncesije.

(6) Stručno povjerenstvo za koncesije o svom radu vodi zapisnik koji potpisuju svi članovi povjerenstva.

Projekti javno-privatnog partnerstva

Članak 13.

(1) U postupku analize iz članka 12. stavka 5. točke 2. ovog Zakona, stručno povjerenstvo primjenjuje kriterije određene propisima kojima se uređuje javno-privatno partnerstvo.

(2) U postupku iz stavka 1. ovog članka stručno povjerenstvo surađuje s tijelom nadležnim za odobravanje projekata javno-privatnog partnerstva.

(3) Ukoliko stručno povjerenstvo, prilikom provođenja postupka iz stavka 1. ovog članka, utvrdi da se radi o koncesiji koja ima obilježja projekta javno-privatnog partnerstva, primjenjuju se odgovarajuće odredbe propisa kojima se uređuje javno-privatno partnerstvo u dijelu koji se odnosi na predlaganje i odobravanje projekata javno-privatnog partnerstva.

Dokumentacija za nadmetanje

Članak 14.

(1) Dokumentacija za nadmetanje sadrži oblik ponude, sadržaj ponude, rok valjanosti ponude, opis predmeta koncesije (tehničke specifikacije), nacrt ugovora o koncesiji, uvjete i dokaze koje su ponuditelji obvezni dostaviti uz ponudu u svrhu dokazivanja sposobnosti ponuditelja, zahtjev za dostavom iscrpnog popisa društava iz članka 33. stavka 9. i 10. ovog Zakona, rok za donošenje odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja te sve ostale zahtjeve koje ponuditelj mora ispuniti.

(2) Ako davatelj koncesije ili drugo javnopravno tijelo na temelju posebnog propisa ima pravo ili određivanja cijene koju koncesionaru za njegove usluge plaćaju krajnji korisnici ili davanja suglasnosti koncesionaru na cjenik njegovih javnih usluga, takvo pravo, kao dio odredbi ugovora o koncesiji koja je predmet nadmetanja, treba biti sastavni dio dokumentacije za nadmetanje.

(3) Opis predmeta koncesije (tehničke specifikacije) ne smije ograničavati tržišno natjecanje u postupku davanja koncesije.

(4) Dokumentacija za nadmetanje mora biti izrađena na način koji omogućava usporedivost ponuda za davanje predmetne koncesije.

(5) Davatelj koncesije može u dokumentaciji za nadmetanje navesti tijela od kojih pravna i/ili fizička osoba koja ima interes za sudjelovanjem u postupku davanja koncesije može dobiti informacije o obvezama vezanima uz poreze, doprinose i ostala porezna davanja, uz zaštitu okoliša, prirode i kulturnih dobara, energetsku učinkovitost, odredbe o zaštiti na radu i o radnim uvjetima koje su na snazi na području na kojem će se izvoditi djelatnosti navedene u ugovoru o koncesiji.

(6) U postupku davanja koncesije svakoj se pravnoj i/ili fizičkoj osobi koja ima interes za sudjelovanjem u postupku davanja koncesije daje mogućnost da pod jednakim uvjetima dobije na uvid dokumentaciju za nadmetanje potrebnu za izradu ponude ili da je otkupi.

(7) Davatelj koncesije dužan je unaprijed odrediti novčanu naknadu za uvid ili otkup dokumentacije za nadmetanje potrebne za izradu ponude.

(8) Naknada iz stavka 7. ovog članka prihod je državnog proračuna, odnosno proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ako su iste davatelji koncesija.

(9) Podaci o pravnim i/ili fizičkim osobama koje zatraže uvid u dokumentaciju ili otkupe dokumentaciju čuvaju se kao tajna u skladu s člankom 8. ovog Zakona.

(10) Ako su za vrijeme roka za dostavu ponuda potrebne dopune, izmjene ili ispravci dokumentacije za nadmetanje, u skladu s posebnostima davanja predmetne koncesije, ona se dopunjava, mijenja ili ispravlja, a ako je potrebno dopunjava se, mijenja ili ispravlja i objava obavijesti o namjeri davanja koncesije, a rok za dostavu ponuda po potrebi se odgovarajuće produljuje.

(11) Davatelj koncesije obvezan je osigurati pravovremenu dostupnost promjena navedenih u stavku 10. ovog članka svim pravnim i/ili fizičkim osobama koje su iskazale interes za sudjelovanjem u postupku davanja koncesije.

(12) Na sva ostala pitanja sadržaja dokumentacije za nadmetanje u

slučaju davanja koncesije za javne radove primjenjuju se odgovarajuće odredbe propisa kojima se uređuje javna nabava.

Jamstvo za ozbiljnost ponude

Članak 15.

(1) Prije početka postupka davanja koncesije davatelj koncesije dužan je u dokumentaciji za nadmetanje i obavijesti o namjeri davanja koncesije navesti jamstvo za ozbiljnost ponude koje ponuditelj mora dostaviti.

(2) Vrsta i vrijednost jamstava određuju se ovisno o posebnostima davanja pojedine vrste koncesije, a u skladu s procjenom davatelja koncesije i u skladu s posebnim propisima kojima se uređuje ta vrsta koncesije.

(3) Stručno povjerenstvo iz članka 12. ovog Zakona predlaže vrstu i vrijednost pojedinog jamstva.

(4) Davatelj koncesije dužan je utvrditi visinu jamstva za ozbiljnost ponude u apsolutnom iznosu. Jamstvo za ozbiljnost ponude, osim u opravdanim slučajevima, ne može iznositi više od 5% procijenjene vrijednosti koncesije.

(5) Jamstvo za ozbiljnost ponude, ako je neiskorišteno, mora se vratiti najkasnije 10 dana nakon donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, odnosno odluke o poništenju postupka davanja koncesije.

(6) Ako se odluka o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ne donese unutar propisanog roka za donošenje te odluke, jamstvo za ozbiljnost ponude vraća se najkasnije 14 dana nakon isteka roka za donošenje navedene odluke, osim ako je davatelj koncesije tražio produljenje važenja jamstva u skladu s traženim produljenjem roka valjanosti ponude.

(7) Jamstvo za ozbiljnost ponude mora se bez odgode vratiti ako se ponuda ne razmatra pri odabiru.

(8) Na sva pitanja jamstva za ozbiljnost ponude kod davanja koncesija za javne radove primjenjuju se odredbe propisa kojima se uređuje javna nabava.

III. Postupak davanja koncesije

Opće odredbe

Članak 16.

(1) **Postupak davanja koncesije započinje danom objave obavijesti o namjeri davanja koncesije u "Narodnim novinama", a završava konačnošću Odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja ili konačnošću Odluke o poništenju postupka davanja koncesije.**

(2) Pitanja postupka davanja koncesija za javne usluge i gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra koja nisu uređena ovim Zakonom mogu se pobliže urediti posebnim zakonom, uz obvezno poštivanje načela postupka davanja koncesije kako je to određeno člankom 17. ovog Zakona.

(3) Na postupak davanja koncesije za javne radove odgovarajuće se primjenjuju propisi kojima se uređuje javna nabava, pri čemu se:

a) na postupak davanja koncesije za javne radove čija je vrijednost ugovora u ukupnom iznosu jednaka ili niža od 36.000.000,00 kuna, bez poreza na dodanu vrijednost (PDV-a), primjenjuju odgovarajuće odredbe o nabavama male vrijednosti, a
b) na postupak davanja koncesije za javne radove čija je vrijednost ugovora u ukupnom iznosu viša od 36.000.000,00 kuna, bez poreza na dodanu vrijednost (PDV-a), odgovarajuće primjenjuju odredbe propisa kojima se uređuje javna nabava.

(4) Na koncesije iz stavka 3. ovog članka primjenjuju se odredbe ovog Zakona osim odredbi članka 17. do 25. ovog Zakona.

(5) Iznos iz stavka 3. ovog članka može se izmijeniti, a o čemu odluku donosi Vlada Republike Hrvatske.

(6) Postupak davanja koncesije za javne radove iz stavka 3. ovog članka ne primjenjuje se na davanje koncesije za javne radove za obavljanje jedne od sljedećih djelatnosti kada tu koncesiju daje davatelj koncesije koji obavlja tu djelatnost:

a) u području plina, toplinske i električne energije,
b) u području vodnog gospodarstva (javna vodoopskrba, javna odvodnja, zaštita od štetnog djelovanja voda, navodnjavanje i dr.),
c) za prijevozne usluge,
d) za poštanske usluge,
e) traženja ili vađenja nafte, plina, ugljena ili drugih krutih goriva, kao i vodene i zračne luke.

(7) Na postupak davanja koncesije za javne radove iz stavka 6. ovog članka primjenjuju se odredbe ovog Zakona pri čemu se određena pitanja

davanja koncesije mogu pobliže urediti posebnim zakonom, uz obvezno poštivanje načela postupka davanja koncesije kako je određeno člankom 17. ovog Zakona.

Načela postupka davanja koncesije

Članak 17.

Prilikom provođenja postupka davanja koncesija davatelji koncesija obvezni su, u odnosu na sve pravne i fizičke osobe, poštovati načelo slobode kretanja robe, načelo slobode poslovnog nastana, načelo slobode pružanja usluga, načelo učinkovitosti, kao i ostala temeljna načela iz Ustava Republike Hrvatske te Ugovora o osnivanju Europske zajednice, kao što su načelo tržišnog natjecanja, načelo jednakog tretmana, načelo zabrane diskriminacije, načelo uzajamnog priznavanja, načelo razmjernosti i načelo transparentnosti.

Obavijest o namjeri davanja koncesije

Članak 18.

(1) Davatelj koncesije svoju namjeru za davanje koncesije obznanjuje putem obavijesti.

(2) **Obavijest o namjeri davanja koncesije mora sadržavati sljedeće podatke:**

1. Naziv, adresu, telefonski broj, broj faksa i adresu elektroničke pošte davatelja koncesije;
2. a) Predmet koncesije,
   b) Prirodu i opseg djelatnosti koncesije,
   c) Mjesto obavljanja djelatnosti koncesije,
   d) Rok trajanja koncesije;
3. a) Rok za predaju ponuda,
b) Adresu na koju se moraju poslati ponude,
c) Jezik/jezike i pismo/pisma na kojima ponude moraju biti napisane;
4. Osobne, stručne, tehničke i financijske uvjete koje moraju zadovoljiti ponuditelji te isprave kojima se dokazuje njihovo ispunjenje;
5. Kriterije koji će se primijeniti za odabir najpovoljnijeg ponuditelja;
6. Datum otpreme obavijesti;
7. Naziv i adresu tijela nadležnog za rješavanje žalbe te podatke o rokovima za podnošenje žalbe.

(3) Obavijest o namjeri davanja koncesije sadrži podatak o vrsti postupka na temelju kojeg se provodi davanje koncesije.

(4) Obavijest o namjeri davanja koncesije može sadržavati i druge podatke u skladu s posebnim zakonom.

(5) Obavijest o namjeri davanja koncesije objavljuje se u "Narodnim novinama", a nakon toga, neizmijenjenog sadržaja, može biti objavljena i u ostalim sredstvima javnog priopćavanja i na web-stranici davatelja koncesije, s navedenim datumom objave u "Narodnim novinama".

Dostava ponude

Članak 19.

(1) Ponude se dostavljaju u pisanom obliku u zatvorenoj omotnici s adresom davatelja koncesije, naznakom postupka za davanje koncesije na koji se odnosi, naznakom "ne otvaraj" i adresom ponuditelja.

(2) Ponuda je obvezujuća za ponuditelja koji ju je dostavio do isteka roka valjanosti ponude.

(3) Tijekom roka za dostavu ponuda ponuditelj ne može mijenjati i dopunjavati svoju ponudu.

Rok za dostavu ponude

Članak 20.

Rok za dostavu ponude iznosi najmanje 30 dana od dana objave obavijesti o namjeri davanja koncesije u "Narodnim novinama".

Kriteriji za odabir najpovoljnije ponude

Članak 21.

(1) Kriteriji na kojima davatelj koncesija temelji odabir najpovoljnije ponude jesu:

1. u slučaju ekonomski najpovoljnije ponude sa stajališta davatelja koncesije, kriteriji vezani uz predmet koncesije, kao što su: kvaliteta, visina naknade, cijena, tehničko dostignuće, estetske, funkcionalne i ekološke osobine, operativni troškovi, ekonomičnost, servisiranje nakon predaje i tehnička pomoć, datum isporuke i rokovi isporuke ili rokovi završetka radova, ili
2. najviša ponuđena naknada za koncesiju.

(2) Kada se najpovoljniji ponuditelj odabire na temelju kriterija ekonomski najpovoljnije ponude, davatelj koncesije u dokumentaciji za nadmetanje, te u obavijesti o namjeri davanja koncesije navodi sve kriterije za odabir

ponude čiju primjenu predviđa u odnosu na relativno značenje koje im pridaje. Značenje kriterija može se izraziti određivanjem niza maksimalnih vrijednosti u odgovarajućem rasponu. Ako to iz opravdanih razloga nije moguće, davatelj koncesije navodi u obavijesti o namjeri davanja koncesije kriterije poredane po važnosti od najvažnijeg prema najmanje važnom.

(3) Davatelj koncesije obvezan je odrediti, definirati i, prilikom procjene opravdanosti davanja koncesije, primijeniti i kriterije određene posebnim propisima koji ukazuju na dugoročnu održivost ponuditelja za vrijeme provedbe koncesije u predviđenom razdoblju.

Odluka o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja

Članak 22.

(1) Davatelj koncesije donosi odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja kojem će ponuditi potpisivanje ugovora o koncesiji.

(2) Odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, s preslikom zapisnika o pregledu i ocjeni ponuda, davatelj koncesije dužan je svakom ponuditelju bez odgode dostaviti preporučenom poštom s povratnicom ili na drugi način kojim će se dostava moći dokazati.

(3) Preslikom zapisnika o pregledu i ocjeni ponuda ne smiju se povrijediti odredbe propisa o tajnosti dokumentacije u postupcima davanja koncesije.

(4) Davatelj koncesije ne smije potpisati ugovor o koncesiji prije isteka razdoblja mirovanja, koje iznosi 15 dana od dana dostave odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja svakom ponuditelju.

(5) Završetkom razdoblja mirovanja iz stavka 4. ovog članka smije se potpisati ugovor o koncesiji između davatelja koncesije i odabranog ponuditelja jedino ako žalbom nije pokrenut postupak pravne zaštite.

(6) Ako je žalbom pokrenut postupak pravne zaštite, ugovor o koncesiji smije se potpisati kada odluka o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja postane konačna, tj. ako je uložena žalba odbačena ili odbijena.

Rok za donošenje odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja

Članak 23.

(1) Rok za donošenje odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja mora biti primjeren, a počinje teći danom isteka roka za dostavu ponude. Ako u dokumentaciji za nadmetanje nije navedeno drugačije, rok za donošenje odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja iznosi 30 dana.

(2) Ponuditelj može produljiti rok valjanosti svoje ponude na zahtjev davatelja koncesije.

(3) Ako davatelj koncesije ne donese odluku o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja i ne dostavi je ponuditelju u propisanom roku, ponuditelj ima pravo žalbe zbog nepoštivanja zakonskih rokova.

Sadržaj odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja

Članak 24.

(1) **Odluka o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja sadrži:**

1. naziv davatelja koncesije s brojem i datumom donošenja odluke,
2. naziv ponuditelja,
3. predmet koncesije,
4. prirodu i opseg te mjesto obavljanja djelatnosti koncesije,
5. rok trajanja koncesije,
6. posebne uvjete kojima tijekom trajanja koncesije mora udovoljavati ponuditelj,
7. iznos naknade za koncesiju ili osnovu za utvrđivanje iznosa naknade za koncesiju koju će koncesionar plaćati,
8. rok u kojem je najpovoljniji ponuditelj obvezan potpisati ugovor o koncesiji s davateljem koncesije,
9. obrazloženje razloga za odabir ponuditelja,
10. uputu o pravnom lijeku,
11. potpis odgovorne osobe i pečat davatelja koncesije.

(2) Odluka o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja može sadržavati i druge odgovarajuće podatke u skladu s dokumentacijom za nadmetanje, podnesenom ponudom te odredbama posebnih propisa kojima se uređuju koncesije.

Odluka o poništenju postupka davanja koncesije

Članak 25.

(1) Davatelj koncesije poništit će postupak davanja koncesije nakon isteka roka za dostavu ponude u sljedećim slučajevima:

1. ako postanu poznate okolnosti koje bi, da su bile poznate prije pokretanja postupka davanja koncesije, dovele do neobjavljivanja obavijesti o namjeri davanja koncesije ili do sadržajno bitno drugačije obavijesti, ili
2. ako nema pristiglih ponuda do isteka roka za dostavu ponuda, ili
3. ako nakon isključenja ponuda u postupku davanja koncesije ne preostane nijedna prihvatljiva ponuda, ili
4. ako se na temelju kriterija za odabir najpovoljnijeg ponuditelja ne može izvršiti odabir, ili

5. u ostalim slučajevima određenim posebnim propisima.

(2) Davatelj koncesije može poništiti postupak davanja koncesije ako je do isteka roka za dostavu ponude pristigla samo jedna ponuda, odnosno ako nakon isključenja ponuda u postupku davanja koncesije preostane samo jedna prihvatljiva ponuda.

(3) U slučaju postojanja razloga navedenih u stavku 1. i 2. ovog članka, odluku o poništenju postupka davanja koncesije donosi davatelj koncesije.

(4) Odluku o poništenju postupka davanja koncesije, s preslikom zapisnika o pregledu i ocjeni ponuda, davatelj koncesije dužan je svakom ponuditelju bez odgode dostaviti preporučenom poštom s povratnicom ili na drugi način kojim će se dostava moći dokazati.

(5) Danom dostave odluke o poništenju postupka davanja koncesije svakom ponuditelju počinje teći rok od 10 dana za pokretanje postupka pravne zaštite, u skladu s propisima kojima se uređuje javna nabava.

(6) Novi postupak davanja koncesije može se pokrenuti nakon što odluka o poništenju postupka davanja koncesije postane konačna.

IV. Ugovor o koncesiji

Potpisivanje ugovora o koncesiji

Članak 26.

(1) Davatelj koncesije mora odabranom najpovoljnijem ponuditelju ponuditi potpisivanje ugovora o koncesiji u roku od 10 dana od trenutka kada je odluka o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja postala konačna.

(2) Rok iz stavka 1. ovog članka može se produljiti u opravdanim slučajevima određenima posebnim propisima kojima se uređuju koncesije i u skladu a člankom 24. stavkom 1. točkom 8. ovog Zakona.

(3) Iznimno od stavka 1. ovog članka, u postupku davanja koncesije koja je sastavni dio projekta javno-privatnog partnerstva, rok za potpisivanje ugovora o koncesiji određuje se u skladu s propisima kojima se uređuje javno-privatno partnerstvo.

(4) Ugovor o koncesiji sastavlja se u pisanom obliku koji potpisuju ovlaštena osoba davatelja koncesije i odabrani najpovoljniji ponuditelj.

(5) Potpisivanjem ugovora o koncesiji koncesionar stječe pravo i preuzima obvezu obavljanja djelatnosti iz ugovora o koncesiji.

(6) Ugovor o koncesiji mora biti sastavljen u skladu s dokumentacijom za nadmetanje, svim podacima iz obavijesti o namjeri davanja koncesije, odabranom ponudom te odlukom o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja.

(7) Davatelj koncesije dužan je prije potpisivanja ugovora o koncesiji prikupiti od odabranog najpovoljnijeg ponuditelja potrebna jamstva i/ili instrumente osiguranja naplate naknade koncesije te naknade moguće štete nastale zbog neispunjenja obveza iz ugovora o koncesiji (zadužnice, bankarske garancije, osobna jamstva, mjenice i ostalo) u skladu s procjenom očekivane vrijednosti koja proizlazi iz prava iz ugovora o koncesiji.

(8) Jamstva i instrumenti osiguranja iz stavka 7. ovog članka pohranjuju se na prikladnom mjestu kod davatelja koncesije koji ih je dužan čuvati za vrijeme trajanja ugovora o koncesiji u skladu s odredbama ovog Zakona.

Sadržaj ugovora o koncesiji

Članak 27.

(1) Ugovorom o koncesiji određuju se prava i obveze davatelja koncesije i koncesionara u skladu s odredbama ovog Zakona te posebnih propisa kojima se uređuje određena koncesija.

(2) Na pitanja iz ugovora o koncesiji koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se odredbe propisa kojima se uređuju obvezni odnosi.

(3) U slučaju koncesije koja je sastavni dio projekta javno-privatnog partnerstva odgovarajuće se primjenjuje i propis kojim se uređuje sadržaj ugovora o javno-privatnom partnerstvu.

Naknada za koncesiju

Članak 28.

(1) Koncesionar je dužan plaćati novčanu naknadu za koncesiju u iznosu i na način kako je to uređeno ugovorom o koncesiji, osim ako plaćanje naknade za koncesiju nije ekonomski opravdano.

(2) Novčana naknada za koncesiju može biti ugovorena kao stalan jednak iznos i/ili kao varijabilni iznos, ovisno o posebnostima pojedine vrste koncesije.

(3) Visina naknade za koncesiju određuje se ovisno o vrsti djelatnosti, roku trajanja koncesije, poslovnom riziku i očekivanoj dobiti, opremljenosti i površini općeg, odnosno javnog dobra.

(4) Ugovorom o koncesiji može se odrediti promjena visine naknade za koncesiju u određenom vremenskom razdoblju, za vrijeme trajanja ugovora o koncesiji, što se naznačuje u dokumentaciji za nadmetanje.

(5) Naknade za koncesiju prihod su državnog proračuna i/ili proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

(6) Omjer raspodjele prihoda od naknada za koncesije iz stavka 5. ovog članka propisuje se posebnim propisima kojima se uređuju koncesije.

(7) Za vrijeme trajanja ugovora o koncesiji davatelj koncesije ne može ni propisivati niti ugovarati s koncesionarom bilo koji oblik kompenzacije u zamjenu za plaćanje naknade za koncesiju.

Rok na koji se daje koncesija

Članak 29.

(1) Trajanje koncesije se mora odrediti na način koji ne ograničava tržišno natjecanje više nego što je to nužno kako bi se osigurala amortizacija ulaganja koncesionara i razuman povrat uloženog kapitala, istovremeno uzimajući u obzir rizik koji je povezan s gospodarskim korištenjem koncesije.

(2) Rok na koji se daje koncesija utvrđuje se u skladu s odredbama posebnih propisa kojima se uređuju koncesije.

(3) Rok na koji je koncesija dana računa se od dana potpisivanja ugovora o koncesiji.

(4) Rok na koji je koncesija dana ne može se produljiti, osim u slučaju kada je koncesionar, bez svoje krivnje, onemogućen u obavljanju djelatnosti koncesije.

(5) Rok na koji je koncesija za gospodarsko korištenje općeg ili drugog dobra dana može se, ako to zahtijeva interes Republike Hrvatske, produljiti bez provođenja ponovnog postupka davanja koncesije ukoliko to produljenje ne prelazi polovicu prvotno utvrđenog vremena trajanja koncesije.

(6) Interes Republike Hrvatske iz stavka 5. ovog članka utvrđuje Hrvatski sabor.

Podugovaranje

Članak 30.

(1) U slučaju koncesije za javne radove čija je ukupna vrijednost ugovora viša od 36.000.000,00 kuna, bez poreza na dodanu vrijednost (PDV-a), koncesionar može podugovorom povjeriti obavljanje određenih radova, koji su predmet ugovora o koncesiji, domaćoj ili stranoj pravnoj ili fizičkoj osobi ovlaštenoj za obavljanje tih radova na način i pod uvjetima predviđenim odredbama ugovora o koncesiji.

(2) Podugovor iz stavka 1. ovog članka ne može se sklopiti bez prethodne suglasnosti davatelja koncesije.

(3) U slučaju sklapanja podugovora iz stavka 1. ovog članka, davatelj koncesije može:

a) zahtijevati da koncesionar sklopi ugovore, koji čine minimalno 30% ukupne vrijednosti radova za koje će se sklopiti ugovor o koncesiji, sa trećim stranama, istovremeno pružajući mogućnost ponuditeljima da povećaju ovaj postotak i navedu ga u ugovoru o koncesiji, ili

b) zatražiti od ponuditelja da u svojim ponudama navedu postotak, ako ga imaju, ukupne vrijednosti radova za koje se sklapa ugovor o koncesiji koji namjeravaju dodijeliti trećim stranama.

(4) Postupak dodjele podugovora, navedenih u ugovoru o koncesiji, ne podliježe odredbama propisa kojima se uređuje javna nabava.

(5) Na nabavu roba, radova i usluga koje koncesionar nabavlja od povezanih društava iz članka 33. stavka 10. ovog Zakona ne primjenjuju se odredbe propisa kojima se uređuje javna nabava.

(6) Koncesionar nema pravo ugovarati podkoncesiju.

Dodjeljivanje dodatnih radova koncesionarima

Članak 31.

(1) U slučaju koncesije za javne radove, davatelj koncesije može, bez provođenja novog postupka davanja koncesije, koncesionaru koji obavlja takve radove dodijeliti dodatne radove koji nisu bili uključeni u početno razmatrani projekt koncesije ili u osnovni ugovor o koncesiji, a koji su zbog nepredviđenih okolnosti postali nužni za izvedbu radova opisanih u njemu.

(2) Dodatni radovi iz stavka 1. ovog članka mogu se dodijeliti:

- kada se takve dodatne radove ne može tehnički ili ekonomski odvojiti od početnog ugovora a da se ne prouzroče velike poteškoće davatelju koncesije, ili
- kada su takvi dodatni radovi, iako odvojivi od izvođenja početnih radova, strogo nužni za njihovo dovršenje.

(3) Ukupna vrijednost ugovora koji se dodjeljuju za dodatne radove ne može biti veća od 50% iznosa osnovnog ugovora o koncesiji.

(4) O obavljanju dodatnih radova davatelj koncesije i koncesionar sklapaju dodatak (aneks) ugovora o koncesiji.

V. Posebna pravila primjenjiva na koncesionare potpisnike ugovora o koncesiji za javne radove čija je ukupna vrijednost ugovora viša od 36.000.000,00 kuna, bez poreza na dodanu vrijednost (PDV-a)

Članak 32.

Koncesionar koji je naručitelj u smislu propisa kojima se uređuje javna nabava obvezan je poštivati odredbe propisa kojima se uređuje javna nabava koje se odnose na ugovore o javnim radovima u slučaju radova koje će obaviti treće strane.

Članak 33.

(1) Koncesionar koji nije naručitelj u smislu propisa kojima se uređuje javna nabava obvezan je pri sklapanju ugovora o javnim radovima s trećim osobama čija je ukupna vrijednost viša od 36.000.000,00 kuna, bez poreza na dodanu vrijednost (PDV-a), poštivati pravila o objavljivanju i rokovima iz ovog članka.

(2) Vrijednost ugovora iz stavka 1. ovog članka izračunava se u skladu s člankom 10. ovog Zakona.

(3) Koncesionar iz stavka 1. ovog članka svoju namjeru o sklapanju ugovora o javnim radovima objavljuje putem obavijesti.

(4) Na sadržaj i način objavljivanja obavijesti iz stavka 3. ovog članka odgovarajuće se primjenjuju propisi kojima se uređuje javna nabava.

(5) Rok za dostavu zahtjeva za sudjelovanje koji određuje koncesionar iznosi najmanje 37 dana, a računa se od dana slanja obavijesti na objavu.

(6) Rok za dostavu ponude koji određuje koncesionar iznosi najmanje 40 dana, a računa se od dana slanja obavijesti na objavu, odnosno od poziva na dostavu ponuda.

(7) Na skraćivanje rokova iz stavka 5. i 6. ovog članka odgovarajuće se primjenjuju odredbe o skraćenim rokovima za dostavu ponuda i zahtjeva za sudjelovanje pri korištenju elektroničkih sredstava u skladu s propisima kojima se uređuje javna nabava.

(8) Ako dokumentacija za nadmetanje i dodatna dokumentacija ili dodatne informacije, premda pravodobno zatraženi, nisu iz bilo kojih razloga dostavljeni ili stavljeni na raspolaganje pravodobno, ili ako se ponude mogu sastaviti samo nakon posjeta gradilištu ili nakon neposrednog pregleda dokumenata koji potkrepljuju dokumentaciju za nadmetanje, rokovi za dostavu ponuda produžuju se tako da sve zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu biti upoznate sa svim informacijama potrebnima za izradu ponude.

(9) Trećim osobama, u smislu ovog članka, neće se smatrati grupe društava koje su formirane kako bi dobile koncesiju ili povezana društva.

(10) Povezano društvo je svako društvo čiji se godišnji izvještaji konsolidiraju s godišnjim izvještajima javnog naručitelja u skladu s odredbama zakona kojim se uređuju trgovačka društva, ili svaki drugi subjekt na koji se ne odnosi zakon kojim se uređuju trgovačka društva, ali na koje društvo javni naručitelj ima, izravno ili neizravno, prevladavajući utjecaj odnosno koje može imati prevladavajući utjecaj na naručitelja, ili koje, zajedno s naručiteljem, podliježe prevladavajućem utjecaju drugoga društva na temelju vlasništva, financijskog udjela ili pravila prema kojima se ravna.

VI. Prestanak koncesije

Načini prestanka koncesije

Članak 34.

Koncesija prestaje:

- ispunjenjem zakonskih uvjeta,
- raskidom ugovora o koncesiji zbog javnog interesa,
- sporazumnim raskidom ugovora o koncesiji,
- jednostranim raskidom ugovora o koncesiji,
- pravomoćnošću sudske odluke kojom se ugovor o koncesiji utvrđuje ništetnim ili se poništava.

Prestanak koncesije ispunjenjem zakonskih uvjeta

Članak 35.

Koncesija prestaje:

a) istekom roka na koji je dana,
b) smrću koncesionara, odnosno prestankom pravne osobe kojoj je data koncesija.

Raskid ugovora o koncesiji zbog javnog interesa

Članak 36.

(1) Ugovor o koncesiji mora sadržavati odredbu o pravu davatelja koncesije da jednostranom izjavom raskine ugovor o koncesiji u cijelosti ili djelomično, ukoliko Hrvatski sabor odlukom odredi da to zahtijeva javni interes.

(2) Ako se ugovor o koncesiji raskida djelomično, koncesionar može u roku od 30 dana od dana primitka izjave o raskidu izjaviti da raskida ugovor o koncesiji u cijelosti.

(3) U slučaju raskida ugovora o koncesiji na temelju ovog članka, koncesionar ima pravo na naknadu štete u skladu s odredbama ugovora o koncesiji i općim odredbama obveznog prava.

Jednostrani raskid ugovora o koncesiji

Članak 37.

(1) Davatelj koncesije može jednostrano raskinuti ugovor o koncesiji u sljedećim slučajevima:

1. ako koncesionar nije platio naknadu za koncesiju više od dva puta uzastopno ili općenito neuredno plaća naknadu za koncesiju,
2. ako koncesionar ne obavlja javne radove ili ne pruža javne usluge prema standardima kvalitete za takve radove, odnosno usluge kako su dogovoreni ugovorom o koncesiji,
3. **ako koncesionar ne provodi mjere i radnje nužne radi zaštite općeg, odnosno javnog dobra, te radi zaštite prirode i kulturnih dobara,**
4. ako je koncesionar dao netočne podatke odlučujuće za ocjenu njegove sposobnosti prilikom odabira najpovoljnijeg ponuditelja za davanje koncesije,
5. ako koncesionar svojom krivnjom ne započne s izvršavanjem ugovora o koncesiji u ugovorenom roku,
6. ako koncesionar obavlja i druge radnje ili propušta obaviti dužne radnje koje su u suprotnosti s ugovorom o koncesiji,
7. ako je koncesionar prenio na treću osobu svoja prava iz ugovora o koncesiji bez prethodnog odobrenja davatelja koncesije, te
8. u drugim slučajevima u skladu s odredbama ugovora o koncesiji i općim odredbama obveznog prava.

(2) Kriteriji na temelju kojih davatelj koncesije utvrđuje postojanje razloga za raskid ugovora o koncesiji iz stavka 1. točke 2., 3., 4., 5., 6. i 7. ovog članka utvrđuju se ugovorom o koncesiji.

(3) Prije jednostranog raskida ugovora o koncesiji, davatelj koncesije mora prethodno pisanim putem upozoriti koncesionara o takvoj svojoj namjeri te mu odrediti primjereni rok za otklanjanje razloga za raskid ugovora o koncesiji i za izjašnjavanje o tim razlozima.

(4) Ako koncesionar ne otkloni razloge za raskid ugovora o koncesiji u roku iz stavka 3. ovog članka davatelj koncesije raskinut će ugovor o koncesiji.

(5) U slučaju jednostranog raskida ugovora o koncesiji od strane davatelja koncesije, davatelj koncesije ima pravo na naknadu štete koju mu je prouzročio koncesionar u skladu s općim odredbama obveznog prava. Prihodi od naplate štete uzrokovanih radnjama koncesionara iz stavka 1. ovog članka prihod su državnog proračuna.

(6) Koncesionar može jednostrano raskinuti ugovor o koncesiji u skladu s općim odredbama obveznog prava.

VII. Pravna zaštita

Članak 38.

(1) Pravna zaštita u postupku davanja koncesije provodi se u skladu s propisima kojima se uređuje javna nabava.

(2) Nadzor kroz obavljanje preventivno instruktivne djelatnosti u postupku davanja koncesija za javne radove provodi se uz odgovarajuću primjenu propisa kojima se uređuje javna nabava.

Arbitraža

Članak 39.

(1) Za sporove između stranaka, koji nastaju na temelju ugovora o koncesiji, stranke mogu ugovoriti arbitražno rješavanje sporova.

(2) U postupku iz stavka 1. ovog članka mjerodavno pravo je pravo Republike Hrvatske.

(3) Ako stranke nisu ugovorile arbitražno rješavanje sporova, nadležan je isključivo mjesno nadležan trgovački sud prema sjedištu davatelja koncesije.

VIII. Politika koncesija

Članak 40.

(1) Politika koncesija, u smislu ovog Zakona, predstavlja sve mjere i aktivnosti usmjerene uspostavi i održanju učinkovitog sustava davanja koncesija te ustroj i vođenje Registra koncesija.

(2) U okviru politike koncesija ministarstvo nadležno za financije može

samostalno, bez zahtjeva davatelja koncesije, pokrenuti postupak nadzora putem inspekcijskih službi i/ili nadležnih poreznih službi nad koncesionarom koji ne izvršava obveze u skladu s ugovorom o koncesiji, a u okviru djelokruga ministarstva nadležnog za financije.

(3) Davatelj koncesije, odnosno nadležno tijelo za provođenje ili nadzor nad provedbom zakona kojim se uređuje pojedina koncesija, dužan je poštovati i izvršavati zahtjeve ministarstva nadležnog za financije, te sudjelovati u provedbi svih vrsta nadzora iz stavka 2. ovog članka.

(4) U slučaju neizvršavanja mjera i preporuka ministarstva nadležnog za financije, te u slučaju nesuradnje, ministarstvo nadležno za financije može zatražiti pokretanje upravnog i inspekcijskog nadzora u skladu s djelokrugom i odredbama propisa kojima se uređuju poslovi tijela nadležnog za državnu upravu.

(5) Ministarstvo nadležno za financije osim navedenih mjera iz stavka 1. do 4. ovog članka provodi i sve ostale aktivnosti vezane uz suradnju s davateljima koncesija u svrhu preventivnog djelovanja, te usklađivanja svih aktivnosti na području koncesija, a za vrijeme trajanja ugovora o koncesiji.

Članak 41.

(1) U skladu s ovim Zakonom, davatelj koncesije dužan je kontinuirano nadzirati rad koncesionara i izvršavanje njegovih obveza iz ugovora o koncesiji, te redovito pratiti izvršavanje svih uplata u skladu s ugovorom o koncesiji.

(2) Radi provođenja nadzora davatelj koncesije dužan je najmanje jedanput godišnje od koncesionara zatražiti posebne periodičke izvještaje o njegovom radu i korištenju koncesije, a u skladu s obvezama iz ugovora o koncesiji.

(3) Davatelj koncesije dužan je obavijestiti ministarstvo nadležno za financije o zaprimljenim periodičkim izvještajima u skladu s odredbama stavka 2. ovog članka.

(4) Koncesionar može dati u zalog ili druga osiguranja na imovini koja je predmet ugovora o koncesiji u korist kreditne institucije ili druge pravne osobe, uz prethodno odobrenje davatelja koncesije.

(5) Prava iz stavka 4. ovog članka ne mogu biti prenesena ili dodijeljena trećim osobama bez izričitog odobrenja davatelja koncesije.

(6) Davatelj koncesije dužan je u roku od najviše 30 dana od dana zasnivanja založnog prava obavijestiti ministarstvo nadležno za financije o svim založnim pravima ostvarenim na osnovi zahtjeva iz stavka 4. ovog članka.

(7) Davatelj koncesije dužan je za vrijeme trajanja ugovora o koncesiji voditi posebnu dokumentaciju koja se odnosi na poslovanje koncesionara, pri čemu je dužan voditi evidenciju o svim povezanim trgovačkim društvima koncesionara kojemu je dana predmetna koncesija.

(8) Davatelj koncesije dužan je čuvati dokumentaciju koja se odnosi na određenu koncesiju do isteka trajanja koncesije. Nakon isteka trajanja koncesije, koncesijska dokumentacija čuva se u skladu s posebnim propisima kojima se uređuje čuvanje arhivske dokumentacije.

(9) Davatelj koncesije dužan je u roku od najviše 10 dana od primitka zahtjeva ministarstva nadležnog za financije dostaviti sve potrebne podatke o postojećoj koncesiji.

(10) Davatelj koncesije dužan je obavijestiti nadležno državno odvjetništvo o postupcima nepoštivanja ugovornih odredbi u skladu s djelokrugom rada i odredbama propisa kojima se uređuje rad državnih odvjetništava.

(11) U slučaju iz stavka 10. ovog članka, davatelj koncesije dužan je dostaviti ministarstvu nadležnom za financije izvješća o poduzetim radnjama u roku od najviše 15 dana od dana zaprimanja zahtjeva.

(12) Davatelj koncesije dužan je u slučaju nepodmirenih dugovanja proizašlih na temelju obveza iz ugovora o koncesiji poduzeti sve mjere nadzora i prisilne naplate, i svih pravnih radnji u skladu s odredbama ugovora o koncesiji, ostalim ovlastima davatelja koncesije, te odredbama ovog Zakona.

Članak 42.

(1) U skladu s politikom koncesija i nadležnostima ministarstva nadležnog za financije, o svim uočenim nepravilnostima i poduzetim mjerama davatelj koncesije mora u pisanom obliku obavijestiti ministarstvo nadležno za financije pravovremeno, a najkasnije u roku od 30 dana od uočene nepravilnosti odnosno poduzete mjere.

(2) Koncesionar je dužan postupiti po zahtjevu davatelja koncesije ili ministarstva nadležnog za financije ukoliko se od njega traži potvrda o izvršavanju preuzetih obveza iz ugovora o koncesiji ili drugi važni podaci o poštivanju ugovora o koncesiji u roku od 10 dana od dana primitka zahtjeva.

(3) U slučaju neispunjavanja zahtjeva iz stavka 2. ovog članka, davatelj koncesije dužan je poduzeti sve pravne radnje u skladu s odredbama ugovora o koncesiji i ovlastima davatelja koncesije.

(4) U postupcima kada nije moguće ispunjenje obveza iz ugovora o koncesiji, davatelj koncesije dužan je o istome obavijestiti nadležno državno odvjetništvo i ostale nadzorne i inspekcijske službe, te pokrenuti sve nužne mjere radi ispravljanja uočenih nepravilnosti.

(5) Davatelj koncesije dužan je obavijestiti ministarstvo nadležno za financije o poduzetim mjerama iz stavka 4. ovog članka u roku od 10 dana od poduzimanja tih mjera te redovito izvještavati o svim postupcima pokrenutim za vrijeme provođenja navedenih mjera.

Plan davanja koncesija

Članak 43.

(1) **Davatelji koncesija dužni su dostaviti ministarstvu nadležnom za financije godišnji i srednjoročni (trogodišnji) plan davanja koncesija kako je to određeno ovim Zakonom.**

(2) Davatelj koncesije dužan je prije isteka tekuće kalendarske godine izraditi **godišnji plan davanja koncesija** iz svoje nadležnosti za narednu kalendarsku godinu.

(3) Godišnji plan davanja koncesija mora biti u skladu sa srednjoročnim (trogodišnjim) planom davanja koncesija.

(4) U slučaju odstupanja godišnjeg plana od iskazanog srednjoročnog (trogodišnjeg) plana davanja koncesija, davatelj koncesije dužan je ministarstvu nadležnom za financije dostaviti obrazloženje o navedenom odstupanju prilikom dostave podataka o godišnjem planu davanja koncesija.

(5) Godišnji plan davanja koncesija sadrži osobito:

a) planirani broj koncesija,

b) vrstu svake koncesije,

c) rokove na koje se pojedine koncesije planiraju dati,

d) pravnu osnovu za davanje koncesije,

e) procijenjenu godišnju naknadu za pojedinu koncesiju.

(6) Godišnji plan davanja koncesija iz stavka 1. ovog članka davatelj koncesija dužan je do isteka trećeg tromjesečja tekuće godine dostaviti ministarstvu nadležnom za financije.

(7) Ministarstvo nadležno za financije može po potrebi zatražiti dostavu dodatnih podataka od davatelja koncesija u roku od devedeset dana od dana dostave podataka iz stavka 5. ovog članka.

(8) Osim godišnjeg plana, iz stavka 2. do 7. ovog članka, davatelj koncesije, a na zahtjev ministarstva nadležnog za financije obvezan je dostaviti srednjoročni (trogodišnji) plan o davanju koncesija iz svoje nadležnosti, s jasno iskazanim ekonomskim učincima provedbe budućih ugovora o koncesijama uz odgovarajuću primjenu propisa kojima se uređuju javne financije, odnosno priprema, ocjena i izvedba investicijskih projekata.

(9) U srednjoročnom (trogodišnjem) planu davanja koncesija navode se gospodarska i druga područja u kojima se planiraju dati koncesije, javni objekti koji će se graditi odnosno javne djelatnosti koje će se obavljati na temelju koncesije, planirani rashodi za koncesije i prihodi od koncesija, ocjena očekivane gospodarske koristi od planiranih koncesija.

(10) Srednjoročni (trogodišnji) plan može sadržavati i druge elemente koji su od značenja za provedbu učinkovite politike koncesija.

(11) U postupku dostave podataka iz stavka 8. i 9. ovog članka davatelj koncesije mora na jasan način prikazati usklađenost plana davanja koncesija s razvojnim gospodarskim okvirom i pojedinačnim projektima, a u skladu s javnim interesom, prema odredbama ovog Zakona.

(12) Osim podataka iz stavka 1. do 11. ovog članka davatelj koncesije dužan je na zahtjev ministarstva nadležnog za financije dostaviti i ostale podatke koji se odnose na postojeće koncesije i njihov rok isteka u tekućoj kalendarskoj godini ili u budućem razdoblju.

Registar koncesija

Članak 44.

(1) Registar koncesija jedinstvena je elektronička evidencija koncesija danih na području Republike Hrvatske.

(2) Registar koncesija vodi ministarstvo nadležno za financije.

(3) Registrom koncesija jamči se dostupnost javnosti podataka.

(4) Javni podaci u skladu sa stavkom 3. ovog članka smatraju se:

- naziv davatelja koncesije,
- matični broj davatelja koncesije,
- naziv koncesionara,
- datum početka ostarivanja koncesije,
- datum isteka koncesije,
- naziv (vrsta) koncesije,
- lokacija koncesije,
- važeći koeficijenti za obračun koncesijske naknade.

(5) Vođenje registra koncesija znači prikupljanje i evidenciju podataka iz koncesijske dokumentacije, pohranu podataka, upravljanje bazom podataka, osiguranje dostupnosti podacima te zaštitu baze podataka i dokumenata pohranjenih u arhivu.

(6) Ministar financija donosi pravilnik o ustroju i vođenju registra koncesija.

(7) Davatelj koncesije i koncesionar dužni su postupati po zahtjevu ministarstva nadležnog za financije, u rokovima propisanima odredbama pravilnika o ustroju i vođenju registra koncesija.

Članak 45.

Davatelj koncesije dužan je ugovor o koncesiji dostaviti ministarstvu nadležnom za financije u roku od 10 dana od dana njegova potpisivanja.

IX. Prijelazne i završne odredbe

Članak 46.

Postupci davanja koncesija koji su započeli prije stupanja na snagu ovog Zakona, te sudski ili drugi postupci koji se vode povodom istih, dovršit će se prema odredbama propisa koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 47.

(1) Davatelj koncesije dužan je pokrenuti postupak upisa u zemljišne knjige svih ugovora o koncesijama koji se odnose na nekretnine, a koji još nisu upisani u zemljišne knjige, u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(2) O pokretanju postupka upisa u zemljišne knjige iz stavka 1. ovog članka davatelj koncesije dužan je obavijestiti ministarstvo nadležno za financije, a radi evidencije podataka u registru koncesija, u roku od 10 dana od dana pokretanja postupka.

Članak 48.

(1) Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaje važiti Zakon o koncesijama ("Narodne novine", broj 89/92.). stavka 2. članka Hrvatske

(2) Ministar financija donijet će pravilnik iz članka 44. stavka 6. ovog Zakona u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(3) Pravilnik o ustroju i vođenju registra koncesija ("Narodne novine", br. 164/04.) ostaje na snazi do stupanja na snagu pravilnika iz stavka 2. ovog članka.

Članak 49.

Ovaj Zakon objavit će se u "Narodnim novinama", a stupa na snagu 1. siječnja 2009., osim odredbi članka 5. stavka 2. koje stupaju na snagu na dan prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju.

Klasa: 018-05/08-01/05
Zagreb, 17. listopada 2008.

IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O OTOCIMA

"Narodne novine", br. 34/99, 32/02 i 33/06

Predlaganje, donošenje i provedba državnih programa razvitka otoka

Članak 27.

(1) Vlada Republike Hrvatske na prijedlog nadležnih ministarstava, uz prethodno mišljenje Otočnog vijeća, Povjerenstava za otoke i Agencije, donosi sljedeće Državne programe razvitka otoka (u daljnjem tekstu: Državni programi):

1. Državni program prometnog povezivanja otoka s kopnom i međusobno i unutar otočnog prometnog povezivanja. Program se donosi na prijedlog Ministarstva, a izrađuju ga Ministarstvo, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i Ministarstvo financija,
2. Državni program osuvremenjivanja otočnih poljskih, šumskih i protupožarnih putova i zaštite otočnih šuma i poljoprivrednih površina od požara. Program se donosi na prijedlog Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, a izrađuju ga Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i Ministarstvo financija,
3. Državni program vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, te građenje i održavanje objekata za zaštitu od štetnog djelovanja voda za otoke. Program se donosi na prijedlog Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, a izrađuju ga Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i Ministarstvo financija,
4. Državni program opskrbe otoka energijom. Program se donosi na prijedlog Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, a izrađuju ga Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i Ministarstvo financija,
5. Državni program razvoja poštanske službe na otocima. Program se donosi na prijedlog Ministarstva, a izrađuju ga Ministarstvo i Ministarstvo financija,
6. Državni program zdravstvene zaštite i razvoja telemedicine na otocima. Program se donosi na prijedlog Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, a izrađuju ga Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo financija i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje,

7. Državni program predškolskog odgoja i osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja na otocima. Program se donosi na prijedlog Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, a izrađuju ga Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i Ministarstvo financija,
8. Državni program visokoškolskog obrazovanja i znanstvenih istraživanja na otocima. Program se donosi na prijedlog Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, a izrađuju ga Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa i Ministarstvo financija,
9. Državni program kulturnog razvoja i proučavanja, zaštite i očuvanja otočne kulturne baštine. Program se donosi na prijedlog Ministarstva kulture, a izrađuju ga Ministarstvo kulture i Ministarstvo financija,
10. Državni program zaštite prirode i okoliša otoka. Program se donosi na prijedlog Ministarstva kulture i Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, a izrađuju ga Ministarstvo kulture, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i Ministarstvo financija,
11. Državni program socijalne skrbi na otocima. Program se donosi na prijedlog Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, a izrađuju ga Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i Ministarstvo financija,
12. Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora. Program se donosi na prijedlog Ministarstva, a izrađuju ga Ministarstvo, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstvo kulture, Ministarstvo financija, Državna geodetska uprava i Središnji državni ured za upravljanje državnom imovinom,
13. Državni program uređenja posjedovne i vlasničkopravne evidencije (katastra i zemljišnih knjiga) na otocima. Program se donosi na prijedlog Ministarstva pravosuđa, a izrađuju ga Ministarstvo pravosuđa, Državna geodetska uprava, Središnji državni ured za upravu i Ministarstvo financija.

(2) Državni programi iz stavka 1. ovoga članka moraju sadržavati provoditelje programa, dinamiku provođenja usklađenu s mogućnostima državnog proračuna, proračuna obalno-otočnih županija, općina i gradova i financijskim mogućnostima ostalih provoditelja programa.

IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O RUDARSTVU

"Narodne novine", br. 27/91, 26/93, 92/94, 35/95 i 114/01

Članak 19.

Nije dozvoljeno istraživanje mineralnih sirovina na prostoru na kojemu se nalaze gradska naselja, javne prometnice, vodoprivredni objekti i uređaji, vojni objekti, spomenici kulture, posebno zaštićeni objekti prirode i groblja, na prostoru iznad ili ispod elektroenergetskih vodova i postrojenja, te na prostoru na kojem se nalaze drugi objekti od općeg značenja određeni posebnim propisima.

Ako su u pitanju mineralne sirovine od većeg interesa, može se istraživati i na prostorima odnosno područjima iz stavka 1. ovoga članka uz prethodnu suglasnost i uvjete koje odredi tijelo državne uprave u čiji djelokrug spadaju poslovi koji se odnose na objekte koji se nalaze na tim prostorima odnosno područjima.

Ako dođe do spora da li je istraživanje mineralnih sirovina na prostorima iz stavka 1. ovoga članka od većeg interesa, odluku o tome donosi Vlada Republike Hrvatske.

IZBOR ODREDBI IZ ZAKONA O VLASNIŠTVU I DRUGIM STVARNIM PRAVIMA

"Narodne novine", br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00 i 114/01

Stvari od interesa za Republiku Hrvatsku

Članak 4.

(1) Stvari za koje je na temelju Ustava Republike Hrvatske posebnim zakonom određeno da su dobra od interesa za nju pa imaju njezinu osobitu zaštitu, a nisu opća dobra, sposobne su biti objektom prava vlasništva i drugih stvarnih prava.

(2) Vlasnici i ovlaštenici drugih prava na stvarima iz stavka 1. ovoga članka smiju se služiti tim svojim pravima u skladu sa zakonom određenim načinom uporabe i iskorištavanja tih stvari, a za ograničenja kojima su time podvrgnuti, pripada im pravo na naknadu određenu zakonom.

Posebna ograničenja

Članak 32.

(1) Vlasnik stvari ne smije izvršavati svoje pravo vlasništva preko granica koje su svim vlasnicima takvih stvari postavljene na temelju ovoga ili posebnih zakona radi zaštite interesa i sigurnosti države, prirode, ljudskoga okoliša i zdravlja ljudi.

(2) Vlasnik neke od stvari koje su na temelju Ustava posebnim zakonom proglašene stvarima od interesa za Republiku, i za koje je propisan poseban način njihove uporabe i iskorištavanja od strane njihovih vlasnika i ovlaštenika drugih prava na njima, dužan je izvršavati svoje pravo vlasništva s time u skladu, ali mu pripada pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut.

(3) Kad je radi zaštite interesa i sigurnosti države, prirode, spomenika kulture, ljudskoga okoliša ili zdravlja ljudi određeno da je vlasnik na temelju zakona dužan nešto poduzeti glede vlastite stvari, a njega se na to ne može prisiliti, poglavarstvo jedinica lokalne samouprave i jedinica lokalne samouprave i uprave je ovlašteno uspostaviti privremeno upravljanje tom stvarju (sekvestraciju) primjenjujući na odgovarajući način pravila o privremenom skrbništvu nad ostavinom za slučaj da su nasljednici nepoznati ili nepoznatoga boravišta, ako posebni zakon ne određuje što drugo.

(4) U izvršavanju privremenoga upravljanja, poglavarstvo može stvari dati u zakup.

(5) Ugovor o zakupu sklapa se na određeno vrijeme.

(6) U slučaju iz stavka 4. ovoga članka zakupnina se može koristiti samo za održavanje stvari ili za ispunjenje druge obveze zbog koje je uspostavljeno privremeno upravljanje stvarju.

(7) Vlasnik ima pravo na vraćanje posjeda stvari i prije proteka roka iz ugovora, ako u cijelosti isplati uložena sredstva ili ispuni drugu obvezu zbog koje je uspostavljeno privremeno upravljanje stvarju.

Nalaz blaga

Članak 140.

(1) Blagom se u smislu ovoga Zakona smatraju novac, dragocjenosti i druge stvari od vrijednosti koje su bile skrivene tako dugo da se više ne može utvrditi tko im je vlasnik.

(2) Nalaznik je dužan uzeti nađeno blago u posjed za Republiku Hrvatsku, čime ono, ako zaista nema vlasnika, postaje vlasništvo Republike Hrvatske.

(3) Nalaznik je dužan bez odgode obavijestiti o nađenom blagu najbliži dostupni nalazni ured te po njegovoj naredbi predati posjed toga blaga, a do predaje poduzeti mjere koje su nužne da blago ne bi propalo, bilo oštećeno ili otuđeno.

(4) Nalazni ured je dužan o nalazu blaga, odnosno arhivske građe od općega kulturnoga interesa odmah obavijestiti nadležno državno tijelo za zaštitu spomenika kulture, odnosno arhiv, koji su ovlašteni te predmete uzeti u posjed i čuvanje, ako posebnim zakonom nije što drugo određeno.

(5) Nalaznik i vlasnik nekretnine u kojoj je nađeno blago imaju pravo na primjerenu nagradu od Republike Hrvatske, koja ne može biti manja od nagrade kakva bi bila za nađenu tuđu stvar ni veća od vrijednosti nađenoga blaga, a imaju pravo i na naknadu nužnih troškova.

(6) Jedna polovina nagrade iz stavka 5. ovoga članka pripada nalazniku, a druga vlasniku nekretnine, ali ako je koji pokušao zatajiti nalaz blaga, on nema pravo ni na kakvu nagradu ni naknadu.

(7) Republika Hrvatska se može osloboditi svoje obveze da dade nalazninu i naknadu troškova za blago tako da se odrekne stvari, te da nalazniku i vlasniku nekretnine preda blago u samostalni suposjed, u kojem će se slučaju na odgovarajući način primjenjivati odredbe ovoga Zakona o predaji stvari nalazniku i o stjecanju vlasništva nađene stvari.

(8) Odredbe o pravu vlasnika nekretnine na nagradu na odgovarajući se način primjenjuju i na nositelja prava građenja, ako je blago nađeno u zgradi koja je pripadnost zemljišta na kojem on ima pravo građenja.

J3

IZBOR ODREDBI IZ POMORSKOG ZAKONIKA

"Narodne novine", br. 181/04

Članak 13.

(1) Domaće i strane pravne i fizičke osobe, te hrvatski ratni brod mogu obavljati istraživanja, ispitivanja, fotografiranja i/ili mjerenja mora, morskog dna i/ili morskog podzemlja unutarnjih morskih voda Republike Hrvatske samo uz odobrenje ministarstva nadležnog za znanost.

(2) Domaće i strane pravne i fizičke osobe mogu obavljati arheološko istraživanje, fotografiranje i/ili druge oblike dokumentiranja kulturnog dobra na moru, morskom dnu i podzemlju unutarnjih morskih voda Republike Hrvatske samo uz odobrenje ministarstva nadležnog za poslove kulture.

(3) Domaće i strane pravne i fizičke osobe mogu obavljati istraživanja, ispitivanja, fotografiranja i/ili mjerenja mora, morskog dna i/ili morskog podzemlja u zaštićenim dijelovima prirode unutarnjih morskih voda Republike Hrvatske samo uz odobrenje ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode.

(4) Odobrenja iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka navedena ministarstva izdaju uz prethodnu suglasnost Ministarstva glede sigurnosti plovidbe i Ministarstva nadležnog za poslove obrane glede interesa obrane.

(5) Iznimno od odredbe stavka 4. ovoga članka hrvatski ratni brod istraživanja može obavljati samo uz odobrenje ministarstva nadležnog za znanost.

(6) Tijekom istraživanja, fotografiranja i/ili mjerenja mora iz stavka 1. i 3. ovoga članka na stranom znanstvenoistraživačkom brodu mora biti nazočna najmanje jedna osoba koja u skladu s posebnim propisima ima status znanstvenika a zaposlena je u domaćoj znanstvenoj organizaciji.

(7) Tijekom arheološkog istraživanja iz stavka 2. ovoga članka na stranom znanstvenoistraživačkom brodu mora biti nazočna najmanje jedna stručna osoba koju odredi ministarstvo nadležno za poslove kulture.

(8) Tijekom istraživanja u zaštićenim dijelovima prirode iz stavka 3. ovoga članka, na stranom znanstvenoistraživačkom brodu mora biti nazočna jedna stručna osoba koju odredi ministarstvo nadležno za poslove zaštite prirode.

(9) Tijekom istraživanja iz stavka 6. i 7. ovoga članka, ako se radi o brodu koji je ujedno i ratni brod, mora biti nazočan najmanje jedan stručni pripadnik Oružanih snaga Republike Hrvatske, odnosno Ministarstva nadležnog za poslove obrane.

Članak 787.

(1) Spašavanje ili vađenje imovine koja ima ili se može pretpostaviti da ima svojstvo kulturnog dobra, a nalazi se na dnu mora, ne smije se poduzeti bez odobrenja ministarstva nadležnog za poslove kulture.

(2) Spašavanje imovine koja ima ili se može pretpostaviti da ima vojnu važnost, a koje nije odobrio ovlašteni vojni časnik, ne smije se poduzeti bez odobrenja ministarstva nadležnog za poslove obrane.

(3) Protiv rješenja ministarstva nadležnog za poslove kulture ili ministarstva nadležnog za poslove obrane, kojim se daje ili uskraćuje odobrenje za spašavanje imovine iza stavka 1. i 2. ovoga članka ne može se podnijeti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

IZBOR ODREDBI IZ KAZNENOG ZAKONA REPUBLIKE HRVATSKE

"Narodne novine" br. 110/97, 27/08, 129/00, 51/01, 105/04, 71/06, 110/07

Kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom

Uništavanje kulturnih dobara i objekata u kojima se nalaze kulturna dobra

Članak 167.

(1) Tko kršeći pravila međunarodnoga prava za vrijeme rata ili oružanoga sukoba uništava kulturna dobra ili objekte namijenjene znanosti, umjetnosti, odgoju ili humanitarnim svrhama, kaznit će se kaznom zatvora najmanje jednu godinu.

(2) Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka uništen jasno prepoznatljiv objekt koji je kao kulturna i duhovna baština naroda pod posebnom zaštitom međunarodnoga prava, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje pet godina.

Zlouporaba međunarodnih znakova

Članak 168.

(1) Tko zloupotrebi ili neovlašteno nosi zastavu ili znak Ujedinjenih naroda, Crvenog križa ili znakove koji njima odgovaraju, ili druge priznate međunarodne znakove kojima se obilježavaju određeni objekti radi zaštite od vojnih operacija, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(2) Tko kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka počini u području vojnih operacija kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Kaznena djela protiv imovine

Teška krađa

Članak 217.

(1) Kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina kaznit će se tko počini krađu (članak 216. stavak 1.):

1. obijanjem, provaljivanjem ili drugim savladavanjem većih prepreka da dođe do stari iz zatvorenih zgrada, soba, blagajna, ormara ili drugih zatvorenih prostorija,
2. na osobito opasan i drzak način,
3. iskorištavanjem stanja prouzročenog požarom, poplavom, potresom ili drugom nesrećom,
4. iskorištavanjem bespomoćnosti ili drugog osobito teškog stanja druge osobe.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se počinitelj kaznenog djela krađe (članak 216. stavak 1.):

1. ako je ukradena stvar velike vrijednosti i počinitelj je postupao s ciljem prisvajanja stvari takve vrijednosti,
2. ako ukradena stvar služi u vjerske svrhe ili je stvar ukradena iz crkve ili druge zgrade ili prostorije koja služi za vjerske obrede,
3. ako je ukradeno kulturno dobro ili stvar od znanstvenog, umjetničkog, povijesnog ili tehničkog značenja, ili se nalazi u javnoj zbirci, zaštićenoj privatnoj zbirci ili je izložena za javnost.

(3) Kaznom zatvora od jedne do osam godina kaznit će se tko počini krađu (članak 216. stavak 1.) u sastavu grupe ili ako je pri sebi imao kakvo oružje ili opasno oruđe radi napada ili obrane.

Utaja

Članak 220.

(1) Tko protupravno prisvoji tuđu pokretnu stvar koja mu je povjerena, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Ako je vrijednost utajene stvari mala i počinitelj je išao za tim da prisvoji stvar takve vrijednosti, kaznit će se novčanom kaznom do sto dnevnih dohodaka ili kaznom zatvora do tri mjeseca.

(3) Ako kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka počini skrbnik, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(4) Ako je utajena stvar od posebnog kulturnog, povijesnog, znanstvenog ili tehničkog značenja ili ako je utajena stvar velike vrijednosti, a počinitelj je postupao s ciljem prisvajanja takve stvari. kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(5) Tko tuđu pokretnu stvar koju je našao ili do koje je slučajno došao protupravno prisvoji, kaznit će se novčanom kaznom do stopedeset dnevnih dohodaka ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

(6) Za kaznena djela iz stavka 1., 2. i 5. ovoga članka kazneni postupak se pokreće privatnom tužbom, a ako je stvar državno vlasništvo, kazneni postupak se pokreće povodom prijedloga.

Uništenje i oštećenje tuđe stvari

Članak 222.

(1) Tko ošteti, izobliči, uništi ili učini neuporabljivom tuđu stvar, kaznit će se novčanom kaznom do stopedeset dnevnih dohodaka ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

(2) Tko ošteti, izobliči, uništi ili učini neuporabljivom tuđu stvar koja služi za vjerske svrhe, kulturno dobro, posebno zaštićeni objekt prirode, umjetnički predmet, stvar od znanstvenog ili tehničkog značenja, koja se nalazi u javnoj zbirci, zaštićenoj privatnoj zbirci ili je izložena za javnost, ili stvar koja služi za javne potrebe ili koja uljepšava trgove, ulice ili parkove, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(3) Kazneni postupak za kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka pokreće se privatnom tužbom osim u slučaju kada je kazneno djelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka počinjeno prema zaštićenom kulturnom ili prirodnom dobru i u slučaju kada je oštećena stvar u državnom vlasništvu.

Povreda prava autora ili umjetnika izvođača

Članak 229.

(1) Tko pod svojim imenom ili pod imenom drugoga objavi, prikaže, izvede, prenese ili na drugi način priopći javnosti tuđe djelo koje se po zakonu smatra autorskim djelom ili dozvoli da se to učini, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko bez navođenja imena ili pseudonima autora objavi, prikaže, izvede, prenese ili na drugi način priopći javnosti tuđe djelo iz stavka 1. ovoga članka na kojemu je označeno ime ili pseudonim autora ili na nedozvoljen način unese dijelove tuđeg djela iz stavka 1. ovoga članka u svoje autorsko djelo ili dozvoli da se to učini.

(3) Ako je kazneno djelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka počinjeno prema zaštićenom kulturnom dobru, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.

(4) Tko uništi, izobliči, nagrdi ili na drugi način bez odobrenja autora, izmijeni tuđe djelo iz stavka 1. ovoga članka, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine,

(5) Kaznom iz stavka 1. ovoga članak kaznit će se tko bez navođenja imena ili pseudonima umjetnika izvođača, osim ako umjetnik izvođač želi ostati anoniman, objavi, prikaže, prenese ili na drugi način priopći javnosti njegovu izvedbu.

(6) Kaznom iz stavka 3. ovoga članka kaznit će se tko uništi, izobliči, nagrdi, sakati ili na drugi način, bez odobrenja umjetnika izvođača, izmijeni snimljenu izvedbu umjetnika izvođača iz stavka 4. ovoga članka.

(7) Ako je počinjenjem kaznenog djela iz stavka 1., 2., 3., 4. i 5. ovoga članka pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzročena znatna šteta, a počinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve imovinske koristi ili prouzročenja takve štete, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Nedozvoljena uporaba autorskog djela ili izvedbe umjetnika izvođača

Članak 230.

(1) Tko bez odobrenja autora ili drugog nositelja autorskog prva, odnosno osobe koja je ovlaštena dati odobrenja, kada je odobrenje prema odredbama zakona potrebno, ili protivno njihovoj zabrani, utvrdi na materijalnu podlogu, reproducira, umnoži, stavi u promet, iznajmi, uveze, prenese preko granične crte, prikaže, izvede, odašilje, prenese, učini dostupnim javnosti, prevede, prilagodi, obradi, preradi ili na drugi način uporabi autorsko djelo, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko bez odobrenja umjetnika izvođača, odnosno osobe koja je ovlaštena dati odobrenje, kada je odobrenje prema odredbama zakona potrebno ili protivno njihovoj zabrani, snimi, reproducira, umnoži stavi u promet, iznajmi, uveze, prenese preko granične crte, prikaže, izvede, odašilje, prenese, učini dostupnim javnosti ili na drugi način uporabi izvedbu umjetnika izvođača.

(3) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko u namjeri da omogući neovlaštenu uporabu autorskog djela ili izvedbe umjetnika izvođača proizvede, uveze, prenese preko granične crte, stavi u promet, iznajmi, omogući drugome uporabu ili korištenje bilo koje vrste opreme ili sredstava kojoj je osnovna ili pretežna namjena omogućiti neovlašteno otklanjanje ili osujećivanje kojeg tehničkog sredstva ili računalnog programa namijenjenog, zaštiti prava autora ili umjetnika izvođača od neovlaštene uporabe.

(4) Osoba kod koje se zateknu predmeti koji su bili namijenjeni ili upotrebljeni za počinjenje ili su nastali počinjenjem kaznenog djela iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka, a ona je to znala, mogla ili bila dužna znati, kaznit će se novčanom kaznom do sto dnevnih dohodaka ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

(5) Ako je počinjenjem kaznenog djela iz stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzročena znatna šteta, a počinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve imovinske koristi ili prouzročenja takve štete, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od 6 mjeseci do pet godina.

(6) Predmeti koji su bili namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje kaznenog djela ili su nastali počinjenjem kaznenog djela iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka oduzet će se i uništiti.

Kaznena djela protiv javnog reda

Oštećenje, uništenje i nedozvoljeni izvoz kulturnog ili prirodnog dobra

Članak 325.

(1) Tko ošteti ili uništi kulturno ili prirodno dobro zaštićeno prema odredbama posebnog zakona, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko bez dozvole nadležnog tijela izveze ili iznese u stranu državu kulturno ili prirodno dobro, ili iste poslije iznošenja ne vrati, u zemlju u roku koji je određen u dozvoli.

(3) Ako je zbog djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka nastupila znatna šteta ili se radi o kulturnom dobru od nacionalnog značenja, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(4) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka počinitelj će se kazniti.

Nedozvoljeno obavljanje istraživačkih radova i prisvajanje kulturnog dobra

Članak 326.

(1) Tko bez dozvole nadležnog tijela izvrši na kulturnom dobru konzervatorske, restauratorske, istraživačke radove ili druge radove, ili protivno zabrani ili bez dozvole nadležnog tijela obavlja arheološka iskopavanja ili istraživanja, pa zbog toga kulturno dobro bude uništeno, teško oštećeno ili zgubi svojstvo kulturnog dobra, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Ako je kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka počinjeno prema kulturnom dobru osobite vrijednosti ili značenja, ili je prouzročena znatna šteta, počinitelj će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(3) Tko prisvoji ili oduzme prigodom arheoloških ili drugih istraživanja ili inače iskopane ili nađene predmete koji predstavljaju kulturno dobro, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(4) Za djelo iz stavka 2. i 3. ovoga članka kaznit će se i za prekršaj.

Uništavanje i prikrivanje arhivske građe

Članak 327.

(1) Tko protivno propisima uništi, prikriva ili učini neuporabljivom registriranu i arhivsku građu, ili je iznese u stranu državu bez prethodnog odobrenja nadležnog državnog tijela, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka počinitelje će se kazniti.

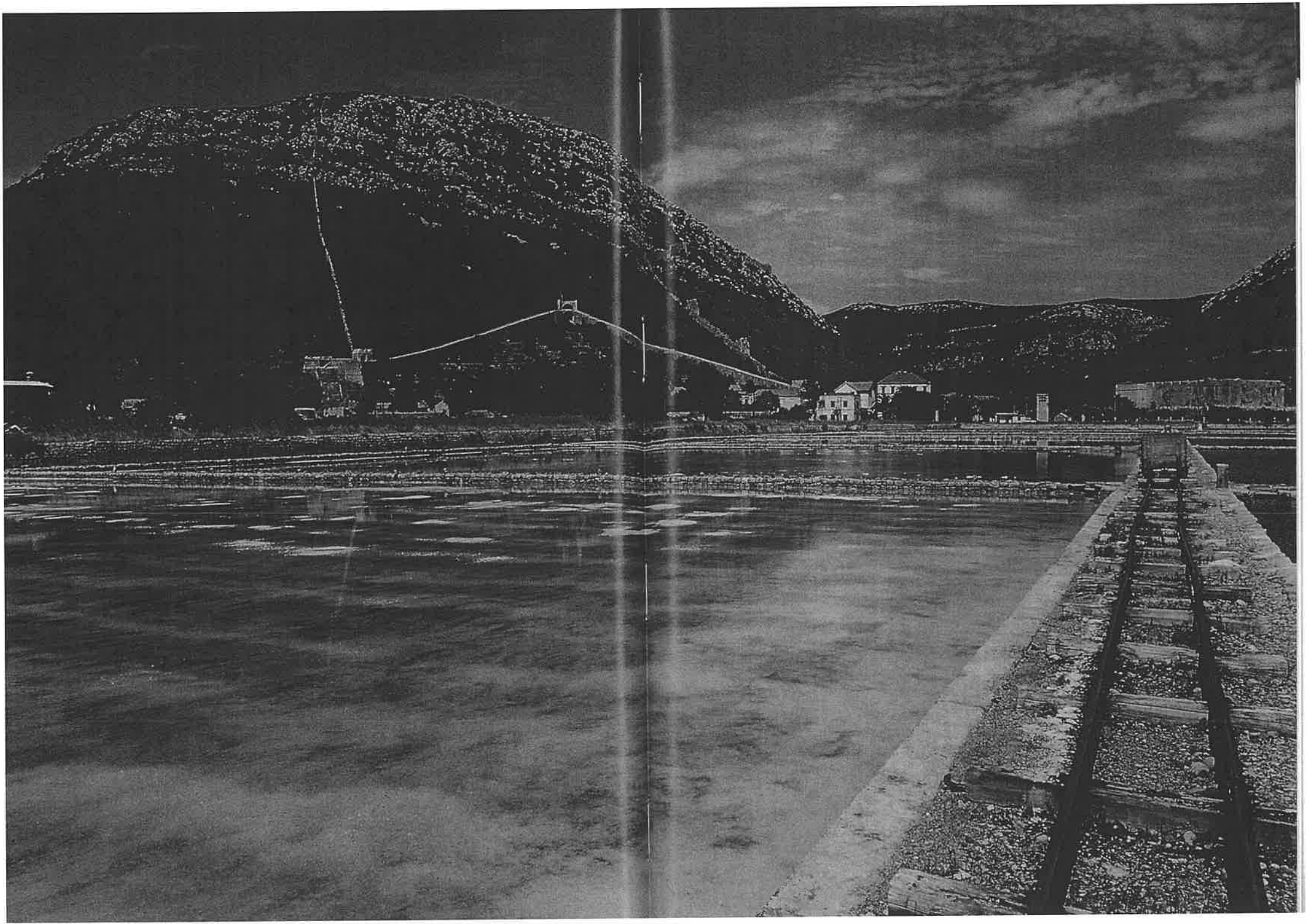

04

Međunarodni ugovori o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

ODREDBE O ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA U MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA O RATNOM PRAVU I SIGURNOSTI

- PRAVILNIK O ZAKONIMA I OBIČAJIMA RATA NA KOPNU (IZBOR ODREDBI)
- KONVENCIJA O BOMBARDIRANJU OD STRANE POMORSKIH SNAGA U VRIJEME RATA, IX HAŠKA KONVENCIJA IZ 1907. (IZBOR ODREDBI)
- DOPUNSKI PROTOKOL UZ ŽENEVSKE KONVENCIJE OD 12. KOLOVOZA 1949. O ZAŠTITI ŽRTAVA MEĐUNARODNIH ORUŽANIH SUKOBA (IZBOR ODREDBI)
- DOPUNSKI PROTOKOL UZ ŽENEVSKE KONVENCIJE OD 12. KOLOVOZA 1949. O ZAŠTITI ŽRTAVA NEMEĐUNARODNIH ORUŽANIH SUKOBA (IZBOR ODREDBI)
- KONVENCIJA ZA ZAŠTITU KULTURNIH DOBARA U SLUČAJU ORUŽANOG SUKOBA I PROTOKOLI

KONVENCIJE UNESCO-A O ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE

- KONVENCIJA O ZAŠTITI SVJETSKE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE
- KONVENCIJA O MJERAMA ZABRANE I SPRIJEČAVANJA NEZAKONITOG UVOZA, IZVOZA I PRIJENOSA VLASNIŠTVA KULTURNIH DOBARA
- KONVENCIJA O ZAŠTITI PODVODNE KULTURNE BAŠTINE
- KONVENCIJA O ZAŠTITI NEMATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE

4

KONVENCIJE VIJEĆA EUROPE O ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE

- KONVENCIJA O ZAŠTITI GRADITELJSKE BAŠTINE EUROPE
- EUROPSKA KONVENCIJA O ZAŠTITI ARHEOLOŠKE BAŠTINE - REVIDIRANA
- KONVENCIJA O EUROPSKIM KRAJOBRAZIMA
- OKVIRNA KONVENCIJA O VRIJEDNOSTI KULTURNE BAŠTINE ZA DRUŠTVO
- EUROPSKA KONVENCIJA O ZAŠTITI AUDIOVIZUALNE BAŠTINE

KONVENCIJE O ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE

- UNIDROIT-OVA KONVENCIJA O UKRADENIM ILI NEZAKONITO IZVEZENIM KULTURNIM DOBRIMA

BILATERALNI MEĐUNARODNI UGOVORI

- UREDBA O OBJAVI SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA O ZAŠTITI I OČUVANJU ODREĐENIH KULTURNIH DOBARA
- UREDBA O OBJAVI UGOVORA IZMEđU UNESCO-A I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O USPOSTAVLJANJU REGIONALNOG CENTRA ZA PODVODNU ARHEOLOGIJU U ZADRU, HRVATSKA, KAO CENTRA KATEGORIJE 2 POD POKROVITELJSTVOM UNESCO-A

Republika Hrvatska stranka je brojnih međunarodnih konvencija u području zaštite kulturnih dobara, budući da je bogata raznovrsnom kulturnom baštinom i ima poseban interes zaštiti to nacionalno bogatstvo, a što je posebno uređeno i Ustavom Republike Hrvatske. Prema Ustavu Republike Hrvatske kulturna baština uživa posebnu zaštitu. U odnosu, pak, na međunarodne ugovore člankom 140. Ustava propisano je da međunarodni ugovori sklopljeni u skladu s Ustavom i objavljeni, čine dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske, a po pravnoj su snazi iznad zakona.

Važno je istaknuti da su međunarodne konvencije u području zaštite kulturne baštine rezultat predanog rada međunarodnih organizacija, koje između ostalog skrbe i o zaštiti kulturne baštine. U ovom području radi se o konvencijama UNESCO-a, UN-a, Vijeća Europe i UNIDROIT-a.[44] Također je donijet niz preporuka i rezolucija koje obrađuju gotovo iste teme kao i donijete konvencije, s time što ovi akti nisu pravno obvezujući.

Potrebno je istaknuti da se neke konvencije bave pitanjem općih mjera zaštite kulturne baštine, dok druge razrađuju specifične teme zaštite u ratnim uvjetima, sprječavanje nezakonitog prometa kulturnim dobrima ili pak tretiraju određenu vrstu kulturne baštine (arhitektonsko blago, nematerijalna kulturna baština i podvodna kulturna baština).

Provođenjem mjera zaštite cijele ili posebnih kategorija svjetske kulturne baštine bave se Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, Konvencija o zaštiti arhitektonskog blaga Europe, Europska konvencija o zaštiti arheološke baštine (revidirana), Konvencija o zaštiti podvodne kulturne baštine i Konvencija o zaštiti nematerijalne kulturne baštine.

Uz međunarodne konvencije Republika Hrvatska zaključila je bilateralne međunarodne ugovore koji se odnose na područje zaštite i očuvanja kulturnih dobara. Među tim ugovorima osobito su važna dva: Sporazum zaključen sa Vladom SAD-a o zaštiti i očuvanju određenih kulturnih dobara i Ugovor zaključen s UNESCO-om o uspostavljanju Regionalnog centra za podvodnu arheologiju u Zadru, kao centra II kategorije pod pokroviteljstvom UNESCO-a.

44 Međunarodni institut za privatno pravo, Rim

4

ODREDBE O ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA U MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA O RATNOM PRAVU I SIGURNOSTI

PRAVILNIK O ZAKONIMA I OBIČAJIMA RATA NA KOPNU

Prilog Konvenciji o zakonima i običajima rata na kopnu[45]

Dio II - O neprijateljstvima

Glava I - O sredstvima borbe protiv neprijatelja, o opsadama i bombardiranjima

Članak 27.

Prilikom opsada i bombardiranja moraju biti poduzete sve potrebne mjere da se poštede, koliko god je to moguće, zgrade posvećene vjerskim obredima, umjetnosti, znanosti i dobrotvornim svrhama, povijesni spomenici, bolnice i sabirališta bolesnika i ranjenika, pod uvjetom da nisu u isto vrijeme upotrijebljeni u vojne svrhe.

Dužnost je opsjednutih da označe te zgrade i sabirališta specijalnim vidnim znacima koji će biti unaprijed saopćeni opsađivaču.

Članak 28.

Zabranjeno je prepustiti pljački grad ili mjesto, makar bili i na juriš osvojeni.

Dio III - O vojnoj vlasti na teritoriju neprijateljske države

Članak 56.

S općinskim dobrima, dobrima ustanova posvećenih vjerskim obredima, dobročinstvu, nastavi, umjetnosti i znanostima, čak i kad pripadaju državi, postupa se kao s privatnom svojinom.

Svaka zapljena, uništenje ili namjerno oštećenje sličnih ustanova, povijesnih spomenika, umjetničkih i znanstvenih dijela zabranjeno je i mora biti predmet zakonskog postupanja.

---

45 IV Haška konvencija iz 1907 godine

KONVENCIJA O BOMBARDIRANJU OD STRANE POMORSKIH SNAGA U VRIJEME RATA - IX HAŠKA KONVENCIJA IZ 1907. GODINE

Glava II - Opće odredbe

Članak 5.

Prilikom bombardiranja od strane pomorskih snaga, zapovjednik mora poduzeti sve potrebne mjere da bi poštedio, koliko je to moguće, zgrade namijenjene vjerskim obredima, umjetnosti, znanosti i dobrotvornim ciljevima, povijesne spomenike, bolnice i sabirališta bolesnika ili ranjenika, pod uvjetom da ne budu istovremeno upotrebljavani u vojne svrhe.

Dužnost stanovnika je da označe te spomenike, zgrade ili sabirališta vidljivim znacima koji će se sastojati od velikih pravokutnih čvrstih panoa, dijagonalno podijeljenih na dva obojena trokuta, crni gore i bijeli dolje.

Članak 6.

Osim u slučaju kada vojni razlozi to ne dozvoljavaju, zapovjednik pomorskih snaga koje vrše napad s mora, prije nego što otpočne bombardiranje, čini sve što je u njegovoj moći da opomene vlasti.

Članak 7.

Zabranjeno je prepustiti pljački jedan grad ili mjesto, čak i ako su uzeti na juriš.

4

DOPUNSKI PROTOKOL UZ ŽENEVSKE KONVENCIJE OD 12. KOLOVOZA 1949. GODINE O ZAŠTITI ŽRTAVA MEĐUNARODNIH ORUŽANIH SUKOBA

dopunski protokol I iz 1977. godine[46]

Dio IV - Civilno stanovništvo

Odjeljak I - Opća zaštita od djelovanja neprijateljstava

Glava I - Osnovno pravilo i polje primjene

Članak 48.
Osnovno pravilo

Da bi osigurale poštovanje i zaštitu civilnog stanovništva i civilnih objekata, strane u sukobu treba u svako doba da prave razliku između civilnog stanovništva i boraca i između civilnih objekata i vojnih objekata i da, prema tome, usmjere svoje vojne operacije samo protiv vojnih objekata.

Glava III - Civilni objekti

Članak 53.
Zaštita kulturnih objekata i hramova

Ne dirajući u odredbe Haške konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba od 14. svibnja 1954. i drugih odgovarajućih međunarodnih instrumenata, zabranjeno je:

a) vršiti bilo kakav neprijateljski akt uperen protiv povijesnih spomenika umjetničkih djela ili hramova koji čine kulturno ili duhovno nasljeđe naroda;
b) koristiti takve objekte za pomoć vojnim akcijama;
c) da takvi objekti budu predmet represalija.

46 Međunarodni ugovori br. 16/78 - Službeni list SFRJ str. 1083-1145.

Glava IV - Mjere opreznosti

Članak 57.
Opreznost pri napadu

1. U provođenju vojnih operacija mora se stalno voditi računa o tome da se poštedi civilno stanovništvo, civili i civilni objekti.

2. U vezi s napadima moraju se poduzeti ove mjere:

a) oni koji planiraju ili odlučuju o napadu dužni su:
   (i) poduzeti sve što je moguće da provjere da objekti koje će napasti nisu ni civili niti civilni objekti, i da nisu obuhvaćeni posebnom zaštitom, već da su vojni objekti u smislu stava 2. članka 52. i da, odredbama ovog protokola, nije zabranjeno napadati ih;
   (ii) poduzeti sve moguće mjere opreznosti pri izboru sredstava i metode napada da bi se izbjegli, i u svakom slučaju sveli na minimum, slučajni gubici života civila, povreda civila i oštećenje civilnih objekata;
   (iii) suzdržavati se odluke da se krene u bilo koji napad od kojeg se može očekivati da će uzrokovati slučajne gubitke života civila, povrede civila, oštećenje civilnih objekata ili kombinaciju toga, koji bi bili nerazmjerno veliki u odnosu na predviđenu konkretnu i izravnu vojnu prednost;
b) napad treba da bude opozvan ili prekinut ako postane jasno da cilj nije vojni ili da je obuhvaćen posebnom zaštitom, ili da se može očekivati da će uzrokovati slučajne gubitke života civila, povrede civila, oštećenje civilnih objekata ili kombinaciju toga, koji bi bili nerazmjerno veliki ili u odnosu na predviđenu konkretnu i izravnu vojnu prednost;
c) davanje uspješnog upozorenja unaprijed o napadu koji može ugroziti civilno stanovništvo, osim ako okolnosti to ne dopuštaju.

3. Kada je moguć izbor između nekoliko vojnih objekata, pri čemu će se dobiti slična vojna prednost, odabrat će se onaj objekt kod koga se očekuje da će napad uzrokovati najmanju opasnost za živote civila i civilne objekte.

4. U vođenju vojnih operacija na moru ili u zraku svaka strana u sukobu mora, u skladu sa svojim pravima i dužnostima, po pravilima međunarodnog prava koja se primjenjuju u oružanom sukobu, poduzeti sve razumne mjere opreznosti da bi se izbjegli gubici života civila i oštećenje civilnih objekata.

5. Nijedna odredba ovog članka ne može se protumačiti tako da odobrava bilo kakav napad na civilno stanovništvo, civile i civilne objekte.

J4

DOPUNSKI PROTOKOL UZ ŽENEVSKE KONVENCIJE OD 12. KOLOVOZA 1949. O ZAŠTITI ŽRTAVA NEMEĐUNARODNIH ORUŽANIH SUKOBA

dopunski Protokol II iz 1977. godine[47]

Dio IV - Civilno stanovništvo

Članak 16.

Zaštita kulturnih objekata i hramova

Ne dirajući u odredbe Haške konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba od 14. svibnja 1954, zabranjeno je vršiti bilo kakve neprijateljske akte uperene protiv povijesnih spomenika, umjetničkih dijela ili hramova, koji predstavljaju kulturno i duhovno nasljeđe naroda, te ih koristiti za podršku vojnih akcija.

47 Međunarodni ugovori br. 16/78 - Službeni list SFRJ str. 1146-1154.

KONVENCIJA ZA ZAŠTITU KULTURNIH DOBARA U SLUČAJU ORUŽANOG SUKOBA I PROTOKOLI

(Haag, 14. svibnja 1954., NN MU 12/93)

Visoke stranke ugovornice,

Konstatirajući da su tijekom posljednjih oružanih sukoba kulturna dobra pretrpjela teška oštećenja i da su ona, zbog razvitka ratne tehnike, sve ugroženija od razaranja;

Uvjerene da štete nanesene kulturnim dobrima, bez obzira na to kojemu narodu pripadala, predstavljaju štetu kulturnoj baštini čitavoga čovječanstva jer svaki narod daje svoj doprinos svjetskoj kulturi;

Smatrajući da je očuvanje kulturne baštine od velike važnosti za sve narode svijeta i da je važno toj baštini osigurati međunarodnu zaštitu;

Vođene načelima o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba ustanovljenih u Haškim Konvencijama iz 1899. i 1907.[48] te u Washingtonskom paktu od 15. travnja 1935;[49]

Smatrajući da zaštita tih dobara, kako bi bila djelotvorna, mora biti organizirana još u vrijeme mira poduzimanjem kako nacionalnih, tako i međunarodnih mjera;

Odlučne da poduzmu sve moguće korake radi zaštite kulturnih dobara;

Složile su se o sljedećim odredbama;

Glava I. Opće odredbe o zaštiti

Članak 1.

Definicija kulturnih dobara

U svrhe ove Konvencije, kulturnim dobrima, bez obzira na njihovo porijeklo ili njihova vlasnika, smatraju se:

a) pokretna ili nepokretna dobra od velike važnosti za kulturnu baštinu svakog naroda, kao što su spomenici arhitekture, umjetnički ili povijesni spo-

48 Odnosi se na Konvenciju o zakonima i običajima rata na kopnu iz 1899. i istoimenu konvenciju iz 1907.

49 Odnosi se na Ugovor o zaštiti umjetničkih i znanstvenih ustanova i povijesnih spomenika (tzv. Roerichov pakt), potpisan u Washingtonu 15. 4. 1935, stupio na snagu 26. 8. 1935.

menici, bilo vjerski ili svjetovni; arheološki lokaliteti; skupovi građevina koji su kao cjeline povijesno ili umjetnički zanimljivi; umjetnička djela; rukopisi, knjige i drugi umjetnički, povijesno ili arheološki zanimljivi predmeti; kao i znanstvene zbirke i važne zbirke knjiga, arhiva ili reprodukcija gore definiranih dobara;

b) zgrade čija je glavna i stvarna namjena očuvanje ili izlaganje kulturnih dobara definiranih u točki a), kao što su muzeji, velike knjižnice, mjesta pohrane arhiva te skloništa namijenjena sklanjanju pokretnih kulturnih dobara definiranih u točki a) u slučaju oružanog sukoba;

c) središta koja sadrža znatnu količinu kulturnih dobara definiranih u točkama a) i b), nazvana "spomenička središta".

Članak 2.

Zaštita kulturnih dobara

U svrhe ove Konvencije, zaštita kulturnih dobara obuhvaća čuvanje[50] i poštovanje tih dobara.

Članak 3.

Čuvanje kulturnih dobara

Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će, poduzimajući mjere koje smatraju odgovarajućima, još u vrijeme mira pripremiti čuvanje kulturnih dobara smještenih na njihovu vlastitu području od predvidivih posljedica oružanog sukoba.

Članak 4.

Poštovanje kulturnih dobara

1. Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će poštovati kulturna dobra smještena na njihovu vlastitu području, kao i na području ostalih visokih stranaka ugovornica, uzdržavajući se od upotrebe tih dobara, sredstava za njihovu zaštitu i njihove neposredne okoline u svrhe koje bi ta dobra mogle izložiti razaranju ili oštećenju oružanog sukoba, te uzdržavajuće se od bilo kojeg čina neprijateljstva prema tim dobrima.

50 S obzirom na razmjerno veliki broj sličnih izraza upotrebljenih u ovoj konvenciji, napominjemo da engleski "safeguarding" (francuski "sauvegarde") prevodimo s "čuvanje", engleski "preservation" (francuski "conservation") s "očuvanje", a engleski (i francuski) "protection" sa "zaštita".

2. Od obveza navedenih u stavku 1. ovoga članka može se odstupiti jedino u slučajevima kad vojna potreba imperativno nalaže takvo odstupanje.

3. Visoke stranke ugovornice obvezuju se uz to da će zabraniti, spriječiti i, prema potrebi, zaustaviti svako djelo krađe, pljačke ili nezakonitog prisvajanja kulturnih dobara, izvršeno na bilo koji način, kao i svaki čin vandalizma prema tim dobrima. One će se uzdržati od rekviriranja pokretnih kulturnih dobara smještenih na području druge visoke stranke ugovornice.

4. One će se uzdržavati od svih mjera represalija prema kulturnim dobrima.

5. Nijedna se visoka stranka ugovornica ne može u odnosu na drugu visoku stranku ugovornicu osloboditi obveza ustanovljenih u ovome članku na temelju činjenice da potonja nije primijenila mjere čuvanja propisane u članku.

Članak 5.

Okupacija

1. Svaka će visoka stranka ugovornica koja je u cijelosti ili djelomično okupirala područje druge visoke stranke ugovornice, koliko je god to moguće, podržati napore nadležnih domaćih vlasti okupiranoga područja za čuvanje i očuvanje svojih kulturnih dobara.

2. Ako je potrebno poduzeti hitne mjere za očuvanje kulturnih dobara smještenih na okupiranom području i oštećenih vojnim operacijama i ako su nadležne domaće vlasti u nemogućnosti da ih poduzmu, okupacijska će sila, u uskoj suradnji s tim vlastima, poduzeti najnužnije mjere očuvanja.

3. Svaka će visoka stranka ugovornica, čiju vladu pripadnici nekog pokreta otpora smatraju svojom zakonitom vladom, upozoriti te pripadnike, ako je moguće, na obvezu da se pridržavaju onih odredaba Konvencije koje se odnose na poštovanje kulturnih dobara.

Članak 6.

Označavanje kulturnih dobara

U skladu s odredbama članka 16, kulturna dobra mogu biti označena znakom raspoznavanja kako bi se olakšala njihova identifikacija.

Članak 7.

Vojne mjere

1. Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će još u vrijeme mira u vojne pravilnike i uputstva unijeti takve odredbe koje osiguravaju pridržavanje ove Konvencije i da će kod pripadnika svojih oružanih snaga poticati duh poštovanja prema kulturi i kulturnim dobrima svih naroda.

2. One se obvezuju da će još u vrijeme mira, u okviru svojih oružanih snaga, pripremiti ili ustanoviti službe ili st ručno osoblje čija će zadaća biti da paze na poštovanje kulturnih dobara i da surađuju s civilnim vlastima zaduženima za čuvanje tih dobara.

Glava II. Posebna zaštita

Članak 8.

Odobravanje posebne zaštite

1. Pod posebnu zaštitu može se staviti ograničeni broj skloništa namijenjenih sklanjanju pokretnih kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, spomeničkih središta i drugih nepokretnih kulturnih dobara vrlo velike važnosti pod uvjetom:

a) da se nalaze na dovoljnoj udaljenosti od nekoga velikoga industrijskog središta ili od bilo kojega važnoga vojnog cilja koji predstavlja osjetljivu točku, kao što je, primjerice, aerodrom, radiopostaja, ustanova koja radi na poslovima narodne obrane, luka, razmjerno važna željeznička postaja ili glavni prometni pravac;
b) da se ne upotrebljavaju u vojne svrhe.

2. Sklonište za pokretna kulturna dobra može se, također, bez obzira na položaj, staviti pod posebnu zaštitu ako je sagrađeno tako da bombardiranjima najvjerojatnije ne bi bilo oštećeno.

3. Smatra se da je spomeničko središte upotrebljavano u vojne svrhe kad se upotrebljava za premještanje vojnog osoblja ili materijala, čak i u provozu. Isto vrijedi kad se djelatnosti izravno povezane s vojnim operacijama, smještanje vojnog osoblja ili proizvodnja ratnog materijala obavlja unutar središta.

4. Nadziranje nekoga od kulturnih dobara nabrojenih u stavku 1. od u tu svrhu posebno ovlaštenih naoružanih stražara ili nazočnost redarstvenih snaga odgovornih za održavanje javnog reda u blizini tih kulturnih dobara, ne smatra se upotrebom u vojne svrhe.

5. Ako je neko od kulturnih dobara nabrojenih u stavku 1. ovoga članka smješteno u blizini nekoga važnoga vojnog cilja u smislu toga stavka, ono se ipak može staviti pod posebnu zaštitu ako se visoka stranka ugovornica koja takvu zaštitu zahtijeva obveže da u slučaju oružanog sukoba taj cilj neće upotrebljavati i osobito, ako se radi o luci, željezničkoj postaji ili aerodromu, da će skrenuti sav promet. U tom slučaju takvo skretanje mora biti pripremljeno još u vrijeme mira.

6. Posebna zaštita odobrava se kulturnim dobrima njihovim upisom u "Međunarodni registar kulturnih dobara pod posebnom zaštitom". Taj upis može biti izvršen samo u skladu s odredbama ove Konvencije i pod uvjetima predviđenima Pravilnikom o izvršavanju Konvencije.

Članak 9.

Imunitet[51] *kulturnih dobara pod posebnom zaštitom*

Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će osigurati imunitet kulturnih dobara pod posebnom zaštitom uzdržavajući se, od trenutka upisa u Međunarodni registar, od svakog čina neprijateljstava prema njima i, osim u slučajevima predviđenima u stavku 5. članka 8, od svake upotrebe tih dobara ili njihove okoline u vojne svrhe.

Članak 10.

Označavanje i kontrola

Za vrijeme oružanog sukoba kulturna dobra pod posebnom zaštitom moraju biti označena znakom raspoznavanja opisanim u članku 16. i biti dostupna međunarodnoj kontroli kakva je predviđena u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.

Članak 11.

Obustavljanje imuniteta

1. Ako neka od visokih stranaka ugovornica u odnosu na bilo koje kulturno dobro pod posebnom zaštitom prekrši obveze preuzete prema članku 9, protivnička će stranka, tako dugo dok to kršenje traje, biti oslobođena svoje obveze da osigura imunitet dotičnog dobra. Ona će, međutim, kad je god to moguće, prethodno zahtijevati prestanak takvog kršenja u razumnom roku.

2. Osim u slučaju predviđenome u stavku 1. ovoga članka, imunitet kulturnog dobra pod posebnom zaštitom može biti obustavljen samo u iznimnim slučajevima neizbježne vojne potrebe i samo tako dugo dok ta potreba traje. Takvu potrebu može ustanoviti samo zapovjednik jedinice koja je po veličini jednaka diviziji ili veća. U svim slučajevima, kad to okolnosti dopuštaju, odluka o obustavljanju imuniteta bit će dovoljno unaprijed priopćena protivničkoj stanci.

---

51 Unatoč hrvatskoj riječi "izuzeće", zbog nedoumice o tome da li se baš u potpunosti radi o sinonimu, čini nam se primjerenijim u ovom kontekstu upotrijebiti "imunitet".

3. Stranka koja obustavlja imunitet mora, što je prije moguće, pismeno i navođenjem razloga, obavijestiti glavnog komesara za kulturna dobra, predviđenoga u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.

Glava III. Prijevoz kulturnih dobara

Članak 12.

Transport[52] *pod posebnom zaštitom*

1. Transport isključivo namijenjen prijevozu kulturnih dobara, bilo unutar nekog područja ili na neko drugo područje, može, na zahtjev zainteresirane visoke stranke ugovornice, biti pod posebnom zaštitom, pod uvjetima predviđenima u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.

2. Transport pod posebnom zaštitom bit će pod međunarodnim nadzorom predviđenim u spomenutom pravilniku i isticat će znak za raspoznavanje opisan u članku 16.

3. Visoke stranke ugovornice uzdržavat će se od svakog čina neprijateljstava prema transportu pod posebnom zaštitom.

Članak 13.

Prijevoz u hitnim slučajevima

1. Ako visoka stranka ugovornica ocijeni da sigurnost određenih kulturnih dobara zahtijeva njihov prijevoz i da se radi o toliko hitnom pitanju da se postupak predviđen u članku 12. ne može provesti, osobito na početku oružanog sukoba, transport može isticati znak raspoznavanja opisan u članku 16, osim ako je zahtjev za imunitetom u smislu članka 12. već bio podnesen i odbijen. Koliko je god to moguće, priopćenje o transportu trebalo bi uputiti protivničkim strankama. Transport kojim se kulturna dobra prevoze na područje druge zemlje ne može isticati znak raspoznavanja, osim ako mu je imunitet izričito odobren.

2. Visoke stranke ugovornice poduzet će, koliko je to moguće, mjere opreza potrebne da se izbjegnu čini neprijateljstva upereni protiv transporta koji je opisan u stavku 1. ovoga članka i koji ističe znak raspoznavanja.

52 Izraz "transport" ne upotrebljavamo u smislu prijevoza ili prometa (što je čest slučaj u mnogim drugim jezicima i što otežava prevođenje), nego da bismo označili jedno prijevozno sredstvo ili skup tih sredstava prilikom obavljanja prijevoza.

Članak 14.

Imunitet od konfiskacije, uzapćenja i zapljene

1. Imunitet od konfiskacije, uzapćenja i zapljene uživat će:

a) kulturna dobra kojima pripada zaštita predviđena člankom 12. ili ona predviđena člankom 13;

b) prijevozna sredstva isključivo namijenjena prijevozu tih dobara.

2. Ništa u ovome članku ne ograničava pravo pregleda i kontrole.

Glava IV. Osoblje

Članak 15.

Osoblje

Koliko je to spojivo s interesima sigurnosti, osoblje zaduženo za zaštitu kulturnih dobara mora, u interesu tih dobara, biti poštovano i, ako padne u ruke protivničke stranke, mora moći nastaviti izvršavati svoje dužnosti kad kulturna dobra za koja je odgovorno, također, padnu u ruke protivničke stranke.

Glava V. Znak raspoznavanja

Članak 16.

Znak Konvencije

1. Znak raspoznavanja Konvencije ima oblik šiljastog štita okrenutoga nadolje, unakrsno podijeljenoga na modra i bijela polja (štit se sastoji od jednoga modrog četverokuta, čiji jedan kut tvori šiljak štita, i od jednog trokuta iznad četverokuta, a preostali prostor popunjavaju po jedan bijeli trokut sa svake strane).

2. Znak se upotrebljava pojedinačno ili kao skup od tri znaka u trokutastom obliku (jedan znak ispod), pod uvjetima predviđenima u članku 17.

Članak 17.

Upotreba znaka

1. Znak raspoznavanja kao skup od tri znaka može se upotrijebiti samo:

a) za nepokretna kulturna dobra pod posebnom zaštitom;

b) za transporte kulturnih dobara pod uvjetima predviđenima u člancima 12. i 13.;

c) za improvizirana skloništa pod uvjetima predviđenima u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.

2. Znak raspoznavanja može se upotrijebiti pojedinačno samo:
a) za kulturna dobra koja nisu pod posebnom zaštitom;
b) za osobe odgovorne za obavljanje kontrole u skladu s Pravilnikom o izvršavanju Konvencije;
c) za osoblje zaduženo za zaštitu kulturnih dobara;
d) za osobne iskaznice predviđene u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.

3. Za vrijeme oružanog sukoba zabranjena je upotreba znaka raspoznavanja u slučajevima koji nisu spomenuti u prethodnim stavcima ovoga članka i upotreba u bilo koju svrhu znaka sličnoga znaku raspoznavanja.

4. Znak raspoznavanja ne može se staviti ni na koje nepokretno kulturno dobro a da se istodobno ne istakne i ovlaštenje, propisno datirano i potpisano od nadležne vlasti visoke stranke ugovornice.

GLAVA VI. Polje primjene konvencije

Članak 18.
Primjena Konvencije

1. Osim odredaba koje moraju vrijediti još u vrijeme mira, ova će se Konvencija primjenjivati u slučaju objavljenog rata i svakoga drugoga oružanog sukoba koji bi izbio između dviju ili više visokih stranaka ugovornica, čak i ako ratno stanje nije priznato od jedne ili više njih.

2. Konvencija će se, također, primjenjivati u svim slučajevima okupacije dijela ili čitavoga područja visoke stranke ugovornice, čak i ako ta okupacija ne nailazi ni na kakav vojni otpor.

3. Ako jedna od sila u sukobu nije stranka ove Konvencije, sile koje su stranke ostaju njome vezane u svojim međusobnim odnosima. One će, uz to, biti vezane Konvencijom u odnosu na navedenu silu ako je ona izjavila da prihvaća odredbe Konvencije, i to tako dugo dok ih ne primjenjuje.

Članak 19.
Sukobi nemeđunarodnog karaktera

1. U slučaju oružanog sukoba koji nema međunarodni karakter i koji izbije na području jedne od visokih stranaka ugovornica, svaka od stranaka sukoba dužna je primjenjivati najmanje one odredbe ove Konvencije koje se tiču poštovanja kulturnih dobara.

2. Stranke sukoba nastojat će posebnim sporazumima staviti na snagu sve ili dio ostalih odredaba ove Konvencije.

3. Organizacija Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu[53] može strankama sukoba ponuditi svoje usluge.

4. Primjena prethodnih odredaba neće dirati u pravni položaj stranaka sukoba.

Glava VII. Izvršavanje konvencije

Članak 20.
Pravilnik o izvršavanju Konvencije

Načini primjene ove Konvencije određeni su u Pravilniku o izvršavanju Konvencije, koji je njezin sastavni dio.

Članak 21.
Sile zaštitnice

Ova će se Konvencija i Pravilnik o njezinu izvršavanju primjenjivati uz suradnju sila zaštitnica zaduženih za zaštitu interesa stranaka sukoba.

Članak 22.
Postupak mirenja

1. Sile zaštitnice pružit će svoje dobre usluge u svim slučajevima kad to ocijene korisnim u interesu kulturnih dobara, osobito ako postoji neslaganje između stranaka sukoba o primjeni ili tumačenju odredaba ove Konvencije ili Pravilnika o njezinu izvršavanju.

2. U tu svrhu svaka od sila zaštitnica može, na poziv jedne stranke, glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu ili samoinicijativno, strankama sukoba predložiti sastanak njihovih predstavnika i, osobito, vlasti zaduženih za zaštitu kulturnih dobara, ako je to primjereno, na prikladno odabranome neutralnom području. Stranke sukoba dužne su provesti prijedloge o sastanku koji su im podneseni. sile zaštitnice predložit će strankama sukoba na privolu ličnost koja pripada nekoj neutralnoj sili ili koju predlože glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, a koja će u svojstvu predsjedatelja biti pozvana da sudjeluje na tom sastanku.

---

53 Organizacija čiji je ovo puni naziv gotovo da je poznatija po engleskoj kratici UNESCO (prema United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), što dolazi do izražaja i u naslovu članka 23, gdje je upotrijebljena na svim službenim jezicima Konvencije.

Članak 23.
Pomoć UNESCO-a

1. Visoke stranke ugovornice mogu pozvati Organizaciju Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu radi pružanja tehničke pomoći u organizaciji zaštite njihovih kulturnih dobara ili u vezi sa svakim drugim problemom koji proizlazi iz primjene ove Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju.

2. Organizacija je ovlaštena da o tom pitanju samoinicijativno podnosi prijedloge visokim strankama ugovornicama.

Članak 24.
Posebni sporazumi

1. Visoke stranke ugovornice mogu sklapati posebne sporazume o svim pitanjima za koja im se čini prikladnim da ih urede izdvojeno.

2. Ne može biti sklopljen nijedan posebni sporazum koji bi umanjio zaštitu koju ova Konvencija osigurava kulturnim dobrima i osoblju zaduženome za njihovu zaštitu.

Članak 25.
Difuzija[54] Konvencije

Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će u svojim odnosnim zemljama što je više moguće, u vrijeme mira i u vrijeme oružanog sukoba, vršiti difuziju teksta ove Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju. One se naročito obvezuju da će njegovo proučavanje unijeti u vojne i, po mogućnosti, civilne obrazovne programe kako bi se s načelima Konvencije upoznalo cjelokupno stanovništvo, a osobito oružane snage i osoblje zaduženo za zaštitu kulturnih dobara.

Članak 26.
Prijevodi i izvještaji

1. Visoke stranke ugovornice obavještavat će jedna drugu, posredovanjem glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, o službenim prijevodima ove Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju.

54 U ovom je kontekstu izraz "difuzija" nemoguće drugačije prevesti, jer bi upotreba bilo koje druge, inače odgovarajuće riječi (npr. "širenje", "raspačavanje") iskrivila smisao.

2. Uz to, najmanje jednom svake četvrte godine, one će glavnom direktoru dostavljati izvještaj s obavijestima koje ocjenjuju prikladnima o poduzetim, pripremljenim i razmatranim mjerama njihovih odnosnih uprava u provedbi ove Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju.

Članak 27.
Sastanci

1. Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu može, s pristankom Izvršnog vijeća, sazvati sastanke predstavnika visokih stranaka ugovornica. On je dužan da to čini ako to zahtijeva najmanje jedna petina visokih stranaka ugovornica.

2. Bez prejudiciranja drugih funkcija koje su mu povjerene ovom Konvencijom i Pravilnikom o njezinu izvršavanju, zadaća je sastanka da proučava probleme koji se odnose na primjenu Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju i da u tu svrhu formulira prijedloge.

3. Osim toga, sastanak može razmatrati reviziju Konvencije ili Pravilnika o njezinu izvršavanju ako je zastupljena većina visokih stranaka ugovornica, i to u skladu s odredbama članka 39.

Članak 28.
Sankcije

Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će, u okviru svojega krivičnog zakonodavstva, poduzeti sve potrebne mjere kako bi osobe, bez obzira na svoje državljanstvo, koje su izvršile ili naredile da se izvrši povreda ove Konvencije, bile gonjene i podvrgnute krivičnim ili disciplinskim sankcijama.

Završne odredbe

Članak 29.
Jezici

1. Ova je Konvencija sastavljena na engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku i sva su četiri teksta jednako vjerodostojna.

2. Organizacija Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu dat će izraditi prijevode Konvencije na ostalim službenim jezicima svoje Opće konferencije.

Članak 30.
Potpisivanje

Ova će Konvencija nositi datum 14. svibnja 1954. i ostat će do 31. prosinca 1954. otvorena potpisivanju svih država pozvanih na Konferenciju koja je održana u Haagu od 21. travnja 1954. do 14. svibnja 1954.

Članak 31.
Ratifikacija

1. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji država potpisnica u skladu s njihovim odnosnim ustavnim postupkom.

2. Isprave o ratifikaciji položit će se kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

Članak 32.
Pristupanje

Od dana stupanja na snagu ova će Konvencija biti otvorena pristupanju svih država spomenutih u članku 30. koje nisu potpisnice, kao i svake druge države koju je Izvršno vijeće Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu pozvalo da pristupi. Pristupanje će se izvršiti polaganjem isprave o pristupanju kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

Članak 33.
Stupanje na snagu

1. Ova će Konvencija stupiti na snagu tri mjeseca nakon što bude položeno pet isprava o ratifikaciji.

2. Poslije toga ona će stupiti na snagu za svaku visoku stranku ugovornicu tri mjeseca nakon polaganja njezine isprave o ratifikaciji ili pristupanju.

3. U slučajevima predviđenima u člancima 18. i 19., za stranke koje su položile isprave o ratifikaciji ili pristupanju prije ili nakon početka neprijateljstava ili okupacije, Konvencija stupa na snagu odmah. U takvim će slučajevima glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu na najbrži mogući način dostaviti obavijesti predviđene u članku 38.

Članak 34.
Stvarna primjena

1. Državne stranke Konvencije poduzet će na dan njezina stupanja na snagu sve potrebne mjere kako bi osigurale njezinu stvarnu primjenu u razdoblju od šest mjeseci nakon toga stupanja na snagu.

2. To će razdoblje, za svaku državu koja položi ispravu o ratifikaciji ili pristupanju nakon dana stupanja Konvencije na snagu, biti šest mjeseci od dana polaganja njezine isprave o ratifikaciji ili pristupanju.

Članak 35.
Primjena Konvencije na druga područja

U trenutku ratifikacije ili pristupanja, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, svaka visoka stranka ugovornica može, priopćenjem upućenim glavnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, izjaviti da će se ova Konvencija primjenjivati na sva ili na neko od područja za čije je međunarodne odnose ona odgovorna. Spomenuto će priopćenje početi djelovati tri mjeseca nakon datuma njegova primitka.

Članak 36.
Odnos prema prethodnim konvencijama

1. U odnosima između sila koje su vezane haškim konvencijama o zakonima i običajima rata na kopnu (IV) i o bombardiranju od strane pomorskih snaga u vrijeme rata (IX), bilo onima od 29. srpnja 1899. ili onima od 18. listopada 1907. i koje su stranke ove Konvencije, potonja će dopuniti spomenutu Konvenciju (IX) i Pravilnik pridodan spomenutoj Konvenciji (IV) te zamijeniti znak opisan u članku 5. spomenute Konvencije (IX) znakom opisanim u članku 16. ove Konvencije u slučajevima u kojima ova Konvencija i Pravilnik o njezinu izvršavanju predviđaju upotrebu tog znaka raspoznavanja.

2. U odnosima između sila koje su vezane Washingtonskim paktom od 15. travnja 1935. za zaštitu umjetničkih i znanstvenih ustanova i povijesnih spomenika (Roerichov pakt) i koje su stranke ove Konvencije, potonja će dopuniti Roerichov pakt i zamijeniti zastavu raspoznavanja opisanu u članku III. Roerichova pakta znakom određenim u članku 16. ove Konvencije u slučajevima u kojima ova Konvencija i pravilnik o njezinu izvršavanju predviđaju upotrebu tog znaka raspoznavanja.

Članak 37.
Otkazivanje

1. Svaka visoka stranka ugovornica može otkazati ovu Konvenciju u vlastito ime ili u ime svakoga područja za čije je međunarodne odnose ona odgovorna.

2. Otkazivanje će biti priopćeno pismenom ispravom položenom kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

3. Otkazivanje će početi djelovati godinu dana nakon primitka isprave o otkazivanju. Međutim, ako u trenutku isteka te godine stranka koja otkazuje postane sudionicom oružanog sukoba, otkazivanje neće djelovati do prestanka neprijateljstava i u svakom slučaju tako dugo dok operacije vraćanja kulturnih dobara ne budu završene.

Članak 38.

Priopćenja

Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu obavijestit će države navedene u člancima 30. i 32., kao i Ujedinjene narode o polaganju svih isprava o ratifikaciji, pristupanju i prihvaćanju predviđenih u člancima 31., 32. i 39. te o priopćenjima i otkazivanjima predviđenima u odnosnim člancima 35, 37. i 39.

Članak 39.

Revizija Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju

1. Svaka visoka stanka ugovornica može predložiti izmjene ove Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju. O tekstu svake predložene izmjene bit će obaviješten glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, koji će ga dostaviti svakoj visokoj stranci ugovornici, sa zahtjevom da ga u roku od četiri mjeseca izvijesti o tome:

a) da li želi da se sazove konferencija radi razmatranja predložene izmjene;

b) da li je sklona prihvaćanju predložene izmjene bez održavanja konferencije;

c) da li je sklona odbijanju predložene izmjene bez sazivanja konferencije.

2. Glavni će direktor odgovore primljene prema stavku 1. ovoga članka dostaviti svim visokim strankama ugovornicama.

3. Ako su sve visoke stranke ugovornice, koje su u određenom roku obavijestile glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, sukladno točki b) stavka 1. ovoga članka, obavijestile glavnog direktora da su sklone prihvaćanju izmjene bez održavanja konferencije, on će priopćenje njihove odluke izvršiti u skladu s člankom 38. Izmjena će stupiti na snagu za sve visoke stranke ugovornice kad istekne devedeset dana od dana takvog priopćenja.

4. Glavni će direktor sazvati konferenciju visokih stanaka ugovornica radi razmatranja predložene izmjene ako to zahtijeva više od jedne trećine visokih stranaka ugovornica.

5. Izmjene Konvencije ili Pravilnika o njezinu izvršavanju, podvrgnute postupku predviđenome u prethodnom stavku, stupit će na snagu tek nakon što budu jednoglasno usvojene od visokih stanaka ugovornica zastupljenih na konferenciji i prihvaćene od svake visoke stranke ugovornice.

6. Prihvaćanje, od visokih stanaka ugovornica, izmjena Konvencije ili Pravilnika o njezinu izvršavanju koje bude usvojila konferencija spomenute u stavcima 4. i 5, izvršit će se polaganjem službene isprave kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

7. Nakon stupanja na snagu izmjena ove Konvencije ili Pravilnika o njezinu izvršavanju, samo će tako izmijenjeni tekst Konvencije i Pravilnika o njezinu izvršavanju ostati otvoren ratifikaciji ili pristupanju.

Članak 40.

Registriranje

U skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ova će Konvencija biti registrirana u Tajništvu Ujedinjenih naroda na zahtjev glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

U potvrdu toga su potpisani, propisno ovlašteni, potpisali ovu Konvenciju.

Sastavljeno u Haagu, 14. svibnja 1954, u jednome jedinom primjerku koji će biti položen u arhive Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu i čiji će vjerni ovjerovljeni prijepisi biti dostavljeni svim državama navedenima u člancima 30. i 32, kao i Ujedinjenim narodima.

4

Pravilnik o izvršavanju Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba

Glava I. Kontrola

Članak 1.

Međunarodni spisak ličnosti

Čim Konvencija stupi na snagu, glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu ustanovit će međunarodni spisak sastavljen od svih ličnosti imenovanih od Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, sposobnih za obavljanje dužnosti glavnog komesara za kulturna dobra. Taj će spisak biti periodično revidiran na inicijativu glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, a na temelju zahtjeva visokih stranaka ugovornica.

Članak 2.

Organiziranje kontrole

Čim neka visoka stranaka ugovornica postane sudionicom oružanog sukoba na koji se primjenjuje članak 18. Konvencije:

a) ona će imenovati predstavnika za kulturna dobra smještena na njezinu području; ako okupira neko drugo područje, dužna je imenovati posebnog predstavnika za kulturna dobra na tom području;

b) sila zaštitnica svake stranke koja je protivnička toj visokoj stranci ugovornici imenovat će delegata kod potonje, u skladu s člankom 3. koji slijedi;

c) kod te visoke stranke ugovornice bit će imenovan glavni komesar za kulturna dobra, u skladu s člankom 4.

Članak 3.

Imenovanje delegata sila zaštitnica

Sila zaštitnica imenovat će svoje delegate iz reda članova diplomatskog ili konzularnog osoblja ili, uz privolu stranke kod koje će obavljati svoju misiju, iz reda drugih osoba.

Članak 4.

Imenovanje glavnog komesara

1. Glavni komesar bit će od stranke kod koje će obavljati svoju misiju i od sila zaštitnica protivničkih stanaka zajedničkim sporazumom izabran s međunarodnog spiska ličnosti.

2. Ako se stranke unutar tri tjedna od početka pregovora o tom pitanju ne sporazume, zahtijevat će od predsjednika Međunarodnoga suda da imenuje glavnog komesara, koji će preuzeti svoju dužnost tek pošto dobije privolu stranke kod koje će obavljati svoju misiju.

Članak 5.

Dužnosti delegata

Delegati sila zaštitnica konstatirat će kršenja Konvencije, istraživat će, uz pristanak stranke kod koje obavljaju svoju misiju, okolnosti u kojima su se dogodila, poduzimat će korake na mjestu događaja kako bi ih zaustavili te će, ako je potrebno, obavijestiti glavnog komesara. Njega će stalno obavještavati o svojem djelovanju.

Članak 6.

Dužnosti glavnog komesara

1. Glavni komesar za kulturna dobra razmatrat će, s predstavnicima stranke kod koje obavlja svoju misiju i zainteresiranim delegatima, pitanja koja se pojave u vezi s primjenom Konvencije.

2. U slučajevima predvidenima ovim Pravilnikom on ima ovlaštenje za donošenje odluka i imenovanja.

3. Uz privolu stranke kod koje obavlja svoju misiju, on ima pravo da naredi istragu ili da je sam vodi.

4. Kod stranaka sukoba ili njihovih sila zaštitnica on će poduzimati sve korake što ih smatra potrebnima za primjenu Konvencije.

5. On će sastavljati potrebne izvještaje o primjeni Konvencije i priopćavati ih zainteresiranim strankama i njihovim silama zaštitnicama. Prijepise tih izvještaja upućivat će glavnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, koji se može koristiti samo sadržanim tehničkim podacima.

6. Ako nema sile zaštitnice, glavni će komesar obavljati dužnosti povjerene sili zaštitnici člancima 21. i 22. Konvencije.

Članak 7.

Inspektori i stručnjaci

1. Svaki put kad glavni komesar za kulturna dobra, na zahtjev zainteresiranih delegata ili nakon savjetovanja s njima, to smatra potrebnim, predložit će stranci kod koje obavlja svoju misiju na privolu osobu u svojstvu inspektora za kulturna dobra, kojemu će biti povjerena određena misija.

2. Glavni komesar, delegati i inspektori mogu se obratiti za usluge stručnjacima, koji će, također, biti predloženi na privolu stranci spomenutoj u prethodnome stavku.

Članak 8.

Obavljanje kontrole

Glavni komesari za kulturna dobra, delegati sila zaštitnica, inspektori i stručnjaci ni u kojem slučaju ne smiju prekoračiti svoja ovlaštenja. Oni će osobito voditi računa o potrebama sigurnosti visoke stranke ugovornice kod koje obavljaju svoju misiju i u svim okolnostima postupati u skladu sa zahtjevima vojne situacije o kakvoj ih je obavijestila ta visoka stranka ugovornica.

Članak 9.

Zamjena sila zaštitnica

Ako se stranka sukoba ne koristi ili više ne koristi djelovanjem sile zaštitnice, neka neutralna država može biti zamoljena da preuzme funkcije sile zaštitnice koje se tiču imenovanja glavnog komesara za kulturna dobra u skladu s postupkom predvidenim u članku 4. Tako imenovani glavni komesar, ako zatreba, povjerit će inspektorima dužnosti delegata sila zaštitnica određene ovim Pravilnikom.

Članak 10.

Troškovi

Plaća i troškovi glavnog komesara za kulturna dobra, inspektora i stručnjaka padaju na teret stranke kod koje se misija obavlja. Plaća i troškovi delegata sila zaštitnica bit će predmetom sporazuma između tih sila i država čije interese štite.

Glava II. Posebna zaštita

Članak 11.

Improvizirana skloništa

1. Ako je, tijekom oružanog sukoba, visoka stranka ugovornica nepredviđenim okolnostima prisiljena urediti improvizirano sklonište i ako želi da ono bude stavljeno pod posebnu zaštitu, ona će o toj činjenici odmah obavijestiti glavnog komesara koji kod nje obavlja svoju misiju.

2. Ako glavni komesar smatra da okolnosti i važnost kulturnih dobara koja su sklonjena u to improvizirano sklonište opravdava takvu mjeru, on može ovlastiti visoku stranku ugovornicu da takvo sklonište označi znakom raspoznavanja određenim u članku 16. Konvencije. O svojoj će odluci bez odgađanja obavijestiti zainteresirane delegate sila zaštitnica, od kojih svaki može, u roku od trideset dana, narediti bezodvlačno skidanje znaka.

3. Čim ti delegati izraze svoje slaganje ili ako je rok od trideset dana protekao bez da je ijedan od zainteresiranih delegata stavio prigovori i ako improvizirano sklonište, prema mišljenju glavnog komesara, ispunjava uvjete predviđene u članku 8. Konvencije, glavni će komesar zahtijevati od glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu da sklonište upiše u Registar kulturnih dobara pod posebnom zaštitom.

Članak 12.

Međunarodni registar kulturnih dobara pod posebnom zaštitom

1. Ustanovit će se Međunarodni registar kulturnih dobara pod posebnom zaštitom.

2. Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu vodit će taj registar. Prijepise će dostavljati glavnom tajniku Ujedinjenih naroda i visokim strankama ugovornicama.

3. Registar će biti podijeljen na dijelove, svaki od njih u ime jedne visoke stranke ugovornice. Svaki će dio biti podijeljen na tri odjeljka pod ovim naslovima: skloništa, spomenička središta, ostala nepokretna kulturna dobra. Glavni će direktor odrediti koje će podatke sadržavati svaki dio.

Članak 13.

Zahtjevi za upis

1. Svaka visoka stranka ugovornica može glavnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu podnijeti zahtjeve za upis u Registar određenih skloništa, spomeničkih središta ili drugih kul-

turnih dobara smještenih na njezinu području. Takvi će zahtjevi sadržavati podatke o mjestu gdje se ta dobra nalaze i potvrdu da ta dobra ispunjavaju uvjete predviđene u članku 8. Konvencije.

2. U slučaju okupacije okupacijska sila ima pravo podnijeti takav zahtjev.

3. Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu poslat će bez odgađanja prijepise zahtjeva za upis svakoj visokoj stranci ugovornici.

Članak 14.

Prigovori

1. Svaka visoka stranka ugovornica može, pismom upućenim glavnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, podnijeti prigovor za upis nekoga kulturnog dobra. On to pismo mora primiti u roku od četiri mjeseca od dana kad je poslao prijepis zahtjeva za upis.

2. Takav prigovor mora biti obrazložen, time da jedini valjani razlozi mogu biti:

a) da dobro nije kulturno dobro;

b) da uvjeti spomenuti u članku 8. Konvencije nisu ispunjeni.

3. Glavni će direktor bez odgađanja poslati prijepis pisma s prigovorom visokim strankama ugovornicama. Ako je to potrebno, on će tražiti mišljenje Odbora za spomenike, umjetničke i povijesne lokalitete i arheološke iskopine te, ako to ocijeni korisnim, svakoga drugoga nadležnog tijela ili ličnosti.

4. Glavni direktor ili visoka stranka ugovornica koja zahtijeva upis može, kod visoke stranke ugovornice koja je podnijela prigovor, poduzeti sve korake koje smatra potrebnima da bi prigovor bio povučen.

5. Ako visoka stranka ugovornica, nakon što je u vrijeme mira podnijela zahtjev za upis nekoga kulturnog dobra u Registar, postane sudionicom oružanog sukoba prije nego što je upis izvršen, glavni će direktor bezodvlačno upisati dotično kulturno dobro u Registar privremeno, u očekivanju usvajanja, povlačenja ili poništenja svakog prigovora koji može ili je mogao biti podnesen.

6. Ako u roku šest mjeseci od dana kad je primio pismo s prigovorom glavni direktor ne primi od visoke stranke ugovornice koja je podnijela prigovor obavijest o tome da je prigovor povučen, visoka stranka ugovornica koja je podnijela zahtjev za upis može zahtijevati arbitražu u skladu s postupkom predviđenim u sljedećem stavku.

7. Zahtjev za arbitražu mora biti podnesen najkasnije godinu dana od dana kad je glavni direktor primio pismo s prigovorom. Svaka od dviju stranaka spora imenovat će jednog arbitra. U slučaju kada je neki zahtjev za upis bio predmetom više od jednog prigovora, visoke stranke ugovornice koje su podnijele prigovor imenuju zajedno jednog arbitra. Ta će dva arbitra izabrati glavnog arbitra s međunarodnog spiska predviđenoga u članku 1. ovoga Pravilnika; ako se ne mogu složiti o tom izboru, zamolit će predsjednika Međunarodnoga suda da imenuje glavnog arbitra, koji ne mora nužno biti izabran s međunarodnog spiska. Tako ustrojeni arbitražni sud odredit će vlastiti postupak; na njegove odluke nema priziva.

8. Svaka visoka stranka ugovornica može, u trenutku kad izbije spor u kojemu je stranka, izjaviti da ne želi primijeniti arbitražni postupak predviđen u prethodnom stavku. U tom će slučaju glavni direktor prigovor na zahtjev za upis podastrijeti visokim strankama ugovornicama. Prigovor će biti usvojen samo ako to visoke stranke ugovornice odluče dvotrećinskom većinom onih koje su glasovale. Glasovat će se dopisno, osim ako glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu ne smatra prijeko potrebnim sazivanje sastanka na temelju ovlaštenja koja su mu dana člankom 27. Konvencije. Ako glavni direktor odluči da se glasuje dopisno, pozvat će visoke stranke ugovornice da mu u zapečaćenim pismima dostave svoje glasove u roku šest mjeseci od dana kad im je upućen poziv da to učine.

Članak 15.

Upis

1. Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu dat će upisati u Registar, pod rednim brojem, svako kulturno dobro za koje je podnesen zahtjev za upis kad taj zahtjev nije, u roku predviđenome u stavku 1. članka 14, bio predmetom prigovora.

2. U slučaju kad je podnesen prigovor, a s iznimkom odredbe stavka 5. članka 14., glavni direktor neće upisati dobro u Registar, osim ako je prigovor povučen ili ako nije usvojen sukladno postupku ustanovljenome u stavku 7. članka 14. ili onome ustanovljenome u stavku 8. istoga članka.

3. U slučaju predviđenome u stavku 3. članka 11. glavni direktor će upisati dobro u Registar ako to zahtijeva glavni komesar za kulturna dobra.

4. Glavni će direktor, bez odgađanja, glavnom tajniku Ujedinjenih naroda, visokim strankama ugovornicama i, na zahtjev stranke koja zahtijeva upis, svim ostalim državama navedenima u člancima 30. i 32. Konvencije, poslati ovjereni prijepis svakog upisa u Registar. Upis stupa na snagu trideset dana nakon slanja tog prijepisa.

Članak 16.

Brisanje

1. Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu dat će kulturno dobro brisati iz Registra;

a) na zahtjev visoke stranke ugovornice na čijem se području dobro nalazi;
b) ako je visoka stranka ugovornica koja je podnijela zahtjev za upis otkazala Konvenciju i kada to otkazivanje stupi na snagu;
c) u slučaju predviđenome u stavku 5. članka 14. kad je neki prigovor usvojen sukladno postupku spomenutome u stavku 7. članka 14. ili onome predviđenome u stavku 8. istoga članka.

2. Glavni direktor će bez odgađanja, glavnom tajniku Ujedinjenih naroda i svim državama koje su primile prijepis upisa u Registar, poslati ovjereni prijepis svakoga brisanja iz Registra. Brisanje stupa na snagu trideset dana nakon slanja tog prijepisa.

Glava III. Prijevoz kulturnih dobara

Članak 17.
Postupak za stjecanje imuniteta

1. Zahtjev spomenut u stavku 1. članka 12. Konvencije uputit će se glavnom komesaru za kulturna dobra. U njemu moraju biti navedeni razlozi za njegovo podnošenje te približan broj i važnost kulturnih dobara što ih treba prevesti, mjesto gdje se ta dobra trenutno nalaze, novo predviđeno mjesto, prijevozna sredstva, put što će ga slijediti, predviđeni datum prijevoza i sve druge korisne informacije.

2. Ako glavni komesar, nakon što prihvati mišljenja koja smatra prikladnima, ocijeni da je taj prijevoz opravdan, savjetovat će se sa zainteresiranim delegatima sila zaštitnica o mjerama za njegovo obavljanje. Nakon takvog savjetovanja, on će o transportu obavijestiti zainteresirane stranke sukoba, uključujući u to priopćenje sve korisne informacije.

3. Glavni komesar će imenovati jednoga ili više inspektora koji će se uvjeriti da transport sadrži samo dobra navedena u zahtjevu, da se prijevoz obavlja na odobrene načine i da transport nosi znak raspoznavanja; taj će inspektor ili ti inspektori pratiti transport do odredišta.

55 Isto što i "depozitar" u smislu u kojemu se upotrebljava u gralanskom pravu, za razliku od toga, "depozitar" u međunarodnom pravu označava i državu, organizaciju ili organ kod kojega se polažu isprave o ratifikaciji i druge.

Članak 18.
Prijevoz u inozemstvo

Ako se prijevoz pod posebnom zaštitom obavlja na područje druge zemlje, bit će uređen ne samo člankom 12. Konvencije i člankom 17. ovoga Pravilnika, nego i sljedećim odredbama;

a) Za vrijeme dok se kulturna dobra nalaze na području druge države, ta će država biti ostavoprimac[55] i brinut će se o tim dobrima ne manje nego o svojim kulturnim dobrima slične važnosti.
b) Država ostavoprimac vratit će ta dobra tek nakon prestanka sukoba; to će se vraćanje izvršiti u roku šest mjeseci nakon što je zatraženo.
c) Za vrijeme uzastopnih prijevoza i za vrijeme dok se nalaze na području druge države, kulturna dobra će biti izuzeta od konfiskacije i ne mogu biti predmetom raspolaganja ni ostavodavca[56] niti ostavoprimca. Međutim, ako to sigurnost dobara zahtijeva, ostavoprimac može, uz pristanak ostavodavca, dati prevesti dobra na područje treće zemlje, pod uvjetima predviđenima u ovome članku.
d) Zahtjev za stavljanje pod posebnu zaštitu mora navesti da država na čije se područje dobra prevoze prihvaća odredbe ovoga članka.

Članak 19.
Okupirano područje

Kad visoka stranka ugovornica koja okupira područje druge visoke stranke ugovornice prevozi kulturna dobra u sklonište smješteno drugdje na tom području, a u nemogućnosti da se pridržava postupka predviđenoga u članku 17. Pravilnika, taj se prijevoz neće smatrati protuzakonitim prisvajanjem u smislu članka 4. Konvencije, ako glavni komesar za kulturna dobra, nakon što se savjetuje s redovnim osobljem za zaštitu, pismeno potvrdi da su okolnosti uzrokovale neophodnost tog prijevoza.

56 sto što i "deponent"

Glava IV. Znak raspoznavanja

Članak 20.

Postavljanje znaka

1. Stavljanje znaka raspoznavanja i stupanj njegove vidljivosti prepušteni su procjeni nadležnih vlasti svake visoke stranke ugovornice. Znak može biti istaknut na zastavama i na trakama oko ruke; on može biti naslikan na nekom predmetu ili prikazan na bilo koji drugi prikladan način.

2. Međutim, u slučaju oružanog sukoba, bez prejudiciranja mogućega potpunijeg označavanja, znak mora biti stavljen na transporte u slučajevima predviđenim u člancima 12. i 13. Konvencije tako da bude danju jasno vidljiv iz zraka, kao i sa zemlje.

Znak treba da bude vidljiv sa zemlje:

a) u pravilnim razmacima dovoljnima da se jasno naznači granica spomeničkog središta pod posebnom zaštitom;

b) na ulazu u druga nepokretna kulturna dobra pod posebnom zaštitom.

Članak 21.

Identifikacija osoba

1. Osobe spomenute u članku 17., stavak 2., točke b) i c), Konvencije mogu nositi traku oko ruke sa znakom raspoznavanja izdanom i žigosanom od nadležnih vlasti.

2. Te će osobe imati posebnu osobnu iskaznicu sa znakom raspoznavanja. TA će iskaznica sadržavati najmanje prezime, imena, datum rođenja, zvanje ili čin i dužnost imaoca. Iskaznica će sadržavati fotografiju imaoca, kao i njegov potpis ili njegove otiske prstiju, ili oboje. Ona će sadržavati suhi žig nadležnih vlasti.

3. Svaka visoka stranka ugovornica utvrdit će obrazac osobne iskaznice prema uzorku koji je kao primjer priložen ovom Pravilniku. Visoke stranke ugovornice uzajamno će dostaviti obrazac što ga upotrebljavaju. Svaka će osobna iskaznica biti, po mogućnosti, izrađena u najmanje dva primjerka, od kojih će jedan čuvati sila koja ju je izdala.

4. Spomenute osobe ne mogu, osim iz opravdanih razloga, biti lišene svoje osobne iskaznice ili prava da nose traku oko ruke.

(Slijedi znak i potpisi)

Protokol uz Konvenciju za zaštitu kulturnih dobra u slučaju oružanog sukoba

Visoke stranke ugovornice složile su se kako slijedi[57]:

I.

1. Svaka se visoka stranka ugovornica obvezuje da će spriječiti izvoz kulturnih dobara s područja što ga je okupirala u vrijeme oružanog sukoba, a koja su definirana u članku 1. Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, potpisane u Haagu, 14. svibnja 1954.

2. Svaka se visoka stranka ugovornica obvezuje da će sekvestrirati kulturna dobra koja su s bilo kojega okupiranog područja neposredno ili posredno uvezena na njezino područje. Ta će se sekvestracije izvršiti bilo automatski u trenutku uvoza ili, ako to ne bude učinjeno, na zahtjev vlasti okupiranog područja.

3. Svaka se visoka stranka ugovornica obvezuje da će po prestanku neprijateljstva nadležnim vlastima a prethodno okupiranog područja vratiti kulturna dobra koja se nalaze kod nje, ako su ta dobra bila izvezena suprotno načelima iz stavka 1. Ta dobra nikada ne mogu biti zadržana na ime ratne odštete[58].

4. Visoka stranka ugovornica koja je imala obvezu da spriječi izvoz kulturnih dobara s područja što ga je okupirala mora platiti odštetu poštenom posjedniku kulturnih dobara, koja moraju biti vraćena u skladu s prethodnim stavkom.

II.

5. Kulturna dobra porijeklom s područja visoke stranke ugovornice što ih je ona, radi njihove zaštite od opasnosti oružanog sukoba, predala na čuvanje[59] na područje druge visoke stranke ugovornice, bit će po prestanku neprijateljstava od potonje vraćena nadležnim vlastima područja porijekla.

57 Protokol za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba. Usvojen u Haagu, 14. 5.1954; stupio na snagu 7.8.1956. (iako je sadržajno Protokol u najužoj vezi s Konvencijom za zaštitu kulturnih dobra u slučaju oružanog sukoba, a istodobno je i usvojen, radi se o formalno samostalnom međunarodnopravnom dokumentu). Sl.l._MU, br 4/1956; UNTS, sv.249, str. 358. i sl. Preveo Božidar Bakotić.

58 Jednako bi primjeren bio i izraz "reparacije".

59 Isto što i "deponirala" u smislu depozita odnosno ostave.

III.

6. Ovaj će protokol nositi datum 14. svibnja 1954. i ostat će do 31. prosinca 1954. otvoren potpisivanju svih država pozvanih na Konferenciju koja je održana u Haagu od 21. travnja 1954. do 14. svibnja 1954.

7. a) Ovaj protokol podlijeće ratifikaciji država potpisnica u skladu s njihovim odnosnim ustavnim postupkom.

b) Isprave o ratifikaciji položit će se kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

8. Od dana stupanja na snagu ovaj će protokol biti otvoren pristupanju svih država spomenutih u stavku 6. koje nisu potpisnice, kao i svake druge države koju je Izvršno vijeće Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu pozvalo da pristupi. Pristupanje će se izvršiti polaganjem isprave o pristupanju kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

9. Države navedene u stavcima 6. i 8. mogu, u trenutku potpisivanja ratifikacije ili pristupanja, izjaviti da neće biti vezane odredbama dijela I. ili odredbama dijela II. ovog Protokola.

10 . a) Ovaj će Protokol stupiti na snagu tri mjeseca nakon što bude položeno pet isprava o ratifikaciji.

b) Poslije toga on će stupiti na snagu za svaku visoku stranku ugovornicu tri mjeseca nakon polaganja njezine isprave o ratifikaciji ili pristupanju.

c) U slučajevima predviđenima u člancima 18. i 19. Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, potpisane u Haagu 14. svibnja 1954, za stranke koje su položile isprave o ratifikaciji ili pristupanju prije ili nakon početka neprijateljstava ili okupacije, Protokol stupa na snagu odmah. U takvim će slučajevima glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu na najbrži mogući način dostaviti obavijesti predviđene u stavku 14.

11. a) Države stranke Protokola poduzet će na dan njegova stupanja na snagu sve potrebne mjere kako bi osigurale njegovu stvarnu primjenu u razdoblju od šest mjeseci nakon tog stupanja na snagu.

b) To će razdoblje, za svaku državu koja položi ispravu o ratifikaciji ili pristupanju nakon dana stupanja Protokola na snagu, biti šest mjeseci od dana polaganja njezine isprave o ratifikaciji ili pristupanju.

12. U trenutku ratifikacije ili pristupanja, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, svaka visoka stranka ugovornica može, priopćenjem upućenim glavnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu, izjaviti da će se ovaj Protokol primjenjivati na sva ili na neko od područja za čije je međunarodne odnose ona odgovorna. Spomenuto će priopćenje početi djelovati tri mjeseca nakon datuma njegova primitka.

13. a) Svaka visoka stranka ugovornica može otkazati ovaj Protokol u vlastito ime ili u ime svakog područja za čije je međunarodne odnose ona odgovorna.

b) Otkazivanje će biti priopćeno pismenom ispravom položenom kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

c) Otkazivanje će početi djelovati godinu dana nakon primitka isprave o otkazivanju. Međutim, ako u trenutku isteka te godine stranka koja otkazuje postane sudionicom oružanog sukoba, otkazivanje neće djelovati do prestanka neprijateljstava i u svakom slučaju tako dugo dok operacije vraćanja kulturnih dobara ne budu završene.

14. Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu obavijestit će države navedene u stavcima 6. i 8., kao i Ujedinjene narode, o polaganju svih isprava o ratifikaciji, pristupanju ili prihvaćanju predviđenih u stavcima 7., 8. i 15. te o priopćenjima o otkazivanjima predviđenima u odnosnim stavcima 12. i 13.

15. a) Ovaj Protokol može biti izmijenjen ako izmjenu zahtijeva više od jedne trećine visokih stanaka ugovornica.

b) U tu će svrhu glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu sazvati konferenciju.

c) Izmjene ovoga Protokola stupit će na snagu tek nakon što budu jednoglasno usvojene od visokih stanaka ugovornica zastupljenih na konferenciji i prihvaćene od svake visoke stranke ugovornice.

d) Prihvaćanje, od visokih stanaka ugovornica, izmjena ovog Protokola koje budu usvojene od konferencije spomenute u stavcima b) i c), izvršiti će se polaganjem službene isprave kod glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

e) Nakon stupanja na snagu izmjena ovoga Protokola, samo će tako izmijenjeni tekst ovoga Protokola ostati otvoren ratifikaciji ili pristupanju.

U skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ovaj će Protokol biti registriran u Tajništvu Ujedinjenih naroda na zahtjev glavnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu.

U potvrdu toga su potpisani, propisno ovlašteni, potpisali ovaj Protokol.

Sastavljeno u Haagu, 14. svibnja 1954, na engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku, u jednome jedinom primjerku koji će biti položen u arhive Organizacije Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu i čiji će vjerni ovjerovljeni prijepisi biti dostavljeni svim državama navedenima u stavcima 6. i 8. kao i Ujedinjenim narodima.

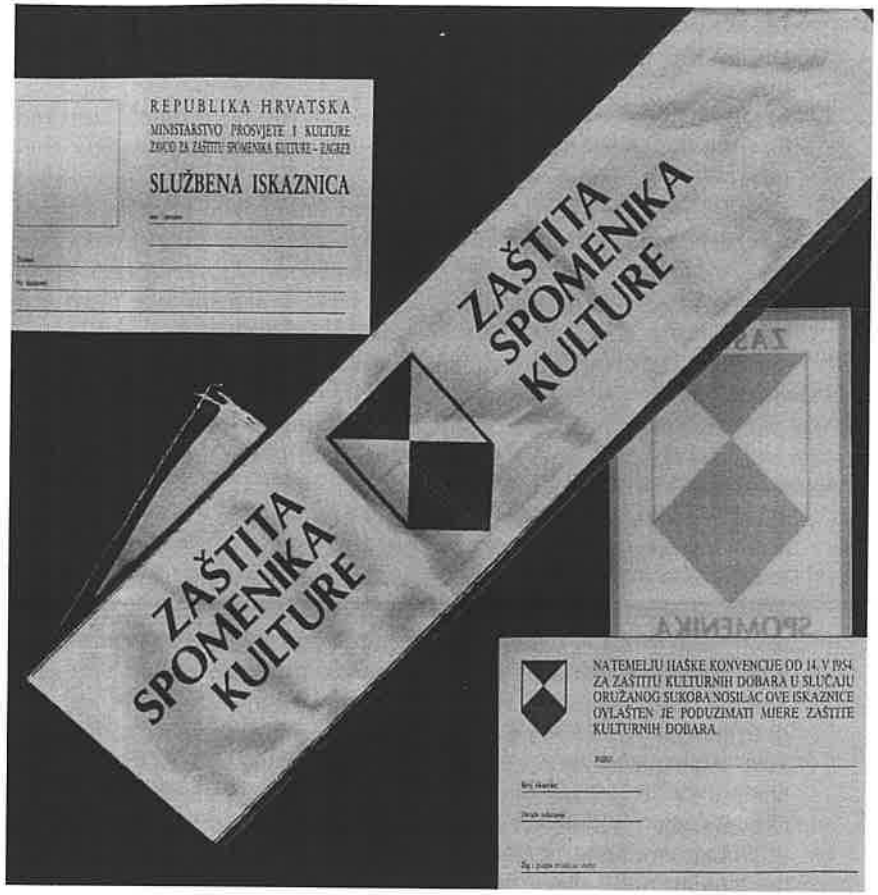

Drugi Protokol uz Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba

(Haag, 26. ožujka 1999., NN MU 11/05)

Države potpisnice ovog Protokola,

Svjesne potrebe poboljšanja zaštite kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba i uspostave pojačanog sustava zaštite posebno određenih kulturnih dobara,

Ponovno potvrđujući važnost odredaba Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, sastavljene u Haagu 14. svibnja 1954., i ističući nužnost dopune tih odredaba mjerama za jačanje njihove provedbe,

Želeći visokim ugovornim strankama Konvencije osigurati načine tješnjeg uključivanja u zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba utvrđivanjem odgovarajućih postupaka,

Smatrajući da bi pravila koja uređuju zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba trebala odražavati razvoj međunarodnog prava,

Potvrđujući da će pravilima običajnoga međunarodnog prava i nadalje biti uređena pitanja koja nisu uređena odredbama ovoga Protokola,

sporazumjele su se kako slijedi:

Glava I.
UVOD

Članak 1.
Definicije

U smislu ovoga Protokola:

a) "stranka" znači državu stranku ovoga Protokola,
b) "kulturna dobra" znači kulturna dobra kako su definirana u članku 1. Konvencije,
c) "Konvencija" znači Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, sastavljenu u Haagu 14. svibnja 1954.,
d) "visoka ugovorna stranka" znači državu stranku Konvencije,
e) "pojačana zaštita" znači sustav pojačane zaštite uspostavljen člankom 10. i 11.,
f) "vojni cilj" znači objekt koji po svojoj naravi, smještaju, svrsi ili upotrebi djelotvorno pridonosi vojnoj akciji i čije potpuno ili djelomično uništenje, zauzimanje ili onesposobljenje pruža u danim okolnostima jasnu vojnu

prednost,

g) "protupravno" znači pod prisilom ili na drugi način kršeći primjenjiva pravila unutarnjeg prava okupiranoga područja ili međunarodnog prava,

h) "Popis" znači Međunarodni popis kulturnih dobara pod pojačanom zaštitom ustanovljen u skladu s člankom 27. stavkom 1. točkom b),

i) "glavni direktor" znači glavnog direktora UNESCO-a,

j) "UNESCO" znači Organizaciju Ujedinjenih naroda za prosvjetu, znanost i kulturu,

k) "Prvi protokol" znači Protokol za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, sastavljen u Haagu 14. svibnja 1954.

Članak 2.

Odnos prema Konvenciji

Ovaj Protokol dopunjuje Konvenciju u odnosima između stranaka.

Članak 3.

Polje primjene

1. Uz odredbe koje se primjenjuju u vrijeme mira, ovaj se Protokol primjenjuje u situacijama navedenima u članku 18. stavku 1. i 2. Konvencije te u članku 22. stavku 1.

2. Ako neka od stranaka oružanog sukoba nije vezana ovim Protokolom, stranke ovoga Protokola ostaju njime vezane u svojim međusobnim odnosima. One će, uz to, biti vezane ovim Protokolom u odnosu na državu stranku oružanog sukoba koja nije njime vezana ako ona prihvati odredbe ovoga Protokola, i to tako dugo dok ih primjenjuje.

Članak 4.

Odnos između glave 3. i ostalih odredaba Konvencije i ovoga Protokola

Primjena odredaba glave 3. ovoga Protokola ne dira u:

1. primjenu odredaba glave I. Konvencije i glave 2. ovoga Protokola,
2. primjenu odredaba glave II. Konvencije, osim što će se, između stranaka ovoga Protokola ili između stranke i države koja prihvati i primjenjuje ovaj Protokol u skladu s člankom 3. stavkom 2., ako je kulturnom dobru odobrena i posebna zaštita i pojačana zaštita, primijeniti samo odredbe o pojačanoj zaštiti.

Glava 2.

OPĆE ODREDBE O ZAŠTITI

Članak 5.

Čuvanje kulturnih dobara

Pripremne mjere koje se za čuvanje kulturnih dobara od predvidivih posljedica oružanog sukoba, sukladno članku 3. Konvencije poduzimaju u vrijeme mira uključuju, prema potrebi, izradu popisa kulturnih dobara, planiranje izvanrednih mjera zaštite od požara ili urušenja, pripremu za premještanje pokretnih kulturnih dobara ili osiguranje odgovarajuće zaštite takvih dobara na mjestima gdje se nalaze i određivanje nadležnih vlasti odgovornih za čuvanje kulturnih dobara.

Članak 6.

Poštivanje kulturnih dobara

U cilju osiguranja poštovanja kulturnih dobara u skladu s člankom 4. Konvencije:

a) na odstupanje na osnovi imperativne vojne potrebe u smislu članka 4. stavka 2. Konvencije radi usmjerivanja neprijateljskog čina prema kulturnom dobru, može se pozivati samo onda i tako dugo dok:
(i) je to kulturno dobro svojom funkcijom pretvoreno u vojni cilj, i
(ii) nema drugoga stvarno mogućeg rješenja za postizanje slične vojne prednosti kakvu pruža usmjerivanje neprijateljskog čina prema tom cilju,

b) na odstupanje na osnovi imperativne vojne potrebe u smislu članka 4. stavka 2. Konvencije radi upotrebe kulturnih dobara za svrhe koje će ih vjerojatno izložiti uništenju ili oštećenju, može se pozivati samo onda i tako dugo dok nije moguć izbor između takve upotrebe kulturnih dobara i nekoga drugog stvarno mogućeg načina za postizanje slične vojne prednosti,

c) odluku o pozivanju na imperativnu vojnu potrebu može donijeti samo zapovjednik postrojbe koja je po veličini jednaka bojni ili veća, ili postrojbe po veličini manje ako okolnosti drukčije ne dopuštaju,

d) u slučaju napada zasnovanog na odluci donesenoj u skladu s točkom a), mora se unaprijed dati djelotvorno upozorenje kad god to okolnosti dopuštaju.

Članak 7.

Mjere opreza pri napadu

Ne dirajući u ostale mjere opreza propisane međunarodnim humanitarnim pravom pri izvođenju vojnih operacija, svaka stranka sukoba mora:

a) učiniti sve što je stvarno moguće kako bi provjerila da ciljevi koje će napasti nisu kulturna dobra zaštićena na temelju članka 4. Konvencije,
b) poduzeti sve stvarno moguće mjere opreza pri izboru sredstava i metoda napada kako bi se izbjeglo, i u svakom slučaju svelo na minimum, slučajno oštećenje kulturnih dobara zaštićenih na temelju članka 4. Konvencije,
c) se suzdržati od donošenja odluke o izvođenju napada od kojega se može očekivati da će prouzročiti slučajno oštećenje kulturnih dobara zaštićenih na temelju članka 4. Konvencije, koje bi bilo prekomjerno u odnosu na predviđenu stvarnu i izravnu vojnu prednost, te
d) opozvati ili prekinuti napad ako postane jasno:
   (i) da je cilj kulturno dobro zaštićeno na temelju članka 4. Konvencije,
   (ii) da se može očekivati kako će napad prouzročiti slučajno oštećenje kulturnih dobara zaštićenih na temelju članka 4. Konvencije, koje bi bilo prekomjerno u odnosu na predviđenu stvarnu i izravnu vojnu prednost.

Članak 8.

Mjere opreza od posljedica neprijateljstava

Stranke sukoba moraju u najvećoj stvarno mogućoj mjeri:

a) premjestiti pokretna kulturna dobra iz blizine vojnih ciljeva ili osigurati odgovarajuću zaštitu na mjestima gdje se nalaze,
b) izbjeći smještanje vojnih ciljeva blizu kulturnih dobara.

Članak 9.

Zaštita kulturnih dobara na okupiranome području

1. Ne dirajući odredbe članka 4. i 5. Konvencije, stranka koja je u cijelosti ili djelomično okupirala područje druge stranke, zabranit će i spriječiti što se tiče okupiranoga područja:

a) svaki protupravni izvoz, neko drugo premještanje ili prijenos vlasništva kulturnih dobara,
b) svako arheološko iskapanje, osim ako je ono nedvojbeno nužno radi čuvanja, evidentiranja ili očuvanja kulturnih dobara,
c) svaku preinaku ili promjenu namjene kulturnih dobara s namjerom prikrivanja ili uništenja kulturnih, povijesnih ili znanstvenih dokaza.

2. Svako arheološko iskapanje, preinaka ili promjena namjene kulturnih dobara na okupiranome području mora se izvršiti u uskoj suradnji s nadležnim državnim vlastima toga područja, osim ako okolnosti to ne dopuštaju.

Glava 3.

POJAČANA ZAŠTITA

Članak 10.

Pojačana zaštita

Kulturno se dobro može staviti pod pojačanu zaštitu ako ispunjava sljedeća tri uvjeta:

a) da je to kulturna baština od najveće važnosti za čovječanstvo,
b) da je zaštićeno odgovarajućim unutarnjim pravnim i administrativnim mjerama, kojima mu se priznaje iznimna kulturna i povijesna vrijednost i osigurava najviša razina zaštite,
c) da se ne upotrebljava u vojne svrhe ili za zaštitu vojnih položaja i da je stranka pod čijom se kontrolom kulturno dobro nalazi dala izjavu kojom potvrđuje da se tako neće upotrijebiti.

Članak 11.

Odobravanje pojačane zaštite

1. Svaka stranka mora Odboru podnijeti popis kulturnih dobara za koja namjerava zahtijevati odobrenje pojačane zaštite.

2. Stranka pod čijom je nadležnošću ili kontrolom kulturno dobro može zahtijevati njegovo uvrštenje u Popis koji se ustanovljuje u skladu s člankom 27. stavkom 1. točkom b). Taj zahtjev sadrži sve potrebne informacije koje se tiču kriterija spomenutih u članku 10. Odbor može pozvati stranku da zahtijeva uvrštenje toga kulturnog dobra u Popis.

3. Ostale stranke, Međunarodni odbor Plavog štita i druge nevladine organizacije mjerodavne stručnosti mogu Odboru preporučiti određeno kulturno dobro. U takvim slučajevima Odbor može odlučiti pozvati stranku da zahtijeva uvrštenje toga kulturnog dobra u Popis.

4. Ni zahtjev za uvrštenje kulturnog dobra smještenog na području nad kojim suverenost ili nadležnost svojata više od jedne države, niti uvrštenje toga dobra u Popis, ni na koji način ne prejudicira prava stranaka spora.

5. Nakon što primi zahtjev za uvrštenje u Popis, Odbor o zahtjevu obavještava sve stranke. Stranke mogu, u roku od šezdeset dana, podnijeti Odboru predstavke glede takvoga zahtjeva. Te se predstavke trebaju temeljiti samo na kriterijima spomenutima u članku 10. One moraju biti određene i odnositi se

na činjenice. Odbor razmatra te predstavke, s tim da, prije donošenja odluke, pruži stranki koja zahtijeva uvrštenje prigodu da odgovori. Kad su takve predstavke podnesene Odboru, odluka o uvrštenju u Popis donosi se, bez obzira na članak 26., većinom od četiri petine njegovih članova koji su nazočni i glasuju.

6. Pri odlučivanju o zahtjevu Odbor bi trebao tražiti savjet od vladinih i nevladinih organizacija, kao i od pojedinih stručnjaka.

7. Odluka o odobrenju ili o odbijanju pojačane zaštite može se donijeti samo na temelju kriterija spomenutih u članku 10.

8. U iznimnim slučajevima, kad Odbor zaključi da stranka koja zahtijeva uvrštenje kulturnog dobra u Popis ne može ispuniti kriterij iz članka 10. točke b), on može odobriti pojačanu zaštitu pod uvjetom da stranka podnositeljica zahtjeva podnese zahtjev za međunarodnu pomoć na temelju članka 32.

9. Čim započnu neprijateljstva stranka sukoba može, zbog izvanredne situacije, zahtijevati pojačanu zaštitu kulturnih dobara koja su pod njezinom nadležnošću ili kontrolom, podnošenjem takvoga zahtjeva Odboru. Taj će zahtjev Odbor odmah proslijediti svim strankama sukoba. U takvim slučajevima Odbor žurno razmatra predstavke dotičnih stranaka. Odluka o odobrenju privremene pojačane zaštite donosi se, što je prije moguće, bez obzira na članak 26., većinom od četiri petine članova Odbora koji su nazočni i glasuju. Odbor može odobriti privremenu pojačanu zaštitu očekujući ishod redovitoga postupka odobravanja pojačane zaštite, pod uvjetom da su ispunjeni kriteriji sadržani u članku 10. točkama a) i c).

10. Pojačana zaštita kulturnog dobra odobrena je od časa njegova uvrštenja u Popis.

11. Glavni će direktor, bez odgode, obavijestiti glavnog tajnika Ujedinjenih naroda i sve stranke o svakoj odluci Odbora da uvrsti kulturno dobro u Popis.

Članak 12.

Imunitet kulturnih dobara pod pojačanom zaštitom

Stranke sukoba osiguravaju imunitet kulturnih dobara pod pojačanom zaštitom suzdržavajući se od toga da takva dobra učine predmetom napada te da njih ili njihovu neposrednu okolinu upotrijebe za potporu vojnoj akciji.

Članak 13.

Gubitak pojačane zaštite

1. Kulturno dobro pod pojačanom zaštitom gubi takvu zaštitu samo:

a) ako se takva zaštita suspendira ili ukine u skladu s člankom 14., ili

b) ako i tako dugo dok je to dobro svojom upotrebom postalo vojni cilj.

2. U okolnostima navedenima u stavku 1. točki b) takvo dobro može biti predmet napada samo:

a) ako je napad jedino stvarno moguće sredstvo za okončanje upotrebe toga dobra kako je izloženo u stavku I. točki b),

b) ako su poduzete sve stvarno moguće mjere opreza u izboru sredstava i metoda napada ili, u svakom slučaju, kako bi se svela na minimum oštećenja toga kulturnog dobra,

c) osim ako okolnosti ne dopuštaju, radi nužnosti neposredne samoobrane:
(i) ako je zapovijed za napad dana na najvišoj operativnoj razini zapovijedanja,
(ii) ako je protivničkim snagama unaprijed dano djelotvorno upozorenje kojim se zahtijeva okončanje upotrebe navedene u stavku 1. točki b),
(iii) ako je protivničkim snagama dan razuman rok da poprave stanje.

Članak 14.

Suspenzija i ukinuće pojačane zaštite

1. Kad kulturno dobro više ne ispunjava neki od kriterija iz članka 10. ovoga Protokola, Odbor može suspendirati ili ukinuti pojačanu zaštitu toga dobra njegovim skidanjem s Popisa.

2. U slučaju teškog kršenja članka 12. u odnosu na kulturno dobro pod pojačanom zaštitom koje proizlazi iz upotrebe za potporu vojnoj akciji, Odbor može suspendirati pojačanu zaštitu toga dobra. Kad su takva kršenja uzastopna, Odbor može iznimno ukinuti pojačanu zaštitu toga dobra njegovim skidanjem s Popisa.

3. Glavni će direktor, bez odgode, obavijestiti glavnog tajnika Ujedinjenih naroda i sve stranke ovoga Protokola o svakoj odluci Odbora da suspendira ili ukine pojačanu zaštitu kulturnog dobra.

4. Prije donošenja takve odluke, Odbor pruža strankama prigodu da iznesu svoja gledišta.

Glava 4.

KAZNENA ODGOVORNOST I NADLEŽNOST

Članak 15.

Teška kršenja ovoga Protokola

1. Svaka osoba čini kazneno djelo u smislu ovoga Protokola ako namjerno i kršenjem Konvencije ili ovoga Protokola izvrši ikoji od sljedećih čina:

a) učini kulturno dobro pod pojačanom zaštitom predmetom napada,
b) upotrijebi kulturno dobro pod pojačanom zaštitom ili njegovu neposrednu okolinu za potporu vojnoj akciji,
c) u velikim razmjerima uništi ili prisvoji kulturno dobro zaštićeno Konvencijom i ovim Protokolom,
d) učini kulturno dobro zaštićeno Konvencijom i ovim Protokolom predmetom napada,
e) krađu, pljačku ili otuđenje kulturnih dobara zaštićenih Konvencijom ili vandalske čine prema takvim dobrima.

2. Svaka će stranka usvojiti potrebne mjere kako bi u svojem unutarnjem pravu propisala da su kaznena djela navedena u ovome članku kaznena djela za koja se izriče primjerena kazna. Pritom će se stranke pridržavati općih načela prava i međunarodnog prava, uključujući pravila kojima se pojedinačna kaznena odgovornost proširuje i na osobe koje nisu neposredni počinitelji kaznenog djela.

Članak 16.
Nadležnost

1. Ne dirajući stavak 2., svaka će stranka poduzeti potrebne zakonodavne mjere kako bi uspostavila nadležnost glede kaznenih djela navedenih u članku 15. u sljedećim slučajevima:
a) kad je takvo kazneno djelo počinjeno na području te države,
b) kad je navodni počinitelj državljanin te države,
c) ako je riječ o kaznenim djelima navedenima u članku 15. stavku 1. točki a) - c), kad se navodni počinitelj nalazi na njezinu području.

2. Što se tiče vršenja nadležnosti i ne dirajući članak 28. Konvencije:
a) ovaj Protokol ne priječi utvrđivanje osobne kaznene odgovornosti niti utječe na nadležnost suda temeljenu na odredbama domaćeg prava ili međunarodnog prava, kada se to pravo primjenjuje, a niti je od utjecaja na nadležnost suda koja se temelji na međunarodnom običajnom pravu,
b) osim ako država koja nije stranka ovoga Protokola prihvati i primjenjuje njegove odredbe u skladu s člankom 3. stavkom 2., pripadnici oružanih snaga i državljani države koja nije stranka ovoga Protokola, izuzimajući one državljane koji služe u oružanim snagama države koja je stranka ovoga Protokola, ne podliježu pojedinačnoj kaznenoj odgovornosti na temelju ovoga Protokola, niti ovaj Protokol nameće obvezu da se u odnosu na te osobe uspostavi nadležnost ili da ih se izruči.

Članak 17.
Kazneni progon

1. Stranka na čijem se području nalazi navodni počinitelj kaznenog djela iz članka 15. stavka 1. točke a) - c), ukoliko ne izruči tu osobu, dostavit će predmet, bez iznimke i pretjeranog odugovlačenja, nadležnim tijelima radi kaznenog progona i vođenja postupka u skladu s domaćim pravom ili ako ih je moguće primijeniti, s odredbama mjerodavnoga međunarodnog prava.

2. Ne dirajući u odredbe mjerodavnoga međunarodnog prava, ako se ono primjenjuje, svakoj osobi protiv koje se vodi postupak na osnovi Konvencije ili ovoga Protokola, jamči se pravo na pravično postupanje i pravično suđenje, u svim fazama postupka, u skladu s domaćim pravom i međunarodnim pravom, i ni u kojem slučaju ta osoba ne uživa nepovoljnija jamstva od onih koja su priznata međunarodnim pravom.

Članak 18.
Izručenje

1. Smatra se da su kaznena djela navedena u članku 15. stavku 1. točki a) - c) obuhvaćena u svakom ugovoru o izručenju, sklopljenom između stranaka prije stupanja ovoga Protokola na snagu, kao kaznena djela koja podliježu izručenju. Stranke se obvezuju da će takva kaznena djela obuhvatiti u svim ugovorima o izručenju koje će ubuduće međusobno sklopiti.

2. Kad stranka koja izručenje uvjetuje postojanjem ugovora primi zahtjev za izručenje od stranke s kojom nije vezana ugovorom o izručenju, zamoljena stranka može, po vlastitom izboru, smatrati ovaj Protokol pravnim temeljem za izručenje što se tiče kaznenih djela navedenih u članku 15. stavku 1. točki a) - c).

3. Stranke koje izručenje ne uvjetuju postojanjem ugovora međusobno priznaju kaznena djela navedena u članku 15. stavku 1. točki a) - c) kao kaznena djela koja podliježu izručenju, pod uvjetima predviđenima pravom zamoljene stranke.

4. Za svrhu izručenja za kaznena djela iz članka 15. stavka 1. točke a) - c), kada je to potrebno, smatrat će se da su ta djela počinjena, osim u mjestu izvršenja, i na području stranaka čija je nadležnost ustanovljena na temelju odredbe članka 16. stavka 1.

Članak 19.
Uzajamna pravna pomoć

1. Stranke će pružati uzajamnu pomoć, u najvećoj mogućoj mjeri, tijekom istražnog ili kaznenog postupka ili postupka izručenja za kaznena djela

J 4

iz članka 15. stavka 1. točke a) - c), uključujući pomoć u pribavljanju dokaza kojima raspolažu i koji su potrebni za vođenje postupka.

2. Svoje obveze na temelju stavka 1. stranke izvršavaju sukladno svim ugovorima ili drugim utanačenjima o uzajamnoj pravnoj pomoći koji među njima postoje. U nedostatku takvih ugovora ili utanačenja, stranke si uzajamno pružaju pravnu pomoć u skladu sa svojim unutarnjim pravom.

Članak 20.

Razlozi za odbijanje

1. U svrhu izručenja kaznena djela navedena u članku 15. stavku 1. točki a) - c), a u svrhu uzajamne pravne pomoći kaznena djela navedena u članku 15., ne smatraju se političkim kaznenim djelima, ni kaznenim djelima povezanima s političkim kaznenim djelima, niti kaznenim djelima potaknutima političkim pobudama. Prema tome, zahtjev za izručenje ili za uzajamnu pravnu pomoć, utemeljen na takvim kaznenim djelima, ne može se odbiti s jedinim razlogom da se tiče političkoga kaznenog djela, kaznenog djela povezanoga s političkim kaznenim djelom ili kaznenim djelom potaknutim političkim pobudama.

2. Nijedna se odredba ovoga Protokola ne smije tumačiti kao da nameće obvezu izručenja ili pružanja uzajamne pravne pomoći ako zamoljena stranka ima čvrste razloge vjerovati da je zahtjev za izručenje za kaznena djela navedena u članku 15. stavku 1. točki a) - c), ili zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć što se tiče kaznenih djela navedenih u članku 15., podnesen radi kaznenog progona ili kažnjavanja osobe zbog njezine rase, vjeroispovijedi, nacionalnosti, etničkog podrijetla ili političkog mišljenja, ili da bi udovoljenje zahtjevu bilo štetno za položaj te osobe iz bilo kojega od tih razloga.

Članak 21.

Mjere glede ostalih kršenja

Ne dirajući članak 28. Konvencije, svaka će stranka usvojiti one zakonodavne, administrativne ili disciplinske mjere koje bi mogle biti potrebne radi suzbijanja sljedećih čina kad su izvršeni namjerno:

a) svake upotrebe kulturnih dobara kršenjem Konvencije ili ovoga Protokola,
b) svakoga protupravnog izvoza, nekoga drugog premještanja ili prijenosa vlasništva kulturnih dobara s okupiranoga područja kršenjem Konvencije ili ovoga Protokola.

Glava 5.

ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA U ORUŽANIM SUKOBIMA KOJI NEMAJU MEĐUNARODNI KARAKTER

Članak 22.

Oružani sukobi koji nemaju međunarodni karakter

1. Ovaj se Protokol primjenjuje u slučaju oružanog sukoba koji nema međunarodni karakter i koji izbije na području jedne od stranaka.

2. Ovaj se Protokol ne primjenjuje na situacije unutarnjih nemira i napetosti, kao što su pobune, izolirani i sporadični činи nasilja te drugi činи slične prirode.

3. Ni na koju odredbu ovoga Protokola ne može se pozivati a da to bude na štetu suverenosti ili odgovornosti vlade da svim zakonitim sredstvima održava ili ponovno uspostavi pravni poredak ili da brani nacionalno jedinstvo i teritorijalnu cjelovitost države.

4. Nijedna odredba ovoga Protokola ne dira u primarnu nadležnost stranke, na čijem je području izbio oružani sukob koji nema međunarodni karakter, glede kršenja navedenih u članku 15.

5. Ni na koju odredbu ovoga Protokola ne može se pozivati kao na opravdanje za izravno ili neizravno miješanje, iz bilo kojega razloga, u oružani sukob ili u unutarnje ili vanjske poslove stranke na čijem je području taj sukob izbio.

6. Primjena ovoga Protokola na situaciju spomenutu u stavku 1. ne utječe na pravni položaj stranaka sukoba.

7. UNESCO može strankama sukoba ponuditi svoje usluge.

Glava 6.

INSTITUCIONALNA PITANJA

Članak 23.

Sastanak stranaka

1) Sastanak stranaka sazvat će se istodobno s Općom konferencijom UNESCO-a i koordinirano sa Sastankom visokih ugovornih stranaka, ako je glavni direktor sazvao takav sastanak.

2) Sastanak stranaka donosi svoj poslovnik.

3) Funkcije Sastanka stranaka su sljedeće:

a) birati članove Odbora, u skladu s člankom 24. stavkom 1.,
b) potvrđivati smjernice koje je Odbor izradio u skladu s člankom 27. stavkom

1. točkom a),

c) davati upute o tome kako će se Odbor koristiti Fondom i osigurati nadzor nad time,

d) razmatrati izvještaje koje Odbor podnosi u skladu s člankom 27. stavkom 1. točkom d),

e) razmatrati svaki problem koji se odnosi na primjenu ovoga Protokola i, prema potrebi, davati preporuke.

4) Na zahtjev najmanje jedne petine stranaka glavni direktor saziva izvanredni Sastanak stranaka.

Članak 24.

Odbor za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba

1. Ovime se osniva Odbor za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba. On je sastavljen od dvanaest stranaka koje bira Sastanak stranaka.

2. Odbor se sastaje jedanput godišnje na redovitom zasjedanju, a na izvanrednim zasjedanjima kad to procijeni potrebnim.

3. Pri određivanju sastava Odbora stranke nastoje osigurati pravičnu zastupljenost različitih svjetskih regija i kultura.

4. Stranke članice Odbora za svoje predstavnike odabiru osobe koje su stručne na polju kulturne baštine, obrane ili međunarodnog prava i nastoje, međusobno se savjetujući, osigurati da Odbor u cjelini sjedini odgovarajuće stručno znanje na svim tim poljima.

Članak 25.

Trajanje mandata

1. Stranka se bira u Odbor za razdoblje od četiri godine, a može se odmah ponovno izabrati samo jedanput.

2. Bez obzira na odredbe stavka 1., trajanje mandata polovice članova izabranih na prvom izboru prestaje na kraju prvoga redovitog zasjedanja Sastanka stranaka nakon onoga na kojemu su bili izabrani. Te članove ždrijebom određuje predsjednik toga Sastanka nakon prvog izbora.

Članak 26.

Poslovnik

1. Odbor donosi svoj poslovnik.

2. Većina članova čini kvorum. Odluke Odbora donose se dvotrećinskom većinom članova koji glasuju.

3. Članovi ne sudjeluju u glasovanju o ikojoj odluci o kulturnim dobrima koja su pogođena oružanim sukobom kojega su stranke.

Članak 27.

Funkcije

1. Funkcije su Odbora sljedeće:

a) izraditi smjernice za provedbu ovoga Protokola,

b) odobriti, suspendirati ili ukinuti pojačanu zaštitu kulturnih dobara te ustanoviti, ažurirati i unapređivati Popis kulturnih dobara pod pojačanom zaštitom,

c) pratiti i nadzirati provedbu ovoga Protokola i podupirati identifikaciju kulturnih dobara pod pojačanom zaštitom,

d) razmatrati i komentirati izvještaje stranaka, prema potrebi tražiti razjašnjenja i pripremati vlastiti izvještaj za Sastanak stranaka,

e) primati i razmatrati zahtjeve za međunarodnu pomoć na temelju članka 32.,

f) odlučivati o korištenju Fonda,

g) svaka druga funkcija koju bi mu dodijelio Sastanak stranaka.

2. Funkcije Odbora obavljaju se u suradnji s glavnim direktorom.

3. Odbor surađuje s međunarodnim i nacionalnim vladinim i nevladinim organizacijama čiji su ciljevi slični onima Konvencije, Prvoga protokola i ovoga Protokola. Radi pomoći u obavljanju svojih funkcija, Odbor može na svoje sastanke pozvati, u savjetodavnom svojstvu, ugledne strukovne organizacije, poput onih koje imaju službene veze s UNESCO-om, uključujući Međunarodni odbor Plavog štita (ICBS) i njegova temeljna tijela. Predstavnici Međunarodnog centra za izučavanje očuvanja i restauracije kulturnih dobara (Rimski centar) i Međunarodnog odbora Crvenog križa (ICRC) mogu se također pozvati u savjetodavnom svojstvu.

Članak 28.

Tajništvo

Odboru pomaže Tajništvo UNESCO-a, koje priprema dokumentaciju Odbora i dnevni red njegovih sastanaka te osigurava izvršenje njegovih odluka.

Članak 29.

Fond za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba

1. Ovime se osniva Fond u sljedeće svrhe:

a) dodijeliti financijsku ili drugu pomoć za potporu pripremnim ili drugim

mjerama koje treba poduzeti u vrijeme mira u skladu, uz ostalo, s člankom 5., člankom 10. točkom b) i člankom 30., te

b) dodijeliti financijsku ili drugu pomoć za potporu izvanrednim, privremenim ili drugim mjerama zaštite kulturnih dobara u razdoblju oružanog sukoba ili obnove koja slijedi odmah nakon prestanka neprijateljstava, u skladu, uz ostalo, s člankom 8. točkom b).

2. Fond djeluje kao depozitarni fond, u skladu s financijskim propisima UNESCO-a.

3. Sredstva iz Fonda koriste se isključivo u svrhe koje Odbor odobri u skladu s uputama određenima u članku 23. stavku 3. točki c). Odbor može prihvatiti doprinose namijenjene određenom programu ili projektu, pod uvjetom da je Odbor odlučio o provedbi takvoga programa ili projekta.

4. Prihode Fonda čine:

a) dobrovoljni doprinosi stranaka,

b) doprinosi, darovi i legat:
   (i) drugih država,
   (ii) UNESCO-a ili drugih organizacija iz sustava Ujedinjenih naroda,
   (iii) drugih međuvladinih ili nevladinih organizacija, i
   (iv) javnih ili privatnih tijela, ili pojedinaca,

c) sve kamate koje Fondu pritječu,

d) zarade od prikupljenih prinosa i utrška s priredaba organiziranih u korist Fonda,

e) svi ostali prihodi odobreni uputama koje su primjenjive na Fond.

Glava 7.
RAZGLAŠIVANJE INFORMACIJA I MEĐUNARODNA POMOĆ

Članak 30.
Razglašivanje

1. Stranke će nastojati primjerenim sredstvima, osobito obrazovnim i informativnim programima, jačati cijenjenje i poštivanje kulturnih dobara od cjelokupnoga stanovništva.

2. Stranke će, što je više moguće, razglašivati ovaj Protokol i u vrijeme mira i u vrijeme oružanog sukoba.

3. Sve vojne ili civilne vlasti koje su u vrijeme oružanog sukoba odgovorne za primjenu ovoga Protokola moraju u potpunosti poznavati njegov tekst. U tu će svrhu, ovisno o slučaju, stranke:

a) ugraditi u svoje vojne propise upute i naputke o zaštiti kulturnih dobara,

b) izraditi i provoditi, u suradnji s UNESCO-om te mjerodavnim vladinim i nevladinim organizacijama, mirnodopske programe poduke i obrazovanja,

c) međusobno si priopćivati, posredovanjem glavnog direktora, informacije o zakonima, administrativnim odredbama i poduzetim mjerama radi provedbe točaka a) i b),

d) što je brže moguće, međusobno si priopćivati, posredovanjem glavnog direktora, zakone i administrativne odredbe koje usvoje radi osiguranja primjene ovoga Protokola.

Članak 31.
Međunarodna suradnja

U slučajevima teških kršenja ovoga Protokola, stranke se obvezuju djelovati zajednički, posredovanjem Odbora, ili pojedinačno, u suradnji s UNESCO-om i Ujedinjenim narodima, sukladno Povelji Ujedinjenih naroda.

Članak 32.
Međunarodna pomoć

1. Stranka može od Odbora zatražiti međunarodnu pomoć za kulturna dobra pod pojačanom zaštitom, kao i pomoć za pripremu, izradu i provedbu zakona, administrativnih odredaba i mjera navedenih u članku 10.

2. Stranka sukoba koja nije stranka ovoga Protokola, ali prihvaća i primjenjuje odredbe u skladu s člankom 3. stavkom 2., može od Odbora zatražiti primjerenu međunarodnu pomoć.

3. Odbor donosi pravila o podnošenju zamolba za međunarodnu pomoć i određuje moguće oblike te pomoći.

4. Stranke se potiču na davanje tehničke pomoći svake vrste, posredovanjem Odbora, onim strankama ili strankama sukoba koje to traže.

Članak 33.
Pomoć UNESCO-a

1. Stranka se može obratiti UNESCO-u za tehničku pomoć u organizaciji zaštite svojih kulturnih dobara, osobito što se tiče pripremnih mjera koje treba poduzeti kako bi se osiguralo čuvanje kulturnih dobara, preventivnih i organizacijskih mjera za izvanredna stanja te izrade nacionalnih popisa kulturnih dobara ili glede svakoga drugog problema koji proizlazi iz primjene ovoga Protokola. UNESCO pruža takvu pomoć u granicama svojega programa i mogućnosti.

2. Stranke se potiču na pružanje tehničke pomoći na dvostranoj i višestranoj razini.

3. UNESCO je ovlašten o tim pitanjima samoinicijativno davati prijedloge strankama.

Glava 8.
IZVRŠAVANJE OVOGA PROTOKOLA

Članak 34.
Sile zaštitnice

Ovaj se Protokol primjenjuje u suradnji sa silama zaštitnicama, čija je dužnost štititi interese stranaka sukoba.

Članak 35.
Postupak mirenja

1. Sile zaštitnice pružaju dobre usluge u svim slučajevima kad to ocijene korisnim u interesu kulturnih dobara, osobito ako postoji nesuglasje između stranaka sukoba o primjeni ili u tumačenju odredaba ovoga Protokola.

2. U tu svrhu, svaka od sila zaštitnica može, na poziv jedne stranke, glavnog direktora ili samoinicijativno, strankama sukoba predložiti sastanak njihovih predstavnika i, osobito, vlasti odgovornih za zaštitu kulturnih dobara, ako je to primjereno, na području neke države koja nije stranka sukoba. Stranke sukoba dužne su provesti prijedloge o sastanku koji su im podneseni. Sile zaštitnice predložit će strankama sukoba na privolu osobu koja pripada nekoj državi koja nije stranka sukoba ili koju predloži glavni direktor, a koju će se pozvati da u svojstvu predsjedatelja sudjeluje na takvom sastanku.

Članak 36.
Mirenje ako nema sila zaštitnica

1. U sukobu u kojemu nisu imenovane sile zaštitnice, glavni direktor može pružiti dobre usluge i djelovati u svakom drugom obliku mirenja ili posredovanja radi rješenja nesuglasja.

2. Predsjedatelj Odbora može, na poziv jedne stranke ili glavnog direktora, strankama sukoba predložiti sastanak njihovih predstavnika i, osobito, vlasti odgovornih za zaštitu kulturnih dobara, ako je to primjereno, na području neke države koja nije stranka sukoba.

Članak 37.
Prijevodi i izvještaji

1. Stranke će prevesti ovaj Protokol na svoje službene jezike i priopćiti te službene prijevode glavnom direktoru.

2. Stranke će svake četiri godine Odboru dostavljati izvještaje o provedbi ovoga Protokola.

Članak 38.
Odgovornost država

Nijedna odredba ovoga Protokola o pojedinačnoj kaznenoj odgovornosti ne utječe na odgovornost država prema međunarodnom pravu, uključujući ratne odštete.

Glava 9.
ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 39.
Jezici

Ovaj je Protokol sastavljen na arapskom, engleskom, francuskom, kineskom, ruskom i španjolskom jeziku, s tim da je tih šest tekstova jednako vjerodostojno.

Članak 40.
Potpisivanje

Ovaj će Protokol nositi datum 26. ožujka 1999. Bit će otvoren za potpisivanje svim visokim ugovornim strankama u Haagu od 17. svibnja do 31. prosinca 1999.

Članak 41.
Ratifikacija, prihvaćanje ili odobrenje

1. Ovaj Protokol podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju visokih ugovornih stranaka koje su ga potpisale, u skladu s njihovim odnosnim ustavnim postupkom.

2. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju polažu se kod glavnog direktora.

Članak 42.
Pristupanje

1. Ovaj će Protokol biti otvoren za pristup visokim ugovornim strankama od 1. siječnja 2000.

2. Pristup se ostvaruje polaganjem isprave o pristupu kod glavnog direktora.

Članak 43.
Stupanje na snagu

1. Ovaj Protokol stupa na snagu tri mjeseca nakon što bude položeno dvadeset isprava o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu.

2. Poslije toga on stupa na snagu za svaku stranku tri mjeseca nakon polaganja njezine isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu.

Članak 44.
Stupanje na snagu u situacijama oružanog sukoba

U situacijama predviđenima u članku 18. i 19. Konvencije, za stranke koje su položile isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu prije ili nakon početka neprijateljstava ili okupacije, Protokol stupa na snagu odmah. U takvim će slučajevima glavni direktor na najbrži mogući način dostaviti obavijesti predviđene u članku 46.

Članak 45.
Otkazivanje

1. Svaka stranke može otkazati ovaj Protokol.

2. Otkaz se notificira pisanom ispravom koja se polaže kod glavnog direktora.

3. Otkaz počinje proizvoditi učinak godinu dana nakon prijama isprave o otkazu. Međutim, ako u času isteka te godine stranka koja otkazuje sudjeluje u oružanom sukobu, otkaz neće proizvesti učinak do prestanka neprijateljstava i u svakom slučaju tako dugo dok se ne završe operacije vraćanja kulturnih dobara.

Članak 46.
Obavijesti

Glavni će direktor obavijestiti sve visoke ugovorne stranke, kao i Ujedinjene narode, o polaganju svih isprava o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu predviđenih u članku 41. i 42. te o otkazima predviđenima u članku 45.

Članak 47.
Registracija u Ujedinjenim narodima

U skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ovaj će se Protokol registrirati u Tajništvu Ujedinjenih naroda na zahtjev glavnog direktora.

U potvrdu toga su potpisani, propisno ovlašteni, potpisali ovaj Protokol.

Sastavljeno u Haagu 26. ožujka 1999., u jednom jedinom primjerku koji se polaže u arhive UNESCO-a, a kojega će se vjerni ovjerovljeni prijepisi dostaviti svim visokim ugovornim strankama.

J4

KONVENCIJE UNESCO-A O ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE

KONVENCIJA O ZAŠTITI SVJETSKE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

(UNESCO, Pariz, 23. studenoga 1972., NN, MU 12/93)

Opća Konferencija Organizacije Ujedinjenih Naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (u daljnjem tekstu: UNESCO) na svom sedamnaestom zasjedanju održanom u Parizu od 17. listopad do 21. studenog 1972.,

Primjećujući kako je kulturna i prirodna baština sve više izložena prijetnjama uništenja i to ne samo od tradicionalnih uzroka propadanja, već i zbog promjena u društvenim i gospodarskim uvjetima koji pogoršavaju situaciju s novim načinima oštećivanja ili uništenja,

Uzevši u obzir kako je propadanje ili nestanak bilo kojeg primjerka kulturne ili prirodne baština štetno i predstavlja osiromašenje baštine svih država svijeta,

Uzevši u obzir kako zaštita baštine na državnoj razini često ostaje nepotpuna zbog iznosa potrebnih sredstava za njezinu provedbu i nedostatnih gospodarskih, znanstvenih i tehnoloških sredstva države u kojoj se zaštićeno dobro nalazi,

Pozivajući se na Statut UNESCO-a kojim se propisuje skrb o održavanju, unapređenju i širenju znanja, te osiguravanju očuvanja i zaštite svjetske baštine, uz preporuku nužnih međunarodnih konvencija zainteresiranim državama,

Uzevši u obzir kako su postojeće međunarodne konvencije, preporuke i rezolucije u vezi s kulturnim i prirodnim dobrima dokaz o važnosti, za sve ljude svijeta, očuvanja tih jedinstvenih i nezamjenjivih dobara, bez obzira kojim narodima pripadaju,

Uzevši u obzir kako je dio kulturne ili prirodne baštine izvanredne vrijednosti i stoga treba biti očuvan kao dio svjetske baštine čovječanstva,

Uzevši u obzir, veličinu i ozbiljnost novih opasnosti koje prijete, cijela međunarodna zajednica dužna je sudjelovati u zaštiti kulturne i prirodne baštine koja ima izvanrednu univerzalnu vrijednost, osiguravanjem zajedničke pomoći, koja ne zamjenjuje aktivnosti zainteresirane države, već služi kao učinkovita dopuna,

Uzevši u obzir, kao najvažnije u tu svrhu usvojiti nove odredbe u obliku konvencije osnivajući učinkoviti sustav zajedničke zaštite kulturne i prirodne baštine koja je od izvanredne univerzalne vrijednosti, uspostavljen na kontinuiranoj osnovi i u skladu s modernim znanstvenim metodama, Odlučivši na svom šesnaestom zasjedanju, kako će za ovo pitanje biti izrađena međunarodna konvencija, Usvojila je 16. studenog 1972. sljedeću Konvenciju.

I. DEFINICIJA KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Članak 1.

U svrhu ove Konvencije, pod pojmom " kulturna baština" smatraju se:

- spomenici: arhitektonska djela, monumentalne skulpture i slikarska djela, arheološki elementi ili strukture, natpisi, špiljske nastambe i kombinirana svojstva, koja su izvanredne univerzalne vrijednosti sa stajališta povijesti, umjetnosti ili znanosti;
- grupe građevina: pojedinačne ili povezane građevine koje su, zbog svoje arhitekture, jedinstva ili smještaja u krajoliku, izvanredne univerzalne vrijednosti sa stajališta povijesti, umjetnosti ili znanosti;
- spomeničke cjeline: koje su djela čovjeka ili kombinirana djela prirode i čovjeka, kao i područja s arheološkim nalazištima od izvanredne univerzalne vrijednosti sa povijesnog, estetskog, etnološkog ili antropološkog stajališta.

Članak 2.

U svrhu ove Konvencije, pod pojmom " prirodna baština " smatraju se:

- prirodna obličja koja se sastoje od fizičkih i bioloških formacija ili skupina takvih formacija, koje su izvanredne univerzalne vrijednosti sa estetskog ili znanstvenog stajališta;
- geološke i fiziografske formacije i detaljno utvrđena područja koja tvore stanište ugrožene životinjske i biljne vrste izvanredne univerzalne vrijednosti sa stajališta znanosti ili zaštite;
- prirodne cjeline ili detaljno utvrđena područja prirode izvanredne univerzalne vrijednosti sa stajališta znanosti, zaštite ili prirodne ljepote.

Članak 3.

Dužnost je svake Države članice ove Konvencije prepoznati i utvrditi različita kulturna i prirodna dobra koja se nalaze na njezinom teritoriju, a koja su navedena u člancima 1. i 2.

II. NACIONALNA I MEĐUNARODNA ZAŠTITA KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Članak 4.

Svaka Državna članica ove Konvencije prepoznaje kao svoju obavezu osigurati: prepoznavanje, zaštitu, očuvanje, prezentaciju i prijenos na buduće generacije kulturne i prirodne baštine iz članka 1. i 2. ove Konvencije koja se

nalazi na njezinoj teritoriji. U tom cilju Država članica nastojat će vlastitim sredstvima učiniti sve što može, te ako je potrebno, s bilo kojom međunarodnom pomoći i suradnjom, posebice, financijskom, umjetničkom, znanstvenom i tehničkom, koju može ostvariti.

Članak 5.

Svaka Država članica ove Konvencije dužna je osigurati učinkovite i aktivne mjere u cilju zaštite, očuvanja i prezentacije kulturne i prirodne baštine na svom teritoriju, te će nastojati sukladno svojim mogućnostima:

a) usvojiti opću politiku usmjerenu na kulturnu i prirodnu baštinu i njezinu funkciju u životu zajednice i integrirati zaštitu te baštine u sveobuhvatne planske programe;
b) uspostaviti, sukladno svom teritorijalnom ustroju, osobito gdje takve službe ne postoje, jednu ili više službi za zaštitu, očuvanje i prezentaciju kulturne i prirodne baštine s odgovarajućim osobljem i odgovarajućim sredstvima kako bi mogla izvršavati svoj djelokrug;
c) razvijati znanstvene i tehničke studije i istraživanja, kao i da unapređuje upravljačke metode kojima će postići sposobnost suprotstavljanja opasnostima koje prijete kulturnoj ili prirodnoj baštini;
d) uspostaviti odgovarajuće pravne, znanstvene, tehničke, upravne i financijske mjere nužne za prepoznavanje, zaštitu, očuvanje, prezentaciju i obnovu ove baštine ; te
e) poticati osnivanje ili razvoj nacionalnih ili regionalnih centara za obuku o zaštiti, očuvanju i prezentaciji kulturne i prirodne baštine, kao i poticati znanstveni rad u ovom polju.

Članak 6.

1. Poštujući u potpunosti suverenitet Država na čijem se teritoriju nalaze kulturna i prirodna baština iz članka 1. i 2. ove Konvencije, te bez osporavanja prava vlasništva sukladno nacionalnom zakonodavstvu, Države članice prepoznaju da ta baština tvori svjetsku baštinu na čijoj zaštiti međunarodna zajednica treba surađivati.

2. Države članice obvezuju se sukladno odredbama ove Konvencije, pružati pomoć u prepoznavanju, zaštiti, očuvanju i prezentaciji kulturne i prirodne baštine iz članka 11. stavak 2. i 4. Konvencije, ako država na čijem se teritoriju dobro nalazi to zatraži.

3. Svaka Državna članica obavezuje se da neće namjerno poduzimati mjere koje bi mogle oštetiti izravno ili neizravno kulturnu i prirodnu baštinu iz članka 1. i 2., a koja se nalazi na teritoriju drugih Država članica ove Konvencije.

Članak 7.

U svrhu ove Konvencije, pod međunarodnom zaštitom svjetske kulturne i prirodne baštine smatra se uspostava sustava međunarodne suradnje i pomoći koji će poduprijeti nastojanja Država članica u provedbi očuvanje i prepoznavanja baštine.

III MEĐUDRŽAVNO POVJERENSTVO ZA ZAŠTITU SVJETSKE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Članak 8.

1. Pri UNESCO-u se osniva međudržavno povjerenstvo za zaštitu kulturne i prirodne baštine izvanredne univerzalne vrijednosti, koje će djelovati pod nazivom "Odbor za svjetsku baštinu" (u daljnjem tekstu: Odbor). Odbor će se činiti 15 Država članica Konvencije, koje budu izabrane od Država članica zasjedanju opće skupštine tijekom redovnog zasjedanja Opće skupštine UNESCO-a. Broj članova Odbora povećat će se na 21. člana počevši od datuma redovnog zasjedanja Opće skupštine, a nakon stupanja na snagu ove Konvencije u najmanje 40 Država.

2. Izbor članova Odbora osigurati će pravedno predstavljanje različitih regija i kultura svijeta.

3. Predstavnik Međunarodnog centra za obrazovanje o zaštiti i očuvanju kulturne baštine (Centar u Rimu), predstavnik Međunarodnog vijeća za spomenike i spomeničke cjeline (ICOMOS) i predstavnik Međunarodne unije za očuvanje prirode i prirodnih bogatstava (IUCN), kojima na zahtjev Država članica tijekom redovnog zasjedanja Opće skupštine UNESCO-a mogu biti pridruženi i predstavnici drugih međudržavnih i nevladinih organizacija koje imaju slične ciljeve, mogu prisustvovati sjednicama Odbora u savjetničkoj ulozi.

Članak 9.

1. Mandat Država članica u Odboru trajat će od završetka redovnog zasjedanja Opće skupštine na kojoj su članovi Odbora izabrani do završetka trećeg uzastopnog redovnog zasjedanja Opće skupštine.

2. Međutim, mandat trećine Država članica imenovanih prigodom prvog izbora, prestaje na kraju prvog redovnog zasjedanja Opće skupštine nakon zasjedanja na kojem su bili izabrani; dok mandat sljedeće trećine Država članica prestaje na kraju drugog redovnog zasjedanja Opće skupštine nakon zasjedanja na kojem oni su bili izabrani. Imena Država članica biti će izabrana ždrijebom od strane Predsjednika Opće skupštine UNESCO-a nakon prvog izbora.

3. Države članice izabrane za članove Odbora imenovat će svoje predstavnike iz redova stručnjaka za područje kulturne ili prirodne baštine.

Članak 10.

1. Odbor će usvojiti pravilnik o svom radu.

2. Odbor može bilo kada pozvati na sjednicu javne ili privatne organizacije ili pojedince radi savjetovanja o određenim problemima. 3. Odbor može osnivati savjetodavna tijela kada to smatra nužnim za obnašanje svojih funkcija.

Članak 11.

1. Svaka Državna članica ove Konvencije, sukladno mogućnostima, dostavit će Odboru popise kulturnih i prirodnih dobara koji čine dio njihove kulturne i prirodne baštine koja se nalazi na njihovu teritoriju, a koja su sukladna uvjetima za upis u Listu iz stavka 2. ovoga članka. Taj popis, koji neće biti razmatran u cijelosti, sadržavat će dokumentaciju o mjestu na kojem se dobro nalazi kao i o njegovoj vrijednosti.

2. Na osnovi popisa koje Države članice podnesu Odboru sukladno stavku 1. Odbor će uspostaviti i voditi evidenciju, ažurno i uz objavu javnosti, pod nazivom "Lista svjetske baštine" koja će sačinjavati popis kulturne i prirodne baštine, kako je to propisano člancima 1. i 2. ove Konvencije, za koja bude utvrdio da ispunjavaju kriterije i imaju izvanrednu univerzalnu vrijednost. Ažurirana Lista biti će objavljivan i distribuiran najmanje svake dvije godine.

3. Upis dobra u Listu svjetske baštine zahtijeva pristanak zainteresirane Države. Upis dobra koje se nalazi na teritoriju na kojem suverenitet ili jurisdikciju zahtjeva više od jedne države ne prejudicira prava strana u tom sporu.

4. Odbor će uspostaviti, kada god okolnosti to budu zahtijevale, pod nazivom "Lista svjetske baštine u opasnosti", popis dobara s Liste svjetske baštine za čiju zaštitu su nužni veliki konzervatorski radovi i za koje je tražena pomoć sukladno ovoj Konvenciji. Lista svjetske baštine u opasnosti sadržavat će procjenu troškova takvih operacija. U tu Listu mogu biti upisana samo dobra kulturne i prirodne baštine kojima prijeti ozbiljna i određena opasnost, kao što su: prijetnja uništenjem uzrokovana ubrzanim propadanjem, provedba javnog ili privatnog projekta velikog opsega ili brz urbani ili turistički razvoj; rušenje uzrokovano promjenama u korištenju ili vlasništvu zemlje; velike promjene nepoznatog uzorka; napuštanje dobra iz bilo kojeg razloga; izbijanje ili prijetnja oružanog sukoba; nesreće i kataklizme; požari, zemljotresi, odroni zemlje; vulkanske erupcije; promjene u razini vode, poplave i plimni valovi. Odbor može bilo kada, u slučaju hitne potrebe, upisati u Listu svjetske baštine u opasnosti i o svakom upisu objaviti priopćenje.

5. Odbor će utvrditi kriterije na osnovu kojih će provoditi upis dobara kulturne i prirodne baštine u jednu od Lista iz stavka 2. i 4. ovoga članka.

6. Prije nego li odbije zahtjev za upis dobra u jednu od Lista iz stavka 2. i 4. ovoga članka, Odbor će se savjetovati sa Državom članicom na čijem se teritoriju kulturno ili prirodno dobro nalazi.

7. Odbor će, uz suglasnost zainteresirane Države koordinirati i poticati studije i istraživanja kako bi se uspostavile Liste iz stavka 2. i 4. ovoga članka.

Članak 12.

Činjenica kako neko kulturno ili prirodno dobro nije upisano u jednu od dvije Liste iz članka 11. stavka 2. i 4. Nikako ne znači da dobro nema izvanrednu univerzalnu vrijednost za neke druge svrhe izuzev onih koje su nužne za upis u Liste propisane ovom Konvencijom.

Članak 13.

1. Odbor će primiti i razmatrati zahtjeve za međunarodnu pomoć koje podnose Države članice Konvencije u pogledu dobara kulturne ili prirodne baštine koja se nalaze na njihovom teritoriju, a koja su upisana ili ispunjavaju uvjete za upis u Liste iz članka 11. stavka 2. i 4. Konvencije. Takvi zahtjevi mogu se podnijeti u cilju osiguravanja zaštite, očuvanja, prezentacije ili obnove tih dobara.

2. Zahtjev za međunarodnu pomoć, sukladno stavku 1. ovog članka, može imati za cilj prepoznavanje kulturnog ili prirodnog dobra propisanog člancima 1. i 2. Konvencije u slučaju kada su rezultati pred istraživanja pokazali da su daljnja istraživanja opravdana.

3. Odbor će donijeti odluku o aktivnostima koje će poduzeti u pogledu ovih zahtjeva, te utvrditi ako je to potrebno, prirodu i opseg pomoći, te sukladno tome donijeti odluku o zaključivanju nužnih sporazuma s Vladom zainteresirane Države članice.

4. Odbor će utvrditi prioritetni redoslijed za izvršenje njegovih odluka. U tom cilju Odbor će imati na umu važnost dobra za svjetsku kulturnu i prirodnu baštinu za kojeg se traži zaštita, nužnost osiguravanja međunarodne pomoći za najreprezentativnija dobra prirode ili genija i povijesti ljudskog roda, hitnost radova koje treba poduzeti, te razina raspoloživih sredstava na strani Države članice na čijem se teritoriju ugroženo dobro nalazi kao i razinu zaštite koju će moći ostvariti vlastitim sredstvima.

5. Odbor će sastaviti, ažurirati i objaviti listu dobara za koju je odobrio međunarodnu pomoć.

6. Odbor će donositi odluke o raspolaganju sredstvima fonda koji je

osnovan sukladno članku 15. Konvencije. Odbor će tražiti načine povećanja sredstava fonda i poduzimati sve korisne mjere u tom cilju.

7. Odbor će surađivati s međunarodnim i državnim vladinim i nevladinim organizacijama čiji su ciljevi slični ciljevima Konvencije. Za provedbu programa i projekata, Odbor može pozvati takve organizacije, a osobito Međunarodni centar za obrazovanje o zaštiti i očuvanju kulturne baštine (Centar u Rimu), Međunarodno vijeće za spomenike i spomeničke cjeline (ICOMOS) ili Međunarodnu uniju za očuvanje prirode i prirodnih bogatstava (IUCN), te javna i privatna tijela i pojedince.

8. Odluke Odbora su pravovaljane ako su donesene dvotrećinskom većinom njegovih prisutnih članova koji glasuju. Većina članova Odbora čini kvorum.

Članak 14.

1. Odboru će pomagati tajništvo koje imenuje Generalni direktor UNESCO-a.

2. Generalni direktor UNESCO-a, koristeći se u najvećoj mogućoj mjeri uslugama Međunarodnog centra za obrazovanje o zaštiti i očuvanju kulturne baštine (Centar u Rimu), Međunarodnog vijeća za spomenike i spomeničke cjeline (ICOMOS) i Međunarodne unije za očuvanje prirode i prirodnih bogatstava (IUCN) u područjima njihove stručnosti i sposobnosti, pripremi dokumentacije za Odbor i dnevni red njegovih sastanaka, kao i odgovornost za provedbu njegovih odluka.

IV FOND ZA ZAŠTITU SVJETSKE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Članak 15.

1. Osniva se Fond za zaštitu svjetske kulturne i prirodne baštine od izvanredne univerzalne vrijednosti, koji će djelovati pod nazivom "Fond za svjetsku baštinu".

2. Fond će tvoriti zakladu, u skladu s odredbama Financijskih pravila UNESCO-a.

3. Sredstva Fonda će se sastojati od:

(a) obveznih i dobrovoljnih doprinosa Država članica Konvencije,
(b) Doprinosa, poklona ili ostavštine koje mogu priložiti:
(i) druge Države; (ii) UNESCO, druge organizacije iz sustava Ujedinjenih naroda, osobito Razvojni program Ujedinjenih naroda ili druge međuvladine organizacije; (iii) javne ili privatne organizacije ili pojedinci;
(c) sve kamate koje poluče sredstava Fonda;
(d) iznosa prikupljenih priloga od organiziranih programa u korist Fonda; i
(e) sva druga sredstva koja su odobrena pravilima Fonda, koja propisuje Odbor.

4. Doprinosi Fondu i drugi oblici pomoći u korist Odbora mogu se koristiti jedino za svrhe koje on odredi. Odbor može prihvatiti doprinose koji su unaprijed određeni za pojedini program ili projekt, pod uvjetom da je Odbor odlučio provesti taj program ili projekt. Doprinosi Fondu ne smiju biti politički uvjetovani.

Članak 16.

1. Bez predrasuda prema bilo kojem dodatnom dobrovoljnom doprinosu Države članice obvezuju se redovito, svake druge godine, uplaćivati priloge u Fond u iznosu kojeg u obliku ujednačenog postotka za sve Države članice utvrđuje Opća skupština Država članica tijekom zasjedanja Opće skupštine UNESCO-a. Ova odluka Opće skupštine donosi se većinom glasova Država članica koje su prisutne i koje su glasovale, a koje nisu dale izjavu iz stavka 2. ovog članka. Taj obavezni doprinos Država članica ni u kom slučaju ne može premašiti 1 % od njihova doprinosa za redoviti proračunu UNESCO-a.

2. Međutim, svaka Država članica na koju se odnose članci 31. i 32. ove Konvencije može u vrijeme deponiranja svojih instrumenata o potvrđivanju, prihvaćanju ili pristupanju, izjaviti kako se ne smatra obaveznom prema stavku 1. ovog članka.

3. Državna članica Konvencije koja da izjavu iz stavak 2. ovoga članka, može situ povući u bilo kojem trenutku obavještavanjem Glavnog ravnatelja UNESCO-a. Međutim, povlačenje te izjave neće proizvoditi pravne učinke u pogledu obveznog doprinosa koji je Država dužna platiti do nadnevka sljedeće opće skupštine Država članica Konvencije.

4. Kako bi Odbor mogao učinkovito planirati svoju djelatnost, doprinosi Država članica koje su dale izjavu iz stavka 2. ovog članka, plaćati će redovito, najmanje svake druge godine, i to ne bi trebao biti manje od doprinosa koji bi trebali plaćati ako su vezani odredbom stavka 1. ovoga članka.

5. Bilo koja Država članica Konvencije koja zakasni s plaćanjem obveznog ili dobrovoljnog doprinosa za tekuću godinu i prethodnu kalendarsku godinu neće moći biti birana za člana Odbora, iako se ova odredba neće primjenjivati za prvi izbor. Ako je ta Država članica Odbora , njezin mandat će prestati u trenutku kada se provode izbori propisani člankom 8. stavkom 1. Konvencije.

Članak 17.

Države članice razmotrit će ili poticati osnivanje nacionalnih, javnih i privatnih fondacija ili udruga čija je svrha promicati i prikupljati sredstva za zaštitu kulturne i prirodne baštine kao što je propisano u člancima 1. i 2. ove Konvencije.

Članak 18.

Države članice Konvencije pružat će pomoć u organiziranju međunarodnih kampanja za prikupljanje sredstava u korist Fonda pod pokroviteljstvom UNESCO-a. Države članice olakšati će prikupljanje sredstava koje u tu svrhu prikupljaju spomenute organizacije iz članka 15. stavka 3. Konvencije.

V. UVJETI I SPORAZUMI ZA MEĐUNARODNU POMOĆ

Članak 19.

Svaka Država članica može zahtijevati međunarodnu pomoć za dobro kulturne ili prirodne baštine izvanredne univerzalne vrijednosti koje se nalazi na njezinom teritoriju. Država će uz zahtjev priložiti informacije i dokumentaciju s kojom raspolaže propisanu u člankom 21. te time omogućiti Odboru donošenje odluke.

Članak 20.

Sukladno članku 13. stavak 2., članku 22. podstavak (c) i članka 23. međunarodna pomoć propisana ovom Konvencijom može se dodijeliti dobru kulturne i prirodne baštine koje je Odbor upisao ili će upisati na jednu od Lista iz članka 11. stavak 2. i 4. Konvencije.

Članak 21.

1. Odbor će propisati postupak za razmatranje i odlučivanje o zahtjevima za međunarodnu pomoć te će utvrditi sadržaj zahtjeva u kojem se trebaju navesti planirane aktivnosti, nužni radovi, procjenu troškova za njih, stupanj hitnosti i razloge zbog kojih država ne može osigurati dostatna sredstva. Takvi zahtjevi, kada god je to moguće, moraju biti podržani izvještajima eksperata.

2. Zahtjevi podneseni u cilju hitnog otklanjanja posljedica katastrofa ili prirodnih nesreća Odbor će prioritetno razmatrati radi poduzimanja hitnih mjera, a za takve slučajeve Odbor će imati na raspolaganju rezervni fond.

3. Prije donošenja odluke Odbor će provesti studije i savjetovanja koje smatra nužnim.

Članak 22.

Pomoć Odbor može pružiti na sljedeće načine:

(a) studijama o umjetničkim, znanstvenim i tehničkim problemima koje iziskuje zaštita, očuvanje, prezentacija i obnova kulturne i prirodne baštine iz članka 11. stavka 2. i 4. Konvencije;
(b) angažiranjem stručnjaka, tehničara i kvalificiranih radnika kako bi se osiguralo izvršenje odobrenog projekta;
(c) osiguravanjem obuke osoblja i raznih stručnjaka iz područja prepoznavanja, zaštite, očuvanja, prezentacije i obnove kulturne i prirodne baštine;
(d) osiguravanjem opreme koju zainteresirana država ne posjeduje ili nije u mogućnosti nabaviti;
(e) osigurati zajmove s niskom kamatnom stopom ili beskamatne zajmove koji bi mogli biti dani na dugoročno razdoblje;
(f) dodjeljivanjem, u iznimnim slučajevima i za posebne razloge, bespovratne subvencije.

Članak 23.

Odbor može pružiti međunarodnu pomoć nacionalnim ili regionalnim centrima za obuku osoblja i stručnjaka svih razina u području prepoznavanja, zaštite, očuvanja, prezentacije i obnove kulturne i prirodne baštine.

Članak 24.

Prije dodijele velikih iznosa međunarodne pomoći izradit će se detaljna znanstvena, gospodarska i tehnička studija. Ova studija izradit će se uz primjenu najsuvremenije tehnike za zaštitu, očuvanje, prezentaciju i obnovu prirodne i kulturne baštine i ona mora biti sukladna ciljevima ove Konvencije. U toj studiji razmotrit će se načini racionalnog korištenja raspoloživih sredstava zainteresirane države.

Članak 25.

Kao opće pravilo, jedino dio troškova nužnih radova biti će financiran sredstvima međunarodne zajednice. Doprinos Države koja prima međunarodnu pomoć čini značajan udio sredstava potrebnih za realizaciju svakog programa ili projekta, osim kada to njezine mogućnosti ne dozvoljavaju.

Članak 26.

Odbor i država primatelj zaključuju sporazum u kojem će utvrditi uvjete za provedbu programa ili projekta za koju međunarodna pomoć osigurana sukladno ovoj Konvenciji. Država primatelj međunarodne pomoći obvezna je i odgovorna za daljnju provedbu zaštitite, očuvanja i prezentacije dobra kao i poštivati uvjete utvrđene sporazumom.

VI. OBRAZOVNI PROGRAMI

Članak 27.

1. Države članice Konvencije nastojati će svim odgovarajućim sredstvima, a posebice obrazovnim i informacijskim programima, ojačati uvažavanje i poštivanje kulturne i prirodne baštine iz članka 1. i 2. Konvencije.

2. Države članice se obvezuju na informiranje najšire javnosti o opasnostima koje prijete baštini kao i o aktivnostima poduzetim u primjeni ove Konvencije.

Članak 28.

Države članice Konvencije koja primaju međunarodnu pomoć po osnovu ove Konvencije poduzeti će odgovarajuće mjere u cilju objavljivanja važnosti dobra za koju pomoć primljena i značaja te pomoći.

VII. IZVIJEŠTAJI

Članak 29.

1. Države članice Konvencije podnosit će izvještaje Općoj skupštini UNESCO-a u rokovima i načinu kako to ona odredi, u kojima će informirati o zakonodavnim i administrativnim mjerama koje su usvojili i drugim aktivnostima koje su proveli u primjeni ove Konvencije, zajedno s pojedinostima o stečenom iskustvu u ovom području.

2. Izvještaji se dostavljaju i Odboru.

3. Odbor će podnijeti izvještaj o svom radu na svakom redovnom zasjedanju Opće skupštine UNESCO-a.

VIII ZAKLJUČNE ODREDBE

Članak 30.

Ova Konvencija je sastavljena na arapskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom, pri čemu su svih pet tekstova jednako vjerodostojni.

Članak 31.

1. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji ili prihvaćanju od Država članica UNESCO-a u skladu s njihovim odgovarajućim ustavnim postupcima.

2. Instrumenti o ratifikaciji ili prihvaćanju predaju se na čuvanje Glavnom ravnatelju UNESCO-a.

Članak 32.

1. Ova Konvencija je otvorena za pristupanje svim državama koje nisu članice UNESCO-a, a koje je Opće skupština pozvala da pristupe.

2. Država pristupa Konvenciji polaganjem isprave o pristupanju kod Glavnog ravnatelja UNESCO-a.

Članak 33.

Ova Konvencija stupa na snagu tri mjeseci nakon datuma polaganja dvadesete isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili pristupu, ali samo za Države koje su položile isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili pristupu na dan isteka roka ili prije tog dana. Za svaku drugu državu Konvencija stupa na snagu tri mjeseca nakon što položi ispravu o ratifikaciji, prihvaćanju ili pristupu.

Članak 34.

Za Države članice ove Konvencije koje imaju federalni ili ne-unitaran ustavni sustav:

(a) u pogledu odredaba ove Konvencije, čija je primjena na razini federalne ili središnje zakonodavne vlasti, obveze federalne ili središnje vlasti biti će iste kao i obveze država koje nisu federalne države;

(b) u pogledu odredaba ove Konvencije, čija je primjena na razini zakonodavstva federalnih država, zemalja, pokrajina i kantona, a koji sukladno ustavnom uređenju nisu obavezni preuzeti zakonodavne mjere, federalna vlada će obavijestiti nadležna tijela država, zemlje, pokrajine i kantone o navedenim odredbama, s preporukom za njihovo usvajanje.

Članak 35.

1. Svaka Država članica Konvencije može otkazati ovu Konvenciju.

2. Otkazivanje se provodi u pisanom ispravom koja se predaje Glavnom ravnatelju UNESCO-a.

3. Otkazivanje postaje pravovaljano dvanaest mjeseci nakon primitka isprave o otkazivanju. Otkazivanje neće utjecati na financijske obveze države koja je predala otkaz sve do dana kada otkazivanje postaje pravovaljano.

Članak 36.

Glavni ravnatelj UNESCO-a obavještava Države članice, kao i države koje nisu članice UNESCO-a a spominju se u članku 32. Konvencije, kao i Organizaciju Ujedinjenih naroda, o polaganju svih isparava o ratifikaciji, pri-

hvaćanju ili pristupu spomenutim u člancima 31. i 32. Konvencije, te otkazivanjima propisanim u članku 35. Konvencije.

Članak 37.

1. Opća skupština UNESCO-a može izvršiti reviziju ove Konvencije. Međutim, tako revidirana Konvencija biti će obavezna samo za države koje postanu članice revidirane konvencije.

2. Ako Opća skupština usvoji novu Konvenciju, koja je rezultat djelomične ili potpune revizije ove Konvencije, osim ako nova konvencija nalaže drugačije, ova Konvencija će prestati biti otvorena za ratifikaciju, prihvaćanje ili pristup, počevši od datuma stupanja na snagu nove konvencije.

Članak 38.

U skladu sa člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ova Konvencija će biti registrirana u Tajništvu Ujedinjenih Naroda na zahtjev Glavnog ravnatelja UNESCO-a.

Sačinjeno u Parizu, dana dvadeset-trećeg studenoga 1972., u dva vjerodostojna primjerka, sa potpisom Predsjednika sedamnaestog zasjedanja Opće skupštine i Glavnog ravnatelja UNESCO-a, koji će biti pohranjeni u arhivama UNESCO-a, i čije će ovjereni preslici biti dostavljeni svim Državama navedenim u člancima 31. i 32. Konvencije kao i Organizaciji Ujedinjenih naroda.

KONVENCIJA O MJERAMA ZABRANE I SPRJEČAVANJA NEZAKONITOG UVOZA, IZVOZA I PRIJENOSA VLASNIŠTVA KULTURNIH DOBARA

(UNESCO, Pariz, 14. studenoga 1970., NN MU 12/93)

Opća Konferencija Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (u daljnjem tekstu: UNESCO), na šesnaestom zasjedanju u Parizu od 12. listopad do 14. studenog 1970., Pozivajući se na važnost odredaba Deklaracije o načelima međunarodne kulturne suradnje usvojene na četrnaestom zasjedanju Opće Konferencije UNESCO-a,

Uzevši u obzir kako razmjena kulturnih dobara među narodima u znanstvene, kulturne i prosvjetne svrhe povećava poznavanje ljudske civilizacije, obogaćuje kulturni život svih ljudi i potiče uzajamno poštovanje i razumijevanje među narodima, Uzevši u obzir kako su kulturna dobra jedna od temeljnih sastavnica civilizacije i nacionalne kulture, te da se njihova prava vrijednost može shvatiti samo ukoliko ako su nam u punoj mjeri poznate informacije o njihovom podrijetlu, povijesti i tradicionalnom okruženju, Uzevši u obzir kako je obveza svake države zaštititi kulturna dobra na području svoga teritorija od opasnosti vezanih uz krađu, tajna iskopavanja, i nezakonit izvoz, Uzevši u obzir, kako je za otklanjanje tih opasnosti, nužno da svaka država prihvati moralnu obvezu prema poštivanju vlastitih kulturnih dobara kao i kulturnih dobara drugih naroda, Uzevši u obzir, kako kulturne institucije, muzeji, knjižnice i arhivi trebaju osigurati da njihove zbirke zasnivaju u skladu s opće prihvaćenim moralnim načelima, Uzevši u obzir, kako nezakoniti uvoz, izvoz i prijenos vlasništva na kulturnim dobrima je prepreka za puno razumijevanje između naroda, a jedan od zadaća UNESCO-a je promicati kroz preporuke zainteresiranim Državama, međunarodne konvencije iz tog područja, Uzevši u obzir kako zaštita kulturnih dobara može biti učinkovita samo ako je organizirana na nacionalnoj i međunarodnoj razini i zahtjeva blisku suradnju među državama, Uzevši u obzir kako je Opća konferencija UNESCO-a u tom cilju već usvojila Preporuku 1964. godine, Primivši nove prijedloge s mjerama za zabranu i sprječavanje nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva nad kulturnim dobrima, koji su 19. točka dnevnog reda na zasjedanju, Donijela je odluku na svom petnaestom zasjedanju da se ta pitanja urede međunarodnom konvencijom,

Usvojila je ovu Konvenciju četrnaestog studenoga 1970.

J4

Članak 1.

U svrhu ove Konvencije, pod pojmom 'kulturna dobra' smatraju se dobra, vjerskog ili svjetovnog karaktera, koje je svaka država prepoznala kao značajna za arheologiju, prapovijest, povijest, književnost, umjetnost ili znanost, te koja pripadaju sljedećim kategorijama:

l) rijetke zbirke i primjerci faune, flore, minerala i anatomije, i predmeti paleontološkog značaja;
m) dobra povijesnog značaja, uključujući povijest znanosti i tehnologije i vojne i društvene povijesti, vezana za život nacionalnih čelnika, mislioca, znanstvenika i umjetnika i događaja od nacionalne važnosti;
n) arheološki nalazi (uključujući zakonite i nezakonite) ili arheološka otkrića;
o) elementi rastavljenog umjetničkog ili povijesnog spomenika ili arheološkog nalaza;
p) stari i vrijedni predmeti, stariji od sto godina, kao što su natpisi, kovani novac i pečati;
q) etnološki materijal;
r) dobra od umjetničke vrijednosti, na primjer:
   (i) slike na platnu, slike i crteži ručno rađeni na svakoj podlozi i u bilo kojem materijalu (isključujući industrijske nacrte i industrijski proizvedene predmete ručno ukrašene);
   (ii) izvorna kiparska djela u bilo kojem materijalu;
   (iii) izvorne gravure, grafike i litografije;
   (iv) izvorna umjetnička asemblaži i montaže u bilo kojem materijalu;
s) rijetki rukopisi i inkunabule, stare knjige, dokumenti i publikacije posebnog značaja (povijesnog, umjetničkog, znanstvenog, književnog, itd.) pojedinačno ili u zbirkama;
t) poštanske, administrativne i slične marke, pojedinačno ili u zbirkama;
u) arhivi uključujući i fonografske, fotografske i kinematografske;
v) predmeti namještaja stariji od sto godina i stara glazbala.

Članak 2.

1. Države članice ove Konvencije prepoznaju nezakoniti uvoz, izvoz i prijenos vlasništva nad kulturnim dobrima kao jedan od glavnih uzroka osiromašenja kulturne baštine država podrijetla ovih dobara, a međunarodna suradnja predstavlja jedan od najučinkovitijih oblika zaštite kulturne baštine od svih opasnosti koje iz toga proizlaze.

2. U tom cilju, države članice se obvezuju suprotstaviti, sa svim sredstvima koje su im na raspolaganju, protiv takve prakse, posebno na otklanjanju uzroka, onemogućavanju takve prakse, te pomažući pri izvršavanju nužnih nadoknada.

Članak 3.

Nezakonitim uvozom, izvozom ili prijenosom vlasništva na kulturnim dobrom koji je izvršen protivno propisima koje je Države članica donijela temeljem ove Konvencije.

Članak 4.

Države članice Konvencije prepoznaju, u svrhu ove Konvencije, kao dobra koja pripadaju kulturnoj baštini svake države:

a) kulturna dobra koja su proizvod pojedinačnog ili zajedničkog stvaralaštva državljana države i kulturna dobra od važnosti za tu državu, kao i ona koju su na njezinom teritoriju stvorili strani državljani ili osobe bez državljanstva koja borave na toj teritoriji;
b) kulturna dobra nađena na nacionalnoj teritoriji;
c) kulturna dobra koja su stečena arheološkim, etnološkim ili prirodoslovnim misijama, uz suglasnost nadležna tijela države podrijetla tih dobara;
d) kulturna dobra koja su bila predmet dobrovoljne razmijene;
e) kulturna dobra dobivena besplatno ili zakonito kupljena uz suglasnost nadležna tijela države podrijetla tih dobara.

Članak 5.

U cilju osiguravanja zaštite kulturnih dobara od nezakonitog uvoza; izvoza i prijenosa vlasništva, Države članice Konvencije obvezuju se na svojim teritorijima uspostaviti jednu ili više službi za zaštitu kulturnih dobara, ukoliko već ne postoje, s kvalificirani stručnjacima dostatnim da se osigura učinkovito obavljanje sljedećih aktivnosti:

a) sudjelovati u izradi propisa kojima se uređuju pitanja zaštite kulturnih dobara, a osobito sprečavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva nad kulturnim dobrima;
b) uspostaviti i stalno ažurirati, na temelju nacionalnog registra kulturnih dobara, listu značajnih kulturnih dobara, javnih i privatnih, čiji bi izvoz doveo do osjetnog osiromašenja nacionalne kulturne baštine;
c) unaprijediti razvoj ili poticati osnivanje znanstvenih i tehničkih institucija (muzeja, knjižnica, arhiva, laboratorija, radionica i dr.) nužnih za zaštitu, očuvanje i prezentaciju kulturnih dobara;
d) organizirati nadzor nad arheološkim istraživanjima, osigurati zaštitu i očuvanje „in situ" određenih kulturnih dobara i zaštitu područja (arheoloških zona) za buduća arheološka istraživanja;
e) uspostaviti, u korist svih zainteresiranih (kustosa, kolekcionara, antikvara, i dr.) propise koji će biti usklađeni s etičkim načelima iz ove Konvencije; i

osigurati njihovo provođenje i poštivanje;

f) poduzimati obrazovne mjere u cilju poticanja i razvijanja poštovanja prema kulturnim dobrima svih Država, i promicati poznavanje odredbi ove Konvencije;

g) osiguravati odgovarajuće informiranje javnosti u svim slučajevima nestanka bilo kojeg kulturnog dobra.

Članak 6.

Države članice Konvencije obvezuju se:

a) uvesti odgovarajuću dozvolu (certifikat) kojom država izvoznica odobrava izvoz određenog kulturnog dobra ili kulturnih dobara. Dozvola za izvoz trebala bi pratiti sva kulturna dobra koja su predmet izvoza sukladno propisima;

b) zabraniti izvoz kulturnih dobara sa svog teritorija ukoliko nisu popraćena navedenom dozvolom o izvozu;

c) na odgovarajući način obznaniti zabranu izvoza kulturnih dobara, a osobito osobe koje namjeravaju izvoziti ili uvoziti kulturna dobra.

Članak 7.

Države članice Konvencije obvezuju se:

a) poduzimati potrebne mjere, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, u cilju sprečavanja muzeja i sličnih ustanova na teritoriju Države članice u stjecanju kulturnih dobara koja potječu iz druge Države članice, a nezakonito su izvezena nakon stupanja na snagu ove Konvencije u drugu državu. Kada god je to moguće, Država članica ove Konvencije dužna je obavijestiti državu porijekla kulturnog dobra o ponudama dobara koja su nezakonito izvezena sa teritorija te države nakon stupanja na snagu ove Konvencije u objema Državama;

b) (I) zabraniti uvoz kulturnih dobara ukradenih iz muzeja ili vjerskih ili javnih svjetovnih spomenika ili sličnih ustanova u drugoj Državi članici ove Konvencije nakon stupanja na snagu ove Konvencije u zainteresiranim državama, pod uvjetom da se predmetno kulturno dobro nalazi na listi zaštićenih dobara te ustanove;
(II) poduzimati odgovarajuće mjere, na zahtjev Državne članice iz koje dobro potiče, kao što je zapljena i povrat ukradenih i uvezenih kulturnih dobara nakon stupanja na snagu ove Konvencije u objema zainteresiranim Državama, pod uvjetom da Država tražitelj povrata isplati pravičnu naknadu poštenom posjedniku za oduzeto kulturno dobro ili osobi koja je zakonito stekla vlasništvo nad tim dobrom. Zahtjev za zapljenu i povrat upućuje se državi u kojoj se kulturno dobro nalazi diplomatskim putem. Država tražitelj dužna je o svom trošku pribaviti dokumentaciju i druge dokaze kojima se dokazuje osnovanost zahtjeva. Države članice neće opterećivati carinama ili drugim pristojbama kulturna dobra koja su predmet povrata prema ovom članku Konvencije. Sve troškove koji su posljedica povrata kulturnog dobra ili kulturnih dobara snosi Država tražitelj.

Članak 8.

Države članice Konvencije obvezuju se kažnjavati kaznenim ili prekršajnim mjerama svaku osobu koja krši zabrane iz članka 6b. i 7b. Konvencije.

Članak 9.

Svaka Država članica Konvencije čija su kulturna dobra ugrožena pljačkanjem arheoloških ili etnoloških materijala može se obratiti državama na koje se to odnosi. Države članice Konvencije obvezuju se u tim okolnostima sudjelovati u zajedničkoj međunarodnoj akciji u cilju provedbe nužnih i konkretnih mjera, uključujući kontrolu izvoza, uvoza i međunarodne trgovine kulturnim dobrima. Do postizanja sporazuma o povratu, svaka zainteresirana država poduzeti će privremene mjere sukladno svojim mogućnostima i u opsegu dostatnom za sprečavanje nepopravljive štete na kulturnom dobru koje je predmet zahtjeva za povrat.

Članak 10.

Države članice Konvencije obvezuju se:

a) ograničiti kroz obrazovanje, informacije i pažnju, nezakonit izvoz kulturnih dobara nekoj Državi članici Konvencije i na odgovarajući način sukladno uvjetima obveže antikvare, pod prijetnjom kaznenog ili prekršajnog kažnjavanja, na vođenje evidencija o podrijetlu svakog kulturnog dobra, sa imenom i adresom dobavljača, opisom i cijenom svakog prodanog dobra, te na obvezu upozoravanja svakog kupca kulturnog dobra o mogućoj zabrani njegova izvoza;

b) nastojati kroz obrazovanje stvoriti i razvijati u javnosti spoznaju o vrijednosti kulturnih dobara i o ugroženosti kulturnih dobara od krađe, tajnih iskopavanja i nezakonitog izvoza.

J 4

Članak 11.

Nezakonitim izvozom i prijenosom vlasništva nad kulturnim dobrima smatra se i onaj koji proističe izravno ili neizravno iz okupacije države od inozemne sile.

Članak 12.

Države članice Konvencije poštovat će kulturna dobra na teritorijima za koje su odgovorne temeljem međunarodnih odnosa, te će poduzimati sve odgovarajuće mjere u cilju zabrane i sprečavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara na takvim teritorijima.

Članak 13.

Države članice Konvencije također se obvezuju, sukladno nacionalnom zakonodavstvu:

a) sprečavati, svim odgovarajućim sredstvima, prijenos vlasništva kulturnih dobara kojima se promiče nezakoniti uvoz ili izvoz kulturnih dobara;
b) osigurati suradnju nadležnih službi u cilju olakšavanja i ubrzavanja povrata nezakonito izvezenog kulturnog dora njegovom stvarnom vlasniku;
c) prihvaćati pokretanje postupka za povrat izgubljenih ili ukradenih kulturnih dobara kojeg pokreće stvarni vlasnik ili njegov zastupnik;
d) prepoznati nesporno pravo svake Države članice Konvencije na vrednovanje i proglašavanje onih kulturnih dobara koja se zbog te vrijednosti ne mogu izvoziti kao i olakšavati povrat takovih kulturnih dobara zainteresiranoj državi iz koje je to dobro izvezeno.

Članak 14.

U cilju sprečavanja nezakonitog izvoza i podmirivanja obveza koje zahtjeva primjena ove Konvencije, svaka Država članica Konvencije, sukladno mogućnostima, dužna je osigurati nacionalnoj službi za zaštitu kulturnih dobara odgovarajući proračun, a ukoliko je to potrebno i osnovati fond za tu svrhu.

Članak 15.

Ova Konvencija ne sprječava Države članice na međusobno zaključivanje posebnih sporazuma među se ili nastavak provedbe već zaključenih sporazuma o povratku kulturnih dobara iznesenih, bez obzira na razlog, izvan teritorija države podrijetla, prije stupanja na snagu ove Konvencije za zainteresiranu Državu.

Članak 16.

Države članice Konvencije će predočiti u svojim periodičnim izvještajima koje podnose, u propisanom obliku i rokovima, Općoj Konferenciji UNESCO-a zakonske i druge propise, kao i druge mjere koje su poduzimane u provedbi Konvencije zajedno s informacijom o stečenom iskustvu u njezinoj primjeni.

Članak 17.

1. Države članice Konvencije mogu zatražiti od UNESCO-a tehničku pomoć, osobito za:

a) informacije i obrazovanje;
b) savjetovanja i pomoć stručnjaka;
c) koordinaciju i dobre usluge.

2. UNESCO može na vlastitu inicijativu pokretati istraživanja i studije u vezi s nezakonitim prometom kulturnih dobara.

3. U tom cilju, UNESCO može surađivati sa svim nadležnim nevladinim organizacijama.

4. UNESCO može na vlastitu inicijativu, a u cilju provedbe ove Konvencije upućivati prijedloge prema Državama članicama.

5. Na zahtjev najmanje dvije Države članice ove Konvencije koje su u sporu oko njezine provedbe, UNESCO može ponuditi dobre usluge u cilju postizanja sporazuma.

Članak 18.

Ova Konvencija je sačinjena na engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom, i sva četiri teksta jednako su pravovaljana.

Članak 19.

1. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji ili prihvaćanju od Države članice UNESCO-a sukladno s njezinim ustavnim postupcima.

2. Isprave o ratifikaciji ili prihvaćanju pohranjuju se kod Glavnog ravnatelj UNESCO-a.

Članak 20.

1. Ova Konvencija otvorena je za pristup svih Država ne članica UNESCO-a koju je pozvao na pristupanje Izvršni odbor UNESCO-a.

2. Država pristupa polaganjem isprave o pristupanju kod Glavnog ravnatelja UNESCO-a.

Članak 21.

Ova Konvencija će stupiti na snagu tri mjeseca nakon datuma polaganja treće isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili pristupu, ali samo s obzirom na te Države koje su položile isprave toga dana i ranije. Za svaku drugu državu ona stupa na snagu tri mjeseca nakon dana polaganja isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili pristupu.

Članak 22.

Države članice Konvencije potvrđuju da će se Konvencija primjenjivati ne samo na njihovoj teritoriji već i na teritorijima na kojima su odgovorne sukladno međunarodnim odnosima; te se obvezuju na savjetovanje, sukladno potrebi, s vladama ili drugim nadležni tijelima ovih teritorija prigodom ratifikacije, prihvaćanja ili pristupa radi osiguravanja primjene Konvencije na tim teritorijima, kao i izvijestiti Glavnog ravnatelja UNESCO-a na kojim će se teritorijima konvencija primjenjivati, s tim da ratifikacija stupa na snagu tri mjeseca nakon dana njezina polaganja.

Članak 23.

1. Svaka Država članica Konvencije može otkazati Konvenciju u svoje ime ili u ime teritorije za čije međunarodne odnose je odgovorna.

2. Otkazivanje mora biti u pisanom ispravom koja se pohranjuje kod Glavnog ravnatelja UNESCO-a.

3. Otkaz stupa na snagu dvanaest mjeseci nakon polaganja isprave o otkazivanju.

Članak 24.

Glavni ravnatelj UNESCO-a će obavijestiti će Države članice UNESCO-a, Države ne članice navedene u članku 20. Konvencije, kao i Organizaciju Ujedinjenih naroda, o polaganju svih isprava o ratifikaciji, prihvaćanju i pristupu navedenih u člancima 19. i 20., kao i obavijestiti zasebno o otkazivanju navedenom u člancima 22. i 23. Konvencije.

Članak 25.

1. Ovu Konvenciju može izmijeniti Opća Konferencija UNESCO-a. Revidirana Konvencija, međutim, obvezuje samo one Države koje postanu članice revidirane konvencije.

2. Ako Opća Konferencija usvoji novu Konvenciju koja je u cjelini ili djelomično revidirana, i ako nova konvencija ne urei to drugačije, ova Konvencija prestati će biti otvorena za ratifikaciju, prihvaćanje ili pristup, od dana stupanja na snagu nove revidirane konvencije.

Članak 26.

U skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ova 'Konvencija će biti registrirana u Tajništvu Ujedinjenih Naroda na zahtjev Glavnog ravnatelja UNESCO-a. Sačinjeno u Parizu ovaj sedamnaestog studenoga 1970., u dva vjerodostojna primjerka s potpisima Predsjednika XVI zasjedanja Opće Konferencije UNESCO-a i Glavnog ravnatelja UNESCO-a, koji će biti položeni u arhivi UNESCO-a, a njihovi ovjereni preslici biti će dostavljeni svim Državama navedenim u člancima 19. i 20. Konvencije, kao i Organizaciji Ujedinjenih naroda.

J 4

KONVENCIJA O ZAŠTITI PODVODNE KULTURNE BAŠTINE

(UNESCO, Pariz, 2. studeni 2001, NN MU 10/04)

Opća konferencija Organizacije za obrazovanje, znanost i kulturu Ujedinjenih naroda, na zasjedanju u Parizu od 15. listopada do 3. studenoga 2001., na 31. sjednici,

priznajući važnost podvodne kulturne baštine kao sastavni dio kulturne baštine čovječanstva i osobito značajnog faktora u povijesti ljudi, naroda i njihovih međusobnih odnosa glede njihove zajedničke baštine,

uviđajući važnost zaštite i očuvanja podvodne kulturne baštine, te da odgovornost za nju počiva na svim državama,

opažajući sve veći interes javnosti, te brigu javnosti za podvodnu kulturnu baštinu,

uvjerena u važnost istraživanja, informacija i obrazovanja u zaštiti i očuvanje podvodne kulturne baštine,

uvjerena u opće pravo ostvarivanja obrazovnih i rekreativnih povlastica odgovornoga, nenametljivog pristupa in situ podvodnoj kulturnoj baštini, te u vrijednost općeg obrazovanja koje pridonosi osviještenosti, poštivanju i zaštiti te baštine,

svjesna činjenice da je podvodna kulturna baština u opasnosti od neovlaštenih aktivnosti usmjerenih na nju, te da je potrebno uvesti strože mjere kako bi se takve aktivnosti spriječile,

primjećujući potrebu da se na odgovarajući način odgovori na mogući negativan utjecaj dozvoljenih radnji na podvodnu kulturnu baštinu, koji može nehotice na nju utjecati,

duboko zabrinuta sve većim komercijalnim iskorištavanjem podvodne kulturne baštine, a posebno aktivnosti s ciljem prodaje, prisvajanja ili zamjene podvodne kulturne baštine,

svjesna mogućnosti suvremene tehnologije koja olakšava otkrivanje i pristup podvodnoj kulturnoj baštini,

vjerujući da je suradnja među državama, međunarodnim organizacijama, znanstvenim institucijama, stručnim udrugama, arheolozima, ronioci ma, drugim zainteresiranim stranama i širom javnošću nužna za zaštitu podvodne kulturne baštine,

smatrajući da mjerenje, iskopavanje i zaštita podvodne kulturne baštine zahtijeva dostupnost i primjenu posebnih znanstvenih metoda, te uporabu odgovarajućih tehnika i opreme kao i visoki stupanj stručne specijalizacije, što sve zajedno ukazuje na potrebu za jedinstvenim kriterijima rukovođenja,

uviđajući potrebu da kodificira i postupno razvija propise koji se odnose na zaštitu i očuvanje kulturne baštine u skladu s međunarodnim pravom i praksom, uključujući Konvenciju UNESCO-a o mjerama zabrane i sprječavanja nedopuštenog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara, od 14. studenoga 1970., Konvenciju UNESCO-a o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine od 16. listopada 1972., te Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora od 10. prosinca 1982.,

predana poboljšanju učinkovitosti mjera na međunarodnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini za zaštitu in situ ili, ukoliko je to potrebno iz znanstvenih ili zaštitnih razloga, za oprezno izvlačenje podvodne kulturne baštine,
odlučivši na svojoj dvadeset devetoj sjednici da se ovo pitanje mora regulirati međunarodnom konvencijom,

donosi drugoga dana studenoga 2001. ovu Konvenciju.

Članak 1.
Definicije

U smislu ove Konvencije:

1. (a) "Podvodna kulturna baština" označava svaki trag ljudskog postojanja kulturnog, povijesnog ili arheološkog karaktera koji su se nalazili, djelomično ili potpuno pod vodom, povremeno ili stalno, barem 100 godina, poput:

(i) lokacija, građevina, zgrada, predmeta i ljudskih ostataka zajedno s njihovim arheološkim i prirodnim okruženjem,

(ii) plovila, zrakoplova, drugih prijevoznih sredstava ili njihovih dijelova, njihovog tereta ili drugog sadržaja zajedno s njihovim arheološkim i prirodnim okruženjem, i

(iii) predmeta pretpovijesnog razdoblja.

(b) Cjevovodi i kablovi postavljeni na morsko dno ne smatraju se podvodnom kulturnom baštinom.

(c) Druge instalacije, osim kablova i cjevovoda, postavljene na morsko dno koje su u uporabi ne smatraju se podvodnom kulturnom baštinom.

2. (a) "Države stranke" znači države koje su prihvatile obveze ove Konvencije i za koje je ova Konvencija na snazi.

(b) Ova se Konvencija odnosi mutatis mutandis na područja iz članka 26. stavka 2. točke (b) koja su postale stranke ove Konvencije u skladu s uvjeti-

ma iz tog stavka i u toj se mjeri "države stranke" odnose na ta područja.

3. "UNESCO" znači Organizaciju za obrazovanje, znanost i kulturu Ujedinjenih naroda.

4. "Glavni direktor" znači glavnog direktora UNESCO-a.

5. "Zona" znači dno mora i oceana i njihovo podzemlje izvan granica nacionalne jurisdikcije.

6. "Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu" znače aktivnosti kojima je podvodna kulturna baština osnovni cilj, te koje mogu, izravno ili neizravno, fizički poremetiti ili drugačije oštetiti podvodnu kulturnu baštinu.

7. "Aktivnosti koje nehotice utječu na podvodnu kulturnu baštinu" znače aktivnosti koje, iako nemaju podvodnu kulturnu baštinu za svoj osnovni cilj ili jedan od ciljeva, mogu fizički poremetiti ili drugačije oštetiti podvodnu kulturnu baštinu.

8. "Državna plovila i zrakoplovi" znače ratne brodove, te druga plovila i zrakoplove koji su u vlasništvu, kojima upravlja i koje koristi država, a koji su bili korišteni u doba potonuća samo u nekomercijalne svrhe države, koji su kao takvi identificirani te koji ispunjavaju uvjete definicije podvodne kulturne baštine.

9. "Pravila" znače pravila koja se odnose na aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu, u skladu s odredbama članka 33. ove Konvencije.

Članak 2.

Ciljevi i opća načela

1. Cilj je ove Konvencije osigurati i ojačati zaštitu podvodne kulturne baštine.

2. Države stranke surađuju u zaštiti podvodne kulturne baštine.

3. Države stranke rade na očuvanju podvodne kulturne baštine u korist čovječanstva, u skladu s odredbama ove Konvencije.

4. Države stranke poduzimaju samostalno ili zajedno, prema potrebi, sve odgovarajuće mjere u skladu s ovom Konvencijom i međunarodnim pravom koje su potrebne za zaštitu podvodne kulturne baštine te u tu svrhu koriste sva moguća sredstva koja su im na raspolaganju, a u skladu sa svojim mogućnostima.

5. Očuvanje podvodne kulturne baštine in situ smatra se prvom opcijom prije odobrenja ili pokretanja bilo kakvih aktivnosti usmjerenih na ovu baštinu.

6. Izvučena podvodna kulturna baština se pohranjuje, obrađuje i s njom se postupa na način koji joj osigurava očuvanje na duže razdoblje.

7. Podvodnu kulturnu baštinu ne smije se komercijalno iskorištavati.

8. U skladu s praksom države i međunarodnim pravom, uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora, ova se Konvencija ne može tumačiti kao izmjena pravila međunarodnog prava i državne prakse koja se odnosi na suvereni imunitet, kao ni prava niti jedne države vezano za plovila i zrakoplove te države.

9. Države stranke osiguravaju da se prema ljudskim ostacima koji se nalaze u moru odnosi s odgovarajućim poštovanjem.

10. Potiče se odgovoran, nenametljiv pristup u svrhu promatranja ili dokumentiranja in situ podvodne kulturne baštine kako bi se u javnosti razvila osviještenost, briga i zaštita baštine osim kada je takav pristup suprotan postupanju s njom i njenom zaštitom.

11. Nikakva aktivnost poduzeta na temelju ove Konvencije ne predstavlja osnovu za potraživanje, pobijanje ili osporavanje bilo kakvog prisvajanja prava na nacionalni suverenitet ili nadležnost.

Članak 3.

Odnos ove Konvencije i Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora

Ova Konvencija ne dovodi u pitanje prava, nadležnost i obveze država sukladno međunarodnom pravu, uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora. Ova se Konvencija tumači i primjenjuje u kontekstu i sukladno međunarodnom pravu, uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora.

Članak 4.

Odnos sa propisima o spašavanju i propisima o pronalascima

Svaka aktivnost koja se odnosi na podvodnu kulturnu baštinu i na koju se ova Konvencija primjenjuje ne podliježe propisima o spašavanju niti propisima o pronalascima osim ako:

(a) ju je ovlastilo nadležno tijelo, i

(b) je potpuno u skladu s ovom Konvencijom, i

(c) osigurava da svako izvlačenje podvodne kulturne baštine dobije maksimalnu zaštitu.

Članak 5.

Aktivnosti koje nehotice utječu na podvodnu kulturnu baštinu

Svaka država stranka koristi najprikladnija sredstva koja su joj na raspolaganju za sprječavanje ili ublažavanje svake negativne pojave koja može nastati kao posljedica aktivnosti u njenoj nadležnosti, a koja nehotice utječe na podvodnu kulturnu baštinu.

Članak 6.

Dvostrani, regionalni ili drugi višestrani sporazumi

1. Država stranka se potiče na sklapanje bilateralnih, regionalnih ili drugih multilateralnih sporazuma, odnosno na razvoj postojećih sporazuma u svrhu očuvanja podvodne kulturne baštine. Svi takvi sporazumi moraju biti u potpunosti usklađeni s odredbama ove Konvencije i ne umanjuju njen univerzalni karakter. Države mogu u takvim sporazumima usvojiti pravila i propise koji osiguravaju bolju zaštitu podvodne kulturne baštine od onih usvojenih u ovoj Konvenciji.

2. Stranke takvih bilateralnih, regionalnih ili drugih multilateralnih sporazuma mogu pozvati države za koje je vjerojatno da imaju vezu, osobito kulturnu, povijesnu ili arheološku, podvodnom kulturnom baštinom, da pristupe takvim sporazumima.

3. Ova Konvencija ne mijenja prava i obveze država stranaka koji se odnose na zaštitu potonulih plovila, a koji proizlaze iz drugih bilateralnih, regionalnih ili drugih multilateralnih sporazuma sklopljenih prije njenog sklapanja, posebice onih koji su u skladu s ciljevima ove Konvencije.

Članak 7.

Podvodna kulturna baština u unutarnjim vodama, arhipelaškim vodama i teritorijalnom moru

1. Države stranke, u ostvarivanju svoje suverenosti, imaju isključivo pravo regulirati i odobravati aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu u svojim unutarnjim vodama, arhipelaškim vodama i teritorijalnom moru.

2. Ne dovodeći u pitanje druge međunarodne sporazume i pravila međunarodnog prava koja se odnose na zaštitu podvodne kulturne baštine, države stranke traže da se pravila primjenjuju na aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu u njihovim unutarnjim vodama, arhipelaškim vodama i teritorijalnom moru.

3. Unutar svojih arhipelaških voda i teritorijalnog mora, ostvarujući svoj suverenitet i poštujući opću praksu među državama, države stranke dužne su uzimajući u obzir suradnju o najboljem načinu zaštite državnih plovila i zrakoplova, obavijestiti državu stranku Konvencije čija je zastava na plovilu te, ukoliko je potrebno, i druge države za koje je vjerojatno da imaju vezu, osobito kulturnu, povijesnu ili arheološku, o otkriću takvoga državnog plovila i zrakoplova čiji se identitet može utvrditi.

Članak 8.

Podvodna kulturna baština u vanjskom pojasu

Ne dovodeći u pitanje, a nastavno na članke 9. i 10. te u skladu sa člankom 303. stavkom 2. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, države stranke mogu regulirati i odobriti aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu unutar svoga vanjskog pojasa. Pri tome moraju zahtijevati poštivanje pravila.

Članak 9.

Izvještavanje i obavijesti u isključivom gospodarskom pojasu i epikontinentalnom pojasu

1. Sve države stranke odgovorne su za zaštitu podvodne kulturne baštine u isključivom gospodarskom pojasu i u epikontinentalnom pojasu u skladu s ovom Konvencijom.

Sukladno tome:

(a) država stranka traži, kada njezin državljanin ili plovilo pod njenom zastavom otkrije ili namjerava pokrenuti aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu koja se nalazi u njenom isključivom gospodarskom pojasu ili u njenom epikontinentalnom pojasu, da je taj državljanin ili kapetan plovila izvijesti o svom otkriću ili aktivnosti na njemu,

(b) u isključivom gospodarskom pojasu ili u epikontinentalnom pojasu druge države stranke:

(i) države stranke moraju zatražiti državljana ili zapovjednika plovila da izvijesti o tom otkriću ili aktivnosti njih ili drugu državu stranku,

(ii) alternativno, država stranka traži od državljana ili zapovjednika plovila da ju izvijesti o tom otkriću ili aktivnosti na njemu, te osigurava brz i učinkovit prijenos takvih izvješća svim drugim državama strankama.

2. Nakon polaganja svog instrumenta ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa država stranka objavljuje način na koji se izvješća prenose u skladu sa stavkom 1. točka (b) ovoga članka.

3. Država stranka izvještava glavnog direktora o otkrićima ili aktivnostima za koja je primila izvješća prema stavku 1. ovoga članka.

4. Glavni direktor mora odmah pružiti svim državama strankama sve informacije koje primi u skladu sa stavkom 3. ovoga članka.

5. Svaka država stranka može objaviti državi stranci u čijem je isključivom gospodarskom pojasu ili u čijem se epikontinentalnom pojasu nalazi podvodna kulturna baština svoj interes da ju se konzultira o osiguranju učinkovite zaštite te podvodne kulturne baštine. Ta se izjava mora temeljiti na vezi koja se može dokazati, posebno kulturnoj, povijesnoj ili arheološkoj vezi s podvodnom kulturnom baštinom na koju se odnosi.

Članak 10.

Zaštita podvodne kulturne baštine u isključivom gospodarskom pojasu i u epikontinentalnom pojasu

1. Ne smiju se izdavati ovlaštenja za aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu koja se nalazi u isključivom gospodarskom pojasu i u epikontinentalnom pojasu, osim u skladu s odredbama ovoga članka.

2. Država stranka u čijem se isključivom gospodarskom pojasu ili epikontinentalnom pojasu nalazi podvodna kulturna baština ima pravo zabraniti ili dopustiti bilo kakvu aktivnost usmjerenu na tu baštinu kako bi spriječila uplitanje u svoja suverena prava ili nadležnost, kako je predviđeno međunarodnim pravom uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora.

3. U slučaju otkrića podvodne kulturne baštine ili ako se planira usmjeriti aktivnosti na podvodnu kulturnu baštinu u isključivom gospodarskom pojasu ili epikontinentalnom pragu države stranke, ta država stranka mora:

(a) konzultirati sve druge države stranke koje su iskazale interes prema članku 9. stavku 5., o najboljoj zaštiti podvodne kulturne baštine,

(b) koordinirati te konzultacije kao "država koordinator", osim ako izričito izjavi da to ne želi, u kojem slučaju države stranke koje su iskazale interes prema članku 9. stavku 5., imenuju državu koordinatora.

4. Ne dovodeći u pitanje obvezu svih država stranaka da zaštite podvodnu kulturnu baštinu svim provedivim mjerama poduzetim u skladu s međunarodnim pravom kako bi spriječile neposrednu opasnost podvodnoj kulturnoj baštini, uključujući pljačku, država koordinator može poduzeti sve provedive mjere i/ili izdati potrebne dozvole u skladu s Konvencijom, a ako je potrebno prije konzultacija, u svrhu sprječavanja neposredne opasnosti podvodnoj kulturnoj baštini, bilo ljudskim djelovanjem ili zbog drugog uzroka, uključujući pljačku. Pri poduzimanju tih mjera može se zatražiti pomoć drugih država stranaka.

5. Država koordinator:

(a) primjenjuje mjere zaštite koje su dogovorile države konzultanti i koje uključuju državu koordinatora, osim ako države konzultanti, koje uključuju državu koordinatora ne pristanu da druga država stranka primijeni te mjere,

(b) izdaje sve potrebne ovlasti za takve dogovorene mjere u skladu s pravilima, osim ako države konzultanti koje uključuju državu koordinatora ne pristanu da druga država stranka izda te dozvole,

(c) može provesti sva potrebna preliminarna istraživanja na podvodnoj kulturnoj baštini i izdaje sve potrebne ovlasti vezane za to, te odmah obavještava glavnog direktora o rezultatima, koji odmah zatim omogućava pristup tim informacijama drugim državama strankama.

6. U koordinaciji konzultacija, poduzimanja mjera, provođenja preliminarnih istraživanja i/ili izdavanja dozvola u skladu s ovim člankom, država koordinator djeluje u ime država stranaka u cjelini, a ne u svom vlastitom interesu. Niti jedan takav postupak ne predstavlja sam po sebi osnovu posebnih prava ili ovlasti koja nisu obuhvaćena međunarodnim pravom, uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora.

7. Prema odredbama stavaka 2. i 4. ovoga članka, nikakva se aktivnost usmjerena na plovila i zrakoplove država ne provodi bez pristanka države čija se zastava na njima nalazi te bez suradnje države koordinatora.

Članak 11.

Izvještavanje i obavijesti u zoni

1. Države stranke odgovorne su za zaštitu podvodne kulturne baštine u Zoni, u skladu s ovom Konvencijom i člankom 149. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora. Prema tome, kada nacionalno ili plovilo pod zastavom države stranke otkrije ili namjerava pokrenuti aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu koja se nalazi u Zoni, ta država članica traži od svog državljana ili zapovjednika plovila izvješće o tom otkriću ili aktivnosti na njemu.

2. Države stranke izvještavaju Glavnog direktora i Glavnog tajnika Međunarodne vlasti za morsko dno o takvim otkrićima ili aktivnostima za koje su primile izvješće.

3. Glavni direktor odmah pruža pristup takvim informacijama koje primi od država stranaka svim ostalim državama strankama.

4. Svaka država stranka može Glavnom direktoru objaviti svoj interes za sudjelovanjem u konzultacijama o osiguranju učinkovite zaštite takve podvodne kulturne baštine. Ta se izjava mora temeljiti na dokazanoj vezi s dotičnom podvodnom kulturnom baštinom, i pri tome posebnu pozornost posvetiti povlaštenim pravima država kulturnoga, povijesnog ili arheološkog porijekla.

J4

Članak 12.

Zaštita podvodne kulturne baštine u zoni

1. Ne smiju se izdavati dozvole za aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu koja se nalazi u području, osim u skladu s odredbama ovoga članka.

2. Glavni direktor poziva sve države stranke koje su iskazale interes, u skladu s člankom 11. stavkom 4. na sudjelovanje u konzultacijama o tome kako najbolje zaštititi podvodnu kulturnu baštinu, te na imenovanje jedne države stranke za koordinaciju tih konzultacija u svojstvu "države koordinatora". Glavni direktor također poziva Međunarodnu vlast za morsko dno na sudjelovanje u tim konzultacijama.

3. Sve države stranke mogu poduzeti sve provedive mjere u skladu s ovom Konvencijom, ako je potrebno prije konzultacija, u svrhu sprječavanja neposredne opasnosti podvodnoj kulturnoj baštini izazvane ljudskim djelovanjem ili drugim uzrokom, uključujući pljačku.

4. Država koordinator mora:

(a) primijeniti mjere zaštite koje su dogovorile države konzultanti koje uključuju državu koordinatora, osim ako države konzultanti, koje uključuju državu koordinatora ne pristanu da druga država stranka primijeni te mjere, i

(b) izdati sve potrebne ovlasti za takve dogovorene mjere, u skladu s ovom Konvencijom, osim ako države konzultanti koje uključuju državu koordinatora ne pristanu da druga država stranka izda te dozvole.

5. Država koordinator može provesti sva potrebna preliminarna istraživanja na podvodnoj kulturnoj baštini i izdaje sve potrebne dozvole u tu svrhu, te odmah obavještava Glavnog direktora o rezultatima, koji zatim odmah omogućava pristup tim informacijama drugim državama strankama.

6. U koordinaciji konzultacija, poduzimanja mjera, provođenju preliminarnih istraživanja i/ili izdavanja dozvola u skladu s ovim člankom, država koordinator djeluje na dobrobit cijelog čovječanstva u ime svih država stranaka. Posebna se pažnja mora posvetiti povlaštenim pravima država kulturnog, povijesnog ili arheološkog porijekla vezano za dotičnu podvodnu kulturnu baštinu.

7. Niti jedna država stranka ne može poduzeti ili odobriti aktivnosti usmjerene na plovila i zrakoplove država u Zoni bez pristanka države čija se zastava nalazi na njima.

Članak 13.

Suvereni imunitet

Ratno brodovlje i druga državna plovila ili vojni zrakoplovi sa suverenim imunitetom koji se koriste u nekomercijalne svrhe, tijekom redovnih operacija i koji nisu uključeni u aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu, nisu obavezni izvijestiti o otkriću podvodne kulturne baštine prema člancima 9., 10., 11. i 12. ove Konvencije. Države stranke, međutim, moraju osigurati donošenjem odgovarajućih mjera, koje ne ometaju rad niti radnu sposobnost njihovoga ratnog brodovlja ili drugih državnih plovila kao ni vojnih zrakoplova sa suverenim imunitetom koji se koriste u nekomercijalne svrhe, da se oni pridržavaju u razumnoj i izvedivoj mjeri članaka 9., 10., 11. i 12. ove Konvencije.

Članak 14.

Kontrola ulaska u državno područje, trgovanje i posjedovanje

Države stranke poduzimaju mjere za sprječavanje ulaska u njihovo državno područje, trgovanje sa i posjedovanje podvodne kulturne baštine nedopušteno izvezene i/ili izvađene, kada je takvo izvlačenje u suprotnosti s ovom Konvencijom.

Članak 15.

Nekorištenje područja u nadležnosti država potpisnica

Države stranke poduzimaju mjere za sprječavanje korištenja njenoga državnog područja, uključujući njene pomorske luke kao i umjetne otoke, instalacije i građevine u njihovoj isključivoj nadležnosti ili kontroli, kako bi spriječile bilo kakvu aktivnost usmjerenu na podvodnu kulturnu baštinu koja nije u skladu s ovom Konvencijom.

Članak 16.

Mjere koje se odnose na državljane i plovila

Države stranke poduzimaju sve provedive mjere kako bi osigurale da njihovi državljani i plovila pod njihovom zastavom ne pokrenu bilo kakvu aktivnost usmjerenu na podvodnu kulturnu baštinu na način koji nije u skladu s ovom Konvencijom.

Članak 17.

Sankcije

1. Svaka država stranka uvodi sankcije za povredu mjera koje je poduzela u primjeni ove Konvencije.

2. Težina sankcija koje se primjenjuju zbog povrede tih mjera je odgovarajuća, kako bi one bile učinkovite u osiguranju pridržavanja ove Konvencije, te kako bi suzbila povrede bez obzira gdje se događaju i oduzela prekršiteljima koristi nastale njihovim protuzakonitim aktivnostima.

3. Države stranke surađuju u osiguranju primjene sankcija koje se uvode ovim člankom.

Članak 18.

Zapljena i raspolaganje podvodnom kulturnom baštinom

1. Svaka država stranka poduzima mjere u svrhu zapljene podvodne kulturne baštine na svom državnom području koja je izvađena na način suprotan odredbama ove Konvencije.

2. Svaka država stranka bilježi, štiti i poduzima sve razumne mjere kako bi stabilizirala dotičnu podvodnu kulturnu baštinu, zaplijenjenu prema ovoj Konvenciji.

3. Svaka država stranka obavještava glavnog direktora i svaku drugu državu s dokazanom vezom, posebno kulturnom, povijesnom ili arheološkom vezom s dotičnom podvodnom kulturnom baštinom, o svakoj zapljeni podvodne kulturne baštine koju je provela prema ovoj Konvenciji.

4. Država stranka koja je zaplijenila podvodnu kulturnu baštinu mora osigurati da raspolaganje njome bude u interesu javnosti, uzimajući u obzir potrebu za očuvanjem i istraživanjem; potrebu ponovnog skupljanja raštrkane zbirke; potrebu javnog pristupa, izlaganja i obrazovanja; te interese svih država s dokazanom vezom, posebno kulturnom, povijesnom ili arheološkom vezom s dotičnom podvodnom kulturnom baštinom.

Članak 19.

Suradnja i dijeljenje informacija

1. Države stranke surađuju i pomažu jedna drugoj u zaštiti i postupanju s podvodnom kulturnom baštinom prema ovoj Konvenciji, uključujući, ukoliko je moguće suradnju u istraživanju, iskapanju, dokumentiranju, očuvanju, ispitivanju i izlaganju te baštine.

2. U mjeri koja je u skladu s ciljevima ove Konvencije, svaka država stranka pristaje dijeliti informacije s drugim državama strankama vezano za podvodnu kulturnu baštinu, uključujući otkriće baštine, lokaciju baštine, baštinu iskopanu ili izvađenu suprotno ovoj Konvenciji ili ako je na drugi način povrijeđeno međunarodno pravo, odgovarajuću znanstvenu metodologiju i tehnologiju, te pravni opis događaja vezano za tu baštinu.

3. Informacije koje dijele države stranke među sobom ili koje države stranke dijele s UNESCO-m vezano za otkriće ili lokaciju podvodne kulturne baštine smatraju se, u mjeri koja je u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, povjerljivim i rezerviranim za nadležna tijela država stranaka dok god postoji opasnost da objavljivanje tih informacija može ugroziti ili na drugi način izložiti riziku očuvanje takve podvodne kulturne baštine.

4. Svaka država stranka poduzima sve provedive mjere kako bi distribuirala informacije, uključujući kada je to moguće, putem odgovarajućih međunarodnih baza podataka o podvodnoj kulturnoj baštini iskopanoj ili izvađenoj u suprotnosti s ovom Konvencijom ili ako je na drugi način povrijeđeno međunarodno pravo.

Članak 20.

Osviještenost javnosti

Svaka država stranka poduzima sve provedive mjere kako bi ojačala osviještenost javnosti glede vrijednosti i značaja podvodne kulturne baštine kao i važnosti njene zaštite u skladu s ovom Konvencijom.

Članak 21.

Obuka u podvodnoj arheologiji

Države stranke surađuju u pružanju obuke u podvodnoj arheologiji, vezano za tehnike očuvanja podvodne kulturne baštine i prema dogovorenim uvjetima u prijenosu tehnologije vezane za podvodnu kulturnu baštinu.

Članak 22.

Nadležna tijela

1. Kako bi se osigurala pravilna primjena ove Konvencije, države stranke formiraju nadležna tijela ili proširuju postojeća kada je to primjereno s ciljem osiguranja utvrđivanja, održavanja i ažuriranja inventara podvodne kulturne baštine, učinkovite zaštite, očuvanja, izlaganja i postupanja s podvodnom kulturnom baštinom, kao i istraživanja i obrazovanja.

2. Države stranke obavještavaju Glavnog direktora o imenima i adresama svojih tijela nadležnih za podvodnu kulturnu baštinu.

Članak 23.

Sjednice država stranaka

1. Glavni direktor saziva sjednice država stranaka unutar godine dana

od kada ova Konvencija stupa na snagu, a nakon toga barem jednom svake dvije godine. Na zahtjev većine država stranaka, Glavni direktor saziva izvanrednu sjednicu država stranaka.

2. Na sjednici država stranaka odlučuje se o njenim funkcijama i odgovornostima.

3. Na sjednici država stranaka donosi se pravilnik.

4. Na sjednici država stranaka može se utemeljiti znanstveno i tehničko savjetodavno tijelo čiji su članovi znanstvenici koje imenuju države stranke, uzimajući u obzir princip pravedne zemljopisne raspodjele i poželjne ravnoteže spolova.

5. Znanstveno i tehničko savjetodavno tijelo pomaže na odgovarajući način sjednici država stranaka u pitanjima znanstvene ili tehničke prirode vezano za primjenu pravila.

Članak 24.

Tajništvo ove Konvencije

1. Glavni direktor je odgovoran za rad Tajništva u smislu ove Konvencije.

2. Dužnosti tajništva uključuju:

(a) organiziranje sjednica država stranaka u skladu sa člankom 23. stavkom 1., i

(b) pomaganje državama strankama u primjeni odluka sa sjednica država stranaka.

Članak 25.

Mirno rješavanje sporova

1. Svaki spor između dvije ili više država stranaka vezano za tumačenje ili primjenu ove Konvencije podliježe pregovorima u dobroj vjeri ili drugom načinu mirnog rješenja koji same izaberu.

2. Ukoliko se takvim pregovorima spor ne riješi u razumnom roku, može ga se predati UNESCO-u na posredovanje uz suglasnost dotičnih država stranaka.

3. Ukoliko se posredovanje ne poduzme ili se spor posredovanjem ne riješi, odredbe kojima se regulira rješavanje sporova iz Dijela XV Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora primjenjuju se mutatis mutandis na svaki spor između država stranaka ove Konvencije koji se odnosi na njeno tumačenje ili primjenu, bez obzira da li su one ujedno i stranke Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora.

4. Svaki postupak koji odabere država stranka ove Konvencije i Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, sukladno članku 287. ove potonje primjenjuje se na rješavanje sporova iz ovoga članka, osim ako država stranka, u postupku ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa ovoj Konvenciji, ili nakon toga, odabere drugi postupak prema članku 287. u svrhu rješavanja sporova koji proizlaze iz ove Konvencije.

5. Država stranka ove Konvencije koja nije stranka Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora u postupku ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa ovoj Konvenciji ili naknadno može odabrati, pisanom izjavom jedan ili više načina navedenih u članku 287. stavku 1. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora u svrhu rješavanja sporova iz ovog članka. Članak 287. primjenjuje se na takvu izjavu, kao i na svaki spor u kojem sudjeluje ta država, koji nije obuhvaćen izjavom na snazi. U svrhu mirenja i arbitraže, u skladu s dodacima V. i VII. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, takva država ima pravo imenovati miritelje i arbitre koje se dodaje spisku navedenom u Dodatku V., članku 2. i Dodatku VII., članku 2. u svrhu rješavanja sporova koji proizlaze iz ove Konvencije.

Članak 26.

Ratifikacija, prihvat, odobrenje ili pristup

1. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju država članica UNESCO - a.

2. Ovoj Konvenciji mogu pristupiti:

(a) države koje nisu članice UNESCO-a, ali su članice Ujedinjenih naroda ili specijalizirane agencije u sklopu sustava Ujedinjenih naroda ili Međunarodne agencije za atomsku energiju, kao i države stranke Statuta međunarodnog suda, te sve druge države koje Opća konferencija UNESCO-a pozove na pristupanje ovoj Konvenciji,

(b) državno područje s punom unutarnjom samoupravom koje kao takve priznaju Ujedinjeni narodi, ali koji nisu stekli punu neovisnost u skladu s rezolucijom 1514 (XV) Opće skupštine, a koji su nadležni za pitanja iz ove Konvencije, uključujući nadležnost za sklapanje ugovora glede ovih pitanja.

3. Isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu polažu se kod Glavnog direktora.

Članak 27.

Stupanje na snagu

Ova Konvencija stupa na snagu tri mjeseca od dana polaganja dvadesetog instrumenta iz članka 26., ali isključivo za dvadeset zemalja ili državnog područja koji su na taj način položili svoje instrumente. Za sve ostale države ili državna područja ona stupa na snagu tri mjeseca od dana kada ta država ili državno područje položi svoj instrument.

Članak 28.

Izjava o unutarnjim vodama

U postupku ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa ovoj Konvenciji, ili naknadno, svaka država ili državno područje može izjaviti da se pravila primjenjuju na unutarnje vode koje nemaju obilježje mora.

Članak 29.

Opseg zemljopisnih ograničenja

U postupku ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa ovoj Konvenciji, država ili državno područje može dati izjavu polagatelju da se ova Konvencija ne primjenjuje na određene dijelove njenoga državnog područja, unutarnje vode, arhipelaške vode ili teritorijalno more te pri tome mora navesti razloge te izjave. Ta država mora, u mjeri u kojoj je to moguće i u najkraćem roku, razviti uvjete pod kojima će se ova Konvencija primjenjivati na područja naznačena u izjavi te će u tu svrhu, također povući svoju izjavu djelomično ili u cijelosti čim se to postigne.

Članak 30.

Rezerve

Uz izuzeće članka 29. nije moguće staviti rezervu na ovu Konvenciju.

Članak 31.

Izmjene i dopune

1. Država stranka može, u pisanom obliku na adresu Glavnog direktora, predložiti izmjene i dopune ove Konvencije. Glavni direktor prosljeđuje taj prijedlog svim državama strankama. Ako u roku od šest mjeseci od dana slanja prijedloga, najmanje pola država stranaka odgovori potvrdno na prijedlog, Glavni direktor iznosi taj prijedlog na sljedećem skupu država stranaka na razgovor i moguće usvajanje.

2. Izmjene i dopune donose se dvotrećinskom većinom nazočnih država stranaka koje imaju pravo glasa.

3. Nakon donošenja izmjena i dopuna ove Konvencije, države stranke ih moraju ratificirati, prihvatiti, odobriti ili im pristupiti.

4. Izmjene i dopune stupaju na snagu isključivo za države stranke koje su ih ratificirale, prihvatile, odobrile ili im pristupile tri mjeseca nakon što dvije trećine država stranaka položi instrumente iz stavka 3. ovoga članka. Nakon toga, za svaku državu ili državni teritorij koji ih ratificira, prihvati, odobri ili im pristupi, izmjene i dopune stupaju na snagu tri mjeseca nakon što ta potpisnica položi svoj instrument ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa.

5. Država ili teritorij koji postane stranka ove Konvencije nakon stupanja na snagu izmjena i dopuna, u skladu sa stavkom 4. ovoga članka, a ukoliko ta država ili državno područje ne iskaže drugačiju namjeru, smatra se:

(a) stranka ove izmijenjene i dopunjene Konvencije, i

(b) strankom neizmijenjene i nedopunjene Konvencije, za države stranke za koje izmjene i dopune nisu obvezujuće.

Članak 32.

Otkaz

1. Država stranka može, u pisanoj obavijesti na adresu Glavnog direktora otkazati ovu Konvenciju.

2. Otkazivanje stupa na snagu dvanaest mjeseci od dana primitka obavijesti, osim ako se u obavijesti ne navodi kasniji datum.

3. Ni na koji način otkazivanje nema utjecaja na dužnost država stranaka na ispunjenje dužnosti iz ove Konvencije, na koje se obvezuju međunarodnim pravom neovisno o ovoj Konvenciji.

Članak 33.

Pravila

Pravila iz Dodatka ove Konvencije čine njen sastavni dio, i osim ako izričito nije drugačije navedeno, pozivanje na Konvenciju uključuje i pozivanje na pravila.

Članak 34.

Registracija pri Ujedinjenim narodima

U skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ova se Konvencija registrira pri Tajništvu Ujedinjenih naroda na zahtjev Glavnog direktora.

Članak 35.

Vjerodostojnost tekstova

Ova je Konvencija sastavljena na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom i svih šest tekstova jednako je vjerodostojno.

DODATAK
PRAVILA KOJA SE ODNOSE NA AKTIVNOSTI USMJERENE NA PODVODNU KULTURNU BAŠTINU

I. OPĆA NAČELA

II.

Pravilo 1. Zaštita podvodne kulturne baštine in situ smatra se primarnom zadaćom. Prema tome, aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu ovlašćuje se na način koji je u skladu sa zaštitom te baštine, te poštujući ovu obvezu one mogu biti odobrene u svrhu pružanja značajnog doprinosa zaštiti, saznanjima ili unaprjeđenju podvodne kulturne baštine.

Pravilo 2. Komercijalno iskorištavanje podvodne kulturne baštine u svrhu trgovine ili drugih oblika raspolaganja kao i njeno nepovratno raznošenje u potpunoj je suprotnosti sa zaštitom i pravilnim postupanjem s podvodnom kulturnom baštinom. Podvodna kulturna baština se ne može zamjenjivati, prodavati, kupovati niti njome trgovati kao komercijalnim proizvodima.
Ovo se pravilo ne može tumačiti kao sprječavanje:
(a) pružanja stručnih arheoloških usluga ili nužnih usluga koje iz toga proizlaze čija je priroda i svrha potpuno u skladu s ovom Konvencijom, te koje podliježu prethodnom odobrenju nadležnih tijela,
(b) polaganja podvodne kulturne baštine, izvađene tijekom istraživačkog projekta u skladu s ovom Konvencijom, ukoliko to polaganje ne dovodi u pitanje znanstveni i kulturni interes ili izvađeni materijal u cjelini i ne uzrokuje njegovo nepovratno raznošenje; ako je u skladu s odredbama pravila 33. i 34., te ako za to ima odobrenje nadležnih tijela.

Pravilo 3. Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu ne smiju imati negativnih učinaka na podvodnu kulturnu baštinu više nego što je nužno za postizanje cilja projekta.

Pravilo 4. Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu moraju dati prednost korištenju nedestruktivnih tehnika i metoda mjerenja pred vađenjem predmeta. Ukoliko je iskopavanje ili vađenje neophodno zbog znanstvenih istraživanja ili zbog maksimalne zaštite podvodne kulturne baštine, metode i tehnike koje se koriste moraju biti nedestruktivne koliko je najviše moguće te pridonositi očuvanju ostataka.

Pravilo 5. Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu moraju izbjegavati nepotrebno zadiranje u ljudske ostatke ili štovana mjesta.

Pravilo 6. Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu regulirane su striktnim propisima kako bi se osigurala pravilna zabilježba kulturnih, povijesnih i arheoloških informacija.

Pravilo 7. Javni pristup podvodnoj kulturnoj baštini in situ se potiče, osim kada je takav pristup u suprotnosti s odgovarajućim postupanjem i zaštitom baštine.

Pravilo 8. Međunarodna suradnja u provođenju aktivnosti usmjerenih na podvodnu kulturnu baštinu potiče se kako bi se unaprijedila učinkovita razmjena ili rad arheologa i drugih odgovarajućih stručnjaka.

II. NACRT PROJEKTA

Pravilo 9. Prije pokretanja bilo koje aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu, mora se pripremiti nacrt projekta kojeg se podnosi nadležnim tijelima na odobrenje i odgovarajuće preispitivanje na istom stupnju stručnosti.

Pravilo 10. Nacrt projekta uključuje:
(a) ocjenu prethodnih ili preliminarnih istraživanja;
(b) prikaz i ciljeve projekta,
(c) metodologiju koja se upotrebljava, te tehniku koja se koristi,
(d) predviđeno financiranje,
(e) predviđene rokove za završetak projekta,
(f) sastav skupine te kvalifikacije, odgovornosti i iskustvo svakog pojedinog člana skupine,
(g) planove analize nakon završetka rada na terenu i druge aktivnosti,
(h) program očuvanja predmeta i lokacije kroz blisku suradnju s nadležnim tijelima,
(i) politiku postupanja i održavanja lokacije tijekom trajanja projekta,
(j) program dokumentiranja,
(k) sigurnosnu politiku,
(l) ekološku politiku,
(m) dogovore o suradnji s muzejima i drugim institucijama, posebno znanstvenim institucijama,
(n) pripremu izvješća,
(o) polaganje arhiva, uključujući podvodnu kulturnu baštinu koja se odnosi,
(p) program objavljivanja.

Pravilo 11. Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu provode se u skladu s nacrtom projekta kojeg je odobrilo nadležno tijelo.

Pravilo 12. Ukoliko dođe do nepredviđenih otkrića ili do izmijenjenih okolnosti, nacrt projekta mora se preispitati, izmijeniti i dopuniti uz odobrenje nadležnih tijela.

Pravilo 13. U slučaju hitnosti ili slučajnih otkrića, aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu, uključujući mjere očuvanja ili kratkotrajne aktivnosti, posebno stabilizacije lokacije mogu biti ovlaštene bez nacrta projekta kako bi se zaštitila podvodna kulturna baština.

III. PRIPREMNI POSLOVI

Pravilo 14. Pripremni poslovi iz pravila 10. točka (a) uključuju procjenu koja ocjenjuje značaj i osjetljivost podvodne kulturne baštine i njenoga prirodnog okruženja na oštećenja od strane predloženog projekta, te potencijal za dobivanje podataka koji ispunjavaju ciljeve projekta.

Pravilo 15. Procjena također uključuje popratne studije povijesnih i arheoloških dokaza na raspolaganju, arheološke i ekološke karakteristike lokacije te bilo koje zadiranje u dugoročnu stabilnost podvodne kulturne baštine kao posljedicu tih aktivnosti.

IV. CILJ PROJEKTA, METODOLOGIJA I TEHNIKE

Pravilo 16. Metodologija mora biti u skladu s ciljevima projekta, a tehnike koje se koriste moraju biti u najvećoj mogućoj mjeri neinvazivne.

V. FINANCIRANJE

Pravilo 17. Osim u hitnim slučajevima zaštite podvodne kulturne baštine, mora se osigurati odgovarajuća financijska baza prije poduzimanja bilo koje aktivnosti koja je dovoljna za završetak svih stadija nacrta projekta, uključujući očuvanje, dokumentiranje i stručnu obradu izvađenih predmeta kao i pripremu izvješća i distribuciju.

Pravilo 18. Nacrt projekta mora iskazati mogućnost financiranja projekta, poput osiguranja obveznica do njegova okončanja.

Pravilo 19. Nacrt projekta mora uključivati plan nepredviđenih okolnosti koji osigurava očuvanje podvodne kulturne baštine i popratnu dokumentaciju u slučaju bilo kakvog prekida predviđenog financiranja.

VI. TRAJANJE PROJEKTA - ROKOVI

Pravilo 20. Potrebno je postaviti odgovarajuće rokove kako bi se prije pokretanja aktivnosti usmjerenih na podvodnu kulturnu baštinu osiguralo završetak svih stadija nacrta projekta, uključujući očuvanje, dokumentiranje i stručnu obradu izvađene podvodne kulturne baštine, kao i pripremu te distribuciju izvješća.

Pravilo 21. Nacrt projekta mora uključivati plan nepredviđenih okolnosti koji osigurava očuvanje podvodne kulturne baštine i prateću dokumentaciju u slučaju bilo kakvog prekida ili obustave projekta.

VII. STRUČNOST I KVALIFIKACIJE

Pravilo 22. Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu poduzimaju se samo pod vodstvom i uz nadzor, te u stalnoj prisutnosti, kvalificiranoga podvodnog arheologa s odgovarajućom znanstvenom stručnošću za dotični projekt.

Pravilo 23. Sve osobe koje rade na projektu moraju biti adekvatno kvalificirane te moraju pokazati odgovarajuću stručnost vezanu za ulogu koju imaju u projektu.

VIII. POSTUPANJE S LOKACIJOM I NJENO OČUVANJE

Pravilo 24. Program očuvanja osigurava obradu arheoloških ostataka tijekom aktivnosti usmjerenih na podvodnu kulturnu baštinu, za vrijeme transporta i dugoročno. Očuvanje se provodi u skladu sa suvremenim standardima struke.

Pravilo 25. Program postupanja s lokacijom osigurava zaštitu i postupanje s podvodnom kulturnom baštinom in situ, tijekom i nakon završetka rada na terenu. Program uključuje informiranje javnosti, razumni napor da se lokacija stabilizira, nadgledanje i zaštitu od zadiranja u nju.

IX. DOKUMENTIRANJE

Pravilo 26. Program dokumentiranja obuhvaća dokumentaciju koja uključuje izvješće o razvoju aktivnosti usmjerenih na podvodnu kulturnu baštinu, u skladu sa suvremenim stručnim standardima arheološkog dokumentiranja.

Pravilo 27. Dokumentacija mora obvezno sadržavati sveobuhvatan zapisnik o lokaciji, uključujući porijeklo podvodne kulturne baštine micane

ili uklonjene tijekom provođenja aktivnosti usmjerenih na podvodnu kulturnu baštinu, bilješke s terena, planove, crteže, presjeke i fotografije, odnosno snimke pomoću drugih medija.

X. SIGURNOST

Pravilo 28. Potrebno je pripremiti odgovarajuću sigurnosnu politiku koja osigurava sigurnost i zdravlje ekipe koja radi na projektu, kao i trećih osoba, te koja je potpuno u skladu sa svim zakonskim ili stručnim zahtjevima koji se na nju odnose.

XI. OKOLIŠ

Pravilo 29. Potrebno je pripremiti odgovarajuću ekološku politiku koja osigurava da se morsko dno, flora i fauna nepotrebno ne remete.

XII. IZVJEŠTAVANJE

Pravilo 30. Potrebno je osigurati privremena i konačna izvješća u rokovima navedenim u nacrtu projekta, te ih položiti u odgovarajuće javne registre.

Pravilo 31. Izvješća uključuju:
(a) opis ciljeva,
(b) opis korištenih metoda i tehnika,
(c) opis postignutih rezultata,
(d) osnovnu grafičku i fotografsku dokumentaciju svih stadija aktivnosti,
(e) preporuke vezane za očuvanje i stručnu obradu lokacije i svake podvodne kulturne baštine koju se odnosi, te
(f) preporuke za buduće aktivnosti.

XIII. STRUČNA OBRADA ARHIVE PROJEKTA

Pravilo 32. Organizacija stručne obrade arhive projekta dogovara se prije početka aktivnosti te se navodi u nacrtu projekta.

Pravilo 33. Arhiva projekta, uključujući podvodnu kulturnu baštinu koja se odnosi, te presliku ukupne popratne dokumentacije, mora u najvećoj mogućoj mjeri biti kompletna i netaknuta kao zbirka i to na način koji omogućava profesionalan i javni pristup kao i stručnu obradu arhive. To se mora obaviti što je brže moguće i ni u kojem slučaju nakon isteka deset godina od završetka projekta, u onoj mjeri koja je u skladu s očuvanjem podvodne kulturne baštine.

Pravilo 34. Arhiva projekta vodi se u skladu s međunarodnim stručnim standardima, te podliježe odobrenju nadležnih tijela.

XIV. DISTRIBUCIJA

Pravilo 35. Projekti služe za obrazovanje javnosti i javno prikazivanje rezultata projekta prema potrebi.

Pravilo 36. Konačna sinteza projekta:
(a) objavljuje se u najkraćem mogućem roku, uzimajući u obzir složenost projekta, te povjerljivu ili osjetljivu prirodu informacija, i
(b) polaže se u odgovarajućem javnom registru.

04

KONVENCIJA O ZAŠTITI NEMATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE

(UNESCO, Pariz, NN MU 5/05)

Opća skupština Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (u daljnjem tekstu: UNESCO) koja se sastala od 29. rujna do 17. listopada 2003. na svojoj 32. sjednici,

pozivajući se na postojeće međunarodne instrumente o ljudskim pravima, posebice na Opću deklaraciju o ljudskim pravima iz 1948., Međunarodni sporazum o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966. te Međunarodni sporazum o građanskim i političkim pravima iz 1966.,

uzimajući u obzir važnost nematerijalne baštine kao pokretača kulturne raznolikosti i jamstva održivog razvoja, kako je istaknuto u Preporuci UNESCO-a o zaštiti tradicionalne kulture i folklora iz 1989., u Općoj deklaraciji UNESCO-a o kulturnoj raznolikosti iz 2001. i Istambulskoj deklaraciji iz 2002., koju je usvojio treći Okrugli stol ministara kulture,

uzimajući u obzir duboko uvriježenu međuovisnost nematerijalne kulturne baštine i materijalne kulturne i prirodne baštine,

prepoznajući da procesi globalizacije i društvene transformacije, uz uvjete koje stvaraju za obnovljeni dijalog među zajednicama, također dovode, kao i fenomen netolerantnosti, do ozbiljnih opasnosti gubitka vrijednosti, nestajanja i uništenja nematerijalne kulturne baštine, posebice zbog nedostatka izvora sredstava za zaštitu te baštine,

znajući da postoji sveopća volja i zajednička briga da se zaštiti nematerijalna kulturna baština čovječanstva,

prepoznajući da zajednice, posebice starosjedilačke zajednice, skupine i, u nekim slučajevima, pojedinci igraju važnu ulogu u proizvodnji, zaštiti, održavanju i ponovnom stvaranju nematerijalne kulturne baštine te tako pomažu jačanju kulturne raznolikosti i ljudske kreativnosti,

primjećujući dalekosežni utjecaj aktivnosti UNESCO-a pri uvođenju normativnih instrumenata za zaštitu kulturne baštine, posebice Konvencije za zaštitu svjetske kulturne i prirodne baštine iz 1972.,

primjećujući, nadalje, da zasad ne postoji nikakav obvezujući višestrani instrument za zaštitu nematerijalne kulturne baštine,

uzimajući u obzir da postojeće međunarodne sporazume, preporuke i rezolucije o kulturnoj i prirodnoj baštini treba djelotvorno obogatiti i dopuniti novim odredbama koje se odnose na nematerijalnu kulturnu baštinu,

uzimajući u obzir potrebu da se izgradi veća svijest, posebice među mlađim naraštajima, o važnosti nematerijalne kulturne baštine i o njezinoj zaštiti,

uzimajući u obzir da bi međunarodna zajednica trebala zajedno s državama strankama ove Konvencije pridonijeti zaštiti te baštine u duhu suradnje i uzajamne pomoći,

podsjećajući na programe UNESCO-a koji se odnose na nematerijalnu kulturnu baštinu, posebice Proglašenje remek-djela usmene i nematerijalne baštine čovječanstva,

uzimajući u obzir neprocjenjivu ulogu nematerijalne kulturne baštine kao čimbenika u zbližavanju ljudi i osiguravanju razmjene i razumijevanja među njima,

usvaja ovu Konvenciju 17. listopada 2003.

I. Opće odredbe

Članak 1.

Svrha Konvencije

Svrha je ove Konvencije:

(a) zaštititi nematerijalnu kulturnu baštinu,
(b) osigurati poštivanje nematerijalne kulturne baštine zajednica, skupina i pojedinaca kojih se to tiče,
(c) na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini podići svijest o važnosti nematerijalne kulturne baštine, kao i o osiguravanju uzajamnog uvažavanja te baštine,
(d) osigurati međunarodnu suradnju i pomoć.

Članak 2.
Definicije

U smislu ove Konvencije,

1. "Nematerijalna kulturna baština" znači vještine, izvedbe, izričaje, znanja, umijeća, kao i instrumente, predmete, rukotvorine i kulturne prostore koji su povezani s tim, koje zajednice, skupine i u nekim slučajevima, pojedinci prihvaćaju kao dio svoje kulturne baštine. Ovu nematerijalnu kulturnu baštinu, koja se prenosi iz naraštaja u naraštaj, zajednice i skupine stalno iznova stvaraju kao odgovor na svoje okruženje, svoje međusobno djelovanje s prirodom i svojom poviješću koja im pruža osjećaj identiteta i kontinuiteta te tako promiče poštivanje kulturne raznolikosti i ljudske kreativnosti. U svrhu ove Konvencije u obzir se uzima isključivo ona nematerijalna kulturna baština koja je u skladu s postojećim međunarodnim instrumentima o ljudskim pravima, kao i potrebama uzajamnog poštivanja među zajednicama, skupinama i pojedincima i koja je u skladu s održivim razvojem.

2. "Nematerijalna kulturna baština", kako je definirana u stavku 1., manifestira se, među ostalim, u sljedećim područjima:

(a) usmena predaja i izričaji, uključujući jezik kao sredstvo komunikacije nematerijalne kulturne baštine,
(b) izvedbene umjetnosti,
(c) običaji, obredi i svečanosti,
(d) znanje i vještine vezani uz prirodu i svemir,
(e) tradicijski obrti.

3. "Zaštita" znači mjere čiji je cilj osiguravanje održivosti nematerijalne kulturne baštine, uključujući identificiranje, dokumentiranje, istraživanje, očuvanje, zaštitu, promicanje, povećanje vrijednosti, prenošenje, posebice putem formalnog i neformalnog obrazovanja, kao i revitalizaciju različitih oblika te baštine.

4. "Države stranke" označava države za koje je ova Konvencija obvezujuća i među kojima je ova Konvencija na snazi.

5. Ova se Konvencija primjenjuje mutatis mutandi na teritorije iz članka 33. koji postanu stranke ove Konvencije sukladno uvjetima utvrđenim u tom članku. U toj mjeri izraz "države stranke" odnosi se i na te teritorije.

Članak 3.
Odnos prema drugim međunarodnim instrumentima

Nijedan navod u ovoj Konvenciji ne može se tumačiti kao:

(a) nešto što može promijeniti status ili umanjiti razinu zaštite prema Konvenciji o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine iz 1972. svojstava svjetske baštine s kojima je pojedina stavka nematerijalne kulturne baštine izravno povezana, ili
(b) nešto što može utjecati na prava i obveze država stranaka koje proizlaze iz bilo kojega međunarodnog instrumenta kojem su one stranke i koji se odnosi na prava intelektualnog vlasništva ili na uporabu bioloških i ekoloških izvora.

II. Tijela Konvencije

Članak 4.
Opća skupština država stranaka

1. Ovime se utemeljuje Opća skupština država stranaka (u daljnjem tekstu: "Opća skupština"). Opća skupština je vrhovno tijelo ove Konvencije.

2. Opća skupština sastaje se na redovitoj sjednici svake dvije godine. Ona se može sastajati na izvanrednoj sjednici ako tako odluči ili na zahtjev Međuvladinog odbora za zaštitu nematerijalne kulturne baštine ili na zahtjev najmanje jedne trećine država stranaka Konvencije.

3. Opća skupština usvaja svoj poslovnik.

Članak 5.
Međuvladin odbor za zaštitu nematerijalne kulturne baštine

1. Ovime se u okviru UNESCO-a utemeljuje Međuvladin odbor za zaštitu nematerijalne kulturne baštine (u daljnjem tekstu: "Odbor"). Sastoji se od predstavnika 18 država stranaka, koje biraju države stranke koje se sastaju na Općoj skupštini čim ova Konvencija stupi na snagu sukladno članku 34.

2. Broj država članica Odbora povećava se na 24 čim broj država stranaka koje su pristupile Konvenciji dosegne 50.

Članak 6.
Izbor i mandati država članica Odbora

1. Pri izboru država članica Odbora poštuju se načela pravedne zemljopisne zastupljenosti i rotacije.

2. Države članice Odbora biraju se na mandat od četiri godine, a biraju ih države stranke koje su pristupile Konvenciji i koje se sastaju na Općoj skupštini.

3. Ipak, mandat polovice država članica Odbora izabranih pri prvom izboru ograničen je na dvije godine. Te se države na prvom izboru biraju ždrijebom.

4. Svake dvije godine Opća skupština obnavlja izbor polovice država članica Odbora.

5. Ona također izabire onoliko država članica Odbora koliko je potrebno da se popune slobodna mjesta.

6. Država članica Odbora ne može biti izabrana na dva uzastopna mandata.

7. Države članice Odbora biraju kao svoje predstavnike osobe koje su kvalificirane na različitim područjima nematerijalne kulturne baštine.

Članak 7.

Funkcije Odbora

Ne dovodeći u pitanje ostale ovlasti koje su mu dane ovom Konvencijom, funkcije Odbora su:

(a) promicanje ciljeva Konvencije te poticanje i praćenje njihove provedbe,
(b) davanje uputa o najboljim metodama rada, kao i preporuka o mjerama za zaštitu nematerijalne kulturne baštine,
(c) priprema i podnošenje na odobrenje Općoj skupštini nacrta plana za korištenje sredstava Fonda, sukladno članku 25,
(d) traženje načina povećanja svojih sredstava, te poduzimanje potrebnih mjera u tom cilju, sukladno članku 25,
(e) priprema i podnošenje na odobrenje Općoj skupštini radnih smjernica za provedbu ove Konvencije,
(f) pregled, sukladno članku 29., izvješća koja podnose države stranke i izrada sažetaka tih izvješća za Opću skupštinu,
(g) pregled zahtjeva koje podnose države stranke i odlučivanje o njima sukladno objektivnim kriterijima selekcije, koje će utvrditi Odbor i odobriti Glavna skupština, za sljedeće:
(i) upisivanje u popise i prijedloge koji se spominju u članku 16., 17. i 18.,
(ii) pružanje međunarodne pomoći sukladno članku 22.

Članak 8.

Način rada Odbora

1. Odbor je odgovoran Općoj skupštini. On joj podnosi izvješća o svim svojim aktivnostima i odlukama.

2. Odbor usvaja svoj poslovnik dvotrećinskom većinom glasova svojih članova.

3. Odbor može osnovati na privremenoj osnovi sva ad hoc savjetodavna tijela koja smatra nužnima za izvršenje svoje zadaće.

4. Odbor može na svoje sastanke pozvati bilo koje javno ili privatno tijelo, kao i privatne osobe s dokazanom stručnošću na različitim područjima nematerijalne kulturne baštine kako bi ih konzultirao u vezi s određenim pitanjima.

Članak 9.

Davanje ovlaštenja savjetodavnih organizacija

1. Odbor predlaže Općoj skupštini da ovlasti nevladine organizacije s općepriznatom stručnošću na području nematerijalne kulturne baštine radi djelovanja u svojstvu savjetnika Odbora.

2. Odbor također predlaže Općoj skupštini kriterije i načine za davanje tih ovlaštenja.

Članak 10.

Tajništvo

1. Odboru pomaže Tajništvo UNESCO-a.

2. Tajništvo priprema dokumentaciju Opće skupštine i Odbora, kao i nacrt dnevnog reda svojih sastanaka te osigurava provedbu svojih odluka.

III. Zaštita nematerijalne kulturne baštine na nacionalnoj razini

Članak 11.

Uloga država stranaka

Svaka država stranka:

(a) poduzima potrebne mjere kako bi osigurala zaštitu nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju,
(b) među mjerama za zaštitu iz 3. stavka članka 2. identificira i definira različite elemente nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju uz sudjelovanje zajednica, skupina i relevantnih nevladinih organizacija.

Članak 12.

Popisi

1. Kako bi osigurala identifikaciju u cilju zaštite, svaka država sastavlja, na način prilagođen vlastitoj situaciji, jedan ili više popisa nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju. Ti se popisi redovito ažuriraju.

2. Pri podnošenju periodičnog izvješća Odboru, sukladno članku 29. svaka država stranka daje odgovarajuće podatke o tim popisima.

Članak 13.

Ostale mjere za zaštitu

U svrhu zaštite, razvoja i unaprjeđenja nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju, svaka država stranka nastoji:

(a) usvojiti opću politiku čiji je cilj promicanje funkcije nematerijalne kulturne baštine u društvu i uključivanje zaštite te baštine u programe planiranja,

(b) odrediti ili osnovati jedno ili više nadležnih tijela za zaštitu nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju,

(c) unaprjeđivati znanstvene, tehničke i umjetničke studije, kao i istraživačke metodologije u cilju djelotvorne zaštite nematerijalne kulturne baštine, posebice nematerijalne kulturne baštine kojoj prijeti opasnost,

(d) usvojiti odgovarajuće pravne, tehničke, administrativne i financijske mjere u cilju:

(i) poticanja stvaranja ili jačanja institucija za obuku u području upravljanja nematerijalnom kulturnom baštinom i prijenosa te baštine putem stručnih skupova i prostora namijenjenih za predstavljanje ili izražavanje te baštine,

(ii) osiguravanja pristupa nematerijalnoj kulturnoj baštini uz istodobno poštivanje uobičajenih praksi koje utječu na pristup određenim oblicima takve baštine,

(iii) utemeljenja institucija za dokumentiranje nematerijalne kulturne baštine i olakšavanja pristupa tim institucijama.

Članak 14.

Obrazovanje, podizanje svijesti i izgradnja kapaciteta

Svaka država stranka nastoji pomoću svih prikladnih sredstava:

(a) osigurati priznavanje, poštivanje i podizanje vrijednosti nematerijalne kulturne baštine u društvu, posebice putem:

(i) obrazovnih i informativnih programa te programa u cilju podizanja svijesti usmjerenih na širu javnost, posebice mlade ljude,

(ii) posebnih obrazovnih i programa izobrazbe unutar zajednica i skupina na koje se ti programi odnose,

(iii) aktivnosti za izgradnju kapaciteta za zaštitu nematerijalne kulturne baštine, posebice gospodarskih i znanstvenih istraživanja, i

(iv) neformalnih načina prenošenja znanja,

(b) informirati javnost o opasnostima koje prijete toj baštini i o aktivnostima koje se obavljaju u provedbi ove Konvencije,

(c) unapređivati obrazovanje u svrhu zaštite prirodnih prostora i memorijalnih mjesta čije je postojanje potrebno za izražavanje nematerijalne kulturne baštine.

Članak 15.

Sudjelovanje zajednica, skupina i pojedinaca

U okviru svojih aktivnosti zaštite nematerijalne kulturne baštine svaka država stranka nastoji osigurati najšire moguće sudjelovanje zajednica, skupina i, u nekim slučajevima, pojedinaca koji stvaraju, održavaju i prenose tu baštinu te ih aktivno uključuje u svoje postupke.

IV. Zaštita nematerijalne kulturne baštine na međunarodnoj razini

Članak 16.

Reprezentativna lista nematerijalne kulturne baštine čovječanstva

1. Kako bi se osigurala bolja preglednost nematerijalne kulturne baštine i svijest o njezinu značenju, kao i potakao dijalog koji poštuje kulturnu raznolikost, Odbor na prijedlog uključenih država stranaka utvrđuje, ažurira i objavljuje Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva.

2. Odbor sastavlja i podnosi Općoj skupštini na odobrenje kriterije za utvrđivanje, ažuriranje i objavu Reprezentativne liste.

Članak 17.

Lista nematerijalne kulturne baštine kojoj je potrebna hitna zaštita

1. U cilju poduzimanja odgovarajućih mjera zaštite, Odbor utvrđuje, ažurira i objavljuje Listu nematerijalne kulturne baštine kojoj je potrebna hitna zaštita te na zahtjev države stranke takvu baštinu upisuje na Listu.

2. Odbor sastavlja i podnosi Općoj skupštini na odobrenje kriterije za utvrđivanje, ažuriranje i objavu ove Liste.

3. U slučajevima izuzetne žurnosti, čije objektivne kriterije odobrava Opća skupština na prijedlog Odbora, Odbor može na Listu iz stavka 1. ovoga članka upisati određenu stavku baštine u konzultacijama s državom strankom koje se to tiče.

Članak 18.

Programi, projekti i aktivnosti za zaštitu nematerijalne kulturne baštine

1. Na temelju prijedloga koje su podnijele države stranke i u skladu s kriterijima koje je odredio Odbor, a odobrila Opća skupština, Odbor periodično obavlja selekciju i promociju onih nacionalnih, područnih i regionalnih programa, projekata i aktivnosti za zaštitu baštine za koje smatra da najbolje odražavaju načela i ciljeve ove Konvencije, uzimajući u obzir posebne potrebe zemalja u razvoju.

2. U tom cilju Odbor prima, razmatra i odobrava zahtjeve država stranaka za međunarodnu pomoć u svrhu pripreme takvih prijedloga.

3. Odbor prati provedbu tih projekata, programa i aktivnosti tako što će prenosi informacije o najboljim metodama rada koristeći sredstva koja će sam odrediti.

V. Međunarodna suradnja i pomoć

Članak 19.
Suradnja

1. U smislu ove Konvencije međunarodna suradnja uključuje, među ostalim, razmjenu informacija i iskustava, zajedničke inicijative i uvođenje mehanizma pomoći državama strankama u njihovim nastojanjima da zaštite nematerijalnu kulturnu baštinu.

2. Ne dovodeći u pitanje odredbe svojih nacionalnih zakona, kao i običajnog prava i praksi, države stranke priznaju da je zaštita nematerijalne kulturne baštine od općeg interesa za čovječanstvo te se u tom cilju obvezuju surađivati na bilateralnoj, područnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini.

Članak 20.
Svrhe međunarodne pomoći

Međunarodna se pomoć može pružiti u sljedeće svrhe:

(a) zaštita baštine upisane na Listu nematerijalne kulturne baštine kojoj je potrebna hitna zaštita,
(b) izrada popisa u smislu članka 11. i 12.,
(c) potpora programima, projektima i aktivnostima koje se obavljaju na nacionalnoj, područnoj i regionalnoj razini, s ciljem zaštite nematerijalne kulturne baštine,
(d) druge svrhe koje Odbor smatra nužnima.

Članak 21.
Oblici međunarodne pomoći

Pomoć koju Odbor pruža državi stranci regulira se operativnim smjernicama, koje se izrađuju sukladno članku 7., i sporazumom iz članka 24., a može poprimiti sljedeće oblike:

(a) studije o različitim aspektima zaštite,
(b) stavljanje na raspolaganje stručnjaka i praktičara,
(c) izobrazba svih potrebnih kadrova,
(d) razrada postavljanja normi i druge mjere,
(e) stvaranje infrastruktura i upravljanje njima,
(f) opskrba opremom i prijenos know-how-a,
(g) drugi oblici financijske i tehničke pomoći, uključujući, u odgovarajućim okolnostima, odobravanje kredita uz niske kamate te davanje donacije.

Članak 22.
Uvjeti pružanja međunarodne pomoći

1. Odbor utvrđuje proceduru za pregled zahtjeva za međunarodnu pomoć i specificira koji se podaci uključuju u zahtjev, poput mjera koje se predviđaju i intervencija koje se traže zajedno s procjenom njihova troška.

2. U hitnim slučajevima Odbor razmatra zahtjeve za pomoć kao prioritetno pitanje.

3. U cilju donošenja odluke Odbor obavlja analize i konzultacije koje smatra potrebnima.

Članak 23.
Zahtjev za međunarodnu pomoć

1. Svaka država stranka može Odboru dostaviti zahtjev za međunarodnu pomoć za zaštitu nematerijalne kulturne baštine koja je prisutna na njezinu teritoriju.

2. Takav zahtjev mogu također podnijeti dvije ili više država stranaka zajedno.

3. U zahtjevu se navode podaci propisani u stavku 1. članku 22. zajedno s potrebnom dokumentacijom.

Članak 24.
Uloga država stranaka koje su korisnici pomoći

1. Sukladno odredbama ove Konvencije, međunarodna pomoć koja se pruža regulira se sporazumom između države stranke koja je korisnik pomoći i Odbora.

2. Opće je pravilo da država stranka koja je korisnik pomoći sudjeluje u granicama svojih sredstava u troškovima zaštitnih mjera za koje se međunarodna pomoć pruža.

3. Država stranka koja je korisnik pomoći podnosi Odboru izvješće o korištenju pomoći koju je dobila za zaštitu nematerijalne kulturne baštine.

VI. Fond za nematerijalnu kulturnu baštinu

Članak 25.

Priroda Fonda i njegova sredstva

1. Ovime se utemeljuje "Fond za zaštitu nematerijalne kulturne baštine" (u daljnjem tekstu: "Fond").

2. Fond se sastoji od financijskih sredstava povjerenih na upravljanje, a koja se utvrđuju u skladu s financijskim propisima UNESCO-a.

3. Sredstva Fonda sastoje se od:

(a) doprinosa koje uplaćuju države stranke,

(b) financijskih sredstava koje je u ovu svrhu izdvojila Opća skupština UNESCO-a,

(c) doprinosa, darova, oporučnih zapisa koji mogu biti od:

(i) drugih država,

(ii) organizacija i programa iz sustava Ujedinjenih naroda, posebice Razvojnog programa Ujedinjenih naroda, kao i drugih međunarodnih organizacija,

(iii) javnih ili privatnih tijela ili pojedinaca,

(d) dospjelih kamata na sredstva Fonda,

(e) financijskih sredstava prikupljenih putem sabirnih akcija ili primitaka od manifestacija organiziranih za prikupljanje sredstava u korist Fonda,

(f) svih drugih sredstava odobrenih propisima Fonda koje sastavlja Odbor.

4. O upotrebi sredstava od strane Odbora odlučuje se na temelju smjernica koje je propisala Opća skupština.

5. Odbor može prihvatiti doprinose i druge oblike pomoći za opće i posebne svrhe koje se odnose na određene projekte, pod uvjetom da je Odbor odobrio te projekte.

6. U odnosu na doprinose koji se uplaćuju u Fond ne mogu se postaviti nikakvi politički, gospodarski ili drugi uvjeti koji nisu u skladu s ciljevima ove Konvencije.

Članak 26.

Doprinosi koje države stranke uplaćuju u Fond

1. Ne dovodeći u pitanje moguće dopunske dobrovoljne doprinose, države stranke ove Konvencije obvezuju se uplaćivati u Fond najmanje svake dvije godine doprinos čiji iznos utvrđuje Opća skupština u obliku jedinstvenog postotka koji će se primjenjivati na sve države. Ova se odluka Opće skupštine donosi većinom glasova prisutnih država stranaka koje se nisu izjasnile u smislu stavka 2. ovoga članka. Ni u kom slučaju doprinos određene države stranke ne može biti veći od 1% njezina doprinosa redovitom proračunu UNESCO-a.

2. Ipak, svaka se država iz članka 32. ili članka 33. ove Konvencije može u trenutku polaganja svojih isprava o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu izjasniti da se ne obvezuje na odredbe stavka 1. ovoga članka.

3. Država stranka ove Konvencije koja je dala izjavu iz stavka 2. ovoga članka nastojat će povući rečenu izjavu putem obavijesti upućene glavnom direktoru UNESCO-a. Ipak, povlačenje izjave ne proizvodi učinak u odnosu na doprinos koji je ta država dužna uplatiti do datuma otvaranja sljedeće sjednice Opće skupštine.

4. Kako bi Odbor mogao uspješno planirati svoje poslovanje, doprinosi država stranaka ove Konvencije koje su dale izjavu iz stavka 2. ovoga članka uplaćuju se redovito, najmanje svake dvije godine i njihov iznos treba biti što je moguće bliži iznosu doprinosa koji bi bile dužne platiti da su se obvezale na odredbe stavka 1. ovoga članka.

5. Svaka država stranka ove Konvencije koja kasni s plaćanjem svoga obveznog ili dobrovoljnog doprinosa za tekuću godinu, kao i za kalendarsku godinu koja joj neposredno prethodi nije podobna za člana Odbora; ova se odredba ne primjenjuje na prvi izbor. Mandat svake takve države koja je već član Odbora prestaje u trenutku izbora utvrđenih člankom 6. ove Konvencije.

Članak 27.

Dobrovoljni dopunski doprinosi Fondu

Države stranke koje žele dati dobrovoljne doprinose kao dodatak na doprinose predviđene člankom 26. obavješćuju Odbor u što kraćem roku kako bi on sukladno tomu mogao planirati svoje poslovanje.

Članak 28.

Međunarodne kampanje za prikupljanje financijskih sredstava

Ako je to moguće, države stranke podupiru međunarodne kampanje prikupljanja financijskih sredstava organiziranih u korist Fonda pod pokroviteljstvom UNESCO-a.

VII. Izvješća

Članak 29.
Izvješća koja podnose države stranke

Države stranke podnose Odboru izvješća, u formi i u roku koji određuje Odbor, o zakonodavnim, regulatornim i drugim mjerilima poduzetim u svrhu provedbe ove Konvencije.

Članak 30.
Izvješća koja podnosi Odbor

1. Na temelju svojih aktivnosti i izvješća država stranaka iz članka 29., Odbor dostavlja izvješće Općoj skupštini za svaku od njezinih sjednica.
2. Izvješće se iznosi pred Općom skupštinom UNESCO-a.

VIII. Prijelazna odredba

Članak 31.
Odnos prema proglašenju remek-djela usmene i nematerijalne kulturne baštine čovječanstva

1. Odbor uključuje u Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva priloge koji su proglašeni remek-djelima usmene i nematerijalne kulturne baštine čovječanstva prije stupanja na snagu ove Konvencije.
2. Uključenje tih priloga u Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva ni u kom slučaju ne prejudicira kriterije za buduće unose na listu, a koje utvrđuje Odbor sukladno stavku 2. članku 16.
3. Nakon stupanja na snagu ove Konvencije neće biti nikakvih daljnjih proglašenja.

IX. Završne odredbe

Članak 32.
Ratifikacija, prihvat ili odobrenje

1. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju država-članica UNESCO-a sukladno njihovim ustavnim procedurama.
2. Isprave o ratifikaciji, prihvaćanju i odobrenju polažu se kod glavnog direktora UNESCO-a.

Članak 33.
Pristupanje

1. Ova je Konvencija otvorena za pristupanje svim državama koje nisu članice UNESCO-a, a koje Opća skupština UNESCO-a pozove da joj pristupe.
2. Ova je Konvencija također otvorena za pristupanje teritorija koji uživaju potpunu unutarnju samoupravu koju kao takvu priznaju Ujedinjeni narodi, ali koji nisu postigli potpunu neovisnost sukladno Rezoluciji Opće skupštine 1514 (XV) i koji su nadležni za pitanja koja uređuje ova Konvencija, uključujući nadležnost za sklapanje ugovora o tim pitanjima.
3. Isprava o pristupu polaže se kod glavnog direktora UNESCO-a.

Članak 34.
Stupanje na snagu

Ova Konvencija stupa na snagu tri mjeseca nakon datuma polaganja tridesete isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju, ali samo u odnosu na one države koje su pohranile svoje isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju na taj datum ili prije tog datuma. Ona stupa na snagu u odnosu na svaku drugu državu stranku tri mjeseca nakon pohrane njezine isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju.

Članak 35.
Savezni ili neunitarni ustavni sustavi

Sljedeće se odredbe primjenjuju na države stranke koje imaju savezni ili neunitarni ustavni sustav:

(a) s obzirom na odredbe ove Konvencije, čija provedba spada pod pravnu jurisdikciju savezne ili središnje zakonodavne vlasti, obveze savezne ili središnje vlasti iste su kao i za one države stranke koje nisu savezne države,
(b) s obzirom na odredbe ove Konvencije, čija provedba spada pod pravnu jurisdikciju pojedinih ustavotvornih država, pokrajina ili kantona koje ustavni sustav federacije ne obvezuju na donošenje zakonodavnih mjera, savezna vlast obavješćuje nadležna tijela tih pokrajina ili kantona o navedenim odredbama uz svoju preporuku o njihovom usvajanju.

Članak 36.
Otkazivanje

1. Svaka država stranka može otkazati ovu Konvenciju.
2. Otkaz se notificira putem pisane isprave koja se polaže kod glavnog direktora UNESCO-a.

3. Otkaz proizvodi učinak dvanaest mjeseci nakon primitka isprave o otkazivanju. On ni u kom slučaju ne utječe na financijske obveze države stranke koja otkazuje Konvenciju prije datuma kojim povlačenje proizvodi učinak.

Članak 37.

Depozitarne funkcije

Glavni direktor UNESCO-a kao depozitar ove Konvencije obavješćuje države-članice Organizacije, države koje nisu članice Organizacije iz članka 33., kao i Ujedinjene narode o pohrani svih isprava o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju utvrđenim člankom 32. i 33. te o otkazima utvrđenim člankom 36.

Članak 38.

Izmjene i dopune

1. Država stranka može putem pisanog priopćenja upućenog glavnom direktoru predložiti izmjene i dopune ove Konvencije. Glavni direktor šalje takvo priopćenje svim državama strankama. Ako u roku od šest mjeseci od datuma slanja priopćenja najmanje polovica država stranaka pozitivno odgovori na zahtjev, glavni direktor na sljedećoj sjednici Opće skupštine podnosi prijedlog na raspravu i moguće usvajanje.

2. Izmjene i dopune usvajaju se dvotrećinskom većinom glasova prisutnih država stranaka.

3. Nakon što se usvoje, izmjene i dopune se podnose državama strankama na ratifikaciju, prihvat, odobrenje ili pristupanje.

4. Izmjene i dopune stupaju na snagu, ali samo u odnosu na države stranke koje su ih ratificirale, prihvatile, odobrile ili su im pristupile, tri mjeseca nakon što dvije trećine država stranaka pohrane isprave iz stavka 3. ovoga članka. Nakon toga, za svaku državu stranku koja je ratificira, prihvati, odobri ili joj pristupi ta izmjena i dopuna stupa na snagu tri mjeseca nakon datuma na koji ta država stranka pohrani svoju ispravu o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju.

5. Postupak naveden u stavku 3. i 4. ne primjenjuje se na izmjene i dopune članka 5. koje se odnose na broj država članica Odbora. Te izmjene i dopune stupaju na snagu u trenutku usvajanja.

6. Država koja postane stranka ove Konvencije nakon stupanja na snagu izmjena i dopuna, sukladno stavku 4. ovoga članka, u slučaju izostanka iskaza drugačije namjere, smatra se:

(a) strankom Konvencije kako je izmijenjena i dopunjena, i

(b) strankom Konvencije koja nije izmijenjena i dopunjena u odnosu na svaku državu stranku koju te izmjene i dopune ne obvezuju.

Članak 39.

Mjerodavni tekstovi

Ova je Konvencija sastavljena na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku, s tim da je svaki od tih šest tekstova jednako mjerodavan.

Članak 40.

Upis u Registar

Sukladno članku 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ova se Konvencija registrira pri Tajništvu Ujedinjenih naroda na zahtjev glavnog direktora UNESCO-a.

4

KONVENCIJE VIJEĆA EUROPE O ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE

KONVENCIJA O ZAŠTITI GRADITELJSKE BAŠTINE EUROPE

(Vijeće Europe, Granada, 3. listopada 1985. NN MU 6/94)

Države članice Vijeća Europe, potpisnice ove Konvencije,
Uzevši u obzir cilj Vijeća Europe usmjeren na postizanje većeg jedinstva između njegovih članica za svrhu, između ostalog, u očuvanju i ostvarivanju ideala i načela koja su njihova zajednička baština;

Prepoznajući da graditeljska baština tvori nezamjenjiv izraz bogatstva i različitosti europske kulturne baštine, te da je neprocjenjivo svjedočanstvo naše prošlosti i zajednička baština svih Europljana;

Imajući u vidu Europsku konvenciju o kulturi potpisanu u Parizu 19. prosinca 1954., a osobito članak 1. te Konvencije;

Imajući u vidu Europsku povelju o graditeljskoj baštini usvojenu na Ministarskom odboru Vijeća Europe 26. rujna 1975. i Rezoluciju (76) 28, usvojenu 14. travnja 1976., u vezi s izmjenama zakona i propisa sa zahtjevima integriranog očuvanja graditeljske baštine;

Imajući u vidu Preporuku 880 (1979) Parlamentarne Skupštine Vijeća Europe o očuvanju europske graditeljske baštine;

Imajući u vidu Preporuku br. R (80) 16 Ministarskog odbora državama članicama o specijalističkoj obuci arhitekata, urbanista, građevinskih inženjera i pejzažnih arhitekata, kao i prema Preporuku br. R (81) 13 Ministarskog odbora, usvojenu 1. srpnja 1981., o pomoći u djelovanju određenih tradicijskih obrta koji nestaju;

Pozivajući na važnost očuvanja i prijenosa budućim generacijama sustava kulturnih referenci, potrebu unapređivanja urbanog i ruralnog okoliša i time poticanja ekonomskog, gospodarskog, društvenog i kulturnog razvoja država i regija;

Priznajući važnost sporazumijevanja o glavnim smjernicama zajedničke politike u zaštiti, očuvanju i unapređivanju graditeljske baštine,

Sporazumjeli su se:

Definicija graditeljske baštine
Članak 1.

U svrhu ove Konvencije, pojam "graditeljska baština" obuhvaća sljedeća trajna dobra:

1. spomenike: sve građevine i strukture od izrazitog povijesnog, arheološkog, umjetničkog, znanstvenog, društvenog ili tehničkog značaja, uključujući njihove instalacije i opremu;

2. grupe građevina: homogene grupe urbanih ili ruralnih građevina od izrazitog povijesnog, arheološkog, umjetničkog, znanstvenog, društvenog ili tehničkog značaja, koja su dovoljno jedinstvena i čine topografski prepoznatljivu cjelinu;

3. lokaliteti: zajednička djela čovjeka i prirode, odnosno područja koja su djelomično izgrađena te dovoljno osobita i jedinstvena da se mogu topografski označiti i koja su od izrazitog povijesnog, arheološkog, umjetničkog, znanstvenog, društvenog ili tehničkog značaja.

Prepoznavanje dobara za zaštitu
Članak 2.

U svrhu točnog prepoznavanja spomenika, grupa građevina i lokaliteta koji trebaju biti zaštićeni, svaka Država članica obvezuje se sačiniti i voditi registar zaštićenih dobara i u slučaju ugrožavanja tih dobara osigurati odgovarajuću dokumentaciju o njima, u najkraćem mogućem roku.

Zakonsko uređenje zaštite
Članak 3.

Svaka Država članica obvezuje se:

1. uspostaviti zakonske mjere zaštite graditeljske baštine;

2. u okviru tih mjera koristeći sredstva odgovarajuća Državi članici ili regiji, donijeti odredbe o zaštiti spomenika, grupa građevina i lokaliteta.

Članak 4.

Svaka Država članica obvezuje se:

1. provoditi odgovarajući nadzor i postupke propisane zakonom u cilju zaštite dobara iz ove Konvencije;

2. sprječavati izobličavanje, propadanje ili razaranje zaštićenih dobara.

J 4

U tom cilju, svaka Država članica obvezuje se donijeti zakon, ako to već nije učinila, kojim će propisati:

a) obvezu podnošenja zahtjeva za odobrenje od nadležnog tijela svakog projekta za rušenje ili izmjenu zaštićenih dobara, ili dobara za koje je pokrenut postupak uspostavljanja zaštite, kao i bilo kojeg projekta koji se odnosi na okruženje zaštićenih dobara;
b) obvezu podnošenja zahtijeva za odobrenje od nadležnog tijela svakog projekta koji se odnosi na grupu građevina ili neki njihov dio ili lokalitet, kada se radi o:
- rušenju građevina -izgradnji novih zgrada
- značajnim izmjenama koji mijenjaju karakter građevine ili lokaliteta;
c) ovlasti tijelima javne vlasti kojima će moći zahtijevati od vlasnika zaštićenog dobra izvođenje odgovarajućih radova, a ako to vlasnik ne učini da imaju ovlaštenje izvesti te radove sami;
d) dozvoliti prinudni otkup (izvlaštenje) zaštićenog dobra.

Članak 5.

Svaka Država članica obvezuje se zabraniti uklanjanje, u cjelini ili djelomično, bilo kojeg zaštićenog dobra, izuzev kada je to nužno radi njegove zaštite. U tom slučaju, nadležno tijelo mora poduzeti nužne mjere opreza pri njegovom rastavljanju, prijenosu i ponovnom postavljanju na prikladnom mjestu.

Pomoćne mjere

Članak 6.

Svaka Država članica obvezuje se:

1. osigurati, u granicama raspoloživog proračuna, financijska sredstva za tijelo javne vlasti nadležno za očuvanje i obnavljanje graditeljske baštine na svom teritoriju, u skladu s nacionalnim, regionalnim i lokalnim nadležnostima;
2. pribjegavati, po potrebi, i drugim fiskalnim mjerama u cilju olakšavanja očuvanja graditeljske baštine;
3. poticati privatne inicijative usmjerene na očuvanje i obnavljanje graditeljske baštine.

Članak 7

Države članice obvezuju se u okruženju spomenika, kao i unutar grupa građevina i lokaliteta promicati mjere usmjerene na unapređenje okoliša.

Članak 8

U cilju ograničavanja opasnosti od fizičkog propadanja graditeljske baštine, svaka država članica obvezuje se:

1. podržavati znanstvena istraživanja usmjerena na prepoznavanje i raščlambu štetnih učinaka zagađivanja i iznalaženja načina i sredstava kojima će se smanjiti ili otkloniti ovi učinci;
2.razmatrati posebne probleme očuvanja graditeljske baštine u borbi protiv zagađivanja.

Kažnjavanje

Članak 9.

Države članice obvezuju se osigurati, unutar raspoloživih ovlasti, odgovarajuću reakciju nadležnog tijela na kršenja zakona o zaštiti graditeljske baštine. Odgovarajuća reakcija može u odgovarajućim okolnostima imati za posljedicu obvezu prekršitelja na rušenje novogradnje koja je izgrađena protivno zahtjevima zaštite ili obvezu povrata zaštićenog dobra u njegovo prijašnje stanje.

Politike očuvanja

Članak 10.

Države članice obvezuju se usvojiti integralnu politiku očuvanja graditeljske baštine, koja će:

1. uključiti zaštitu graditeljske baštine kao ključnu sastavnicu urbanističkog i prostornog planiranja i osigurati da odgovarajuće zaštitne mjere budu uvažene u svim fazama izrade razvojnih planova, kao i u postupcima odobravanja radova;
2. promicati programe restauriranja i očuvanja graditeljske baštine;
3. osigurati očuvanje, promicanje i unapređenje graditeljske baštine kao važnog čimbenika kulturne, ekološke i prostorno-planske politike;
4. Olakšavati, kada god je to moguće, u postupku urbanističkog planiranja očuvanje i korištenje određenih građevina čiji značaj sam po sebi ne osigurava njihovu zaštitu u smislu članka 3. stavka 1. ove Konvencije ali koje su značajne sa stajališta urbane ili ruralne cjeline, te kvalitete življenja;
5. Potiču djelovanje i razvoj tradicijskih vještina i materijala, kao nužni čimbenik za budućnost graditeljske baštine.

Članak 11.

Države članice obvezuju se s dužnom pažnjom prema graditeljskoj baštini i povijesnom karakteru te baštine poticati:

- korištenje zaštićenih dobara sukladno potrebama suvremenog života;
- adaptacije, kada je to pogodno, starih građevina za nove potrebe.

Članak 12.

Prepoznajući značaj dostupnosti zaštićenih dobara za javnost, Države članice obvezuju se poduzimati odgovarajuće mjere kako posljedice tog osiguravanja pristupa, posebno dogradnje na postojećim konstrukcijama, ne bi negativno utjecalo na graditeljski i povijesni karakter tih dobara i njihova okruženja.

Članak 13.

U cilju lakše provedbe ovih politika, svaka Država članica obvezuje se poticati, u okviru svog političkog i upravnog sustava, učinkovitu suradnju na svim razinama očuvanja graditeljske baštine, kao i u okviru kulturnih, ekoloških i planskih aktivnosti.

Sudjelovanje i udruge

Članak 14.

U cilju širenja djelovanja tijela javne vlasti nadležnih za prepoznavanje, zaštitu, restauraciju, održavanje, upravljanje i promicanje graditeljske baštine, svaka Država članica obvezuje se:

1. uspostaviti, u različitim fazama postupka za donošenja odluka, odgovarajući sustav za informiranje, savjetovanje i suradnju između državne, regionalne i lokalne vlasti, ustanova kulture i udruge, kao i javnost;
2. poticati razvoj sponzorstva i neprofitnih udruga koji djeluju u ovom području.

Informiranje i obuka

Članak 15.

Svaka Država članica obvezuje se:

1. razvijati svijest o vrijednosti očuvanja graditeljske baštine, kao sastavnice kulturnog identiteta, te kao izvora inspiracije i kreativnosti sadašnjih i budućih generacija;
2. u tom cilju, promicati politiku širenja informacija i poticanja razvoja svijesti, a posebno uz korištenje suvremenih komunikacijskih i promidžbenih tehnike, usmjerenih posebice na:

a) buđenje ili povećavanje interesa javnosti, već od školskog uzrasta, za zaštitu baštine, te kakvoću izgrađenog okoliša i arhitekture;
b) pokazivanje jedinstva kulturne baštine i veza koje postoje između arhitekture, umjetnosti, narodne tradicije i načini života na Europskom, nacionalnim i regionalnim razinama.

Članak 16.

Svaka Država članica obvezuje se promicati obuku u različitim zanimanjima i obrtima potrebnim u očuvanju graditeljske baštine.

Europska suradnja u politikama očuvanja graditeljske baštine

Članak 17.

Države članice obvezuju se razmjenjivati informacije o politikama očuvanja u vezi sa slijedećim temama kao što su:

1. metode nadzora nad stanjem, zaštitom i očuvanjem zaštićenih dobara, uzimajući u obzir povijesni razvoj i svako povećanje broja takovih dobara;
2. načini usklađivanja potreba za zaštitom graditeljske baštine s potrebama suvremenih gospodarskih, društvenih i kulturnih djelatnosti;
3. mogućnosti novih tehnologija za utvrđivanje i snimanje graditeljske baštine i borbe protiv propadanja materijala, kao i u područjima znanstvenog istraživanja, restauriranja i upravljanja te promicanja baštine;
4. načini promicanja arhitektonskog stvaralaštva kao našeg doprinosa europskoj baštini.

Članak 18.

Države članice obvezuju se jedna drugoj, kad god je to nužno, pružiti tehničku pomoć u kroz razmjenu iskustva i stručnjaka u području očuvanja graditeljske baštine.

Članak 19.

Države članice obvezuju se, u okviru mjerodavnog nacionalnog zakonodavstva, ili međunarodnih ugovora, poticati europsku razmjenu stručnjaka za očuvanje graditeljske baštine, uključujući i one odgovorne za daljnju obuku.

Članak 20.

U svrhu ove Konvencije, osnovano je Vijeće stručnjaka od strane Ministarskog odbora Vijeća Europe temeljem članka 17. Statuta Vijeća Europe koje će nadzirati primjenu ove Konvencije, a posebice:

1. periodično izvještavati Ministarski odbor Vijeća Europe o politikama očuvanja graditeljske baštine u Državama članicama ove Konvencije, o provedbi načela ustanovljenih Konvencijom, kao i o vlastitim aktivnostima;

2. predlagati Ministarskom odboru Vijeća Europe mjere za provedbu odredaba Konvencije, mjere koje uključuju multilateralne aktivnosti, reviziju ili izmjene i dopune Konvencije i informiranje javnosti o svrsi Konvencije;

3. davati preporuke Ministarskom odboru Vijeća Europe u pogledu pozivanja Država koje nisu članice Vijeća Europe na pristupanje ovoj Konvenciji.

Članak 21.

Odredbe ove Konvencije ne prječe primjenu određenih povoljnijih odredbi o zaštiti dobara iz članka 1. Konvencije sadržanih u:

- Konvenciji o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine od 16. studenog 1972.;
- Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine od 6. svibnja 1969.

Zaključne odredbe

Članak 22.

1. Konvencija je otvorena za potpis državama članicama Vijeća Europe. Ona podliježe ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju pohranjuju se kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

2. Konvencija stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon istek razdoblja od tri mjeseca od datuma kada su se tri države članice Vijeća Europe obvezale pristupanjem ovoj Konvenciji sukladno odredbi iz prethodnog stavka. 3. U pogledu bilo koje države članice koja se naknadno obveže pristupanjem Konvenciji, ona stupa na snagu prvog dana u mjesecu po isteku tromjesečnog razdoblja od datuma polaganja isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju.

Članak 23.

1. Nakon stupanja na snagu ove Konvencije, Ministarski odbor Vijeća Europe može pozvati bilo koju državu koja nije članica Vijeća i Europske ekonomske Zajednice na pristupanje ovoj Konvenciji, na temelju odluke većine sukladno članku 20d. Statuta Vijeća Europe i jednoglasne odluke zastupnika Država članica koje su članice Vijeća stručnjaka.

2. U slučaju pristupanja bilo koje države ili Europske ekonomske zajednice, Konvencija stupa na snagu prvog dana u mjesecu po isteku tromjesečnog razdoblja od datuma polaganja isprave o pristupanju kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 24.

1. Svaka država može, u vrijeme potpisivanja ili polaganja isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupu, naznačiti teritoriju ili teritorije na kojima će se Konvencija primjenjivati.

2. Svaka država može, naknadno, izjavom upućenom prema Glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Konvencije na bilo koji drugi teritorij naveden u izjavi. Na takvom teritoriju Konvencija će stupiti na snagu prvog dana u mjesecu po isteku tromjesečnog razdoblja od datuma polaganja izjave kod Glavnog tajnika.

3. Svaka izjava dana u skladu s prethodna dva stavka može se, u pogledu bilo koje teritorije navedene u takvoj izjavi, povući obavještavanjem Glavnog tajnika. Povlačenje stupa na snagu prvog dana u mjesecu po isteku tromjesečnog razdoblja od datuma polaganja obavijesti kod Glavnog tajnika.

Članak 25.

1. Svaka država može, u vrijeme potpisa ili kod polaganja isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupu, izjaviti kako zadržava pravo u cjelini ili djelomično u provedbi članka 4. stavka c i d. Nije moguće postaviti druga ograničenja u provedbi Konvencije.

2. Svaka Država članica koja je postavila ograničenje, u skladu s prethodnim stavkom, može u cijelosti ili djelomice to povući dostavom obavijesti Glavnom tajniku Vijeća Europe. Povlačenje stupa na snagu na dan primitka takve obavijesti od strane Glavnog tajnika.

3. Država članica koja je postavila ograničenje na odredbe navedene u stavku 1. Ne može zahtijevati primjenu te odredbe od bilo koje druge države; ono može, međutim, ako njeno ograničenje djelomično ili uvjetno, ona može zahtijevati primjenu te odredbe u mjeri u kojoj je i sama primjenjuje.

Članak 26.

1. Svaka Država članica može u bilo koje vrijeme otkazati Konvenciju obavještavanjem Glavnog tajnika Vijeća Europe.

2. Takav otkaz stupa na snagu prvog dana u mjesecu po isteku razdoblja od šest mjeseci od datuma primitka takve obavijesti od strane Glavnog tajnika.

J4

Članak 27.

Glavni tajnik Vijeća Europe će izvijestiti države članice Vijeća Europe, svaku državu koja je pristupila Konvenciji i Europsku ekonomsku zajednicu ukoliko je pristupila, o:

a) svakom potpisu;
b) polaganju isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupu;
c) svakom datumu stupanja na snagu ove Konvencije sukladno člancima 22., 23. i 24. Konvencije;
d) svakom drugom aktu, obavijesti ili komunikaciji koji se odnose na ovu Konvenciju.

Uz nazočnost potpisanih, koji su opunomoćeni za potpis, potpisana je ova Konvencija.

Sastavljeno u Granadi, trećeg listopada 1985., na engleskom i francuskom jeziku, s tim da su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku, koji će biti položen u arhivi Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe će ovjerene preslike ove Konvencije dostaviti svakoj državi članici Vijeća Europe ili Europske ekonomske zajednice koje su pozvane na pristupanje Konvenciji.

EUROPSKA KONVENCIJA O ZAŠTITI ARHEOLOŠKE BAŠTINE - REVIDIRANA

(Vijeće Europe, Valetta, 16. siječnja 1992., NN MU 4/04 i 9/04)

Preambula

Države članice Vijeća Europe i druge države članice Europske konvencije o kulturi, kao i potpisnice ove Konvencije,

Uzevši u obzir cilj Vijeća Europe usmjeren na postizanje većeg jedinstva između njegovih članica za svrhu, između ostalog, u očuvanju i ostvarivanju ideala i načela koja su njihova zajednička baština; Imajući u vidu Europsku konvenciju o kulturi potpisanu u Parizu 19. prosinca 1954., a osobito članak 1. i 5. te Konvencije;

Imajući u vidu Konvenciju o zaštiti graditeljske baštine Europe potpisanu u Granadi 3. listopada 1985.;

Imajući u vidu Europsku konvenciju o kaznenim djelima u vezi s kulturnom baštinom potpisanu u Delphima 23. lipnja 1985.;

Imajući u vidu preporuke Parlamentarne Skupštine u vezi s arheologijom, a posebice Preporuke 848 (1978), 921 (1981) i 1072 (1988);

Imajući u vidu Preporuku br. R (89) 5 u vezi sa zaštitom i unapređenjem arheološke baštine u kontekstu izrade i donošenja prostornih planova;

Pozivajući se na značaj arheološke baštine za poznavanje povijesti čovječanstva;

Potvrđujući kako je europska arheološka baština, koja svjedoči o pradavnoj povijesti, ozbiljno ugrožena s propadanjem zbog rastućeg broja planova za velike projekte, prirodnih rizika, nezakonitih ili neznanstvenih iskopavanja i nedostatno razvijene svijesti o važnosti arheološke baštine;

Potvrđujući kako je važno uspostaviti, gdje već ne postoje, upravni i znanstveni nadzor nad postupcima, u cilju zaštite arheološke baštine, te sukladno tome nužno je osigurati zaštitu te baštine pri izradi i donošenju prostornih planova, kao i u politikama kulturnog razvoja;

Ističući kako su za zaštitu arheološke baštine, uz državu u čijoj je ona izravnoj nadležnosti, odgovorne i sve europske države, kojima je cilj smanjiti opasnosti od njezina propadanja i promicati očuvanje poticanjem razmijene stručnjaka i stečenih iskustava;

Ističući potrebu dopune načela izloženih u Europskoj konvenciji o zaštiti arheološke baštine potpisanoj u Londonu 6. svibnja 1969., što je posljedica razvoja politike planiranja u europskim državama,

Sporazumjeli su se:

Definicija arheološke baštine

Članak 1.

1. Cilj ove (revidirane) Konvencije je zaštititi arheološku baštinu kao izvor europske zajedničke memorije i čimbenika za povijesna i znanstvena istraživanja.

2. U tom cilju sastavnicama arheološke baštine smatraju se svi ostaci i predmeti, kao i drugi tragovi čovječanstva iz prošlih razdoblja i to oni:

i. čije očuvanje i proučavanje će pomoći u rekonstrukcijama povijest čovječanstva i njegov odnos s prirodnim okruženjem;
ii. čiji pronalazak ili iskopavanje, kao i druge metode istraživanja povijesti čovječanstva i čovjekova odnosa sa okruženjem, predstavlja glavni izvor informacija; i
iii. koji se nalaze na području unutar jurisdikcije Države članice Konvencije.

3. Arheološka baština uključuje strukture građevina, konstrukcije, grupe građevina, složene lokalitete, pokretne predmete, spomenike drugih vrsta kao i njihov kontekst, kada se nalaze na i pod zemljom ili pod vodom.

Prepoznavanje baštine i mjere zaštite

Članak 2.

Države članice Konvencije obvezuje se uspostaviti, na način koji odgovara svakoj državi, pravni sustav zaštite arheološke baštine, čije odredbe će osigurati:

i. uspostavu i vođenje registra arheološke baštine, te uspostavljanje zaštite nad spomenicima i područjima;
ii. stvaranje arheoloških rezervata, čak i na lokalitetima na kojima nema vidljivih ostataka na zemlji ili pod vodom, u cilju očuvanja materijalnih dokaza koje će istraživati buduće generacije;
iii. Obvezu osobe koja slučajno pronađe predmete arheološke baštine na prijavljivanje nalaza nadležnim tijelima, kao i obvezu omogućavanja ispitivanja pronađenog predmeta.

Članak 3.

U cilju očuvanja arheološke baštine i osiguravanja znanstvenog arheološkog istraživanja, Države članice obvezuju se:

i. uspostaviti sustav davanja dopuštenja i nadzora nad iskopavanjima i drugim arheološkim aktivnostima kako bi:
   a) spriječili nezakonita iskopavanja ili uklanjanje elemenata arheološke baštine;
   b) osigurali da će arheološka iskopavanja i istraživanja obavljati sukladno znanstvenim standardima i pod uvjetom: - upotrebe ne destruktivnih metoda istraživanja gdje god je to moguće; - osiguravanja nalaza arheoloških istraživanja, kako ne bi ostali nezaštićeni i bez odgovarajućih uvjeta za njihovu zaštitu, očuvanje i upravljanje;
ii. osigurati da iskopavanja i druge potencijalno destruktivne tehnike izvode isključivo stručno kvalificirane i posebno ovlaštene osobe;
iii. zahtijevati prethodno dopuštenje za upotrebu detektora za metal i druge opreme ili postupka za otkrivanje nalaza pri arheološkim istraživanjima, kad god je zakonom neke države to propisano.

Članak 4.

Države članice Konvencije obvezuju se provoditi mjere fizičke zaštite arheološke baštine, kako bi osigurale sukladno okolnostima:

i. stjecanjem vlasništva ili zaštitom na drugi odgovarajući način od strane nadležnih tijela područja s namjerom stvaranja arheoloških rezervi;
ii. očuvanje i održavanje arheološke baštine, po mogućnosti „in situ";
iii. odgovarajuća spremišta za uskladištenje arheoloških nalaza koji su izmješteni sa njihovih izvornih mjesta.

Integrirano očuvanje arheološke baštine

Članak 5.

Država članica Konvencije obvezuje se:

i. uskladiti osnovane zahtjeve arheologije i razvojnih planova te omogućiti arheolozima sudjelovanje u:
   a) planiranju politika usmjerenih na izradu uravnotežene strategije za zaštitu, očuvanje i unapređivanje lokaliteta od arheološkog značaja;
   b) različitim fazama razvojnih projekata;

ii. osigurati sustavna savjetovanja između arheologa, urbanista i stručnjaka za prostorno planiranje u cilju omogućavanja:
a) izmjena i dopuna razvojnih planova koji bi mogli negativno utjecati na arheološku baštinu;
b) provedbe odgovarajućih znanstvenih istraživanja arheoloških lokaliteta u pogledu osiguravanja dostatnog vremena i sredstva, te za objavljivanje nalaza otkrivenih istraživanjima;

iii. osigurati pri izradi procjene utjecaja na okoliš, kao i pri donošenju odluka utemeljenih na toj procjeni, uvažavanje arheoloških lokaliteta i njihova okruženja;

iv. osigurati u slučaju pronalaska arheoloških nalaza tijekom građevinskih ili drugih radova, kada je to moguće, očuvanje nalaza „in situ";

v. osigurati da se otvaranjem arheološkog lokaliteta za posjećivanje, posebno izgradnjom građevina nužnih za prijam većeg broja posjetitelja, neće negativno utjecati na arheološki lokalitet, njegov znanstveni karakter i njegovo okruženje.

Financiranje arheoloških istraživanja i očuvanje

Članak 6.

Država članica obvezuje se:

i. osigurati javnu novčanu potporu za arheološka istraživanja od nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlasti u skladu s njihovom utvrđenom nadležnosti;

ii. osigurati veća materijalna sredstva za zaštitna arheološka iskopavanja:
a) poduzimanjem odgovarajućih mjera kojima se osigurava prigodom većih javnih ili privatnih projekata izgradnje, sufinanciranje sukladno mogućnostima, ukupnih troškova koji su bili nužni u provedbi arheoloških aktivnosti;
b) osiguravanjem proračunskih sredstava za one projekte, te izradu studija utjecaja na okoliš, nužnih zbog uređenja okoline i prostornog planiranja, kao i za prethodna arheološka istraživanja i proučavanja, znanstvene izvještaje i za cjelovitu objavu i dokumentiranje nalaza.

Prikupljanje i širenje znanstvenih informacija

Članak 7.

U cilju omogućavanja proučavanja i širenja znanja o arheološkim otkrićima, Država članica obvezuje se:

i. Sačiniti i aktualizirati registre i karte arheoloških lokaliteta u područjima unutar svoje jurisdikcije;

ii. poduzimati sve praktične mjere u cilju osiguravanja izrade i objave znanstvenih izvještaja nakon arheoloških aktivnosti, a prije objave cjelovitog specijalističkog izvještaja.

Članak 8.

Države članice obvezuju se:

i. olakšati razmjenu arheoloških nalaza u profesionalne znanstvene svrhe, na nacionalnoj i međunarodnoj razini, poduzimajući istovremeno odgovarajuće mjere kako takav promet ne bi narušio kulturnu i znanstvenu vrijednost tih nalaza;

ii. promicati razmjenu informacija o arheološkim istraživanjima i iskopavanjima koja su u tijeku i pridonijeti ostvarivanju međunarodnih istraživačkih programa.

Promicanje važnosti arheološke baštine

Članak 9.

Države članice obvezuju se:

i. provoditi obrazovne akcije u cilju buđenja i podizanja svijesti o vrijednosti arheološke baštine i njezine važnosti za razumijevanje prošlosti i informirati o opasnostima koje ugrožavaju tu baštinu;

ii. Promicati dostupnost javnosti i posjećivanje arheološke baštine, posebno lokaliteta, i poticati organiziranje javnih izložbi s odgovarajućim izborom arheoloških predmeta.

Sprečavanje nezakonitog prometa arheološkim predmetima

Članak 10

Država članica obvezuje se:

i. organizirati razmjenu informacija o svi otkrivenim nezakonitim iskopavanjima između nadležnih tijela javne vlasti i znanstvenih ustanova;

ii. obavijestiti nadležna tijela države porijekla koja je država članica ove Konvencije o svakom predmetu za koji se osnovano sumnja da potječe iz nezakonitih iskopavanja ili na nezakonit način pribavljeno sa službenih iskopavanja, i o tome pružiti nužne informacije;

iii. poduzeti nužne mjere kako bi osigurali nadzor nad nabavnom politikom muzeja i sličnih ustanova nad stjecanjem predmeta arheološke baštine za koje postoji osnovana sumnja da potiču iz nekontroliranih nalazišta ili nezakonitih iskopavanja ili su nezakonito pribavljene sa službenih iskopavanja;

iv. kada su u pitanju muzeji i druge slične ustanove sa sjedištem na teritoriju Države članice ali nabavna politika nije pod nadzorom države:

J 4

a) obavijestiti ustanovu o obvezama koje proizlaze iz teksta ove (revidirane) Konvencije;
b) kako neće se kloniti napora u osiguravanju poštivanja ove Konvencije od strane navedenih muzeja i drugih ustanova sukladno načelu iz stavka 3. ove odredbe;

v. ograničiti, u najvećoj mogućoj mjeri, kroz obrazovanje, informiranje, održavanje pažnje i suradnje, promet predmetima arheološke baštine koja je posljedica nekontroliranih nalazišta ili nezakonitih iskopavanja ili nezakonito pribavljena sa službenih iskopavanja.

Članak 11.

Ništa u ovoj (revidiranoj) Konvenciji neće utjecati na postojeće ili buduće dvostrane ili višestrane ugovore između država članica, zaključenih u vezi s nezakonitim prometom predmeta arheološke baštine ili njihovom vraćanju stvarnom vlasniku.

Obostrana tehnička i znanstvena pomoć

Članak 12.

Države članice obvezuju se:

i. pružati obostranu tehničku i znanstvenu pomoć kroz sakupljanje i razmjenu iskustva i razmjena stručnjaka za očuvanje arheološke baštine;

ii. poticati, kroz mjerodavno nacionalno zakonodavstvo ili međunarodne ugovore, razmjenu stručnjaka za očuvanje arheološke baštine, uključujući i one odgovorne za dalju obuku.

Kontrola primjene (revidirane) Konvencije

Članak 13.

Za potrebe ove (revidirane) Konvencije, Vijeće stručnjaka osnovano od Ministarskog odbora Vijeća Europe temeljem članka 17. Statuta Vijeća Europe, nadzirati će primjenu (revidirane) Konvencije te posebice:

i. periodično izvijestiti Ministarski odboru Vijeća Europe o stanju i programima zaštite arheološke baštine u Državama članicama (revidirane) Konvencije, kao i o provedbi načela utemeljenih ovom (revidiranom) Konvencijom;

ii. predlagati Ministarskom odboru Vijeća Europe mjere za provedbu ove (revidirane) Konvencije, uključujući višestrane aktivnosti, reviziju ili izmjenu i dopunu ove (revidirane) Konvencije i informiranje javnosti o ciljevima ove (revidirane) Konvencije;

iii. preporučiti Ministarskom odboru Vijeća Europe upućivanje poziva državama koje nisu članice Vijeća Europe na pristupanje ovoj (revidiranoj) Konvenciji.

Zaključne odredbe

Članak 14.

1. Ovaj (revidirana) Konvencija je otvorena za potpis državama članicama Vijeća Europe i drugim Državama članicama Europske konvencije o kulturi. Ona podliježe ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju pohranjuju se kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

2. Nijedna Država članica Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine, potpisane u Londonu 6. svibnja 1969., ne može predati ispravu o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju ove Konvencije, ukoliko već nije otkazalo spomenutu konvenciju, ili je otkazuje istovremeno s polaganjem isprave o prihvaćanju ove Konvencije.

3. Ova (revidirana) Konvencija stupa na snagu šest mjeseci nakon datuma kada su četiri Države, od kojih su najmanje tri država članice Vijeća Europe, izrazile svoj pristanak preuzeti obveze (revidirane) Konvencije u skladu s odredbama prethodnih stavaka.

4. Kada se, u primjeni prethodna dva stavka, otkazivanje Konvencije od 6. svibnja 1969. Ne poklapa sa stupanjem na snagu ove (revidirane) Konvencije, Država članica može, pri polaganju isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju, izjaviti da će do stupanja na snagu ove (revidirane) Konvencije nastaviti primjenjivati Konvenciju od 6. svibnja 1969..

5. Kada se radi o drugim državama članicama koje naknadno prihvate obveze ove (revidirane) Konvencije, ona će stupiti na snagu šest mjeseci nakon datuma polaganja isprave o ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju.

Članak 15.

1. Nakon stupanja na snagu ove (revidirane) Konvencije, Ministarski odbor Vijeća Europe može pozvati bilo koju državu koja nije članica Vijeća Europe i Europska ekonomske zajednice, na pristupanje ovoj (revidiranoj) Konvenciji na temelju odluke većine sukladno članku 20d. Statuta Vijeća Europe i jednoglasne odluke zastupnika Država članica Vijeća stručnjaka.

2. Kada se radi od pristupanju država ili Europske ekonomske Zajednice, ova (revidirana) Konvencija stupiti će na snagu šest mjeseci nakon datuma polaganja isprave o pristupanju kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 16.

1. Svaka Država članica može u vrijeme potpisivanja ili polaganja isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupu, naznačiti teritorij ili teritorije na kojima će se ova (revidirana) Konvencija primjenjivati.

2. Svaka država članica može u bilo koje vrijeme naknadno izjavom naslovljenom na Glavnog Tajnika Vijeća Europe, produljiti primjenu ove (revidirane) Konvencije na bilo koji drugi teritorij naznačen u izjavi. U odnosu na takvu teritoriju (revidirana) Konvencija će stupiti na snagu šest mjeseci nakon datuma primitka takve izjave od Glavnog tajnika Vijeća Europe.

3. Svaka izjava dana u skladu s prethodna dva stavka, u odnosu na bilo koji teritorij naveden u izjavi, može se povući sa obavijesti naslovljenoj na Glavnog tajnika Vijeća Europe. Povlačenje stupa na snagu šest mjeseci nakon datuma primitka takve obavijesti od strane Glavnog tajnika.

Članak 17.

1. Države članice mogu u svako dobra otkazati ovu (revidiranu) Konvenciju službenom obavijesti naslovljenom na Glavnog tajnika Vijeća Europe.

2. Akt o otkazivanju stupa na snagu po isteku razdoblja od šest mjeseci od datuma primitka takve obavijesti od strane Glavnog tajnika.

Članak 18.

Glavni Tajnik Vijeća Europe će izvijestiti države članice Vijeća Europe, druge Države članice Europske konvencije o kulturi i druge države ili Europsku ekonomsku zajednicu koja je pristupila ili je pozvana na pristupanje ovoj (revidiranoj) Konvenciji o:

i. svakom potpisu;
ii. polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupu;
iii. svakom datumu stupanja na snagu ove (revidirane) Konvencije u skladu sa člancima 14., 15. i 16. Konvencije;
iv. bilo kom drugom aktu, obavijesti ili komunikaciji u vezi s ovom (revidiranom) Konvencijom.

Potvrđujući ovo, dolje potpisani, koji su zato ovlašteni, potpisali su ovu (revidiranu) Konvenciju.

Sastavljeno u Valletti, šesnaestog siječnja 1992., na engleskom i francuskom jeziku, i oba teksta su jednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji će biti položen u arhivi Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe će dostaviti ovjerene preslike teksta ove Konvencije svakoj državi članici Vijeća Europe, drugim Državama članicama Europske konvencije o kulturi, i svim državama koje nisu članice Vijeća Europe, ili Europskoj ekonomskoj zajednici, a pozvane su na pristupanje ovoj (revidiranoj) Konvenciji.

KONVENCIJA O EUROPSKIM KRAJOBRAZIMA

(Vijeće Europe, Firenca, 20. listopada 2000., NN MU 12/02)

PREAMBULA

Države članice Vijeća Europe i potpisnice ovoga dokumenta,

Smatrajući da je cilj Vijeća Europe uspostaviti veće jedinstvo između svojih članica u svrhu zaštite i ostvarivanja uzora i načela koji predstavljaju njihovu zajedničku baštinu, te da se taj cilj provodi poglavito sporazumima u gospodarskom i socijalnom području;

Želeći ostvariti održivi razvoj temeljen na uravnoteženom i skladnom odnosu socijalnih potreba, gospodarskih aktivnosti i okoliša;

Uzimajući u obzir, da krajobraz ima važnu ulogu javnog interesa na području kulture, ekologije, okoliša i društva te da predstavlja bogatstvo koje pogoduje gospodarskoj aktivnosti čijom se zaštitom, upravljanjem i planiranjem može doprinijeti stvaranju radnih mjesta;

Svjesne da krajobraz doprinosi stvaranju lokalnih kultura i osnovna je sastavnica europske prirodne i kulturne baštine, doprinoseći dobrobiti čovjeka i jačanju europskog identiteta;

Priznajući da je krajobraz važan dio kvalitete života ljudi, gdje god živjeli u gradskim područjima i na selu, u degradiranim područjima kao i onima vrlo očuvane kvalitete života, u područjima priznatim po iznimnoj ljepoti kao u i svakodnevnom okruženju;

Uzimajući u obzir da razvoj poljoprivrede, šumarstva, industrijskih i rudarskih proizvodnih metoda, te regionalnog planirnja, urbanističkog planiranja, prometa, infrastrukture, turizma i rekreacije te, na općenitijoj razini, promjene u svjetskom gospodarstvu vrlo često ubrzavaju preobrazbu krajobraza;

Nastojeći se odazvati želji javnosti za uživanjem u krajobrazima visoke odlike te za aktivnom ulogom u razvoju krajobraza;

U uvjerenju da je krajobraz vrlo važan za dobrobit pojedinca i društva te da njegova zaštita, upravljanje i planiranje nameću prava i obaveze za svakog;

S obzirom na postojeće propise na međunarodnoj razini iz područja zaštite i upravljanja prirodnom i kulturnom baštinom, regionalnog i prostornog planiranja, lokalne samouprave i prekogranične suradnje, a poglavito s obzirom na Konvenciju o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bern, 19. rujna 1979.), Konvenciju o zaštiti arhitektonskog blaga Europe (Granada, 3. listopada 1985.), Europsku konvenciju o zaštiti arheološke baštine (revidirano izdanje) (Valletta, 16. siječnja 1992.), Europsku konvenciju o prekograničnoj suradnji između teritorijalnih zajednica ili vlasti (Madrid, 21. svibnja 1980.) i njene dodatne protokole, Europsku povelju o lokalnoj samoupravi (Strasbourg, 15. listopada 1985.), Konvenciju o biološkoj raznolikosti (Rio de Janeiro, 5. lipnja 1992.), Konvenciju o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (Pariz, 16. studenog 1972.) i Konvenciju o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju u okolišu i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Aarhus, 25. lipnja 1998.);

Pozivajući se na to da kvaliteta i raznolikost europskih krajobraza čini zajedničko bogatstvo te da je važno surađivati u svrhu njegove zaštite, upravljanja i planiranja;

Nastojeći da novi propis bude posvećen isključivo zaštiti, upravljanju i planiranju svih
krajobraza u Europi.

Sporazumjele su se kako slijedi:

Poglavlje I. - OPĆE ODREDBE

Članak 1.
Definicije

U svrhu ove Konvencije:

a. "Krajobraz" znači određeno područje, viđeno ljudskim okom, čija je narav rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika;
b. "Krajobrazna politika" znači odnos nadležnih javnih vlasti kojim ove izražavaju opća načela, strategije i smjernice koje omogućuju poduzimanje određenih mjera s ciljem zaštite, upravljanja i planiranja krajobraza;
c. "Cilj kvalitete krajobraza" znači, za određeni krajobraz, stav nadležnih javnih vlasti kojom izražavaju težnje javnosti u pogledu značajki krajobraza iz njihovog neposrednog okruženja;
d. "Zaštita krajobraza" znači djelovanje, u cilju zaštite i održavanja značajnih ili karakterističnih obilježja takvog krajobraza, što se opravdava njegovom vrijednošću kao baštine, a koja je proizašla iz prirodne konfiguracije i/ili ljudske aktivnosti;
e. "Upravljanje krajobrazom" znači djelovanje, sa stajališta održivog razvoja, radi osiguranja redovite brige o krajobrazu, s ciljem vođenja i usklađenja promjena nastalih uslijed socijalnih, gospodarskih procesa i procesa u okolišu;
f. "Planiranje krajobraza" znači djelovanje uvelike usmjereno na budućnost, s ciljem unapređenja, obnove ili stvaranja krajobraza.

Članak 2.
Opseg

Uz primjenu odredbi sadržanih u članku 15., ova se Konvencija odnosi na cjelokupno područje stranaka i obuhvaća prirodna, ruralna, gradska i prigradska područja. Konvencija obuhvaća kopno, područja kopnenih voda i morskih područja. Odnosi se na krajobraze koji se mogu smatrati iznimnim kao i na uobičajene ili degradirane krajobraze.

Članak 3.
Ciljevi

Konvencija ima ciljeve promicati zaštitu krajobraza, upravljanje i planiranje te organizirati europsku suradnju o pitanjima krajobraza.

Poglavlje II. - NACIONALNE MJERE

Članak 4.
Podjela odgovornosti

Svaka će stranka provoditi ovu Konvenciju, a osobito članak 5. i 6., prema vlastitoj podjeli nadležnosti, a u skladu sa svojim ustavnim načelima i upravnim uređenjem, te poštujući načelo supsidijarnosti i uzimajući u obzir Europsku povelju o lokalnoj samoupravi. Svaka će stranka, bez kršenja odredbi ove Konvencije, uskladiti njezinu provedbu s vlastitim politikama.

Članak 5.

Opće mjere

Svaka se stranka obvezuje:

a. da će krajobraze zakonom priznati kao bitnu sastavnicu čovjekovog okruženja, izraz raznolikosti zajedničke kulturne i prirodne baštine, te temelj identiteta područja;
b. da će uspostaviti i provoditi krajobrazne politike koje imaju za cilj zaštitu krajobraza, upravljanje i planiranje, donošenjem posebnih mjera određenih člankom 6.;
c. da će uspostaviti postupke sudjelovanja javnosti, lokalnih i regionalnih vlasti te drugih strana koje su zainteresirane za određivanje i provedbu krajobraznih politika navedenih u stavku b. ovoga članka;
d. da će ugraditi krajobraz u svoje politike regionalnog i urbanističkog planiranja te u svoje politike u vezi s kulturom, zaštitom okoliša, poljoprivredom, socijalnom i gospodarskom politikom, kao i u sve druge politike koje bi mogle izravno ili neizravno utjecati na krajobraz.

Članak 6.

Posebne mjere

A. Jačanje svijesti

Svaka se stranka obvezuje jačati svijest građana, privatnih organizacija i javnih vlasti o vrijednostima krajobraza, njihovoj ulozi i promjenama u njima.

B. Obučavanje i obrazovanje

Svaka se stranka obvezuje da će poticati:

a. obuku stručnjaka za ocjenjivanje krajobraza i radnje koje se u njemu odvijaju;
b. višedisciplinarne programe obuke za krajobraznu politiku, zaštitu, upravljanje i planiranje i to za stručnjake iz privatnog i javnog sektora i udruge;
c. školske i sveučilišne tečajeve, iz odgovarajućih područja, baveći se vrijednostima koje se pridaju krajobrazima i pitanjima u vezi s njihovom zaštitom, upravljanjem i planiranjem.

C. Identifikacija i procjena

1. Aktivnim sudjelovanjem zainteresiranih stranaka, kako je određeno u članku 5.c., te s ciljem unapređivanja znanja o vlastitim krajobrazima, svaka stranka obvezuje se da će:

a. i. identificirati vlastite krajobraze diljem državnog područja;
   ii. analizirati njihove značajke te snage i pritiske uslijed kojih se krajobrazi mijenjaju;
   iii. primiti na znanje promjene;

b. procijeniti tako identificirane krajobraze, vodeći računa o osobitim vrijednostima koje im pridaju zainteresirane strane i odnosno stanovništvo.

2. Postupci takve identifikacije i procjene vodit će se razmjenom iskustava i metodologije, organiziranom između stranaka na europskoj razini u skladu s člankom 8.

D. Ciljevi kakvoće krajobraza

Svaka se stranka obvezuje odrediti ciljeve kvalitete krajobraza za identifikaciju i procjenu krajobraza, i to nakon postupka sudjelovanja javnosti u skladu s člankom 5.c.

E. Provedba

Svaka se stranka obvezuje da će u svrhu učinkovitosti krajobraznih politika uspostaviti instrumente s ciljem zaštite, upravljanja i/ili planiranja krajobraza.

Poglavlje III. - EUROPSKA SURADNJA

Članak 7.

Međunarodne politike i programi

Stranke se obvezuju da će surađivati pri razmatranju opsega krajobraza u međunarodnim politikama i programima, te će preporučiti, kada je to moguće, uključivanje u razmatranje istih.

Članak 8.

Uzajamna pomoć i razmjena informacija

Stranke se obvezuju surađivati kako bi povećale djelotvornost mjera poduzetih na temelju drugih članaka ove Konvencije, a osobito će:

a. pružati jedna drugoj tehničku i znanstvenu pomoć u pitanjima krajobraza ujedinjavanjem i razmjenom iskustava, i rezultata istraživačkih projekata;
b. promicati razmjenu stručnjaka za krajobraze, osobito u svrhu obučavanja i informiranja;
c. razmjenjivati informacije o svim pitanjima sadržanim u odredbama ove Konvencije.

Članak 9.

Prekogranični krajobrazi

Stranke će poticati prekograničnu suradnju na lokalnoj i regionalnoj razini i, prema potrebi, izrađivati i provoditi zajedničke krajobrazne programe.

Članak 10.

Praćenje provedbe Konvencije

1. Ministarski odbor Vijeća Europe imenovat će postojeće nadležne Odbore stručnjaka osnovane temeljem članka 17. Statuta Vijeća Europe odgovornim za praćenje provedbe Konvencije.

2. Nakon svakoga sastanka Odbora stručnjaka, glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će Ministarskom odboru izvještaj o izvršenom i o postupanju prema Konvenciji.

3. Odbori stručnjaka predložit će Ministarskom odboru mjerila za dodjelu i pravila temeljem kojih se uređuje Nagrada za krajobraz Vijeća Europe.

Članak 11.

Nagrada za krajobraz Vijeća Europe

1. Nagrada za krajobraz Vijeća Europe je odličje koje se može dodijeliti lokalnim i regionalnim vlastima i njihovim grupacijama koje su uvele, kao dio krajobrazne politike stranaka ove Konvencije, politiku ili mjere za zaštitu, upravljanje i/ili planiranje njihova krajobraza, a koje su se pokazale trajno djelotvornim te stoga mogu služiti kao primjer drugim teritorijalnim vlastima u Europi. Odličje se također može dodijeliti nevladinim udrugama koje su dale posebno značajne doprinose zaštiti, upravljanju ili planiranju krajobraza.

2. Prijave za nagradu za krajobraz Vijeća Europe stranke podnose Odborima stručnjaka navedenim u članku 10. Prijaviti se mogu prekogranične lokalne i regionalne vlasti kao i grupacije zainteresiranih lokalnih regionalnih vlasti, pod uvjetom da zajednički upravljaju odnosnim krajobrazom.

3. Na prijedlog Odbora stručnjaka navedenih u članku 10. Ministarski odbor odredit će i objaviti mjerila za dodjelu Nagrade za krajobraz Vijeća Europe, donijeti odgovarajuća pravila i dodijeliti Nagradu.

4. Dodjelom Nagrade za krajobraz Vijeća Europe želi se primatelje nagrade poticati na osiguranje održive zaštite, upravljanje i/ili planiranje odnosnim područjima krajobraza.

Poglavlje IV. - ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 12.

Odnos prema drugim propisima

Odredbe ove Konvencije neće utjecati na strože odredbe u vezi s zaštitom krajobraza, upravljanjem i planiranjem sadržanim u drugim postojećim ili budućim obvezujućim nacionalnim ili međunarodnim propisima.

Članak 13.

Potpisivanje, ratifikacija i stupanje na snagu

1. Ova je Konvencija otvorena za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe. Ona podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju polažu se kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

2. Ova Konvencija stupa na snagu prvoga dana koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma kada je deset država članica Vijeća Europe izrazilo svoj pristanak da budu vezane Konvencijom, u skladu s odredbama prethodnog stavka.

3. Za svaku državu potpisnicu koja naknadno izrazi svoj pristanak da njome bude vezana, Konvencija stupa na snagu prvoga dana koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma polaganja njezine isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 14.

Pristup

1. Nakon stupanja ove Konvencije na snagu, Ministarski odbor Vijeća Europe može pozvati Europsku zajednicu da pristupi Konvenciji i svaku europsku državu nečlanicu Vijeća Europe, većinskom odlukom kako je predviđeno člankom 20.d. Statuta Vijeća Europe, te jednoglasnom odlukom država stranaka s pravom zastupljenosti u Ministarskom odboru.

2. Za svaku državu koja joj pristupi, ili za Europsku zajednicu u slučaju njenoga pristupanja, ova Konvencija stupa na snagu prvoga dana koji slijedi nakon razdoblja od tri mjeseca od datuma polaganja isprave o pristupu kod glavnoga tajnika Vijeća Europe.

Članak 15.

TERITORIJALNA PRIMJENA

1. Svaka država ili Europska zajednica može, u trenutku potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, odrediti na koje će se područje ili područja primjenjivati ova Konvencija.

2. Svaka stranka može, kasnije u svako doba, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Konvencije na svako drugo područje određeno u izjavi. Konvencija za takvo područje proizvodi učinak prvoga dana koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma kada je glavni tajnik primio izjavu.

3. Svaka izjava dana na temelju prethodna dva stavka može se, glede svakoga područja određenoga u takvoj izjavi, povući notifikacijom upućenom

glavnom tajniku. Takvo povlačenje proizvodi učinak prvoga dana koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma kada glavni tajnik primi notifikaciju.

Članak 16.
Otkaz

1. Svaka stranka može, u svako doba otkazati ovu Konvenciju notifikacijom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe.

2. Takav otkaz proizvodi učinak prvoga dana koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma kada je glavni tajnik primio notifikaciju.

Članak 17.
Izmjene

1. Svaka stranka ili Odbori stručnjaka navedeni u članku 10. mogu predlagati izmjene i dopune ove Konvencije.

2. O svakom prijedlogu izmjene i dopune obavijestit će se glavnoga tajnika Vijeća Europe koji će to priopćiti državama članicama Vijeća Europe, drugim strankama i svakoj europskoj državi nečlanici koja je, u skladu s odredbama članka 14. pozvana da pristupi ovoj Konvenciji.

3. Odbori stručnjaka navedeni u članku 10. ispitat će svaku predloženu izmjenu i dopunu i podnijet će tekst koji je usvojen većinski od tri četvrtine predstavnika stranaka, Ministarskom odboru na usvajanje. Po većinskom usvajanju od strane Ministarskog odbora predviđenim člankom 20.d. Statuta Vijeća Europe, te jednoglasnom odlukom država stranaka s pravom zastupljenosti u Ministarskom odboru, tekst će biti proslijeđen strankama na prihvat.

4. Svaka izmjena stupa na snagu u odnosu na stranke koje su istu prihvatile prvoga dana koji slijedi nakon razdoblja od tri mjeseca od datuma kada su tri države članice Vijeća Europe izvijestile glavnoga tajnika o svom prihvatu. Za svaku stranku, koja naknadno prihvati izmjenu i dopunu, ista će stupiti na snagu prvoga dana koji slijedi nakon razdoblja od tri mjeseca od datuma kada je rečena stranka izvijestila glavnoga tajnika o svom prihvatu.

Članak 18.
Notifikacija

Glavni tajnik Vijeća Europe obavijestit će države članice Vijeća Europe, svaku državu koja je pristupila ovoj Konvenciji ili Europsku zajednicu, ako je pristupila, o sljedećem:

a. svakom potpisu;
b. polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu;
c. svakom datumu stupanja ove Konvencije u skladu s člankom 13., 14. i 15.;
d. svakoj izjavi danoj prema odredbama članka 15.;
e. svakom otkazu prema članku 16.;
f. svakom prijedlogu izmjena i dopuna, svakoj izmjeni i dopuni usvojenoj u skladu s člankom 17. i datumu kada ista stupa na snagu;
g. svakom drugom dokumentu, notifikaciji, informacijama ili priopćenjima u vezi s ovom Konvencijom.

U potvrdu toga, niže potpisani, za to propisano ovlašteni, potpisali su ovu Konvenciju.

Sastavljeno u Firenci, 20. listopada 2000. u jednom primjerku na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, koja se pohranjuju u arhivi Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će ovjerene prijepise svakoj državi članici Vijeća Europe, svakoj državi ili Europskoj zajednici pozvanoj da pristupi ovoj Konvenciji.

4

OKVIRNA KONVENCIJA O VRIJEDNOSTI KULTURNE BAŠTINE ZA DRUŠTVO

(Vijeće Europe, NN, MU 5/07)

Preambula

Države članice Vijeća Europe, potpisnice ove Konvencije,

Uzimajući u obzir da je jedan od ciljeva Vijeća Europe ostvarivanje više razine jedinstva između članica u cilju očuvanja i njegovanja ideala i načela utemeljenih na poštivanju ljudskih prava, demokraciji i vladavini prava kao njihove zajedničke baštine;

Svjesne potrebe da ljudi i ljudske vrijednosti budu središnji čimbenik proširene i međudisciplinarne koncepcije kulturne baštine;

Naglašavajući vrijednost i potencijal razboritog korištenja kulturne baštine kao resursa održivog razvoja i kvalitete života u društvu koje se neprekidno mijenja;

Priznavajući pravo svakog pojedinca da se bavi kulturnom baštinom po vlastitom izboru uz poštivanje prava i sloboda drugih kao aspekta prava na slobodno sudjelovanje u kulturnom životu sadržanog u Općoj deklaraciji Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima (1948.) i zajamčenog Međunarodnim paktom o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966.);

Uvjerene u potrebu uključivanja svih pripadnika društva u proces definiranja i upravljanja kulturnom baštinom koji je u tijeku;

Uvjerene u ispravnost načela vezanih uz politike na području baštine i obrazovnih inicijativa koje postupaju sa svakom kulturnom baštinom jednakopravno i na taj način promiču dijalog između kultura i vjera;

Pozivajući se na različite instrumente Vijeća Europe, osobito na Europsku kulturnu konvenciju (1954.), Konvenciju o zaštiti arhitektonskog blaga Europe (1985.), Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine (1992., revidirana) te Konvencija o europskom krajobrazu (2000.);

Uvjerene u važnost stvaranja paneuropskog okvira suradnje u dinamičnom procesu provođenja ovih načela;

Sporazumjele su se kako slijedi:

Odjeljak 1 - Ciljevi, definicije i načela

Članak 1.
Ciljevi Konvencije

Stranke ove Konvencije suglasne su:

a. priznati da su prava vezana uz kulturnu baštinu sastavni dio prava na sudjelovanje u kulturnom životu u skladu s definicijom iz Opće deklaracije o ljudskim pravima;
b. priznati pojedinačnu i zajedničku odgovornosti prema kulturnoj baštini;
c. naglasiti da očuvanje kulturne baštine i njezino održivo korištenje imaju za cilj ljudski razvoj i kvalitetu života;
d. poduzeti potrebne korake na primjeni odredaba ove Konvencije glede:
- uloge kulturne baštine u izgradnji miroljubivog i demokratskog društva te u procesima održivog razvoja i unapređenja kulturne raznolikosti;
- višeg stupnja sinergije u nadležnostima između svih zainteresiranih javnih, institucionalnih i privatnih subjekata.

Članak 2.
Definicije

U svrhe ove Konvencije,

a. kulturna baština je skupina dobara naslijeđenih iz prošlosti koje ljudi identificiraju, neovisno o vlasništvu, kao odraz i izričaj svojih vrijednosti, vjerovanja, znanja i tradicija koje su u stalnom procesu evoluiranja. Ona uključuje sve aspekte okoliša koji proistječu iz međusobnog djelovanja ljudi i mjesta u vremenu;
b. zajednica povezana baštinom sastoji se od pojedinaca koji specifične značajke kulturne baštine drže vrijednim i žele ih, u okviru javnih akcija, očuvati i prenijeti budućim naraštajima.

Članak 3.
Zajednička baština Europe

Stranke su suglasne poticati razumijevanje zajedničke europske baštine koja se sastoji od:

a. svih oblika kulturne baštine u Europi koji skupno tvore zajednički izvor sjećanja, razumijevanja, identiteta, kohezije i stvaralaštva, i
b. ideala, načela i vrijednosti koje proistječu iz iskustava stečenih tijekom

napretka i sukoba iz prošlosti a koje potiču razvitak miroljubivog i stabilnog društva utemeljenog na poštivanju ljudskih prava, demokraciji i vladavini prava.

Članak 4.

Prava i odgovornosti povezani s kulturnom baštinom

Stranke priznaju da:

a. svi, pojedinačno ili skupno, imaju pravo na korištenje kulturne baštine kao i na doprinos njezinom obogaćivanju;
b. svi, pojedinačno ili skupno, imaju obvezu poštivati kulturnu baštinu drugih na isti način kao i vlastitu a samim time i zajedničku baštinu Europe;
c. uživanje prava na kulturnu baštinu može podlijegati samo onim ograničenjima koja su nužna u demokratskom društvu za zaštitu javnog interesa i prava i sloboda drugih.

Članak 5.

Zakoni i politike koje se odnose na kulturnu baštinu

Stranke se obvezuju:

a. priznati javni interes vezan uz dijelove kulturne baštine u skladu njihovim značajem za društvo;
b. unaprijediti vrijednost kulturne baštine njezinom identifikacijom, proučavanjem, tumačenjem, zaštitom, očuvanjem i predstavljanjem;
c. osigurati, u specifičnom kontekstu svake od stranaka, postojanje zakonskih odredbi za provedbu prava na kulturnu baštinu kako je definirano u članku 4.;
d. poticati gospodarsko i socijalno ozračje koje podupire sudjelovanje u aktivnostima vezanim uz kulturnu baštinu;
e. unapređivati zaštitu kulturne baštine kao središnjeg čimbenika u uzajamno povezanim ciljevima održivog razvoja, kulturne raznolikosti i suvremenog stvaralaštva;
f. priznati vrijednost kulturne baštine smještene na područjima pod njihovom jurisdikcijom bez obzira na njezino porijeklo;
g. formulirati integrirane strategije koje bi olakšale provedbu odredaba ove Konvencije.

Članak 6.

Učinak Konvencije

Nijedna odredba ove Konvencije neće se tumačiti na način da:

a. ograničava ili ukida ljudska prava i temeljne slobode zaštićene međunarodnim instrumentima, osobito, Općom deklaracijom o ljudskim pravima i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda;
b. utječe na povoljnije odredbe vezane uz kulturnu baštinu i okoliš sadržane u drugom nacionalnom zakonodavstvu ili međunarodnim pravnim instrumentima;
c. stvara provediva prava.

Odjeljak 2 - Doprinos kulturne baštine društvu i ljudskom razvitku

Članak 7.

Kulturna baština i dijalog

Stranke preuzimaju obvezu putem javnih institucija i drugih nadležnih tijela:

a. poticati na razmatranje etike i načina predstavljanja kulturne baštine te poštivanje različitih tumačenja;
b. poticati procese pomirenja koji bi na ravnopravan način rješavali situacije u kojima različite zajednice pridaju protuslovljene vrijednosti istoj kulturnoj baštini;
c. razvijati svijest o kulturnoj baštini kao resursu koji olakšava miroljubivi suživot poticanjem povjerenja i uzajamnog razumijevanja u cilju rješavanja i sprječavanja sukoba;
d. integrirati ove pristupe u sve aspekte cjeloživotnog obrazovanja i stručnog usavršavanja.

Članak 8.

Okoliš, baština i kvaliteta života

Stranke se obvezuju na korištenje svih značajki kulturnog okoliša vezanih uz baštinu za:

a. obogaćivanje procesa gospodarskoga, političkog, socijalnog i kulturnog razvoja i planskog prostornog uređenja te po potrebi, izradu studija o utjecaju na kulturnu baštinu i usvajanja strategija ublažavanja posljedica;
b. unapređivanje integralnog pristupa politikama vezanim uz kulturnu, biološku, geološku i krajobraznu raznolikost u cilju postizanja ravnoteže između ovih elemenata;
c. jačanje socijalne kohezije za podizanje svijesti o zajedničkoj odgovornosti prema prostoru u kojem ljudi žive;
d. promicanje kvalitete kao cilja suvremenih intervencija u krajolik bez ugrožavanja njegovih kulturnih vrijednosti.

Članak 9.

Održivo korištenje kulturne baštine

U cilju očuvanja kulturne baštine stranke se obvezuju:

a. poticati poštovanje integriteta kulturne baštine poduzimanjem mjera koje će osigurati da odluke o promjenama budu utemeljene na razumijevanju danih kulturnih vrijednosti;
b. definirati i promicati načela održivog upravljanja te poticanja očuvanja;
c. poduzimati mjere koje će osigurati da svi opći tehnički standardi uzmu u obzir specifične zahtjeve očuvanja kulturne baštine;
d. poticati korištenje materijala, tehnika i vještina utemeljenih na tradiciji te ispitivanje mogućnosti njihove primjene u današnjim uvjetima;
e. poticati visokokvalitetni rad sustavima stručnih kvalifikacija i izdavanja dozvola pojedincima, poduzećima i institucijama.

Članak 10.

Kulturna baština i gospodarske aktivnosti

U cilju punog korištenja potencijala kulturne baštine kao čimbenika održivog gospodarskog razvoja, stranke se obvezuju:

a. podizati svijest o korištenju gospodarskog potencijala kulturne baštine;
b. priznavati specifični karakter i interese kulturne baštine pri izradi gospodarskih politika i
c. poduzimati mjere kojima bi osigurale da ove politike poštuju integritet kulturne baštine ne narušavajući njezine bitne vrijednosti.

Odjeljak 3 - Zajednička odgovornost za kulturnu baštinu i javno sudjelovanje

Članak 11.

Organiziranje javne odgovornosti za kulturnu baštinu

U upravljanju kulturnom baštinom, stranke se obvezuju:

a. promicati integrirani pristup i dobru obaviještenost javnih institucija u svim sektorima i na svim razinama;
b. izraditi pravne, financijske i stručne okvire koji omogućuju zajedničke akcije javne uprave, stručnjaka, vlasnika, investitora, poslovnih krugova, nevladinih organizacija i civilnog društva;
c. razvijati inovativne načine suradnje između institucija javne uprave i ostalih sudionika;
d. poštovati i poticati dobrovoljne inicijative koje dopunjuju aktivnosti tijela javne uprave;
e. poticati nevladine organizacije koje se bave očuvanjem baštine da djeluju u javnom interesu.

Članak 12

Pristup kulturnoj baštini i demokratsko sudjelovanje

Stranke se obvezuju:

a. poticati sve da sudjeluju u:
- procesu identifikacije, proučavanja, tumačenja, zaštite, očuvanja i predstavljanja kulturne baštine;
- javnom promišljanju i raspravama o mogućnostima i izazovima vezanim uz kulturnu baštinu;
b. pridavati značaj onim vrijednostima kojima svaka od zajednica povezanih baštinom pripisuje kulturnoj baštini s kojom se identificira;
c. priznavati značaj uloge dobrovoljnih organizacija kao partnera u aktivnostima i kao konstruktivnih kritičara politika vezanih uz kulturnu baštinu;
d. poduzimati mjere za unapređenje pristupa baštini, osobito mladih ljudi i invalida kako bi se razvila svijest o njezinoj vrijednosti, potrebi za održavanjem i očuvanjem te o koristima koje iz nje mogu proisteći.

Članak 13.

Kulturna baština i znanje

Stranke se obvezuju:

a. olakšavati integriranje elemenata kulturne baštine u nastavne programe na svim razinama obrazovanja, ne nužno kao predmeta za sebe već kao plodnog izvora proučavanja u okviru drugih predmeta;
b. jačati veze između obrazovanja o kulturnoj baštini i stručnog osposobljavanja;
c. poticati interdisciplinarno istraživanje kulturne baštine, zajednica povezanih baštinom, okoliša i njihove međusobne povezanosti;
d. poticati trajno stručno osposobljavanje i razmjenu znanja i vještina i unutar i izvan obrazovnog sustava.

Članak 14.

Kulturna baština i informacijsko društvo

Stranke se obvezuju na razvijanje digitalne tehnologije u cilju osiguravanja veće dostupnosti kulturnoj baštini i prednostima koje iz toga proistječu i to:

a. poticanjem inicijativa koje unapređuju kvalitetu sadržaja te nastoje osigurati raznolikost jezika i kultura u informacijskom društvu;
b. podržavanjem međunarodno kompatibilnih standarda za proučavanje, očuvanje, unapređenje i sigurnost kulturne baštine kao i za suzbijanje nedopuštene trgovine kulturnim dobrima;
c. poduzimanju koraka na ukidanju prepreka u dostupnosti informacijama o

kulturnoj baštini, osobito u obrazovne svrhe, istovremeno štiteći intelektualna prava;

d. sviješću o tome da izrada digitalnih sadržaja vezanih uz baštinu ne smije prejudicirati očuvanje postojeće baštine.

Odjeljak 4 - Praćenje i suradnja

Članak 15.

Akcije stranaka

Stranke se obvezuju:

a. izraditi, putem Vijeća Europe, sustav praćenja koji bi obuhvatio zakone, politiku i prakse vezane uz kulturnu baštinu sukladno načelima sadržanim u ovoj Konvenciji;

b. održavati, razvijati i unositi podatke u zajednički informacijski sustav, dostupan javnosti koji bi olakšao procjene o ispunjavanju obveza iz ove Konvencije svake od stranaka.

Članak 16.

Mehanizam praćenja

a. Odbor ministara, sukladno članku 17. Statuta Vijeća ministara imenovat će odgovarajući odbor ili naložiti jednom od postojećih odbora da prati primjenu Konvencije pri čemu će taj odbor biti ovlašten da donese poslovnik o radu;

b. Imenovani odbor:

- donosi, po potrebi, poslovnik o radu;
- upravlja zajedničkim informacijskim sustavom iz članka 15., prateći način na koji se svaka od obveza iz ove Konvencije ispunjava;
- na zahtjev jedne ili više stranaka, daje savjetodavno mišljenje o bilo kojem pitanju vezanom uz tumačenje Konvencije, uzimajući u obzir sve pravne isprave Vijeća Europe;
- na prijedlog bilo koje stranke ili stranaka, obavlja procjenu provedbe Konvencije;
- potiče međusektorsku primjenu ove Konvencije suradnjom s drugim odborima i sudjelovanjem u inicijativama Vijeća Europe;
- izvještava Odbor ministara o svojim aktivnostima.

Odbor može u svoje aktivnosti uključiti stručnjake i promatrače.

Članak 17.

Suradnja na aktivnostima praćenja rezultata

Stranke se obvezuju surađivati međusobno i preko Vijeća Europe u ostvarivanju ciljeva i načela ove Konvencije, a osobito u poticanju priznavanja zajedničke baštine Europe, i to:

a. izradom i provedbom strategija za suradnju u rješavanju prioriteta identificiranih tijekom procesa praćenja;

b. poticanjem multilateralnih i prekograničnih aktivnosti i izradom mreža regionalne suradnje u cilju provođenja ovih strategija;

c. razmjenom, razvojem, kodificiranjem i osiguravanjem širenja dobrih praksi;

d. obavještavanjem javnosti o ciljevima i provedbi ove Konvencije.

Bilo koja od stranaka može, na temelju sporazuma, ući u financijske dogovore radi lakše realizacije međunarodne suradnje.

Članak 18.

Potpisivanje i stupanje na snagu

a. Ova je Konvencija otvorena za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe.

b. Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju polažu se kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

c. Ova Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma na koji je deset država članica Vijeća Europe izrazilo svoj pristanak biti vezane Konvencijom u skladu s odredbama prethodnog stavka.

d. U odnosu na svaku državu potpisnicu koja naknadno izrazi svoj pristanak biti vezana Konvencijom, Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma polaganja isprava o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 19.

Pristupanje

a. Nakon stupanja na snagu ove Konvencije, Odbor ministara Vijeća Europe može pozvati bilo koju državu koja nije članica Vijeća Europe te Europsku uniju da pristupi Konvenciji većinskom odlukom iz članka 20.d Statuta Vijeća Europe i jednoglasnom odlukom predstavnika država ugovornica koje imaju pravo biti članice Odbora.

b. U odnosu na svaku državu koja pristupa, ili Europsku uniju u slučaju njezinog pristupanja, ova Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji

slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma polaganja isprave o pristupu kod Glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 20.
Teritorijalna primjena

a. Svaka država može, prigodom potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, pobliže označiti područje ili područja na koje će se primjenjivati ova Konvencija.
b. Svaka stranka može naknadno, u bilo koje vrijeme, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Konvencije na bilo koje drugo područje navedeno u toj izjavi. U odnosu na to područje, Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma na koji je glavni tajnik primio takvu izjavu.
c. Svaka izjava dana u skladu s prethodna dva stavka može, u odnosu na svako područje navedeno u takvoj izjavi, biti povučena obaviješću o tome glavnom tajniku. Povlačenje proizvodi učinak prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma kada je glavni tajnik primio takvu izjavu.

Članak 21.
Otkazivanje

a. Svaka stranka može u svako doba otkazati ovu Konvenciju pisanom obaviješću upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe.
b. Takvo otkazivanje stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka razdoblja od šest mjeseci od datuma kada je glavni tajnik primio obavijest.

Članak 22.
Izmjene i dopune

a. Svaka stranka te Odbor spomenut u članku 16. mogu predložiti izmjene i dopune ove Konvencije.
b. Svi prijedlozi izmjena i dopuna upućuju se Glavnom tajniku Vijeća Europe koji ih prosljeđuje državama članicama Vijeća Europe, drugim strankama i državama koje nisu članice, a koje su pozvane da pristupe ovoj Konvenciji u skladu s člankom 19.
c. Odbor će ispitati sve predložene izmjene i dopune i dostaviti tekst usvojen većinom od tri četvrtine predstavnika stranaka u Odboru ministara na usvajanje. Usvajanjem od strane Odbora ministara većinom glasova iz članka 20.d Statuta Vijeća Europe i jednoglasnim glasovanjem država stranaka koje imaju pravo na predstavnika u Odboru ministara, tekst će se uputiti strankama na prihvaćanje.

d. Svaka izmjena i dopuna stupa na snagu za stranke koje su je prihvatile prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma na koji je deset država članica Vijeća Europe izvijestile glavnog tajnika Vijeća Europe o prihvatu izmjena I dopuna. U odnosu na svaku stranku koja je naknadno prihvati, izmjena I dopuna stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od datuma na koji je odnosna stranka izvijestila glavnog tajnika o prihvatu izmjene I dopune.

Članak 23.
Obavijesti

Glavni tajnik Vijeća Europe obavještava države članice Vijeća Europe, svaku državu koja je pristupila ili je pozvana da pristupi ovoj Konvenciji, te Europsku uniju ako je ona pristupila ili je pozvana da pristupi, o:

a. Svakom potpisu;
b. polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu;
c. svakom datumu stupanja na snagu ove Konvencije u skladu s odredbama članaka 18.,19. i 20.;
d. svakoj predloženoj izmjeni i dopuni ove Konvencije u skladu s odredbama članka 22.;
e. svakom drugom činu, obavijesti ili priopćenju u svezi s ovom Konvencijom.

U potvrdu toga su potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali ovu Konvenciju.

Sastavljeno u Farou, dana 27. listopada 2005., na engleskom i francuskom, s tim da su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom jedinom primjerku, koji ostaje pohranjen u arhivu Vijeća Europe.

Glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će ovjerenu presliku svakoj državi članici Vijeća Europe i svakoj državi pozvanoj da pristupi ovoj Konvenciji.

EUROPSKA KONVENCIJA ZA ZAŠTITU AUDIOVIZUALNE BAŠTINE

(Vijeće Europe, NN, MU 5/07)

Uvod

Države članice Vijeća Europe, ostale države stranke Europske kulturne konvencije i članice Europske zajednice, potpisnice ove Konvencije

Uzimajući u obzir da je cilj Vijeća Europe postizanje više razine zajedništva između članica, osobito u cilju očuvanja i njegovanja ideala i načela koja su njihova zajednička ostavština,

Uzimajući u obzir da baština Europe odražava kulturni identitet i raznolikost njezinih naroda,

Uzimajući u obzir da su snimljeni filmski materijali sastavni dio europske kulturne baštine te da će države poduzeti mjere da osiguraju njihovo očuvanje i zaštitu za buduće naraštaje,

Uzimajući u obzir da su snimljeni filmski materijali oblik kulturnog izričaja koji odražava suvremeno društvo te da su iznimno sredstvo za bilježenje svakodnevnih događaja, temelja naše povijesti i odraza naše civilizacije,

Svjesne krhkosti snimljenih filmskih materijala i opasnosti koje prijete njihovom opstanku i prenošenju budućnim generacijama,

Naglašavajući važnost preuzetih obveza stranaka u pogledu očuvanja, restauriranja i stavljanja na raspolaganje ove baštine,

Odlučne da surađuju i poduzimanje zajedničke akcije u cilju očuvanja i osiguravanja kontinuiteta audiovizualne kulturne baštine,

Uzimajući u obzir važeće međunarodne sporazume za zaštitu autorskih prava i srodnih prava,

Uzimajući u obzir aktivnosti ostalih međunarodnih tijela na području zaštite audiovizualne baštine,

Sporazumjele su se kako slijedi:

Poglavlje I. Uvod

Članak 1.

Cilj Konvencije

Cilj Konvencije je da osigura zaštitu europske audiovizualne baštine i njezinog uvažavanja kao oblika umjetnosti i zapisa o našoj povijesti putem njezinog prikupljanja, očuvanja i dostupnosti snimljenih materijala za kulturne, znanstvene i istraživačke svrhe, u javnom interesu.

Članak 2.

Definicije

Za svrhe ove Konvencije:

a) "pokretni slikovni materijal" označava bilo koju skupinu pokretnih slika zabilježenih bilo kojim sredstvom i na bilo kojem mediju, sa i bez zvuka, sa sposobnošću prenošenja dojma o kretanju,

b) "kinematografsko djelo" označava snimljeni materijal bilo koje duljine, osobito umjetnička kinematografska djela, animirane i dokumentarne filmove namijenjene prikazivanju u kinima,

c) "arhivsko tijelo" odnosi se na bilo koju instituciju koju stranka odredi da provodi funkciju pohranjivanja obveznog primjerka snimljenog materijala,

d) "tijelo za dobrovoljno pohranjivanje" odnosi se na bilo koju instituciju koju stranka odredi za tu svrhu.

Članak 3.

Područje primjene

1) Stranke Konvencije primjenjivat će odredbe ove Konvencije na sva kinematografska djela od dana njezinog stupanja na snagu.

2) Prema protokolima izrađenim sukladno članku 18. ove Konvencije, primjena Konvencije bit će proširena na pokretni slikovni materijal različit od kinematografskih djela, poput televizijskih produkcija.

Članak 4.

Autorska prava i srodna prava

Obveze iz ove Konvencije neće ni na koji način utjecati na odredbe iz međunarodnih ugovora vezanih uz zaštitu autorskih i srodnih prava. Nijedna odredba ove Konvencije ne može se tumačiti u smislu koji bi doveo u sumnju takvu zaštitu.

Poglavlje II. Obvezna pohrana

Članak 5.

Opća obveza pohrane

1) Svaka će stranka uvesti, putem zakonodavnih ili drugih odgovarajućih sredstava, obvezu pohranjivanja pokretnog slikovnog materijala koji čini dio njezine audiovizualne baštine proizvedene ili stvorene u koprodukciji na državnom području te stranke.

2) Svaka stranka slobodna je osigurati izuzeće od obveznog pohranjivanja ako je snimljeni materijal zakonski pohranjen u jednoj od ostalih zainteresiranih stranaka.

Članak 6.

Imenovanje i zadaće arhivskih tijela

1) Svaka će stranka imenovati jedno ili više arhivskih tijela čija će zadaća biti osiguravanje zaštite, dokumentiranja, restauriranja i dostupnosti radi mogućnosti uvida u pokretni slikovni materijal.

2) Imenovana tijela mogu biti privatna ili javna, pri čemu nijedna fizička ili pravna osoba koja se prvenstveno bavi profitnim djelatnostima na području medija ne može ih ni izravno ni neizravno kontrolirati.

3) Stranke se obvezuju nadgledati izvršavanje zadaća koje su prenijete arhivskim tijelima.

Članak 7.

Tehnička i financijska sredstva

Svaka će stranka osigurati da arhivska tijela imaju potrebna sredstva za izvršavanje svojih zadaća u skladu s člankom 6. stavkom 1. ove Konvencije.

Članak 8.

Uvjeti obvezne pohrane

1) Svaka će stranka imenovati fizičke ili pravne osobe koje će imati obvezu pohranjivati pokretni slikovni materijal. Stranka će osigurati uvjete za ovu pohranu. Naročito će osigurati da arhivska tijela dobiju izvornike pokretnog slikovnog materijala ili materijala iz kojih se može rekonstruirati kvaliteta jednaka izvornicima.

2) Materijal će biti pohranjen najkasnije u roku od dvanaest mjeseci od prvog javnog prikazivanja konačne verzije ili u bilo kojem drugom razumnom roku koji odredi stranka. Ako pokretni slikovni materijal nije javno prikazan, vremenski rok će početi nakon završetka produkcije.

Članak 9.

Restauracija pohranjenog gradiva

1) Svaka će stranka poticati i promovirati restauraciju obvezno pohranjenog pokretnog slikovnog materijala koji predstavlja dio njezine audiovizualne baštine a čija je fizička kvaliteta narušena.

2) Svaka stranka može odgovarajućim zakonskim odredbama dopustiti kopiranje obvezno pohranjenog pokretnog slikovnog materijala u svrhu restauracije.

Članak 10.

Izvanredne mjere

Svaka će stranka poduzeti odgovarajuće mjere kako bi osigurala zaštitu pokretnog slikovnog materijala koji predstavlja dio njezine audiovizualne baštine a koji je izložen prijetećoj opasnosti koja bi mogla ugroziti njegovo materijalno postojanje, ako nije na drugi način zaštićen na temelju uvjeta koji se odnose na obveznu pohranu.

Poglavlje III. Dobrovoljna pohrana

Članak 11.

Promicanje dobrovoljne pohrane

Svaka će stranka poticati i promicati dobrovoljnu pohranu pokretnih slikovnih materijala koji predstavljaju dio njezine audiovizualne baštine, uključujući i prateće materijale koji ne ispunjavaju uvjete iz članka 5. ove Konvencije.

Članak 12.

Dostupnost javnosti

Svaka će stranka poticati tijela u kojima se dobrovoljno pohranjuje pokretni slikovni materijal da u ugovorima s nositeljima prava navedu uvjete pod kojima se pokretni slikovni materijal može staviti na uvid javnosti.

Poglavlje IV. Opće odredbe koje se primjenjuju na arhivska tijela i na tijela za dobrovoljnu pohranu

Članak 13.

Zajedničke arhive

1) U cilju što učinkovitije realizacije ciljeva ove Konvencije, stranke mogu osnovati zajednička arhivska tijela kao i tijela za dobrovoljnu pohranu.

2) Arhivsko tijelo i tijelo za dobrovoljnu pohranu može biti jedna te ista ustanova, pod uvjetom da se primjenjuju odredbe specifične za svaku funkciju.

Članak 14.

Suradnja između arhivskih tijela i tijela za dobrovoljnu pohranu

Svaka će stranka poticati svoja arhivska tijela i tijela za dobrovoljnu pohranu na uzajamnu suradnju kao i na suradnju s tijelima drugih stranaka radi olakšavanja:

a) razmjene informacija o snimljenim filmskim materijalima,
b) popisivanja europske audiovizualne filmografije,
c) izrade standardnog postupka za pohranu, prikupljanje i ažuriranje pokretno slikovnog materijala i srodnih informacija,
d) izrade zajedničkog standarda za elektroničku razmjenu informacija,
e) zaštite opreme za prikazivanje snimljenog pokretnog slikovnog materijala.

Članak 15.

Ugovorni uvjeti pohrane

Svaka će stranka poticati arhivska tijela i tijela za dobrovoljnu pohranu na zaključivanje ugovora s pohraniteljima u kojima će se navesti prava i obveze u pogledu pohranjenog pokretnog slikovnog materijala. Osim ako nisu regulirani zakonom, takvi ugovori mogu sadržavati uvjete vezane uz odgovornost za bilo kakvu štetu nastalu na pohranjenom materijalu, privremenom ili trajnom povlačenju iz pohrane od strane nositelja prava, kao i naknade koje nositelji prava trebaju platiti za restauriranje ili druge usluge arhivskih tijela ili tijela za dobrovoljnu pohranu.

Poglavlje V. Praćenje primjene Konvencije

Članak 16.

Stalni odbor

1) Za svrhe primjene Konvencije osnovat će se Stalni odbor.

2) Svaka stranka može imati jednog ili više predstavnika u Stalnom odboru. Svaka stranka ima pravo glasa. Svaka država koja je stranka ove Konvencije ima jedan glas. U pogledu pitanja koja su pod njezinom nadležnosti, Europska zajednica koristit će pravo glasa i imati onoliki broj glasova koliki je broj njezinih država članica stranaka ove Konvencije. Europska zajednica neće koristiti svoje pravo glasa kada se radi o pitanjima koja ne spadaju pod njezinu nadležnost.

3) Europsku zajednicu ili bilo koju državu navedenu u članku 19. koja nije stranka ove Konvencije, u Stalnom odboru može predstavljati promatrač.

4) Stalni odbor saziva glavni tajnik Vijeća Europe. Prva sjednica Odbora održat će se u roku od šest mjeseci od stupanja ove Konvencije na snagu. Nakon toga Odbor će se sastajati kadgod jedna trećina stranaka ili Odbor ministara Vijeća Europe to zatraži ili na inicijativu glavnog tajnika Vijeća Europe u skladu s odredbama članka 18. stavka 2. ili na zahtjev jedne ili više stranaka u skladu s odredbama članka 17. stavka 1. c).

5) Za kvorum kod usvajanja odluka, potrebna je nazočnost većine stranaka. Sukladno odredbama članka 16. stavka 6. i članka 18. stavka 3., odluke Stalnog odbora donosit će se dvotrećinskom većinom glasova nazočnih stranaka.

6) Stalni odbor može zatražiti savjet stručnjaka kako bi izvršio svoju funkciju sukladnu ovoj Konvenciji. Odbor može na vlastitu inicijativu ili na zahtjev zainteresiranog tijela, pozvati bilo koje međunarodno ili nacionalno, vladino ili nevladino tijelo koje je tehnički kvalificirano na područjima koje pokriva ova Konvencija da uputi svog predstavnika u svojstvu promatrača na sve ili pojedine sjednice Odbora. Odluka o pozivanju takvih stručnjaka ili tijela donosit će se dvotrećinskom većinom glasova stranaka.

7) Stalni će odbor izraditi poslovnik u skladu s odredbama ove Konvencije.

Članak 17.

Funkcije i izvješća Stalnog odbora

1) Stalni odbor odgovoran je za ispitivanje djelovanja i provođenje ove Konvencije. Odbor može:

a) uputiti preporuke strankama u pogledu primjene ove Konvencije,
b) predložiti sve potrebne izmjene Konvencije i razmotriti predložene izmjene

u skladu s odredbama članka 18.,

c) istražiti, na zahtjev jedne ili više stranaka, bilo koje pitanje vezano uz tumačenje Konvencije,

d) dati preporuke Odboru ministara da pozove države, osim onih navedenih u članku 19., da pristupe ovoj Konvenciji.

2) Nakon svake sjednice Stalni će odbor proslijediti strankama i Odboru ministara Vijeća Europe izvješće o raspravama i svim odlukama koje su donijete.

Poglavlje VI. Protokoli i izmjene i dopune

Članak 18.

Protokoli i izmjene i dopune

1) Protokoli koji se odnose na pokretni slikovni materijal, osim kinematografskih djela, zaključivat će se u cilju izrade, u konkretnim područjima, načela sadržanih u ovoj Konvenciji.

2) Svaki prijedlog vezan uz protokol iz stavka 1. ili drugi prijedlog o izmjenama i dopunama takvog protokola, ili o izmjenama i dopunama ove Konvencije koji podnese stranka, Stalni odbor ili Odbor ministara proslijedit će glavnom tajniku Vijeća Europe koji će ih uputiti državama članicama Vijeća Europe, ostalim državama koje mogu pristupiti ovoj Konvenciji i Europskoj zajednici. Glavni tajnik Vijeća Europe sazvat će sjednicu Stalnog odbora najranije dva mjeseca nakon upućivanja prijedloga.

3) Stalni će odbor prijedlog razmatrati najranije dva mjeseca nakon njegovog upućivanja glavnom tajniku u skladu sa stavkom 2. Stalni će odbor podnijeti tekst odobren tročetvrtinskom većinom glasova stranaka Odboru ministara na usvajanje.

4) Svaka izmjena i dopuna ove Konvencije usvojena u skladu s prethodnim stavkom stupit će na snagu tridesetog dana nakon što sve stranke izvijeste glavnog tajnika o prihvaćanju istih. Ako je Odbor ministara usvojio izmjene i dopune ali još nisu stupile na snagu, države ili Europska zajednica ne mogu se obvezati na uvjete iz Konvencije bez istodobnog prihvaćanja izmjena i dopuna.

5) Odbor ministara će odlučiti o uvjetima stupanja na snagu protokola uz ovu Konvenciju te izmjenama i dopunama tih protokola na temelju teksta koji je predložio Stalni odbor u skladu sa stavkom 3.

Poglavlje VII. Završne odredbe

Članak 19.

Potpisivanje, ratifikacija, prihvat, odobrenje

Ova Konvencija otvorena je za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe, drugim državama potpisnicama Europske kulturne konvencije i Europskoj zajednici. Podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju polažu se kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 20.

Stupanje na snagu

1) Ova Konvencija stupit će na snagu prvoga dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka tromjesečnog razdoblja od dana kada pet država, uključujući najmanje četiri države članice Vijeća Europe iskažu svoj pristanak da budu vezane Konvencijom u skladu s odredbama članka 19.

2) Za svaku potpisnicu koja naknadno iskaže svoj pristanak da bude vezana Konvencijom ona stupa na snagu prvoga dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka tromjesečnog razdoblja od dana polaganja njezine isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 21.

Odnosi između Konvencije i prava Zajednice

U svojim međusobnim odnosima, stranke Konvencije članice Europske zajednice pridržavat će se propisa Zajednice i iz tog razloga neće primijeniti pravila koja proistječu iz ove Konvencije osim u slučajevima kada ne postoji pravilo Zajednice koje se odnosi na konkretno pitanje o kojemu je riječ.

Članak 22.

Pristupanje drugih država

1) Nakon što ova Konvencija stupi na snagu, Odbor ministara Vijeća Europe može, nakon konzultiranja stranaka, pozvati svaku državu na koju se ne odnosi članak 19. da pristupi Konvenciji na temelju odluke donošene većinom glasova u skladu s člankom 20.d Statuta Vijeća Europe, te jednoglasnom odlukom predstavnika država ugovornica koje imaju pravo biti u Odboru ministara.

2) Za svaku pristupajuću državu, Konvencija će stupiti na snagu prvoga dana u mjesecu nakon isteka tromjesečnog razdoblja od dana polaganja isprava o pristupu kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 23.
Teritorijalna primjena

1) Svaka država ili Europska zajednica može, u vrijeme potpisivanja ili polaganja isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, navesti područje ili područja na koje će se ova Konvencija primjenjivati.

2) Svaka stranka može, u bilo koje vrijeme, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Konvencije na bilo koje drugo područje navedeno u izjavi. U odnosu na to područje, Konvencija će stupiti na snagu prvoga dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka tromjesečnog razdoblja od dana kad glavni tajnik primi takvu izjavu.

3) Svaka izjava dana na temelju dvaju prethodnih stavaka glede bilo kojeg područja označenog u takvoj izjavi, može se povući upućivanjem obavijesti glavnom tajniku. Povlačenje će stupiti na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka tromjesečnog razdoblja od dana kad glavni tajnik primi takvu obavijest.

Članak 24.
Rezerve

Nikakve se rezerve ne mogu stavljati na odredbe ove Konvencije.

Članak 25.
Otkaz

1) Svaka stranka može u bilo koje vrijeme otkazati ovu Konvenciju upućivanjem obavijesti glavnom tajniku Vijeća Europe.

2) Takvo otkazivanje stupit će na snagu prvoga dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka šestomjesečnog razdoblja od dana kada je glavni tajnik zaprimio obavijest.

Članak 26.
Notifikacije

Glavni tajnik Vijeća Europe izvijestit će države članice Vijeća Europe, ostale države koje mogu postati strankama ove Konvencije i Europsku zajednicu:

a) o svakom potpisivanju Konvencije,
b) o polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu,
c) o svim datumima stupanja na snagu ove Konvencije, u skladu s člancima 20., 22. i 23.,
d) o svim izmjenama i dopunama ili protokolima usvojenim u skladu s člankom 18., te datumu stupanja na snagu takvih izmjena i dopuna ili protokola,
e) o svakom drugom činu, notifikaciji ili priopćenju u vezi s ovom Konvencijom.

U potvrdu toga su potpisani, propisno za to ovlašteni, potpisali ovu Konvenciju

Sastavljeno u Strasbourgu, 8. studenoga 2001., na engleskom i francuskom jeziku pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji će biti pohranjen u arhivi Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će ovjerene preslike svakoj državi članici Vijeća Europe, ostalim državama strankama Europske kulturne konvencije, Europskoj zajednici i svim ostalim državama pozvanim da pristupe ovoj Konvenciji.

4

KONVENCIJE O ZAŠTITI KULTURNE BAŠTINE

UNIDROIT-OVA KONVENCIJA O UKRADENIM ILI NEZAKONITO IZVEZENIM KULTURNIM DOBRIMA

(Rim, 24. lipnja 1995. NN MU 5/00, 6/02)

Države ugovornice ove Konvencije,

Okupljene u Rimu na poziv Vlade Talijanske Republike od 7. do 24. lipnja 1995. na Diplomatskoj konferenciji za usvajanje Nacrta UNIDROIT-ove konvencije o međunarodnom povratu ukradenih ili nezakonito izvezenih kulturnih dobara,

Uvjerene u temeljnu važnost zaštite kulturne baštine i kulturne razmjene za promicanje razumijevanja među narodima, te širenja kulture za dobrobit čovječanstva i napredak civilizacije,

Duboko zabrinute zbog nezakonite trgovine kulturnim dobrima i nepopravljive štete koju ona često nanosi, kako samim dobrima tako i kulturnoj baštini nacionalnih, plemenskih, starosjedilačkih ili drugih zajednica, kao i baštini svih naroda, a posebno pljačkanjem arheoloških nalazišta te rezultirajući gubitkom nenadomjestive arheološke, povijesne i znanstvene informacije,

Odlučne da učinkovito pridonesu borbi protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima poduzimanjem važne mjere utvrđivanja zajedničkih, minimalnih pravnih pravila za restituciju i povrat kulturnih dobara između država ugovornica, sa svrhom poboljšanja očuvanja i zaštite kulturne baštine u interesu svih,

Naglašavajući da je ova Konvencija namijenjena olakšavanju restitucije i povrata kulturnih dobara, te da postojanje pravnih sredstava, poput naknade štete, potrebitih za učinkovitu restituciju i povrat u nekim državama, ne podrazumijeva da se takva pravna sredstva trebaju usvojiti u drugim državama,

Potvrđujući da usvajanje odredaba ove Konvencije ubuduće ni na koji način ne znači potvrđivanje zakonitosti protupravnih poslova bilo koje vrste koji su se zbili prije stupanja na snagu ove Konvencije,

Svjesne da sama ova Konvencija neće riješiti probleme nastale protupravnom trgovinom, već da se njome pokreće proces koji će pojačati međunarodnu kulturnu suradnju i poduprijeti pravu ulogu zakonite trgovine i međudržavnih sporazuma o kulturnoj razmjeni,

Prihvaćajući da provedbu ove Konvencije trebaju pratiti druge učinkovite mjere za zaštitu kulturnih dobara, kao što su stvaranje i uporaba evidencija, fizička zaštita arheoloških nalazišta i tehnička suradnja,

Uvažavajući rad raznih tijela na zaštiti kulturne baštine, posebno UNESCO-vu Konvenciju iz 1970. o nezakonitoj trgovini te razvoj pravila ponašanja u privatnom sektoru,

Dogovorile su se kao što slijedi:

I. poglavlje - Polje primjene i definicija

Članak 1.

Ova Konvencija se primjenjuje na zahtjeve koji imaju međunarodno značenje za:

(a) restituciju ukradenih kulturnih dobara;
(b) povrat kulturnih dobara odnesenih s teritorija države ugovornice protivno njezinu zakonodavstvu koje uređuje izvoz kulturnih dobara u svrhu zaštite njezine kulturne baštine (u daljnjem tekstu: "nezakonito izvezena kulturna dobra").

Članak 2.

U smislu ove Konvencije, kulturna dobra su oni predmeti koji su na vjerskoj ili svjetovnoj osnovi važni za arheologiju, pretpovijest, povijest, književnost, umjetnost ili znanost, a pripadaju jednoj od skupina popisanih u Dodatku ove Konvencije.

II. poglavlje - Restitucija ukradenih kulturnih dobara

Članak 3.

(1) Posjednik će vratiti kulturno dobro koje je bilo ukradeno.

(2) U smislu ove Konvencije, dobro koje je nezakonito iskopano ili zakonito iskopano a nezakonito zadržano, smatra se ukradenim, kada je to sukladno zakonu države u kojoj je iskopavanje obavljeno.

(3) Svaki zahtjev za restituciju treba podnijeti u roku od tri godine od trenutka kada je podnositelj saznao za mjesto u kojem se kulturno dobro nala-

zi i identitet posjednika, a u svakom slučaju u roku od pedeset godina od trenutka krađe.

(4) Međutim, podnošenje zahtjeva za restituciju kulturnog dobra, koje čini sastavni dio identificiranog spomenika ili arheološkog nalazišta, ili javne zbirke, nije podvrgnuto drugom vremenskom ograničenju osim ograničenja od tri godine računajući od trenutka kad je podnositelj saznao za mjesto u kojem se kulturno dobro nalazi i identitet posjednika.

(5) Bez obzira na odredbe prethodnog stavka, svaka država ugovornica može izjaviti da zahtjev za restituciju podliježe vremenskom ograničenju od 75 godina ili duljem razdoblju kada je tako predviđeno njezinim zakonodavstvom. Zahtjev za restituciju podnesen u drugoj državi ugovornici u pogledu kulturnog dobra odvojenog od spomenika, arheološkog nalazišta ili iz javne zbirke u državi ugovornici, koja je dala takvu izjavu, također podliježe takvom vremenskom ograničenju.

(6) Izjavu navedenu u prethodnom stavku treba dati u trenutku potpisa, ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa.

(7) U smislu ove Konvencije "javna zbirka" se sastoji od skupine popisanih ili drugačije identificiranih kulturnih dobara u vlasništvu:

(a) države ugovornice
(b) regionalnog ili lokalnog tijela vlasti države ugovornice
(c) vjerske institucije u državi ugovornici
(d) institucije osnovane poglavito u kulturne, obrazovne ili znanstvene svrhe u državi ugovornici te priznate u toj državi za instituciju koja služi javnom interesu.

(8) Uz to, zahtjev za restituciju sakralnog kulturnog dobra ili za zajednicu važnog kulturnog dobra, koje posjeduje i koristi neka plemenska ili starosjedilačka zajednica države ugovornice u okviru svoje tradicionalne ili ritualne uporabe, podliježe vremenskom ograničenju koje se primjenjuje na javne zbirke.

Članak 4.

(1) Posjednik ukradenog kulturnog dobra od kojeg je zatražen povrat, ima u vrijeme povrata pravo na isplatu pravične i razumne naknade, pod uvjetom da nije znao niti je trebao razumno znati da je dobro ukradeno te može dokazati da je postupio s dužnom pažnjom prilikom njegova stjecanja.

(2) Ne dirajući u pravo posjednika na naknadu iz prethodnog stavka, treba poduzeti razumne napore da osoba koja je predala kulturno dobro posjedniku, ili svaki raniji prenositelj, zahtijeva naknadu gdje je to sukladno zakonodavstvu države u kojoj je zahtjev podnesen.

(3) Isplatom naknade posjedniku od strane podnositelja zahtjeva, kada je ova zatražena, ne dira se u pravo podnositelja zahtjeva da je namiri od bilo koje druge osobe.

(4) Pri utvrđivanju je li posjednik postupao s dužnom pažnjom, uzet će se u obzir okolnosti stjecanja, uključujući i svojstvo stranaka, plaćenu cijenu, činjenicu je li posjednik obavio uvid u ijedan razumno dostupan registar ukradenih kulturnih dobara, te svi drugi bitni podaci i dokumentacija, koje je mogao razumno pribaviti, kao i činjenicu je li se posjednik savjetovao s dostupnim posrednicima ili poduzeo ikoju drugu radnju koju bi razumna osoba poduzela u danim okolnostima.

(5) Posjednik ne može biti u povoljnijemu položaju od osobe od koje je stekao kulturno dobro nasljeđivanjem ili na drugi način bez naknade.

III. poglavlje - Povrat nezakonito izvezenih kulturnih dobara

Članak 5.

(1) Država ugovornica može zatražiti od suda ili drugog nadležnog tijela druge države ugovornice da naredi povrat kulturnog dobra koje je s teritorija države tražiteljice nezakonito izvezeno.

(2) Kulturno dobro koje je privremeno izvezeno s teritorija države tražiteljice u svrhe kao što su izlaganje, istraživanje, restauracija, sukladno odobrenju izdanom u skladu sa zakonodavstvom te države o njegovu izvozu i zaštiti vlastite kulturne baštine, a nije vraćeno u skladu s uvjetima iz odobrenja, smatra se nezakonito izvezenim.

(3) Sud ili drugo nadležno tijelo države kojoj je upućen zahtjev naredit će povrat nezakonito izvezenoga kulturnog dobra ako država tražiteljica utvrdi da odnošenje tog dobra s njezina teritorija znatno šteti jednom ili više slijedećih interesa:

(a) fizičkom očuvanju dobra ili njegova okruženja,
(b) cjelovitosti nekog složenog dobra,
(c) očuvanju neke informacije, primjerice informacije znanstvene ili povijesne naravi,
(d) tradicionalnoj ili ritualnoj uporabi dobra od strane plemenske ili starosjedilačke zajednice, ili utvrdi da je dobro od iznimnog kulturnog značenja za državu tražiteljicu.

(4) Svaki zahtjev postavljen na temelju stavka 1. ovoga članka mora sadržavati ili biti popraćen informacijom činjenične ili pravne naravi koja može pomoći sudu ili drugom nadležnom tijelu države kojoj je upućen zahtjev u utvrđivanju jesu li ispunjeni zahtjevi stavaka 1. do 3.

(5) Svaki zahtjev za povratom treba podnijeti u roku od tri godine računajući od vremena kad je država tražiteljica saznala za mjesto gdje se dobro nalazi i identitet njegova posjednika, a u svakom slučaju u roku od pede-

set godina od dana izvoza ili od dana na koji je dobro trebalo biti vraćeno prema odobrenju iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 6.

(1) Posjednik ukradenog kulturnog dobra koji ga je stekao nakon što je ono bilo nezakonito izvezeno ima pravo, u vrijeme njegova povrata, da mu država tražiteljica isplati pravičnu i razumnu naknadu, pod uvjetom da on nije znao niti je trebao razumno znati da je dobro bilo nezakonito izvezeno.

(2) Pri utvrđivanju je li posjednik znao ili je trebao razumno znati da je kulturno dobro bilo nezakonito izvezeno, uzet će se u obzir okolnosti stjecanja, uključujući nedostatak izvozne potvrde kakvu propisuje zakonodavstvo države tražiteljice.

(3) Umjesto naknade, a u dogovoru s državom tražiteljicom, posjednik od kojega se zahtijeva povrat kulturnog dobra toj državi, može odlučiti:

(a) zadržati vlasništvo dobra; ili

(b) prenijeti vlasništvo, uz naplatu ili bez naplate, na osobu po svojem izboru, koja stalno boravi u državi tražiteljici a koja pribavi potrebna jamstva.

(4) Troškove povrata kulturnog dobra prema ovom članku snosi država tražiteljica, Čime se ne dira u njezino pravo da te troškove naknadi od bilo koje osobe,

(5) Posjednik ne može biti u povoljnijem položaju od osobe od koje je stekao kulturno dobro nasljeđivanjem ili na drugi način bez naknade.

Članak 7.

(1) Odredbe ovoga poglavlja ne primjenjuju se kada:

(a) izvoz kulturnoga dobra više nije nezakonit u trenutku kad je zatražen povrat; ili

(b) je dobro bilo izvezeno za života osobe koja ga je stvorila ili u roku od pedeset godina nakon smrti te osobe.

(2) Bez obzira na odredbe podstavka (b) u prethodnom stavku, odredbe ovoga poglavlja primjenjuju se kada je kulturno dobro napravio pripadnik ili pripadnici plemenske ili starosjedilačke zajednice za uporabu te zajednice, a dobro se vraća toj zajednici.

IV. poglavlje - Opće odredbe

Članak 8.

(1) Zahtjev prema poglavlju II. i zahtjev prema poglavlju III. mogu se podnijeti sudovima ili drugim nadležnim tijelima države ugovornice u kojoj se kulturno dobro nalazi, pored sudova i drugih nadležnih tijela koja su inače nadležna prema propisima na snazi u državama ugovornicama.

(2) Stranke se mogu sporazumjeti da spor podnesu bilo kojem sudu ili drugom nadležnom tijelu vlasti ili na arbitražu.

(3) Može se pribjeći određivanju privremenih mjera, uključujući zaštitne, koje su predviđene prema zakonu države ugovornice u kojoj se nalazi dobro, čak i kada je zahtjev za restituciju ili zahtjev za povratom dobra podnesen sudovima ili drugim nadležnim tijelima neke druge države ugovornice.

Članak 9.

(1) Ništa o ovoj Konvenciji ne sprječava državu ugovornicu da primijeni bilo koje pravilo koje je povoljnije za restituciju ili za povrat ukradenih ili nezakonito izvezenih kulturnih dobara od pravila predviđenih ovom Konvencijom.

(2) Ovaj članak se neće tumačiti kao stvaranje obveze za priznavanje ili izvršavanje odluke suda ili drugog nadležnog tijela neke druge države ugovornice, koja odstupa od odredbi ove Konvencije.

Članak 10.

(1) Odredbe poglavlja II. primjenjuju se samo na kulturna dobra koja su ukradena nakon stupanja na snagu ove Konvencije za državu u kojoj je zahtjev podnesen, pod uvjetom:

(a) da je dobro ukradeno s teritorija države ugovornice nakon stupanja na snagu ove Konvencije za tu državu; ili

(b) da se dobro nalazi u državi ugovornici nakon stupanja na snagu ove Konvencije za tu državu.

(2) Odredbe poglavlja III. primjenjuju se samo na kulturno dobro koje je nezakonito izvezeno nakon stupanja na snagu ove Konvencije za državu tražiteljicu kao i za državu u kojoj se zahtjev podnosi.

(3) Ova Konvencija ni na koji način ne ozakonjuje bilo kakav nezakonit posao, koji je obavljen prije stupanja na snagu ove Konvencije, ili koji je isključen prema stavcima (1) i (2) ovoga članka, niti ograničava pravo države ili druge osobe da postavi zahtjev sukladno pravnim sredstvima dostupnim izvan

okvira ove Konvencije, za restituciju ili povrat kulturnog dobra, koje je ukradeno ili nezakonito izvezeno prije stupanja na snagu ove Konvencije.

V. poglavlje - Završne odredbe

Članak 11.

(1) Ova je Konvencija otvorena za potpisivanje na završnom sastanku Diplomatske konferencije za usvajanje nacrta UNIDROIT-ove Konvencije o međunarodnom povratu ukradenih ili nezakonito izvezenih kulturnih dobara, a ostat će otvorena za potpisivanje od strane svih država u Rimu do 30. lipnja 1996. godine.

(2) Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju država koje su je potpisale.

(3) Ova je Konvencija otvorena za pristupanje za sve države koje nisu potpisnice, od dana od kojeg je otvorena za potpisivanje.

(4) Ratifikacija, prihvat, odobrenje ili pristup podliježu polaganju formalne isprave s tim učinkom kod depozitara.

Članak 12.

(1) Ova Konvencija stupa na snagu prvog dana šestog mjeseca od dana polaganja pete isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu.

(2) Za svaku državu koja ratificira, prihvati ili odobri ovu Konvenciju ili joj pristupi nakon polaganja pete isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, ova Konvencija stupa na snagu prvog dana šestog mjeseca od dana polaganja njezine isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu.

Članak 13.

(1) Ova Konvencija ne utječe ni na koju međunarodnu ispravu kojom se bilo koja država ugovornica pravno obvezala i koja sadrži odredbe o pitanjima koja uređuje ova Konvencija, osim ako države, obvezane takvom ispravom, ne daju suprotnu izjavu.

(2) Svaka država ugovornica može sklopiti sporazume s jednom ili više država ugovornica, u cilju bolje primjene ove Konvencije u njihovim međusobnim odnosima. Države, koje su sklopile takav sporazum, jedan primjerak predaju depozitaru.

(3) U svojim međusobnim odnosima države ugovornice, koje su članovi organizacija gospodarskog udruživanja ili regionalnih tijela, mogu izjaviti da će primjenjivati unutarnja pravila tih organizacija ili tijela, pa stoga među sobom neće primjenjivati odredbe ove Konvencije, opseg koje primjene se preklapa s opsegom primjene tih pravila.

Članak 14.

(1) Ako država ugovornica ima dvije ili više teritorijalnih jedinica, ona može, bez obzira imaju li one različite zakone primjenjive na pitanja iz ove Konvencije, u vrijeme potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu izjaviti da će se ova Konvencija protezati na sve njezine teritorijalne jedinice ili na samo jednu ili neke od njih, a tu izjavu može u bilo koje vrijeme zamijeniti drugom izjavom.

(2) Te se izjave moraju notificirati depozitaru, a u njima moraju biti izričito navedene teritorijalne jedinice na koje se ova Konvencija proteže.

(3) Ako se, na osnovi izjave prema ovom članku, ova Konvencija proteže na jednu ili više teritorijalnih jedinica, ali ne na sve teritorijalne jedinice države ugovornice, smatrat će se:

a) da se teritorij države ugovornice u članku 1. odnosi na teritorij teritorijalne jedinice te države;
b) da se sud ili drugo nadležno tijelo države ugovornice, ili države kojoj se obraća, odnosi na sud ili drugo nadležno tijelo teritorijalne jedinice te države;
c) da se država ugovornica u članku 8. (1), u kojoj se nalazi kulturno dobro, odnosi na teritorijalnu jedinicu te države u kojoj se dobro nalazi;
d) da se pravo države ugovornice, u kojoj se nalazi dobro, u članku 8. (3) odnosi na pravo teritorijalne jedinice te države u kojoj se dobro nalazi; i
e) da se pod državom ugovornicom u članku 9. podrazumijeva teritorijalna jedinica te države.

(4) Ako država ugovornica ne da izjavu prema stavku 1. ovoga članka, ova se Konvencija proteže na sve teritorijalne jedinice te države.

Članak 15.

(1) Izjave, učinjene prema ovoj Konvenciji u vrijeme potpisivanja, podliježu potvrđivanju nakon ratifikacije, prihvata ili odobrenja.

(2) Izjave i potvrde izjava moraju se dati pisano i službeno notificirati depozitaru.

(3) Izjava stupa na snagu istovremeno sa stupanjem na snagu ove Konvencije za dotičnu državu. Međutim, izjava u kojoj depozitar primi službenu notifikaciju nakon toga, stupa na snagu prvog dana šestog mjeseca nakon dana njezinog polaganja kod depozitara.

(4) Svaka država, koja učini izjavu prema ovoj Konvenciji, može je u bilo koje vrijeme povući službenom pisanom notifikacijom, upućenom depozitaru. To povlačenje stupa na snagu prvog dana šestog mjeseca nakon dana polaganja notifikacije.

Članak 16.

(1) Svaka država ugovornica će, u vrijeme potpisivanja, ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa, izjaviti da joj druga država može prema članku 8. podnijeti zahtjeve za restituciju ili povrat kulturnih dobara prema jednom ili više sljedećih postupaka:

(a) neposredno sudovima ili drugim nadležnim tijelima države koja daje izjavu;
(b) preko jednog ili više tijela, koje je ta država odredila da primaju takve zahtjeve i upućuju ih sudovima ili drugim nadležnim tijelima te države;
(c) diplomatskim ili konzularnim putem.

(2) Svaka država ugovornica može odrediti sudove ili druga nadležna tijela da naređuju restituciju ili povrat kulturnih dobara prema odredbama poglavlja II. III.

(3) Izjave dane prema stavcima 1. i 2. ovoga članka mogu se u bilo koje vrijeme izmijeniti novom izjavom.

(4) Odredbe stavaka 1. do 3. ovoga članka ne utječu na dvostrane ili mnogostrane sporazume o sudbenoj pomoći u vezi s građanskim ili trgovačkim pravnim stvarima koje mogu postojati između država ugovornica.

Članak 17.

Svaka država ugovornica će, najkasnije šest mjeseci od dana polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, depozitaru predati pisanu informaciju, na jednom od službenih jezika Konvencije, o zakonima koji uređuju izvoz kulturnih dobara. Ove se informacije, prema potrebi, s vremena na vrijeme obnavljaju.

Članak 18.

Nisu dopuštene rezerve, osim onih koje su izričito odobrene u ovoj Konvenciji.

Članak 19.

(1) Bilo koja država ugovornica može otkazati ovu Konvenciju, u bilo koje vrijeme nakon njezinog stupanja na snagu za tu državu, polaganjem isprave s takvim učinkom kod depozitara.

(2) Otkazivanje stupa na snagu prvog dana šestog mjeseca nakon polaganja isprave o otkazivanju kod depozitara. Ako je u ispravi o otkazivanju naznačeno dulje razdoblje za stupanje na snagu otkazivanja, ono stupa na snagu po isteku tog duljeg razdoblja nakon polaganja isprave kod depozitara.

(3) Bez obzira na takvo otkazivanje, ova se Konvencija primjenjuje na zahtjev za restituciju ili povrat kulturnog dobra, koji je podnesen prije stupanja na snagu otkazivanja.

Članak 20.

Predsjednik Međunarodnog instituta za unifikaciju privatnog prava (UNIDROIT) može, u pravilnim razmacima, ili u bilo koje vrijeme na zahtjev pet država ugovornica, sazvati poseban odbor da bi se razmotrilo praktično djelovanje ove Konvencije.

Članak 21.

(1) Ova se Konvencija polaže kod Vlade Talijanske Republike.

(2) Vlada Talijanske Republike će:

(a) obavijestiti sve države, koje su potpisale ovu Konvenciju ili su joj pristupile, te predsjednika Međunarodnog instituta za unifikaciju privatnog prava (UNIDROIT) o:
(i) svakom novom potpisivanju ili polaganju isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, zajedno s njihovim nadnevkom;
(ii) svakoj izjavi, učinjenoj u skladu s ovom Konvencijom;
(iii) povlačenju svake izjave;
(iv) danu stupanja na snagu ove Konvencije;
(v) sporazumima na koje se odnosi članak 13.;
(vi) pohranjivanju isprave o otkazivanju ove Konvencije, zajedno s danom njezinog polaganja i danom njezinog stupanja na snagu;
(b) proslijediti ovjerene istovjetne preslike ove Konvencije svim državama potpisnicama, svim državama koje pristupe Konvenciji i predsjedniku Međunarodnog instituta za unifikaciju privatnog prava (UNIDROIT);
(c) obavljati druge dužnosti, koje su uobičajene za depozitare.

U potvrdu gore navedenoga, dolje potpisani opunomoćenici, propisano ovlašteni, potpisali su ovu Konvenciju.

Sačinjeno u Rimu, dvadeset četvrtog lipnja, tisuću devetstotina devedeset i pete, u jednom izvorniku, na engleskom i na francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna.

DODATAK

a) rijetke zbirke i primjerci faune, flore, minerala i anatomije, i predmeti paleontološkog značaja;
b) dobra povijesnog značaja, uključujući povijest znanosti i tehnologije i vojne i društvene povijesti, vezana za život nacionalnih čelnika, mislioca, znanstvenika i umjetnika i događaja od nacionalne važnosti;
c) arheološki nalazi (uključujući zakonite i nezakonite) ili arheološka otkrića;
d) elementi rastavljenog umjetničkog ili povijesnog spomenika ili arheološkog nalaza;
e) stari i vrijedni predmeti, stariji od sto godina, kao što su natpisi, kovani novac i pečati;
f) etnološki materijal;
g) dobra od umjetničke vrijednosti, na primjer:
(i) slike na platnu, slike i crteži ručno rađeni na svakoj podlozi i u bilo kojem materijalu (isključujući industrijske nacrte i industrijski proizvedene predmete ručno ukrašene);
(ii) izvorna kiparska djela u bilo kojem materijalu;
(iii) izvorne gravure, grafike i litografije;
(iv) izvorna umjetnička asemblaži i montaže u bilo kojem materijalu ;
h) rijetki rukopisi i inkunabule, stare knjige, dokumenti i publikacije posebnog značaja (povijesnog, umjetničkog, znanstvenog, književnog, itd.) pojedinačno ili u zbirkama;
i) poštanske, administrativne i slične marke, pojedinačno ili u zbirkama;
j) arhivi uključujući i fonografske, fotografske i kinematografske;
k) predmeti namještaja stariji od sto godina i stara glazbala.

BILATERALNI MEĐUNARODNI UGOVORI

Na temelju članka 30. stavka 1. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora ("Narodne novine", broj 28/96), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 14. rujna 2006. godine donijela

UREDBU O OBJAVI SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA O ZAŠTITI I OČUVANJU ODREĐENIH KULTURNIH DOBARA

Članak 1.

Objavljuje se Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Sjedinjenih Američkih Država o zaštiti i očuvanju određenih kulturnih dobara, potpisan u Washingtonu, 9. veljače 2005. godine, u izvorniku na hrvatskom i engleskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Ugovora iz članka 1. ove Uredbe, u izvorniku na hrvatskom jeziku glasi:

SPORAZUM IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA O ZAŠTITI I OČUVANJU ODREĐENIH KULTURNIH DOBARA

Vlada Republike Hrvatske i Vlada Sjedinjenih Američkih Država (u daljnjem tekstu stranke),

- u želji za uspješnom uzajamnom suradnjom u području kulturne baštine,
- uvjerene da će ovakav sporazum pridonijeti jačanju brojnih kontakata između dviju država,
- imajući na umu dužno uvažavanje temeljnih ljudskih prava i nastojeći unaprijediti razumijevanje, toleranciju i prijateljstvo između svih naroda, rasnih i vjerskih skupina,
- uvjerene da svaka kultura ima dostojanstvo i vrijednost koje treba poštovati i očuvati i da sve kulture tvore dio zajedničke baštine koja pripada cijelom čovječanstvu,
- u želji da unaprijede, bez diskriminacije, zaštitu kulturne baštine i osiguraju pristup vrijednostima nacionalnih kultura te svjetske kulture,

- uvjerene da propadanje ili nestanak dijelova kulturne baštine predstavlja osiromašenje naslijeđa svih naroda svijeta,
- uzimajući u obzir da zaštita kulturne baštine može biti učinkovita jedino ako se organizira i na državnoj i na međunarodnoj razini u tijesnoj suradnji između država,
- uzimajući u obzir načela Završnog akta Konferencije o sigurnosti i suradnji u Europi iz Helsinkija, i
- u želji da utvrde konkretne korake koji bi unaprijedili načela i ciljeve Konvencije za zaštitu svjetske kulturne i prirodne baštine iz 1972. godine u odnosu na određena dobra kulturne baštine žrtava genocida,

Sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1.

Stranke će surađivati na zaštiti i očuvanju kulturne baštine svih nacionalnih, vjerskih ili etničkih skupina (u daljnjem tekstu: skupine) koje borave ili su boravile na njezinom državnom području, uključujući i žrtve genocida za vrijeme Drugog svjetskog rata.

U smislu ovoga Sporazuma pojam "kulturna baština" označava vjerske objekte, mjesta od povijesnog značenja, spomenike, groblja i spomenike mrtvima kao i arhivsko i drugo, autentično i dokumentacijsko gradivo koje se na njih odnosi.

Članak 2.

Stranke će surađivati u identificiranju predmeta koji su obuhvaćeni člankom 1., a naročito onih koji su u opasnosti od propadanja ili uništenja.

Članak 3.

Stranke će osigurati da se ne diskriminira, ni formalno ni stvarno, kulturna baština bilo koje od skupina iz članka 1. kao ni državljani druge stranke glede djelokruga i primjene njezinih zakona ili propisa koji se odnose na:

(a) zaštitu i očuvanje njihove kulturne baštine;
(b) pravo sudjelovanja u zaštiti i očuvanju njihove kulturne baštine; i
(c) javni pristup toj baštini.

Članak 4.

U slučaju u kojem zainteresirana skupina nije u stanju zaštititi i očuvati svoju kulturnu baštinu, stranka u kojoj je dobro smješteno će nastojati zaštititi i očuvati dobro, a može pozvati na suradnju i drugu stranku.

Članak 5.

Predmeti kulturne baštine od posebne važnosti bit će imenovani na popisu dobara kulturne baštine.

Sva dobra za koja se utvrdi da pripadaju kulturnoj baštini bit će zaštićena, očuvana i označena na način propisan nacionalnim zakonima na snazi u dvjema strankama. Dobrima će se osigurati javni pristup.

Članak 6.

Ovim se Sporazumom uspostavlja Zajedničko povjerenstvo za kulturnu baštinu čija je zadaća koordiniranje aktivnosti na suradnji sukladno ovom Sporazumu.

Svaka će stranka u Povjerenstvo imenovati po jednog ili više članova koji mogu imati zamjenike i savjetnike. Povjerenstvo donosi odluke uz suglasnost svih članova. Stranke će surađivati u pružanju Povjerenstvu pristupa dobrima kulturne baštine i podacima potrebnim za obavljanje njegovih dužnosti.

Povjerenstvo Sjedinjenih Država za očuvanje američke baštine u inozemstvu je provedbeno tijelo ovoga Sporazuma s američke strane, dok je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske provedbeno tijelo ovoga Sporazuma s hrvatske strane. Bilo koja od stranaka može diplomatskim putem promijeniti svoje provedbeno tijelo.

Članak 7.

Ništa iz ovoga Sporazuma neće se protumačiti tako da oslobađa bilo koju od ovih stranaka od obveza iz Konvencije za zaštitu svjetske kulturne i prirodne baštine iz 1972. ili bilo kojeg drugog međunarodnog ugovora o zaštiti kulturne baštine.

Članak 8.

Ovaj će se Sporazum provesti u skladu sa zakonima i propisima dviju zemalja i prema raspoloživim financijskim sredstvima.

Članak 9.

Sve sporove vezane uz tumačenje ili primjenu ovoga Sporazuma rješavat će Zajedničko povjerenstvo za kulturnu baštinu iz članka 6. ovoga Sporazuma.

Članak 10.

Ovaj Sporazum stupa na snagu razmjenom diplomatskih nota kojima se stranke međusobno izvješćuju o ispunjenju pravnih uvjeta za njegovo stupanje na snagu. Sporazum se može mijenjati i dopunjavati uzajamnim pisanim dogovorom stranaka.

Ovaj Sporazum ostaje na snazi dok bilo koja od stranaka ne izvijesti drugu stranku o svojoj namjeri da ga otkaže, pisanom obaviješću diplomatskim putem, šest mjeseci unaprijed.

SASTAVLJENO u Washingtonu dana 9. veljače 2005. godine u dva izvornika na hrvatskom i engleskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna.

ZA VLADU REPUBLIKE HRVATSKE
Božo Biškupić, v. r.
ministar kulture

ZA VLADU SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA
Warren L. Miller, v. r.
predsjednik Povjerenstva
Sjedinjenih Američkih Država
za očuvanje američke baštine u
inozemstvu

Članak 3.

Provedba Ugovora iz članka 1. ove Uredbe u djelokrugu je Ministarstva kulture.

Članak 4.

Ova Uredba stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Na dan donošenja ove Uredbe, Ugovor iz članka 1. ove Uredbe nije na snazi, te će se podaci o njegovom stupanju na snagu objaviti sukladno odredbi članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Klasa: 612-08/05-03/01
Urbroj: 5030108-06-1
Zagreb, 14. rujna 2006.
Predsjednik
dr. sc. Ivo Sanader, v. r.

Na temelju članka 30. stavka 1. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora ("Narodne novine", broj 28/96), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 8. siječnja 2009. godine donijela

UREDBU O OBJAVI UGOVORA IZMEĐU UNESCO-A I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O USPOSTAVLJANJU REGIONALNOG CENTRA ZA PODVODNU ARHEOLOGIJU U ZADRU, HRVATSKA, KAO CENTRA KATEGORIJE 2 POD POKROVITELJSTVOM UNESCO-A

Članak 1.

Objavljuje se Ugovor između UNESCO-a i Vlade Republike Hrvatske o uspostavljanju Regionalnog centra za podvodnu arheologiju u Zadru, Hrvatska, kao centra kategorije 2 pod pokroviteljstvom UNESCO-a, potpisan u Parizu, 1. kolovoza 2008. godine, u izvorniku na engleskom i francuskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Ugovora iz članka 1. ove Uredbe, u prijevodu na hrvatski jezik i u izvorniku na engleskom jeziku, glasi:

UGOVOR IZMEĐU UNESCO-a
I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE
O USPOSTAVLJANJU REGIONALNOG CENTRA ZA PODVODNU ARHEOLOGIJU U ZADRU, HRVATSKA, KAO CENTRA KATEGORIJE 2 POD POKROVITELJSTVOM UNESCO-a

Vlada Republike Hrvatske, i
Glavni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu,

Uzimajući u obzir Konvenciju UNESCO-a o zaštiti podvodne kulturne baštine (Pariz, 2001.), osobito članke 2.2., 19., 20. i 21. u kojima se potiče međunarodna suradnja, razmjena znanja te osiguravanje stručnog osposobljavanja na području podvodne arheologije,

Uzimajući u obzir da je Opća konferencija ovlastila glavnog direktora da sklopi Ugovor s Vladom Republike Hrvatske sukladno nacrtu koji je dostavljen Općoj konferenciji u Dodatku dokumenta 177 EX/67,

U želji da se ovim Ugovorom odrede uvjeti odnosa između UNESCO-a i Međunarodnog centra za podvodnu arheologiju Hrvatskog restauratorskog zavoda u Zadru, Hrvatska,

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

Članak I.
SVRHA UGOVORA

Cilj ovog Ugovora je utvrditi uvjete suradnje između UNESCO-a i Vlade te prava i obveze koje iz njega proistječu za stranke.

Članak II.
TUMAČENJE

U Ugovoru, ako iz konteksta ne slijedi drugačije:

1. "UNESCO" odnosi se na Organizaciju Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu;

2. "Centar" označava Međunarodni centar za podvodnu arheologiju Hrvatskog restauratorskog zavoda u Zadru, Hrvatska;

3. "Vlada" označava Vladu Republike Hrvatske;

4. "Ministarstvo kulture" označava Ministarstvo kulture Republike Hrvatske;

5. "Hrvatski restauratorski zavod" označava Zavod ovoga imena smješten u Zagrebu, Hrvatska;

6. "Ugovor" označava ovaj Ugovor;

7. "Stranke" označava UNESCO i Vladu;

8. "Konvencija iz 2001." označava UNESCO-ovu Konvenciju o zaštiti podvodne kulturne baštine koju je usvojila Opća konferencija UNESCO-a u Parizu 2. studenog 2001. godine;

9. "Podvodna kulturna baština" označava "podvodnu kulturnu baštinu" kako je određena u članku 1. Konvencije iz 2001. godine.

Članak III.
DJELOVANJE

Vlada je suglasna poduzeti sve mjere potrebne za daljnje uspostavljanje i osiguranje djelovanja Centra u Zadru, sukladno odredbama Ugovora.

Članak IV.
ORGANIZACIJA I SUDJELOVANJE

1. Centar je neovisna ustanova u sastavu Hrvatskog restauratorskog zavoda. On ima pravnu osobnost određenu člankom V.

2. Centrom upravlja ravnatelj kako je određeno člancima X. i XI. Njegov rad nadzire Vijeće sukladno članku VIII.

3. Centar je na usluzi državama članicama i pridruženim članicama UNESCO-a koje žele s njime surađivati u zajedničkom interesu sukladno ciljevima Centra.

4. Države članice UNESCO-a koje žele sudjelovati u aktivnostima Centra na temelju ovog Ugovora uputit će glavnom direktoru UNESCO-a obavijest u tom smislu. Glavni direktor obavještava ravnatelja Centra i gore spomenute države članice o primitku takvih obavijesti.

Članak V.
PRAVNA OSOBNOST

Na državnom području Republike Hrvatske Centar ima pravnu osobnost i pravnu sposobnost potrebnu za obavljanje svojih zadaća, osobito sposobnost:

(i) sklapanja ugovora;
(ii) pokretanja pravnih postupaka;
(iii) stjecanja i raspolaganja pokretnom i nepokretnom imovinom.

Članak VI.
STATUT

Vijeće Centra, kako je određeno člankom VIII., donosi Statut. Statut mora sadržavati sljedeće odredbe:

(a) o pravnom položaju koji Centru daje, na temelju nacionalnog zakonodavstva, samostalni pravnu sposobnost potrebnu za obavljanje svojih zadaća i prihvaćanje subvencija, naplatu pruženih usluga i realizaciju nabave svih potrebnih sredstava;
(b) o upravnoj strukturi Centra koja bi omogućila zastupljenost UNESCO-a u upravnim tijelima, odnosno, Vijeću.

Članak VII.
ZADAĆE I CILJEVI

Zadaće i ciljevi Centra su:

(a) stručno osposobljavanje podvodnih arheologa i konzervatorskih stručnjaka, na nacionalnoj i međunarodnoj razini, praktično i teorijski (uključujući profesionalnu ronilačku obuku za arheologe, povjesničare, geologe, fotografe i druge stručnjake; znanstveno metodološko obrazovanje za istraživanje podvodnih arheoloških nalazišta te stručno obrazovanje iz konzervacije i restauracije);
(b) unaprjeđivanje, u okviru međunarodne suradnje, znanstvena istraživanja podvodnih lokaliteta kulturne baštine, analize nalaza i njihovog predstavljanja te restauracije predmeta pronađenih u podmorju;
(c) poticanje i omogućavanje razmjene znanja iz područja podvodne arheologije;
(d) organiziranje međunarodnih konferencija i radionica; te
(e) obrazovanje javnosti kako bi se podigla svijest o podvodnoj baštini među stanovništvom općenito.

Članak VIII.
VIJEĆE

1. Centar usmjerava i nadzire Vijeće, koje se obnavlja svake tri godine i sastavljeno je od:

(a) dva predstavnika Ministarstva kulture Republike Hrvatske;
(b) dva predstavnika glavnog direktora UNESCO-a;
(c) jednoga predstavnika Hrvatskog restauratorskog zavoda; ili njegovih/njezinih imenovanih predstavnika.

2. Vijeće:

(a) odobrava dugoročne i srednjoročne programe Centra;
(b) odobrava godišnje planove rada i financijski plan Centra uključujući sistematizaciju radnih mjesta radnika;
(c) razmatra godišnje izvještaje koje podnosi ravnatelj Centra;
(d) donosi pravila i propise, te utvrđuje financijske, administrativne te postupke upravljanja osobljem Centra;
(e) odlučuje o sudjelovanju regionalnih međuvladinih organizacija i međunarodnih organizacija u radu Centra;
(f) nadzire obrazovne standarde i programe te etičku politiku Centra sukladno Konvenciji iz 2001. godine;
(g) daje nove poticaje aktivnostima Centra.

3. Vijeće se sastaje na redovitim sjednicama u redovnim intervalima, najmanje jedanput svake kalendarske godine; održava izvanredne sjednice na poziv predsjedatelja /predsjedateljice bilo na njegovu/njezinu inicijativu ili na zahtjev glavnog direktora UNESCO-a ili na zahtjev dvije trećine članova.

4. Vijeće usvaja Poslovnik o radu. Za prvu sjednicu postupak utvrđuju Vlada i UNESCO.

Članak IX.
TAJNIŠTVO

1. Tajništvo Centra sastoji se od ravnatelja i osoblja potrebnog za pravilno djelovanje Centra.

2. Ostali članovi Tajništva mogu biti:

(a) službenici UNESCO-a koji bi privremeno bili upućeni na rad i bili na raspolaganju u Centru sukladno UNESCO-ovim propisima i odlukama njegovih upravnih tijela;
(b) svaka osoba koju imenuje ravnatelj sukladno postupcima koje utvrdi Vijeće;
(c) državni dužnosnici i službenici koji bi bili stavljeni na raspolaganje Centru sukladno nacionalnom zakonodavstvu.

Članak X.
RAVNATELJ

Svakodnevno upravljanje radom Centra dužnost je ravnatelja kojeg imenuje predsjednik Vijeća u dogovoru s glavnim direktorom UNESCO-a na razdoblje od tri godine, te treba imati sveučilišno obrazovanje i priznato stručno iskustvo na području zaštite kulturne baštine.

Članak XI.
DUŽNOSTI RAVNATELJA

Ravnatelj obavlja sljedeće dužnosti:

(a) upravlja radom Centra sukladno programima i smjernicama koje utvrdi Vijeće;
(b) predlaže nacrt plana rada i financijski plan koje podnosi Vijeću na odobrenje;
(c) on/ona priprema privremeni dnevni red sjednica Vijeća i upućuje Vijeću sve prijedloge koje smatra korisnim za upravljanje Centrom;
(d) priprema izvješća o aktivnostima Centra koja podnosi Vijeću;
(e) predstavlja Centar u pravnim i građanskim postupcima;
(f) imenuje članove osoblja u skladu s propisima o zaposlenicima koje odobrava Vijeće.

Članak XII.
DOPRINOS UNESCO-a

1. UNESCO osigurava pomoć u obliku znanstvenog savjetovanja glede djelatnosti Centra sukladno UNESCO-ovim strategijskim ciljevima i usmjerenjima.

2. UNESCO je suglasan:

- osigurati znanstvenu i tehničku savjetodavnu pomoć u specijaliziranim područjima djelatnosti Centra; i
- povezati Centar s programima koje provodi i u kojima se sudjelovanje Centra smatra potrebnim.

Članak XIII.
DOPRINOS VLADE

Vlada osigurava u državnom proračunu sredstva za djelovanje Centra te sredstva potrebna za građevinske radove na kompleksu u Zadru i opremanje prostora. Suglasna je dalje osiguravati sva sredstva financijske ili druge prirode potrebna za upravljanje i pravilno djelovanje Centra. U cijelosti preuzima obvezu održavanja prostora i tehničke opreme kao i osiguravanja sredstava za aktivnosti Centra. Vlada će:

- u razdoblju 2008. - 2014. godine u cijelosti preuzeti troškove rada i održavanja Centra, uključujući administrativno i znanstveno osoblje potrebno za obavljanje njegovih zadaća te će na godišnjoj osnovi ispitati uporabu ovih sredstava;
- osigurati sredstva za zapošljavanje najmanje četiri hrvatska stručnjaka;
- osigurati godišnje iz državnog proračuna, preko Ministarstva kulture, najmanje 918.000 USD za Centar, od kojih: 228.000 USD za ljudske resurse; 177.000 USD za upravljanje i održavanje; 513.000 USD za programe podvodne arheologije, uključujući istraživanje, restauraciju i obrazovne aktivnosti. Sredstva će se osiguravati na račun Centra;
- preuzeti udio od 30% od ukupnih troškova svakog međunarodnog projekta koji Centar provodi dok će preostali dio pokriti partneri na projektu.

Članak XIV.
ODGOVORNOST

Centar je pravno odvojen od UNESCO-a.

UNESCO nije pravno odgovoran za Centar niti će imati ikakvih obveza financijske ili druge naravi, izuzev odredbi izričito navedenih u ovome Ugovoru.

Članak XV.
PROCJENA

1. UNESCO može u bilo koje vrijeme izvršiti procjenu aktivnosti Centra kako bi nadgledao:

- daje li Centar značajan doprinos strategijskim ciljevima UNESCO-a, osobito promicanju Konvencije iz 2001. godine;
- jesu li aktivnosti koje provodi Centar sukladne načelima sadržanim u Konvenciji iz 2001. godine i stručnim standardima odgovorne podvodne arheologije;
- jesu li aktivnosti koje stvarno provodi Centar sukladne onima sadržanim u ovom Ugovoru.

2. UNESCO je suglasan dostaviti Vladi u što kraćem roku izvješće o izvršenoj procjeni.

3. UNESCO zadržava mogućnost otkazivanja ili mijenjanja i dopunjavanja sadržaja ovog Ugovora sukladno nalazima izvršene procjene.

Članak XVI.
UPORABA UNESCO-ovog NAZIVA I ZNAKA

1. Centar smije navoditi svoju povezanost s UNESCO-om. U tom smislu može, iza svog naziva navesti "pod pokroviteljstvom UNESCO-a".

2. Centar je ovlašten koristiti UNESCO-ov znak ili inačicu toga znaka na zaglavlju svog papira i dokumentima.

Članak XVII.
TRAJANJE

Ovaj se Ugovor sklapa se na razdoblje od šest godina od njegovog stupanja na snagu i može biti prešutno produljen.

Članak XVIII.
STUPANJE NA SNAGU

Ovaj Ugovor stupa na snagu po ispunjenju formalnosti koje se u tu svrhu zahtijevaju unutarnjim pravom Republike Hrvatske i internim pravilima UNESCO-a.

Članak XIX.
OTKAZIVANJE

1. Svaka od stranaka ima pravo jednostrano otkazati ovaj Ugovor.

2. Otkaz stupa na snagu 30 dana nakon primitka obavijesti koju je jedna od stranaka uputila drugoj stranci.

Članak XX.
IZMJENE I DOPUNE

Ovaj se Ugovor može izmijeniti i dopuniti uzajamnim pristankom stranaka.

Članak XXI.
RJEŠAVANJE SPOROVA

1. Svaki spor između UNESCO-a i Vlade u pogledu tumačenja ili primjene ovog Ugovora, ukoliko se ne riješi pregovorima ili bilo kojim odgovarajućim postupkom kojeg stranke dogovore, iznijet će se radi donošenja konačne odluke pred arbitražni sud sastavljen od tri člana od kojih će jednoga imenovati Vlada, drugog UNESCO, a trećeg, koji će predsjedati sudom, izabrat će navedena dva člana. Ako se dva člana arbitražnog suda ne mogu dogovoriti oko izbora trećega, njega će imenovati predsjednik Međunarodnog suda.

2. Odluka Suda je konačna.

U potvrdu navedenog, dolje navedeni potpisani potpisali su ovaj Ugovor.

Sastavljeno u 6 primjeraka na engleskom i francuskom jeziku, dana 1. kolovoza 2008. godine.

Za Organizaciju Ujedinjenih naroda
za obrazovanje, znanost i kulturu
Koichžro Matsuura, v. r.
glavni direktor Za Republiku Hrvatsku
mr. sc. Božo Biškupić, v. r.
ministar kulture

Članak 3.

Provedba Ugovora iz članka 1. ove Uredbe u djelokrugu je ministarstva nadležnog za kulturu.

Članak 4.

Ova Uredba stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Na dan donošenja ove Uredbe Ugovor iz članka 1. ove Uredbe nije na snazi, te će se podaci o njegovu stupanju na snagu objaviti sukladno odredbi članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Klasa: 612-08/08-02/03
Urbroj: 5030104-09-1
Zagreb, 8. siječnja 2009.
Predsjednik
dr. sc. Ivo Sanader, v. r.

ŽIVOTOPIS AUTORA

JADRAN ANTOLOVIĆ, rođen 3. travnja 1956. godine u Zagrebu. Osnovno i srednje obrazovanje stječe u Osijeku. Na Pravnom fakultetu u Osijeku diplomira 1978. godine i stječe stručno zvanje diplomiranog pravnika. Na Ekonomskom fakultetu u Osijeku magistrirao na temi "Ekonomska valorizacija nepokretnih spomenika kulture" 1997. godine. U lipnju 2005. godine doktorirao na temi „Spomenička renta u funkciji gospodarenja zaštićenom graditeljskom baštinom" na Fakultetu ekonomije i turizma Dr Mijo Mirković u Puli.

Tijekom 1997/98. s naročitim uspjehom završio je jednogodišnji diplomatski studij na Diplomatskoj akademiji Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske.

Odlukom Predsjednika Republike Hrvatske 1999. godine odlikovan Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića.

Od 2001. godine ekspert UNESCO-á za pravna i ekonomska pitanja zaštite i očuvanja kulturne baštine.

Dana 3. srpnja 2007. godine izabran u nastavno zvanje profesora visoke škole u području društvenih znanosti, polje ekonomija, grana menadžment i upravljanje, na Visokoj školi za poslovanje i upravljanje „Baltazar Adam Krčelić" u Zaprešiću gdje predaje na stručnom studiju predmete: Menadžment u kulturi, Menadžment u kulturi - praktikum i Organizacija kulturnih djelatnosti, te na specijalističkom diplomskom studiju projekt menadžmenta predmete: Hrvatska javna uprava i Europska unija, Razvoj i poslovanje javnog sektora, Menadžment javnog sektora i Projekti u javnoj upravi.

Radno iskustvo stječe obavljajući sljedeće poslove i dužnosti:

- tajnik Elektrometalskog školskog centra u Osijeku (1979 - 1982),
- tajnik Studija elektrostrojarstva (danas Elektrotehnički fakultet) u Osijeku (1980 - 1982),
- pravnik i zamjenik ravnatelja u Ljekarni "Osijek" Osijek (1982 - 1989),
- sudac na Osnovnom sudu udruženog rada u Osijeku (1985 - 1990),
- direktor Građevinskog poduzeća "Radnik" u Osijeku (1989 - 1990),
- tajnik Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Osijeku (1990 - 1992),
- tajnik Službe za zaštitu spomenika kulture u Zavodu za zaštitu spomenika kulture Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske (1992 - 1994),
- tajnik Fonda za obnovu spomenika kulture Hrvatske (1992 - 1996),
- tajnik Odbora Vlade Republike Hrvatske za obnovu i revitalizaciju osječke Tvrđe (1992-1998),
- načelnik Službe za financijske, kadrovske i opće poslove Državne uprave za zaštitu kulturne i prirodne baštine Republike Hrvatske (1994 - 1996),
- viši savjetnik u pravnoj službi Ministarstva kulture (1997 - 1998),
- tajnik Kabineta ministra kulture (1998 - 1998),
- pomoćnik ministra kulture (1998 - 2004),

- državni tajnik Ministarstva kulture (2004 - 2007),
- profesor visoke škole na Visokoj školi za poslovanje i upravljanje „Baltazar Adama Krčelić" u Zaprešiću (2008 -)

Članstvo i dužnosti u nevladinim organizacijama:
- redovni član Međunarodnog komiteta ICOMOS-a za pravna, administrativna i ekonomska pitanja (1998.-),
- potpredsjednik Hrvatskog odbora ICOMOS-a (1999 - 2005),
- potpredsjednik Croatia Nostre (2002 - 2005),
- Glavni rizničar ICOMOS-a (2008 - 2009).

Od 1990. godine radi u Službi zaštite spomenika kulture, gdje ga zatječe ratna agresija na Republiku Hrvatsku, te među prvima organizira provedbu mjera zaštite propisanih Haškom konvencijom i aktivno sudjeluje u spašavanju i zaštiti kulturne baštine od ratnih razaranja. Nakon okončanja ratnih sukoba prvi obnaša dužnost tajnika Službe za zaštitu spomenika kulture Republike Hrvatske, sve do 1994. godine kada zbog reorganizacije preuzima poslove voditelja Službe za financijske poslove. U vremenu od 1994. do 1996. sudjeluje u programiranju i osiguravanju sredstava za poslijeratnu obnovu kulturne i prirodne baštine.

Usporedo s navedenim poslovima od 1992. godine sustavno se bavi izučavanjem ekonomskih aspekata zaštite i očuvanja kulturne baštine, te aktivno sudjeluje u izradi svih pravnih propisa u području zaštite kulturne i prirodne baštine, kao i na izradi novog hrvatskog zakona o zaštiti i očuvanju kulturne baštine.

Odlukom Vlade Republike Hrvatske imenovan za člana Pregovaračke skupine za pregovore o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji i voditelja radne skupine „Informacijsko društvo i mediji".

Sudjeluje na brojnim stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu, objavljuje knjige, brojne stručne članke i znanstvene radove, te sudjeluje u pripremi i realizaciji brojnih projekata u području zaštite i očuvanja kulturne baštine.

Knjige:
- "Ekonomsko vrednovanje graditeljske baštine", Mikrorad Zagreb, 1998.;
- "Kultura i umjetnost - zbirka propisa Republike Hrvatske 2003", Grafika Osijek, 2003.
- „Medijsko zakonodavstvo Republike Hrvatske", Ministarstvo kulture, Zagreb, 2003.
- „Obrtništvo Zagreba - 650 godina tradicije i 120 godina organiziranog obrta", Udruženje obrtnika Grada Zagreba, 2005.
- "Kultura i umjetnost - zbirka propisa Republike Hrvatske 2006", Ministarstvo kulture i Grafika Osijek, 2006.
- „Spomenička renta - od teorije do hrvatske prakse / Monument annuity - from theory to croatian practice", Ministarstvo kulture, 2006.
- „Očuvajmo kulturnu baštinu - vodič za pripremu i provedbu projekata očuvanja kulturnih dobara", Ministarstvo kulture, 2006.
- „Očuvajmo kulturnu baštinu - vodič za pripremu i provedbu projekata očuvanja kulturnih dobara", drugo dopunjeno izdanje, Hadrian d.o.o. Zagreb 2008.
- „Menadžment u kulturi", Hadrian d.o.o. Zagreb, 2009.

Važniji članci i radovi:
- "Cultural monuments' legal protection system of the Republic of Croatia" - State Institute for the protection of cultural and natural heritage, Zagreb, 1995.;
- "Ekonomska valorizacija nepokretnih spomenika kulture" magistarski rad, Ekonomski fakultet Osijek, Sveučilište J. J. Stossmayera Osijek, 1997.;
- "The Fragility of Laws in a War Zone", "Legal and Financial Aspects of Architectural Conservation", Dundurn Press, Toronto - Oxford, 1997.;
- "Nepokretni spomenici kulture i turizam", Acta Turistica 9/1997 broj 2, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 1997.;
- "Primjena Konvencije o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba u Domovinskom ratu" - završni pisani rad na Diplomatskoj akademiji Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske, Zagreb, 1998.;
- "Zakonska regulativa i proces revitalizacije kulturno-povijesnog nasljeđa" - prilog raspravi na temu "Kulturno-povijesno nasljeđe kao gospodarski potencijal", Rijeka, 1998.;
- "Ekonomika kulturne baštine" predavanje na Postdiplomskom studiju "Graditeljska baština" Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Osijek, 1999.;
- "Protection and Preservation of Cultural Goods in the Republic of Croatia and Public Participation" pisani rad za znanstveni skup Međunarodnog komiteta ICOMOS-a za pravna, administraivna i ekonomska pitanja, Toledo, Španjolska, 1999.;
- "Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara" - članak u Informatoru br. 4750 od 15. rujna 1999. godine, str. 1-4, Zagreb, 1999.;
- "Financiranje zaštite i očuvanja kulturnih dobara" - članak u Informatoru br. 4756 od 6. listopada 1999. godine, str. 6, Zagreb, 1999.;
- "Ekonomski učinci financiranja zaštite i očuvanja kulturne baštine" pisani rad za znanstveni skup Međunarodnog komiteta ICOMOS-a za pravna, administraivna i ekonomska pitanja, Brijuni, svibanj 2000.;
- "Das Rechtssystem zum Schutz von Kulturgutern im Gebiet Kroatiens" pisani rad na Međunarodnom skupu Radne zajednice Podunavskih regija održanog u Vukovaru 3. i 4. listopada 2000.;
- "Prilagodba propisa Republike Hrvatske o sprječavanju nezakonitog prometa umjetninama kao priprema za europske integracije" pisani rad na III. Konferenciji INTERPOL-a o nezakonitom prometu kulturnim dobrima ukradenim u srednjoj i istočnoj Europi održanoj na Brijunima, 29-31. svibnja 2001.;
- "Kad kultura stvara posloved" članak u časopisu "Ekonomist" br. 5-6/2001, str. 28-31, Zagreb, 2001.;
- "Cultural Heritage Listing in Croatia", pisani rad i izlaganje na V. znanstvenom sastanku Međunarodnog komiteta ICOMOS-a za pravna, administrativna i ekonomska pitanja održanog u Georgii, SAD, travanj, 2002.;
- "The Hague Convention - Croatian Experience", pisani rad i izlaganje na Međuna-

rodnoj konferenciji o zaštiti kulturnih dobara održane u Bernu, rujan, 2002.;

- "Zaštita i očuvanje graditeljske baštine - pravni i ekonomski aspekt", Zbornik radova savjetovanja na temu "Održavanje, obnova i namjena građevina u zaštićenim povijesnim cjelinama", Opatija, svibanj, 2003.;
- "Značaj spomeničke rente za očuvanje kulturne baštine", Zbornik radova seminara na temu "Spomenička renta i očuvanje kulturne baštine", Stubičke Toplice, listopad, 2003.
- "Spomenička renta u funkciji očuvanja graditeljske baštine", disertacija, Sveučilište u Rijeci Fakultet ekonomije i turizma Dr. Mijo Mirković Pula, lipanj, 2005.;
- "Uspostava sustavnog ubiranja spomeničke rente - dosadašnje iskustvo", Zbornik radova seminara na temu "Upravljanje i održavanje zgrada", Tuheljske Toplice, listopad, 2005.
- "Arheološki lokaliteti i turizam - planiranje istraživanja i prezentacije" Acta Turistica 18/2006 broj 1, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 2006.;
- „Prikaz Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektroničkim medijima" - koautor s mr. sc. Tomislavom Jelićem - članak u Informatoru br. 5572-5573 od 1. i 4. kolovoza 2007. godine, str. 1-2, Zagreb, 2007.
- „Monument Annuity as an Economic Tool, and Its Application to Croatia" - Cultural Trends vol. 16 br. 4, Routledge, Taylor & Francis Group, str. 301-323., London, 2007.

LITERATURA

Antolović, J., "Ekonomsko vrednovanje graditeljske baštine", Mikrorad Zagreb, 1998.;
Antolović, J., "Kultura i umjetnost - zbirka propisa Republike Hrvatske 2006", Ministarstvo kulture i Grafika Osijek, 2006.
Antolović, J., "Spomenička renta - od teorije do hrvatske prakse / Monument annuity - from theory to croatian practice", Ministarstvo kulture, 2006.
Antolović, J., "Očuvajmo kulturnu baštinu - vodič za pripremu i provedbu projekata očuvanja kulturnih dobara", dopunjeno izdanje, Hadrian d.o.o. Zagreb 2008.
Brguljan, V., „Međunarodni sistem zaštite kulturnih i prirodnih dobara", Republički zavod za zaštitu spomenika kulture Zagreb-Beograd, 1985.
Crnković, V., „Primjena Zakona o općem upravnom postupku: propisi, sudska praksa, Informator Zagreb, 1996.
Rastić, M. „Arhivi i arhivsko gradivo - zbirka propisa 1828 - 1997.", Hrvatski državni arhiv, 1998.
Ustav Republike Hrvatske
Zakoni i podzakonski akti Republike Hrvatske

Internet izvori:
www.unesco.org
www.europa.eu
www.icomos.org
www.coe.int
www.icom.museum